รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

(Final Report)

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

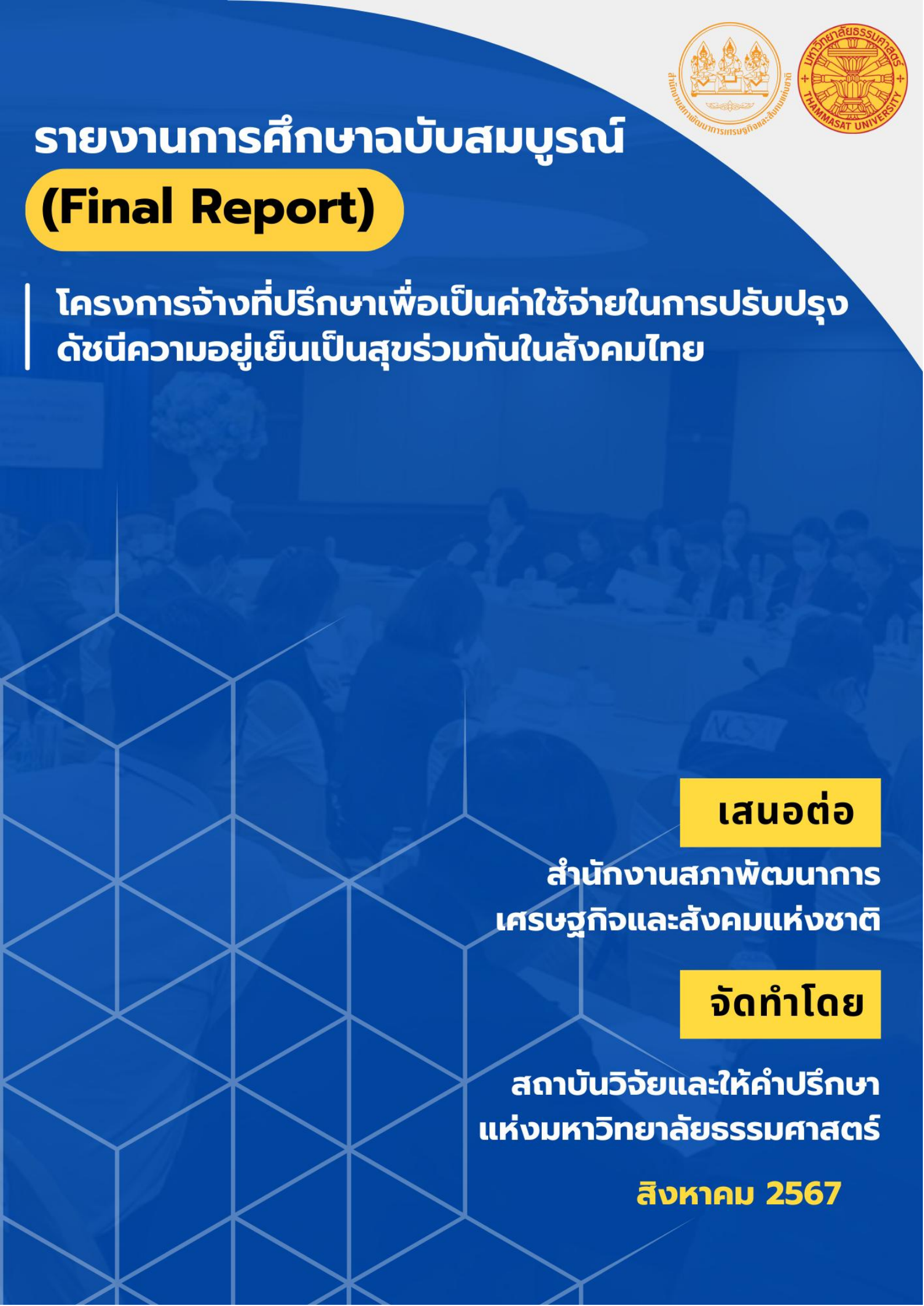

เสนอต่อ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิงหาคม 2567

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ความเป็นมา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI) ใช้ในการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละแผน โดยเริ่มใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมีการปรับดัชนีให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละแผน ซึ่งดัชนีที่ใช้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้มีการปรับปรุงตั้งแต่กรอบแนวคิด นิยาม องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด วิธีคำนวณค่าคะแนนและการแบ่งระดับการพัฒนา โดยดัชนีชุดดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล และแบ่งออกเป็น 18 องค์ประกอบย่อย และ 67 ตัวชี้วัด ทั้งนี้ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นอกเหนือจากการนำไปใช้ประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศที่มีต่อคนไทยแล้ว ยังสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโดยอาจใช้ร่วมกับดัชนีอื่น ๆ รวมทั้งใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคมและชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้อีกด้วย

กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พัฒนาจากการใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์เป็นพื้นฐาน นำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาหรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดัชนีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ ความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลและสังคมแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ความอยู่เย็นเป็นสุขแบบภาววิสัย (Objective Well-Being) และความอยู่เย็นเป็นสุขแบบอัตวิสัย (Subjective Well-Being) ซึ่งการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของคน ควรใช้ทั้ง 2 รูปแบบควบคู่กัน นอกจากนี้ กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยยังตั้งอยู่บนหลักการและแนวคิด 4 ประการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

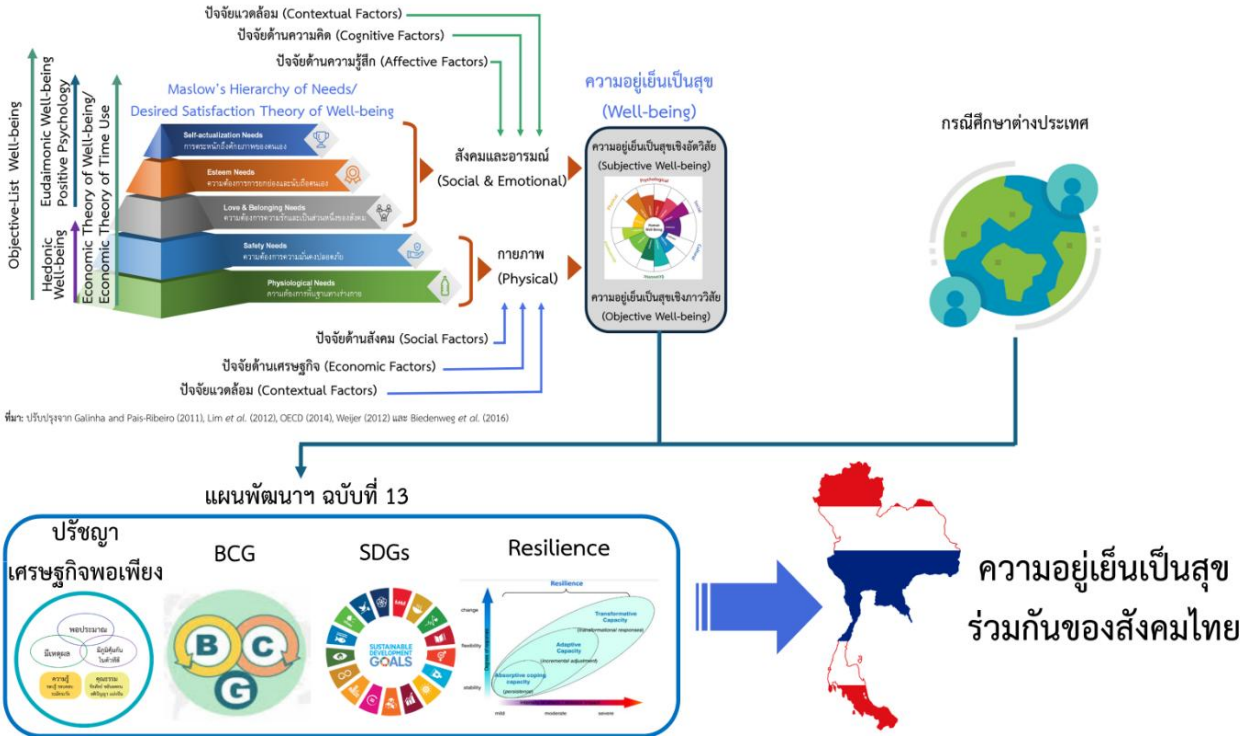

2. วิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.1 วิธีการคำนวณแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การคำนวณคะแนนตัวชี้วัด เป็นการปรับให้ตัวชี้วัดที่มีหน่วยต่างกันสามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยผ่านกระบวนการทำให้เป็นค่ามาตรฐาน โดยใช้วิธี “การปรับมาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุด” และลดค่าผิดปกติในข้อมูลที่ทำให้การกระจายตัวของคะแนนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง โดยการปรับให้เป็นสูตรที่มีการขยายค่าต่ำสุดและสูงสุดออกไป 1.5 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีคะแนนเต็ม 100

2) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนตัวชี้วัดทุกตัวโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากแต่ละตัวชี้วัดมีความสำคัญเท่ากัน และตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อยเดียวกันสามารถทดแทนกันได้

3) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณ หาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากแต่ละตัวชี้วัดมีความสำคัญเท่ากัน และตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อยเดียวกันสามารถทดแทนกันได้

4) การคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของคะแนนองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบโดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก

2.2 การแบ่งระดับการพัฒนา ช่วงการพัฒนาแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง ต้องปรับปรุง และ เร่งแก้ไข โดยแบ่งตามการกระจายตัวของค่าคะแนนมาตรฐานทั้งในระดับองค์ประกอบหลักและดัชนีรวม ทำให้การแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละองค์ประกอบหลักและดัชนีรวมจะไม่เท่ากัน เนื่องจากลักษณะการกระจายตัวของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบหลักและดัชนีรวมของแต่ละปีต่างกัน ทั้งนี้ การแบ่งระดับการพัฒนาที่ผันแปรไปตามลักษณะการกระจายตัวของ

ข้อมูลจะสามารถสะท้อนถึงการเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละระดับการพัฒนาในแต่ละปีได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละปีมากกว่าการกำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับการพัฒนาแบบคงที่สำหรับทุกๆ องค์ประกอบและทุกๆ ปี สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เปรียบเทียบค่าคะแนนของปีปัจจุบันกับปีย้อนหลัง สามารถทำได้โดยการใช้เกณฑ์ของปีปัจจุบันที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อแบ่งระดับการพัฒนาสำหรับปีย้อนหลังทุกๆ ปี ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทของปีปัจจุบันได้

2.3 **การแปลความหมาย** คะแนนที่เพิ่มขึ้นหมายถึงมีการพัฒนาที่ดีขึ้น และคะแนนที่ลดลงหมายถึงมีการพัฒนาที่ลดลง ไม่ว่าข้อความของตัวชี้วัดจะสื่อในเชิงบวกหรือลบ ยกตัวอย่างเช่น

แผนภาพที่ 2 ตัวอย่างการแปลความหมายของคะแนนตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

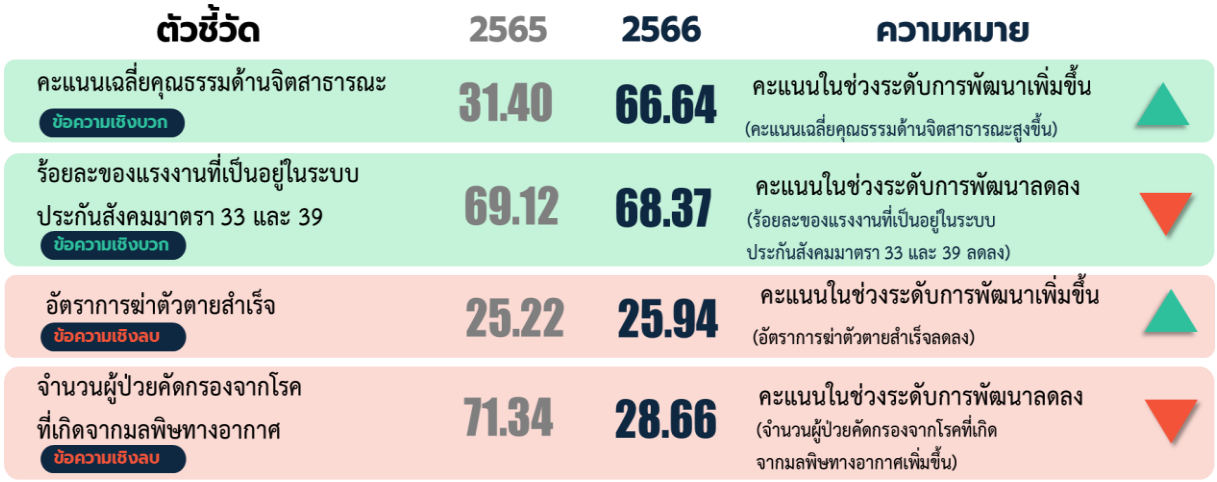

3. ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หมายถึง *"สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน"* ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย และ 67 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ หมายถึง *"ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญา เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ"* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง หมายถึง "บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี ดำรงชีวิตโดยไม่เป็นโรค มีน้ำหนักตามเกณฑ์ สูงดีสมส่วน ตามเกณฑ์ช่วงอายุ มีระบบในร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาว และพร้อมต่อการปรับตัว" ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** ภาวะโภชนาการปกติของประชากร
2) **ตัวชี้วัดที่ 2** อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน
3) **ตัวชี้วัดที่ 3** อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน
4) **ตัวชี้วัดที่ 4** อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด

3.1.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง "บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการกับความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และมีจิตใจที่มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม" ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 5** ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี
2) **ตัวชี้วัดที่ 6** อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ
3) **ตัวชี้วัดที่ 7** คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ

3.1.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ หมายถึง "บุคคลที่มีทักษะความรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ใฝ่รู้ เข้าใจ เท่าทันพร้อมปรับระดับทักษะใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้ากับโลกที่พลิกผันตามสถานการณ์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมการมีอาชีพ และการสร้างนวัตกรรม ที่ยกระดับขีดความสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น" ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 8** อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)

2) **ตัวชี้วัดที่ 9** คะแนนเฉลี่ย PISA

3) **ตัวชี้วัดที่ 10** สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ

4) **ตัวชี้วัดที่ 11** จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC

5) **ตัวชี้วัดที่ 12** จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ

3.2 องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง *"ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้"* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวม 11 ตัวชี้วัด กล่าวคือ

3.2.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า หมายถึง *"บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงการทำงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน โดยอยู่บนหลักประกันพื้นฐานในชีวิตการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคง"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ

2) **ตัวชี้วัดที่ 2** ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)

3) **ตัวชี้วัดที่ 3** ร้อยละของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39

4) **ตัวชี้วัดที่ 4** ร้อยละของแรงงานนอกระบบ

3.2.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม หมายถึง *"บุคคลมีโอกาสและได้รับการกระจายผลประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในมิติรายได้ มิติทรัพย์สิน และมิติทุนมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียม"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 5** สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)

2) **ตัวชี้วัดที่ 6** ค่า Gini ของทรัพย์สิน

3.2.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง *"การมีสินทรัพย์และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ และยั่งยืน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการถือครองสินทรัพย์ และการครอบครองที่อยู่อาศัย บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 7** ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย

2) **ตัวชี้วัดที่ 8** หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)

3) **ตัวชี้วัดที่ 9** หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)

4) **ตัวชี้วัดที่ 10** ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ

5) **ตัวชี้วัดที่ 11** ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย

3.3 องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง *"ภาวะที่คนในสังคมรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ โดยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ"* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวม 10 ตัวชี้วัด กล่าวคือ

3.3.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง *"บุคคลสามารถเข้าถึงและรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)

2) **ตัวชี้วัดที่ 2** จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว

3.3.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม หมายถึง *"บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญา ด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 3** คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป

2) **ตัวชี้วัดที่ 4** จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม

3) **ตัวชี้วัดที่ 5** จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์

3.3.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม หมายถึง *"บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษาคุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 6** จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร

2) **ตัวชี้วัดที่ 7** สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร

3) **ตัวชี้วัดที่ 8** จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม

4) **ตัวชี้วัดที่ 9** จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)

5) **ตัวชี้วัดที่ 10** จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม

3.4 องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง *“สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม”* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวม 15 ตัวชี้วัด กล่าวคือ

3.4.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ หมายถึง *“ประชาชนเข้าถึงและใช้ระบบบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสุข การศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ตามความต้องการพื้นฐาน และความเพียงพอของทุกคนในสังคม”* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 9 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)

2) **ตัวชี้วัดที่ 2** ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)

3) **ตัวชี้วัดที่ 3** ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)

4) **ตัวชี้วัดที่ 4** ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน

5) **ตัวชี้วัดที่ 5** สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ

6) **ตัวชี้วัดที่ 6** สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ

7) **ตัวชี้วัดที่ 7** ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)

8) **ตัวชี้วัดที่ 8** ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))

9) **ตัวชี้วัดที่ 9** อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)

3.4.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน หมายถึง *"บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว รู้บทบาทและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรระหว่างครอบครัว และชุมชน เปิดโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมทั้งด้านกายภาพ และเทคโนโลยีทางสังคม พร้อมกับเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย นำไปสู่สังคมที่มั่นคง และสันติสุข"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 10** ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว

2) **ตัวชี้วัดที่ 11** สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน

3) **ตัวชี้วัดที่ 12** คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

3.4.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม หมายถึง *"บุคคลอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรง ปราศจากการตัดสินจากสังคม มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่อระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ อายุ ชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทั้งสามารถเข้าถึงการเยียวยาทางสังคมได้ เมื่อได้รับความรุนแรงหรือการตัดสินที่ไม่เป็นธรรม"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 13** จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด

2) **ตัวชี้วัดที่ 14** จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

3) **ตัวชี้วัดที่ 15** ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ

3.5 องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน หมายถึง *"คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ"* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวม 10 ตัวชี้วัด กล่าวคือ

3.5.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง *"การผลิตที่มีสมรรถนะในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดการของเสียให้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

2) **ตัวชี้วัดที่ 2** ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง

3) **ตัวชี้วัดที่ 3** ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

3.5.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หมายถึง *"บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ และดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 4** จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ
2) **ตัวชี้วัดที่ 5** อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช
3) **ตัวชี้วัดที่ 6** คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี

3.5.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง *"การที่บุคคลคำนึงถึงความเสียหายของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันดูแลระบบนิเวศที่มีความหลากหลายให้เกิดความสมบูรณ์ และร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษา สิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อการดำรงชีวิต"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 7** จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน
2) **ตัวชี้วัดที่ 8** จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ
3) **ตัวชี้วัดที่ 9** สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ
4) **ตัวชี้วัดที่ 10** ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี

3.6 องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล หมายถึง *"สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม"* ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย รวม 9 ตัวชี้วัด กล่าวคือ

3.6.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย หมายถึง *"ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 1** คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน
2) **ตัวชี้วัดที่ 2** สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ
3) **ตัวชี้วัดที่ 3** สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ

3.6.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม หมายถึง *"ประชาชนรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อกฎหมาย ที่ทุกคนปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมีการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรภาครัฐอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่าสูงสุด"* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 4** ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ
2) **ตัวชี้วัดที่ 5** สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ
3) **ตัวชี้วัดที่ 6** ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)

3.6.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ หมายถึง *“ประชาชนได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วน มีหลักประกันว่าทุกคนมีความเท่าเทียมตามกฎหมาย ไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีความสามารถในการรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี”* ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว ดังนี้

1) **ตัวชี้วัดที่ 7** ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

2) **ตัวชี้วัดที่ 8** ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)

3) **ตัวชี้วัดที่ 9** คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)

Executive Summary

1. Introduction

The Green and Happiness Index (GHI) of Thailand is used to evaluate the impact of national development on Thai people during each National Economic and Social Development Plan. The index has been implemented since the 10th National Development Plan, with adjustments made to suit the context of each plan. For the 13th National Development Plan, the index underwent comprehensive revisions to its conceptual framework, definitions, Core Component, sub-components, indicators, scoring methodology, and development level classifications.

The index consists of 6 Core Component: 1) Well-being, 2) Strong and Fair Economy, 3) Cultural Capital, 4) Fair and Safe Society, 5) Quality and Sustainable Environment, and 6) Good Governance. These are further divided into 18 sub-components and 67 indicators. Beyond assessing the impact of national development on Thai people, the GHI can also serve as a database for development planning when used in conjunction with other indices, as well as facilitate social and community learning processes for problem-solving.

The conceptual framework of the GHI was developed using Maslow's Hierarchy of Needs as its foundation, analyzed in conjunction with relevant psychological and economic theories, as well as domestic and international well-being indices. This analysis led to the important conclusion that individual and societal well-being can be categorized into two forms: Objective Well-Being and Subjective Well-Being, both of which should be measured simultaneously for comprehensive assessment.

Furthermore, the GHI conceptual framework is based on four key principles and concepts from the 13th National Development Plan: 1) Sufficiency Economy Philosophy, 2) Building "Resilience" Capabilities, 3) United Nations Sustainable Development Goals, and 4) Bio-Circular-Green Economy Development (Figure 1).

Figure 1: The Conceptual Framework of the Green and Happiness Index (GHI)

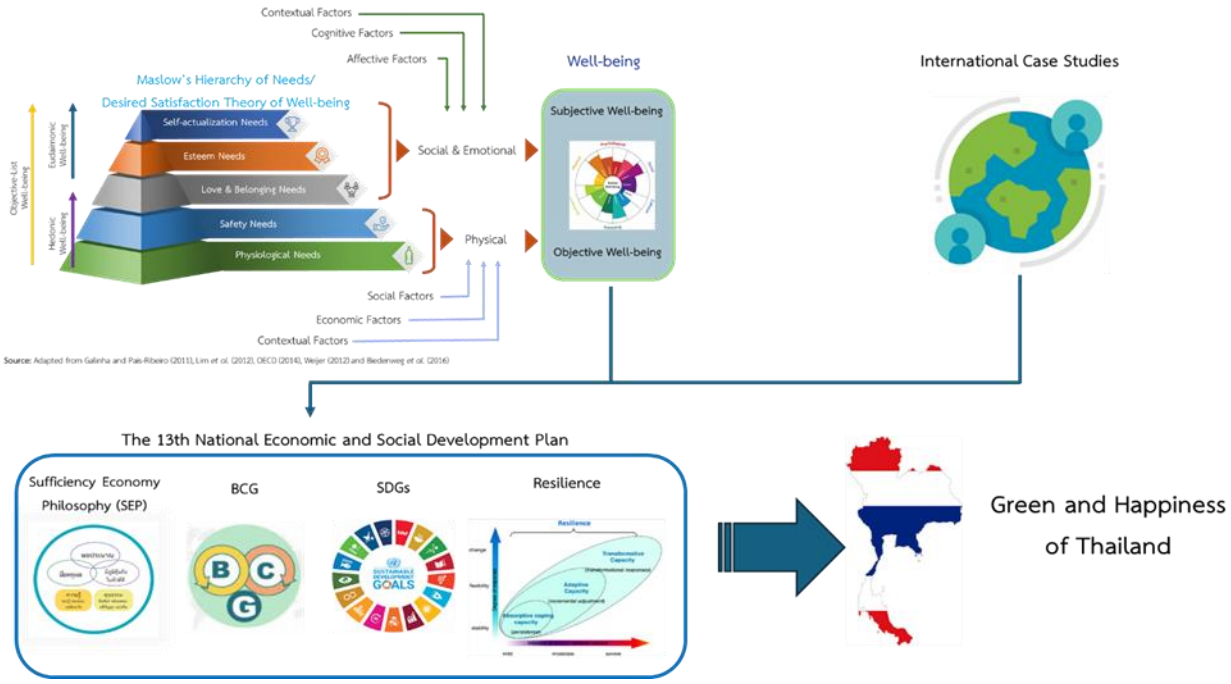

2. Methodology for Calculating the Green and Happiness Index

2.1 The calculation method consists of 4 steps:

1) Indicator Score Calculation: This involves standardizing indicators with different units to make them comparable through a normalization process. The method uses "Min-Max Normalization" and reduces data anomalies that could distort score distribution from reality. The formula extends the minimum and maximum values by 1.5 times the standard deviation, with a maximum score of 100.

2) Sub-Component Score Calculation: This is done by computing the arithmetic mean of all indicator scores without weighting, as each indicator carries equal importance and indicators within the same sub-component are substitutable.

3) Core Component Score Calculation: This involves calculating the geometric mean of all sub-component scores without weighting, as each indicator carries equal importance and indicators within the same sub-component are substitutable.

4) Thai Green and Happiness Index Calculation: This is computed as the geometric mean of all six Core Component scores without weighting.

2.2 Development Level Classification: Development levels are divided into 5 categories: Very Good, Good, Moderate, Needs Improvement, and Urgent Action Required. The classification is based on the distribution of standardized scores at both Core Component and composite index levels. Score ranges for each Core Component and composite index vary due to different score distributions across components and years. This dynamic classification method, which adapts to data distribution patterns, provides a clearer

comparison of development levels across years and better reflects each year's context compared to fixed classification criteria. For analyzing Green and Happiness trends, current-year criteria can be applied to previous years' data, enabling development analysis within the current year's context.

2.3 Interpretation: An increase in scores indicates improved development, while a decrease indicates declining development, regardless of whether the indicator's statement is positively or negatively phrased. For example:

Figure 2: Examples of Interpreting Positive and Negative Indicator Scores

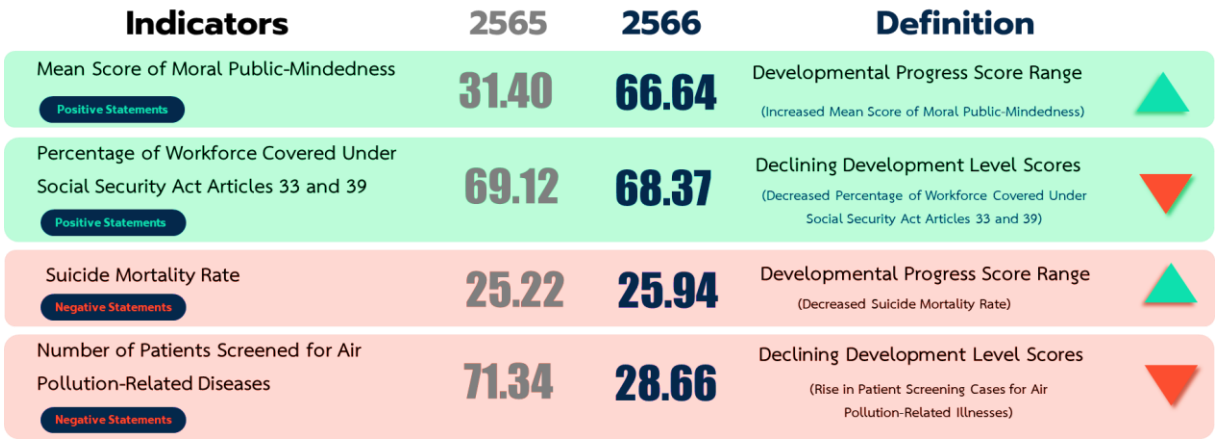

3. Green and Happiness Index of Thailand During the 13th National Development Plan

Green and Happiness in Thai Society refers to *"A state where people in society enjoy good quality of life and can adapt to changing situations with balance in terms of well-being, family, and community. This stems from economic strength connected with cultural capital, where society is safe and just, the environment is of quality and sustainable, under good governance principles, leading to peaceful and sustainable coexistence in society."* It comprises 6 Core Component, 18 sub-components, and 67 indicators, as follows:

3.1 Core Component 1: Well-being refers to *"A state where individuals are free from illness, physically strong, well-nourished, mentally healthy, emotionally mature in problem management, ethical, having life goals, eager to learn, developing intelligence, understanding and being media literate, using technology appropriately, possessing adaptive skills to live happily in society, living a long quality life capable of creating benefits for themselves, family, and society to their full potential."* It consists of 3 sub-components and 12 indicators:

3.1.1 Sub-component 1: Physical Health and Strength refers to *"Individuals with complete physical health, good nutrition, living disease-free, having appropriate weight and height according to age standards, with normally functioning body systems, resulting in longevity and readiness to adapt."* It includes 4 indicators:

1) **Indicator 1:** Normal nutritional status of the population
2) **Indicator 2:** Mortality rate from 5 non-communicable diseases (NCDs) per 100,000 population
3) **Indicator 3:** Incidence rate of diseases under epidemiological surveillance per 100,000 population
4) **Indicator 4:** Life expectancy at birth

3.1.2 Sub-component 2: Mental Health, Ethics, and Social Empathy refers to *"Individuals with strong mental health, emotional maturity in managing both positive and negative feelings effectively, ability to adapt to changing situations, and possessing ethical minds with empathy towards self, family, and society."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 5:** Percentage of Thai people with good mental health
2) **Indicator 6:** Successful suicide rate
3) **Indicator 7:** Average score of public-mindedness ethics

3.1.3 Sub-component 3: Intelligence and Skill Development refers to *"Individuals with knowledge skills meeting standard criteria, eager to learn, understanding and keeping up with new skill levels through lifelong learning to adapt to a disrupted world, able to apply technology and artificial intelligence, promoting career development and innovation that enhances capability to support emerging changes."* It includes 5 indicators:

1) **Indicator 8:** Thailand's Global Innovation Index (GII) ranking
2) **Indicator 9:** Average PISA score
3) **Indicator 10:** Proportion of employed population to total workforce with skills matching their employment
4) **Indicator 11:** Number of Thai-MOOC course users
5) **Indicator 12:** Number of students studying for vocational skills development in non-formal schools

3.2 Core Component 2: Strong and Fair Economy refers to *"An economic system that facilitates employment aligned with competencies, provides appropriate work compensation, enables work-life balance, ensures job security, promotes fair economic distribution to reduce inequality, and allows people to accumulate assets and access capital."* It comprises 3 sub-components with 11 indicators as follows:

3.2.1 Sub-component 1: Decent Work refers to *"Various groups' access to work that aligns with their competencies, maintains balance between income and working hours, based on fundamental principles of safe and secure working conditions."* It includes 4 indicators:

1) **Indicator 1:** Percentage of underemployment
2) **Indicator 2:** Percentage of workers earning above Living Wage and working no more than 48 hours per week (according to ILO standards)
3) **Indicator 3:** Percentage of workers covered by Social Security under Articles 33 and 39
4) **Indicator 4:** Percentage of informal workers

3.2.2 Sub-component 2: Fair Distribution of Economic Benefits refers to *"Equal opportunities and distribution of economic benefits across income, assets, and human capital dimensions."* It includes 2 indicators:

1) **Indicator 5:** Income ratio between the top 10% (highest income) and bottom 10% (lowest income)
2) **Indicator 6:** Gini coefficient of assets

3.2.3 Sub-component 3: Economic Security refers to *"Possession of sufficient and sustainable assets and housing for living, access to capital for economic activities, both in terms of asset ownership and housing possession, based on self-reliance and readiness to cope with economic crises independently."* It includes 5 indicators:

1) **Indicator 7:** Percentage of households with positive net safe assets
2) **Indicator 8:** Public debt to GDP ratio (%)
3) **Indicator 9:** Household debt to GDP ratio (%)
4) **Indicator 10:** Percentage of households with access to formal lending sources when needed
5) **Indicator 11:** Percentage of households occupying permanent housing structures on legally owned land

3.3 Core Component 3: Cultural Capital refers to *"A state where members of society recognize cultural heritage in terms of religion, beliefs, arts, wisdom, traditions, and identity, while being able to accept cultural diversity and collectively preserve, inherit, develop, and create cultural value for societal benefit and peaceful coexistence."* It comprises 3 sub-components with 10 indicators as follows:

3.3.1 Sub-component 1: Cultural Awareness refers to *"Individual's ability to access and recognize cultural heritage, including participation in religious, artistic, and cultural activities."* It includes 2 indicators:

1) **Indicator 1:** Number of visits to artistic and cultural heritage sites registered with the Fine Arts Department, both through direct experience and virtual platforms (Virtual Museum and Historical Park)
2) **Indicator 2:** Cumulative number of registered national cultural wisdom heritage items

3.3.2 Sub-component 2: Cultural Competence refers to *"Individual's respect and acceptance of social rules, enabling coexistence through mutual recognition of cultural diversity, including the development of protected areas for diverse ethnic groups to maintain their traditional ways of life based on wisdom, with understanding of religious, belief, and cultural diversity."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 3:** Average disciplinary and responsibility moral score of population aged 13 and above
2) **Indicator 4:** Number of communities with protected ethnic lifestyle areas that can maintain traditional activities based on wisdom and cultural heritage

3) **Indicator 5:** Number of participants in activities promoting understanding of religious diversity and interfaith relations

3.3.3 Sub-component 3: Cultural Maintenance and Development refers to *"Society members' access to learning resources including maintained, protected, restored, and conserved world cultural heritage sites, as well as creative spaces showcasing artistic works that build upon traditional culture, and access to distribution channels for developed Thai cultural products at the national level."* It includes 5 indicators:

1) **Indicator 6:** Number of cultural learning and tourism sites developed to meet Fine Arts Department quality standards

2) **Indicator 7:** Ratio of budget expenditure for conservation of archaeological sites (capital expenditure) and artifacts (operational expenditure) to total Fine Arts Department budget

3) **Indicator 8:** Number of virtual exhibitions presenting Thai contemporary art for value addition and development of traditional arts and culture

4) **Indicator 9:** Number of Thai cultural products developed at the national level and available through CPOT (Cultural Product of Thailand) trade channels

5) **Indicator 10:** Number of workers in cultural and creative sectors with cultural occupations

3.4 Core Component 4: Just and Safe Society refers to "*a state where people in society have fair access to basic infrastructure services, including public transportation, internet, social welfare, public health, and education. These factors serve as connecting elements for families, community networks, and society to coexist both online and offline, where rights are mutually respected without violation, within safe spaces that foster trust, confidence in life and property security, and faith in social service systems that are equitable for all groups."* It comprises 3 sub-components with 15 indicators as follows:

3.4.1 Sub-component 1: Access to Quality Basic Infrastructure and Welfare refers to *"citizens' access to and use of public utilities, facilities, healthcare, education, and public transportation systems as legally entitled, without discrimination, based on fundamental needs and sufficiency for all society members."* It includes 9 indicators:

1) **Indicator 1:** Proportion of intercity public transport travel (land, rail, and air)

2) **Indicator 2:** Average percentage of internet access (1st-4th decile groups)

3) **Indicator 3:** Average percentage of tap water access (1st-4th decile groups)

4) **Indicator 4:** Households protected under social protection systems and measures from government, community, and/or private sector

5) **Indicator 5:** Proportion of disabled persons accessing registration and receiving living allowances

6) **Indicator 6:** Proportion of elderly persons with elderly cards

7) **Indicator 7:** Vital index (live birth rate and death rate)

8) **Indicator 8:** Educational infrastructure ranking (World Competitiveness IMD)

9) **Indicator 9:** Net enrollment rate in upper secondary education (including vocational education)

3.4.2 Sub-component 2: Warm Families, Strong Communities, and Social Interaction in Virtual World refers to *"individuals maintaining good relationships with family members, understanding and fulfilling their roles appropriately, showing care between families and communities, creating opportunities for social interaction both physically and through social technology, while understanding and accepting diversity, leading to a stable and peaceful society."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 10:** Family Strength Index

2) **Indicator 11:** Proportion of community welfare funds certified for community life security standards

3) **Indicator 12:** Average score of media and information literacy status

3.4.3 Sub-component 3: Socially Safe Spaces refers to *"areas free from violence and social judgment, where individuals can live safely and express opinions at individual, community, and social levels without discrimination based on gender, age, ethnicity, or beliefs, with access to social remedies when faced with violence or unfair judgment."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 13:** Number of arrested cases related to life and property security and online criminal offenses

2) **Indicator 14:** Number of road accident victims

3) **Indicator 15:** Percentage of non-isolated elderly persons to total elderly population in the country

3.5 Core Component 5: Quality and Sustainable Environment refers to *"people living in quality natural and human-made environmental conditions, with production behaviors, consumption patterns, and lifestyles that are environmentally friendly and do not destroy ecological balance."* It comprises 3 sub-components with 10 indicators as follows:

3.5.1 Sub-component 1: Environmentally Friendly Production and Consumption refers to *"production with the capacity to reduce environmental impact through efficient waste management and recycling, providing consumers with environmentally friendly products that maximize life sustainability benefits."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 1:** Proportion of renewable energy use (including alternative energy) to final energy consumption
2) **Indicator 2:** Percentage of properly managed municipal solid waste
3) **Indicator 3:** Greenhouse gas emission volume

3.5.2 Sub-component 2: Good Environmental Quality refers to *"individuals living in environments managed according to environmental quality standards for air, water, and soil, suitable for human and living organisms' survival."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 4:** Number of patients screened for diseases caused by air pollution
2) **Indicator 5:** Rate of patients affected by pesticide poisoning
3) **Indicator 6:** Surface water quality meeting good standards

3.5.3 Sub-component 3: Ecosystem Care and Environmental Conservation refers to *"individuals considering the damage from natural resource and environmental use, collectively maintaining diverse ecosystem integrity, and jointly conserving, restoring, and preserving environmental balance for life sustainability."* It includes 4 indicators:

1) **Indicator 7:** Number of village natural resources and environmental protection volunteers
2) **Indicator 8:** Number of villages/communities/districts damaged by natural disasters
3) **Indicator 9:** Ratio of forest area to total country area
4) **Indicator 10:** Percentage of coral reefs in good condition

3.6 Core Component 6: Good Governance refers to *"a state where people in society participate in decision-making, are aware of their rights and duties responsibly, live in a society secure from threats and changes, under efficient, swift, transparent, and accountable public administration, following governance principles within a fair and equitable legal framework."* It comprises 3 sub-components with 9 indicators as follows:

3.6.1 Sub-component 1: Democratic Participation refers to "*citizens' participation in policy decision-making and political activities through various channels according to their rights and freedoms, leading to a transparent, fair, and equitable political system."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 1:** Public democratic participation score
2) **Indicator 2:** Proportion of resolved political grievances
3) **Indicator 3:** Proportion of resolved grievances related to public opinions on government policies and projects

3.6.2 Sub-component 2: Rule of Law refers to *"citizens' awareness and opportunity to express opinions on regulatory and legal matters, where everyone is equally subject to the law, respecting citizens' rights and freedoms, including transparent, efficient, and optimal allocation and utilization of public resources."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 4:** Percentage of justice system agencies implementing proactive transparency measures and public disclosure
2) **Indicator 5:** Proportion of resolved grievances and suggestions
3) **Indicator 6:** Corruption Perceptions Index (CPI)

3.6.3 Sub-component 3: Strength of Public Institutions refers to *"citizens' access to fair and transparent public administration with accountability through accurate and complete information access, guaranteeing legal equality without discrimination or exclusion in accessing justice, including the capability to handle technological threats and security."* It includes 3 indicators:

1) **Indicator 7:** Percentage of public confidence in justice system efficiency
2) **Indicator 8:** Success rate in implementing cybersecurity management policies regarding Good Governance in Cybersecurity
3) **Indicator 9:** Integrity & Transparency Assessment (ITA) score for government agencies

สารบัญ

บทที่	หัวข้อ	หน้า
	บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	**ก**
	สารบัญ	**ธ**
	สารบัญตาราง	**ผ**
	สารบัญรูป	**ภ**
1	**บทนำ**	**1-1**
	1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
	1.2 วัตถุประสงค์	1-2
	1.3 เป้าหมาย	1-2
	1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-2
	1.5 วิธีการศึกษา	1-3
	1.6 กระบวนการการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล	1-7
	1.7 แผนการดำเนินกิจกรรม และระยะเวลาการส่งมอบงาน	1-13
	1.8 แนวทางในการบริหารโครงการ โครงสร้าง และความรับผิดชอบของบุคลากร	1-18
	1.9 แนวทางการจัดการความเสี่ยงหากประสบอุปสรรคในการดำเนินงาน	1-22
	1.10 เค้าโครงรายงานผลการศึกษา	1-23
2	**การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข**	**2-1**
	2.1 ทฤษฎีที่อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุข	2-1
	2.2 แนวคิดในการจัดทำดัชนีในระดับสากลที่เกี่ยวข้อง	2-11
	2.3 แนวคิดการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Wellbeing) ของต่างประเทศ	2-25
	2.4 หลักการพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	2-67
	2.5 กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	2-72
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 2	2-78
3	**ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย : นิยาม องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย**	**3-1**
	3.1 การดำเนินการเพื่อปรับปรุงนิยาม และองค์ประกอบหลัก	3-1
	3.2 สรุปการเปรียบเทียบร่างนิยามขององค์ประกอบย่อยเดิมกับที่เสนอใหม่	3-22
	3.3 ความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและย่อย ประเด็นการวัด ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย กับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	3-43
4	**วิธีในการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)**	**4-1**
	4.1 วิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)	4-1
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 4	4-12

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หัวข้อ	หน้า
5	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ**	**5-1**
	5.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	5-2
	5.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	5-21
	5.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	5-31
	5.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	5-39
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 5	5-40
6	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม**	**6-1**
	6.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	6-2
	6.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	6-26
	6.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	6-40
	6.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	6-46
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 6	6-48
7	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม**	**7-1**
	7.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	7-2
	7.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	7-18
	7.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	7-31
	7.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	7-40
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 7	7-42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หัวข้อ	หน้า
8	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย**	8-1
	8.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	8-1
	8.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	8-21
	8.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	8-32
	8.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	8-40
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 8	8-42
9	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 5 ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน**	**9-1**
	9.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	9-2
	9.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	9-13
	9.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	9-23
	9.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	9-29
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 9	9-30
10	**แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล**	**10-1**
	10.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	10-2
	10.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	10-14
	10.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	10-22
	10.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	10-29
	รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 10	10-31
11	**สรุปผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**	**11-1**
	11.1 การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	11-1
	11.2 สรุปผลการทดสอบการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite Index)	11-3

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หัวข้อ	หน้า
	ภาคผนวกที่ 1 รายละเอียดการส่งมอบงาน แผนการดำเนินงาน และแผนการศึกษาดูงาน	ผ1-1
	ภาคผนวกที่ 2 รายงานผลการประชุมระดมความคิดเห็น กรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย นิยามของแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย	ผ2-1
	ภาคผนวกที่ 3 รายงานการประชุมระดมความคิดเห็น	ผ3-1
	ภาคผนวกที่ 4 สรุปรายงานการประชุม: การศึกษาดูงาน โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	ผ4-1
	ภาคผนวกที่ 5 สรุปรายงานการประชุมเพื่อเผยแพร่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	ผ5-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หัวข้อ	หน้า
1.1	กำหนดการจัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick-off Meeting)	1-9
1.2	รายละเอียดหน้าที่และความรับผิดชอบคณะที่ปรึกษา	1-19
2.1	องค์ประกอบของดัชนีคุณภาพชีวิตของ Eurostat	2-15
2.2	เปรียบเทียบลักษณะข้อดีและข้อจำกัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจากต่างประเทศ	2-56
2.3	ลักษณะหมวดปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	2-59
2.4	ลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ของความอยู่เย็นเป็นสุขกรณีศึกษาต่างประเทศ	2-65
2.5	ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาเมืองด้าน “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience)	2-69
2.6	องค์ประกอบสำคัญของหลักการที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	2-74
2.7	การเรียงลำดับประเทศโดยใช้ Resilience Index 2023 และรายได้ต่อหัว (คะแนนดัชนี Resilience Index, รายได้ต่อหัว)	2-76
3.1	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-3
3.2	เปรียบเทียบนิยามเดิมที่เป็นข้อเสนอของคณะที่ปรึกษาและนิยามใหม่	3-4
3.3	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดในการนิยามองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ	3-6
3.4	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	3-9
3.5	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม	3-12
3.6	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	3-15
3.7	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	3-17
3.8	เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล	3-19
3.9	เปรียบเทียบข้อเสนอองค์ประกอบหลักเก่ากับข้อเสนอที่ปรับปรุงใหม่	3-20
3.10	แสดงกระบวนการสร้างและการเปรียบเทียบ “ร่างองค์ประกอบย่อยที่พัฒนาขึ้นใหม่กับองค์ประกอบย่อยเดิมที่ผ่านมา”	3-22
3.11	ประเด็นการวัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย	3-34
3.12	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านการมีสุขภาวะกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-44
3.13	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-46
3.14	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านทุนทางวัฒนธรรมกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-50

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หัวข้อ	หน้า
3.15	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-51
3.16	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-53
3.17	ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านธรรมาภิบาลกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	3-55
4.1	ทิศทางของตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	4-4
5.1	ระดับทักษะที่ต้องการของอาชีพในแต่ละหมวดใหญ่	5-14
5.2	ค่าฐานนิยมของดัชนีทักษะแรงงาน ค่าความหนาแน่นความน่าจะเป็น ขอบเขตและขอบเขตบน ($\pm S.D.$) และร้อยละของแรงงานที่อยู่ภายในขอบเขตและนอกขอบเขต	5-16
5.3	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านการมีสุขภาวะ	5-18
5.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	5-22
5.5	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาวิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	5-25
5.6	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	5-27
5.7	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านการมีสุขภาวะระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	5-31
5.8	ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านการมีสุขภาวะระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	5-34
5.9	ดัชนีรวมหลักด้านการมีสุขภาวะ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	5-37
6.1	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	6-23
6.2	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	6-27
6.3	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	6-34
6.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	6-36
6.5	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	6-40
6.6	ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	6-42

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หัวข้อ	หน้า
6.7	ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	6-44
7.1	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านทุนทางวัฒนธรรม	7-15
7.2	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	7-19
7.3	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม	7-23
7.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	7-26
7.5	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	7-31
7.6	ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	7-35
7.7	ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	7-38
8.1	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	8-17
8.2	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	8-22
8.3	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	8-27
8.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	8-29
8.5	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	8-32
8.6	ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	8-35
8.7	ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	8-38
9.1	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	9-11
9.2	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	9-14
9.3	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	9-16

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หัวข้อ	หน้า
9.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	9-19
9.5	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	9-23
9.6	ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	9-25
9.7	ดัชนีรวม (Composite Index) ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	9-27
10.1	สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านธรรมาภิบาล	10-12
10.2	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	10-15
10.3	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.2 นิติธรรม	10-17
10.4	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 ความเข้มแข็งของสถาบัน	10-20
10.5	สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	10-22
10.6	คะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	10-25
10.7	ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	10-27
11.1	ผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	11-1
11.2	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) จากค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	11-4
11.3	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	11-6
11.4	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	11-8
11.5	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	11-11
11.6	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	11-13
11.7	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	11-16
11.8	ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	11-18

สารบัญรูป

รูปที่	หัวข้อ	หน้า
1.1	วิธีการดำเนินงาน	1-6
1.2	ภาพรวมระบบรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	1-12
1.3	ตัวอย่างการแสดงผลรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	1-13
1.4	ตัวอย่างการแสดงผลรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สำหรับผู้บริหาร	1-13
1.5	แผนการดำเนินกิจกรรม	1-14
1.6	แผนผังบุคลากร	1-18
2.1	กรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	2-10
2.2	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	2-12
2.3	กรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD	2-18
2.4	กรอบแนวคิดดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (SPI)	2-20
2.5	กรอบแนวคิดของดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)	2-22
2.6	กรอบแนวคิดของดัชนีความยากจนหลายมิติ	2-23
2.7	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย	2-28
2.8	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา	2-30
2.9	กรอบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา Canadian Index of Wellbeing	2-33
2.10	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศแคนาดา	2-34
2.11	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศไอร์แลนด์	2-36
2.12	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศออสเตรเลีย	2-38
2.13	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศฟินแลนด์	2-41
2.14	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของอิสตันบูล ประเทศตุรกี	2-43
2.15	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยประเทศฟิลิปปินส์	2-45
2.16	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศมาเลเซีย	2-47
2.17	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศภูฏาน	2-49
2.18	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)	2-51
2.19	สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของเว็บไซต์ Snap Inc	2-53
2.20	เปรียบการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของต่างประเทศ	2-55
2.21	กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	2-73
3.1	สรุปร่างองค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ระหว่างองค์ประกอบหลักที่นำเสนอเดิมกับองค์ประกอบหลักที่ปรับปรุงใหม่	3-21
3.2	สรุปองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-42

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หัวข้อ	หน้า
4.1	กรอบแนวคิดในการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)	4-3
5.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านการมีสุขภาวะ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	5-38
6.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	6-45
7.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านทุนทางวัฒนธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	7-39
8.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	8-39
9.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	9-28
10.1	กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านธรรมาภิบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566	10-28
11.1	กราฟแสดงผลการผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)	11-2
11.2	กราฟแสดงผลการผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) จากค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	11-5

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประจำทุกปี และผลการประเมินได้นำไปใช้เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไปมาโดยตลอด การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ได้ดำเนินการครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งได้มีการปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศที่เคยมุ่งพัฒนาให้ประเทศก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม มาเป็นแนวคิด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนเพื่อให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และผลจากการพัฒนาประเทศนั้นจะต้องส่งผลกระทบสุดท้ายต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ดังนั้น สศช. จึงได้พัฒนาดัชนีสำหรับวัดระดับของความอยู่ดีมีสุขของคนไทยขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบสุดท้ายที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ที่เกิดขึ้นกับคนไทย ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต ชีวิตครอบครัว และการบริหารจัดการที่ดี

นับจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) สศช. ได้พัฒนาดัชนีที่ใช้สำหรับวัดความอยู่ดีมีสุขให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงแผนพัฒนาฯ โดยได้ขยายขอบเขตของการวัดผลกระทบสุดท้ายที่เกิดขึ้นกับคนจากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการวัดในด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงามต่าง ๆ ซึ่งทำให้คนไทยมีความสุข โดย สศช. ได้พัฒนา “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (Green and Happiness Index: GHI)” ที่กำหนดองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น ทั้งการมีสุขภาวะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ประเทศไทยได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปี และใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 15 โดยยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีเป้าหมายการพัฒนา คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” รวมทั้งได้มีการระบุประเด็นการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ประการ ได้แก่ 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย 2) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ดังนั้น การประเมิน “ความอยู่ดีมีสุข” จึงเป็นเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ และ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” จึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการวัดการบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ของยุทธศาสตร์ชาติ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งเป็นแผน 5 ปีระยะที่ 2 ในช่วงของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงบริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างผันผวนรุนแรง อาทิ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่รุนแรง สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจ รวมทั้งเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่ต้องการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดเดิมจึงอาจไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 สศช. จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงดัชนีชี้วัดฯ เพื่อให้สามารถวัดผลกระทบในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัดผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

1.2.2 เพื่อจัดทำระบบข้อมูลของตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพให้สามารถใช้ในการติดตามประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

1.2.3 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในดัชนีและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ต่อหน่วยงานต่าง ๆ และสาธารณชน

1.3 เป้าหมาย

เป้าหมายในการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นการพัฒนาดัชนีชี้วัดให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 รวมถึงมีการจัดทำระบบในการติดตามประเมินผลและรายงานผลข้อมูลของตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และสร้างความรู้ความเข้าใจดัชนีและตัวชี้วัดให้กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษา วิจัย และรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิดในเรื่องความสุข วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน อย่างน้อย 5 ดัชนี รวมทั้งสาระของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

1.4.2 กำหนดกรอบแนวคิด นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักและย่อยประเด็นการวัด ตัวชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 รวมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณตัวชี้วัดแต่ละตัวและตัวชี้วัดรวม (Composite Index)

1.4.3 ปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 อย่างถูกต้องและชัดเจน พร้อมทั้งจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยครอบคลุมอย่างน้อยมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

(1) จัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick off Meeting) จำนวน 1 ครั้ง

(2) จัดประชุมกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัด โดยมีการจัดประชุมกรอบแนวคิดรวมอย่างน้อย 1 ครั้ง และแต่ละองค์ประกอบหลักมีการจัดประชุมระดมความเห็นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

(3) จัดประชุมการกำหนดตัวชี้วัด รวมทั้งกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดแต่ละตัว และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยในแต่ละองค์ประกอบหลัก มีการจัดประชุมระดมความเห็นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

(4) จัดประชุมวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

(5) สรุปประเด็นที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่ และจัดการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เห็นควรจะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวในระยะต่อไป จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 20 คน

1.4.4 จัดให้มีการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน สำหรับเจ้าหน้าที่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช. และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 10 คน

1.4.5 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับใช้คำนวณดัชนีและตัวชี้วัดที่ปรับปรุงใหม่ในการประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พร้อมทั้งทดสอบตัวชี้วัดโดยการแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 ถึงปัจจุบันลงในตัวชี้วัด

1.4.6 จัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่ โดยออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ผ่านโปรแกรม อาทิ Microsoft Excel หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ครอบคลุมการบริหารฐานข้อมูล การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล การใช้ข้อมูลในการคำนวณดัชนี การทำแผนภาพจากข้อมูลและดัชนี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.7 จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีฯ สำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมคำอธิบายตัวชี้วัดแต่ละตัวอย่างน้อยในเรื่องแหล่งข้อมูล หน่วยวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การใช้ Proxy ระดับความสมบูรณ์ของข้อมูล สูตรการคำนวณ และประเด็นการวัด

1.4.8 จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) จัดทำภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ความยาว 3 - 5 นาที

(2) จัดทำแผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง

(3) จัดทำ Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร

1.4.9 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการประเมินผลกระทบการพัฒนา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาดัชนีการประเมินผลการพัฒนาประเทศ ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดเก็บข้อมูลที่ต้องใช้ในการประเมิน รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากดัชนีที่พัฒนาขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 200 คน ณ โรงแรมหรือศูนย์ประชุมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.5 วิธีการศึกษา

การดำเนินงานในภาพรวมของโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดทำระบบข้อมูลของตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้สามารถใช้ติดตาม

ประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในดัชนีชี้วัดต่อหน่วยงานต่าง ๆ และสาธารณชน โดยมีแนวทางการดำเนินงานแบ่ง ออกเป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวม ประมวลผลข้อมูล การกำหนดกรอบแนวคิด นิยาม ปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับคำนวณดัชนีและตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำเอกสารรายงาน/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วีดิทัศน์ และแผ่นภาพ Infographic

ขั้นตอนที่ 6 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

<u>ขั้นตอนที่ 1</u> การศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1.1 การศึกษาทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ และขอบเขตการดำเนินงาน เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการให้มีความสอดคล้องตามระยะเวลาและการส่งมอบงาน

1.2 ศึกษา ทบทวนแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม บทความงานวิจัย/วิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) ความอยู่เย็นเป็นสุข (ความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness))

2) วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ

3) ดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน อาทิ ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) เป็นต้น

4) ทบทวนยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานด้านการพัฒนามนุษย์ ทั้งในระดับ 1 ระดับ 2 ระดับ 3 ที่เกี่ยวข้อง

5) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

<u>ขั้นตอนที่ 2</u> การรวบรวม ประมวลผลข้อมูล การกำหนดกรอบแนวคิด นิยาม ปรับปรุงและการพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

2.1 ดำเนินการศึกษา รวบรวม และประมวลข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดการดำเนินงาน วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานตามขอบเขตการดำเนินงานและวัตถุประสงค์โครงการ

2.2 ดำเนินการจัดทำนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบหลักและย่อย

2) ตัวชี้วัด

3) เกณฑ์มาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบ

4) วิธีการคำนวณ

โดยการจัดทำนิยามต้องมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

2.3 ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบด้วย

1) จัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick off Meeting) จำนวน 1 ครั้ง

2) จัดประชุมกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

3) จัดประชุมนิยามของแต่ละองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นตัวชี้วัด โดยแต่ละองค์ประกอบหลักมีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

4) จัดประชุมการกำหนดตัวชี้วัด รวมทั้งกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

5) จัดประชุมวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน

6) สรุปประเด็นที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูล และจัดประชุมเพื่อหาหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 20 คน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน สำหรับเจ้าหน้าที่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 10 คน

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับคำนวณดัชนีและตัวชี้วัดที่ปรับปรุงใหม่ในการประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พร้อมทั้งขั้นตอน และวิธีการทดสอบตัวชี้วัดด้วยกระบวนการแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 ถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำเอกสารรายงาน/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วีดิทัศน์ และแผ่นภาพ Infographic

5.1 จัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

5.2 จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีฯ สำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

5.3 จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 3 รูปแบบ คือ

1) ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ความยาว 3 - 5 นาที

2) แผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง

3) จัดทำ Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 6 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ในการประเมินผลกระทบการพัฒนา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาดัชนีการประเมินผลการพัฒนาประเทศ

2) ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดเก็บข้อมูลที่ต้องใช้ในการประเมิน

3) ผู้แทนหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากดัชนีที่พัฒนาขึ้น

4) ผู้แทนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 200 คน ณ โรงแรมหรือศูนย์ประชุมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร รายละเอียดตามที่แสดงไว้ในรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 วิธีการดำเนินงาน

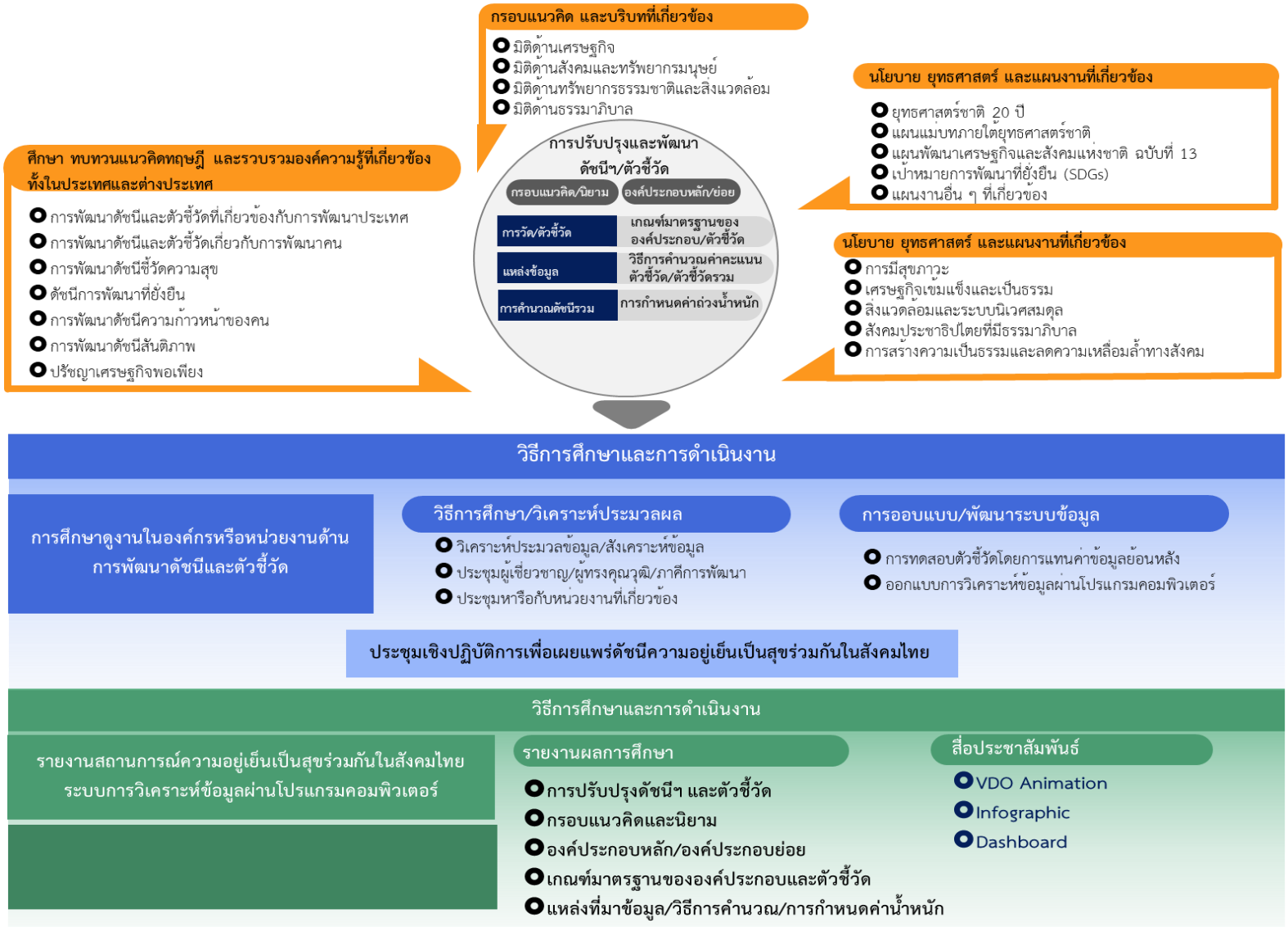

1.6 กระบวนการการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คณะที่ปรึกษากำหนดวิธีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.6.1 การพัฒนาดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัด

การพัฒนาดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัด เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการศึกษา การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย และการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด ผ่านกระบวนการรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาวิจัยเอกสาร บทความวิชาการ การรว บรวมข้อมูลทุติยภูมิ และการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและหน่วยงานที่พัฒนาองค์ความรู้ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด การรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(1) การศึกษาทบทวนแนวคิดและวิธีการพัฒนาดัชนีชี้วัด และตัวชี้วัด จากการพัฒนาดัชนีที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ดัชนีความสุข ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของไทย ดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม ดัชนีการพัฒนามนุษย์ ดัชนีความก้าวหน้าของคน ดัชนีสันติภาพโลก ดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

(2) กรณีศึกษาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศต่าง ๆ

2) การศึกษาทบทวนประเด็นการพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องและสะท้อนแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

(2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

(3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

(4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

3) วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลจากการศึกษาทบทวนแนวคิดและองค์ความรู้การพัฒนาดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัด สรุปวิธีการพัฒนา กรอบแนวคิด นิยาม องค์ประกอบหลัก/ย่อย ครอบคลุมมิติการพัฒนาอย่างน้อยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล

4) สรุปผลความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของแนวทางการพัฒนาระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับนโยบาย และแผนงานที่เกี่ยวข้อง

1.6.2 กระบวนการการส่วนร่วม การระดมความคิดเห็นผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการศึกษา จากการศึกษาทบทวนแนวคิดวิธีการศึกษาการพัฒนาดัชนีชี้วัด ตัวชี้วัด และความเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และแผนงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษานำมาพัฒนาปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ภาคีการพัฒนาในแต่ละ องค์ประกอบหลัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมการประชุม ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายการประชุม

กลุ่มเป้าหมายในการประชุมปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย

องค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ

- กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน
- กรมกิจการผู้สูงอายุ
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- กรมสุขภาพจิต
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.)
- สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

- กระทรวงแรงงาน
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงพลังงาน
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานประกันสังคม
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง
- สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
- กรมประมง
- กรมปศุสัตว์
- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- กรมป่าไม้
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน
- กรมวิชาการเกษตร
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- สำนักงานศาลยุติธรรม
- สถาบันพระปกเกล้า

องค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กระทรวงแรงงาน
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- กรมที่ดิน
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

2) จัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick-off Meeting)

คณะที่ปรึกษาดำเนินการจัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick-off Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินงาน และนำเสนอแผนในการดำเนินงานภายในโครงการฯ จำนวน 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ โดยมีกำหนดการดังนี้

ตารางที่ 1.1 กำหนดการจัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick-off Meeting)

เวลา	กิจกรรม
09.00 - 9.30 น.	ลงทะเบียน
9.30 - 10.30 น.	ที่ปรึกษานำเสนอแผนการดำเนินงานภายในโครงการฯ ➢ แนวทางการศึกษาและแผนการศึกษา ➢ แนะนำการบุคลากรภายในโครงการฯ
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 11.30 น.	ที่ปรึกษานำเสนอแผนการดำเนินงานภายในโครงการฯ (ต่อ) ➢ รายละเอียดและขั้นตอนการศึกษากระบวนการ และวิธีการดำเนินงาน พร้อมระยะเวลาดำเนินโครงการอย่างละเอียด
11.30 - 12.00 น.	รับฟังข้อเสนอแนะ และปิดการประชุม

หมายเหตุ: กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

3) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

3.1) ช่วงแรก **จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น** มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณา**กรอบแนวคิดในภาพรวม นิยาม และองค์ประกอบหลัก** จากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก อย่างน้อยครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านธรรมาภิบาล จำนวน 1 ครั้ง

3.2) ช่วงที่สอง **เป็นการจัดประชุมระดมความคิดเห็นรายองค์ประกอบหลัก** มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณานิยามของ**องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด** โดยจัดประชุมตามจำนวนองค์ประกอบหลัก จึงจัดประชุมไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง สำหรับผู้เข้าร่วมในแต่ละครั้ง ประกอบไปด้วยผู้พัฒนาดัชนีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ในแต่ละครั้งที่จัดประชุมมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน ทั้งนี้ การจัดประชุมทั้ง 2 ช่วง จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 1 ถึง 12 ธันวาคม พ.ศ. 2566

4) จัดประชุมระดมความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

4.1 ช่วงแรก **จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น** มีวัตถุประสงค์เพื่อ**กำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยในแต่ละองค์ประกอบหลัก** มีการจัดประชุมตามจำนวนองค์ประกอบหลัก จึงจัดประชุมไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง (จัดประชุม 6 ครั้งตามองค์ประกอบหลัก) ผู้เข้าร่วมประกอบไปด้วยผู้พัฒนาดัชนีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ในแต่ละครั้งที่จัดประชุมมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน โดยการจัดประชุมแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ 1) วันที่ 28 มีนาคม 2567 2) วันที่ 23 เมษายน 2567 และ 3) วันที่ 3 พฤษภาคม 2567

4.2 ช่วงที่สอง **จัดประชุมวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดจัดประชุมวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้ร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน จัดขึ้นในวันที่ 21 พฤษภาคม 2567

4.3 ช่วงที่สาม จัดประชุมหารือกับหน่วยงานที่เห็นควรเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ**สำหรับจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่** พร้อมกับ**สร้างความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล**ในระยะต่อไป จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมการประชุมไม่น้อยกว่า 20 คน จัดขึ้นในวันที่ 11 มิถุนายน 2567

5) ศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน แบ่งออกเป็น 3 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 10 คน ได้แก่

5.1) กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 1 : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จัดกิจกรรมในวันที่ 19 มีนาคม 2567

5.2) กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 2 : กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดกิจกรรมในวันที่ 25 เมษายน 2567

5.3) กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 3 : บริษัทหรือหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเป็นต้นแบบของการพัฒนา Happy Work Place ร่วมกับ สสส. จัดกิจกรรมในวันที่ 8 พฤษภาคม 2567

1.6.3 การออกแบบการวิเคราะห์และจัดทำระบบข้อมูล

การออกแบบการวิเคราะห์และจัดทำระบบข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการคำนวณดัชนีและตัวชี้วัดที่ปรับปรุงขึ้นมา เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการศึกษา การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

1) การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณดัชนีและตัวชี้วัด ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อาทิ Microsoft Excel หรือโปรแกรมอื่น เป็นต้น สำหรับการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ระบบดังกล่าวสามารถใช้ในการบริหารจัดการฐานข้อมูล การอ้างอิงหรือการเชื่อมโยงแหล่งข้อมูล การคำนวณดัชนี การคำนวณตัวชี้วัด การทำแผนภาพจากข้อมูลและดัชนี การแสดงผล การออกรายงาน และการแสดงข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) การทดสอบระบบข้อมูลที่พัฒนาขึ้น โดยการทดสอบตัวชี้วัดซึ่งแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่ จากระบบข้อมูลดังกล่าว

1.6.4 การสร้างความรู้ความเข้าใจดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัด

การสร้างความรู้ความเข้าใจดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัด เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของการศึกษา การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาดัชนีการประเมินผลการพัฒนาประเทศ ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดเก็บข้อมูลที่ต้องใช้ในการประเมิน รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากดัชนีที่พัฒนาขึ้น จำนวนไม่น้อยกว่า 200 คน ซึ่งจัดขึ้นระหว่าง วันที่ 29 กรกฎาคม ถึง 2 สิงหาคม พ.ศ. 2567

2) การจัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีอยู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางการประกอบการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยคู่มือดังกล่าวมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมกระบวนการดำเนินการพัฒนาปรับปรุงดัชนี การอธิบายนิยามความหมายของตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย แหล่งของข้อมูลที่จัดเก็บข้อมูล หน่วยวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน สูตรการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด และประเด็นการวัดที่เกี่ยวข้อง

3) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประกอบด้วย

(1) วิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ที่อธิบายกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด ผลการดำเนินงาน และแนวทางการใช้งานดัชนีฯ

(2) แผนภาพ Infographics จำนวน 1 เรื่อง ที่อธิบายถึงภาพรวมการดำเนินงานและผลการศึกษาการพัฒนาและปรับปรุงดัชนีฯ

(3) จัดทำ Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีชี้วัดและตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย เพื่อใช้สำหรับการรายงานผลและการติดตามผลสำหรับผู้บริหาร

4) การศึกษาดูงาน ตลอดกระบวนการการดำเนินงาน คณะที่ปรึกษาจะจัดให้มีการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการรับรู้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรของหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนาของ สศช. และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.6.5 การพัฒนาระบบรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การพัฒนาระบบรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติมดังรูปที่ 1.2)

การพัฒนาส่วนการนำเข้าข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่นำเข้าสู่ระบบ มีความยืดหยุ่น ทั้งในด้านการนำเข้าข้อมูลตามองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัดของดัชนีฯ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับจัดทำดัชนีและรายงานสถานการณ์ ตามตัวชี้วัด ฯ

การพัฒนาส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) การแสดงผลสำหรับเจ้าหน้าที่ในการนำเข้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับจัดทำดัชนีและรายงานสถานการณ์ตามตัวชี้วัดฯ และการแสดงผลข้อมูลสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดตัวอย่างระบบรายงานสถานการณ์ตามดัชนีฯ (ดังรูปที่ 1.3) 2) การแสดงผลสำหรับการจัดการระบบรายงานผลฯ (แอดมิน) เป็นส่วนกำหนดการแสดงผลในแต่ละผู้ใช้งาน การจัดการผู้ใช้งานภายในระบบ การกำหนดรูปแบบการคำนวณตามโมเดลการคำนวณ ในแต่ละตัวชี้วัดของดัชนีฯ 3) การแสดงผล Dashboard นำเสนอสถานการณ์ดัชนีฯ ทั้งในภาพรวม และรายละเอียดเชิงลึกของดัชนีฯ รายละเอียดรายงานสถานการณ์ตามดัชนีฯ (ดังรูปที่ 1.4)

การพัฒนาส่วนจัดการระบบ แบ่งออกเป็น (1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในระดับภาพรวมประเทศ ระดับจังหวัด โดยมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการแสดงผล อาทิ แผนภูมิ จำนวน ร้อยละ ตารางไขว้ เป็นต้น (2) โมเดลการคำนวณ โมเดลที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวม รายองค์ประกอบ และตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ (3) การจัดการระบบ เป็นส่วนที่แอดมิน เป็นผู้จัดการในเรื่องต่าง ๆ ภายในระบบ อาทิ การจัดการแบบทดสอบ การกำหนดวิธีการประเมินผลแบบทดสอบ การกำหนดการแสดงผลตามสิทธิของผู้ใช้งาน การจัดการผู้ใช้งาน เป็นต้น (4) ฐานข้อมูล เป็นส่วนการจัดเก็บข้อมูล อาทิ ข้อมูลดัชนีและตัวชี้วัดของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สถานการณ์ตามตัวชี้วัดของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลอื่น ๆ ในระบบฯ

รูปที่ 1.2 ภาพรวมระบบรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

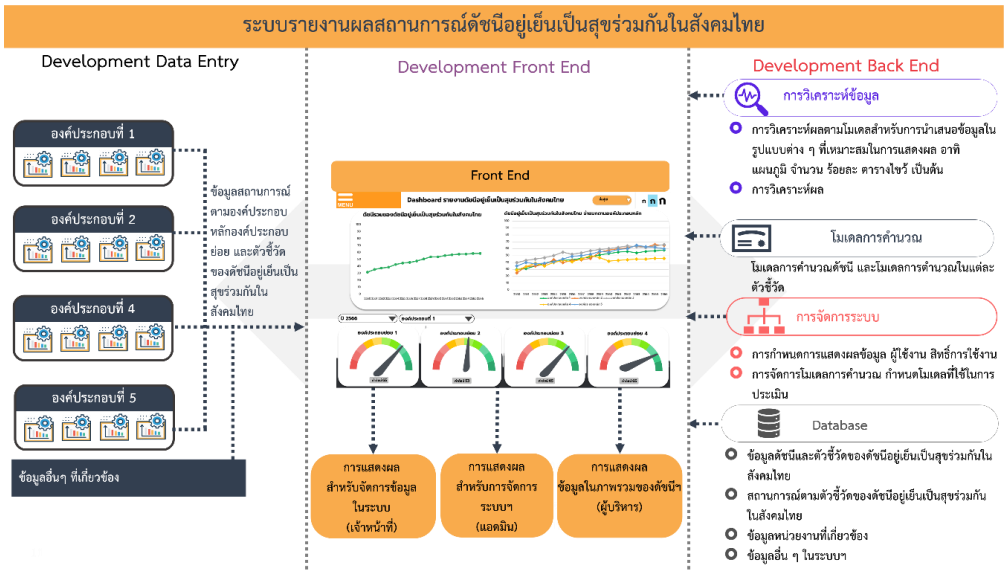

รูปที่ 1.3 ตัวอย่างการแสดงผลรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

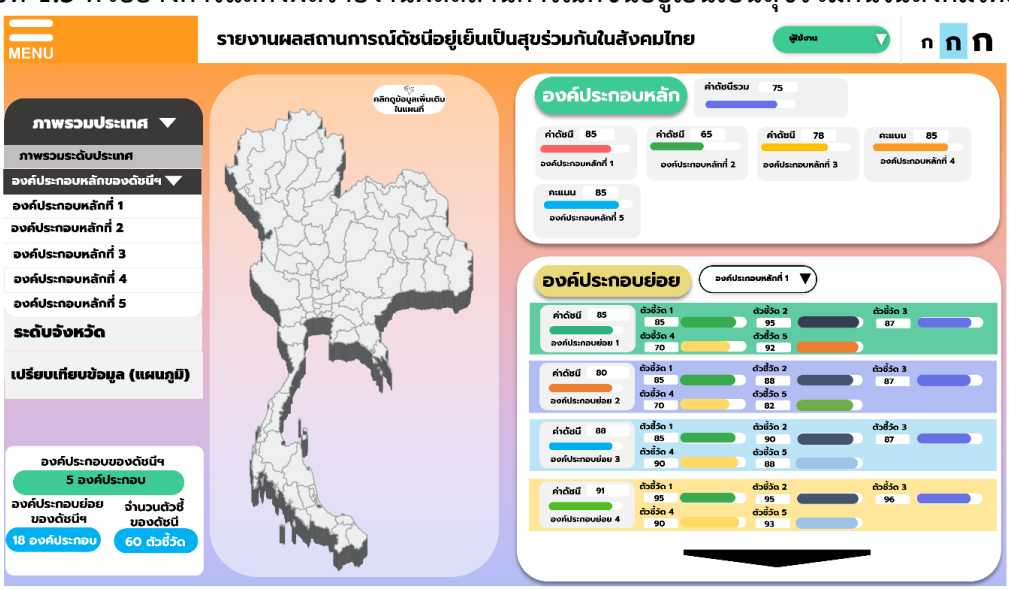

รูปที่ 1.4 ตัวอย่างการแสดงผลรายงานผลสถานการณ์ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สำหรับผู้บริหาร

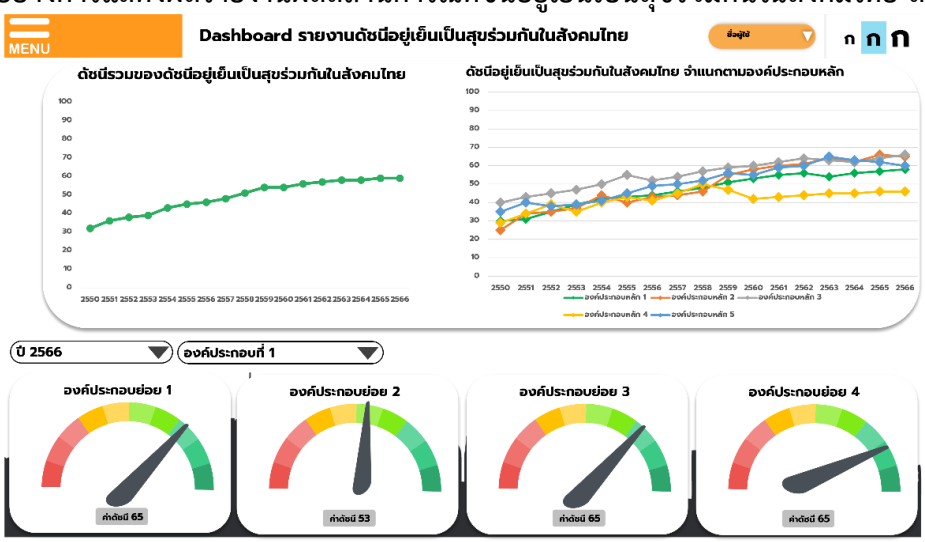

1.7 แผนการดำเนินกิจกรรม และระยะเวลาการส่งมอบงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 12 เดือน นับถัดจากวันลงนามสัญญาจ้างคณะที่ปรึกษา รายละเอียดดังรูปที่ 1.5 (โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ภาคผนวกที่ 1)

รูปที่ 1.5 แผนการดำเนินกิจกรรม

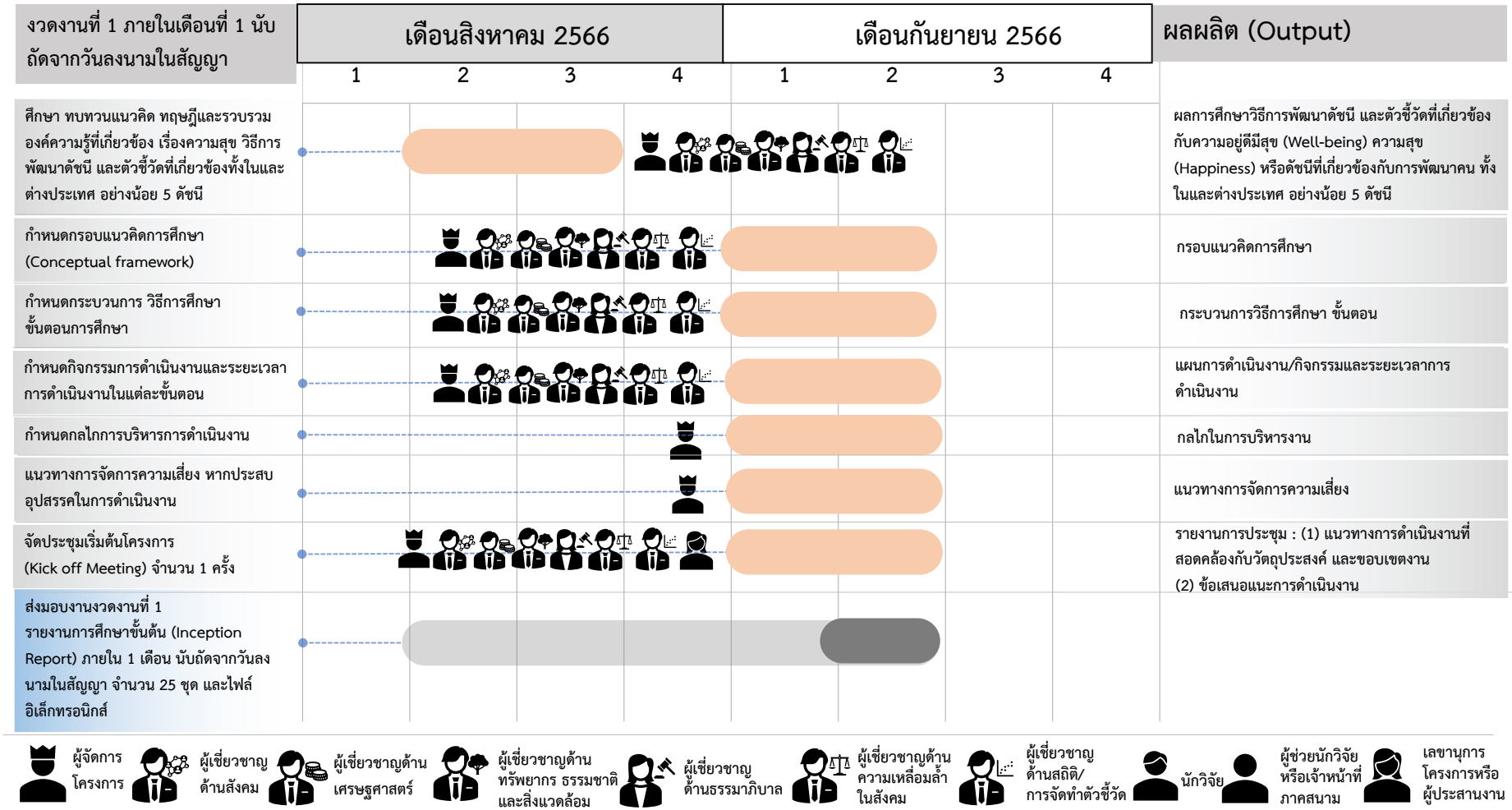

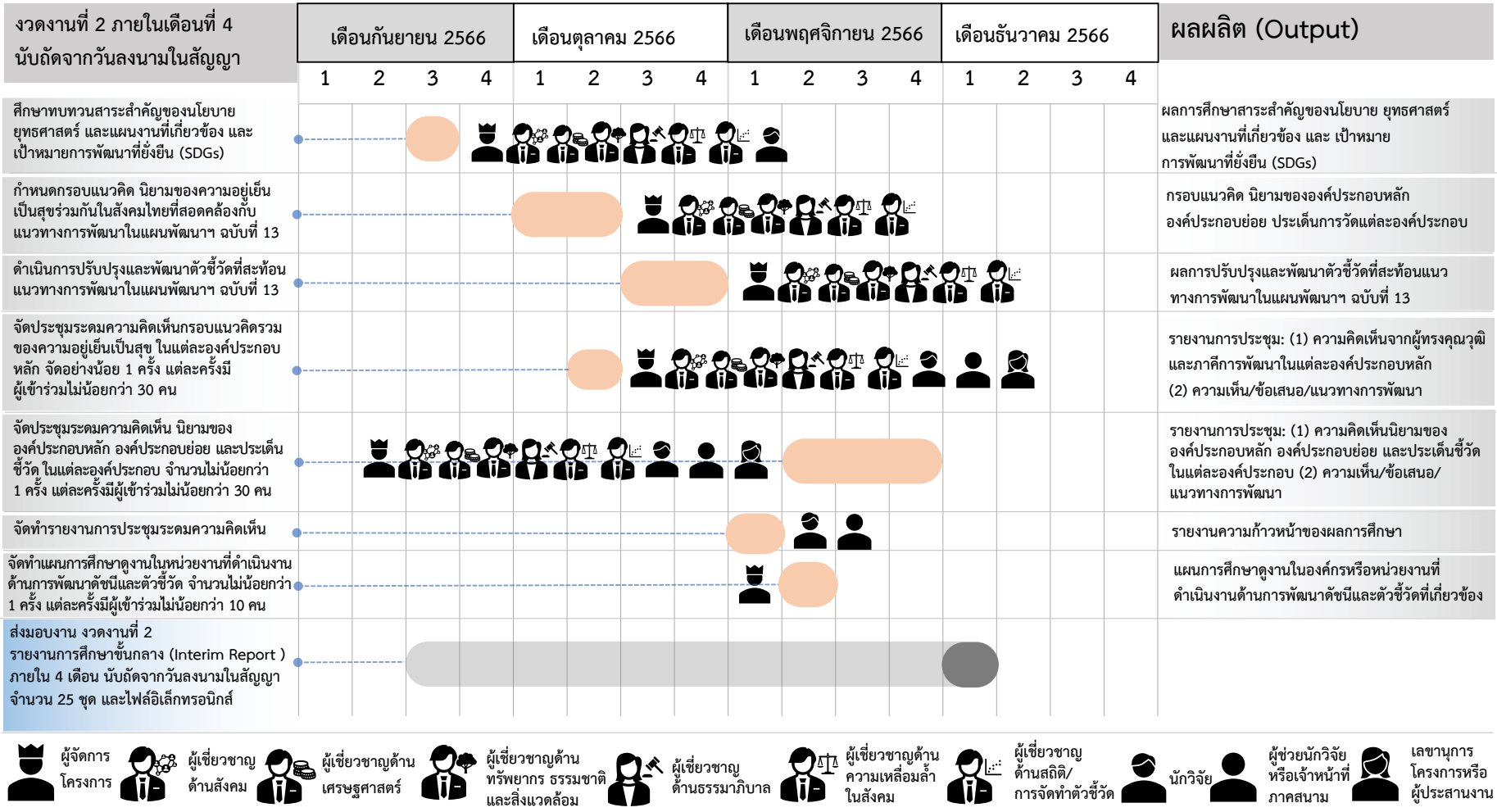
งวดงานที่ 2 ภายในเดือนที่ 4
นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
เดือนกันยายน 2566
เดือนตุลาคม 2566
เดือนพฤศจิกายน 2566
เดือนธันวาคม 2566
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4
ผลผลิต (Output)
ศึกษาทบทวนสาระสำคัญของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
ผลการศึกษาสาระสำคัญของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
กำหนดกรอบแนวคิด นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
กรอบแนวคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัดแต่ละองค์ประกอบ
ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
ผลการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
จัดประชุมระดมความคิดเห็นกรอบแนวคิดรวมของความอยู่เย็นเป็นสุข ในแต่ละองค์ประกอบหลัก จัดอย่างน้อย 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน
รายงานการประชุม: (1) ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก (2) ความเห็น/ข้อเสนอ/แนวทางการพัฒนา
จัดประชุมระดมความคิดเห็น นิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน
รายงานการประชุม: (1) ความคิดเห็นนิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ (2) ความเห็น/ข้อเสนอ/แนวทางการพัฒนา
จัดทำรายงานการประชุมระดมความคิดเห็น
รายงานความก้าวหน้าของผลการศึกษา
จัดทำแผนการศึกษาดูงานในหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 10 คน
แผนการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 2
รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report)
ภายใน 4 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์
ผู้จัดการโครงการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ผู้เชี่ยวชาญด้านธรรมาภิบาล
ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหลื่อมล้ำในสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ/การจัดทำตัวชี้วัด
นักวิจัย
ผู้ช่วยนักวิจัยหรือเจ้าหน้าที่ภาคสนาม
เลขานุการโครงการหรือผู้ประสานงาน

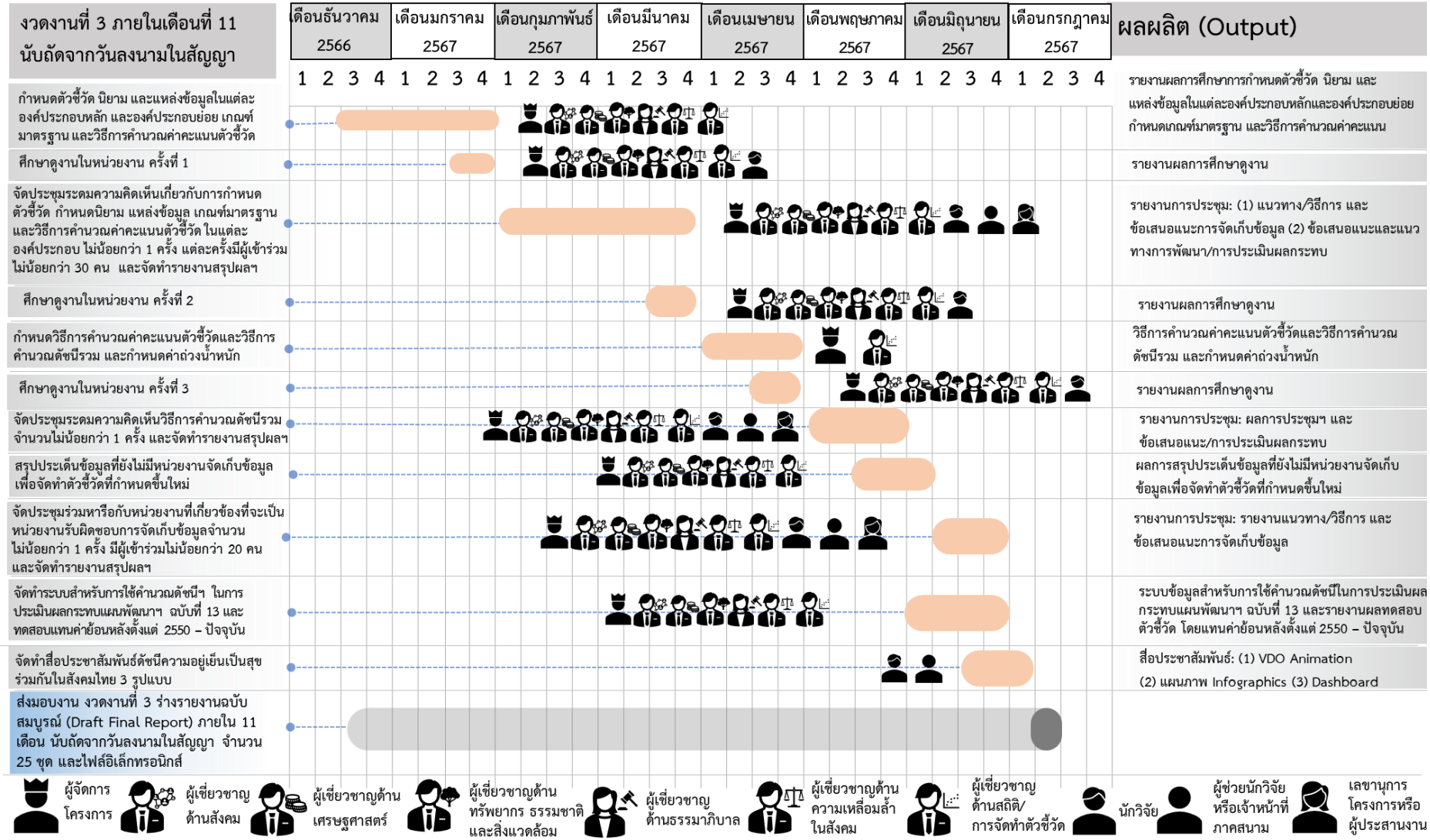
งวดงานที่ 3 ภายในเดือนที่ 11 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
เดือนธันวาคม 2566
เดือนมกราคม 2567
เดือนกุมภาพันธ์ 2567
เดือนมีนาคม 2567
เดือนเมษายน 2567
เดือนพฤษภาคม 2567
เดือนมิถุนายน 2567
เดือนกรกฎาคม 2567
1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4
ผลผลิต (Output)
กำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด
รายงานผลการศึกษาการกำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนน
ศึกษาดูงานในหน่วยงาน ครั้งที่ 1
รายงานผลการศึกษาดูงาน
จัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบ ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน และจัดทำรายงานสรุปผลฯ
รายงานการประชุม: (1) แนวทาง/วิธีการ และข้อเสนอแนะการจัดเก็บข้อมูล (2) ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
ศึกษาดูงานในหน่วยงาน ครั้งที่ 2
รายงานผลการศึกษาดูงาน
กำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดและวิธีการคำนวณดัชนีรวม และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก
วิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดและวิธีการคำนวณดัชนีรวม และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก
ศึกษาดูงานในหน่วยงาน ครั้งที่ 3
รายงานผลการศึกษาดูงาน
จัดประชุมระดมความคิดเห็นวิธีการคำนวณดัชนีรวม จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และจัดทำรายงานสรุปผลฯ
รายงานการประชุม: ผลการประชุมฯ และข้อเสนอแนะ/การประเมินผลกระทบ
สรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่
ผลการสรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่
จัดประชุมร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 20 คน และจัดทำรายงานสรุปผลฯ
รายงานการประชุม: รายงานแนวทาง/วิธีการ และข้อเสนอแนะการจัดเก็บข้อมูล
จัดทำระบบสำหรับการใช้คำนวณดัชนีฯ ในการประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และทดสอบแทนค่าย้อนหลังตั้งแต่ 2550 – ปัจจุบัน
ระบบข้อมูลสำหรับการใช้คำนวณดัชนีในการประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และรายงานผลทดสอบตัวชี้วัด โดยแทนค่าย้อนหลังตั้งแต่ 2550 – ปัจจุบัน
จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 3 รูปแบบ
สื่อประชาสัมพันธ์: (1) VDO Animation (2) แผนภาพ Infographics (3) Dashboard
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 3 ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) ภายใน 11 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์
ผู้จัดการโครงการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ผู้เชี่ยวชาญด้านธรรมาภิบาล
ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหลื่อมล้ำในสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ/การจัดทำตัวชี้วัด
นักวิจัย
ผู้ช่วยนักวิจัยหรือเจ้าหน้าที่ภาคสนาม
เลขานุการโครงการหรือผู้ประสานงาน

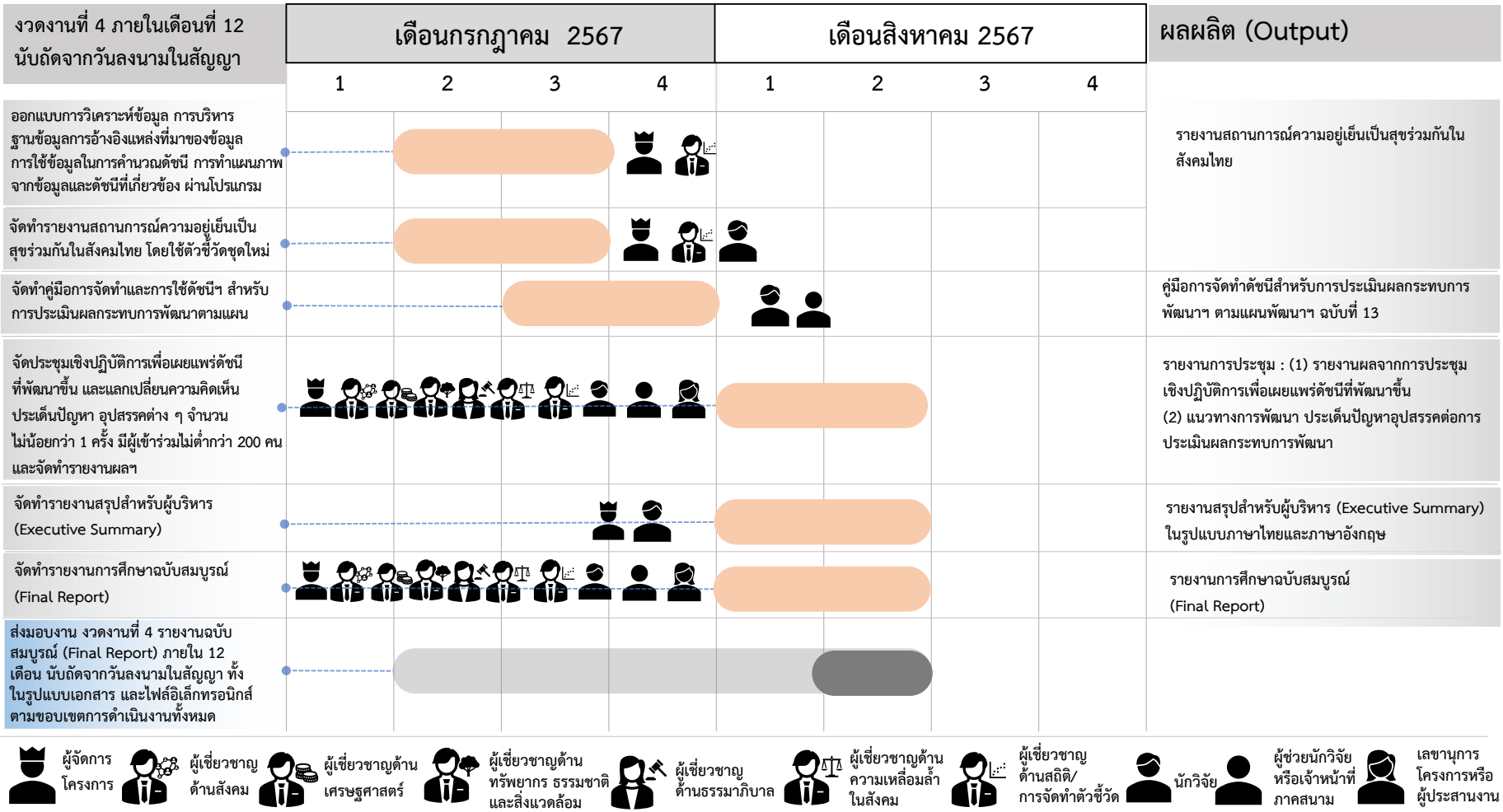
งวดงานที่ 4 ภายในเดือนที่ 12 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
เดือนกรกฎาคม 2567
เดือนสิงหาคม 2567
ผลผลิต (Output)
1
2
3
4
1
2
3
4
ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารฐานข้อมูลการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล การใช้ข้อมูลในการคำนวณดัชนี การทำแผนภาพจากข้อมูลและดัชนีที่เกี่ยวข้อง ผ่านโปรแกรม
รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
จัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่
จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีฯ สำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผน
คู่มือการจัดทำดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเด็นปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 200 คน และจัดทำรายงานผลฯ
รายงานการประชุม : (1) รายงานผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น
(2) แนวทางการพัฒนา ประเด็นปัญหาอุปสรรคต่อการประเมินผลกระทบการพัฒนา
จัดทำรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)
รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
จัดทำรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 4 รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ภายใน 12 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา ทั้งในรูปแบบเอกสาร และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ตามขอบเขตการดำเนินงานทั้งหมด
ผู้จัดการโครงการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ผู้เชี่ยวชาญด้านธรรมาภิบาล
ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหลื่อมล้ำในสังคม
ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ/การจัดทำตัวชี้วัด
นักวิจัย
ผู้ช่วยนักวิจัยหรือเจ้าหน้าที่ภาคสนาม
เลขานุการโครงการหรือผู้ประสานงาน

1.8 แนวทางในการบริหารโครงการ โครงสร้าง และความรับผิดชอบของบุคลากร

หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรคณะที่ปรึกษาของโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีจำนวน 12 คน ดังรูปที่ 1.6 และรายละเอียดตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1.2

รูปที่ 1.6 แผนผังบุคลากร

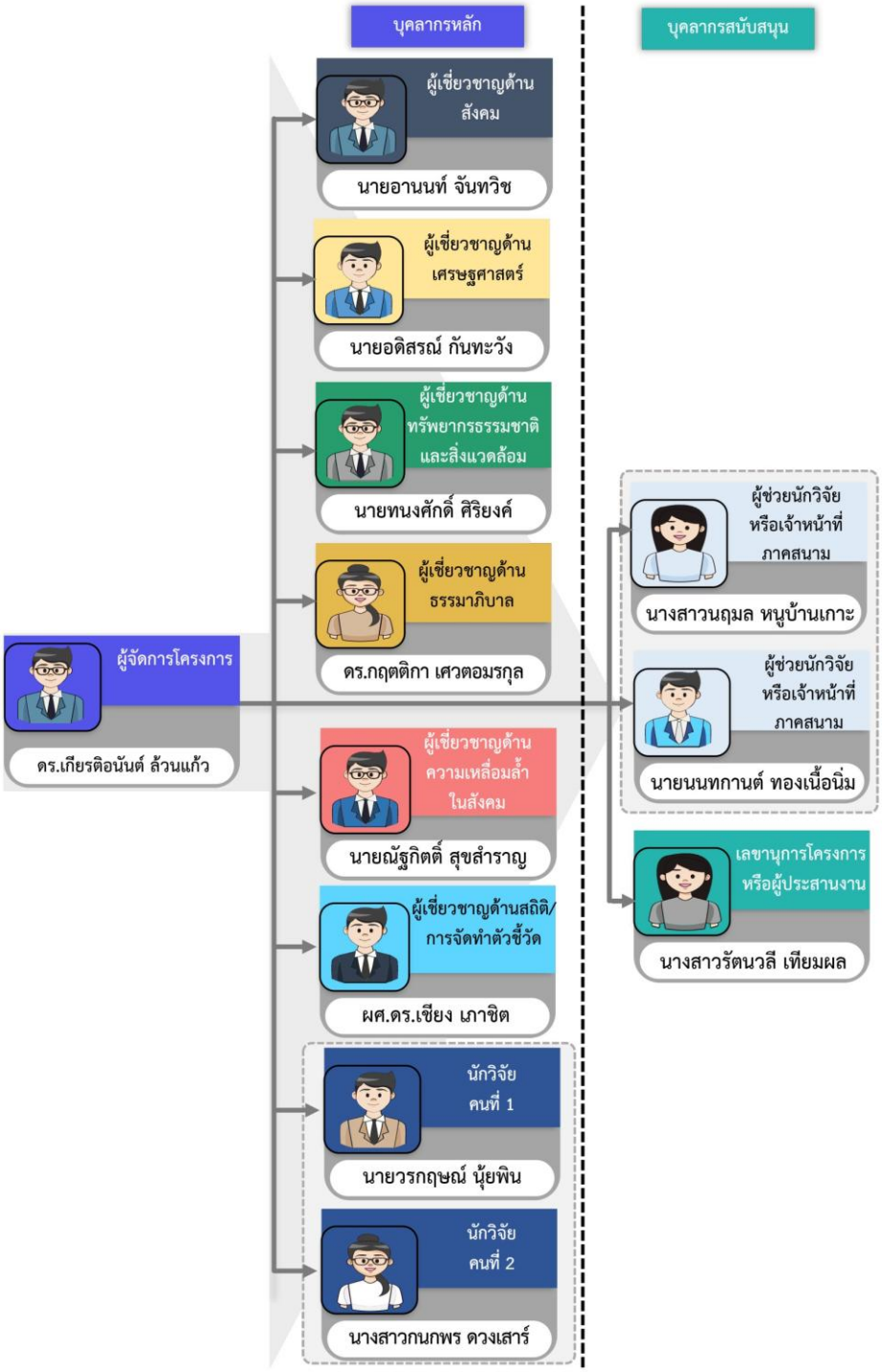

ที่มา: คณะที่ปรึกษา

ตารางที่ 1.2 รายละเอียดหน้าที่และความรับผิดชอบคณะที่ปรึกษา

รายชื่อคณะที่ปรึกษา	ความรับผิดชอบในโครงการ	ระยะเวลา (เดือน)
1. ผู้จัดการโครงการ ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	- วางแผนบริหาร/จัดการ/ติดตามการดำเนินงานโครงการ - ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลการศึกษา - วิทยากรหลักในการนำเสนอ/รับฟังความคิดเห็น	12
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม นายอานนท์ จันทวิช	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	12
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ นายอดิสรณ์ กันทะวัง	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	12

รายชื่อคณะที่ปรึกษา	ความรับผิดชอบในโครงการ	ระยะเวลา (เดือน)
4. ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	12
5. ผู้เชี่ยวชาญด้านธรรมาภิบาล ดร. กฤตติกา เศวตอมรกุล	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	12
6. ผู้เชี่ยวชาญด้านความเหลื่อมล้ำ ในสังคม นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	12
7. ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ/การจัดทำตัวชี้วัด	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ	12

รายชื่อคณะที่ปรึกษา	ความรับผิดชอบในโครงการ	ระยะเวลา (เดือน)
ผศ.ดร.เชียง เภาชิต	- ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - จัดทำกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบ และประเด็นการวัดผลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - กำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข - จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น - วิทยากรในการประชุมฯ	
8. นักวิจัย นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นางสาวกนกพร ดวงเสาร์	- ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - ศึกษาข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 - วิทยากรในการประชุมฯ - จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	12
9. ผู้ช่วยนักวิจัย หรือ เจ้าหน้าที่ภาคสนาม นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ นายนนทกานต์ ทองเนื้อนิ่ม	- บันทึกและสรุปการประชุม - จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ - จัดทำร่างเอกสารรายงาน/เอกสารการนำเสนอ	12
10. เลขานุการโครงการ หรือ ผู้ประสานงาน นางสาวรัตนวลี เทียมผล	- ติดต่อประสานงานระหว่าง สศช. และคณะที่ปรึกษา - จัดเตรียมข้อมูล/เอกสารในการดำเนินงาน/รายงานความก้าวหน้า - จัดเตรียมการประชุมที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย	12

1.9 แนวทางการจัดการความเสี่ยงหากประสบอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.9.1 ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

1) ความล่าช้าในกิจกรรมเนื่องจากบางกิจกรรมของโครงการอาจได้ผลผลิตเชิงคุณภาพของงานที่ส่งมอบต่ำกว่าระดับที่ยอมรับได้ และอาจต้องขยายเวลาเพิ่มในการปรับปรุงคุณภาพผลงาน ส่งผลให้กิจกรรมอื่นที่ต้องดำเนินการเกิดความล่าช้าตามไปด้วย

2) บุคลากรหลัก หรือบุคลากรร่วม ออกจากโครงการหรือยกเลิกการเข้าร่วมโครงการก่อนโครงการแล้วเสร็จ

3) กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเพื่อนำมาทดสอบตัวชี้วัด ไม่สามารถหาข้อมูลย้อนหลังถึงปี 2550 หรือข้อมูลไม่เพียงพอในการคำนวณดัชนี

1.9.2 แนวทางการจัดการความเสี่ยง

1) การประเมินเวลาที่ต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม เพื่อนำกรอบระยะเวลาของโครงการมาวางแผนการดำเนินงาน/กิจกรรม โดยต้องแยกรายละเอียดของงาน/กิจกรรมออกให้ชัดเจน โดยผู้จัดการโครงการกำกับดูแลให้มีรายละเอียดครอบถ้วนสอดคล้องกับกรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินงาน/กิจกรรมให้กับบุคลากรในโครงการให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามกรอบระยะเวลา และวางแผนแก้ไขตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

2) สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยการวางเป้าหมาย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดเตรียมทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ชี้แจงปัญหาอุปสรรค รวมทั้งร่วมหาทางออกร่วมกันในการดำเนินงาน พร้อมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน อีกทั้งมีการสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารเฉพาะสำหรับการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างต่อเนื่อง

3) ระบุกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และกิจกรรมภายใต้โครงการ จากนั้นจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ พร้อมทั้งมีการจัดทำหนังสือราชการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน รวมถึงขอช่องทางการติดต่อที่สะดวกที่สุดต่อกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ติดต่อประสานงานได้อย่างต่อเนื่อง

4) มีคำชี้แจงถึงความสำคัญของการนำข้อมูลย้อนหลังไปใช้ประโยชน์ บ่งชี้ถึงผลดีและข้อจำกัดหากขาดข้อมูลไป โดยขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงเจ้าของแหล่งข้อมูลเดิม ว่ามีข้อมูลชุดใดมาทดแทนกันได้หรือไม่ หรือหน่วยงานใดเคยใช้แหล่งข้อมูลในช่วงเวลาย้อนหลังถึงปี 2550 หรือไม่ หรือว่ายังมีการเก็บไว้ในหอจดหมายเหตุของหน่วยงานนั้น เพื่อค้นหาข้อมูลและรวบรวมข้อมูลให้เกิดความสมบูรณ์ พร้อมกับหาทางออกร่วมกัน

1.10 เค้าโครงรายงานผลการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

Executive Summary

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.3 เป้าหมาย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.6 วิธีการศึกษา

1.7 ระยะเวลาการส่งมอบงาน

1.8 ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

1.8.1 ผลผลิต

1.8.2 ผลลัพธ์

1.9 ระยะเวลาการดำเนินงาน

1.10 แนวทางในการบริหารโครงการ โครงสร้าง และความรับผิดชอบของบุคลากร

1.11 แนวทางการจัดการความเสี่ยงหากประสบอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.12 เค้าโครงรายงานผลการศึกษา

บทที่ 2 การทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์

2.1 ทฤษฎีที่อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุข

2.1.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow’s Hierarchy of Needs)

2.1.2 ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา (Desire Satisfaction Theory of Well-being : DST)

2.1.3 ทฤษฎีเฮโดนิกส์ (Hedonic Theory of Well-being)

2.1.4 ทฤษฎียูไดโมนิค (Eudaimonic Theory of Well-being)

2.1.5 ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขตามรายการความปรารถนา (Objective List Theory of Well-being)

2.1.6 ทฤษฎีจิตวิทยาเชิงบวกของเซลิกแมน (Seligman’s Positive Psychology Theory)7) ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Function)

2.1.7 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข (Economic Theory of Happiness and Well-being)

2.1.8 ทฤษฎีว่าด้วยการใช้เวลา (Time Use Theory of Well-being)

2.1.9 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุข

2.2 แนวคิดในการจัดทำดัชนีในระดับสากลที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ประวัติและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

2.2.2 ประวัติและแนวคิดดัชนีคุณภาพชีวิต (QLI)

2.2.3 ประวัติและแนวคิดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being)

2.2.4 ประวัติและแนวคิดดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (SPI)

2.2.5 ประวัติและแนวคิดดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)

2.2.6 ประวัติและแนวคิดดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI)
2.2.7 ประวัติและแนวคิดดัชนีสันติภาพโลก (GPI)
2.3 แนวคิดการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ของต่างประเทศ
2.3.1 กรณีศึกษากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (กรณีศึกษา 6 ประเทศ)
1) กรุงเวียนนา ออสเตรีย
2) รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา
3) แคนาดา
4) ไอร์แลนด์
5) ฟินแลนด์
6) ออสเตรเลีย
2.3.2 กรณีศึกษากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (กรณีศึกษา 4 ประเทศ)
1) ตุรกี
2) ฟิลิปปินส์
3) มาเลเซีย
4) ภูฏาน
2.3.3 กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงาน (กรณีศึกษา 2 หน่วยงาน)
1) นัมบีโอ
2) Snap lnc.
2.3.4 เปรียบเทียบแนวคิดการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ของต่างประเทศ
2.4 หลักการคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
2.5 กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
2.6 (ร่าง) นิยามความหมาย และตัวชี้วัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย
3.1 ภาพรวมของการทำงาน
3.2 แนวทางในการดำเนินโครงการ
3.3 กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ
3.4 การจัดประชุม
3.5 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
บทที่ 4 ผลการรวบรวมข้อเสนอในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
4.1 ข้อเสนอเกี่ยวกับการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และนิยามขององค์ประกอบ
4.1.1 ข้อเสนอเกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย
4.1.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับนิยามขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย
4.2 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ได้รับการปรับปรุงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)
4.2.1 ความสอดคล้องของนิยาม
4.2.2 ความสอดคล้องของตัวชี้วัด

บทที่ 5 ผลการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

5.1 องค์ประกอบหลัก.....

5.1.1 กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องและนิยามขององค์ประกอบหลัก

5.1.2 กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องและนิยามขององค์ประกอบย่อย

5.1.3 แหล่งข้อมูลขององค์ประกอบย่อยและแนวทางการจัดเก็บ

5.1.4 แนวทางการคำนวณองค์ประกอบย่อยและการรวมเป็นองค์ประกอบหลัก

5.1.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต

5.2 องค์ประกอบหลัก.....

5.2.1 กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องและนิยามขององค์ประกอบหลัก

5.2.2 กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องและนิยามขององค์ประกอบย่อย

5.2.3 แหล่งข้อมูลขององค์ประกอบย่อยและแนวทางการจัดเก็บ

5.2.4 แนวทางการคำนวณองค์ประกอบย่อยและการรวมเป็นองค์ประกอบหลัก

5.2.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต

.....

.....

5.....สรุปผลการจัดทำดัชนีและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 6 ผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

6.1 การคำนวณดัชนีรายกลุ่ม

6.1.1 การคำนวณด้วยวิธี.....

6.1.2 การคำนวณด้วยวิธี.....

6.2 การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

6.2.1 การคำนวณด้วยวิธี.....

6.2.2 การคำนวณด้วยวิธี.....

บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะด้านการนำดัชนีไปใช้ประโยชน์

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาดัชนีในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาคผนวกที่ 1 แหล่งข้อมูลและรายละเอียดของข้อมูลที่จัดเก็บ

ภาคผนวกที่ 2 รายละเอียดตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามเป้าหมาย

ภาคผนวกที่ 3 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ภาคผนวกที่ 4 การเข้าเยี่ยมชมสถานประกอบการ

บทที่ 2
การทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข

2.1 ทฤษฎีที่อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุข

เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุข ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กลายเป็นพื้นฐานของการอธิบายทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา (Desire Satisfaction Theory of Well-being : DST) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เสนอมุมมองของความต้องการทั้ง 5 ลำดับขั้นของมาสโลว์ออกมารูปแบบของความพึงพอใจ จากนั้นอธิบายถึงทฤษฎีเฮโดนิกส์ (Hedonic Theory of Well-being) ที่ให้ความสำคัญกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ทฤษฎียูไดโมนิค (Eudaimonic Theory of Well-being) ที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างความต้องการระดับสูงของมนุษย์กับความสุขที่ได้รับ ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขตามรายการความปรารถนา (Objective List Theory of Well-being) ซึ่งใช้อธิบายว่าความสุขเกิดจากความสามารถในการใช้ชีวิตตามที่ความต้องการของบุคคล และทฤษฎีจิตวิทยาเชิงบวก (PERMA) ของมาร์ติน เซลิกแมน (Martin Seligman) ที่กล่าวถึงแนวทางในการยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคล และภาพรวมของสังคม เพื่อให้ทุกคนสามารถใช้ชีวิตที่มีความหมายได้ (Meaningful Life)

นอกจากนี้แล้ว จะมีการอธิบายทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข (Economic Theory of Happiness and Well-being) ที่อธิบายว่าระดับความอยู่เย็นเป็นสุขสามารถประเมินได้จากอรรถประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าที่ผ่านตลาดและไม่ผ่านตลาด และทฤษฎีว่าด้วยการใช้เวลา (Time Use Theory of Well-being) ซึ่งอธิบายว่า ความสามารถในการจัดสรรเวลาเพื่อไปทำกิจกรรมที่ตนเองต้องการนอกเหนือจากการทำงานจะเป็นตัวสะท้อนระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลได้ สอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาและทฤษฎีการเศรษฐศาสตร์เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า สาระสำคัญของความอยู่เย็นเป็นสุขมีสองประเภท คือ ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากปัจจัยเชิงภาววิสัย (Objective Well-being) และความเป็นสุขที่เกิดจากปัจจัยเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ข้อสรุปที่ได้จะกลายเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กรณีศึกษาและการพัฒนากรอบแนวคิดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขสำหรับการศึกษาครั้งนี้

2.1.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

ความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์เกิดจากการได้รับสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจตามที่คาดหวังไว้ อับราฮัม เอช มาสโลว์ นำเอาประเด็นเหล่านี้มาพัฒนาเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มาสโลว์กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปถึงขั้นสูงสุด มนุษย์จะตอบสนองความต้องการในระดับที่ต่ำก่อน แล้วจึงจะเลื่อนไปสู่ความต้องการในระดับขั้นที่สูงขึ้นไป ความต้องการทั้ง 5 ขั้นตามทฤษฎีของมาสโลว์มีดังนี้

1) ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นความต้องการระดับพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การทำงาน การเดินทาง การเงิน เป็นต้น

3) ความต้องการความรักและการยอมรับของสังคม (Belonging and Love Needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของความรัก ได้แก่ คนรัก ครอบครัว พ่อแม่ ลูก เพื่อน สามี ภรรยา ญาติมิตร หรืออาจอยู่ในรูปแบบที่ไม่ใช่ความรัก ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ลูกน้อง ครู อาจารย์ ลูกศิษย์ รุ่นพี่รุ่นน้อง รวมถึงการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4) ความต้องการได้รับการยกย่องและการนับถือตนเอง (Esteem Needs) ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย สำหรับความต้องการได้รับการยกย่อง จะสะท้อนออกมาจาก ตำแหน่ง ยศ การให้เกียรติ หรือความเคารพจากผู้อื่น ส่วนของการนับถือตนเอง เกิดจากการให้คุณค่ากับตัวเอง ซึ่งเกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำตามเป้าหมายของตนเองได้

5) ความต้องการค้นพบศักยภาพของตน (Self-actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่เกิดจากการตระหนักรู้ถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเองว่าตนเองมีความสามารถในการบรรลุเป้าหมายในชีวิตของตนเอง สามารถสร้างสรรค์สิ่งดีงาม และใช้ชีวิตอย่างมีความหมายต่อตนเองและคนรอบข้าง

แนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎีที่ใช้อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ที่ใช้ในหลายประเทศ ด้วยการแบ่งความอยู่เย็นเป็นสุขออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการได้ครอบครองหรือบริโภควัตถุที่ต้องการ (Material Needs) เนื่องจากความต้องการเหล่านี้สามารถวัดได้โดยตรงผ่านตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น ปริมาณอาหารที่บริโภค รายได้ การมีที่อยู่อาศัย ความอยู่เย็นเป็นสุขในลักษณะนี้จึงเรียกว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย (Objective Well-being)

2) ความอยู่เย็นเป็นสุขภายในจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดเป็นหน่วยได้โดยตรง แต่เป็นความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางจิตใจอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความต้องการความรักและการยอมรับของสังคม (Belonging and Love Needs) ความต้องการได้รับการยกย่องและการนับถือตนเอง (Esteem Needs) และความต้องการค้นพบศักยภาพของตน (Self-actualization) ความต้องการลักษณะนี้ถูกเรียกว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากจิตใจหรือความสุขเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being)

2.1.2 ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา (Desire Satisfaction Theory of Well-being : DST)

ทฤษฎีความพึงพอใจความปรารถนา (DST) อธิบายว่าความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลเกิดจากผลรวมของความพึงพอใจจากการได้รับในสิ่งที่ตนปรารถนาในชีวิต สิ่งใดเป็นที่ต้องการแล้วได้รับการตอบสนองก็จะยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุข ในทางกลับกัน สิ่งใดเป็นที่ต้องการแต่ไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองในทางตรงข้ามกับความปรารถนาก็จะส่งผลในทางลบต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลผู้นั้น (UK Essays, 2015)

Parfit (1984) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนาไว้ว่าสามารถเป็นความปรารถนาที่แท้จริง เช่น การได้รับความรัก การได้รับความนับถือกับความปรารถนาที่ส่งผ่านเครื่องมือ เช่น การมีรายได้ทำให้สามารถซื้อสินค้าและบริการที่ต้องการได้ นอกจากนี้แล้ว ระดับของความพึงพอใจที่ได้ยังขึ้นอยู่กับความมากน้อยของข้อมูลหรือประสบการณ์ที่บุคคลนั้นมีอยู่อีกด้วย

ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนาถูกนำไปใช้ในเชิงนโยบายหลายประเด็น เช่น การกำหนดขอบเขตของจริยธรรมทางสังคม การกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การใช้ประกอบการออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน รวมถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะนโยบายด้านการกำหนดสวัสดิการขั้นต่ำที่ประชาชนควรได้รับ (Brandt, 1979)

ตามแนวคิดดังกล่าวองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขตามทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา มี 7 ประการ ดังนี้

1) การตอบสนองต่อความปรารถนาเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดี ประเด็นหลักของแนวคิด DST คือ อยู่เย็นเป็นสุขของแต่ละบุคคลเพิ่มขึ้นตามระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนอง และลดลงเมื่อความปรารถนาเหล่านี้ถูกขัดขวาง (Griffin, 1986)

2) ความปรารถนาที่แท้จริงกับความปรารถนาที่ส่งผ่านเครื่องมือ DST ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างความปรารถนาสำหรับสิ่งที่สิ้นสุดในตัวเองหรือความปรารถนาแท้จริง และความปรารถนาที่ส่งผ่านเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามความปรารถนาที่ต้องการ (Parfit, 1984)

3) ความปรารถนาที่แท้จริงกับความปรารถนาเชิงอุดมคติ ในบางแนวคิดย่อยของ DST มีการแยกแยะความแตกต่างระหว่างความปรารถนาที่แต่ละคนมีจริง และความปรารถนาที่พวกเขาจะมีก็ต่อเมื่อพวกเขาได้รับข้อมูลที่เพียงพอและประเมินประโยชน์ที่ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล (Railton,1986)

4) ความปรารถนาในภาพรวมในแต่ละช่วงเวลา มีความแตกต่างระหว่างความปรารถนาระดับภาพรวมความต้องการในชีวิตโดยรวม เช่น อยากเป็นศิลปินที่ประสบความสำเร็จ และความปรารถนาในแต่ละช่วงเวลาความต้องการเฉพาะ เช่น อยากทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อยก่อนวันหยุดยาว (Brandt, 1979)

5) ปัญหาของความปรารถนาที่ผิด ความพึงพอใจที่ได้รับเมื่อความปรารถนาบรรลุผลไม่ได้เป็นหลักประกันว่า ความปรารถนานั้นเป็นเรื่องดีต่อตนเอง (เช่น สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน) และอาจไม่ใช่ผลดีต่อสังคมโดยรวม (เช่น การจอดรถขวางทางจราจร การร้องเพลงเสียงดังรบกวนเพื่อนบ้าน) (Griffin, 1986)

6) ความขัดแย้งของความปรารถนาในแต่ละช่วงเวลา ความพึงพอใจของความปรารถนาในปัจจุบันอาจขัดแย้งกับความปรารถนาในอนาคต เช่น ตอนที่ยังหนุ่มสาวต้องการเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อนพอมีอายุมากขึ้นต้องการพักผ่อนอยู่กับบ้านตามลำพัง (Parfit,1984)

7) ความเข้มและความแรงของความปรารถนา ความปรารถนาทั้งหมดไม่ได้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงทำให้การจะเปรียบเทียบความปรารถนาของคนสองคนเป็นไปได้ยาก เช่น นาย ก และ นาย ข ต้องการซื้อรถยนต์เหมือนกัน แต่ระดับความปรารถนาไม่เท่ากัน จึงได้รับความสุขจากการบรรลุตามความปรารถนาไม่เท่ากัน (Sobel, 1994)

โดยสรุป DST เป็นแนวคิดที่ระบุว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขเกิดจากการเติมเต็มในสิ่งที่เป็นความต้องการของบุคคล ซึ่งการเติมเต็มดังกล่าว อาจอยู่ในรูปแบบของสิ่งที่สามารถจับต้องได้หรือไม่สามารถจับต้องได้ก็ได้ และระดับความอยู่เย็นเป็นสุขที่ได้รับจากการเติมเต็มขึ้นอยู่กับระดับความปรารถนาของแต่ละบุคคลว่ามีระดับความปรารถนาสูงเพียงใด

2.1.3 ทฤษฎีเฮโดนิกส์ (Hedonic Theory of Well-being)

จากทฤษฎีเฮโดนิกส์มีรากฐานมาจากแนวคิดสุขนิยมที่เกิดขึ้นในช่วง 435 ปีก่อนคริสต์ศักราช ที่เสนอโดยไซเรเนอิก (Cyrenaic) และอาริสติปปัส (Aristippus) ทั้งสองคนมีชื่อเสียงในยุคนั้นว่าเป็นผู้หลงใหลชีวิตหรูหรา พวกเขาเชื่อว่าความสุขเป็นความดีงามสูงสุดของมนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่ควรแสวงหาโดยทันทีขณะยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งยังเชื่อว่าความสุขทางกายสำคัญกว่าจิตใจเพราะจับต้องได้และรู้สึกจริงโดยไม่ต้องตีความให้ยุ่งยาก อาริติปปัสแนะนำให้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความทุกข์ จนอาจเรียกได้ว่าเป็นแนวคิดแรกที่เชื่อมั่นในความสุขอย่างเข้มข้น แม้จะมีข้อสังเกตว่าเป็นแนวคิดสุดโต่ง แต่เป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตในสังคมทุกวันนี้ (วิชิตา คะแนนสิน, 2563) ตามหลักของทฤษฎีเฮโดนิกส์นั้น ความอยู่เย็นเป็นสุขเกิดจากการแสวงหาความพึงพอใจจากการทำกิจกรรมสร้างสุขและการหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมสร้างทุกข์ (สุขนิยม) (อรุณฉัตร

คุรุวาณิชย์ และคณะ, 2565; ศุภณัฐ เติมชัยอนันต์, 2566) แนวคิดเฮโดนิกส์แบ่งความอยู่เย็นเป็นสุขออกเป็น 2 ประเภท คือ สุขนิยมส่วนบุคคล (Hedonistic Egoism) และ สุขนิยมสากล (Hedonistic Utilitarianism)

สุขนิยมสากลมีรากฐานมาจากจริยศาสตร์แบบประโยชน์นิยม ซึ่งเชื่อว่าความดีงาม ความถูกต้องจะเกิดขึ้นเมื่อคนหมู่มากได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน แม้จะทำให้แนวคิดสุขนิยมสมดุลขึ้น แต่ยังคงเกิดข้อโต้แย้งขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากถือเป็นการลดทอนคุณค่าที่แท้จริงของความสุข อันเป็นสิ่งที่คนจะรู้สึกร่วมกันได้โดยสัญชาตญาณ มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่องจึงทำให้เกิด แนวคิดเอพิคิวเรียน (Epicurean) หรือ สุขนิยมแบบทางสายกลาง ซึ่งกลั่นกรองจาก เอพิคิวรัส (Epicurus) นักปรัชญาที่ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของสุขนิยม แม้จะยังคงแก่นดั้งเดิมของสุขนิยมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตัวเองมีความสุข แต่เอพิคิวรัสได้นิยามความหมายของความสุขได้ครอบคลุมกว่าที่ผ่านมา ระบุว่าความสุขมี 2 แบบ ได้แก่ ความสุขทางกายและทางจิตใจ ก่อนมนุษย์จะได้สัมผัสความสุขทั้งสองแบบนั้น สิ่งที่จำเป็นต้องมีเป็นอันดับแรกคือ ความต้องการพื้นฐาน หรือ ปัจจัย 4 ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่ เสื้อผ้า และยารักษาโรค เมื่อมีปัจจัยพื้นฐานครบแล้ว ความสุขในขั้นต่อมาคือ ความสุขจากปัจจัย 4 ที่เกินความจำเป็น เอพิคิวรัสมองว่านี่เป็นความสุขที่อาจนำมาซึ่งความทุกข์ในภายหลังก็เป็นได้ เขาจึงเลือกที่จะให้คุณค่ากับความสุขที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์เสียมากกว่า การนิยามความสุขอย่างรอบด้านทำให้สุขนิยมแบบเอพิคิวเรียนได้ชื่อว่าเป็นทางสายกลาง และเป็นรากฐานของสุขนิยมในยุคต่อ ๆ มา หลังจากที่แนวคิดนี้ถือกำเนิดขึ้น นิยามของความสุขก็ได้แปรรูป เปลี่ยนร่างไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัย มีมิติที่มากกว่าเดิม พร้อมกับข้อโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาที่อธิบายธรรมชาติของการเป็นมนุษย์ที่รอบด้านมากกว่าในอดีต (วิชิตา คะแนนสิน, 2563)

ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขตามทฤษฎีเฮโดนิกส์มี 7 ประการ มีดังนี้

1) ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข มีทั้งแบบเรียบง่ายและแบบสลับซับซ้อนมีการย้อนกลับไปมา เช่น เมื่อได้รับข่าวดีก็ทำให้รู้สึกว่าทิวทัศน์ข้างทางมีความสวยงามทำให้มีความสุขในการเดินทางมากขึ้น และทำให้รู้สึกมีความสุขกับข่าวดีนั้นมากขึ้นตามไปด้วย ส่วนความรู้สึกทางลบคือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะลดระดับความสุขลง

2) การปราศจากความเจ็บปวด เป็นการหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความรู้สึกไม่สบาย และความทุกข์ยาก ถือเป็นสิ่งสำคัญเสมอสำหรับความอยู่เย็นเป็นสุข ความเจ็บปวดนี้มีการตีความอย่างกว้างขวาง รวมถึงความทุกข์ทางร่างกายและจิตใจ (Epicurus, 1994)

3) การวัดเชิงปริมาณ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความสุขและความเจ็บปวดสามารถวัดเป็นปริมาณได้ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม ทำให้สามารถคำนวณความอยู่เย็นเป็นสุขโดยรวม โดยการรวมปริมาณเหล่านี้ได้ (Bentham, 1789)

4) ความสุขและความทุกข์มีความแตกต่างเชิงคุณภาพ นักปรัชญาเกี่ยวกับแนวคิดที่มุ่งแสวงหาความพึงพอใจ (Hedonists) บางคนโดยเฉพาะ จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) เชื่อว่าการมีความพึงพอใจที่มากกว่าและน้อยกว่าของความสุขแบบแตกต่าง ๆ เป็นการบ่งบอกถึงความแตกต่างเชิงคุณภาพระหว่างความสุขประเภทแต่ละประเภท (Mill, 1871)

5) ระยะเวลาและความรุนแรง โดยระยะเวลาและความรุนแรงของทั้งความสุขและความเจ็บปวดเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาว่าสุดท้ายแล้วระดับความอยู่เย็นเป็นสุขที่ได้รับจะเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้ ความสุขสั้น ๆ แต่เข้มข้นอาจเทียบเท่ากับความสุขที่เกิดขึ้นทีละน้อยแต่เกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนานกว่า (Crisp, 2006)

6) คุณค่าที่แท้จริง ในลัทธิสุขนิยม ความสุขและการไม่มีความเจ็บปวดถูกมองว่ามีคุณค่าที่แท้จริง ซึ่งหมายความว่าสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าในตัวมันเอง ไม่ใช่เพราะเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ (Feldman, 2004)

7) สัมผัสประสบการณ์การทดลองทางความคิดของเครื่องจักร แม้ว่าจะไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของลัทธิสุขนิยม แต่นอซิก (Nozick) เสนอให้ใช้สถานการณ์สมมติของการใช้เครื่องจักรแห่งความสุขเป็นการทดลองทางความคิดที่ โดยตั้งคำถามว่าผู้คนจะเลือกที่จะเสียบเข้ากับเครื่องจักรที่รับประกันความสุขไม่รู้จบหรือไม่ หากมีคนที่ปฏิเสธการใช้เครื่องจักรนี้ก็บอกเป็นนัยว่า ชีวิตอาจมีอะไรมากกว่าความสุขเพียงอย่างเดียว (Nozick, 1974)

โดยสรุป ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขของเฮโดนิกส์ จะมุ่งเน้นไปที่ความสุขในฐานะความดีภายในเพียงอย่างเดียว และชี้ให้เห็นว่าความอยู่เย็นเป็นสุขอาจมีหลายแง่มุมมากกว่าแค่ความสุข ทั้งนี้ความสุขที่เกิดขึ้นได้เร็วที่สุดก็มาจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

2.1.4 ทฤษฎียูไดโมนิค (Eudaimonic Theory of Well-being)

ทฤษฎียูไดโมนิคอธิบายว่าความสุขเป็นเรื่องของภาววิสัยของแต่ละคน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับ (Subjective Experience) และการตีความประสบการณ์เหล่านั้น แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับตัวบุคคล แต่ความสุขสูงสุดจะเกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์สำคัญที่ช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ของตนเอง (Self-Actualization) (Ryan and Deci, 2001) องค์ประกอบสำคัญของความอยู่เย็นเป็นสุขตามทฤษฎียูไดโมนิคมี 6 ด้านด้วยกัน (Ryff and Keyes, 1995; Ryan *et al.*, 2008; Ryff and Singer, 2008) ดังนี้

1) การยอมรับตนเอง (Self-acceptance) หมายถึง ความสามารถในการประเมินตนเองโดยปราศจากอคติเพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง

2) การพัฒนาในตนเอง (Personal Growth) หมายถึง การที่บุคคลสามารถรับรู้ได้ว่าตนเองมีการพัฒนาไปเป็นคนที่ดีกว่าเดิมในมิติต่าง ๆ ของชีวิตที่ตนเองให้ความสำคัญ

3) การมีเป้าหมายในชีวิต (Purpose in Life) หมายถึง การทราบถึงสิ่งที่ต้องการในชีวิต มีทิศทางการใช้ชีวิตที่ชัดเจน และการมีความรู้สึกว่าการใช้ชีวิตของตนมีความหมายเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

4) การมีความสัมพันธ์ที่ดี (Positive Relationships) หมายถึง การมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับตนเองจากคนรอบข้าง มีความรู้สึกถึงการเป็นสมาชิกของสังคม และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากคนรอบข้างได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์

5) การมีอิสระในการตัดสินใจ (Autonomy) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระเพื่อจะเลือกในสิ่งที่สอดคล้องกับคุณค่าที่บุคคลนั้นให้ความสำคัญ

6) ความสามารถในการรับมือกับสภาพแวดล้อม (Environmental Mastery) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตตามเป้าหมายที่วางไว้ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถควบคุมชีวิตให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่า หากเทียบกับลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์แล้ว ทฤษฎียูไดโมนิคให้ความสำคัญกับความต้องการระดับสูงกว่าความต้องการพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต

2.1.5 ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขตามรายการความปรารถนา (Objective List Theory of Well-being)

ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขตามรายการความปรารถนา (Objective List Theory of Well-being : OLT) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากแนวคิดยูไดโมเนียหรือความเจริญรุ่งเรืองของอริสโตเติล จึงอาจกล่าวได้ว่า OLT เป็นการขยายความทฤษฎียูไดโมนิคให้มีความครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น OLT เสนอว่าความอยู่เย็นเป็น

สุข หมายถึง การมีชีวิตที่ดีซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีชีวิตที่มีความสุข สิ่งที่ทำให้บุคคลมี (ไม่มี) ความสุข คือ การมีประสบการณ์ที่ดี (ไม่ดี) ดังนั้น ความอยู่เย็นเป็นสุขในชีวิตจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นสามารถใช้ชีวิตตามที่ตนเองต้องการได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตด้านการงาน ชีวิตส่วนตัว ความรู้ ความรัก อิสรภาพ การพัฒนาตนเอง เป็นต้น แม้ว่าสิ่งเหล่านี้บางเรื่องอาจไม่สามารถวัดออกมาได้โดยตรง แต่ก็มีตัวชี้วัดทางอ้อมที่เชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ที่ดีได้ เช่น มีการงานที่มั่นคง มีสุขภาพดี มีรายได้เพียงพอ เป็นต้น (เริงชัย ตันสุชาติ และธรรญชนก คำแก้ว, 2559)

จุดแข็งของ OLT คือ การสามารถกำหนดรายชื่อ (List) ของสิ่งที่เป็นเงื่อนไขสำหรับการได้รับความอยู่เย็นเป็นสุขที่มีความเป็นสากลได้ เช่น ความรู้ ความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง รายได้ การมีงานทำ สุขภาพที่ดี สภาพแวดล้อมที่ดี ความปลอดภัยในชีวิต เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถวัดออกมาด้วยชี้วัดที่เป็นตัวเลขได้ ทั้งในระดับบุคคล เช่น รายได้ต่อเดือน ชั่วโมงทำงาน และในระดับภาพรวมของสังคม เช่น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำนวนผู้มีงานทำ เป็นต้น แม้ว่าในบางประเด็นยังอาจจะต้องอาศัยการประเมินแบบอัตวิสัย (Subjective Assessment) เช่น ความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง สุขภาพจิต แต่ก็เป็นการวัดที่มีองค์ความรู้ของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมารองรับแนวทางที่ใช้ (Parfit, 1984; Griffin, 1986)

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปองค์ประกอบของ OLT มี 10 ประการ ดังนี้

1) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของร่างกาย (Health and Bodily Well-being) มีสุขภาพร่างกายที่ดีและปราศจากความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมาน (Nussbaum, 2000)

2) ความรู้ มีความเข้าใจโลก เรียนรู้ และปลูกฝังปัญญา (Griffin, 1986)

3) ความสำเร็จบรรลุหรือบรรลุภารกิจและเป้าหมายที่มีความหมาย (Hurka, 1993)

4) ความเป็นอิสระ สามารถควบคุมตนเอง ตัดสินใจเลือกเองได้ และไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่น (Raz, 1986)

5) ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครอบครัว เพื่อน หรือคนรัก (Brink, 1989)

6) สันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ การมีเวลาเป็นของตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและงานอดิเรกที่สนุกสนาน (Fletcher, 2013)

7) ประสบการณ์เชิงสุนทรียะ ชื่นชมศิลปะ ความสวยงาม และธรรมชาติ (Carson, 2000)

8) คุณธรรม ดำเนินชีวิตที่ดีมีศีลธรรม ซึ่งรวมถึงคุณธรรม เช่น ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ และความยุติธรรม (Crisp, 2006)

9) มีเป้าหมายในชีวิต ใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมายหรือความหมาย บางครั้งเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางจิตวิญญาณหรือศาสนา (Wolf, 2010)

10) ความอยู่เย็นเป็นสุขทางอารมณ์ มีอารมณ์เชิงบวก และปราศจากอารมณ์เชิงลบที่มากเกินไป (Haybron, 2008)

โดยสรุป ความอยู่เย็นเป็นสุขสามารถใช้ตัวชี้วัดต่าง ๆ ในการวัดเชิงปริมาณได้ แต่ในบางตัวชี้วัดที่ไม่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ ก็จะมีหลักการ แนวคิด หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในการวัดผลได้

2.1.6 ทฤษฎีจิตวิทยาเชิงบวกของเซลิกแมน (Seligman's Positive Psychology Theory)

ในช่วงทศวรรษ 1990 จนถึงช่วงต้นทศวรรษ 2000 มาร์ติน เซลิกแมน (Martin Seligman) พยายามอธิบายว่า การมุ่งศึกษาความเจ็บป่วยทางจิต (Mental Illness) และความไม่ปกติของสภาพจิตใจ (Dysfunction) อาจไม่ใช่ทางเลือกเดียวในการทำความเข้าใจความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ การศึกษาความเข้มแข็งและการเติบโตของมนุษย์ก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะการศึกษาในประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีระดับความอยู่เย็นเป็นสุขที่ดี (Well-being) หรือส่งผลต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนเรา

(Seligman, 1996) และเมื่อทำความเข้าใจกับปัจจัยเหล่านี้ ทำให้สามารถหาแนวทางในการยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคล และภาพรวมของสังคมเพื่อให้ทุกคนสามารถใช้ชีวิตที่มีความหมายได้ (Meaningful Life)

เซลิกแมนเสนอว่า องค์ประกอบสำคัญของการสร้างชีวิตที่มีความหมายมี 8 ประการ คือ

1) การมีอารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) สามารถรื่นรมย์กับชีวิตได้ในด้านที่บุคคลนั้นต้องการ

2) การมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและมีความดีงาม (Character Strengths and Virtues) ที่ไม่ได้มีเพียงความเข้มแข็งของจิตใจ แต่รวมถึงความเอื้อเฟื้อกรุณา ความคิดสร้างสรรค์ และความพยายามอดทนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3) การมองโลกในแง่บวก (Optimism) เป็นรากฐานในการสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถก้าวฝ่าอุปสรรคและความท้าทายได้

4) ความสามารถใน “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience) เพื่อให้สามารถฟื้นคืนกลับมาจากปัญหาที่ส่งผลกระทบ และเติบโตขึ้นจากการรับมือกับปัญหานั้นได้

5) ความสัมพันธ์เชิงบวก (Positive Relationship) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างและสังคมจะช่วยยกระดับสุขภาวะทางกายและใจได้

6) การมีชีวิตที่มีความหมายและมีเป้าหมายในชีวิต (Meaning and Purpose) การใช้ชีวิตที่มีความหมาย มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน จะช่วยให้บุคคลสามารถเติบโตและพัฒนาตนเองได้

7) การประสบความสำเร็จในสิ่งที่รับผิดชอบและความสำเร็จในชีวิต (Accomplishment and Achievement) สิ่งที่จะทำให้บุคคลรู้ว่าชีวิตได้รับการเติมเต็ม (Fulfilment) และเป็นชีวิตที่มีความหมาย (Meaningful Life) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นมีความสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือตั้งใจจะทำได้สำเร็จ (Accomplishment) และความสำเร็จเหล่านี้นำไปสู่เป้าหมายระยะยาวของชีวิต (Achievement)

8) การงอกงามของชีวิต (Human Flourishing) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีโอกาสได้ใช้ขีดความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของตนเองและคนรอบข้าง

จากองค์ประกอบข้างต้น เซลิกแมนและคณะผู้ร่วมวิจัยของเขาได้เสนอไว้ในงานเขียนชื่อ Doing the Right Thing: Measuring Well-being for Public Policy ว่าความอยู่เย็นเป็นสุขนั้นเป็นประเด็นที่มีหลายมิติ (Multi-faceted) ด้วยเหตุนี้ การวัดระดับความอยู่เย็นเป็นสุข จึงควรวัดด้านอัตวิสัย (Subjective Well-being) และภาววิสัย (Objective Well-being) ไปควบคู่กัน

2.1.7 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข (Economic Theory of Happiness and Well-being) ที่อธิบายโดยอรรถประโยชน์

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายระดับความอยู่เย็นเป็นสุขถูกพัฒนาขึ้นมาจากการแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด เช่นงานของ Easterline (2001) Clark (2018) Tian and Yang (2010) และ Khalil (2022) การศึกษาเหล่านี้พบว่าระดับของความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลสามารถวัดได้จากระดับของอรรถประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าที่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงิน (Income Goods) รวมกับอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากการบริโภคสินค้าที่ไม่สามารถหาซื้อได้ด้วยเงิน (Non-income Goods) ด้วยเหตุนี้ การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขจึงต้องมีการวัดแบบภาววิสัย (Objective Well-being) โดยวัดจากรายได้หรือปริมาณสินค้าที่บุคคลครอบครอง และการวัดแบบอัตวิสัย (Subjective Well-being) ที่ประเมินอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าที่ไม่ผ่านตลาดหรือไม่สามารถจับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดข้างต้นสามารถอธิบาย โดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมของผู้บริโภครายบุคคลโดยกำหนดให้ $U_i(.)$ หมายถึง ระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคล i โดยที่ m_i คือ ระดับการบริโภคสินค้าที่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงิน n_i คือ ระดับการบริโภคสินค้าที่ไม่สามารถหาซื้อได้ด้วยเงิน และ m_{-i} ผลกระทบทางลบที่

เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้า m_i ดังนั้น ระดับอรรถประโยชน์ของบุคคล i สามารถแสดงในรูปสมการได้ตามสมการที่ (1)

$$U_i(m_i, n_i; m_{-i}) = f(m_i, n_i) + \sum_{j \neq i} \pi_j \, g(m_i, n_i) \quad (1)$$

โดยที่ $f(m_i, n_i)$ คือ อรรถประโยชน์ที่ได้จากการบริโภคสินค้า m_i และ n_i

$\sum_{j \neq i} \pi_j \, g(m_i, n_i)$ คือ ระดับอรรถประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคล i เปรียบเทียบรายได้ของตนเองกับผู้อื่นในสังคมที่แทนค่าด้วยบุคคล j โดยที่ π_j เป็นค่าน้ำหนักที่บุคคล *i* ให้ค่าความสำคัญในการเปรียบเทียบกับบุคคล *j* หากบุคคล *j* รายได้ที่มีความสำคัญต่อบุคคล *i* มากก็จะได้รับค่าน้ำหนักมากตามไปด้วย

หากกำหนดให้ระบบเศรษฐกิจมีผู้บริโภค 2 คนที่มีฟังก์ชันอรรถประโยชน์เหมือนกัน (Symmetric Consumers) สมการที่ (1) ของบุคคล i จะสามารถลดรูปเป็น

$$U_i(m_i, n_i; m_{-i}) = f(m_i, n_i) + g(m_i, n_i) \quad (2)$$

ภายใต้เงื่อนไขนี้ ระดับสวัสดิการรวมสูงสุดที่สังคมได้รับจะได้จากการหาค่า m_i และ n_i ที่จะทำให้ทั้ง 2 คนได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด เงื่อนไขดังกล่าวสามารถแสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$max_{(m_1, n_1, m_2, n_2)} = f(m_1, n_1) + g(m_1, n_1) + f(m_2, n_2) + g(m_2, n_2)$$

$$s.t. \; m_1 + m_2 \leq \bar{m}, \; n_1 + n_2 \leq \bar{n}$$

ผลจากการวิเคราะห์เงื่อนไขลำดับแรก (First Order Condition) โดยกำหนดให้ความสุขมวลรวมของสังคม (Social Happiness) *เท่ากับ* H(.) จะได้ว่า

$$H(m, \bar{n}) = f_1\left(m, \frac{\bar{n}}{2}\right) + g_1(m, m) + g_2(m, m) \quad (3)$$

โดยที่ $f_i(.)$ และ $g_i(.)$ คือ อนุพันธ์ย่อย (*Partial Derivative)* ถ้ากำหนดให้อรรถประโยชน์ของบุคคล *i* เท่ากับ $f(m_i, n_i) = m_i^{\alpha} n_i^{1-\alpha}$, $\pi_i = \frac{\beta}{I-1}$ และ $g(m_i, m_j) = -m_j$ ในกรณีที่มีผู้บริโภค 2 คน (I = 2) เงื่อนไขลำดับแรกจากสมการที่ 3 จะได้ผลดังนี้

$$f_i\left(m, \frac{\bar{n}}{2}\right) = \alpha m^{\alpha - 1} \left(\frac{\bar{n}}{2}\right)^{1-\alpha}, \; g_1(m, m) = 0 \text{ และ } g_2(m, m) = \beta$$

ผลที่ได้สามารถแปลเป็นข้อสรุปดังนี้

1) ในสังคมยากจนที่มีระดับ *m* ต่ำ อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายของการบริโภคสินค้าที่หาซื้อได้ด้วยเงินจะมีค่าสูง ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของรายได้จะทำให้สามารถบริโภคสินค้าที่เป็นสินค้าที่หาซื้อได้ด้วยเงินได้เพิ่มขึ้นก็เพียงพอที่จะยกระดับอรรถประโยชน์ (ความอยู่เย็นเป็นสุข) ของประชาชนในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขแบบภาววิสัย (Objective Well-being) เพียงอย่างเดียวก็เพียงพอต่อการประเมินระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน

2) เมื่อสังคมมีรายได้สูงขึ้นทำให้ m มีค่าสูงขึ้น อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายของการบริโภคสินค้าที่หาซื้อได้ด้วยเงินจะมีค่าต่ำลงตามกฎการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์ (Law of Diminishing Marginal Utility) การจะยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนในสังคมจะเพิ่มขึ้นจากการบริโภคสินค้าที่ไม่สามารถหาซื้อได้ด้วยเงิน ด้วยเหตุนี้ การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขจึงต้องวัดทั้งแบบภาววิสัย (Objective Well-being) และอัตวิสัย (Subjective Well-being) ควบคู่กันไป

2.1.8 ทฤษฎีว่าด้วยการใช้เวลา (Time Use Theory of Well-being)

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลา (Time Use) กับความอยู่เย็นเป็นสุข โดยเฉพาะความอยู่เย็นเป็นสุขแบบอัตวิสัย (Subjective Well-being) กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจหลังจากการศึกษาของ Kahneman *et al.* (2004) ที่ใช้วิธีการสอบถามประสบการณ์ในแต่ละวัน (Daily Reconstruction Method หรือ DRM) ว่าแต่ละคนมีการใช้เวลาไปกับกิจกรรมอะไรบ้าง และประสบการณ์จากกิจกรรมเหล่านั้นทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไรต่อการใช้ชีวิต ผลการศึกษาที่ได้พบว่า การใช้เวลาของบุคคลส่งผลต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลนั้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการจัดสรรเวลาให้กับการทำงาน การใช้เวลาเพื่อกิจกรรมส่วนตัว การใช้เวลาพักผ่อน และการใช้เวลาเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างอย่างมีความหมาย การศึกษาในประเด็นโดยใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นก็ได้ผลในทิศทางเดียวกัน จนนำไปสู่ข้อเสนอในการนำเอาการใช้เวลาของบุคคลมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขแบบอัตวิสัย (Subjective Well-being)

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อมโยงความอยู่เย็นเป็นสุขกับการใช้เวลานั้น ถูกพัฒนาขึ้นโดย Becker (1965) และ DeSerpa (1971) และได้รับการปรับปรุงโดย Sanchis (2016) ภายใต้กรอบของแบบจำลองการจัดสรรเวลาเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์สอดคล้องกับแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุขในส่วนก่อนหน้านี้ คณะที่ปรึกษาจึงปรับให้บริบทการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกัน โดยกำหนดให้ระดับความอยู่เย็นสุขเท่ากับ $U_i(m, n, t_m, t_n)$ โดยที่ t_m และ t_n คือ เวลาที่ใช้ในการบริโภคสินค้า *m* และ *n* ตามลำดับ ภายใต้เงื่อนสำคัญ 3 ประการ คือ

1) รายจ่ายในการซื้อสินค้าจะต้องไม่เกินกว่ารายได้ที่มี (Y) หรือ $Y=p_m m+p_n n$
2) เวลาที่ใช้ในการบริโภคสินค้าจะต้องไม่เกินเวลาทั้งหมดที่มี หรือ $T^0=t_m+t_n$
3) ระยะเวลาขั้นต่ำที่ต้องใช้ในการบริโภคสินค้าจะต้องไม่เกินเวลาสามารถใช้ในการบริโภคสินค้าได้ หรือ $t_m \geq a_m m$ โดนที่ a_m คือ ระยะเวลาขั้นตอนที่ใช้ในการบริโภคสินค้า m แต่ละหน่วย และ $t_n \geq a_n n$

การแสดงหาความอยู่เย็นเป็นสุขสูงสุดภายใต้ข้อจำกัดนี้สามารถแสดงเป็นฟังก์ชันลากรานจ์ได้ตามสมการที่ (4)

$$L = U_i(m, n, t_m, t_n) + \lambda(Y - p_m m - p_n n) + \mu(T^0 - t_m - t_n) + \phi^m(t_m - a_m m) + \phi^n(t_n - a_n n)$$

ผลจากการวิเคราะห์เงื่อนไขลำดับแรก (First Order Condition) จะได้ว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ประเมินจากอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (Marginal Utility) ของการประหยัดเวลาในการบริโภคสินค้า m จะเท่ากับ $\frac{\phi^m}{\lambda}$ และสำหรับสินค้า n จะเท่ากับ $\frac{\phi^n}{\lambda}$ สะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการจัดสรรเวลาให้กับสิ่งที่บุคคลนั้นให้ความสำคัญมากกว่า จะทำให้ระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลนั้นเข้าใกล้ระดับสูงสุดของเขาได้มากขึ้น

ผลที่ได้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข ที่แสดงให้เห็นว่าภายใต้กฎการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์ การเพิ่มรายได้ที่นำไปสู่การใช้เวลาเพื่อบริโภคสินค้า m เพียงอย่างเดียว เมื่อเพิ่มถึงระดับหนึ่ง อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายของการใช้เวลาไปในกิจกรรมนี้จะมีค่าน้อยกว่าการใช้เวลาเพื่อบริโภคสินค้า *n* ทำให้บุคคลจัดสรรเวลาเพื่อบริโภคสินค้า n มากขึ้น จนกว่าระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลนั้นจะถึงจุดสูงสุดตามเงื่อนไขลำดับแรก (First-Order Condition)

2.1.9 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุข

จากการวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขที่ได้อธิบายไว้ในส่วนที่ 2.1.1 ถึง 2.1.8 จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์เป็นพื้นฐานของการอธิบายระดับความอยู่เย็นเป็นสุขที่ถูกนำไปต่อยอดเป็นทฤษฎีอื่นที่เป็นทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาหรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ การต่อยอดดังกล่าวมุ่งอธิบายลักษณะเฉพาะของความอยู่เย็นเป็นสุขจากมิติที่ต่างกัน รูปที่ 2.1 ได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของทฤษฎีเหล่านี้ โดยจะเห็นได้ว่าจุดร่วมของทฤษฎีเหล่านี้ คือ การแบ่งความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลและสังคมออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ ความอยู่เย็นเป็นสุขแบบภาววิสัย (Objective well-being) และความอยู่เย็นเป็นสุขแบบอัตวิสัย (Subjective well-being)

รูปที่ 2.1 กรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข

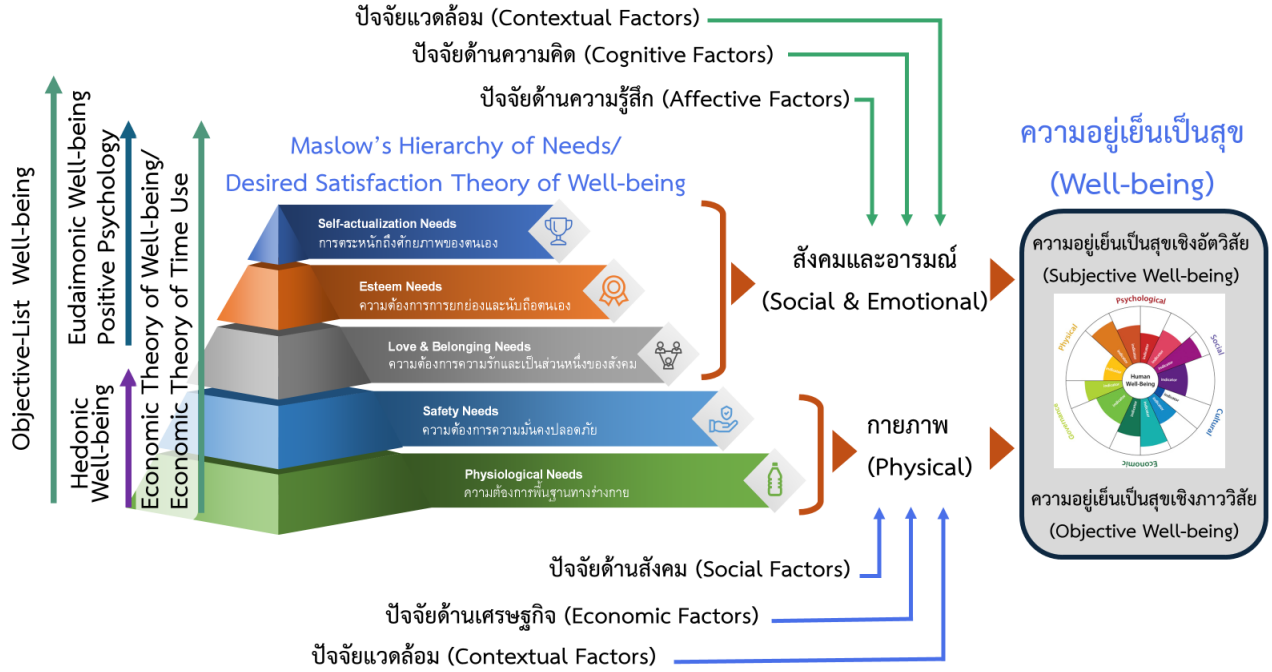

ที่มา: ปรับปรุงจาก Galinha and Pais-Ribeiro (2011), Lim *et al.* (2012), OECD (2014), Weijer (2012) และ Biedenweg *et al.* (2016)

ข้อค้นพบสำคัญจากการวิเคราะห์ในส่วนนี้ คือ การประเมินด้านภาววิสัยโดยใช้ตัวชี้วัดเชิงปริมาณในมิติด้านสุขภาวะ เศรษฐกิจ สังคม หรือตัววัดอื่นที่เป็นวิทยาศาสตร์มาประกอบเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ การเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความเห็นความรู้สึกของตนเองออกมาภายใต้กรอบการประเมินด้านอัตวิสัยที่เหมาะสมก็เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไปด้วย เช่น การวัดความหวาดกลัวภัย หรือการวัดเชิงทัศนคติ เช่น ระดับสุขภาพจิตใจ การประเมินที่ครอบคลุมทั้งสองมิติเช่นนี้จะสามารถสะท้อนผลกระทบจากการพัฒนา (Impact Assessment) ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากกว่า ทำให้การประเมินผลกระทบของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมจึงมักใช้การประเมินทั้งสองรูปแบบนี้ควบคู่กันไป

เนื้อหาในส่วนถัดไปเป็นการวิเคราะห์กรณีศึกษาด้านการจัดทำดัชนีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมจากแหล่งต่าง ๆ โดยจะแสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษาเหล่านี้มีกรอบด้านความอยู่เย็นเป็นสุขในภาพรวมที่คล้ายคลึงกันคือการประเมินแบบภาววิสัยและอัตวิสัยควบคู่กันไป

2.2 แนวคิดในการจัดทำดัชนีในระดับสากลที่เกี่ยวข้อง

เป็นการศึกษาถึงประวัติและแนวคิดในการพัฒนาของดัชนีที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุข โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่ได้แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน ที่ครอบคลุมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางในการพัฒนานี้สอดคล้องกับดัชนีคุณภาพชีวิต (QLI) ซึ่งเป็นการผลกระทบของการพัฒนามาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในประเทศนั้น ๆ จากนั้นจะเป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ที่มีความเกี่ยวข้องกับดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (SPI) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) และดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) ทั้งนี้ดัชนีระดับสากลล้วนแต่มีความมุ่งหวังในความปรารถนาที่จะเห็นสันติภาพโลก (GPI) ที่เป็นความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ ดังที่จะกล่าวต่อไป

2.2.1 ประวัติและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในการประชุมเมื่อ พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ขึ้นเป็นวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2573 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลา 15 ปี เรียกว่า **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)**[1] คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลิดรอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 1: ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

---

[1] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Sustainable Development Goals (SDGs) ฉบับเต็ม.** http://e-plan.dla.go.th/activityImage/422.pdf.

เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมอำนาจให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา

เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10: ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้กับการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปที่ 2.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากทั้ง 17 เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงกับการจัดทำพัฒนาการพัฒนาประเทศ อันสะท้อนได้จากการวัดผลกระทบโดยดัชนีในระดับสากล ทำให้การพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Wellbeing) มีความเกี่ยวข้องกับดัชนีในระดับสากล ดังที่จะกล่าวต่อไป

2.2.2 ประวัติและแนวคิดดัชนีคุณภาพชีวิต (QLI)

แนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เกิดขึ้นราวปี 1970 ในประเทศตะวันตกการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดคุณภาพชีวิตแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่มีความหมายที่สามารถรับรู้ร่วมกันได้ในระดับสากลว่าหมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมที่มีเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย สุขภาพ และความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี (Armstrong & Caldwell, 2004)[2] สอดคล้องกับแนวคิดของยูเนสโก ที่ให้ความหมายคุณภาพชีวิต ว่าหมายถึงความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจในความสุขความพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ โดยชี้ให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อันได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนา การศึกษา สิ่งแวดล้อมทรัพยากรที่อยู่อาศัย และรายได้ (UNESCO, 1981)[3] แต่เมื่อมองให้กว้างในระดับของผู้กำหนดนโยบายทางสังคม คุณภาพชีวิตจะมีความหมายในด้านหลักประกันแก่ประชาชนด้านการบริการหรือการสงเคราะห์ทางสังคมด้านต่าง ๆ เช่น การให้บริการด้านสาธารณูปโภค การช่วยเหลือด้านสิ่งของการยกระดับรายได้ และการส่งเสริมประชากรทุกคนให้มีสิทธิเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ในมุมของนักเศรษฐศาสตร์ คุณภาพชีวิต หมายถึง รายได้มวลรวมของประเทศ อัตราเงินเฟ้อ หรือดัชนีผู้บริโภค รายได้เฉลี่ยประชากร หากเป็นทางการแพทย์ เช่น นักกิจกรรมบำบัด หรือแพทย์ คุณภาพชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางบวกของการรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ผู้ใช้บริการได้รับ และหากมองความหมายในแง่ของระดับปัจเจกบุคคล (individual preference) โดยปิยวัฒน์ ตรีวิทยา (2559)[4] แบ่งนิยามความหมายของคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1) ชีวิตปกติ (Normal life) ความหมายของคุณภาพชีวิตตามแนวคิดนี้หมายถึง การที่บุคคลปราศจากข้อจำกัดทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถประกอบกิจกรรมการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ได้ มีอายุที่ยืนยาว สามารถแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการโดยเปรียบเทียบกับประชากรที่มีอายุอยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือประชากรกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ โดยจะเห็นได้ว่า คุณภาพชีวิตตามแนวคิดนี้ประเมินจากระดับความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และภาวะสุขภาพของบุคคลนั้น

2) อรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึง การที่บุคคลสามารถคงไว้ซึ่งบทบาททางสังคมและการได้รับการยอมรับจากสังคมจากบทบาทของตน เช่น บทบาทของการเป็นครู บิดา มารดา การประกอบอาชีพ การจ้างงาน เป็นต้น

3) อรรถประโยชน์ (Utility) สามารถแบ่งความหมายออกเป็น 2 มุม คือ มุมมองด้านเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ระดับสุขภาพของบุคคลนั้น ๆ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์อ้างอิงของประชากรปกติ ส่วนอีกมุมมองเป็นด้านจิตวิทยา ที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตเมื่อปัจจัยเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

---

[2] Armstrong, D, & Caldwell, D. (2004). Origins of the Concept of Quality of Life in Health Care: A Rhetorical Solution to a Political Problem. **Social Theory & Health,** (2). 361-371.

[3] UNESCO. (1981). **Quality of Life: An Orientation to Population Education.** UNESCO

[4] ปิยวัฒน์ ตรีวิทยา. (2559). กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต. วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่, *49*(2). 171-184.

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต องค์การอนามัยโลก แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 6 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อส่วนบุคคล ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกได้จัดองค์ประกอบใหม่ โดยรวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกัน คือ ด้านร่างกายกับด้านระดับความเป็นอิสระส่วนบุคคล และด้านจิตใจกับด้านความเชื่อส่วนบุคคล จึงเหลือเพียง 4 ด้าน ดังนี้ (WHO QOL Group, 1996)

1) ด้านร่างกาย (Physical) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางด้านร่างกาย การรักษาทางการแพทย์ การรับรู้พละกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การพักผ่อนนอนหลับ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำงาน

2) ด้านจิตใจ (Psychological) คือการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง ได้แก่ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจใน ตนเอง ความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ ความสามารถจัดการกับความเศร้า ความกังวล การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) คือ การรับรู้ด้านความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน มีสถานบริการสุขภาพ สถานบริการทางสังคม การรับรู้ว่าตนมีโอกาสได้รับข่าวสาร ได้มีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ สำนักงานสถิติของสหภาพยุโรป (Eurostat) ร่วมกับตัวแทนจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ออกแบบกรอบการทำงานที่ครอบคลุม เพื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประเทศสมาชิกที่ครอบคลุม สภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ ความปลอดภัย ธรรมาภิบาล สิทธิขั้นพื้นฐาน สุขภาพ การศึกษา การจ้างงาน โดยได้จัดทำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ประกอบด้วย ชุดตัวชี้วัดเชิงภาววิสัยและอัตวิสัย โดยมีองค์ประกอบ 8+1 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย 84 ตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถ (Capacity) ของประชาชนที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข และการรับรู้คุณภาพชีวิตของตนโดยรวม (Eurostat, 2018)[5]

การจัดทำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ Eurostat เพื่อให้สามารถนำตัวชี้วัดไปใช้ได้จริง ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพชีวิตได้คัดเลือกตัวชี้วัดตามข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้ครอบคลุมในทุกมิติให้มากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล ดังนี้

1) เกณฑ์ทั่วไป ประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบคุณภาพชีวิต ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ความทันสมัย ความสามารถในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ และความชัดเจน (เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารได้)

---

[5] Eurostat. (2018). **Quality of life -find out more about the well-being of Europeans.** http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/qol/index_en.html.

2) เกณฑ์เฉพาะ อาทิ ตัวชี้วัดที่มีค่าเป็นตัวเลขทางคณิตศาสตร์และมีนัยทางสถิติ รวมถึงตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูลแสดงความรู้สึก ทัศนคติ ความนิยม ความคิดเห็น และความเชื่อ มีความหมายที่ชัดเจน มีรายละเอียดที่ตามประเด็นที่ต้องการ (รายประชากร รายปี รายพื้นที่ เป็นต้น) มีความต่อเนื่องของข้อมูล เป็นต้น

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพชีวิตมาจากหลากหลายแหล่งข้อมูล เช่น 1) EU statistics on income and living conditions 2) EU labor force survey 3) European Health Interview Survey 4) Education และ 5) Information and communications technology usage เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบของดัชนีคุณภาพชีวิตของ Eurostat

องค์ประกอบ	หัวข้อ
1. เงื่อนไขที่จำเป็นต่อการอยู่อาศัย	1) รายได้ 2) การบริโภค 3) เงื่อนไขทางวัตถุ (สภาพที่อยู่อาศัย)
2. กิจกรรมการผลิตหรือกิจกรรมหลัก	4) ปริมาณการจ้างงาน 5) คุณภาพการจ้างงาน 6) กิจกรรมหลักอื่น ๆ (กิจกรรมที่ต้องทำแต่ไม่ถูกคิดว่าเป็นมูลค่า ไม่มีค่าตอบแทน)
3. สุขภาพ	7) ภาวะสุขภาพ (อายุขัย การเจ็บป่วยและภาวะสุขภาพ) 8) ปัจจัยกำหนดสุขภาพ (ดัชนีมวลกาย การออกกำลังกาย เป็นต้น 9) การเข้าถึงบริการทางสุขภาพ
4. การศึกษา	10) ความสามารถและทักษะ (ความสำเร็จทางการศึกษา ทักษะที่ได้รับการประเมิน) 11) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 12) โอกาสทางการศึกษา
5. สันทนาการและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	13) สันทนาการ 14) การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
6. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิต	15) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 16) ความปลอดภัยในชีวิต
7. การปกครองและสิทธิขั้นพื้นฐาน	17) สถาบันและการให้บริการสาธารณะ 18) การไม่เลือกปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียม 19) ประชาชนที่ตื่นรู้ (การเข้าร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครการเป็นพลเมืองตื่นรู้)
8. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการดำรงชีวิต	20) มลภาวะ 21) การเข้าถึงพื้นที่สีเขียวและพักผ่อนหย่อนใจ 22) ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง
+1. ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	23) ความพึงพอใจในชีวิต

องค์ประกอบ	หัวข้อ
	24) อารมณ์ (ความสุข ความเศร้า ความวิตกกังวล) 25) ความหมายและเป้าหมายในชีวิต

ที่มา: Eurostat (2017)

โดยสรุป แนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เพื่อให้เห็นความอยู่เย็นเป็นสุข (Well–being) ประกอบไปด้วยหลายมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ มักถูกใช้กันอย่างกว้าง ๆ ไม่มีกรอบที่แน่ชัดว่ามีมิติอะไรบ้าง และเป็นคำที่ใช้แทนกันบ่อย แต่มีพัฒนาการในการวัด โดยเริ่มจากภาววิสัย (Objective) ที่คิดค้นโดยนักวิชาการ หรือ “คนนอก” ซึ่งสามารถวัดได้เชิงปริมาณหรือความถี่ เช่น GDP ไปสู่การวัดเชิงอัตวิสัย (Subjective) หรือวัดจากปัจเจกบุคคลหรือ “ตนเอง” หรือ “ภายใน” ซึ่งเป็นการสอบถามความรู้สึกของตัวบุคคลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งเป็นความคิด หรือความรู้สึกรับรู้ของผู้ตอบ (Perception) เช่น ความสุข หรือ ความพึงพอใจในชีวิต เป็นการวัดระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลจากการรับรู้ความรู้สึกภายในที่มีลักษณะรวบยอดหรือแบ่งออกตามประเด็นในแต่ละเรื่อง อันเกิดจากการประเมินตนเองของบุคคล (Campbell et al., 1976)

วิธีการวัดคุณภาพชีวิตจากภายใน หรือ “ความสุข” (Happiness) หรือ “ความพึงพอใจในชีวิต” (Life satisfaction) ที่เป็นที่นิยม คือ การถามคำถามเดียว (Single question) ที่เกี่ยวกับความรู้สึกรวบยอด เช่น ความสุข หรือความพึงพอใจในชีวิต หรือการถามคำถามเดียวที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีเฉพาะต่อเรื่องนั้น ๆ เช่น ความรู้สึกพึงพอใจต่อระบบการศึกษา ความรู้สึกพึงพอใจต่อความสามารถในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และพยายามตีค่าระดับความรู้สึกดังกล่าว ออกมาเป็นคะแนน ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ถูกนำมาใช้ศึกษาในเรื่องคุณภาพชีวิตมาตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา (Stam & Veenhoven, 2007) นอกเหนือจากการนำมาใช้วัดระดับคุณภาพชีวิตแล้ว ตัวชี้วัดประเภทนี้ ยังสามารถนำมาใช้ในการวัด “ความอยู่เย็นเป็นสุข” (Well–being) และ “สวัสดิการ” (Welfare) ของบุคคลได้อีกด้วย (Diener, 1994)

2.2.3 ประวัติและแนวคิดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being)

How’s Life? Measuring Well-being จัดทำขึ้นโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2504 ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมความมั่งคั่ง ความเท่าเทียม โอกาส และความอยู่เย็นเป็นสุขสำหรับทุกคน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ดียิ่งขึ้นสำหรับโลกในอนาคต โดยการจัดทำ How’s Life? ของ OECD เริ่มต้นขึ้นในปี 2554 ที่มีความกังวลถึงสถิติมหภาค อย่างเช่น GDP ซึ่งเคยใช้เป็นตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขมาเป็นเวลานานนั้น ไม่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคตของผู้คนได้ ซึ่งเป็นเพียงบางส่วนของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของผู้คน ทำให้ไม่เพียงพอในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของผู้คนอย่างครอบคลุมและยั่งยืน ภายใต้คำถามที่ว่า "ชีวิตที่ดี" (หรือชีวิตที่ดีขึ้น) นั้นหมายถึงอะไร? (OECD, 2554)[6] จึงได้มีการจัดทำกรอบแนวคิดการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ขึ้นมาและมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และในช่วงปี พ.ศ. 2562 ได้มีการทบทวนกรอบการทำงานและตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างละเอียด จากผลการทบทวนดังกล่าวได้มีการปรับปรุงหลายประการซึ่งสะท้อนให้เห็นใน

[6] Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2020). **How's Life? 2011 : Measuring Well-being**. https://read.oecd-ilibrary.org/economics/how-s-life_9789264121164-en

How's Life? พ.ศ. 2563 ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศสมาชิก OECD ในแง่ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งความมุ่งหวังของการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง สำหรับการออกแบบนโยบายสาธารณะ และประเมินผลกระทบของนโยบายที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

กรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข (OECD) ประกอบด้วย 2 แนวคิดหลักที่นำมาวัดความอยู่เย็นเป็นสุข (OECD) ในระดับสากล

แนวคิดแรก เป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้คนมีประสบการณ์ชีวิตของตนเอง "ณ ที่นี้ และขณะนี้" เป็นอย่างไร พิจารณาจากภาวะความเป็นอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน หรือเรียกว่า "ความสุขเชิงอัตวิสัย"

แนวคิดที่สอง ใช้หลักการเชิงสถิติที่สามารถวัดได้จากทรัพยากรที่จำเป็น และเกี่ยวข้องต่อการรักษาความอยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต โดยเฉพาะอัตราด้านลง "ทุน" ของประเทศต่าง ๆ (หรือการร่อยหรอของทุนที่มีอยู่) อันวิเคราะห์จากปัจจัยเสี่ยงและความสามารถในการฟื้นตัวกลับสู่ภาวะสมดุล ที่เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงความอยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต

การรายงานที่แยกระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบัน และความยั่งยืนจะช่วยให้สามารถเข้าใจได้ดีขึ้นว่า การยกระดับความเป็นอยู่ดีมีสุขในปัจจุบันนั้นมีค่าใช้จ่ายในการลดทอนความยั่งยืนของความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตหรือไม่ (หรือในทางกลับกัน) ซึ่งสามารถใช้เพื่อบ่งบอกให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างช่วงเวลาต่าง ๆ ในการออกแบบนโยบายและบ่งบอกถึงแนวโน้มความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศระหว่างรุ่นหรือความอยู่เย็นเป็นสุขมีแนวโน้มที่จะคงอยู่สำหรับคนรุ่นอนาคตอย่างไร

กรอบความอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบันประกอบด้วย 11 มิติ (รายละเอียดดังรูปที่ 2.3) ที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไข 2 เงื่อนไขที่สำคัญ คือ เงื่อนไขทางวัตถุที่เป็นตัวกำหนดทางเลือกเชิงเศรษฐกิจของบุคคล (เช่น รายได้และความมั่งคั่ง ที่อยู่อาศัย หน้าที่การงานและคุณภาพของงานตำแหน่งที่ทำ) สองเงื่อนไขด้านคุณภาพชีวิตที่ครอบคลุมถึงสุขภาพที่ดีและความรู้สึกที่ดีของบุคคลในการรับรู้ต่อสิ่งที่ตนสามารถกระทำได้ ตลอดจนสถานที่อยู่อาศัยที่ดีต่อสุขภาพ และปลอดภัยว่ามีอยู่ในระดับใด (เช่น สุขภาพ ความรู้และทักษะ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความอยู่เย็นเป็นสุขส่วนบุคคล ความปลอดภัย) คุณภาพชีวิตยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการใช้เวลาของพวกเขาไปกับใคร อย่างไร (เช่น ความสมดุลของชีวิตระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมของพลเมือง) เนื่องจาก ค่าเฉลี่ยของประเทศมักปกปิดความไม่เท่าเทียมกันอย่างมากในส่วนต่าง ๆ ของประชากร การกระจายตัวของความเป็นอยู่ที่ดีในปัจจุบันจึงถูกนำมาพิจารณาโดยการดูความไม่เท่าเทียมกันสามประเภท คือ ช่องว่างระหว่างกลุ่มประชากร (เช่น ระหว่างชายและหญิง คนแก่และเด็ก ผู้คน ฯลฯ เรียกรวมกันว่าเป็นความไม่เท่าเทียมกันในแนวนอน) ช่องว่างระหว่างกลุ่มประชากรที่อยู่ด้านบนและด้านล่างของระดับความสำเร็จในแต่ละมิติ (เช่น รายได้ของบุคคลที่ร่ำรวยที่สุด ร้อยละ 20 ที่เทียบกับรายได้ของกลุ่มคนที่ยากจนที่สุด ร้อยละ 20 ซึ่งเรียกว่าความไม่เท่าเทียมกันในแนวดิ่ง) และการกีดกัน (เช่น สัดส่วนของประชากรที่ต่ำกว่าเกณฑ์ความสำเร็จที่กำหนด เช่น มาตรฐานขั้นต่ำของทักษะหรือสุขภาพที่บุคคลควรมี)

สำหรับทรัพยากรเชิงระบบที่เป็นพื้นฐานของความอยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต แสดงออกในรูปของทุน 4 ประเภท กล่าวคือ ปริมาณของทรัพยากรที่คงอยู่เป็นระยะเวลานานแต่ก็ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจที่ทำ (หรือไม่ได้ทำ) ในวันนี้ ทุนเศรษฐกิจรวมถึงสินทรัพย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นและสินทรัพย์ทางการเงิน ทุนธรรมชาติครอบคลุมสินทรัพย์ธรรมชาติ (เช่น ปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ดิน ความหลากหลายทางชีวภาพของสปีชีส์) รวมถึงระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศ (เช่น มหาสมุทร ป่าไม้ ดิน และ

บรรยากาศ) ทุนมนุษย์ หมายถึง ทักษะและสุขภาพในอนาคตของบุคคล และทุนทางสังคม หมายถึง บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมร่วมกัน และการจัดเตรียมสถาบันที่ส่งเสริมความร่วมมือ

ปริมาณของทรัพยากรและปริมาณการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรเหล่านี้ จำนวนมากขยายออกไปไกลเกินกว่าที่ตัวแทนเอกชน “เป็นเจ้าของ” และเป็นสินค้าสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ความเชื่อของปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้อื่นนั้น มีส่วนทำให้เกิดบรรยากาศโดยรวมของความเชื่อมั่นระหว่างบุคคลในประเทศหรือชุมชน ในขณะที่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศหนึ่งมีผลต่อสภาพภูมิอากาศโดยรวมของโลก นอกเหนือจากการพิจารณาปริมาณของทรัพยากรและปริมาณการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรเหล่านี้แล้ว How's Life? ยังเน้นถึงปัจจัยความเสี่ยงและความสามารถในการกลับสู่ภาวะสมดุลที่สำคัญบางประการ ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณค่าความอยู่เย็นเป็นสุขของปริมาณของทรัพยากรและปริมาณการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรเหล่านั้นในอนาคต ตัวอย่างเช่น หนี้ครัวเรือนมีความเสี่ยงต่อโอกาสทางเศรษฐกิจในอนาคต ในขณะที่ความครอบคลุมของการตัดสินใจในทางการเมืองอาจเป็นปัจจัยที่ช่วยปกป้องความเป็นอยู่ดีมีสุขโดยรวมของผู้คน

รูปที่ 2.3 กรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD

<table>
<tr><th colspan="4">ความอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบัน (CURRENT WELL-BEING)</th></tr>
<tr><td colspan="2">มิติหลัก</td><td colspan="2">วิธีการวัด</td></tr>
<tr><td>Income and Wealth
รายได้และความมั่นคง</td><td>Subjective Well-being
ความอยู่เย็นเป็นสุขส่วนบุคคล</td><td rowspan="3">Averages
ค่าเฉลี่ย</td><td rowspan="3">Inequalities between groups
ความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่ม</td></tr>
<tr><td>Work and Job Quality
งานและคุณภาพของงาน</td><td>Safety
ความปลอดภัย</td></tr>
<tr><td>Housing
ที่อยู่อาศัย</td><td>Work-life Balance
ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว</td></tr>
<tr><td>Health
สุขภาพ</td><td>Social Connections
ความสัมพันธ์ทางสังคม</td><td rowspan="3">inequalities between top and bottom performers
ความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มคนข้างบนและข้างล่าง</td><td rowspan="3">Deprivations
การกีดกัน</td></tr>
<tr><td>Knowledge and Skills
ความรู้และทักษะ</td><td>Civil Engagement
การมีส่วนร่วมของพลเมือง</td></tr>
<tr><td>Environment Quality
คุณภาพสิ่งแวดล้อม</td><td></td></tr>
<tr><th colspan="4">(ทรัพยากรสำหรับความอยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต) RESOURCES FOR FUTURE WELL-BEING</th></tr>
<tr><td colspan="2">มิติหลัก</td><td colspan="2">วิธีการวัด</td></tr>
<tr><td>Natural Capital
ทุนทางธรรมชาติ</td><td>Human Capital
ทุนมนุษย์</td><td>Stocks
ปริมาณของทรัพยากรที่มีการสะสม ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง</td><td>Flows
ปริมาณของทรัพยากรซึ่งมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงปริมาณได้ในช่วงเวลาหนึ่ง</td></tr>
<tr><td>Economic Capital
ทุนทางเศรษฐกิจ</td><td>Social Capital
ทุนทางสังคม</td><td>Risk factors
ปัจจัยเสี่ยง</td><td>Resilience
ความสามารถในการฟื้นตัวกลับสู่ภาวะสมดุล</td></tr>
</table>

ที่มา: OECD (2020)[7]

[7] OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2020). **How's Life? 2020 Measuring Well-being**. https://www.oecd.org/wise/how-s-life-23089679.htm

2.2.4 ประวัติและแนวคิดดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (SPI)

ดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index: SPI) พัฒนาโดย Social Progress Imperative ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ดำเนินงานระดับโลก ตั้งอยู่ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2556 โดยมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงและขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยนำเสนอข้อมูลผลลัพธ์ทางสังคมด้วยวิธีที่เป็นประโยชน์และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วยหลายมิติ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความสำเร็จและให้การวัดความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศ เป็นแบบองค์รวม มีความโปร่งใสและสามารถอ้างอิงผลลัพธ์ได้ โดยไม่ขึ้นอยู่กับตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้กำหนดนโยบาย ภาคธุรกิจ และพลเมืองของประเทศต่าง ๆ สามารถใช้ข้อมูลนี้เพื่อเปรียบเทียบประเทศของตนกับประเทศอื่น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ของความก้าวหน้าทางสังคม และช่วยให้สามารถระบุจุดแข็งหรือจุดอ่อนเฉพาะด้านของประเทศของตนได้ (Social Progress Imperative, 2022)[8]

ความหมายของความก้าวหน้าทางสังคม หมายถึง ความสามารถของสังคมในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของพลเมือง การสร้างรากฐานที่ช่วยให้พลเมืองและชุมชนสามารถยกระดับและรักษาคุณภาพชีวิตของตน และสร้างเงื่อนไขหรือโอกาสสำหรับทุกคนที่ทำให้บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยคำนิยามนี้ก่อตั้งขึ้นจากการปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและนโยบายที่ขับเคลื่อนกรอบการทำงานของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม โดยกรอบของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมมุ่งเน้นไปที่การตอบคำถามสามข้อที่มีความแตกต่างกัน (แม้ว่าจะเกี่ยวข้องกัน) คือ (1) ประเทศสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของพลเมืองได้หรือไม่ (2) มีองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับบุคคลและชุมชนเพื่อส่งเสริมและรักษาความอยู่เย็นเป็นสุขโดยรวมหรือไม่ และ (3) ทุกคนมีโอกาสบรรลุตามศักยภาพสูงสุดของตนเองหรือไม่

กรอบแนวคิดในการพัฒนาดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการประเมินว่าประเทศต่าง ๆ จัดหาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ดีเพียงใด โดยการวัดการเข้าถึงโภชนาการและการดูแลรักษาทางการแพทย์ขั้นพื้นฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยได้หรือไม่ ประชาชนสามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่เพียงพอพร้อมทั้งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและมีความปลอดภัยในสังคมหรือไม่

มิติพื้นฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข เป็นการประเมินว่าประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถเข้าถึงข้อมูล และความรู้จากทั้งในและนอกประเทศของตนเองได้หรือไม่ และมีเงื่อนไขที่บ่งบอกถึงการใช้ชีวิตที่มีสุขภาพดีหรือไม่ รวมไปถึงการวัดด้านการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศ เช่น อากาศ น้ำ และที่ดิน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในปัจจุบันและอนาคต

เป็นการวัดระดับที่ประชาชนของประเทศมีสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้โดยไม่มีอิทธิพลหรือแรงกดดันจากภายนอกที่ขัดขวางไม่ให้บรรลุศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังวัดการเข้าถึงโอกาสของบุคคลในการเข้าถึงการศึกษาระดับสูงสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาความรู้ และทักษะเพิ่มเติม และความครอบคลุมทางโอกาสของคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งโอกาสทางสังคมเป็นแง่มุมหนึ่งของความอยู่เย็นเป็นสุข และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่มักถูกมองข้ามหรือแยกออกจากความคิดที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางสังคม

---

[8] Social Progress Imperative. (2022). **Social Progress Index (SPI) 2022.** https://www.socialprogress.org/global-index-2022-methodology/

จากมิติของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมข้างต้น มีการแบ่งองค์ประกอบหลักในแต่ละมิติออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก รวมเป็น 12 องค์ประกอบหลัก และมีตัวชี้วัดทั้งหมด 60 ตัวชี้วัด ตามที่แสดงในรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4 กรอบแนวคิดดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (SPI)

ที่มา: Social Progress Imperative (2022)

2.2.5 ประวัติและแนวคิดดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)

เป็นดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2533 โดยผู้อำนวยการโครงการจัดทำรายงาน คือ มาห์บุบ อุล ฮัก นักเศรษฐศาสตร์ชาวปากีสถาน ร่วมกับอมรรตยะ เซน นักเศรษฐศาสตร์ชาวอินเดียซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ภายใต้โครงการการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ในรายงานฉบับนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การมุ่งเน้นเฉพาะความเติบโตและพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างเร็วที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองเป้าหมายและความมุ่งหวังในการพัฒนาด้านอื่น ๆ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ “ประชาชนจะต้องเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทั้งหมด” ซึ่ง HDI ถูกสร้างขึ้นเพื่อเน้นย้ำว่าผู้คนและความสามารถของผู้คนควรเป็นเกณฑ์สูงสุดในการประเมินการพัฒนาของประเทศ ไม่ใช่แค่การเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว และในปัจจุบันดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ได้ถูกนำไปใช้วัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (UNDP, 2533)[9]

[9] UNDP (United Nations Development Programme). (1990). **Human Development Report 1990.** https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1990encompletenostatspdf.pdf

คำนิยามการพัฒนามนุษย์ หมายถึง การพัฒนามนุษย์เป็นการขยายเสรีภาพในการเลือกของผู้คนในการมีชีวิตที่ยืนยาว มีสุขภาพดี มีความสร้างสรรค์ การมีความรู้ และการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสม เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่ผู้คนให้ความสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกันเพื่อกำหนดการพัฒนาอย่างเท่าเทียมและยั่งยืนบนโลกที่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยผู้คนเป็นทั้งผู้รับประโยชน์และผู้ขับเคลื่อนการพัฒนามนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลและเป็นกลุ่มบุคคล

กรอบแนวคิดของดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)

แนวคิดการพัฒนามนุษย์ (HDI) ได้กำหนดว่า การพัฒนามนุษย์เป็นการขยายเสรีภาพในการเลือกของผู้คนที่อาจไม่มีที่สิ้นสุดและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในทุกระดับของการพัฒนามีทางเลือกพื้นฐานที่ผู้คนควรจะสามารถแสวงหามาได้ 3 ประการ คือ (1) การมีชีวิตที่ยืนยาว มีสุขภาพดี และความสร้างสรรค์ (2) การมีความรู้ (3) การเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่เหมาะสม หากไม่มีทางเลือกพื้นฐานที่จำเป็นเหล่านี้ จะทำให้ผู้คนไม่สามารถเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในชีวิตได้

ในการพัฒนามนุษย์นอกจากทางเลือกพื้นฐานที่จำเป็นเหล่านี้แล้ว ยังมีทางเลือกเพิ่มเติม ตั้งแต่เสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ไปจนถึงโอกาสในการสร้างสรรค์และผลิตภาพ ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้คนก้าวไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกันเพื่อกำหนดการพัฒนาอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน บนโลกที่อาศัยอยู่ร่วมกันที่ผู้คนเป็นทั้งผู้รับประโยชน์และผู้ขับเคลื่อนการพัฒนามนุษย์ ในฐานะปัจเจกบุคคลและเป็นกลุ่มบุคคล

ในการพัฒนามนุษย์มี 2 ด้าน คือ การก่อตัวของสมรรถนะของมนุษย์ (เช่น สุขภาพที่ดีขึ้น ความรู้ และทักษะ) และการใช้ประโยชน์ที่สร้างมาจากขีดความสามารถ (การพักผ่อน การผลิต หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง) หากสมดุลของการพัฒนามนุษย์ไม่ดีพอ อาจทำให้ผู้คนเกิดความรู้สึกถดถอย ตามแนวคิดการพัฒนามนุษย์ รายได้เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งที่ผู้คนต้องการ แม้จะเป็นสิ่งสำคัญ แต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมดในชีวิต การพัฒนาจึงต้องมากกว่าแค่การเพิ่มขึ้นของรายได้และความมั่งคั่ง UNDP (2533, 2553)[10] ซึ่งดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) พิจารณาถึง 3 มิติหลัก ประกอบด้วย (1) การมีชีวิตยืนยาวและสุขภาพดี วัดจากอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (2) ความรู้ วัดจากจำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาและจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (3) มาตรฐานการครองชีพ วัดจากรายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร โดยนำค่าเฉลี่ยของแต่ละมิติมาคำนวณเป็นดัชนีผสม โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (geometric mean)

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ยังสามารถนำมาใช้เพื่อประเมินทางเลือกด้านนโยบายระดับชาติด้วยการตั้งคำถามว่า หาก 2 ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติ (GNI) ต่อหัวประชากรอยู่ในระดับเดียวกัน แต่ทำไมถึงมีผลการพัฒนามนุษย์ที่แตกต่างกัน การชี้ให้เห็นความแตกต่างในลักษณะนี้ สามารถช่วยให้เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับการให้ลำดับความสำคัญเร่งด่วนของนโยบายรัฐบาล ที่ส่งผลให้มีการปรับแนวทางการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียมและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยรวม แต่ HDI เป็นเพียงส่วนหนึ่งในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์เท่านั้น ยังไม่สะท้อนถึงปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น ความไม่เท่าเทียม (inequalities) ความยากจน (poverty) ความมั่นคงของมนุษย์ (human security) การสร้างพลังอำนาจ (empowerment) เป็นต้น UNDP (2023)[11]

---

[10] UNDP (United Nations Development Programme). (2010). **Human Development Report 2010.** https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI

[11] UNDP (United Nations Development Programme). (2023). **Human Development Index (HDI)**. https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI

รูปที่ 2.5 กรอบแนวคิดของดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)

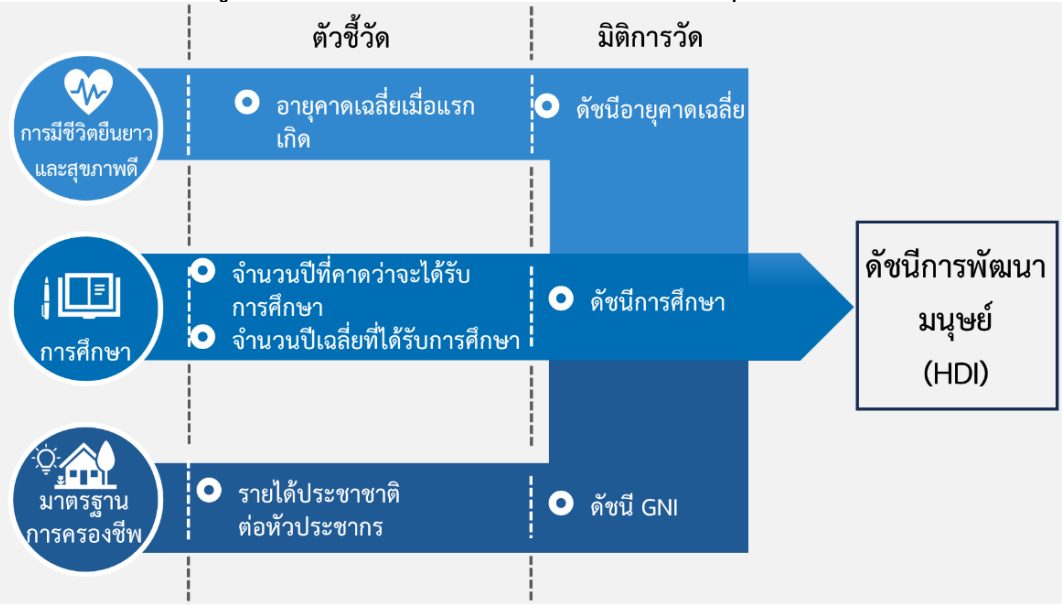

ที่มา: UNDP (2023)

2.2.6 ประวัติและแนวคิดดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI)

ดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ถูกพัฒนาขึ้นใน พ.ศ. 2553 โดย Sabina Alkire และ James Foster จากโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแก้ไขความยากจนของมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford Poverty and Human Development Initiative – OPHI) ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ทั้งสองใช้หลักการ Alkire-foster (AF) วัดความขัดสนจากครัวเรือนที่ขัดสนอยู่ขณะนั้น เช่น การไม่ได้รับการศึกษาหรือว่างงาน สุขภาพหรือมาตรฐานการครองชีพที่ย่ำแย่ จากสถานการณ์ความยากจนเหล่านี้นำไปสู่การกำหนดกลุ่มครัวเรือนที่มีความยากจนหลายมิติ (นฤมล แก้วสุก, 2566, น.7)[12] ต่อมา ปี 2561 (2018) MIP ได้ปรับปรุงใหม่และเสนอดัชนีความยากจนหลายมิติที่อ้างอิงจากรายการความขัดสน 10 รายการ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)[13]

ใน พ.ศ. 2565 ได้รวบรวมข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนา 110 ประเทศ ครอบคลุมประชากร 6.1 พันล้านคน และคิดเป็นร้อยละ 92 ของประชากรในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมถึงได้วิเคราะห์แนวโน้มตั้งแต่ พ.ศ. 2543 ถึง 2565 โดยครอบคลุมความยากจนหลายมิติ ประกอบด้วย (1) มิติสุขภาพ

[12] นฤมล แก้วสุก. (2566). **การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อดัชนีความยากจนหลายมิติ.** สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

[13] OPHI (2018). **Global Multidimensional Poverty Index 2018: The Most Detailed Picture to Date of the World's Poorest People.** Report. Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI), University of Oxford. https://ophi.org.uk/gmpi-2018/.

(2) มิติการศึกษา และ (3) มิติมาตรฐานการดำรงชีวิต ทั้งนี้ หากค่าดัชนีต่ำลง ที่แสดงว่า ระดับความยากจนนั้นลดลง (UNDP & OPHI, 2023)[14]

นิยามของดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) หมายถึง การวัดระดับความขัดสนที่ไม่ใช่เพียงแค่จำนวนเงินที่มีเท่านั้น หากแต่วัดความขัดสนทั้งด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา และด้านมาตรฐานการดำรงชีพ ที่อาจเกิดขึ้นในภาวะเฉียบพลันกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

กรอบแนวคิดของดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) Alkire และ Kanagaratnam (2021) ได้ปรับปรุงตัวชี้วัดใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เมื่อ พ.ศ. 2561 โดยใช้หลักการ Alkire-Foster (AF) ของ Alkire และ Foster ในการคิดเนื่องจากมีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง วิธีการนี้ใช้กำหนดน้ำหนักของตัวชี้วัดตามความเหมาะสม จะใช้น้ำหนักเท่ากันหรือต่างกันในแต่ละมิติก็ได้ หากแต่มีเงื่อนไขว่าคนที่เป็นคนจนต้องมีผลรวมของความขัดสนที่มากกว่า หรือเท่ากับระดับความขัดสนของประเทศนั้น ๆ เรียกว่า poverty cut off สำหรับการประเมินในระดับบุคคล หากบุคคลใดขาดตัวชี้วัด 1 ใน 3 หรือมากกว่าจาก 10 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 กรอบแนวคิดของดัชนีความยากจนหลายมิติ

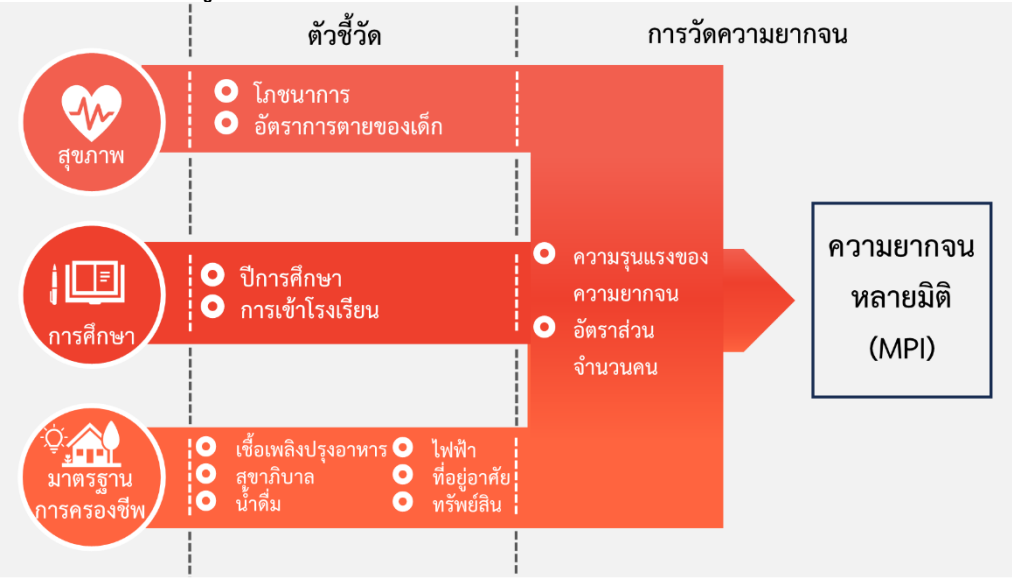

ที่มา: Alkire, Kanagaratnam, & Suppa (2023)

2.2.7 ประวัติและแนวคิดดัชนีสันติภาพโลก (GPI)

ดัชนีสันติภาพโลก Global Peace Index (GPI) มีรากฐานมาจากสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace) เป็นองค์กรวิจัยที่มีชื่อเสียงในการมุ่งมั่นศึกษาและส่งเสริมสันติภาพทั่วโลก GPI ให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการการประเมินสันติภาพที่ครอบคลุมและขับเคลื่อนด้วยข้อมูลในระดับโลก (Schippa, 2011) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา GPI ได้พัฒนาเป็นเครื่องมือที่โดดเด่นสำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และประชาชนทั่วไปในการรับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพลวัตที่ซับซ้อนของสันติภาพ

[14] UNDP & OPHI. (2023). **Global Multidimensional Poverty Index 2023: Unstacking global poverty – Data for high-impact action,** United Nations Development Programme (UNDP), and Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI), University of Oxford. https://ophi.org.uk/gmpi-report-2023/.

งานดังกล่าวได้กลายเป็นงานประจำปีที่ผู้สนใจในกิจการระดับโลกรอคอยอย่างใจจดใจจ่อ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของ GPI อยู่ที่การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้าใจของเราเกี่ยวกับสันติภาพ ไม่ใช่แค่การไม่มีความขัดแย้งเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวคิดที่หลากหลายซึ่งครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอภิปรายและความคิดริเริ่มที่มุ่งสร้างโลกที่สงบสุขมากขึ้น Sarangi (2018) Global Peace Index (GPI) เป็นความคิดริเริ่มที่จัดโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace) วัตถุประสงค์หลักของดัชนีนี้คือการนำเสนอผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลสันติภาพที่ครอบคลุมที่สุดจนถึงปัจจุบัน ครอบคลุมคุณค่าทางเศรษฐกิจ แนวโน้ม และการพัฒนาสังคมที่สงบสุขในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงาน GPI ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของโลก ครอบคลุม ร้อยละ 99.7 ของประชากรโลก

ภายใต้บริบทของดัชนีสันติภาพโลก “สันติภาพโลก” McConaghy (2012) สะท้อนถึงปณิธานอันลึกซึ้งสำหรับมนุษยชาติ แสดงถึงเป้าหมายสูงสุดในการบรรลุสภาวะแห่งความสามัคคี ความมั่นคง และการไม่ใช้ความรุนแรงในระดับโลก จำกัดความนี้นอกเหนือไปจากการไม่มีความขัดแย้งด้วยอาวุธ มันครอบคลุมขอบเขตของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในวงกว้าง โดยที่ประเทศ ชุมชน และปัจเจกบุคคลสามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากความกลัว ความรุนแรง และความไม่มั่นคง

นิยามของสันติภาพโลกของ GPI อุดมคติที่สามารถวัดผลได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและเปรียบเทียบระดับความสงบสุขและความปลอดภัยในประเทศต่าง ๆ ผ่านวิธีการที่เข้มงวดซึ่งพิจารณาตัวชี้วัดที่หลากหลาย ตัวชี้วัดเหล่านี้ให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ที่นำไปสู่สันติภาพ ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถระบุพื้นที่สำหรับการปรับปรุง และกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสันติภาพทั่วโลก โดยพื้นฐานแล้ว คำจำกัดความของสันติภาพโลกของ GPI ทำหน้าที่เป็นแสงสว่างนำทางและสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างโลกที่สงบสุขยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติโดยการส่งเสริมความเจริญรุ่งเรือง ความร่วมมือ และความเป็นอยู่ที่ดี

กรอบแนวคิดของดัชนีสันติภาพโลก (GPI) เป็นมาตรการที่ซับซ้อนและครอบคลุมซึ่งพัฒนาโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ เพื่อประเมินระดับสันติภาพและเสถียรภาพในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก GPI คำนวณโดยใช้วิธีการที่มีโครงสร้างซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายขั้นตอน:

1) การเลือกตัวบ่งชี้: GPI ใช้การผสมผสานระหว่างตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่รวบรวมจากแหล่งที่มีชื่อเสียง ตัวชี้วัดเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกมาอย่างรอบคอบเพื่อให้ครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ของสันติภาพ รวมถึงความขัดแย้ง ความปลอดภัย ความมั่นคง และการทหาร ตัวชี้วัดเฉพาะที่ใช้อาจแตกต่างกันไปในแต่ละปี แต่โดยทั่วไปจะรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้น อัตราอาชญากรรม การใช้จ่ายทางทหาร และอื่น ๆ

2) การทำให้ข้อมูลเป็นมาตรฐาน: ข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ มักจะอยู่ในระดับและหน่วยการวัดที่แตกต่างกัน เพื่อให้เปรียบเทียบได้ IEP จะทำให้ข้อมูลเป็นมาตรฐานโดยการแปลงให้เป็นขนาดทั่วไป สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการปรับขนาดข้อมูลใหม่เพื่อให้ตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีช่วงที่ใกล้เคียงกัน

3) การถ่วงน้ำหนักของตัวบ่งชี้: ตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะได้รับการกำหนดน้ำหนักตามความสำคัญที่เกี่ยวข้องในการก่อให้เกิดสันติภาพ ตัวอย่างเช่น ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่กำลังดำเนินอยู่หรือผลกระทบของการก่อการร้ายอาจให้น้ำหนักที่สูงกว่า เนื่องจากถือว่ามีความสำคัญมากกว่าในการประเมินสันติภาพ กระบวนการถ่วงน้ำหนักขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ และออกแบบมาเพื่อสะท้อนถึงธรรมชาติของสันติภาพที่ซับซ้อนและหลายมิติ

4) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบย่อย: GPI ถูกจัดเป็นองค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยหลายอย่าง เช่น ความขัดแย้งที่กำลังดำเนินอยู่ ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย และการขยายอิทธิพลทางทหาร ภายในแต่ละองค์ประกอบ คะแนนองค์ประกอบย่อยจะถูกคำนวณโดยการรวมตัวบ่งชี้ที่เป็นมาตรฐานและแบบถ่วงน้ำหนักซึ่งอยู่ภายใต้หมวดหมู่นั้น โดยทั่วไปการรวมกลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับการสรุปหรือการหาค่าเฉลี่ยของค่าของตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง

5) การคำนวณคะแนนองค์ประกอบ: เมื่อกำหนดคะแนนองค์ประกอบย่อยแล้ว จะนำมารวมกันเพิ่มเติมเพื่อคำนวณคะแนนองค์ประกอบ ตัวอย่างเช่น คะแนนองค์ประกอบสำหรับ "ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย" จะเป็นการรวมคะแนนองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยแบบถ่วงน้ำหนัก

6) การคำนวณคะแนนดัชนีสันติภาพโลก: คะแนน GPI โดยรวมสำหรับประเทศหรือภูมิภาคจะคำนวณโดยการรวมคะแนนองค์ประกอบต่าง ๆ โดยแต่ละองค์ประกอบจะถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญในการมีส่วนทำให้เกิดสันติภาพ คะแนน GPI ที่ได้จะแสดงตัวเลขของความสงบสุขของประเทศหรือภูมิภาค

7) การจัดอันดับ: ประเทศและภูมิภาคจะได้รับการจัดอันดับตามคะแนน GPI คะแนน GPI ที่ต่ำกว่าบ่งบอกถึงระดับความสงบที่สูงขึ้น ในขณะที่คะแนนที่สูงกว่าบ่งบอกถึงระดับความสงบที่ต่ำกว่า (Index, G. P., 2016)[15]

ทั้งนี้ GPI ได้รับการอัปเดตเป็นประจำทุกปี และอาจปรับเปลี่ยนตัวบ่งชี้ น้ำหนัก และแหล่งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเพื่อสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในสภาวะทั่วโลก และเพื่อปรับปรุงความแม่นยำของดัชนี GPI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมืออันมีค่าสำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิจัย และประชาชนทั่วไปในการประเมินและเปรียบเทียบความสงบสุขในพื้นที่ต่าง ๆ และเพื่อระบุแนวโน้มและพื้นที่สำหรับการปรับปรุงความพยายามด้านสันติภาพทั่วโลก

2.3 แนวคิดการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Wellbeing) ของต่างประเทศ

2.3.1 กรณีศึกษากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (กรณีศึกษา 6 ประเทศ)

1) กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีคุณภาพชีวิตของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

ดัชนีคุณภาพชีวิต (Quality of Life: QoL) เป็นกรณีศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (Quality of Life: QoL) ของชาวเวียนนา ประเทศออสเตรีย (ESPON EGTC, 2020)[16] เนื่องจากกรุงเวียนนาเป็นเมืองที่ได้รับคะแนนคุณภาพชีวิตที่ดีมาก ฝ่ายบริหารเมืองมีการติดตามคุณภาพชีวิตเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 ทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนาเมือง และยุทธศาสตร์เมืองอัจฉริยะ ทั้งนี้ยังมีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงในด้านความเท่าเทียมทางเพศ เน้นคุณภาพชีวิตของผู้หญิงและปัญหาสุขภาพ รวมถึงได้เริ่มเกี่ยวกับ “เมืองแห่งความสุข” นำไปสู่การออกแบบผังเมืองที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของแคนาดาในด้านการวางผังเมือง การออกแบบ และสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างชุมชนที่มีสุขภาพดีขึ้น สอดคล้องกับดัชนีความน่าอยู่ทั่วโลก (The Global Liveability Index) ของ Economist Intelligence Unit (2022)[17] ที่จัดอันดับให้กรุงเวียนนา

---

[15] Index, G. P. (2016). **Quantifying peace and its benefits.** Sydney, Australia: Institute for Economics and Peace.

[16] ESPON EGTC. (2020). **ESPON QoL – Quality of Life Measurements and Methodology Annex 4 to the Final Report Case study: Vienna.** Final Report, 30th October 2020.

[17] The Economist Intelligence Unit. (2022). **The Global Liveability Index 2022 Recovery and hardship.** https://www.developmentaid.org/api/frontend/cms/file/2022/07/Liveability-free-report-V13-revised.pdf.

เมืองหลวงของประเทศออสเตรียเป็น “เมืองน่าอยู่ที่สุดในโลก” โดยสอดรับกับ 5 เกณฑ์สำคัญ ได้แก่ (1) การเป็นเมืองที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สุดในยุโรป ประกอบกับอัตราการเกิดอาชญากรรมต่ำมาก (2) การมีระบบขนส่งสาธารณะ ทั้งรถราง รถไฟใต้ดิน รถบัสประจำทาง ที่ให้บริการตรงเวลา สม่ำเสมอ สะอาด ทำให้ร้อยละ 73 ของการคมนาคมในเวียนนาคนใช้บริการขนส่งสาธารณะ (3) การมีค่าเช่าที่อยู่อาศัยราคาถูก ทำให้คนเวียนนาจ่ายค่าที่พักอาศัยเมื่อเทียบกับรายได้น้อยที่สุดในยุโรป คิดเป็นค่าที่พักร้อยละ 27 ของรายได้ต่อเดือน (4) การมีระบบการศึกษาที่ใช้วิธีการแบบมอนเตสซอรี่ (Montessori) หรือการศึกษาแบบก้าวหน้า เน้นส่งเสริมความคิด ความสร้างสรรค์ และความแตกต่างของแต่ละคน ตั้งแต่ระดับโรงเรียนอนุบาลประถมศึกษา รวมถึงโรงเรียนเฉพาะสำหรับเด็กที่ไม่เหมาะกับรูปแบบการสอนแบบเก่า เพื่อให้เด็กมีจุดแข็งและมีระบบบริการสุขภาพ มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความสามารถ บริการรวดเร็วและเข้าถึงได้ไม่ยาก โดยให้ประชาชนที่มีเงินเดือนส่งสมทบเงินเข้าระบบประกันสังคมแห่งชาติ แต่รักษาให้ฟรีสำหรับผู้ไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย และ (5) การเป็นมหานครแห่งดนตรี ศิลปะ สถาปัตยกรรม และอาหาร จึงเห็นได้ว่ากรุงเวียนนาใช้ปัจจัยพื้นฐานหลายมิติในการบริหารเมือง เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา บริการสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่สำคัญคือการไม่แบ่งแยกทางเศรษฐกิจและความไม่เท่าเทียมทางสังคม ระหว่างคนจน คนชั้นกลาง และคนร่ำรวย (สิรารมย์ เตชะศรีอมรรัตน์, 2565)[18]

สำหรับความสำคัญในดัชนีคุณภาพชีวิต (QoL) ของกรุงเวียนนา เป็นความพยายามที่ต้องการชี้ให้เห็นการดำรงชีวิตของผู้คนที่ต้องเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ภายใต้บริบทแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศที่เอื้อต่อความรุ่งเรืองในการดำรงชีวิต

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีคุณภาพชีวิตของของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

การพัฒนาดัชนีคุณภาพชีวิตของออสเตรีย (เวียนนา) ได้รับการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยอิงจากการสำรวจครั้งแรกใน พ.ศ. 2538 ใช้ในการสำรวจระดับคุณภาพชีวิตเชิงบุคคลก่อน โดยไม่มีการใช้แนวคิดทางทฤษฎีเฉพาะเจาะจง แต่มีการนำหลักของแนวคิดการพัฒนาเมืองที่เป็นผลให้เกิดแผนพัฒนาเมืองตามขั้นตอนของ STEP มาเป็นกรอบการพัฒนา ทั้งนี้ แผนพัฒนาเมืองตามขั้นตอนของ STEP 2025 ได้มีการกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองการเติบโตของประชากรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของการรวมกลุ่มทางสังคม การพัฒนาท้องถิ่น และการปกป้องสภาพภูมิอากาศ โดยมีหลักการชี้นำ คือ เมืองน่าอยู่ยั่งยืน ราคาไม่แพง และเมืองที่เจริญรุ่งเรือง

อย่างไรก็ดี แผนพัฒนาเมืองมีประเด็นสำคัญ 8 ประเด็น คือ (1) การสร้างเมือง การจัดการการพัฒนาและความเป็นเมืองคุณภาพสูง (2) พื้นที่สำหรับการเติบโต การพัฒนาที่ดินอย่างต่อเนื่อง เมืองคุณภาพสูงทุกพื้นที่ ภาครัฐและเอกชนมีประสิทธิภาพ การวางแผนพลังงานอัจฉริยะและการจัดการทรัพยากรอัจฉริยะ (3) พื้นที่ศูนย์กลางและพื้นที่ที่ยังไม่ได้ใช้งาน การพัฒนาพื้นที่ศูนย์กลางให้มีความสมดุล (4) ศูนย์กลางธุรกิจ วิทยาศาสตร์ และการวิจัย เมืองแห่งการผลิต เมืองแห่งความรู้ เมืองแห่งการวิจัย สำนักงานและการค้าปลีกคุณภาพสูง แหล่งช้อปปิ้ง พื้นที่สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก และการขนส่งเชิงพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพ (5) เขตมหานคร หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการพัฒนาภาค (6) พื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่สีเขียวในเมือง เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เปิดโล่ง (7) การขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (8) โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม การจัดการพื้นที่และการติดตามโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา และการพัฒนาเมืองแบบครอบคลุม โดยแต่ละประเด็นเกิดขึ้นจากความเห็นพ้องต้องกันของแผนกต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารเมือง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และประชาชนทั่วไป รวมถึงมีการนำยุทธศาสตร์เมืองอัจฉริยะที่อิงตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 ประการ มาเป็นหลักในการพัฒนาดัชนี

[18] สิรารมย์ เตชะศรีอมรรัตน์. (2565, กรกฎาคม 4). ทำไม ‘เวียนนา’ เมืองหลวงของออสเตรีย ถึงเป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลก. **TODAY Bizview.** https://workpointtoday.com/why-vienna-is-the-most-livable-town/.

ความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะนั้น ได้มีการกำหนดกระบวนการติดตามและรายงาน พร้อมด้วยชุดตัวบ่งชี้หลัก เป้าหมาย และตัวบ่งชี้ทางนโยบาย เพื่อจัดทำระบบติดตามผล โดยมีเป้าหมายของวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านคุณภาพชีวิต คือ การมีส่วนร่วมในสังคม ประชากรมีสุขภาพจิตและชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย โดยไม่ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง สภาพร่างกาย จิตใจ รสนิยมทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ มีการดูแลด้านการแพทย์ในระดับสูง และมีพื้นที่สีเขียว

(2) ด้านทรัพยากร คือ ลดอัตราการใช้พลังงานต่อประชากร และเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน สนับสนุนการเดินเท้าและการใช้จักรยาน ลดสัดส่วนการเดินทางโดยพาหนะส่วนตัว กำหนดมาตรฐานการใช้พลังงานเป็นศูนย์ในตึกสร้างใหม่ และรักษามาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานระดับสูง

(3) ด้านนวัตกรรม คือ ผลักดันให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยและนวัตกรรม เป็นเมืองที่มีศักยภาพในการซื้อสูง และเป็นเมืองที่บริษัทต่าง ๆ และบริษัทข้ามชาติให้ความสนใจมาตั้งสำนักงานใหญ่ มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูง มีการสนับสนุนให้วัยรุ่นศึกษาต่อจากระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางสังคมและเทคนิค เพื่อมอบคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้อยู่อาศัยในขณะที่อนุรักษ์ทรัพยากร

เป้าหมายของวัตถุประสงค์ 3 ประเด็นสามารถแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์หลัก 12 ประการ ได้แก่ การจัดหาพลังงาน อาคาร การคมนาคมและการขนส่ง เศรษฐกิจและการจ้างงาน การจัดการน้ำและขยะ สิ่งแวดล้อม การดูแลสุขภาพ ความครอบคลุมทางสังคม การศึกษา วิทยาศาสตร์และการวิจัย กระบวนการแปลงข้อมูลไปสู่รูปแบบดิจิทัล และการมีส่วนร่วม (City of Vienna, 2019)[19] ทั้งนี้ เวียนนาได้พัฒนากลยุทธ์ที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์เมืองอัจฉริยะ และมีการติดตามโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ และกำหนดมาตรฐานความเท่าเทียมทางเพศที่จำเป็นของเวียนนาเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาสำหรับผู้หญิง และลดช่องว่างทางเพศ

พัฒนาการทางแนวคิดข้างต้น นำมาสู่การวิเคราะห์โดยแยกสภาพแวดล้อมออกเป็น 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านบุคคล สองสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ และสามสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา ซึ่งจัดทำขึ้นครั้งแรกโดยฝ่ายบริหารเมือง ในปี พ.ศ. 2538 ต่อมาได้ปรับแนวคิดอย่างต่อเนื่องจนได้ข้อสรุปเป็นดัชนีชี้วัด 3 ด้าน ด้านมิติของการส่งเสริมให้ชีวิตดีขึ้น ด้านมิติการบำรุงรักษาชีวิต และด้านมิติชีวิตเจริญรุ่งเรือง ซึ่งถูกใช้ล่าสุดใน พ.ศ. 2562

กล่าวโดยสรุป ดัชนีคุณภาพชีวิต (QoL) ของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่หลากหลาย โครงสร้างพื้นฐานที่ดี และมีความปลอดภัยสูง อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 22 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีบางตัวชี้วัดเท่าที่เป็นทั้งเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย ทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 58.70 ของดัชนีคุณภาพชีวิต (QoL) ของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.7

[19] City of Vienna. (2019). The Smart City Wien Framework Strategy 2019–2050 https://baigongbao.oss-cn-beijing.aliyuncs.com/2020/11/22/Ks2red2pQB.pdf

รูปที่ 2.7 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

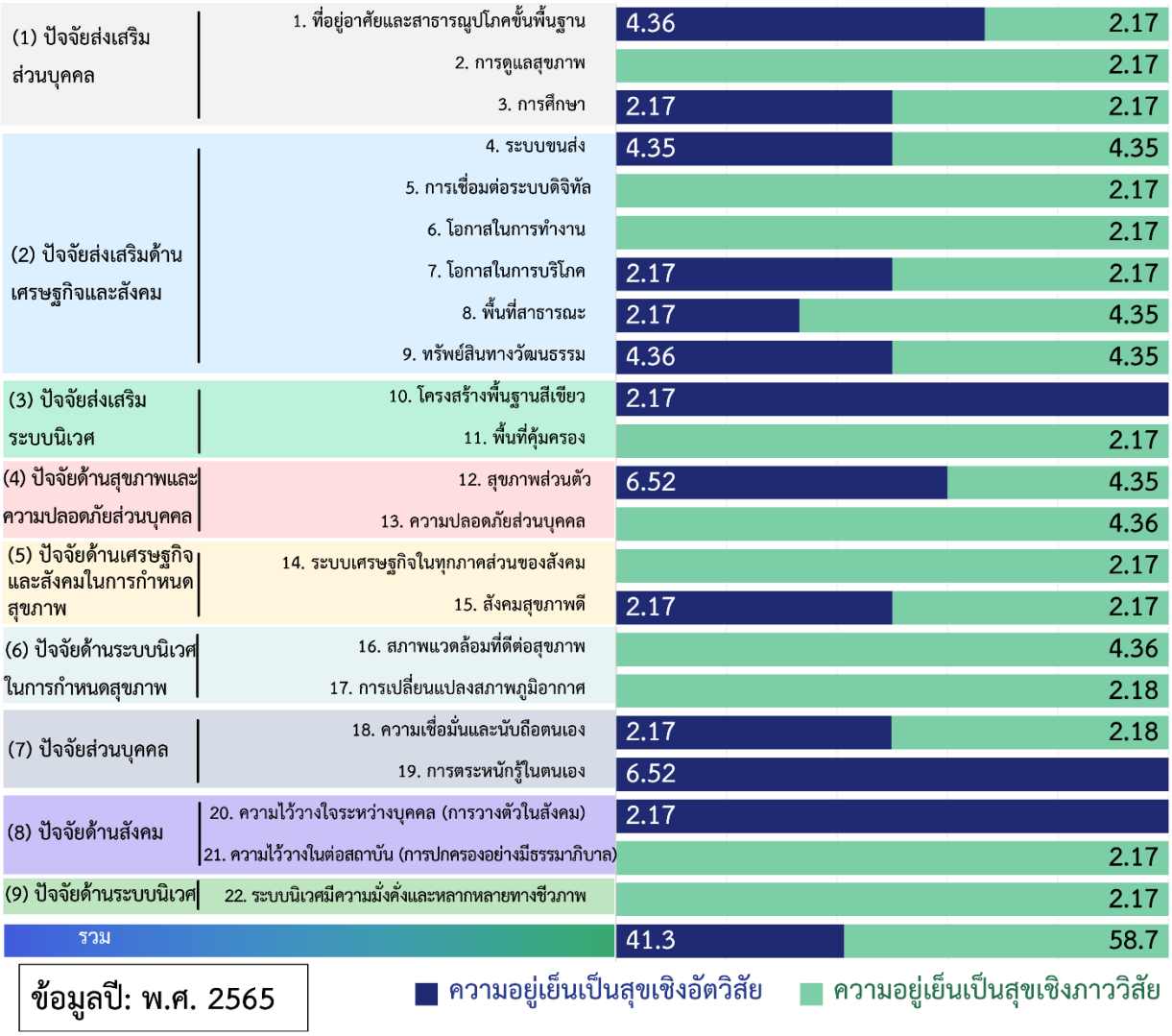

2) รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีคุณภาพชีวิตของรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ดัชนีคุณภาพชีวิต (Quality of Life Index : QOLI) พัฒนาขึ้นโดย หน่วยงานพัฒนาที่อยู่อาศัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ (Illinois housing development authority : IHDA) เป็นหน่วยงานรัฐที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2510 มีหน้าที่จัดหาเงินทุนสำหรับการสร้างและรักษาที่อยู่อาศัยราคาไม่แพง (IHDA, n.d.)[20] โดย QOLI ได้มีการนำเสนอผลดัชนีคุณภาพชีวิตในปี พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนของรัฐอิลลินอยส์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตในระดับสูงภายในรัฐอิลลินอยส์ โดยใช้ข้อมูลจากสำมะโนประชากรที่เก็บรวบรวมตามพื้นที่รายบ้าน (census tract) เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและบ่งบอกถึงจุดที่ชุมชนสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้

[20] Illinois Housing Development Authority. (2566). About IHDA. สืบค้น 17 ตุลาคม 2566 จาก https://www.ihda.org/about-ihda/

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีคุณภาพชีวิตของรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ดัชนีคุณภาพชีวิต (Quality-of-Life Index : QOLI) ได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยความสำคัญกับการใช้ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะและการเลือกตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตในการพัฒนา อย่างละเอียดรอบคอบตามความสัมพันธ์ของความน่าอยู่ของชุมชน ประกอบด้วย 5 ด้าน (IHDA, 2023)[21] ดังต่อไปนี้

1. การศึกษา หมายถึง การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสูงและสามารถเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนเป็นกุญแจสำคัญในการหางานทำและพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ตลอดชีวิต และการศึกษาในช่วงปฐมวัยส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขและโอกาสทางการเรียนรู้ของเด็กได้ในระยะยาว

2. เศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถในการเติบโตและพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยการเข้าถึงงานเป็นส่วนสำคัญ แต่เรื่องของคุณภาพของงานและระดับค่าตอบแทนก็สำคัญเช่นกัน ชุมชนจะมีความเติบโตและพัฒนาได้จากการมีบริการพื้นฐานและโอกาส ซึ่งการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อทุกแง่มุมของชีวิตผู้คน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องวัดผล

3. สุขภาพ หมายถึง การเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพมีความสำคัญ ซึ่งชุมชนที่มีสุขภาพดีจะเข้มแข็งขึ้น ในกรณีที่มีอุปสรรคในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล เช่น ไม่มีประกันสุขภาพหรือการเข้าถึงสถานพยาบาลได้ยาก อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนในเชิงลบ

4. คุณภาพที่อยู่อาศัย หมายถึง คุณภาพที่อยู่อาศัยที่ดีมีความสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ซึ่งที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพดี ควรปลอดภัย สะอาด สะดวกสบาย และมีขนาดเหมาะสม สามารถช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคเจ็บป่วยและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ และสามารถช่วยให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

5. การเชื่อมต่อทางสังคม หมายถึง การเชื่อมต่อในชุมชนเป็นเรื่องสำคัญ โดยก่อนการระบาดของโควิด-19 การเชื่อมต่อเป็นเพียงเรื่องกายภาพเท่านั้น แต่การระบาดของโควิด-19 ได้ทำให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมต่อออนไลน์มากขึ้น เมื่อโลกเริ่มกลับสู่ภาวะปกติ การเชื่อมต่อแบบออฟไลน์จะกลับมาสำคัญอีกครั้ง แต่จะไม่กลับไปใช้ชีวิตในแบบออฟไลน์เต็มรูปแบบอีกต่อไป นอกจากนี้ ความสามารถในการสื่อสารภายในชุมชนยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกที่เชื่อมต่อกัน และครัวเรือนที่พูดภาษาอังกฤษได้จำกัดมักประสบปัญหาในการรับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ

กล่าวโดยสรุป ดัชนีคุณภาพชีวิตของรัฐอิลลินอยส์ (QOLI) ประเทศสหรัฐอเมริกา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงชุมชนเข้มแข็งที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการปรับตัวด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน อันแสดงให้เห็นได้จากผลสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 21 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดมีความชัดเจน ทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 91.70 ของดัชนีคุณภาพชีวิตของรัฐอิลลินอยส์ (QOLI) ประเทศสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.8

[21] Illinois Housing Development Authority. (2566). Quality of Life Index (QOLI). สืบค้น 17 ตุลาคม 2566 จาก https://www.ihda.org/developers/market-research/quality-of-life-index/

รูปที่ 2.8 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

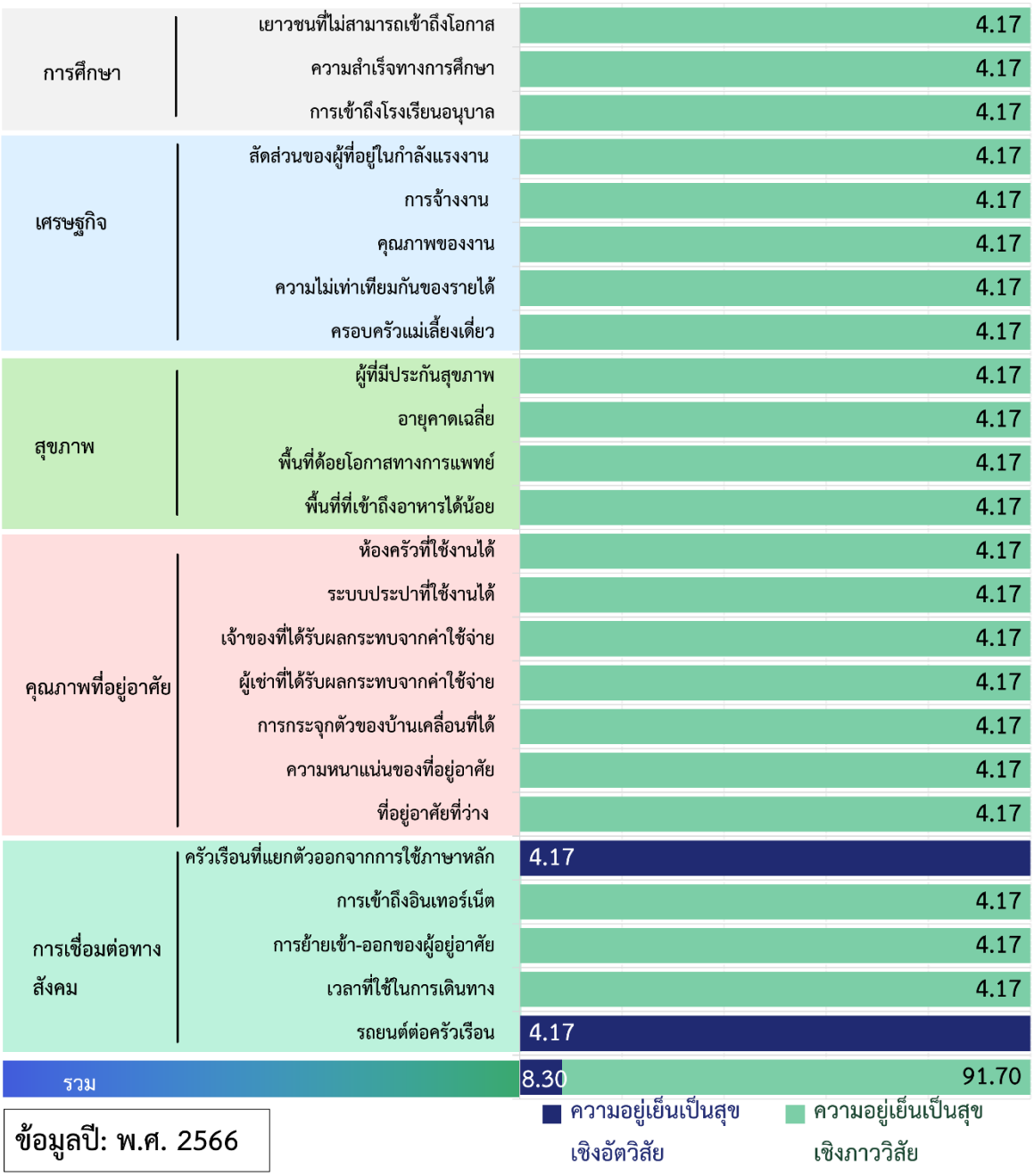

3) ประเทศแคนาดา

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (Canadian Index Of Wellbeing: CIW) เริ่มต้นขึ้นในต้นปี พ.ศ. 2543 จากการศึกษาของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู ประเทศแคนาดา ปราศจากงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐบาล แต่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิการกุศล Atkinson Foundation หรือ AF จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญแคนาดาว่าจะสร้างเครื่องมือวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของชาวแคนาดา สำหรับวัดคุณภาพชีวิตระดับชาติระหว่าง พ.ศ. 2543 - 2548 เพื่อวัดความอยู่เย็นเป็นสุขทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชาวแคนาดา ในช่วง 5 ปีต่อมา พ.ศ. 2549 - 2553 เป็นช่วงการพัฒนาองค์ประกอบของ CIW และมีการจัดประชาพิจารณ์ในชุมชนทั่วประเทศ รายงาน CIW ฉบับแรกได้รับการตีพิมพ์ใน พ.ศ. 2554 โดย Faculty of Applied Health Research, University of Waterloo ซึ่งเป็นสำนักงานใหญ่แห่งใหม่ของ CIW (อารี จำปากลาย, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และสุภาณี ปลื้มเจริญ, 2561)[22]

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ที่ดีของแคนาดา (Canadian Index Of Wellbeing: CIW) เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดา ข้อมูลที่รวบรวมโดยดัชนีนี้จะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ชุมชน และสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต และเพื่อจัดทำรายงานความเป็นอยู่ที่ดีระดับจังหวัด ภูมิภาค ชุมชน แผนความยั่งยืนและกลยุทธ์ในการปรับปรุงสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการมุ่งเน้นนโยบายไปที่ปัจจัยต่าง ๆ นอกเหนือจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ ที่วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพื่อบ่งชี้ว่าชาวแคนาดาดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีเพียงใด (Canadian Index of Wellbeing, 2023)[23]

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา Canadian Index of Wellbeing (CIW) เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อ GDP สหประชาชนได้วางแผนมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงโลกให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมระหว่างประเทศ ซึ่งจะต้องนำรัฐบาล ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ระบบของสหประชาชาติ และระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมโดยไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งการวัดผลกระทบทางสังคมจากกลยุทธ์และการลงทุนในทุกภาคส่วนในสังคมกำลังเติบโตขึ้น Canadian Index of Wellbeing (CIW) ถือเป็นผู้บุกเบิกระดับโลกในการค้นคว้าวิจัยมาตรการทางเลือกเพื่อความก้าวหน้าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุดสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขในแคนาดา และมักได้รับการเรียกร้องให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโครงการริเริ่มที่คล้ายกันที่เริ่มต้นทั่วโลก สำหรับการดำเนินการวิจัยที่เข้มงวดและรายงานคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดาเป็นประจำโดยใช้กรอบแนวคิดแบ่งออกเป็น 8 ด้าน มีองค์ประกอบย่อย 34 องค์ประกอบ และมีตัวชี้วัด 64 ตัว

1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (Community vitality) หมายถึง ชุมชนสำคัญที่มีความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง กระตือรือร้น และรวมความสัมพันธ์ระหว่างประชากร องค์กรเอกชน สาธารณะ และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและส่วนรวม

---

[22] อารี จำปากลาย, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และสุภาณี ปลื้มเจริญ. (2561). **ความอยู่ดีมีสุขในสังคมไทย: ความฝันหรือความจริง.** สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/473-IPSRConference-2018-1.pdf.

[23] Canadian Index of Wellbeing. (2016). **How are Canadians Really Doing? The 2016 CIW National Report.** Waterloo. https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/reports.

2) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Democratic engagement) หมายถึง มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยผ่านสถาบันทางการเมือง องค์กร และกิจกรรมต่างๆ

3) การศึกษา (Education) หมายถึง การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ หรือการฝึกอบรมเยาวชนสำหรับชีวิตการทำงาน และคำแนะนำหรือการฝึกอบรมซึ่งได้รับในวัยผู้ใหญ่

4) สิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง รากฐานที่สร้างสังคมมนุษย์และเป็นแหล่งที่มาของความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน สำหรับในระดับที่กว้างขึ้นของการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมรวมถึงการป้องกันของเสียและการทำลาย ในขณะเดียวกันนั้นการฟื้นฟูระบบนิเวศและมุ่งมั่นที่จะบรรลุความยั่งยืนของทรัพยากรทั้งหมด

5) สุขภาพของประชากร (Healthier populations) หมายถึง การคำนึงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของประชากร วิถีชีวิตและพฤติกรรมตลอดจนสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น การเข้าถึงการดูแลสุขภาพ

6) สันทนาการและวัฒนธรรม (Leisure and Culture) หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสันทนาการและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วัฒนธรรม หรือนันทนาการ ก่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขในฐานะปัจเจกบุคคลสู่ชุมชน และต่อสังคม โดยรวมการดูแลสุขภาพ กิจกรรม และโอกาสมากมายที่แสวงหาและเพลิดเพลินทำให้เป็นประโยชน์ต่อความพึงพอใจในชีวิตและคุณภาพชีวิต

7) มาตรฐานการครองชีพ (Living Standards) หมายถึง ตรวจสอบรายได้และความมั่งคั่งโดยเฉลี่ยของชาวแคนาดา รวมถึงอัตราความยากจน ความผันผวนของรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของตลาดแรงงาน ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและอาหาร

8) การใช้เวลา (Time Use) หมายถึง ประชาชนที่ได้รับประสบการณ์และการใช้เวลาส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขทางร่างกายและจิตใจของบุคคลและครอบครัวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำหรับการรวบรวมข้อมูลเริ่มจากรับฟังความคิดเห็นของประชาชนชาวแคนาดาที่พูดถึงสิ่งที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต จากนั้นนักวิจัยจึงได้พัฒนากรอบแนวคิดและเกณฑ์การคัดเลือกตัวชี้วัดที่ครอบคลุมการพักผ่อน และวัฒนธรรม มาตรฐานการครองชีพของประชาชนชาวแคนาดา เพื่อส่งเสริมการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนถึงชีวิตจริงของชาวแคนาดาได้ดียิ่งขึ้น โดยพื้นฐานแล้ว CIW มีศักยภาพที่จะจัดหาวิธีการในการติดตามและประเมินความคืบหน้าในการบรรลุ SDGs ในการปรึกษาหารือสาธารณะ 3 รอบเปิดโอกาสให้ชาวแคนาดาทั่วประเทศได้ระบุค่านิยมหลักของชาวแคนาดามีตัวบ่งชี้ 34 ตัว และขอบเขตของชีวิตทั้ง 8 ประเภท คือ

รูปที่ 2.9 กรอบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา Canadian Index of Wellbeing

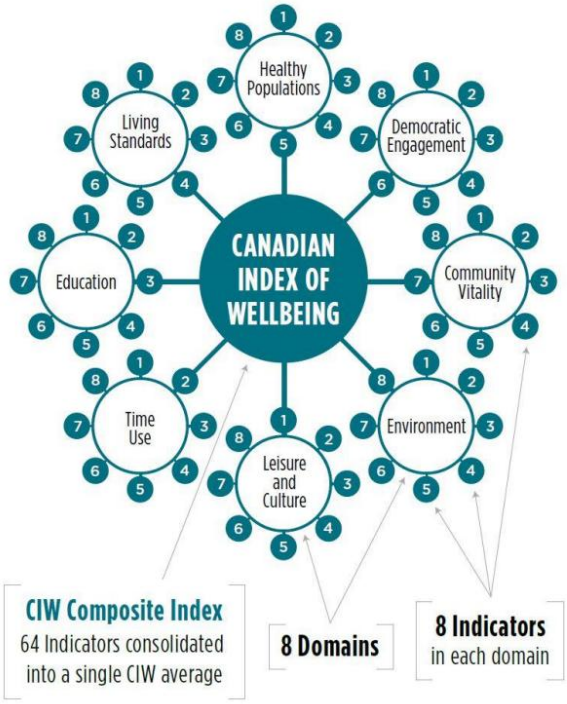

ที่มา: Canadian Index of Wellbeing (2016)[24]

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (CIW) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดา ที่ครอบคลุมการพักผ่อน วัฒนธรรม และมาตรฐานการครองชีพ อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 34 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีเพียงบางตัวชี้วัดเท่านั้นที่เป็นทั้งเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย ทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 63.13 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (CIW) มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.10

[24] Bryan Smale and Margo Hilbrecht. (2016). **Mapping the Canadian Index of Wellbeing to the United Nations Sustainable Development Goals.** https://www.lbg-canada.ca/wp-content/uploads/2017/11/Mapping-the-Canadian-Index-of-Wellbeing-to-the-UN-Sustainable-Development-Goals.pdf

รูปที่ 2.10 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศแคนาดา

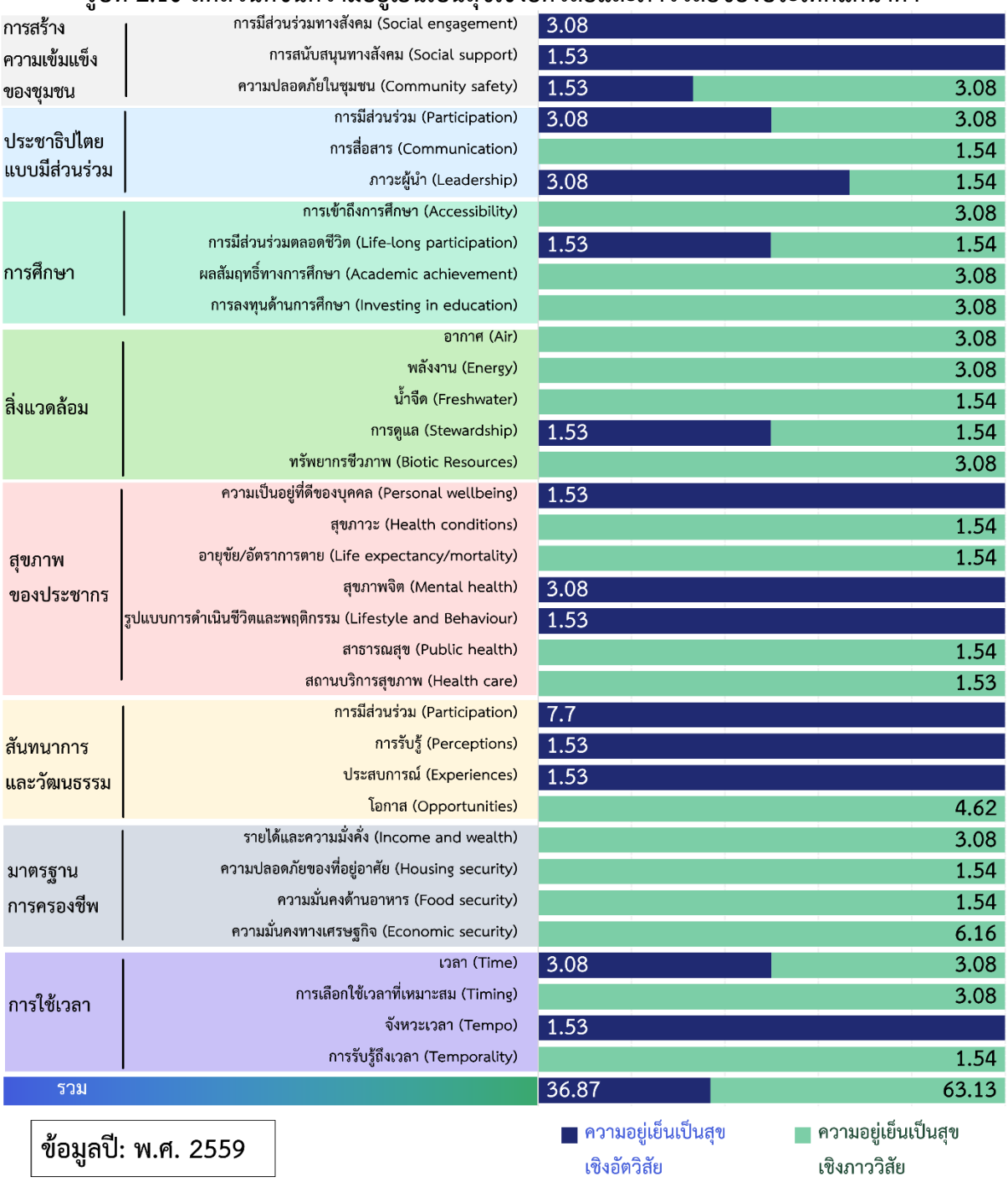

4) ประเทศไอร์แลนด์

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์

โครงการความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ (Ireland's Well-being) จัดทำขึ้นเพื่อให้รัฐบาลใช้ในการกำหนดนโยบาย ลำดับความสำคัญด้านงบประมาณ การประเมินโครงการ และการรายงานความคืบหน้า (IDWG, 2021)[25] รวมถึงการวิเคราะห์นโยบายให้ครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งการดำเนินโครงการความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ เป็นการบริหารงานแบบองค์รวมมากขึ้นในฐานะประเทศที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพชีวิต ความเท่าเทียม และความยั่งยืนเป็นพิเศษ โดยการตรวจสอบผลการดำเนินงานในประเด็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมไปพร้อมๆ กัน ซึ่งรายงานฉบับแรกเกี่ยวกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ได้รับการตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2564 และตามมาด้วยการพัฒนาและเปิดตัวพอร์ทัลความอยู่เย็นเป็นสุข ศูนย์กลางข้อมูลความอยู่เย็นเป็นสุขของ CSO การสนทนาสาธารณะที่ครอบคลุมและความก้าวหน้าของการวิจัยที่หลากหลาย จากนั้นรายงานฉบับที่ 2 ได้รับการเผยแพร่ พ.ศ. 2564 โดยรวบรวมผลลัพธ์ของงานนี้และแผนสำหรับการฝังกรอบการทำงาน โดยรัฐบาลจะมีการทบทวนกรอบการทำงานขึ้นภายในเวลา 4 ปีโดยประมาณ

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์

การพัฒนากรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ มีแนวคิดที่พัฒนามาจากกรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่ประกอบด้วย ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย ทรัพยากร และความเสี่ยงต่อความอยู่เย็นเป็นสุข เช่น ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนมนุษย์ โดยเน้นการกระจายผลลัพธ์ในสังคมเป็นหัวใจสำคัญในการวัดความเป็นอยู่ที่ดี (OECD, 2020)[26] จุดแข็งของกรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ คือ การให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและความเท่าเทียม

สำหรับขั้นตอนการพัฒนากรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ เป็นการปรับกรอบการทำงาน OECD ให้เป็นกรอบการทำงานที่ออกแบบตามความต้องการ รวมถึงการระบุแหล่งข้อมูล การประเมินความเหมาะสมและความทันเวลาของข้อมูล การระบุช่องว่างข้อมูลที่สำคัญ การดำเนินการจัดลำดับความสำคัญเบื้องต้นของปัญหา เพิ่มการรับรู้และการยอมรับ และสร้างแผนงานสำหรับการทำงานในอนาคตของรัฐบาล อย่างไรก็ดี การได้รับการสนับสนุนจาก OECD นับเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนากรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ เนื่องจากเป็นแนวทางการจัดทำดัชนีที่ครอบคลุมหลากหลายมิติและสามารถเปรียบเทียบระหว่างประเทศง่ายขึ้น

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความเท่าเทียม และความยั่งยืน อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 11 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีเพียงบางตัวชี้วัดเท่านั้นที่เป็นทั้งเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย ทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 73.53 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.11

---

[25] Inter Departmental Well-Being Working Group (IDWG). (2021), **Structure for Well-Being Work.** Government of Ireland.

[26] OECD (2020), How's Life? 2020: Measuring Wellbeing, Paris: OECD Publishing.

รูปที่ 2.11 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศไอร์แลนด์

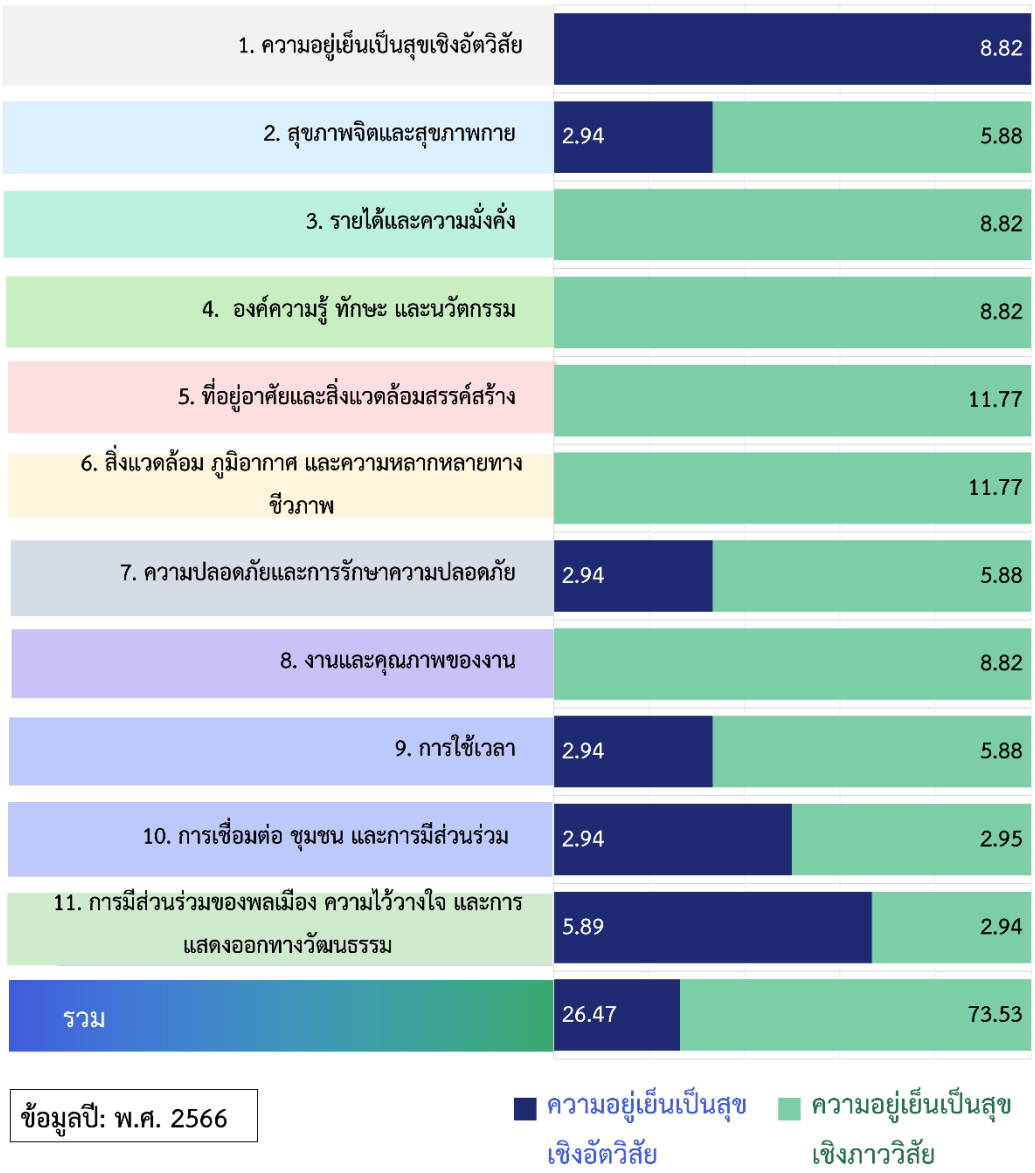

5) ประเทศออสเตรเลีย

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศออสเตรเลีย

กรอบแนวคิดในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศออสเตรเลีย (Measuring What Matters Australia's First Wellbeing Framework) เกิดขึ้นในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ถึง ตุลาคม 2566 ประเทศออสเตรเลีย ได้ทำการสำรวจวิธีการวัดผลสิ่งที่สำคัญในระดับนานาชาติ พบว่า กรอบความคิดเรื่องความก้าวหน้าและความอยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วไปจะมีชุดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่ใช้ติดตาม และพัฒนามาจากการปรึกษาหารือในกว้างขวางอยู่ตลอดเวลา ซึ่งออสเตรเลียมีประสบการณ์ที่ยาวนานในการใช้ข้อมูลจากการวัดผลความก้าวหน้า เพื่อมาใช้กำหนดนโยบายในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงกรอบความคิดความเป็นอยู่ที่ดีของกระทรวงการคลังและมาตราวัดความก้าวหน้าของออสเตรเลียที่จัดโดยสำนักงานสถิติออสเตรเลีย (ABS) ทำให้เกิดการพัฒนากรอบการทำงานแบบบูรณาการใหม่ ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างสรรค์การวัดผลในด้านต่าง ๆ จากความพยายามในอดีตที่ผ่าน และช่วยเสริมศักยภาพให้กับโครงการริเริ่มอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าออสเตรเลียกำลังมุ่งหน้าไปสู่การเป็นประเทศที่มีสุขภาพดี ปลอดภัย ยั่งยืน เป็นปึกแผ่น และมั่งคั่งมากขึ้น ซึ่ง Measuring What Matters เป็นการจัดทำครั้งแรกของรัฐบาลออสเตรเลียในการร่างกรอบความคิดที่จะช่วยให้ประเทศเข้าใจความก้าวหน้าของตนเองได้ดีขึ้น และใช้ข้อมูลนี้ในการกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์ด้านความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน (Australian Government, 2023)[27]

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขประเทศออสเตรเลีย

สำหรับการพัฒนากรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุขของออสเตรเลีย (Measuring What Matters) มีพื้นฐานมาจากกรอบแนวคิดของ OECD ในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขและความก้าวหน้า รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และที่ได้มีการปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของออสเตรเลีย โดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย ได้แก่ หน่วยงานรัฐบาลทุกระดับ องค์กรเอกชน กลุ่มชุมชน ประชาชนทั่วไป และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่ากรอบความคิดเรื่องความก้าวหน้าและความอยู่เย็นเป็นสุขของออสเตรเลียจะสะท้อนถึงความต้องการและความคาดหวังของประชาชนอย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นสองรอบ ในรอบแรกของการรับฟังความคิดเห็นเริ่มต้นตั้งแต่เดือนตุลาคม 2022 ถึงเดือนมกราคม 2023 โดยมีผู้ส่งข้อเสนอเข้ามา 165 ฉบับ และรอบที่สองของการรับฟังความคิดเห็นเริ่มต้นตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม 2023 โดยมีผู้ส่งข้อเสนอเข้ามาประมาณ 120 ฉบับ ในรอบนี้ รัฐบาลได้ขอให้กลุ่มชุมชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และองค์กรอื่น ๆ จัดประชุมเพื่อหารือเกี่ยวกับหัวข้อความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดขึ้น ว่าเป็นหัวข้อที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ ซึ่งกรอบความคิดนี้มุ่งเน้นไปที่ 5 ประเด็นความอยู่เย็นเป็นสุข ได้แก่ สุขภาพ ความมั่นคง ความยั่งยืน การยึดเหนียวทางสังคม และความมั่งคั่ง ครอบคลุมความเสมอภาค และความยุติธรรมเข้าไว้ในทุกประเด็น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทุกคน

กล่าวโดยสรุป การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศออสเตรเลีย (Measuring What Matters Australia's First Wellbeing Framework) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความครอบคลุมในทุกกลุ่มคน ความเท่าเทียม และความยุติธรรม อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 12 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่เป็นทั้งเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย มีเพียงบางตัวชี้วัดเท่านั้นที่มีแยกชัดเจนทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 62.70 ของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศออสเตรเลีย มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.12

---

[27] Australian Government. (2023). **Measuring What Matters Statement**. https://treasury.gov.au/sites/default/files/2023-07/measuring-what-matters-statement020230721_0.pdf

รูปที่ 2.12 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศออสเตรเลีย

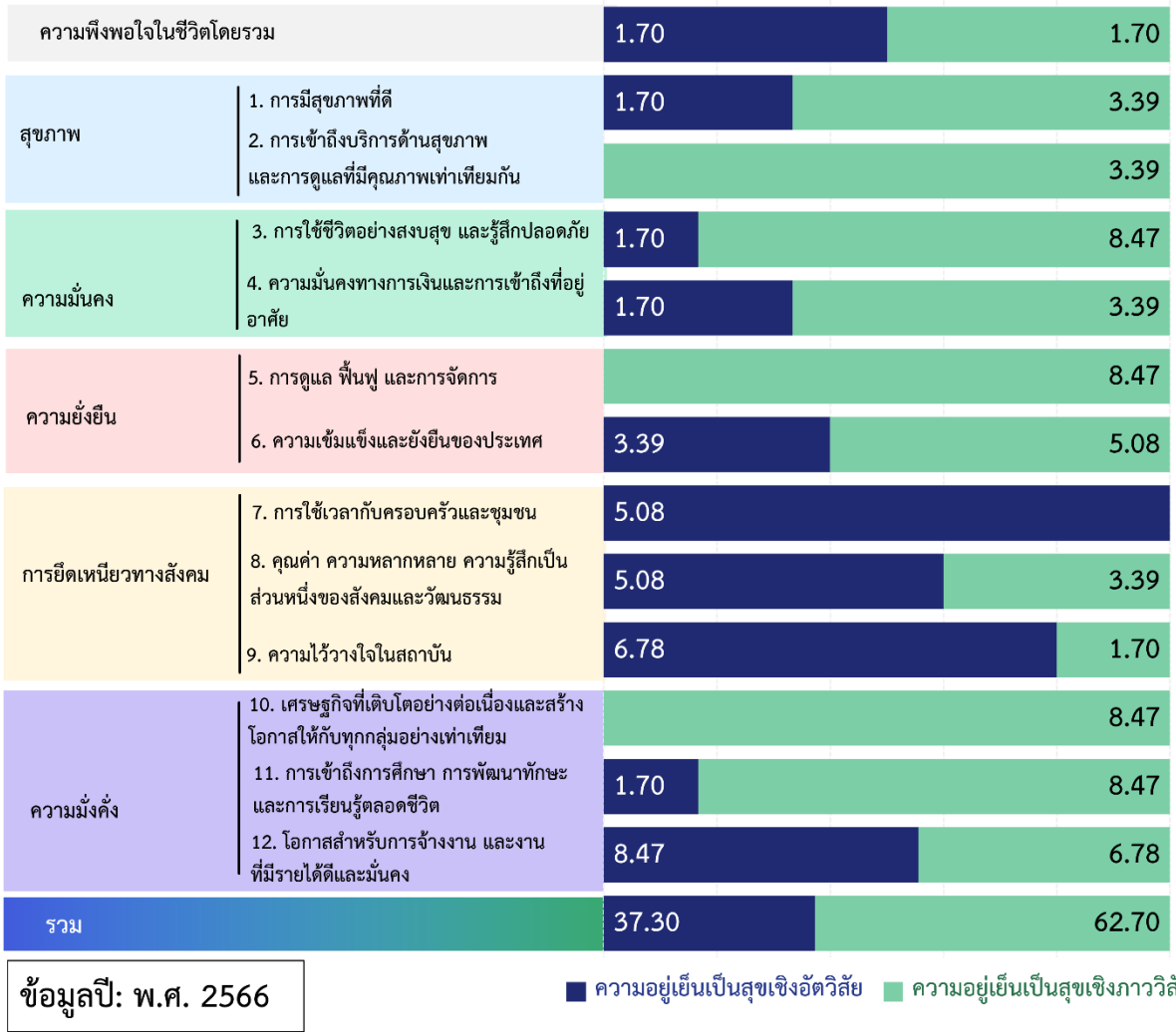

6) ประเทศฟินแลนด์

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์

การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์ (Well-Being in Finland) เกิดจากแนวคิด “ความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being Framework)” ของ OECD ที่วางกรอบคิดไว้ในการศึกษาประเทศสมาชิกตั้งแต่ พ.ศ. 2554 ในปัจจุบันภาพรวมของระดับความอยู่เย็นเป็นสุขในฟินแลนด์ อยู่ในระดับสูง ทำให้ฟินแลนด์เป็นผู้นำในด้านความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม Liva Stokenberga และ Lara Fleischer (2023)[28] ชี้ให้เห็นความท้าทายที่ฟินแลนด์กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ นั่นคือ การเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงด้านการลงทุนทางพลังงานและการขนส่ง เนื่องจากฟินแลนด์มีเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเศรษฐกิจให้เป็นเศรษฐกิจสีเขียว จึงเกิดความตึงเครียดเชิงนโยบายทำให้ต้องผ่อนปรนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับหลายประเทศที่เป็นสมาชิก OECD ในระยะสั้น เพื่อเปลี่ยนระบบการผลิตให้มาใช้พลังงานหมุนเวียนในการลดมลพิษทางอากาศ และสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันภายใน

[28] Stokenberga, L. & Fleischer, L. (2023), **Well-Being in Finland: Bringing Together People, Economy and Planet.** OECD Publishing. https://www.oecd.org/publications/well-being-in-finland-ecf06a58-en.htm

สังคมของฟินแลนด์มีสภาวะความไม่เท่าเทียมทางเพศและเกิดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทั้งประชาชนในประเทศยังต้องเผชิญกับภาวะหนี้สะสมครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น และราคาที่อยู่อาศัยที่สูงขึ้น ส่วนด้านสุขภาพประชาชนในประเทศมีอัตราการเกิดโรคอ้วนเพิ่มขึ้น สุขภาพจิตที่แย่ลง และไม่สามารถเข้าถึงระบบการรักษาสุขภาพได้อย่างเท่าเทียม สุดท้าย การเผชิญกับความเข้มแข็งทางสังคมที่ต้องเพิ่มเติมคือ เน้นให้คนในประเทศมีความสามัคคีกัน ทั้งหมดล้วนเป็นการเพิ่มทุนทางสังคมเพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะสร้างสังคมแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขของฟินแลนด์

นอกจากนี้ OECD ยังได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศสมาชิกมาระยะหนึ่ง ทำให้ใน พ.ศ. 2562 ได้พัฒนาตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงดิจิทัลขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงด้านความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในยุคปัจจุบัน โดยประเทศฟินแลนด์อยู่ในกลุ่มประเทศที่ OECD ใช้เป็นพื้นที่ในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงดิจิทัลด้วยเช่นกัน เนื่องจากฟินแลนด์มีการใช้อินเทอร์เน็ตที่สัมพันธ์กับการจ้างงาน ทั้งยังส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ทว่า กลับมีระดับการเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ตของคนในประเทศที่ไม่เท่าเทียมกัน เมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นที่อยู่ในกลุ่มศึกษาของ OECD ฟินแลนด์อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตจะอยู่ในกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงใช้เพื่อค้นหางานและทำงานมากกว่าใช้เป็นเครือข่ายที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์ ทำให้มีความเครียดจากงานมีนัยความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนสู่สังคมดิจิทัลในฟินแลนด์ (OECD, 2019)[29]

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์

แนวคิดในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงดิจิทัลของฟินแลนด์ ถูกพัฒนาจากกรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD เนื่องจากพบว่า ดิจิทัลเข้าไปเปลี่ยนแปลงวิถีการปฏิบัติและแนวคิดของผู้คนในสังคมด้วยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีได้นำข้อมูลทางดิจิทัลที่รวบรวมกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวันไปใช้ แม้ว่าข้อมูลนั้นจะมาจากต่างสถานที่ ต่างเวลา ต่างกลุ่มคน จนปฏิเสธไม่ได้ว่าข้อมูลทางเทคโนโลยีไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การมีสมาร์ทโฟนส่งผลต่อภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นและส่งผลต่ออัตราการตายที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น OECD (2019) จึงพยายามพัฒนากรอบแนวคิด เพื่อแสดงโอกาสและความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งประกอบด้วย 11 ด้าน คือ

(1) ด้านการเข้าถึงและการใช้งาน ICT หมายถึง การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เคลื่อนที่ในการเข้าร่วมในสังคมและเศรษฐกิจดิจิทัลที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อมิติความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในยุคดิจิทัล

(2) ด้านการศึกษาและทักษะ หมายถึง ผู้คนในสังคมเรียนรู้ทักษะด้านดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและบริการภาครัฐที่ดีขึ้น และมีความสามารถในการจัดการกับความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวทางดิจิทัล

(3) ด้านรายได้และความมั่งคั่ง หมายถึง ทักษะด้านดิจิทัลส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับที่มีทักษะทางดิจิทัลต่ำ

(4) ด้านงาน หมายถึง ผลกระทบจากดิจิทัลทำให้ตลาดแรงงานเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของเวลางาน การสื่อสารและความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งยังไปเพิ่มโอกาสในการจ้างงานกับอุตสาหกรรมใหม่ขณะเดียวกันได้สร้างความเครียดกับการทำงานผ่านดิจิทัลด้วยเช่นกัน

---

[29] OECD (2019), **How's Life in the Digital Age?: Opportunities and Risks of the Digital Transformation for People's Well-being.** OECD Publishing. https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/how-s-life-in-the-digital-age_9789264311800-en#page1

(5) ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ประสบการณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีผลทางอ้อมต่อสุขภาพจิต และความอยู่เย็นเป็นสุข

(6) ด้านสุขภาพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลส่งผลต่อสถานะสุขภาพของผู้คนผ่านภาวะความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตแบบใหม่ ที่กระทบต่อระบบการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น สิ่งสำคัญของการเปลี่ยนต้องเป็นไปตามมาตรฐานการป้องกันข้อมูลและความปลอดภัยของข้อมูลในระดับสูง

(7) ด้านเครือข่ายทางสังคม หมายถึง ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นแบบออฟไลน์ มาสู่การสื่อสารโดยใช้อินเทอร์เน็ตในการเชื่อมต่อให้เกิดความสัมพันธ์กับความรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยวของผู้ใช้งาน เพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้กว้างขวางขึ้น

(8) ด้านธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของพลเมือง หมายถึง การที่รัฐบาลกำกับดูแลทางกฎหมาย และจริยธรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้คนและองค์กร โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลในการชีวิตประจำวัน การแสดงความคิดเห็นผ่านออนไลน์ ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลให้เกิดความไว้วางใจในการใช้แอปพลิเคชันซึ่งส่งผลต่อด้านความอยู่เย็นเป็นสุข

(9) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เป็นทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคของมนุษย์ เนื่องจากมีความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมลพิษทางอากาศ

(10) ด้านความปลอดภัย หมายถึง บุคคลที่ประสบอาชญากรรมทางไซเบอร์ เนื่องจากถูกการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

(11) ด้านความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตที่เพิ่มขึ้นต่อการใช้บริการอินเทอร์เน็ต

ด้วยเหตุนี้ เป้าหมายวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์ จึงอยู่บนฐานแนวคิดว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ดีทางเศรษฐกิจ (Economy of Well-being)” ด้วยฟินแลนด์มีเป้าหมายต้องการให้เป็นประเทศปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดเป็นศูนย์ เมื่อเป้าหมายของประเทศเป็นแบบนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ ที่ต้องร่วมมือในการจัดการเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยฟินแลนด์จัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี ในการส่งเสริมเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนารูปแบบการกำกับดูแลเศรษฐกิจสุขภาวะ (2) ศึกษาวิธีการรวมการตรวจสอบความอยู่เย็นเป็นสุขที่ดียิ่งขึ้นในการใช้อำนาจตัดสินใจของรัฐ ภูมิภาค และเทศบาล (3) การประเมินผลกระทบและการพัฒนาอาคารความสามารถในพื้นที่ (4) ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อสหภาพยุโรปรวมถึงการผ่านภาคการศึกษาของยุโรป และ (5) เสริมสร้างความเข้มแข็ง

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์ (Well-Being in Finland) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมในระยะยาว อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 33 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดแยกกันอย่างชัดเจนทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 51.51 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์ มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.13

รูปที่ 2.13 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศฟินแลนด์

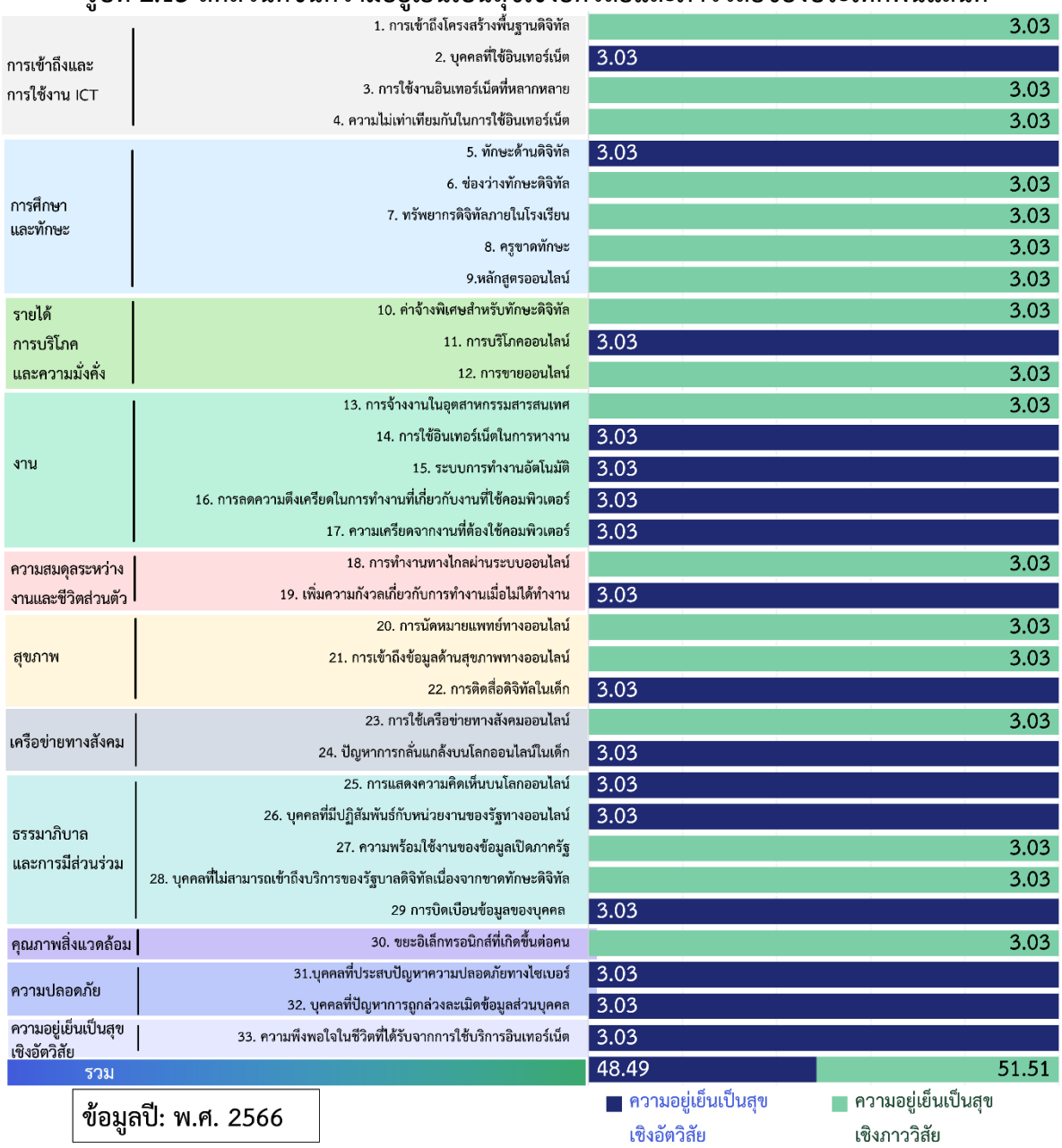

2.3.2 กรณีศึกษากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (กรณีศึกษา 4 ประเทศ)

1) อิสตันบูล ประเทศตุรกี

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของอิสตันบูล ประเทศตุรกี

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในตุรกีถูกพัฒนาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2555 - 2559 มีการริเริ่มการทำงานเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของภูมิภาคใน พ.ศ. 2555 สถาบันสถิติแห่งตุรกี (TurkStat) ได้ริเริ่มงานเกี่ยวกับการวัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของภูมิภาคในปี พ.ศ. 2555 ทำให้เกิดการสำรวจความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction Survey) ครั้งแรกในระดับจังหวัดในปี พ.ศ. 2556 TurkStat ได้ทำการสำรวจความพึงพอใจในชีวิตครั้งแรกในระดับจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดการรับรู้โดยทั่วไปของผู้คนเกี่ยวกับความสุข ค่านิยมทางสังคม ความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะ และความเป็นอยู่โดยรวม แบบสำรวจครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิต และรวมคำถามสำหรับครัวเรือนและประชาชนทั่วไป นำไปสู่การพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในปี พ.ศ. 2557 คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญจาก TurkStat กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการศึกษาได้เริ่มพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของตุรกี การพัฒนาดัชนีนี้ดำเนินการโดยความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) และทำการเผยแพร่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขชุดแรกในปี พ.ศ. 2559 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของตุรกี ดัชนีนี้ออกแบบมาเพื่อติดตามความเป็นอยู่ที่ดีในช่วงเวลาหนึ่งและอำนวยความสะดวกในการเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการวัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อสร้างดัชนีประกอบในการวัดความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในตุรกีในระดับภูมิภาค และเพื่อประเมินความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของตุรกี โดยให้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับผู้กำหนดนโยบายและนักวิจัย ช่วยให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป และช่วยเป็นแนวทางในการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มุ่งปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อยู่อาศัยในจังหวัดต่าง ๆ

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของอิสตันบูล ประเทศตุรกี

ดัชนีประกอบด้วย 11 มิติ 41 ตัวชี้วัด โดยแต่ละมิติมีตัวชี้วัดที่ครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ของความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ชีวิตการทำงาน รายได้และความมั่งคั่ง สุขภาพ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย การมีส่วนร่วมของพลเมือง การเข้าถึงบริการโครงสร้างพื้นฐาน ชีวิตทางสังคม และความพึงพอใจในชีวิต ในแต่ละมิติมีการผสมผสานระหว่างตัวชี้วัดเชิงภาววิสัย (Objective Indicators) และตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (Subjective Indicators) (United Nations, 2019)[30]

ดัชนีดังกล่าวคำนึงถึงตัวชี้วัดเชิงบวกและเชิงลบ และได้รับการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจในชีวิตตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงคำตอบจากครัวเรือน และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้มีการใช้แหล่งข้อมูลอื่น ๆ สำหรับตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ตัวชี้วัดต่าง ๆ จะถูกทำให้เป็นมาตรฐาน (Min-Max normalization) โดยคำนึงถึงผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อความเป็นอยู่ที่ดี และคำนวณโดยใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักแบบลำดับชั้นที่เท่ากัน โดยที่มิติและตัวชี้วัดจะได้รับการกำหนดน้ำหนักตามความสำคัญ

---

[30] United Nations. (2019). **Guidelines on producing leading, composite and sentiment indicators.** United Nations Economic Commission for Europe. https://unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/2019/ECECESSTAT20192.pdf

ทั้งนี้ แนวทางในการคัดเลือกตัวชี้วัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขที่สะท้อนความเหมาะสมของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติต่าง ๆ มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังต่อไปนี้ (1) ความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักและมุ่งเน้นผลลัพธ์ (2) สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนที่อยู่อาศัยในจังหวัด (3) ปรับปรุงได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงนโยบาย (4) บ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างจังหวัด (5) สามารถระบุทิศทางของความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างชัดเจน (6) เข้าใจง่าย และแม่นยำ และ (7) มีการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของอิสตันบูล ประเทศตุรกี มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความสุข ค่านิยมทางสังคม ความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะและความเป็นอยู่โดยรวมที่มีความแตกต่างในแต่ละจังหวัด อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 11 มิติ ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดแยกกันอย่างชัดเจนทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 63.40 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของอิสตันบูล ประเทศตุรกี มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.14

รูปที่ 2.14 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของอิสตันบูล ประเทศตุรกี

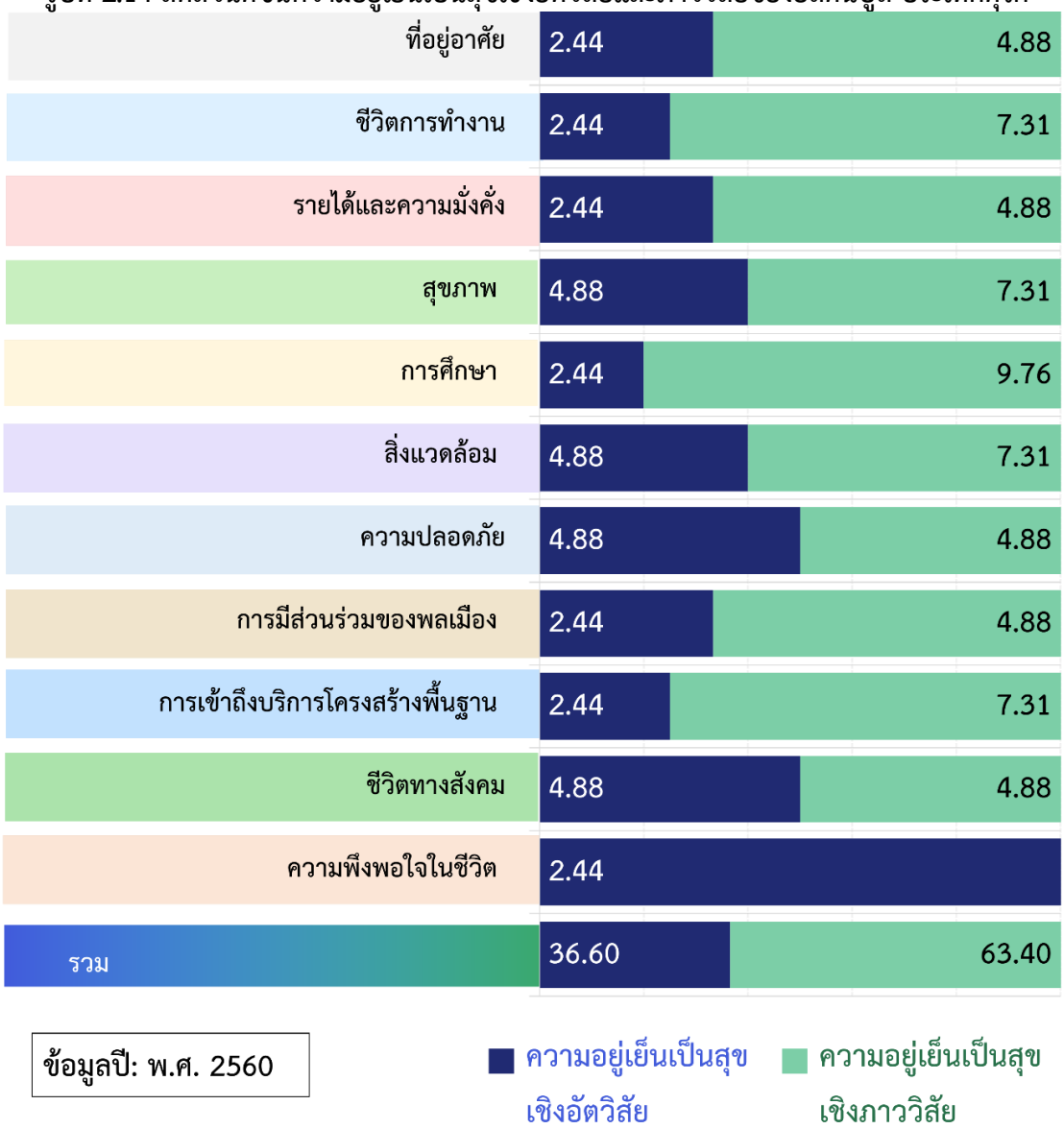

2) ประเทศฟิลิปปินส์

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์

การดำเนินการจัดทำดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์เริ่มจากการนำคะแนน GDP มาใช้ในการกำหนด โดยไม่รวมรายได้ของประชากรที่อยู่นอกประเทศ ซึ่งการที่ประเทศมี GDP ที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และค่าครองชีพภายในประเทศที่สูงขึ้นของประชาชนภายในประเทศ ทำให้สวัสดิการไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน จนใน พ.ศ. 2558 National Economic and Development Authority (NEDA) ได้ทำการศึกษาความต้องการของประชาชนภายในประเทศ และนำมาสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศฟิลิปปินส์ใน พ.ศ. 2583 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีสวัสดิการจากรัฐบาล ที่มีความครอบคลุมหลายมิติเช่นเดียวกับตัวชี้วัดสวัสดิการระหว่างประเทศ ที่มีการผสมผสานการวัดเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย รวมถึงมีการวัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกภาคส่วนในสังคม

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์

การพัฒนาดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์ มีแนวคิดที่พัฒนามาจากกรอบความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบย่อย ภายใต้ 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบกับดัชนีความสุขมวลรวมประชาติของภูฏาน มาเป็นต้นแบบในการพัฒนา อย่างไรก็ดี เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 หน่วยงานสถิติฟิลิปปินส์ (PSA) ได้อนุมัติให้ NEDA ดำเนินการการสำรวจระดับชาติและระดับภูมิภาคเพื่อประเมิน QLI สำหรับฟิลิปปินส์ โดยการสำรวจถึงลักษณะทางประชากร สถานภาพการศึกษา ลักษณะทางเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตโดยรวม และขอบเขตคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่นำมาพัฒนาดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์เป็นการผสมผสานระหว่างตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย

กล่าวโดยสรุป ดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความพึงพอใจในชีวิตประจำวันที่ดีขึ้น มีความสะดวกสบาย มีความปลอดภัย มีสวัสดิการ และความยากจนลดลง อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 12 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีเพียงบางตัวชี้วัดเท่านั้นที่เป็นทั้งเชิงอัตวิสัยและภาววิสัย ทำให้เห็นว่าดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์ พยายามทำให้สัดส่วนระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย มีสัดส่วนเท่ากัน ๆ รายละเอียดดังรูปที่ 2.15

รูปที่ 2.15 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยประเทศฟิลิปปินส์

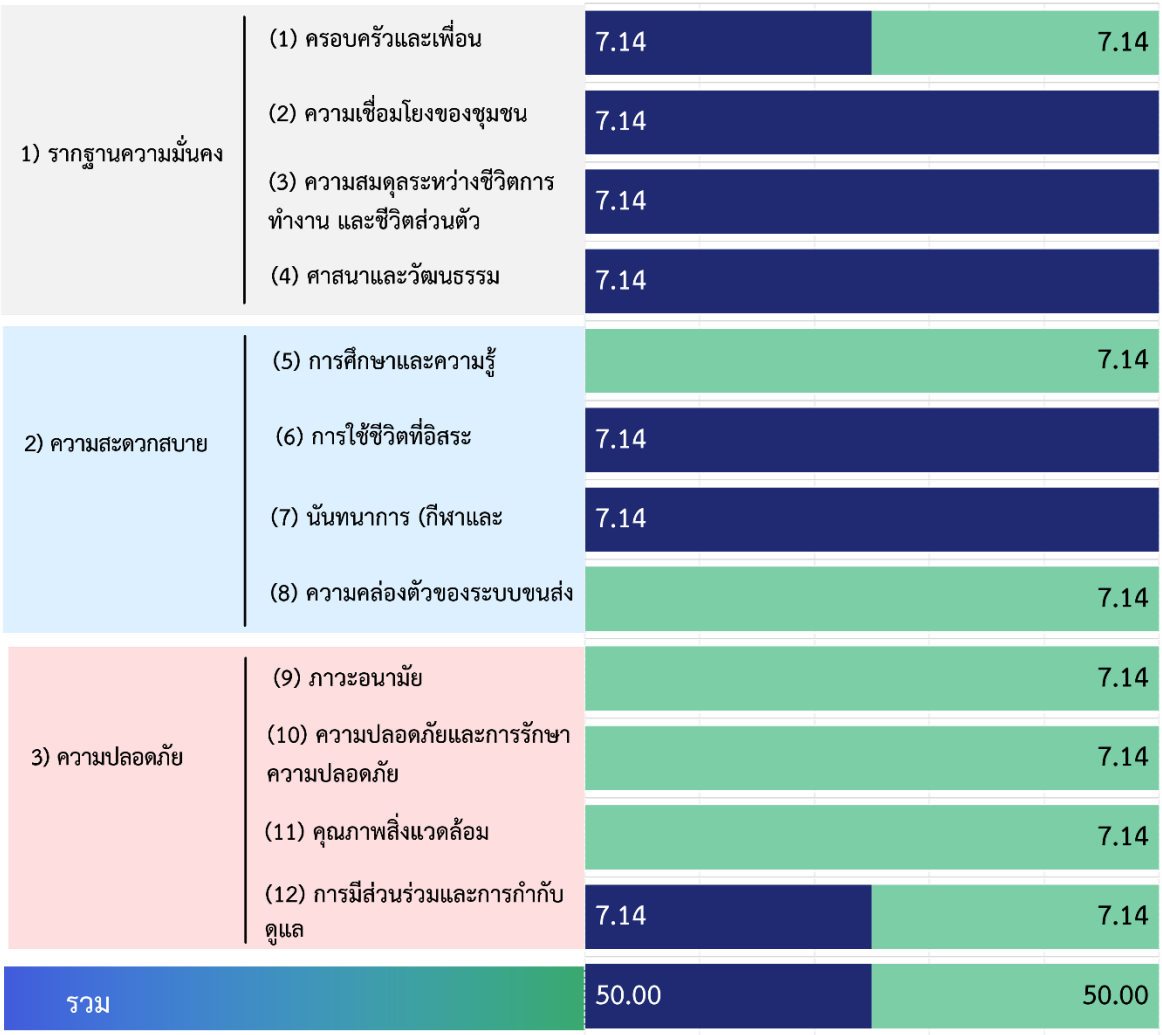

3) ประเทศมาเลเซีย

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศมาเลเซีย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของมาเลเซีย (Malaysian Wellbeing Index : MyWI) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนชาวมาเลเซีย จัดทำโดย Department of Statistics Malaysia (DOSM) โดย Malaysian Well-Being Index เกิดจากแผนของประเทศมาเลเซียฉบับที่ 11 ปี ถูกใช้ในปี พ.ศ. 2559 – 2563 เน้นความอยู่เย็นเป็นสุขเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก โดยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเน้นความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานของค่าครองชีพและคุณภาพของชีวิตที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย และจิตใจ

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศมาเลเซีย

สำนักงานวางแผนเศรษฐกิจมาเลเซีย (Economic Planning Unit: EPU) ได้นำทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ในเรื่อง มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ขั้น ประกอบด้วย 1) ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) 3) ความต้องการความรักและสังคม (Belonging and Love Needs) 4) ความต้องการการได้รับการยกย่องนับถือในตนเอง (Esteem Needs) และ 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (Self-actualization) มาพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้มีการนำดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index: SPI) ที่ประกอบด้วย 3 มิติ คือ **มิติที่หนึ่ง** ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น อาหาร ยา น้ำ สุขาภิบาล ที่พักอาศัย และความปลอดภัย **มิติที่สอง** พื้นฐานของการอยู่เย็นเป็นสุข เช่น การเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพอนามัย และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และ**มิติที่สาม** โอกาส เช่น สิทธิส่วนบุคคล เสรีภาพส่วนบุคคล ความอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง มาพัฒนาตัวชี้วัดทางสังคมผ่านการตั้งคำถาม 3 ข้อ คือ 1) ประเทศได้จัดหาสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานให้กับประชากรหรือไม่ 2) มีองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับการดูแลและส่งเสริมความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคลและชุมชนหรือไม่ และ 3) ทุกคนมีโอกาสในการบรรลุศักยภาพแห่งตน[31]หรือไม่ (Bakar, Bachok, Osman, Mohamed, & Ibrahim, 2015)[32]

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศมาเลเซีย มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความสุข ค่านิยมทางสังคม ความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะ และความเป็นอยู่โดยรวมที่มีความแตกต่างในแต่ละจังหวัด อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 14 ตัว ครอบคลุม 2 ด้าน คือ ความอยู่เย็นเป็นสุขทางเศรษฐกิจ (Economic Wellbeing) และด้านความอยู่เย็นเป็นสุขทางสังคม (Social Wellbeing)[33] ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดมีความชัดเจนทำให้เห็นว่าสัดส่วน ร้อยละ 59.10 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศมาเลเซีย มุ่งเน้นการวัดในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.16

---

[31] การบรรลุศักยภาพแห่งตน หมายถึง การที่คนได้ทำตามความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

[32] Bakar, Abu. A., Bachok, S., Osman, Mohamed. M., & Ibrahim, M., (2015). **Sustainable Wellbeing Indicators for Malaysia: An Alternative to Malaysia Wellbeing Indicators.** International Conference on Development and Socio-Spatial Inequalities, University Sains Malaysia.

[33] Department of Statistics Malaysia. (2021). **Malaysian Well-Being Index Report 2021.** Strategic Communication and International Division: Department of Statistics Malaysia.

รูปที่ 2.16 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศมาเลเซีย

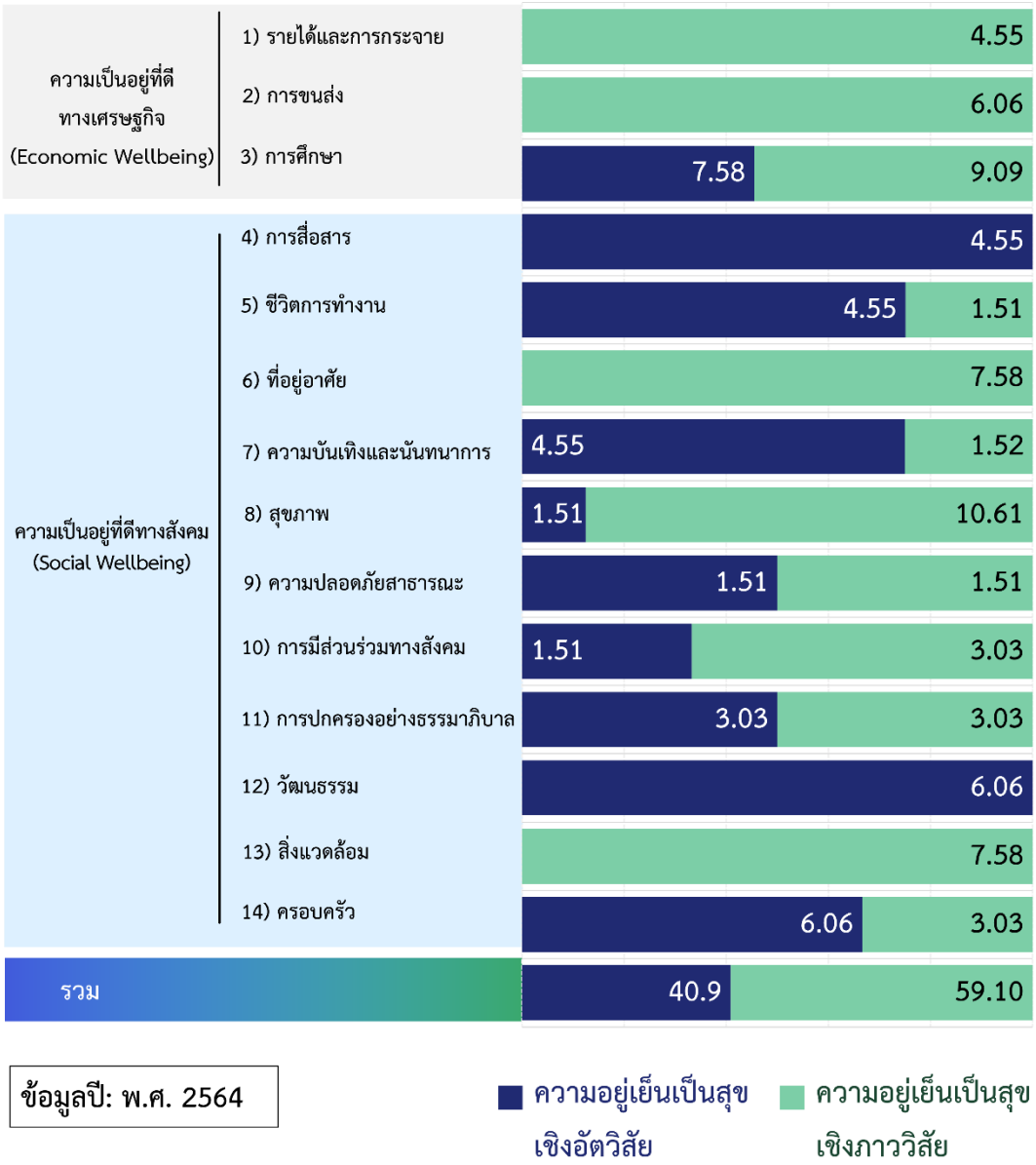

4) ประเทศภูฏาน

(1) ประวัติความเป็นมาของความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฏาน

ดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness: GNH) ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกที่ประเทศภูฏาน ใน พ.ศ. 2515 โดยสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก พระมหากษัตริย์ภูฏานพระองค์ที่ 4 เพื่อเป็นทางเลือกในการประเมินความสำเร็จการพัฒนา พระองค์ทรงเห็นว่า การพัฒนาที่ประเมินผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) นั้นไม่ได้สะท้อนความสุขของประชาชน (Thinley, 2007; Ura et al., 2012) นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวัด GNH ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการพัฒนาเป็นตัวชี้วัดใน พ.ศ. 2551 โดยคณะผู้เชี่ยวชาญแห่งศูนย์วิจัยภูฏานศึกษา (Center for Bhutan Studies) ประกอบไปด้วยมิติการพัฒนา 4 มิติ (Pillars) ได้แก่ (1) การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืน (2) การรักษาสภาพแวดล้อม (2) การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรม และ (3) การมีธรรมาภิบาลของรัฐ กรอบการประเมินทั้ง 4 มิตินี้แบ่งได้เป็น 9 ประเด็น (Domain) มีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 33 ตัวชี้วัด (Balasubramanian and Cashin, 2019)

บริบทของประเทศภูฏานหากพิจารณาทางเศรษฐกิจเพียงมุมมองเดียวอาจมองว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก เงียบสงบ และยากจน เนื่องจากประเทศภูฏานถูกจัดให้เป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก โดยมีรายได้หลักของประเทศมาจากการเกษตรและป่าไม้ การขายไฟฟ้าพลังน้ำให้อินเดีย และการท่องเที่ยว ใน พ.ศ. 2549 ชาวภูฏานมีรายได้ต่อหัวเพียง 1,400 เหรียญสหรัฐเท่านั้น คิดเป็นลำดับที่ 191 จาก 226 ประเทศทั่วโลก แต่เมื่อพิจารณาตามมุมมองของดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) จะเห็นว่านอกจากมีมิติทางเศรษฐกิจแล้วยังมีมิติอื่นที่ถูกนำมาพิจารณาควบคู่ไปด้วย

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศภูฏาน

คำนิยามของดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ คือ “ความสุข” อันนำมาจากแนวคิดทางพุทธศาสนาเรื่อง “ทางสายกลาง” และพยายามสร้างสมดุลระหว่างเป้าหมายหลายประการ ที่มีการกำหนดให้เป็นแนวทางการพัฒนาหลายมิติที่แสวงหา เพื่อให้บรรลุความสมดุลที่กลมกลืนระหว่างความเป็นอยู่ที่ดีทางวัตถุกับความต้องการทางจิตวิญญาณ อารมณ์ และวัฒนธรรมของสังคม แนวคิด GNH (Ikire, & Zangmo, 2012)[34] ประกอบด้วย 4 มิติ คือ

1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (Sustainable Economic Development) ตามแนว “ทางสายกลาง” ไม่เร่งพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางนิเวศน์และสังคมในระยะสั้น

2) มิติการส่งเสริมวัฒนธรรม (Conservation of the Environment) ให้หลักประกันที่ว่าการพัฒนาใด ๆ ไม่ว่าจะมาจากรัฐบาล ภาคเอกชน ประเพณีท้องถิ่น หรือจากปัจเจกบุคคล ต้องไม่ทำลายความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

3) มิติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Promotion of National Culture) เป็นสิ่งสำคัญ ของคุณค่าของมนุษย์ เช่น ความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจ ความอ่อนโยน ความเสียสละ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักให้อภัย การรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ช่วยให้สังคมมีความหมาย เอื้ออาทรต่อกัน และทำให้สังคมดำรงอยู่รวมกันได้อย่างสันติ

4) มิติธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเงื่อนไขสำคัญในการนำพาประชาชนไปสู่ “ความสุขมวลรวมประชาชาติ” ประเทศทั้งหลายในโลก กำลังถูกแรงกดดันจากประชาชนท้องถิ่นและชุมชนระหว่างประเทศให้เข้าสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยหรือธรรมาภิบาล

---

[34] Ura, K., Alkire, S., & Zangmo, T. (2012). **GNH and GNH Index the Centre for Bhutan Studies.** https://ophi.org.uk/wp-content/uploads/GNH_and_GNH_index_2012.pdf.

ตัวชี้วัดของความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ได้แบ่งออกเป็น 9 เป้าหมายการพัฒนา ได้แก่

(1) มาตรฐานความเป็นอยู่ (Living Standards) (2) การศึกษา (Education)

(3) สุขภาพ (Health) (4) วัฒนธรรม (Culture)

(5) พลังชุมชน (Community Vitality) (6) เวลาการใช้เวลา (Time Use)

(7) สุขภาพจิตที่ดี (Psychological Wellbeing) (8) ความหลากหลายของระบบนิเวศ (Ecological Diversity) (9) ธรรมาภิบาล (Good Governance)

โลเท เชอร์ริง (Lotay Tshering) นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของประเทศภูฏาน อธิบายแนวคิดดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ว่า “หากนโยบายหนึ่งไม่ส่งเสริมเป้าหมายความสุข ก็ไม่ใช่นโยบายที่ทำให้ชาวภูฏานมีความสุขมากขึ้น” ความสำเร็จในแนวคิด GNH ทำให้ความพึงพอใจของคนภูฏานมีสูงมาก รวมทั้งความไว้วางใจที่มีต่อรัฐบาลด้วย โดย GNH เป็นการพัฒนาประเทศที่ไม่ได้เน้นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เน้นเรื่องความสุขที่แท้จริงของสังคมเป็นหลัก ปัจจุบันแนวคิด GNH กำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการ และนักกิจกรรมทางสังคมในหลายประเทศ

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ของประเทศภูฏาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงความสุขและความเป็นอยู่โดยทั่วไปของประชากรที่มีมิติลึกมากกว่ามาตรฐานทางการเงิน อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 33 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดทุกตัวมีการผสมกันระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย อย่างไรก็ตาม สัดส่วนร้อยละ 51.43 ของดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) ของประเทศภูฏาน มุ่งไปวัดเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.17

รูปที่ 2.17 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของประเทศภูฏาน

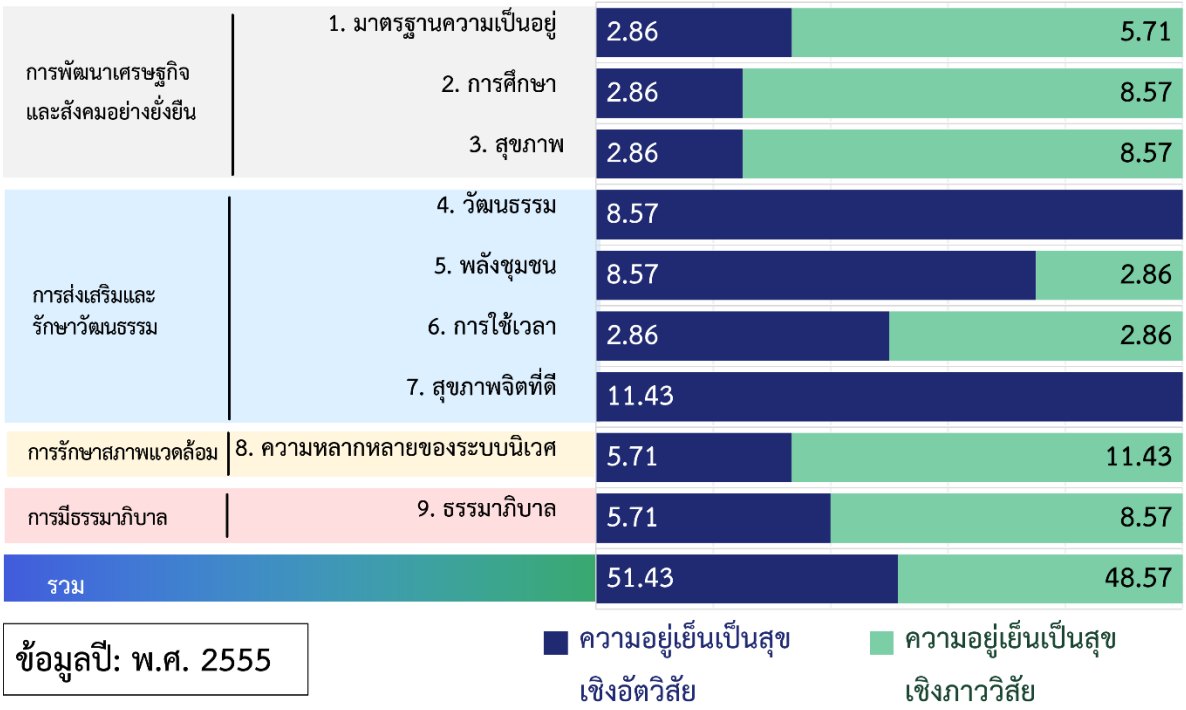

2.3.3 กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงาน (กรณีศึกษา 2 หน่วยงาน)

1) เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีคุณภาพชีวิตของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

NUMBEO เป็นเว็บไซต์ที่เกิดขึ้นปี พ.ศ. 2552 ในประเทศเซอร์เบีย มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลฟรี (Free Database) เกี่ยวกับการให้ข้อมูลเรื่องค่าครองชีพ และการพัฒนาเมืองที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อให้คนทั่วไปสามารถสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันได้สะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากก่อนหน้า พ.ศ. 2552 ข้อมูลด้านค่าครองชีพที่ได้จากการสำรวจขององค์กรใหญ่ ๆ ล้วนเป็นความลับ และมีราคาสูง (NUMBEO, 2023)[35]

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีคุณภาพชีวิตของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

NUMBEO มีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษามูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้แก่ กำลังซื้อ ระดับมลพิษ ความสามารถในการจ่ายค่าเช่า ค่าครองชีพ ความปลอดภัย คุณภาพการดูแลสุขภาพ เวลาเดินทาง และสภาพอากาศจากหลายประเทศทั่วโลก โดยจัดจำแนกออกเป็น 8 ด้าน ที่เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ได้แก่ (1) ด้านดัชนีกำลังซื้อ (ยิ่งสูงยิ่งดี) (2) ด้านดัชนีมลพิษ (ต่ำยิ่งดี) (3) ด้านอัตราส่วนราคาบ้านต่อรายได้ (ต่ำกว่าดีกว่า) (4) ด้านดัชนีค่าครองชีพ (ต่ำกว่าดีกว่า) (5) ด้านดัชนีความปลอดภัย (ยิ่งสูงยิ่งดี) (6) ด้านดัชนีการดูแลสุขภาพ (ยิ่งสูงยิ่งดี) (7) ด้านดัชนีการจราจร (ต่ำกว่าดีกว่า) และ (8) ด้านดัชนีสภาพภูมิอากาศ (ยิ่งสูงยิ่งดี)

สำหรับวิธีการในเก็บข้อมูลใช้แบบใหม่หลายวิธี คือ เก็บข้อมูลจากแหล่งที่เป็นทางการ (เช่น ข้อมูลของหน่วยงานรัฐ จากการสำรวจเอง ฯลฯ) มีความคล้ายกับการจัดเก็บข้อมูลขององค์กรขนาดใหญ่ รวมถึงยังเก็บข้อมูลแบบ crowdsourcing ที่ได้รับจากผู้ใช้ออนไลน์ทั่วโลกเป็นผู้ให้ข้อมูล ด้วยเหตุนี้ข้อมูลของเว็บไซต์ Numbeo จึงเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ช่วยให้มั่นใจว่าข้อมูลมีความครอบคลุมและหลากหลาย อีกทั้ง Numbeo ได้มีการอัปเดตข้อมูลเป็นประจำ ช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ NUMBEO ยังมีการพัฒนาอัลกอริทึม เพื่อคัดกรอง (Filter) ข้อมูลที่ใช้ไม่ได้ออก เช่น ข้อมูลที่สุดโต่งเกินไป ฯลฯ ระบบคัดกรองมีการพัฒนาเป็น Machine Learning เพื่อให้มีความแม่นยำทางสถิติตัวเลขและความเชื่อถือมากขึ้น โดยสรุป NUMBEO ใช้เทคโนโลยีฮิวริสติกเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูล และลบข้อมูลที่ไม่ถูกต้องทางสถิติ โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน

กล่าวโดยสรุป ฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้คนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อันแสดงให้เห็นได้จากสัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 17 ตัว ครอบคลุม 8 ด้าน ระหว่างความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่ดีมีสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีเพียงบางตัวชี้วัดเท่านั้นที่ผสมระหว่างเชิงอัตวิสัยและเชิงภาววิสัย ทำให้เห็นสัดส่วน ร้อยละ 77.80 ของดัชนีคุณภาพชีวิตของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) มุ่งไปวัดเรื่องความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตภาววิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.18

[35] NUMBEO. (2023). **Quality of Life.** https://www.numbeo.com/quality-of-life/indices_explained.jsp.

รูปที่ 2.18 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของเว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

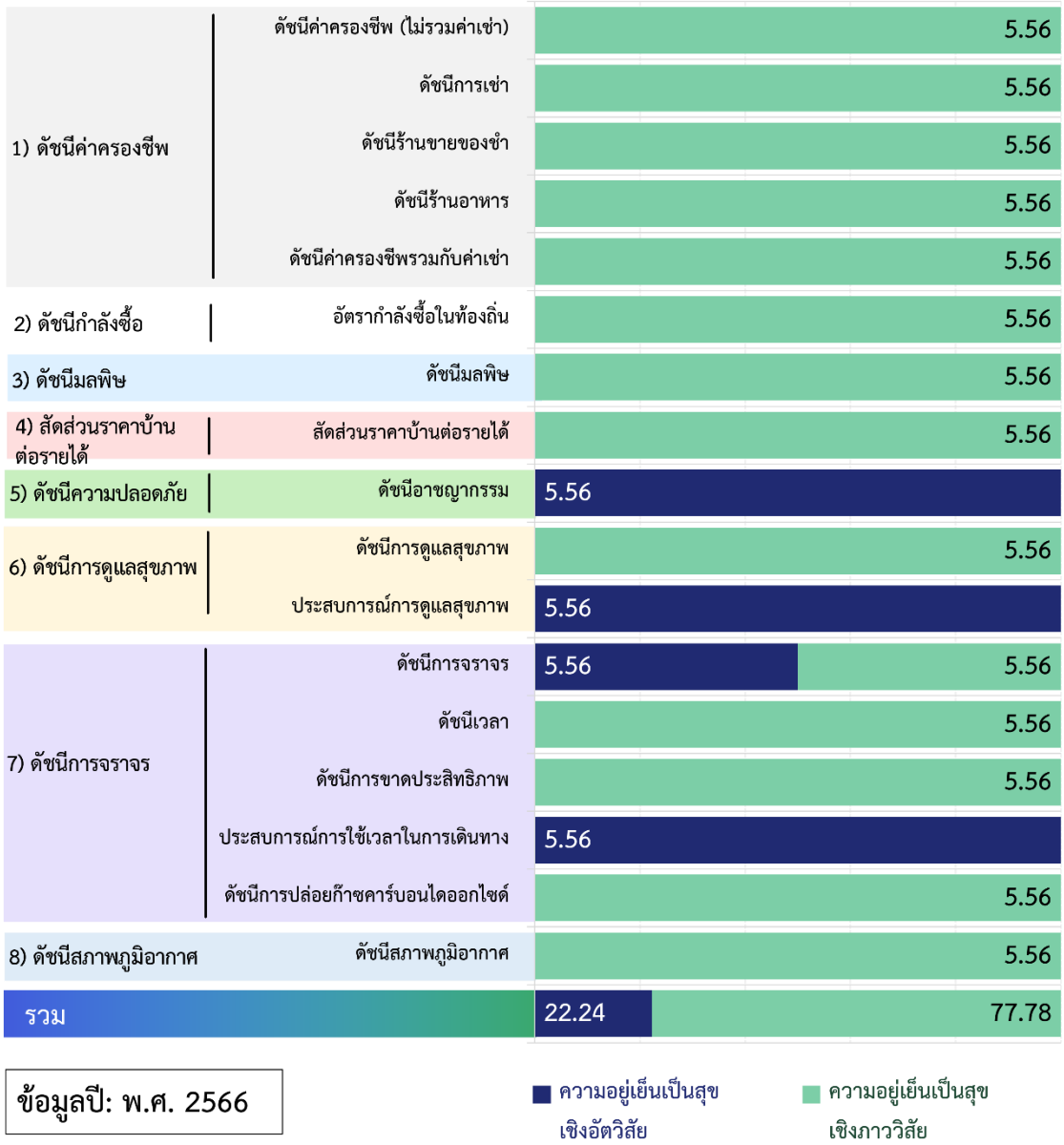

2) ความอยู่เย็นเป็นสุขด้านดิจิทัลเว็บไซต์ Snap Inc

(1) ประวัติความเป็นมาของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขด้านดิจิทัลของเว็บไซต์ Snap Inc

Snap Inc เป็นบริษัทที่ผลิต Snapchat เป็นแอปพลิเคชันที่ถือเกิดขึ้นในปี 2011 ในระหว่างที่ อีวาน สปีเกล (Evan Spiegel) เรียนโปรดักส์ดีไซน์ ณ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แล้วพบกับ บ๊อบบี้ เมอร์ฟี่ (Bobby Murphy) และ เร็กกี้ บราวน์ (Reggie Brown) ทั้ง 3 คน ร่วมกันพัฒนาแอปพลิเคชันนี้ขึ้นมา ตอนแรกใช้ชื่อว่า “Picaboo” เพื่อจะให้เข้ากับโลโก้ของแอพที่เป็นเหมือนผีฝรั่งหน้าตาน่ารัก แต่ชื่อนี้ไปซ้ำกับบริษัทหนังสือภาพแห่งหนึ่ง ทำให้เปลี่ยนมาใช้ชื่อ Snapchat แทน โดยแอปพลิเคชันถูกเปิดตัวบน iOS ในปี ค.ศ. 2012 โดย อีวาน สปีเกล เป็นซีอีโอ Snapchat เติบโตอย่างรวดเร็วในปี ค.ศ. 2015 มีผู้เข้าใช้งาน ส่งภาพ และวิดีโอกว่า 2 ล้านล้านต่อวัน มีคนสร้างคอนเทนต์ใหม่ ๆ ถึง 500 ล้านครั้งต่อวัน และในปี ค.ศ. 2016 มีคนดูวิดีโอบนแอปพลิเคชันนี้ถึง 10 ล้านคนต่อวัน ปัจจุบันคาดการณ์กันว่ามูลค่าของ Snapchat อยู่ที่ 15,000 ล้านดอลลาร์[36]

(2) แนวคิดที่นำมาใช้ในการทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขด้านดิจิทัลของเว็บไซต์ Snap Inc

Snap Inc พัฒนาแนวคิดดัชนีความเป็นอยู่ที่ดีทางดิจิทัล (Digital Well-Being Index: DWBI) มาจากทฤษฎี PERMA เป็นทฤษฎีจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) ของมาร์ติน เซลิกแมน (Martin Seligman) (Sansom, 2023)[37] โดยเขามาปรับเป็น PERNA ที่แตกต่างออกไปจากทฤษฎีของเซลิกแมน และได้นำแนวคำถามของทฤษฎีนี้มาปรับจนเหลือ 20 ข้อความเพื่อวัดตามหมวดหมู่ที่แบ่งเป็น 5 หมวดหมู่ (Snap Inc, 2566)[38]

กล่าวโดยสรุป ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขด้านดิจิทัลของเว็บไซต์ Snap เป็นการวัดอารมณ์ผู้การใช้ดิจิทัลด้านจิตวิทยาเชิงบวก มีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนที่ใช้สื่อออนไลน์ในโลกปัจจุบัน สัดส่วนองค์ประกอบของตัวชี้วัดทั้ง 20 ตัว ระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย พบว่า ตัวชี้วัดทุกตัววัดความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย ร้อยละ 100 ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขด้านดิจิทัลในเว็บไซต์ Snap เนื่องจากเป็นการวัดอารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้ใช้งานดิจิทัล Snap Inc จึงวัดด้านจิตวิทยาเชิงบวกที่เน้นเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย รายละเอียดดังรูปที่ 2.19

---

[36] GQ Thailand. (2559, พฤษภาคม). **Evan Spiegel ผู้ก่อตั้ง Snapchat แอพหมื่นล้าน.** https://www.gqthailand.com/culture/movie/article/evan-spiegel.

[37] Sansom, L. (2023, August). Perma + 4: A Report from The Ippa World Congress. **Positive Psychology News.** https://positivepsychologynews.com/news/lisa-sansom/2023081452397.

[38] Snap Inc. (2566, กุมภาพันธ์). **ขอแนะนำดัชนีความเป็นอยู่ที่ดีทางดิจิทัล.** https://values.snap.com/th-TH/news/safer-internet-day-2023

รูปที่ 2.19 สัดส่วนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยและภาววิสัยของเว็บไซต์ Snap Inc

2.3.4 เปรียบเทียบแนวคิดการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ของต่างประเทศ

ในการเปรียบเทียบการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของต่างประเทศ ใช้การวิเคราะห์เพื่อจำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มหน่วยงานของต่างประเทศ พบว่า ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขโดยเฉลี่ยร้อยละ 66.88 เป็นเชิงภาววิสัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในกลุ่มของประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาแม้ว่าจะให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัยมากกว่าเชิงอัตวิสัยก็ตาม แต่มิได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมีข้อสังเกตว่า ประเทศในกลุ่มกำลังพัฒนาหากเป็นประเทศที่มีความร่ำรวย มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ มีแนวโน้มสูงในการให้น้ำหนักกับความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย ในขณะเดียวกัน หากเป็นประเทศกำลังพัฒนาและมีความยากจน มีแนวโน้มที่จะให้น้ำหนักความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยมากกว่า

ทั้งนี้ หากนำแนวคิดของการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของต่างประเทศมาร้อยเรียงกันจะพบว่ามีพัฒนาการ ที่เริ่มจากความต้องการที่จะพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัยที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรมในเชิงภาววิสัย โดยนำแนวคิดที่พลเมืองของประเทศนั้นมีความคุ้นเคย จากนั้นมาพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะให้ไปสู่แนวคิดความต้องการของมาสโลว์ ถัดจากนั้น มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพควบคู่กับความพึงพอใจโดยรวมของคนในประเทศที่มีต่อการพัฒนา อันนำไปสู่แนวคิดของการพัฒนาคุณภาพชีวิต (QLI) ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต แล้วค่อยพัฒนาไปเป็นขั้นของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคม ท้ายที่สุด จะพัฒนาประเทศไปถึงขั้นของการวัดความก้าวหน้าของผู้คนที่อยู่ในสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข ว่ามีความก้าวหน้าทางสังคมมากขึ้นหรือลดลง รายละเอียดดังรูปที่ 2.20

ดังนั้น เมื่อกลับมามองบริบทการพัฒนาของสังคมไทย อาจอยู่ในขั้นของความพยายามที่นำแนวคิดความต้องการของมาสโลว์มาใช้ในการวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนโยบายการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเห็นว่าประเทศมาเลเซียมีบริบทที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย และมุ่งเน้นที่จะพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความสุขเชิงภาววิสัย แต่ในขณะเดียวกัน เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์ก็มิอาจมองข้ามไปได้ เนื่องจากต้องการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งภาววิสัยและอัตวิสัย ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจึงสามารถนำแนวคิด องค์ประกอบ และตัวชี้วัด ของประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์มาปรับปรุงให้เข้ากับบริบทการพัฒนาของสังคมไทยได้

รูปที่ 2.20 เปรียบการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของต่างประเทศ

ความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ของต่างประเทศ	ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย	ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัย
กรณีศึกษากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว	33.12	66.88
1) กรุงเวียนนา ออสเตรีย แนวคิดหลัก:คุณภาพชีวิต (QLI)	41.30	58.70
2) รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา แนวคิดหลัก:คุณภาพชีวิต (QLI)	8.30	91.70
3) แคนาดา แนวคิดหลัก:คุณภาพชีวิต (QLI)	36.87	63.13
4) ไอร์แลนด์ แนวคิดหลัก: ความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD	26.47	73.53
5) ออสเตรเลีย แนวคิดหลัก: ความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD	37.30	62.70
6) ฟินแลนด์ แนวคิดหลัก:ความก้าวหน้าทางสังคม (SPI)	48.49	51.51
กรณีศึกษากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา	44.73	55.27
1) ตุรกี แนวคิดหลัก: ความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD	36.60	63.40
2) ฟิลิปปินส์ แนวคิดหลัก: คุณภาพชีวิต (QLI)	50.00	50.00
3) มาเลเซีย แนวคิดหลัก: ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's)	40.90	59.10
4) ภูฏาน แนวคิดหลัก: แนวคิดทางพุทธทางสายกลาง	51.43	48.57
กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงาน	61.10	38.90
1) นัมบีโอ แนวคิดหลัก: คุณภาพชีวิต (QLI)	22.20	77.80
2) Snap Inc แนวคิดหลัก: ทฤษฎี PERMA ของเซลิกแมน	100.00	-

การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจากประเทศและหน่วยงานนั้น ทำให้เห็นความคล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม การนำดัชนีไปใช้ในระดับประเทศจะถูกออกแบบไปตามเป้าหมาย แหล่งข้อมูล และบริบทของประเทศนั้น ๆ ดังเห็นได้จากการเปรียบเทียบลักษณะข้อดีและข้อจำกัด ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบลักษณะข้อดีและข้อจำกัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจากต่างประเทศ

ประเทศหรือหน่วยงาน	ลักษณะของดัชนี	
	ข้อดี	ข้อจำกัด
กรณีศึกษากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว		
กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย	ดัชนีคุณภาพชีวิตของเวียนนามีความเฉพาะเจาะจงสำหรับเมืองหนึ่ง ๆ ที่มีระบบโครงสร้างพื้นที่ในการรองรับพลเมือง และมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการใช้ชีวิตประจำวัน	ลักษณะเฉพาะของเมืองทำให้ยากต่อการเปรียบเทียบกับดัชนีคุณภาพชีวิตในระดับชาติหรือนานาชาติ
อิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา	ดัชนีคุณภาพชีวิตของรัฐอิลลินอยส์มีประโยชน์ต่อการวางผังเมือง ใช้ข้อมูลความพึงพอใจในชีวิต โดยเน้นคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในภูมิภาค	มีข้อจำกัดที่ใช้ได้เฉพาะบางรัฐเท่านั้น ยังขาดข้อมูลระดับชาติ การใช้ข้อมูลความพึงพอใจในชีวิตแบบอัตนัย (Subjective Life Satisfaction) อาจทำให้เกิดอคติ
แคนาดา	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของแคนาดา มีกรอบการทำงานหลายมิติที่ครอบคลุม มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและมุ่งเน้นไปที่ความเป็นอยู่ที่ดีทางสังคมและสิ่งแวดล้อม	มุ่งเน้นไปที่ความเป็นอยู่ที่ดีของชาติเป็นหลัก ซึ่งอาจทำให้การเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคมีความท้าทาย ความซับซ้อนของกรอบการทำงานอาจเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร
ไอร์แลนด์	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศไอร์แลนด์ เป็นการวัดแบบองค์รวมและหลายมิติ โดยเน้นที่ความยั่งยืนและความเท่าเทียมกัน ความร่วมมือกับ OECD ช่วยเพิ่มจุดยืนในระดับนานาชาติ	ยังต้องมีการประเมินผลกระทบเชิงนโยบาย เนื่องจากดัชนีถูกจัดทำได้ไม่นาน ทำให้การเปรียบเทียบระหว่างประเทศมีความท้าทาย อาจต้องใช้เวลาในการประเมินผลกระทบเชิงนโยบาย
ออสเตรเลีย	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของออสเตรเลีย เป็นการปรับตามเป้าหมายของ OECD และ UN โดยครอบคลุมมิติสุขภาพ ความมั่นคง ความยั่งยืน	ยังต้องมีการประเมินผลกระทบเชิงนโยบาย เนื่องจากดัชนีถูกจัดทำได้ไม่นาน ทำให้มีความท้าทายในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

ประเทศหรือหน่วยงาน	ลักษณะของดัชนี	
	ข้อดี	**ข้อจำกัด**
	ความสามัคคี และความเจริญรุ่งเรือง	
ฟินแลนด์	ดัชนีการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขฟินแลนด์ ใช้กรอบ OECD และมุ่งเน้นไปที่ความก้าวหน้าด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	อาจมีช่องว่างในมิติความเป็นอยู่ที่ดีบางประการ และการจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันอาจเป็นเรื่องท้าทาย
กรณีศึกษากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา		
ตุรกี	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขนี้ใช้กรอบที่ความครอบคลุมหลากหลายมิติ ด้วยความร่วมมือกับ OECD ทำให้ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ	ความซับซ้อนอาจทำให้เกิดจุดอ่อนในแง่ของการสื่อสารต่อประชาชนทั่วไป
ฟิลิปปินส์	ดัชนีคุณภาพชีวิตมีความครอบคลุมคุณภาพชีวิตทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค ความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ	เป็นข้อมูลที่ค่อนข้างใหม่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความท้าทายในการรวบรวมข้อมูล ศักยภาพของความเป็นอัตวิสัยในตัวชี้วัดบางตัวอาจเป็นข้อจำกัด
มาเลเซีย	ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขวัดหลายมิติ โดยปรับจากลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ มุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุล	เช่นเดียวกับดัชนีระดับชาติอื่น ๆ อาจเผชิญกับความท้าทายในการเปรียบเทียบในระดับภูมิภาค การบรรลุเป้าหมายระยะยาวอาจเป็นเรื่องยาก
ภูฏาน	ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH) มุ่งเน้นไปที่ความสุขและความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้กรอบการทำงานแบบองค์รวมเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	การวัด GNH นั้นซับซ้อนและเป็นค่อนข้างเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจจำกัดการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

ประเทศหรือหน่วยงาน	ลักษณะของดัชนี	
	ข้อดี	ข้อจำกัด
กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงาน		
นัมบิโอ (NUMBEO)	เป็นเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่มีความทันสมัย ง่ายต่อการเข้าถึงทั่วโลก สะดวกที่จะนำข้อมูลไปใช้ควบคู่การพิจารณากับการพัฒนาประเทศ ช่วยให้นโยบายมีความครอบคลุมในประเด็นคุณภาพชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน	ความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูล ความเอนเอียงที่อาจเกิดขึ้นจากข้อมูลที่รวบรวมจากมวลชน และการขาดแหล่งข้อมูลอย่างเป็นทางการอาจเป็นข้อจำกัดได้
Snap Inc.	Digital Well-being Index ของ Snap Inc. เป็นการวัดจิตวิทยาเชิงบวก เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ต้องการให้เห็นอารมณ์ การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ และอื่น ๆ ของผู้การใช้ดิจิทัลทั่วโลก	แหล่งข้อมูลอัตนัย (Subjective Data) อาจเกิดความเอนเอียงที่อาจเกิดขึ้นกับข้อมูลโซเชียลมีเดีย และขอบเขตที่จำกัดของความอยู่เย็นเป็นสุขแบบดิจิทัลของรัฐแคลิฟอร์เนีย อาจจำกัดความสามารถในการนำไปใช้ในวงกว้าง

จากตารางข้างต้น ทำให้เห็นข้อดีและข้อจำกัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในต่างประเทศว่า แนวคิดในการพัฒนาพัฒนาดัชนีที่การประเมินคุณภาพชีวิต ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อดีประกอบด้วยลักษณะหลายมิติ สะท้อนถึงแนวทางแบบองค์รวมต่อความอยู่เย็นเป็นสุขและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะออสเตรีย แคนาดา ฟินแลนด์ และภูฏาน ที่มีการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขแห่งชาติ มุ่งเน้นการประเมินคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมและหลายมิติ ดัชนีครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับกรอบการทำงานระหว่างประเทศ เช่น ตัวแบบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD หรือดัชนีความสุขมวลรวมประชาชาติของภูฏาน

กล่าวโดยสรุป จากศึกษากรณีต่างประเทศมาสู่การวิเคราะห์โดยจัดหมวดเป็นปัจจัยต่าง ๆ แล้วจึงนำมาเรียงความสัมพันธ์ตามลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ที่กระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย 14 หมวด คือ (1) ระบบบริการสุขภาพ (2) สุขภาพ (3) ระบบการศึกษา (4) ระดับสติปัญญา (5) โครงสร้างพื้นฐาน (6) ที่อยู่อาศัย (7) ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ (8) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม (9) การใช้เวลากับการทำงานและเข้าสังคม (10) สิ่งแวดล้อม (11) ความปลอดภัยทางสังคม (12) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (13) วัฒนธรรม (14) ธรรมาภิบาล (รายละเอียดดังตารางที่ 2.3) เพื่อแสดงให้เห็นว่าในแต่ละประเทศมีความพร้อมและความอยู่เย็นเป็นสุขแตกต่างกัน ทั้งนี้หากประเทศใดมีความพร้อมในหมวดปัจจัยนั้นเต็มที่แล้วจะไม่ถูกนำมาวัด เนื่องจากไม่มีความหมายต่อความเป็นอยู่และความสุขของคนในช่วงสภาวะนั้น

ตารางที่ 2.3 ลักษณะหมวดปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
1. ภาพรวมความอยู่เย็นเป็นสุข												
A1.1 ประชากรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีพื้นที่สีเขียว มีสุขภาพกายและจิต ใช้ชีวิตได้ปลอดภัย มีอิสระในรสนิยมทางเพศ และมีการดูแลสาธารณสุขในระดับสูง (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก)	✓											
B7.1 ประชากรมีความเป็นอยู่และมีความสุข (ภาววิสัยเชิงบวก)							✓					
2. ระบบบริการสุขภาพ												
B7.2 การบริการสาธารณะสุข (ภาววิสัยเชิงบวก)	✓											
A5.2 ระบบบริการสุขภาพ และระบบฐานข้อมูลที่จำเป็นในการดูแลสุขภาพ (ภาววิสัยเชิงลบ)					✓							
A6.2 ฐานข้อมูลสุขภาพของเด็กและเยาวชนที่รองรับความเสี่ยงทางกายและจิตแบบใหม่ที่ได้มาตรฐาน (ภาววิสัยเชิงลบ)						✓						
A2.2 อุปสรรคในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล (ภาววิสัยเชิงลบ)		✓										
3. สุขภาพ												
A3.3 การป้องกัน ส่งเสริม และการดูแลรักษาสุขภาพ (ภาววิสัยเชิงบวก)			✓									
C11.3 การดูแลรักษาสุขภาพ (ภาววิสัยเชิงบวก)											✓	
A4.3.1 การดูแลรักษาภาวะความซึมเศร้า (ภาววิสัยเชิงลบ)				✓								
A4.3.2 การที่ไม่รู้สึกหดหู่ของประชากรโดยรวม และกลุ่มนักเรียนในวัยเด็ก (อัตวิสัย+ภาววิสัยเชิงบวก)				✓								
A4.3.3 ด้านความรู้สึกเหงา (อัตวิสัยเชิงลบ)												
A6.3 พึงพอใจในชีวิตต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (อัตวิสัยเชิงบวก)				✓		✓						
C12.3.1 กิจกรรมทางออนไลน์ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจ ยินดี มีความคุ้มค่า มีคุณค่า และมีความสำเร็จ (อัตวิสัยเชิงบวก)												✓
C12.3.2 กิจกรรมทางออนไลน์ทำให้รู้สึกห่างเหิน การถูกนินทาว่าร้าย โดดเดี่ยว และถูกทอดทิ้ง (อัตวิสัยเชิงลบ)												✓
4. ระบบการศึกษา												
A2.4 การมีสิทธิในการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพตลอดชีวิต (ภาววิสัยเชิงบวก)		✓										
A3.4 ระบบอบรมการฝึกทักษะในหลักสูตรเยาวชนและวัยแรงงาน (ภาววิสัยเชิงบวก)			✓									
A1.4 มีศูนย์วิจัยและนวัตกรรมที่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ค้นคว้า และดึงดูดการลงทุน (ภาววิสัยเชิงบวก)	✓											

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
5. ระดับสติปัญญา B7.5 ผลลัพธ์ทางปัญญาของวัยศึกษา (ภาววิสัยเชิงบวก) A6.5 ทักษะทางดิจิทัลและความปลอดภัยในการใช้งานทั้งการดำเนินชีวิต ทางธุรกรรมการเงิน ทางสุขภาพ และทางการใช้บริการภาครัฐ (ภาววิสัยเชิงบวก) A4.5 ทักษะทางปัญญาและการพัฒนาตนเอง (ภาววิสัยเชิงบวก)				✓		✓	✓					
6. โครงสร้างพื้นฐาน A1.6 มาตรฐานโครงสร้างพื้นฐาน (ภาววิสัยเชิงบวก) B8.6 การใช้บริการภาครัฐทั้งระบบขนส่ง ระบบการศึกษา และระบบสาธารณูปการ (ภาววิสัยเชิงบวก) A6.6 ประสิทธิภาพการให้บริการอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์เคลื่อนที่ (ภาววิสัยเชิงบวก) C11.6 ความไร้ประสิทธิภาพ และพึงพอใจต่อการจราจร (อัตวิสัยเชิงลบ) B7.6 พึงพอใจต่อการเข้าถึงการบริการภาครัฐทั้งการคมนาคมขนส่ง การขนส่งสาธารณะ และอินเทอร์เน็ต (อัตวิสัยเชิงบวก)	✓					✓	✓	✓			✓	
7. ที่อยู่อาศัย A2.7 คุณภาพที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย สะอาด สะดวก (ภาววิสัยเชิงบวก) B7.7 คุณภาพที่อยู่อาศัยมีความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกของสุขอนามัยที่ได้มาตรฐาน (ภาววิสัยเชิงบวก) A4.7 ความสามารถในการซื้อในที่อยู่อาศัยที่มีความใหม่ และสะดวกต่อการเดินทาง (ภาววิสัยเชิงบวก) B9.7 การมีที่อยู่อาศัยที่การเข้าถึงสาธารณูปโภคและมีพลังงานใช้ เข้าถึงสาธารณูปการที่ให้ความบันเทิงและนันทนาการ (เช่น สวนสาธารณะ โรงภาพยนตร์ โรงแรม) มีความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ (เช่น พื้นที่สาธารณะ ถนน) (ภาววะวิสัยเชิงบวก)		✓		✓			✓		✓			
8. ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ B9.8 ด้านความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งการกระจายรายได้ ระบบขนส่ง ระบบการศึกษา ระบบการสื่อสาร ความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตการทำงาน (ภาววิสัยเชิงบวก) A3.8 ด้านรายได้ การบริโภค และความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (ภาววิสัยเชิงบวก) C11.8.1 ด้านกำลังซื้อของการค่าครองชีพ ทั้งกำลังซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ค่าเช่าที่อยู่อาศัย และการประมาณค่าครองชีพบวกค่าเช่า (ภาววิสัยเชิงบวก)			✓						✓		✓	

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
A5.8.1 ด้านความมั่นคงในการลงทุนด้านทักษะการศึกษา การทำงานที่หลากหลาย มีค่าแทนสูง และมั่นคง (ภาววิสัยเชิงบวก)					✓							
B7.8 ด้านความมั่นคงในการออมโดยเฉลี่ยของประชากร การกระจายรายได้ และกำลังซื้ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน (ภาววิสัยเชิงบวก)							✓					
C11.8.2 ด้านความมั่นคงในรายได้สุทธิโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่สามารถจ่ายค่าซื้อที่อยู่อาศัยได้ (ภาววิสัยเชิงบวก)											✓	
A5.8.2 ด้านความมั่นคงทางการเงิน ที่อยู่อาศัย และความปลอดภัย (ภาววิสัยเชิงบวก)					✓							
A6.8 ด้านทักษะการทำงานในด้านดิจิทัลสูงส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น (ภาววิสัยเชิงบวก)						✓						
A6.8 ด้านงานดิจิทัลเพิ่มโอกาสในการจ้างงานของอุตสาหกรรมใหม่และภาวะความเครียดกับงานแบบใหม่ (ภาววิสัยเชิงบวก)						✓						
9. เศรษฐกิจที่เป็นธรรม												
A2.9 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงงาน คุณภาพของงาน ค่าตอบแทน บริการที่เพิ่มโอกาสขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ และระดับจังหวัด (ภาววิสัยเชิงบวก)		✓										
A4.9.1 ด้านรายได้และความมั่นคงรายได้สุทธิและทรัพย์สินต่อครัวเรือน สัดส่วนความยากจนต่อครัวเรือน และผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net National Product: NNP) (ภาววิสัยเชิงบวก)				✓								
C11.9 ด้านกำลังซื้อของรายได้สุทธิต่อเดือนโดยเฉลี่ยในต่างจังหวัดเทียบกับความสามารถในการซื้อสินค้าและบริการที่อยู่ในเมืองหลวง (ภาววิสัยเชิงบวก)											✓	
A4.9.2 ด้านแรงงานต่อตลาดงาน ทั้งปริมาณความต้องการแรงงาน การจ้าง และรายได้ต่อสัปดาห์ (ภาววิสัยเชิงบวก)				✓								
B7.9 ด้านแรงงาน สัดส่วนผู้มีงานทำเทียบกับผู้ว่างงาน รายได้เฉลี่ยของบุคคลต่อจังหวัด และระดับความพึงพอใจของบุคคลต่อการทำงาน (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก)							✓					
B10.9 สวัสดิการแรงงาน ทั้งมาตรฐานการครองชีพ ระดับการศึกษา และสุขภาพ (ภาววิสัยเชิงบวก)										✓		
10. การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม												
A6.10 ด้านประสบการณ์การใช้ดิจิทัลกับความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว (ภาววิสัยเชิงบวก)						✓						
A4.10 ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานต่อไตรมาส จำนวนแรงงานที่ได้รับการดูแลต่อสัปดาห์ และความพึงพอใจของประชาชนที่มีเวลาว่างให้ใช้เพิ่มขึ้น (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก)				✓								

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
A3.10 ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ทั้งการใช้เวลาดูแลร่างกาย จิตใจ ครอบครัว และการทำงาน (อัตวิสัยเชิงบวก) B8.10 ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานและสังคมส่วนตัว ทั้งความเชื่อทางศาสนา ครอบครัว เพื่อน ชุมชน และการทำงาน (อัตวิสัยเชิงบวก)			✓					✓				
11. สิ่งแวดล้อม **- การดูแล** A4.11 การดูแลความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งควบคุมมลพิษ แหล่งน้ำ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการกำจัดของเสีย (ภาววิสัยเชิงลบ) C11.11.1 ด้านระดับมลพิษโดยรวมในเมือง ทั้งอากาศ น้ำ ขยะ เสียง แสง พื้นที่สีเขียว ทางธรรมชาติโดยรอบ (ภาววิสัยเชิงลบ) C11.11.2 ด้านสภาพภูมิอากาศของเมือง (ภาววิสัยเชิงบวก) **- การลด** A1.11 ด้านลดการใช้ทรัพยากร ทั้งพลังงาน ยานพาหนะ (ภาววิสัยเชิงบวก) A6.11 ด้านดิจิทัลที่ใช้เป็นทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค ทำให้เกิดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมลพิษทางอากาศ (ภาววิสัยเชิงลบ) **- คุณภาพการดูแล** B7.11 ด้านคุณภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งอากาศ พื้นที่สีเขียว การจัดการขยะ มลพิษ และความพึงพอใจต่อบริการของเทศบาล (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก) B8.11 ด้านคุณภาพในการดูแลภาวะอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีความปลอดภัยและมั่นคง (ภาววิสัยเชิงบวก) B9.11 การควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ พื้นที่ป่า และอุณหภูมิ (ภาววะวิสัยเชิงลบ) **- ความยั่งยืน** B10.11 ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่ผลกระทบต่อสัตว์ป่า และความหลากหลายของระบบนิเวศให้เกิดความยืดหยุ่น (ภาววิสัยเชิงบวก) A3.11 ด้านความยั่งยืนในการคุ้มครองและป้องกันสิ่งแวดล้อม รวมถึงการฟื้นฟูระบบนิเวศของทรัพยากร (ภาววิสัยเชิงบวก) A5.11 ด้านความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทั้งการดูแล คุ้มครอง และฟื้นฟู (ภาววิสัยเชิงบวก)	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓ ✓	

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
12. ความปลอดภัยทางสังคม A4.12 สัดส่วนความปลอดภัยในสังคม ทั้งของการถูกฆาตกรรม ผู้เสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บบนท้องถนน และความหวาดกลัวภัยของประชากรต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (ภาววิสัย + อัตวิสัยเชิงลบ) B7.12 สัดส่วนความปลอดภัยในสังคม ทั้งของการถูกฆาตกรรมในระดับจังหวัด ความปลอดภัยทางถนน การรับรู้ความปลอดภัยในบริเวณที่อยู่อาศัย และความพึงพอใจต่อบริการความปลอดภัยสาธารณะ (ภาววิสัย + อัตวิสัยเชิงลบ) A6.12 สัดส่วนของผู้ถูกละเมิดอาชญากรรมทางไซเบอร์ (ภาววิสัยเชิงลบ) C11.12 สัดส่วนอาชญากรรมโดยรวมในเมืองหรือประเทศ (ภาววิสัยเชิงลบ)				✓		✓	✓				✓	
13. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง B9.13 ความอบอุ่นของครัวเรือนทั้งการหย่าร้าง คดีความรุนแรงในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน จำนวนหนี้ครัวเรือนต่อหัว รวมถึงอัตราส่วนการเป็นภาระ (ภาววะวิสัย) A6.13 ด้านการเชื่อมโยงทางสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น ได้ (ภาววิสัยเชิงบวก) C12.13.1 ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคมในออนไลน์ที่ดี ทั้งการรับรู้ข่าวสาร การเพิ่มทักษะความรู้ผ่านออนไลน์ และเพิ่มความมั่นใจในการใช้ชีวิต (อัตวิสัยเชิงบวก) A2.13 ด้านการเชื่อมโยงทางสังคมออนไลน์ การสื่อสารในชุมชน และครัวเรือนที่พูดภาษาอังกฤษได้ (ภาววิสัยเชิงบวก) C12.13.2 ด้านการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมออนไลน์ที่สนุกและตื่นเต้น (อัตวิสัยเชิงบวก) C12.13.3 ด้านความสัมพันธ์ที่ดีทางออนไลน์ ทั้งมีเพื่อนที่คอยรับฟัง ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน (อัตวิสัยเชิงบวก) A3.13 ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็งในการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งระหว่างประชาชน องค์กรเอกชน สาธารณะ และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (ภาววะวิสัยเชิงบวก) B9.13 การมีส่วนร่วมทางสังคมโดยมีองค์กรไม่แสวงผลกำไร สมาคม และอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม (ภาววะวิสัยเชิงบวก)		✓	✓			✓			✓			✓ ✓ ✓ ✓
14. วัฒนธรรม A3.14 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งสันทนาการ นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และการรื่นเริง ที่มีผลต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิต (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก)			✓									

ลักษณะปัจจัยของความอยู่เย็นเป็นสุข	A1	A2	A3	A4	A5	A6	B7	B8	B9	B10	C11	C12
B10.14 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งทางการสนทนาภาษาถิ่นศิลปะ การระดมทุนเพื่อชุมชน การป้องกันชุมชน การใช้เวลาร่วมกับครอบครัว ที่ทำงาน ชุมชน และการสร้างอารมณ์และจิตวิญญาณ (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก) B7.14 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของความพึงพอใจต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งการสันทนา การเข้าถึงแหล่งห้างสรรพสินค้าและสิ่งอำนวยความสะดวก (อัตวิสัยเชิงบวก) A5.14 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ทั้งในครอบครัว เพื่อน ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม (ภาววิสัย+อัตวิสัยเชิงบวก)					✓		✓			✓		
15. ธรรมาภิบาล B10.15 ด้านการปกครองที่ภาครัฐไม่ประพฤติทุจริต การให้สิทธิต่อประชาชน และการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครอง (ภาววิสัยทั้งเชิงลบและเชิงบวก) A6.15 ด้านการกำกับดูแลภาครัฐต่อกฎหมายและการบังคับใช้ ทั้งการควบคุมในชีวิตของประชาชนต่อการแสดงความคิดเห็นผ่านออนไลน์ และความปลอดภัยโดยไม่ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล (ภาววิสัยเชิงบวก) B9.15 การมีธรรมาภิบาล การทุจริต ความปลอดภัยในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และการพิจารณาคดีสำเร็จ (ภาววิสัยเชิงลบ) A3.15 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย (ภาววิสัยเชิงบวก) A4.15 ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงออกต่อประชาธิปไตย (อัตวิสัยเชิงบวก) B7.15 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ต่อการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและประเทศ (ภาววิสัยเชิงบวก)			✓	✓		✓	✓		✓	✓		

ลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ของความอยู่เย็นเป็นสุขกรณีศึกษาต่างประเทศ รายละเอียดดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ของความอยู่เย็นเป็นสุขกรณีศึกษาต่างประเทศ

ประเทศ/หน่วยงาน	ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน	ลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์
กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (กรณีศึกษา 6 ประเทศ) แทนด้วยอักษร A		
A1 เท่ากับ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย	เมืองน่าอยู่ ยั่งยืน ราคาไม่แพง และเจริญรุ่งเรืองในวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีความเท่าเทียมทางเพศ	การมีระบบบริการสุขภาพ ระบบการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน และการลดการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
A2 เท่ากับ รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา	สภาวะของชุมชนเข้มแข็ง น่าอยู่ และสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้	การมีระบบการบริการสุขภาพ ระบบการศึกษา ที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจที่เป็นธรรม และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง
A3 เท่ากับ ประเทศแคนาดา	ความเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ชุมชน และสังคมได้	การมีสุขภาพ ระบบการศึกษา ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง วัฒนธรรม และธรรมาภิบาล
A4 เท่ากับ ประเทศไอร์แลนด์	ความยั่งยืนและความเท่าเทียมในการกระจายทุน ทั้งทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนมนุษย์	สุขภาพ ระดับสติปัญญา ที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจที่เป็นธรรม การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม การดูแลสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง และธรรมาภิบาล
A5 เท่ากับ ประเทศออสเตรเลีย	สุขภาพดี ปลอดภัย ยั่งยืน เป็นปึกแผ่น มั่งคั่ง การยึดเหนียวทางสังคม ครอบคลุมความเสมอภาค และความยุติธรรม	ระบบบริการสุขภาพ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม
A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์	โอกาสและความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุข	ระบบการบริการและสุขภาพ ระดับสติปัญญา โครงสร้างพื้นฐาน ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม การลดการใช้สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง และธรรมาภิบาล

ประเทศ/หน่วยงาน	ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน	ลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์
กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (กรณีศึกษา 4 ประเทศ) แทนด้วยอักษร B		
B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี	ความสุขที่สะท้อนค่านิยมทางสังคม ความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะ และความเป็นอยู่โดยรวมที่มีความแตกต่าง ระดับจังหวัดที่สามารถระบุทิศทางได้ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ	ระดับสติปัญญา โครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม คุณภาพการดูแล สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางสังคม วัฒนธรรม และธรรมาภิบาล
B8 เท่ากับ ประเทศฟิลิปปินส์	การที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย และ มีสวัสดิการจากรัฐบาลที่มีความครอบคลุม หลายมิติ รวมถึงความยากจนที่ลดลง	โครงสร้างพื้นฐาน การใช้เวลากับการทำงาน และการเข้าสังคม และคุณภาพการดูแล สิ่งแวดล้อม
B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย	ความสมดุลระหว่างการพัฒนาและเศรษฐกิจ ที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการครองชีพ คุณภาพของชีวิต ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย จิตใจ รวมถึงค่านิยมทางสังคม และความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะ	ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ คุณภาพการดูแล สิ่งแวดล้อม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่เข้มแข็ง และธรรมาภิบาล
B10 เท่ากับ ประเทศภูฏาน	ความสุขที่อยู่บนทางสายกลางด้วยความสมดุล ระหว่างความต้องการที่เป็นอยู่ที่ดีทางในวัตถุ กับความต้องการทางจิตวิญญาณ อารมณ์ และวัฒนธรรมของสังคม	เศรษฐกิจที่เป็นธรรม คุณภาพการดูแล สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และธรรมาภิบาล
กลุ่มหน่วยงาน (กรณีศึกษา 2 หน่วยงาน) แทนด้วยอักษร C		
C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)	คุณภาพชีวิตของคนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกดี ได้แก่ การมีกำลังซื้อ ความสามารถ ในการจ่ายค่าเช่า ค่าครองชีพ ความปลอดภัย คุณภาพการดูแลสุขภาพ เวลาเดินทาง ระดับมลพิษ และสภาพอากาศ	สุขภาพ โครงสร้างพื้นฐาน ความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม การดูแล สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยทางสังคม
C12 เท่ากับ เว็บไซต์ Snap Inc	ความสุขทางอารมณ์ของผู้คนที่ใช้สื่อ ออนไลน์	สุขภาพ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่เข้มแข็ง

จากตารางข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ของความอยู่เย็นเป็นสุขกรณีศึกษาต่างประเทศว่า ในแต่ละกลุ่มประเทศสะท้อนให้เห็นทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนี้

1) กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว จะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเกี่ยวกับการมีสุขภาพที่ดี เมืองน่าอยู่ ยั่งยืน วัฒนธรรมที่หลากหลาย ความเท่าเทียมทางเพศ ความเปลี่ยนแปลงของบุคคล ชุมชน สังคม โดยมีลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ ด้านการมีสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบการศึกษา ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม ความยั่งยืน ทางสิ่งแวดล้อม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง วัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

2) กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างการพัฒนาและเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการครองชีพ คุณภาพของชีวิต ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ร่างกาย จิตใจ รวมถึงค่านิยมทางสังคม และความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะ มีสวัสดิการจากรัฐบาลที่มีความครอบคลุมหลายมิติ รวมถึงความยากจนที่ลดลง โดยมีลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ ด้านระดับสติปัญญา โครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม คุณภาพการดูแลสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางสังคม วัฒนธรรม และธรรมาภิบาล โครงสร้างพื้นฐาน การใช้เวลากับการทำงานและการเข้าสังคม และคุณภาพการดูแลสิ่งแวดล้อม

3) กลุ่มหน่วยงาน จะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกดี ได้แก่ การมีกำลังซื้อ ความสามารถในการจ่ายค่าเช่า ค่าครองชีพ ความปลอดภัย คุณภาพการดูแลสุขภาพ เวลาเดินทาง ระดับมลพิษ และสภาพอากาศ รวมถึงความสุขทางอารมณ์ของผู้คนที่ใช้สื่อออนไลน์ โดยมีลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ ด้านสุขภาพ โครงสร้างพื้นฐาน ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม การดูแลสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยทางสังคม รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาลักษณะปัจจัยที่สะท้อนความสัมพันธ์ของความอยู่เย็นเป็นสุขกรณีศึกษาต่างประเทศมีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบบริการสุขภาพ ระบบการศึกษา เป็นต้น กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันที่เกิดขึ้นจากตัวบุคคล ค่านิยมทางสังคม ความพึงพอใจต่อบริการสาธารณะรวมไปถึงสวัสดิการจากรัฐ และกลุ่มหน่วยงาน จะให้ทัศนะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันจากการวัดคุณภาพชีวิตของคนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เริ่มต้นจากการมีกำลังซื้อจนนำไปสู่ระดับมลพิษ และสภาพอากาศ

2.4 หลักการพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแผนระดับที่ 2 ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 5 ปีที่ 2 ของยุทธศาสตร์ชาติ โดยเป็นกลไกสำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้สำหรับการจัดทำแผนระดับที่ 3 หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยและทั่วโลกเผชิญกับสถานการณ์ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชาชน การประกอบธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทยที่ภาครัฐจำเป็นจะต้องจัดระบบบริการสาธารณสุขและสวัสดิการที่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรกรรม และความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

จากแนวโน้มและสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาแผน โดยอาศัยหลักการและแนวคิดการพัฒนา 4 ประการ ประกอบด้วย 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว ทั้งนี้หลักการและแนวคิดการพัฒนา ทั้ง 4 ประการ มีรายละเอียดดังนี้

1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง[39] เป็นแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งหลักการดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ มุ่งเน้นความมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพ และการเสริมสร้างความสมดุล ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ การพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง การกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความสมดุลทางธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมรองรับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2) “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience)

หลักการและแนวคิด “ล้มแล้วลุกไว”[40] คือ ความสามารถทางอารมณ์และจิตใจในการปรับตัวและฟื้นตัวกลับสู่ภาวะปกติ ภายหลังที่พบเหตุการณ์วิกฤตหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิต อันเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลผ่านพ้นอุปสรรคและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

Resilience[41] คือ ทักษะความสามารถในการรับมือกับความไม่แน่นอน ความสามารถในการปรับตัวเมื่อเจอกับการเปลี่ยนแปลง การเผชิญหน้ากับปัญหา โดยมีมุมมองที่เป็นบวก มองปัญหาเป็นโอกาส พยายามหาทางแก้ไขปัญหา เรียนรู้จากปัญหา และนำมาพัฒนาตนเอง และเมื่อเจอกับความล้มเหลว คนที่มีความสามารถในการรับมือก็จะไม่ยอมแพ้ แต่จะพยายามลุกขึ้นมาใหม่ และพาตัวเองไปเป็นคนที่เก่งและแกร่งขึ้นได้ โดยปัจจุบันมีการพัฒนากรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย UN Habitat ในปี 2022 ซึ่งหลักการของกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก เป็นการผนวกแนวความคิดของเป้าหมายการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน วาระการพัฒนาเมืองใหม่ และตัวชี้วัดวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา เพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของเมืองทั่วโลก และนำไปสู่การวางแผนและนโยบายการพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแบ่งรายละเอียดการวัดเมืองด้วย 2 มิติ คือ 1) มิติการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การปกครองการดำเนินงาน และ 2) มิติเป้าหมายการพัฒนาเมือง 4 ด้าน ได้แก่ ความปลอดภัยและความสงบ ความครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน ทั้งนี้ มีตัวชี้วัดจำนวน 22 ตัว[42] กระจายอยู่ในมิติการพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนาเมืองด้านความยืดหยุ่น รายละเอียดดังตารางที่ 2.5

---

[39] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2618

[40] คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. (2023). **การฟื้นพลัง.** https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/resilience

[41] ท้อฟฟี่ แบรดชอว์. (2021). **Resilience ล้มเหลว เรียนรู้ สู้ต่อ แนะนำโดย ท้อฟฟี่ แบรดชอว์.** กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. https://www.eef.or.th/article-resilience/.

[42] UN Habitat. (2022). The Global Urban Monitoring Framework. Kenya: United Nations Human Settlements Programme.

ตารางที่ 2.5 ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาเมืองด้าน “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience)

มิติการพัฒนา	ตัวชี้วัด
1. ด้านสังคม	1) อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด
	2) อัตราการเสียชีวิต (โรคต่าง ๆ)
	3) อัตราการฆ่าตัวตาย
	4) ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อันตราย
	5) หนี้จำนองเทียบกับ GDP
	6) ความมั่นคงทางโภชนาการ
2. ด้านเศรษฐกิจ	7) ผลิตภัณฑ์เมือง (GDP) ต่อหัว (PPP)
	8) อัตราการเข้าเรียนของเยาวชนและผู้ใหญ่ ทั้งในระบบ นอกระบบการศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรม
	9) ประชากรผู้ใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ
	10) การสมัครสมาชิกอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์แบบถาวร
	11) สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด
	12) วันเริ่มธุรกิจ
	13) การยื่นคำขอรับสิทธิบัตร
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	14) การแบ่งปันพลังงานทดแทน
	15) พื้นที่สีเขียวต่อประชากร
	16) การเปลี่ยนแปลงการปกคลุมของต้นไม้
	17) พื้นที่ธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครอง
4. ด้านวัฒนธรรม	18) การจ้างงานด้านวัฒนธรรม
	19) การใช้จ่ายด้านมรดก
5. ด้านธรรมาภิบาล	20) การจัดเก็บรายได้ของตนเอง
	21) อิสรภาพทางการเงิน
	22) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในพื้นที่

ที่มา: UN Habitat. (2022)

หลักการและแนวคิด Resilience ได้นำมาใช้ในการกำหนดทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เรียกว่า การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้วลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ได้แก่ 1) การพร้อมรับ หรือระดับ “อยู่รอด” ในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนประสบกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายใน รวมถึงการสร้างความพร้อมในทุกระดับต่อการรับมือกับสภาวะวิกฤตที่อาจจะเกิดขึ้นให้สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้

อย่างรวดเร็ว 2) การปรับตัว หรือ ระดับ “พอเพียง” ในการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และ 3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ “ยั่งยืน” ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)[43] มี 17 เป้าหมาย ประกอบด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ (1) การพัฒนาคน (People) ให้ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป (3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (4) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ (5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน

โดยมีวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 3 สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 6 น้ำสะอาดและการสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่เข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9 โครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรม และอุตสาหกรรม เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 ทรัพยากรทางทะเล เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนบก เป้าหมายที่ 16 ความสงบสุขยุติธรรมและสถาบันเข้มแข็ง และเป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการและแนวคิดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

ทั้งนี้ องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) มีการพัฒนาตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมสำหรับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030[44] ขึ้นในปี 2022 เพื่อสร้างระเบียบวิธีในการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจด้วยการสร้างคำอธิบายอิงหลักฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการพัฒนาที่สอดคล้องและชัดเจน โดยตัวชี้วัดนี้จะเป็นกรอบการทำงานของตัวชี้วัด

---

[43] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2023). **เกี่ยวกับ SDGs.** https://sdgs.nesdc.go.th

[44] องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก). (2022). ตัวชี้วัดวัฒนธรรมในวาระ 2030. องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก): ฝรั่งเศสและกรุงเทพฯ

เฉพาะเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดและ ติดตามความคืบหน้าของวัฒนธรรมในฐานะที่มีบทบาทสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป้าประสงค์ของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 ในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยให้กรอบแนวคิดและเครื่องมือ เชิงระเบียบวิธีแก่ประเทศและเมืองต่าง ๆ

ตัวชี้วัดวัฒนธรรม 2030 มีการนำเสนอหลักฐานที่พิสูจน์บทบาทของวัฒนธรรมในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้วัฒนธรรมมีความชัดเจนและจับต้องได้ โดยตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นต่อยอดมาจากการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการอันหลากหลายที่วัฒนธรรมเข้าไปมีส่วนกับการพัฒนาทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้โดยสมัครใจ

โดยการพัฒนากรอบการทำงานตัวชี้วัด 22 ตัว มีการจัดกลุ่มเป็น 4 มิติที่มีความสอดคล้องกับเสาหลัก 3 ประการของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยแต่ละมิติมีตัวชี้วัดที่มีการอธิบายไว้ในเชิงเทคนิค ซึ่งกล่าวถึง คำอธิบาย จุดประสงค์ แหล่งข้อมูล และวิธีการคำนวณตัวชี้วัดแต่ละตัว ที่พัฒนาขึ้นด้วยข้อมูลจาก UIS จากทีมงานอนุสัญญาวัฒนธรรมของยูเนสโก และจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทั้งนี้ กรอบการทำงานยังตอบสนองต่อ 5 มิติของวาระ 2030 คือ ผู้คน (People) โลก (Planet) ความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพ (Peace) และความร่วมมือ (Partnership) และเน้นการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งตัวชี้วัดทั้ง 22 ตัว ทั้งปริมาณและคุณภาพ ทำให้เห็นว่าประเทศหนึ่งหรือเมืองหนึ่งมีลักษณะเช่นไรในการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนในบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว

BCG Economy Model[45] เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่พัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน ซึ่ง BCG โมเดล สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเติบโตโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้นำหลักการ BCG โมเดล มาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการและการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่าหลักการและแนวคิดการพัฒนาทั้ง 4 หลักการ มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎีที่ใช้อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ นั่นคือทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ที่อธิบายความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ที่เกิดจากการได้รับสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทางร่ายกายและจิตใจตามที่คาดหวังไว้ ดังที่ได้อธิบายไว้ในส่วนที่ 2.1.1 ถึง 2.1.8 ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากนำหลักการและแนวคิดการพัฒนา 4 หลักการมาใช้ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงเป็นแนวคิดที่สามารถเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของพื้นฐานการอธิบายระดับความอยู่เย็นเป็นสุขทางทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขนั่นเอง

---

[45] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) . (2563). **โมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG** https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/bcg-by-nstda/

2.5 กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การพัฒนากรอบแนวคิดนี้ได้ทบทวนถึงความเชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้านที่ใช้เป็นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดล้มแล้วลุกไว (Resilience) และประเด็นเพิ่มเติมที่ได้จากกรณีศึกษาในระดับสากล นำไปสู่การสร้างองค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ต้องพิจารณาก่อนการนำเสนอองค์ประกอบที่ใช้ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การมีสุขภาวะ (2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม (3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล (4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และ (5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

เมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้มาเทียบกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดล้มแล้วลุกไว จะเห็นว่า องค์ประกอบเหล่านี้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากสองประเด็นนี้เป็นหลักคิดที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วยเช่นกัน และเนื่องจากโมเดลเศรษฐกิจ BCG นั้นมีส่วนที่ใกล้เคียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้จึงมีความสอดคล้องกับประเด็นข้างต้นอยู่ในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในช่วงการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง และสภาพแวดล้อมยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเท่ากับในปัจจุบัน ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่ได้เกิดการระบาดของโควิด-19 ที่นอกจากจะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังเป็นกระบวนการที่เร่งให้เกิดการเปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้วิถีชีวิตของผู้คนและการให้บริการของภาครัฐ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองภายในและระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลกระทบจากภาวะโลกร้อน การจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 นี้ จึงควรนำเอาปัจจัยเหล่านี้เข้ามาพิจารณาด้วย

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ในส่วนที่ 2.5 ได้สะท้อนให้เห็นว่า การวัดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมิติทางศิลปวัฒนธรรม และการใช้เวลาก็เป็นประเด็นที่หลายประเทศให้ความสำคัญเช่นกัน ประเด็นเหล่านี้จึงควรถูกบรรจุไว้เป็นองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขด้วยเช่นกัน

ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการจัดทำองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อยส่วนใหญ่จะเป็นการวัดเชิงภาววิสัย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ มีเพียงองค์ประกอบย่อยของสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลในด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมืองเพียง 2 องค์ประกอบเท่านั้น ที่เป็นการวัดเชิงอัตวิสัย (ร้อยละของผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่น) การเพิ่มองค์ประกอบที่สามารถใช้การวัดเชิงภาววิสัยและอัตวิสัยให้มากขึ้น จะช่วยให้การประเมินมีความครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาได้ครอบคลุมกว่าเดิม ทั้งยังสอดคล้องกับวิธีการของประเทศอื่นที่ให้ความสำคัญกับความอยู่เย็นเป็นสุขในเชิงอัตวิสัยของประชาชน

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบไปด้วย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดล้มแล้วลุกไว (Resilience) เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุขที่ได้พัฒนาไว้ในส่วนที่ 2.19 และกรณีศึกษาที่นำเสนอไว้ในส่วนที่ 2.3 จะสามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ตามที่แสดงไว้ในรูปที่ 2.21

รูปที่ 2.21 กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

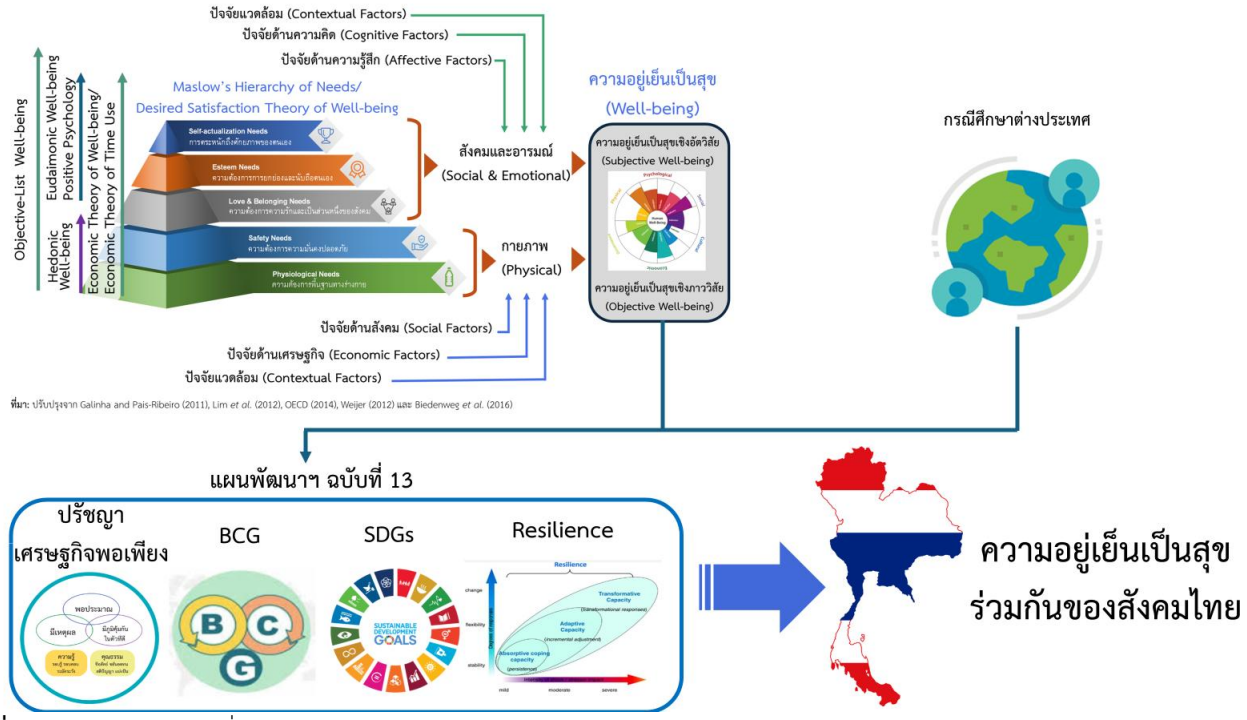

ที่มา: ปรับปรุงโดยคณะที่ปรึกษา

ในการกำหนดกรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจึงเริ่มจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักคิดที่ใช้ในการจัดทำแผน ตารางที่ 2.6 แสดงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเมื่อเปรียบเทียบหลักคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และ 13 จะพบว่าความแตกต่างที่สำคัญคือ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้นำเอาแนวคิดล้มแล้วลุกไว มาประกอบการจัดทำแผน

ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิด และแนวคิดล้มแล้วลุกไว เป็นแนวคิดใหม่ จึงต้องมีการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของแนวคิดนี้ จากการวิเคราะห์ข้อเสนอของ United Nation (2015) European Commission (2017) Kammouh *et al.* (2017) และ Bolson *et al.* (2022) พบว่า องค์ประกอบสำคัญ 8 ประการตามแนวคิด “ล้มแล้วลุกไว” เมื่อใช้ในการประเมินระดับภาพรวมของประเทศประกอบไปด้วย

1. การมีระบบบริหารประเทศที่เข้มแข็ง (Strong Governance)
2. เสถียรภาพและความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Economic Stability and Diversification)
3. มีโครงสร้างพื้นฐานที่คงทน (Robust Infrastructure)
4. มีสังคมที่กลมเกลียวและเป็นสังคมสำหรับทุกคน (Social Cohesion and Inclusive Societies)
5. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)
6. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capacity)
7. ความพร้อมในการรับมือและตอบสนองต่อวิกฤติ (Disaster Preparedness and Response)
8. ความเข้มแข็งทางการคลัง (Fiscal Health)

ตารางที่ 2.6 องค์ประกอบสำคัญของหลักการที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

แนวคิด	ลักษณะองค์ประกอบ	
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	**3 ห่วง**	**2 เงื่อนไข**
	1. พอประมาณ	1. เงื่อนไขความรู้
	2. มีเหตุผล	2. เงื่อนไขคุณธรรม
	3. มีภูมิคุ้มกัน	
โมเดลเศรษฐกิจ BCG	1. Bio Economy ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ	
	2. Circular Economy ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน	
	3. Green Economy ระบบเศรษฐกิจสีเขียว	
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่	
	2. ขจัดความหิวโหย	
	3. มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี	
	4. การศึกษาที่เท่าเทียม	
	5. ความเท่าเทียมทางเพศ	
	6. การจัดการน้ำและสุขาภิบาล	
	7. พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้	
	8. การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ	
	9. อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน	
	10. ลดความเหลื่อมล้ำ	
	11. เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน	
	12. แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน	
	13. การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
	14. การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล	
	15. การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก	
	16. สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก	
	17. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	
แนวคิด Resilience[1]	1. การมีระบบบริหารประเทศที่เข้มแข็ง (Strong Governance)	
	2. เสถียรภาพและความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Economic Stability and Diversification)	
	3. มีโครงสร้างพื้นฐานที่คงทน (Robust Infrastructure)	
	4. มีสังคมที่กลมเกลียวและเป็นสังคมสำหรับทุกคน (Social Cohesion and Inclusive Societies)	
	5. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)	
	6. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capacity)	
	7. ความพร้อมในการรับมือและตอบสนองต่อวิกฤติ (Disaster Preparedness and Response)	
	8. ความเข้มแข็งทางการคลัง (Fiscal Health)	

หมายเหตุ: [1]ปรับจาก United Nation (2015) European Commission (2017) Kammouh *et al.* (2017) และ Bolson *et al.* (2022)

ในการประเมินประเด็นสำคัญที่นำมาประกอบการจัดทำองค์ประกอบของกรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในครั้งนี้ การวิเคราะห์จะเริ่มจากการจัดประเทศเหล่านี้มาลงตำแหน่งในตารางที่ประเมิน 2 มิติ คือ ความสามารถในการล้มแล้วลุกไวที่นำมาจากการจัดอันดับของบริษัทประกันภัย FM Global Resilience Index ในปี 2023[46] ซึ่งทำการวัดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงผ่านปัจจัยหลัก 3 ประการ (1) เศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ ผลผลิตทางเศรษฐกิจ ความเสี่ยงด้านการเมือง การใช้พลังงาน อัตราการขยายตัวของเมือง ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ (2) คุณภาพความเสี่ยง (Risk Quality) ได้แก่ ด้านแผ่นดินไหว ภูมิอากาศ ไฟไหม้ และด้านไซเบอร์ (3) ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ได้แก่ คุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน การควบคุมการทุจริต ธรรมาภิบาล ความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน ความถูกต้องและความเร็วของการดำเนินงานในโซ่อุปทาน และระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใช้รายได้ต่อหัวเป็นตัวแทนของระดับการพัฒนา ดังตารางที่ 2.7 แสดงตำแหน่งของประเทศที่ใช้เป็นกรณีศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย และสำหรับประเทศที่มีตำแหน่งสูงกว่าประเทศไทย หรือมีการวัดในประเด็นที่มีลักษณะเฉพาะตัว จะมีการเพิ่มข้อสังเกตเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แตกต่างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักคิดทั้ง 4 หลักคิดที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ไว้ในตารางด้วย

[46] FM Global (2023) **FM Global Resilience Index**. https://www.fmglobal.com/research-and-resources/tools-and-resources/resilienceindex/explore-the-data/?.

ตารางที่ 2.7 การเรียงลำดับประเทศโดยใช้ Resilience Index 2023 และรายได้ต่อหัว (คะแนนดัชนี Resilience Index, รายได้ต่อหัว)

		Resilience Index 2023 (FM Global)										
		อันดับ 1 ฟินแลนด์	**อันดับ 2 ออสเตรีย**	**อันดับ 3 สหรัฐอเมริกา**	**อันดับ 4 ไอร์แลนด์**	**อันดับ 5 ออสเตรเลีย**	**อันดับ 6 แคนาดา**	**อันดับ 7 มาเลเซีย**	**อันดับ 8 ตุรกี**	**อันดับ 9 ไทย**	**อันดับ 10 ฟิลิปปินส์**	**อันดับ 11 ภูฏาน**
GDP per capita 2021 (World Bank)	**อันดับ 1 ไอร์แลนด์**				(87.6, 100,172 USD)							
	อันดับ 2 ออสเตรเลีย					(87.4, 60,445 USD)						
	อันดับ 3 ออสเตรีย		(93.3, 53,638 USD)									
	อันดับ 4 ฟินแลนด์	(93.6, 53,490 USD)										
	อันดับ 5 แคนาดา						(85.7, 52,359 USD					
	อันดับ 6 สหรัฐอเมริกา			(93.3, 15,743 USD)								
	อันดับ 7 มาเลเซีย							(65.5, 11,109 USD)				
	อันดับ 8 ตุรกี								(60.8, 9,661 USD			
	อันดับ 9 ไทย									**53.6, 7,061 USD**		
	อันดับ 10 ฟิลิปปินส์										36.8, 3,461 USD	
	อันดับ 11 ภูฏาน											(- ,3,266 USD)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่ประเทศเหล่านี้ใช้ในจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขที่แตกต่างจากองค์ประกอบตามหลักคิดใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและธรรมภิบาล (แคนาดา ไอร์แลนด์ มาเลเซีย ภูฏาน) การใช้เวลาของประชากร (แคนาดา ไอร์แลนด์ ฟิลิปปินส์) วัฒนธรรมและชุมชน (แคนาดา ไอร์แลนด์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย ภูฏาน) การใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล (ฟินแลนด์) ที่น่าสังเกตก็คือ ประเทศที่ใช้องค์ประกอบเหล่านี้กว่าครึ่งหนึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวใกล้เคียงหรือสูงกว่าประเทศไทย และมีระดับความสามารถใน “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience) ที่สูงกว่าประเทศไทย ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการจะพัฒนาองค์ประกอบให้สะท้อนทิศทางการพัฒนาตามหลักคิดทั้ง 4 ข้อที่ใช้ในการจัดทำแผน ก็ควรนำองค์ประกอบเหล่านี้เข้าไปรวมอยู่ในกรอบแนวคิดที่จะใช้ด้วย

อีกประเด็นที่ได้จากกรณีศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะพบว่า ประเทศที่มีระดับความสามารถ “ล้มแล้วลุกไว” สูงและรายได้ต่อหัวสูง จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักคิดทั้ง 4 หลักคิดจะเห็นว่าองค์ประกอบส่วนของใหญ่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดล้มแล้วลุกไว จะครอบคลุมด้านสุขภาวะ ด้านเศรษฐกิจ การใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้านความเหลื่อมล้ำ ด้านความเข้มแข็งและความเป็นธรรมทางสังคม ขีดความสามารถของภาครัฐ โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อภาวะวิกฤติ และความยั่งยืนในทุกมิติของการพัฒนา

จะมีการวัดองค์ประกอบที่ใช้ทั้งในมิติของการวัดเชิงภาววิสัยและอัตวิสัย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขที่นำเสนอไว้ในส่วนที่ 2.1.9 ที่ระบุว่า เมื่อประเทศมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ประเมินผ่านการวัดเชิงภาวะวิสัย ขณะเดียวกันในบางประเด็นก็ประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขโดยใช้การวัดเชิงอัตวิสัย นั่นเป็นเพราะการวัดเชิงภาววิสัยมีเงื่อนไขที่คำนึงถึงภาวะของคนในสังคมที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ แตกต่างจากการวัดเชิงอัตวิสัยที่ประเมินจากการรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปสิ่งที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขก็อาจจะเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ดังนั้น ประเทศที่เจริญแล้วจึงพยายามสร้างเครื่องมือเพื่อมาวัดความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาววิสัยของคนในสังคมให้สอดคล้องกับช่วงเวลานั้น ๆ โดยมิได้ละทิ้งการวัดความสุขเชิงอัตวิสัยที่เป็นลำดับขั้นที่สูงขึ้นตามแนวคิดของมาสโลว์ ประเทศเหล่านี้จึงใช้การวัดทั้งเชิงภาวะวิสัยและอัตวิสัยควบคู่กัน

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 2

ภาษาไทย

นฤมล แก้วสุก. (2566). **การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อดัชนีความยากจนหลายมิติ.** สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). (2561, ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา, 135**(82 ก). https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsauJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view.

ปิยวัฒน์ ตรีวิทยา. (2559). กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต. **วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่, 49**(2). 171-184.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570). (2565, พฤศจิกายน 1). **ราชกิจจานุเบกษา, 139**(258ง). http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/11/plan13-rkt-011165.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Sustainable Development Goals (SDGs) ฉบับเต็ม.** http://e-plan.dla.go.th/activityImage/422.pdf.

สิรารมย์ เตชะศรีอมรรัตน์. (2565, กรกฎาคม 4). ทำไม ‘เวียนนา’ เมืองหลวงของออสเตรีย ถึงเป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลก. **TODAY Bizview.** https://workpointtoday.com/why-vienna-is-the-most-livable-town/.

อารี จำปากลาย, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และสุภาณี ปลื้มเจริญ. (2561). **ความอยู่ดีมีสุขในสังคมไทย: ความฝันหรือความจริง.** สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/473-IPSRConference-2018-1.pdf.

ภาษาต่างประเทศ

Armstrong, D, & Caldwell, D. (2004). Origins of the Concept of Quality of Life in Health Care: A Rhetorical Solution to a Political Problem. **Social Theory & Health,** (2). 361-371.

Australian Government. (2023). **Measuring What Matters Statement**. https://treasury.gov.au/sites/default/files/2023-07/measuring-what-matters-statement020230721_0.pdf

Bakar, Abu. A., Bachok, S., Osman, Mohamed. M., & Ibrahim, M., (2015). **Sustainable Wellbeing Indicators for Malaysia: An Alternative to Malaysia Wellbeing Indicators.** International Conference on Development and Socio-Spatial Inequalities, University Sains Malaysia.

Becker, G. S. (1965). “A Theory of the Allocation of Time.” **The Economic Journal 75** (299): 493–517.

Bellezza, S., Paharia, N. & Keinan, A. (2017).Conspicuous Consumption of Time: When Busyness and Lack of Leisure Time Become a Status Symbol, ***Journal of Consumer Research,*** **44**(1), pp. 118–138, https://doi.org/10.1093/jcr/ucw076

Smale, B., & Hilbrecht, M. (2016). **Mapping the Canadian Index of Wellbeing to the United Nations Sustainable Development Goals. Canadian Index of Wellbeing and University of Waterloo.** https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/sites/ca.canadian-index-wellbeing/files/uploads/files/ciw-mapping_the_ciw_to_un_sdgs-oct2016-final.pdf**.**

Canadian Index of Wellbeing. (2016). **How are Canadians Really Doing? The 2016 CIW National Report.** Waterloo. https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/reports**.**

City of Vienna. (2019). **The Smart City Wien Framework Strategy 2019–2050** https://baigongbao.oss-cn-beijing.aliyuncs.com/2020/11/22/Ks2red2pQB.pdf.

Clark, A. E. (2018). **Four Decades of the Economics of Happiness: Where Next? Review of Income and Wealth, 64**(2), pp. 245-269. https://doi.org/10.1111/roiw.12369.

DeSerpa, A. C. (1971). A Theory of the Economics of Time. **The Economic Journal, 81**(324), 828–846. https://doi.org/10.2307/2230320.

Easterlin, R. (2001). Income and Happiness: Towards a Unified Theory. **The Economic Journal, 111,** pp. 465-484.

ESPON EGTC. (2020). **ESPON QoL – Quality of Life Measurements and Methodology Annex 4 to the Final Report Case study: Vienna.** Final Report, 30th October 2020.

Eurostat. (2018). **Quality of life -find out more about the well-being of Europeans.** http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/qol/index_en.html.

Foregeard, M.J., Jayawickreme, E., Kern, M.L. and Seligman, M.E.P. (2011). Doing the Right Thing: Measuring Well-being for Public Policy. **International Journal of Wellbeing, 1**(1).

GQ Thailand. (2559, พฤษภาคม). **Evan Spiegel ผู้ก่อตั้ง Snapchat แอพหมื่นล้าน.** https://www.gqthailand.com/culture/movie/article/evan-spiegel.

Illinois Housing Development Authority. (2566). **About IHDA.** https://www.ihda.org/about-ihda/.

Illinois Housing Development Authority. (2566). **Quality of Life Index (QOLI).** https://www.ihda.org/developers/market-research/quality-of-life-index/.

Index, G. P. (2016). **Quantifying peace and its benefits.** Sydney, Australia: Institute for Economics and Peace.

Inter Departmental Well-Being Working Group (IDWG). (2021), **Structure for Well-Being Work.** Government of Ireland.

Kahneman *et al*. (2004) Krueger *et al.* (2009). Tay *et al.* (2014) Bellezza *et al.* (2017). DeSerpa, A. C. (1971). A Theory of the Economics of Time. **The Economic Journal, 81**(324), pp. 828–846. https://doi.org/10.2307/2230320.

Kahneman, D., Krueger, A., Schkade, D., Schwarz, N., & Stone, A. (2004). A survey method for characterizing daily life experience: The day reconstruction method (DRM). **Science, December 3,** pp. 1776–1780.

Khalil, E.L. (2022). Solving the Income-Happiness Paradox. **International Review of Economics, 69,** pp. 433-463.

Krueger, A.B., Kahneman, D., Fischler, C., etal (2009). Time Use and Subjective Well-Being in France and the US. **Social Indicators Research, 93**(1), 7-18.

NUMBEO. (2023). **Quality of Life.** https://www.numbeo.com/quality-of-life/indices_explained.jsp.

OECD (2019), **How's Life in the Digital Age?: Opportunities and Risks of the Digital Transformation for People's Well-being.** OECD Publishing. https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/how-s-life-in-the-digital-age_9789264311800-en#page1

OECD. (2020). **How's Life? 2020: Measuring Wellbeing.** OECD Publishing.

Oecd Papers on Well-Being and Inequalities (2023), **Well-Being in Finland: Bringing Together People, Economy and Planet.** OECD Publishing. https://www.oecd.org/publications/well-being-in-finland-ecf06a58-en.htm

OPHI (2018). **Global Multidimensional Poverty Index 2018: The Most Detailed Picture to Date of the World's Poorest People.** Report. Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI), University of Oxford. https://ophi.org.uk/gmpi-2018/.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. in S. T. Fiske, D. L. Schacter, & C. Zahn-Waxler (Eds.), **Annual review of psychology** (Vol. 52, pp. 141–166). Annual Reviews.

Ryan, R. M., Huta, V., & Deci, E. L. (2008). Living well: A self-determination theory perspective on eudaimonia. **Journal of Happiness Studies, 9**, 139–170.

Ryff, C. D., & Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. **Journal of Personality and Social Psychology, 69**(4), 719-727.

Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. **Journal of Happiness Studies, 9**, 13–39.

Sanchis, R.G. (2016). Economic Theories about the Allocation of Time: Review and an Extension for Multitasking. In: Kalenkoski, C.M., Foster, G. (eds) T**he Economics of Multitasking.** Palgrave Macmillan, https://doi.org/10.1057/9781137381446_2

Sansom, L. (2023, August). Perma + 4: A Report from The Ippa World Congress. **Positive Psychology News.** https://positivepsychologynews.com/news/lisa-sansom/2023081452397.

Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. **American Psychologist, 55**(1), 5–14. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5

Seligman, M.E.P. (1996). **The Optimistic Child: Proven Program to Safeguard Children from Depression & Build Lifelong Resilience.** Houghton Mifflin.

Snap Inc. (2566, กุมภาพันธ์). **ขอแนะนำดัชนีความเป็นอยู่ที่ดีทางดิจิทัล.** https://values.snap.com/th-TH/news/ safer-internet-day-2023

Social Progress Imperative. (2022). **Social Progress Index (SPI) 2022.** https://www.socialprogress. org/global-index-2022-methodology/

Tay, L., Chan, D. & Diener, E. (2014). The Metrics of Societal Happiness. **Soc Indic Res 117**, 577–600 (2014). https://doi.org/10.1007/s11205-013-0356-1

The Economist Intelligence Unit. (2022). **The Global Liveability Index 2022 Recovery and hardship.** https://www.developmentaid.org/api/frontend/cms/file/2022/07/Liveability-free-report-V13-revised.pdf.

Tian, G & Yang, L. (2005). "**How are Income and Non-Income Factors Different in Promoting Happiness? An Answer to the Easterlin Paradox**," MPRA Paper 41209, University Library of Munich, Germany. https://ideas.repec.org/p/pra/mprapa/412 09.html.

UNDP & OPHI. (2023). **Global Multidimensional Poverty Index 2023: Unstacking global poverty – Data for high-impact action,** United Nations Development Programme (UNDP), and Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI), University of Oxford. https://ophi.org.uk/gmpi-report-2023/.

UNDP (United Nations Development Programme). (2023). **Human Development Index (HDI)**. https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI

UNESCO. (1981). **Quality of Life: An Orientation to Population Education.** UNESCO

Veenhoven, R. (1996) Happy life-expec-tancy: A comprehensive measure of quality-of-life in nations, **Soc. Indicat**.Res(39).

บทที่ 3
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย : นิยาม องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

เนื้อหาในส่วนนี้แสดงผลการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่ครอบคลุมการปรับปรุงนิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้อคิดเห็นของคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงดัชนีฯ ให้สามารถประเมินผลกระทบการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ที่มีต่อคนไทยได้ โดยมีรายละเอียดและผลการดำเนินงานตามที่แสดงไว้ในเนื้อหาของบทนี้

3.1 การดำเนินการเพื่อปรับปรุงนิยาม และองค์ประกอบหลัก

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ประกอบไปด้วยทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) แนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) แนวคิดการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข การวิเคราะห์กรณีศึกษาในต่างประเทศ รวมถึงการนำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดล้มแล้วลุกไว (Resilience) ควบคู่ไปกับการพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงการบริหารประเทศที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น และความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มาประกอบการพิจารณาร่วมกับผลจากการระดมความคิดเห็น และข้อคิดเห็นของคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ นำมาสู่การเสนอร่างนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 กระบวนการและแนวคิดการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การดำเนินงานเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการจัดทำแนวคิดนิยามเดิมที่ใช้ในช่วงเวลาก่อนหน้าเมื่อเทียบกับแผนพัฒนาฯ พบว่า จุดเด่นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-12 กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนการพัฒนาในช่วงจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีการเพิ่มประเด็นการพัฒนาเพื่อสร้างสังคมก้าวหน้า แต่มิได้หมายความว่าจะทิ้งประเด็นอยู่เย็นเป็นสุขของคน หากแต่เพิ่มมิติการมองผลกระทบที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงคนในสังคมทั้งในระดับบุคคลและผลกระทบในเชิงระบบที่สงผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคน ส่งผลให้ให้นิยามบางประเด็นที่ใช้ในช่วงแผนที่ผ่านมาจึงยังสามารถใช้ได้ และมีบางประเด็นที่จำเป็นต้องกำหนดนิยามเพิ่มเติมดังนี้

1) ประเด็นเดิมที่ยังมีความสอดคล้องกับการประเมินในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบด้วย

(1) ครอบครัว ชุมชน

(2) สภาพแวดล้อม

(3) หลักธรรมาภิบาล

(4) การอยู่ร่วมกัน

(5) สันติและยั่งยืน

2) บางประเด็นมีการปรับใหม่จากเดิม จากการทบทวนวรรณกรรมและกรณีศึกษาจากต่างประเทศ เช่น SDGs, QOL, OECD, UMF[1] รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็นที่ชี้ให้เห็นว่าบริบทสังคมไทยเปลี่ยนไป ประเด็นที่มีการปรับปรุงดังนี้

(1) คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับใหม่จากเดิมเป็นคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากคนไทยเผชิญวิกฤติของโรคโควิด-19 เกิดการว่างงาน การอพยพย้ายถิ่น และการพลิกผันทางเศรษฐกิจหลังช่วงโควิด-19 ประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ทำให้สภาวะของคนในสังคมต้องเผชิญกับความท้าทายในการดำรงชีวิตในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน สอดคล้องกับแนวคิดของ SDGs, QOL, OECD และ UMF

(2) ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ปรับใหม่จากเดิมที่เน้นการดำรงชีวิตของคน มาเป็นการปรับตัวของคนในสังคมที่พร้อมรับมือได้กับความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน อันมาจากการปรับทักษะใหม่ อาศัยสวัสดิการสังคมรองรับ มีพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมถึงแม้ชีวิตจะล้มแต่ก็ลุกไว ทั้งยังมีพื้นฐานความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในประเทศที่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ลงทุนและลูกจ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ SDGs และ UMF

(3) สุขภาวะ ปรับใหม่จากเดิมที่ระบุจิต กาย ปัญญาในความเห็นของผู้เข้าร่วมที่เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเห็นตรงกันให้ใช้คำว่า สุขภาวะ เนื่องจากเป็นคำที่ครอบคลุมถึงกาย จิตใจ และปัญญา

(4) เศรษฐกิจ ปรับใหม่จากเดิมเพราะชีวิตการทำงานและผู้ประกอบการที่ลงทุนต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างฉับพลัน สอดคล้องกับแนวคิดของ UMF โดยผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดยังเห็นชี้ถึงช่องว่างในการลงทุนระหว่างผู้ประกอบการรายย่อยและรายใหญ่ในตลาด สอดคล้องกับการพัฒนาในช่วงแผนฯ 13 ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่ม SMEs อีกทั้งโครงสร้างประชากรในสังคมที่ลดลง ส่งผลต่อกำลังการผลิต เนื่องจากเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย มีการใช้ทักษะใหม่กระทบคุณภาพการผลิต ประกอบกับมีการใช้เวลาในทำงานกับกิจกรรมในสังคมในโลกออนไลน์

(5) สังคมปลอดภัย เป็นธรรม ปรับใหม่จากเดิมเพราะได้เพิ่มโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งสวัสดิการการช่วยเหลือเยียวยา การศึกษา สาธารณสุข ขนส่งสาธารณะ ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารและสันทนาการบนอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับกรณีศึกษาต่างประเทศ A1, A2, A3, A5, A6, B7, B8, B9, B10, C11 และ C12 เป็นไปในแนวทางความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้อินเทอร์เน็ตต้องคำนึงถึงความปลอดภัย รวมถึงการเคารพสิทธิในพื้นที่ปลอดภัยส่วนบุคคล

3) เพิ่มประเด็นใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประกอบไปด้วยประเด็น

(1) ทุนทางวัฒนธรรม เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดของต่างประเทศ ได้แก่ SDGs11, UNESCO, A3, A5, B10 และB7 ประกอบกับความเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นที่มองว่า โครงสร้างประชากรในสังคมมีกลุ่มแรงงานต่างชาติอพยพเข้ามา ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรม และศาสนาเข้ามาอยู่ร่วมในสังคมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนในสังคมต้องเข้าใจ และยอมรับ ชี้ให้เห็นว่าประเด็นนี้มีความหมายสำคัญต่อความสุขของคนในสังคม อีกทั้งการพัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ 13 มีความมุ่งเน้น

---

[1] โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A1 เท่ากับ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย, A2 เท่ากับ รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา, A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A5 เท่ากับ ประเทศออสเตรเลีย, A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี, B8 เท่ากับ ประเทศฟิลิปปินส์, B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย, B10 เท่ากับ ประเทศภูฏาน, C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) และ C12 เท่ากับ เว็บไซต์ Snap Inc

การส่งเสริมรากฐานทางวัฒนธรรมและสิทธิความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเปรียบเทียบให้เห็นไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เปรียบเทียบประเด็นนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัยเป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน	**ความอยู่ดีมีสุข** หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำที่ทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ	**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน	- คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี (เดิมปรับใหม่) - ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง (เดิมปรับใหม่) - สุขภาวะ (เดิมปรับใหม่) - ครอบครัว ชุมชน (เดิม) - เศรษฐกิจ (เดิมปรับใหม่) - ทุนทางวัฒนธรรม (เพิ่มใหม่) - สภาพแวดล้อม (เดิม) - สังคมปลอดภัย เป็นธรรม (เดิมปรับใหม่) - หลักธรรมาภิบาล (เดิม) - การอยู่ร่วมกัน (เดิม) - สันติและยั่งยืน (เดิม)
องค์ประกอบหลัก 6 องค์	**องค์ประกอบหลัก 7 องค์**	**องค์ประกอบหลัก 6 องค์**	**องค์ประกอบหลัก 5 องค์**	
1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน 6) ธรรมาภิบาล	1) สุขภาพอนามัย 2) ความรู้ 3) ชีวิตการทำงาน 4) รายได้และการกระจายรายได้ 5) ชีวิตครอบครัว 6) สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต 7) การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ	1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) สภาพแวดล้อมดีและระบบนิเวศที่สมดุล 6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจเข้มแข็งเป็นธรรม 3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	

กล่าวโดยสรุปในข้างต้นพบประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญจากการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ 4 ประเด็น คือ

1) ควรนำประเด็นความสุขเชิงดิจิทัล เป็นตัวชี้วัดย่อย หรือประเด็นในการวัด เนื่องจากมีความยาก การวัดอาจถูกบิดเบือนได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ควรมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยอาจเป็นองค์ประกอบย่อยอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งหรือกระจายกันไปตามองค์ประกอบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2) ควรตระหนักว่าหากจะใช้คำว่า ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ต้องไม่ไปเน้น “ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม” ที่สื่อไปในทางคุณประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากเกินไป เนื่องจากโครงสร้างประชากรในสังคมมีความเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อกำลังการผลิตภายในประเทศลดลง ทั้งยังมีกลุ่มแรงงานต่างชาติที่มีความแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรม และศาสนาเข้ามาในสังคมอย่างต่อเนื่อง จนไม่อาจมองข้ามสิ่งที่มีผลทางจิตใจอันประเมินค่ามิได้

3) ควรเพิ่มมิติความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สะท้อนการสร้างสังคมที่เป็นธรรม

นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (ที่เสนอโดยคณะที่ปรึกษาเดิม)

หมายถึง *“สภาวะที่คนในสังคมมีคุณชีวิตที่ดี ด้วยการมีสุขภาวะสมบูรณ์ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สังคมที่มีธรรมาภิบาล มีความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น”*

อย่างไรก็ตาม ผลจากการประชุมระดมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยที่เสนอ ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรม การเปรียบเทียบ (ในตารางที่ 3.1) ดังที่กล่าวไปนั้น คณะที่ปรึกษาจึงได้มีแนวทางการปรับปรุงนิยามและองค์ประกอบของดัชนีดังนี้

นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (นิยามใหม่ที่ปรับปรุงแล้ว)

หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบนิยามเดิมที่เป็นข้อเสนอของคณะที่ปรึกษาและนิยามใหม่

นิยามเดิมที่เป็นข้อเสนอของคณะที่ปรึกษา	นิยามใหม่ที่ปรับปรุง
นิยาม ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หมายถึง “สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการมีสุขภาวะสมบูรณ์ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง รู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สังคมที่มีธรรมาภิบาล มีความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น”	**นิยาม ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** หมายถึง “สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน”

3.1.2 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามเดิม ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทความท้าทายของโรคอุบัติใหม่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ SDGs, QOL, OECD, UMF A3, A4, A6, C11 และ C12[2] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า สุขภาวะต้องรองรับการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบบุคคลได้ อันเป็นฐานรากที่จะทำให้การดำเนินชีวิตไม่รู้สึกสิ้นหวัง (รายละเอียดดังตารางที่ 3.3)

1) บางประเด็นยังคงเดิมไว้เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาวะ ประกอบด้วย

(1) ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง (เดิม)

(2) อายุยืนยาว จิตใจดี (เดิม)

(3) มีคุณธรรม (เดิม)

(4) ยึดมั่นในหลักเหตุผล (เดิม)

2) บางประเด็นปรับเพิ่มเติมจากประเด็นเดิม เนื่องจากความสอดคล้องตามบริบทที่บุคคลนั้นต้องมีความหวัง รู้ตัวว่าจะทำอะไร และรู้ว่าต้องอยู่ในสังคมอย่างไรให้เกิดความสุข ประกอบด้วย

(1) มีเป้าหมายในชีวิต มีความเพียร เรียนรู้ เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างสติปัญญาได้อยู่ตลอด (เดิมปรับใหม่)

(2) สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ (เดิมปรับใหม่)

3) เพิ่มประเด็นใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวะความสุขที่พร้อมจะอยู่ร่วมกับคนในสังคม ประกอบด้วย

(1) ไม่ขาดแคลนอาหาร (เพิ่มใหม่)

(2) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม (เพิ่มใหม่)

(3) รู้ทักษะวิธีการปรับตัว (เพิ่มใหม่)

ด้วยเหตุนี้ จึงครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญญา ตามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็น

---

[2] โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A4 เท่ากับ ประเทศไอร์แลนด์ A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) และ C12 เท่ากับ เว็บไซต์ Snap Inc

ตารางที่ 3.3 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดในการนิยามองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
การมีสุขภาวะ หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญาเข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ	**สุขภาพอนามัย** หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บอันเกิดจากการสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา รวมถึงการมีภาวะโภชนาการที่ดี การรู้จักป้องกัน ดูแลสุขภาพที่ดีของตนเองและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข ซึ่งจะทำให้คนมีอายุยืนยาว สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข สร้างสรรค์ประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ **ความรู้** หมายถึง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการยกระดับความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เพราะความรู้ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของคน ให้มีทักษะความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่คนเราจะมีความรู้ได้นั้น จะต้องได้รับการศึกษา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญาและกระบวนการเรียนรู้	**การมีสุขภาวะ** หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกาย แข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข	**การมีสุขภาวะ** หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกาย แข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยต่อการสร้างสุขภาวะที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คำจำกัดความข้างต้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องสุขภาวะองค์รวมซึ่งเน้นว่าสุขภาวะไม่ได้มีความหมายจำกัดเฉพาะสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่หมายความถึงทั้งสุขภาพกาย จิตและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาวะด้วย	- ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง (เดิม) - ไม่ขาดแคลนอาหาร (เพิ่มใหม่) - อายุยืนยาว จิตใจดี (เดิม) - มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม (เพิ่มใหม่) - มีคุณธรรม (เดิม) - มีเป้าหมายในชีวิต มีความเพียรเรียนรู้ เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อ และใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างสติปัญญาได้อยู่ตลอด (เดิมปรับใหม่) - ยึดมั่นในหลักเหตุผล (เดิม) - รู้ทักษะวิธีการปรับตัว (ใหม่) - อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (เดิมปรับใหม่)

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
	ของคนให้สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง และใช้ประสบการณ์ ศักยภาพ และทักษะของตนให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจในสังคมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ			
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 5 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1) มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง 2) มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม 3) มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	1) การมีชีวิตยืนยาว 2) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี 3) การสร้างความเป็นธรรมในระบบสาธารณสุข 4) การได้รับการศึกษาของคนไทยอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน 5) คุณภาพการศึกษา	1) สุขภาพกายดี 2) สุขภาพจิตใจดี มีคุณธรรม จริยธรรม 3) สติปัญญา และใฝ่รู้	1) สุขภาพกายและจิตดี 2) สุขภาวะทางสังคมที่ดี 3) การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้	

3.1.3 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามเดิม ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทความท้าทาย ทั้งโรคอุบัติใหม่ การอพยพเคลื่อนย้ายกำลังแรงงาน สมรรถนะการผลิต การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้แก่ SDGs, QOL, OECD, UMF, A2 A3, A4, A5, B7, B9, B10 และ C11[3] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า เศรษฐกิจเป็นปัจจัยรองรับการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อันเป็นฐานรากที่จะทำให้การดำเนินชีวิตมีคุณค่าทั้งการทำงาน ลดความเหลื่อมล้ำ และเปิดโอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ (รายละเอียดดังตารางที่ 3.4)

1) บางประเด็นจึงยังคงเดิมไว้ เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจที่กระทบต่อความเป็นอยู่และความสุข ประกอบด้วย

(1) ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตการทำงาน (เดิม)

(2) การจัดสรรที่เป็นธรรมให้ทุกกลุ่มได้เข้าถึงการกระจายรายได้ลดความเหลื่อมล้ำทางทรัพย์สินและทุนมนุษย์ (เดิม)

2) บางประเด็นปรับเพิ่มเติมจากประเด็นเดิม เนื่องจากบริบทของแรงงานและกำลังการผลิตเผชิญกับช่องว่างทางทักษะแรงงานด้านสมรรถนะทางดิจิทัลที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับกำลังแรงงานในภาคการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่องโครงสร้างทางเศรษฐกิจจึงถูกท้าทาย ประกอบด้วย

(1) การที่บุคคลอาศัยโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (ปรับใหม่)

(2) สมรรถนะนวัตกรรมทางเทคโนโลยี (ปรับใหม่)

(3) การปรับตัวของผู้ประกอบการ ผลิตภาพแรงงานทางธุรกิจให้ทันกับความพลิกผัน (ปรับใหม่)

3) มีการเพิ่มประเด็นใหม่ให้สอดคล้องกับปัจจัยหลักที่สนับสนุนในมีความเป็นอยู่ที่ดี บนความหลากหลายของกระแสทุนที่เข้ามากระทบกับความสุข ทำให้วิถีการทำงาน และตำแหน่งหน้าที่เปลี่ยนไปส่งผลต่อระบบครอบครัว และภาคธุรกิจ ประกอบด้วย

(1) เปิดโอกาสให้ทำงานได้เหมาะสมตามทักษะ (เพิ่มใหม่)

(2) ที่สมดุลกับการใช้เวลา (เพิ่มใหม่)

(3) เป็นรากฐานของความเติบโตอย่างมั่นคงทั้งในภาคครัวเรือน และภาคการธุรกิจ (เพิ่มใหม่)

---

[3] โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A2 เท่ากับ รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A4 เท่ากับ ประเทศไอร์แลนด์, A5 เท่ากับ ประเทศออสเตรเลีย, B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี, B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย, B10 เท่ากับ ประเทศภูฏาน และ C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

ตารางที่ 3.4 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้	**ชีวิตการทำงาน** เป็นปัจจัยกำหนดความอยู่ดีมีสุขของคน นอกจากจะต้องมีสุขภาพอนามัยที่ดี ได้รับการศึกษา การทำงานจะเป็นที่มาของรายได้และอำนาจซื้อ ซึ่งนำไปสู่การสร้างความสำเร็จและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การมีงานทำที่ดีมีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน มีรายได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้คนเราสามารถดูแลความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้และยังเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม **รายได้และการกระจายรายได้** ความขัดสนในด้านรายได้ในการยังชีพ การมีปัญหาความยากจนที่รุนแรงและความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในระดับสูง ย่อมสะท้อนการอยู่อย่างเป็นทุกข์ในสังคม ดังนั้น ความอยู่ดีมีสุขที่สำคัญประการหนึ่ง คือ	**เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม** หมายถึง เป็นเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ มีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน	**เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม** หมายถึง เศรษฐกิจที่ปัจเจกบุคคลมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี ทั้งในด้านรายได้ โอกาสและความปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเติบโตก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ จากการยกระดับนวัตกรรมและประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากร มีเสถียรภาพจากการมีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก มีการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำทั้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และในเชิงพื้นที่อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม	- การที่บุคคลอาศัยโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (ปรับใหม่) - เปิดโอกาสให้ทำงานได้เหมาะสมตามทักษะ (ใหม่) - ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตการทำงาน (เดิม) - ที่สมดุลกับการใช้เวลา (เพิ่มใหม่) - สมรรถนะ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (ปรับใหม่) การปรับตัวของผู้ประกอบการ ผลิตภาพแรงงาน ทางธุรกิจให้ทันกับความพลิกผัน (ปรับใหม่) การจัดสรรที่เป็นธรรมให้ทุกกลุ่มได้เข้าถึงการกระจายรายได้ลดความเหลื่อมล้ำทางทรัพย์สิน และทุนมนุษย์ (เดิม) เป็นรากฐานของความเติบโตอย่างมั่นคงทั้งในภาคครัวเรือน และภาคการธุรกิจ (เพิ่มใหม่)

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
	การเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอำนาจซื้อเพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ได้มาตรฐาน และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน และมีการกระจายรายได้ในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง			
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 4 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1. การทำงานที่มีคุณค่า 2. การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม 3. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	1. การมีงานทำอย่างทั่วถึง 2. ความมั่นคงในการทำงาน 3. รายได้ 4. การกระจายรายได้	1. มีสัมมาชีพ 2. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ 3. เศรษฐกิจเข้มแข็ง	1. การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี 2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ 3. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	

3.1.4 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามของ UNESCO 2022 ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทของความแตกต่างและความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ความเชื่อ และวัฒนธรรม ได้แก่ SDGs, QOL, A3, A5, B7, และ B10[4] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า องค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม สามารถสื่อความหมายที่ครอบคลุมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเชื่อมโยงถึงประเด็นการวัดและชี้วัดภายใต้องค์ประกอบย่อย คือ การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม (รายละเอียดดังตารางที่ 3.5) โดยคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

(1) การรับรู้ เข้าใจทางวัฒนธรรม (ประเด็นใหม่)

(2) การเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรม และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ (ประเด็นใหม่)

2) สมรรถนะวัฒนธรรม

(1) การมีสิทธิและเคารพสิทธิในการแสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (ประเด็นใหม่)

(2) การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่มีความเข้าใจกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (ประเด็นใหม่)

(3) พื้นที่ในการแสดงออกทางวัฒนธรรม (ประเด็นใหม่)

3) การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม (ประเด็นใหม่)

(1) การคุ้มครอง การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการบริหารจัดการศิลปะและวัฒนธรรม (ประเด็นใหม่)

(2) การต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดคุณค่าและความภาคภูมิใจสำหรับคนในชาติ และนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมเยือน (ประเด็นใหม่)

อย่างไรก็ตาม ด้วยองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบหลักที่เพิ่งได้รับการสร้างขึ้นใหม่ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยครั้งนี้ คณะที่ปรึกษาจึงได้นำประเด็นสำคัญและคำนิยามที่สร้างขึ้นเข้าร่วมหารือในที่ประชุม อันประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับด้านทุนทางวัฒนธรรม ในการประชุมครั้งที่ 11 เรื่องกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ณ วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ผลการประชุมมีมติให้ปรับคำนิยามใหม่เพื่อให้เกิดความชัดเจน ทั้งนิยามองค์ประกอบหลัก นิยามองค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัด โดยแนะนำให้คณะที่ปรึกษานำแนวคิดของแนวคิด Bourdieu (1986) ที่เสนอแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมไว้ในงานเรื่อง The forms of capital[5] และแนวคิดของ Throsby (2001) ที่ได้แบ่งทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible cultural capital) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural capital) และ

---

[4] โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A4 เท่ากับ
ประเทศไอร์แลนด์ A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) และ C12 เท่ากับ เว็บไซต์ Snap Inc

[5] Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), **Handbook of theory and research for the sociology of education** (pp. 241-258). Greenwood.

ทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นสถาบัน (Institutional cultural capital) ในงานเรื่อง Economics and culture[6] มาเป็นแกนหลัก จากนั้นคณะที่ปรึกษาจึงได้กลับมาทบทวนและนำหารือเพิ่มเติมในการประชุมครั้งที่ 14 และครั้งที่ 15 (สำหรับรายละเอียดแนวคิดและการสร้างตัวชี้วัดโปรดในบทที่ 7)

ตารางที่ 3.5 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่			
นิยามเสนอ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด** (UNESCO 2022)	**ประเด็นความสอดคล้อง**
ทุนทางวัฒนธรรม <u>นิยามเดิมที่เสนอ</u> หมายถึง ภาวะที่ค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ ตลอดจนงานสร้างสรรค์ ที่มีคุณค่าต่อกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ ได้รับการยอมรับจากสังคม **<u>นิยามที่ปรับใหม่</u>** หมายถึง **ภาวะที่คนในสังคมรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ โดยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ**	**ชุมชนเข้มแข็ง** หมายถึง ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูง มีองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีความสามัคคี เอื้ออาทรอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และ<u>ธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทย</u>ได้อย่างต่อเนื่อง	**สิ่งแวดล้อมและพลังเข้มแข็ง** เป็นการประเมินระดับความมุ่งมั่นในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม และแสดงหลักฐานในการจัดการมรดกอย่างยั่งยืนและการรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการวางแผนเรื่องที่มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม **ความมั่งคั่งและความเป็นอยู่ที่ดี** เป็นการสร้างรายได้และการจ้างงาน ตลอดจนการกระตุ้นรายได้ด้วยสินค้า บริการ และการประกอบการทางวัฒนธรรม **ความรู้และทักษะ** เป็นการบูรณาการและใช้ประโยชน์จากความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพ และชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน และการถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม **การไม่แบ่งแยกกีดกัน และการมีส่วนร่วม** เป็นการสร้างความสามัคคี ทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมการยอมรับความต่างและการมีส่วนร่วมในสังคม โดยเน้นให้ผู้คนได้เข้าถึงวัฒนธรรม สิทธิของทุกคนในการมีส่วนร่วมในชีวิต	- คุณค่าของวัฒนธรรม - ความหลากหลายทางวัฒนธรรม - การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน - การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม - การเคารพและยอมรับในความแตกต่างและหลากหลาย - ความรู้ทางวัฒนธรรม - การเข้าถึงวัฒนธรรม - เสรีภาพในการแสดงออก

[6] Throsby, D. (2001). **Economics and culture.** Cambridge University Press.

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่			
นิยามเสนอ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด** (UNESCO 2022)	**ประเด็นความสอดคล้อง**
		ทางวัฒนธรรม และเสรีภาพในการแสดงออกทางวัฒนธรรม รวมถึงเสรีภาพทางศิลปะและความคิดสร้างสรรค์	
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 4 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1. การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม 2. สมรรถนะวัฒนธรรม 3. การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	1. ชุมชนพึ่งตนเองได้ 2. ชุมชนเกื้อกูลกัน 3. การมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สภาพแวดล้อมและความยืดหยุ่น 2. ความมั่งคั่งและความเป็นอยู่ที่ดี 3. ความรู้และทักษะ 4. การไม่แบ่งแยกกีดกันและการมีส่วนร่วม	

3.1.5 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามเดิม ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทความท้าทายของโรคอุบัติใหม่ อพยพเคลื่อนย้ายกำลังแรงงาน สมรรถนะการผลิต การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้แก่ SDGs, QOL, OECD, UMF, A1, A2, A3, A4, A6, B7, B8, B9, C11 และ C12[7] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า พื้นที่ทางสังคมที่ปลอดภัยเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากเป็นการมีปฏิสัมพันธ์กับคนหรือกลุ่มคนที่สามารถให้ความไว้วางใจต่อการสนทนา ไปจนถึงการร่วมกิจกรรมทางสังคมด้วยกัน ยอมรับและเคารพซึ่งกันและกัน โครงสร้างขั้นพื้นฐานถือเป็นปัจจัยที่มีความหมายสำคัญต่อสังคมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะโลกเสมือนที่เป็นโครงข่ายสังคมออนไลน์ เครือข่ายเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ ระหว่างวัฒนธรรม และระหว่างสังคมเข้ามาบทบาทอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงการแสดงออกตามสิทธิ ทั้งการแสดงความเห็น ดังนั้นในบางประเด็นที่สอดคล้องกับช่วงแผนฯ การพัฒนาต่าง ๆ มีประเด็น (รายละเอียดดังตารางที่ 3.6) ดังนี้ที่คงไว้

1) บางประเด็นปรับเพิ่มเติมจากประเด็นเดิมเนื่องจากความสอดคล้องตามบริบทที่บุคคลนั้น คือ การเคารพความแตกต่างหลากหลาย โดยมีพื้นที่ที่ให้การยอมรับ และโอบอุ้ม เอื้ออาทรกัน ทั้งครอบครัว เพื่อน ชุมชน ประกอบด้วย

(1) โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น (เดิมปรับ)

(2) ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม (เดิมปรับ)

2) มีการเพิ่มประเด็นใหม่ให้สอดคล้องกับปัจจัยหลักที่สนับสนุนให้คนในสังคมที่ทำให้คนรู้สึกมีความมั่นใจในการใช้ชีวิต ด้วยการมีสิทธิในหลักประกัน สิทธิขั้นพื้นฐานโดยรัฐและภาคส่วนในสังคม ประกอบด้วย

(1) สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา (เพิ่มใหม่)

(2) เชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ (เพิ่มใหม่)

---

[7] โปรดดู รายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A1 เท่ากับ กรุงเวียนนา A2 เท่ากับ รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรีย A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A4 เท่ากับ ประเทศไอร์แลนด์ A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี B8 เท่ากับ ประเทศฟิลิปปินส์ B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO) และ C12 เท่ากับ เว็บไซต์ Snap lnc

ตารางที่ 3.6 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม	**ชีวิตครอบครัว** หมายถึง ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่งต่อคนในการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัวถือเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ “ความอยู่ดีมีสุข” ครอบครัวอยู่ดีมีสุขคือครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น รู้บทบาทหน้าที่ของครอบครัว มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ลดปัจจัยเสี่ยงของครอบครัว สามารถพึ่งตนเองได้ และมีการเกื้อกูลสังคมอย่างมีคุณธรรม	**ครอบครัวอบอุ่น** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมายในบรรยากาศที่สงบสุข ด้วยการทำบทบาทหน้าที่ครอบครัวได้อย่างเหมาะสม และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน **ชุมชนเข้มแข็ง** หมายถึง ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูง มีองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีความสามัคคี เอื้ออาทร อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างต่อเนื่อง	**การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม** หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมมีความเสมอภาค ได้รับการเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ และเป็นภาวะที่การจัดสรรและกระจายทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานอย่างเป็นธรรม	- สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา (เพิ่มใหม่) - เชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ (เพิ่มใหม่) - โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น (เดิมปรับ) - ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม (เดิมปรับ)

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 2 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 5 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 2 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1) การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ 2) ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน 3) พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	1) สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว 2) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ	1) บทบาทหน้าที่ของครอบครัว 2) สัมพันธภาพในครอบครัว 3) ชุมชนพึ่งตนเองได้ 4) ชุมชนเกื้อกูลกัน 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน	1) การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ 2) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	

3.1.6 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามเดิม ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทความท้าทายของโรคอุบัติใหม่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ SDGs, QOL, OECD, UMF, A1, A3, A5, B7, B8, B9, B10 และ C11[8] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ต้องประกอบด้วย สภาวะของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสภาวะของสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้น ประกอบขึ้นมาเป็นสภาพแวดล้อม ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง (รายละเอียดดังตารางที่ 3.7) คือ

1) การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(1) การเลือกใช้พลังงานทดแทน พลังงานหมุนเวียนในกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์และบริการ (ประเด็นเดิม)

(2) การนำของเหลือใช้หรือขยะกลับมาใช้ประโยชน์ (เดิมปรับใหม่)

(3) กิจกรรมหรือกระบวนการที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก (เพิ่มใหม่)

(4) การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งาน (เดิมปรับใหม่)

2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต

(1) การมีอากาศสะอาด และปราศจากมลพิษ (เดิม)

(2) การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคภัยที่มีต้นเหตุจากมลพิษ (เพิ่มใหม่)

(3) การจัดการขยะและการจัดการมลพิษของภาครัฐและประชาชน (เดิมปรับใหม่)

3) การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

---

[8] โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A1 เท่ากับ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย, A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A5 เท่ากับ ประเทศออสเตรเลีย, A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี, B8 เท่ากับ ประเทศฟิลิปปินส์, B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย, B10 เท่ากับ ประเทศภูฏาน, C11 เท่ากับ เว็บไซต์นัมบีโอ (NUMBEO)

(1) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และหลากหลาย (เดิม)

(2) การฟื้นคืนของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลต่อความไม่สมดุลของระบบนิเวศ (เดิม)

(3) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่าที่จำเป็น (เพิ่มใหม่)

ด้วยเหตุนี้ จึงครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความเห็นของที่ประชุมระดมความคิดเห็น

ตารางที่ 3.7 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน หมายถึง คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ	**สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต** เป็นอีกมิติหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความอยู่ดีมีสุข สภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี เอื้อต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม การมีสภาพแวดล้อมที่ดีหมายความรวมถึงการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง การได้รับบริการสาธารณูปโภคที่พอเพียง และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลคุณภาพการดำรงชีวิตให้เกิดการสนับสนุนความอยู่ดีมีสุขของคน	**สภาพแวดล้อมดีและระบบนิเวศที่สมดุล** หมายถึง การเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ อาศัยอยู่ในสังคมที่ดีมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุล เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน	**สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล** หมายถึง การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการทำลายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	- สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ ทั้งคุณภาพอากาศ น้ำ การจัดการขยะ (เดิม) - พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เดิม) - ปริมาณการใช้พลังงาน (เดิม) - คุณภาพดิน และโรคภัยที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ (เพิ่มใหม่) - การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (เพิ่มใหม่) - การดูแลระบบนิเวศ (เพิ่มใหม่) - สภาพแวดล้อมทางสังคมด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ย้ายไปไว้ในองค์ประกอบหลักสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย)

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 4 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1) การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี 3) การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1) ด้านที่อยู่อาศัยและการได้รับบริการสาธารณูปโภค 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) สิ่งแวดล้อม	1) ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต 2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี 4) ระบบนิเวศที่สมดุล	1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี 2) ระบบนิเวศที่สมดุล 3) เศรษฐกิจสีเขียว	

3.1.7 กระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดนิยามเดิม ร่วมกับกรณีศึกษาจากต่างประเทศภายใต้บริบทความท้าทายของโรคอุบัติใหม่ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ SDGs, QOL, OECD, UMF A3, A4, A6, C11 และ C12[9] พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น พบว่า องค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล ต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ ดังนี้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักนิติธรรมและหลักนิติรัฐ การอำนวยความยุติธรรม ความมั่นคงปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล โดยกำหนดเป็นองค์ประกอบย่อยด้านหลักธรรมาภิบาล (รายละเอียดดังตารางที่ 3.8) ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย
   (1) การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน (เดิมปรับใหม่)
   (2) แนวทางส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (เดิมปรับใหม่)
   (3) การมีส่วนร่วมของสตรีในสังคมประชาธิปไตย อาทิ การเป็นสมาชิกรัฐสภา เป็นต้น (ใหม่)
2) นิติธรรม
   (1) กฎหมาย ความเท่าเทียม เป็นธรรม และยุติธรรม (เดิมปรับใหม่)
   (2) การบริหารจัดการที่ยุติธรรม และรวดเร็ว (เดิมปรับใหม่)
3) ความเข้มแข็งของสถาบัน
   (1) ความโปร่งใส และการตรวจสอบ (เดิมปรับใหม่)
   (2) การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า (เดิมปรับใหม่)

---

[9] โปรดดู รายละเอียดในบทที่ 2 เรื่อง SDGs เท่ากับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน, QOL เท่ากับ ดัชนีคุณภาพชีวิต, OECD, เท่ากับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being), UMF เท่ากับ แนวคิดของกรอบการติดตามเมืองทั่วโลก, UNESCO เท่ากับ ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมในวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030, A3 เท่ากับ ประเทศแคนนาดา, A4 เท่ากับ ประเทศไอร์แลนด์, A6 เท่ากับ ประเทศฟินแลนด์, B7 เท่ากับ อิสตันบูล ประเทศตุรกี, B9 เท่ากับ ประเทศมาเลเซีย, B10 เท่ากับ ประเทศภูฏาน

(3) การรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี (ใหม่)

ด้วยเหตุนี้ จึงครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของสถาบัน ตามความเห็นของที่ประชุมระดมความคิดเห็น

ตารางที่ 3.8 เปรียบเทียบประเด็นแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบหลักนิยามเดิมกับนิยามใหม่				
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 8-9**	**ช่วงแผนฯ 10-11**	**ช่วงแผนฯ 12**	**ประเด็นความสอดคล้อง (เดิม กับ ใหม่)**
ธรรมาภิบาล หมายถึง สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคง ปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม	**การบริหารจัดการที่ดี** หมายถึง ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ มีการดูแลคนในสังคมให้มีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบภาครัฐ ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย และรัฐกับประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นำไปสู่สังคมที่คนในสังคมจะอยู่ดีมีสุขตลอดไป	**สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** หมายถึง คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับเคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และร่วมกันบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส คุ้มค่า และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ ที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาอารยะประเทศได้อย่างเป็นมิตร	**สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** หมายถึง สภาวะทางสังคมที่เอื้อให้สมาชิกในสังคมเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางความคิดและอัตลักษณ์โดยยึดหลักความยุติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักสันติวิธี ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐและเอกชน นำไปสู่ระบบการเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชน ยึดในหลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลที่ทำให้การบริหารจัดการประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ	- การมีส่วนร่วมในสังคม (เดิมปรับใหม่) - กฎหมาย ความเท่าเทียม ความเสมอภาค และความเป็นธรรม (เดิมปรับใหม่) - ความโปร่งใส การตรวจสอบและความคุ้มค่า (เดิมปรับใหม่) - การกระจายอำนาจ เดิมปรับใหม่) - การมีส่วนร่วมของสตรีในสังคมประชาธิปไตย (ใหม่) - ความปลอดภัยทางเทคโนโลยี และภัยคุกคาม (ใหม่)
องค์ประกอบย่อย 3 องค์	**องค์ประกอบย่อย 4 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 3 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	**องค์ประกอบย่อย 4 องค์ที่เกี่ยวข้อง**	
1) การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย 2) นิติธรรม 3) ความเข้มแข็งของภาครัฐ	1) หลักคุณธรรม 2) การมีส่วนร่วม 3) ความคุ้มค่า 4) ความโปร่งใส	1) การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย 2) สังคมที่มีธรรมาภิบาล 3) ความสมานฉันท์	1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ 2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล 3) การกระจายอำนาจ 4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	

กล่าวโดยสรุป จากการพิจารณาองค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในข้างต้น ได้นำมาแสดงในภาพรวมเพื่อเปรียบเทียบข้อเสนอเดิมที่คณะที่ปรึกษาได้เสนอ เทียบกับข้อเสนอใหม่ที่ปรับปรุงแล้ว ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.9 และรูปที่ 3.1

ตารางที่ 3.9 เปรียบเทียบข้อเสนอองค์ประกอบหลักเก่ากับข้อเสนอที่ปรับปรุงใหม่

ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ปรับใหม่
มีองค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ	**มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ**
องค์ประกอบหลักที่ 1 สุขภาวะที่ดี หมายถึง ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย จิต ปัญญา ครอบครัว และสังคมสามารถเข้าถึงการศึกษาและบริการสาธารณสุขอย่างเป็นธรรม มีความเข้าใจ และรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์	**องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ** หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญา เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เป็นธรรม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากร โอกาส การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมความมั่นคงของประชาชน ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม มีการพัฒนาคนให้มีทักษะที่เหมาะสม สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน มีความสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สร้างสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต นำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน	**องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม** หมายถึง ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้
องค์ประกอบหลักที่ 6 ศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้การยอมรับการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เคารพความหลากหลายซึ่งกันและกัน รวมถึงการสนับสนุนสังคมให้ได้สัมผัส เรียนรู้ กับประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ จากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะ นวัตกรรม หลอมรวมเป็นค่านิยมทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญของการผสมผสานภูมิปัญญา การดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรม และการรับรู้เชื่อถือยึดมั่นของคนในสังคม	**องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม** หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ โดยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ
องค์ประกอบหลักที่ 3 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง สังคมที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ชนชั้น และสถานะทางเศรษฐกิจ มีโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างเสมอภาค มีการอำนวยความยุติธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากภัยคุกคาม เป็นสังคมที่มั่นคง และสงบสุขไว้ซึ่งอนาคต	**องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย** หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความ

ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ปรับใหม่
	ปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน หมายถึง กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบ มีการสรรค์สร้างจากคนในสังคมร่วมกันเป็นเจ้าของเห็นคุณค่า ดูแลรักษา อนุรักษ์ ปกป้อง และฟื้นฟู ในความเป็นปัจจัยที่เกื้อกูลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคม ทั้งปัจจุบันและอนาคตได้พึ่งพาอาศัย	**องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน** หมายถึง คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ
องค์ประกอบหลักที่ 7 การมีธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นการวางหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศ ที่มีความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	**องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล** หมายถึง สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม
องค์ประกอบหลัก 4 การพัฒนาคน	- องค์ประกอบนี้ส่วนใหญ่สะท้อนผ่านองค์ประกอบย่อยในด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และการมีสุขภาวะ
องค์ประกอบหลัก 8 สมรรถนะด้านดิจิทัล	- องค์ประกอบนี้เป็นสมรรถนะที่จำเป็นพื้นฐานและขั้นสูง จึงสะท้อนอยู่ในองค์ประกอบในทุก ๆ องค์ประกอบ

รูปที่ 3.1 สรุปร่างองค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ระหว่างองค์ประกอบหลักที่นำเสนอเดิมกับองค์ประกอบหลักที่ปรับปรุงใหม่

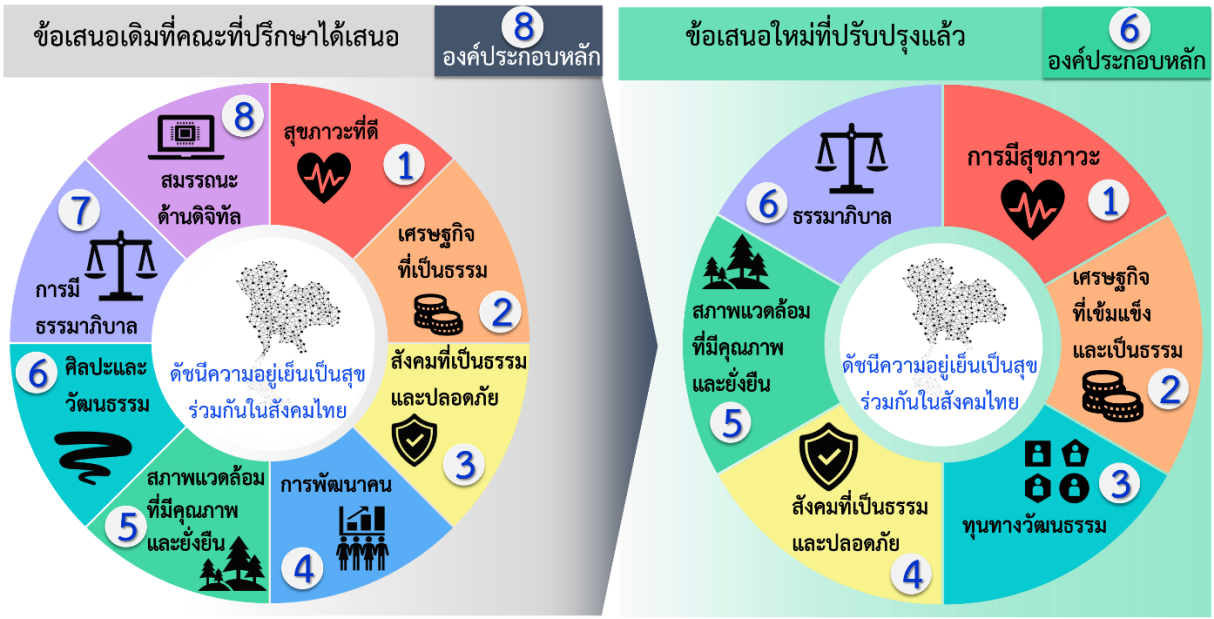

3.2 สรุปการเปรียบเทียบร่างนิยามขององค์ประกอบย่อยเดิมกับที่เสนอใหม่

ในการสรุปนี้ เป็นการแสดงกระบวนการสร้างองค์ประกอบย่อย โดยได้รับความคิดเห็นมาจากผู้เข้าร่วมประชุมเทียบกับการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา นำมาสู่การเปรียบเทียบกับร่างนิยามที่เสนอใหม่กับนิยามองค์ประกอบเก่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 รายละเอียดดังตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 แสดงกระบวนการสร้างและการเปรียบเทียบ "ร่างองค์ประกอบย่อยที่พัฒนาขึ้นใหม่กับองค์ประกอบย่อยเดิมที่ผ่านมา"

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
1) มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง หมายถึง บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี ดำรงชีวิตโดยไม่เป็นโรค มีความสมส่วน มีระบบในร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาว และพร้อมต่อการปรับตัว	**1) สุขภาพกายและจิตดี** หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสมไม่มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง ส่งผลให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บและมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีสุขภาพจิตดี ความสามารถของบุคคลที่จะใช้กลไกในการปรับตัวที่ถูกต้อง สามารถปรับอารมณ์ความรู้สึกสู่สภาวะสมดุลได้ด้วยตนเอง โดยที่ตนเองและสภาวะแวดล้อมไม่เดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบของสุขภาวะ มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การที่มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง ควรครอบคลุมถึงความตระหนักถึงสภาพร่างกาย ความรู้ในการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหารมีโภชนาการที่ดี มีการพักผ่อนที่เพียงพอ และไม่มีโรคประจำตัว 2) มีสุขภาพจิตดี ควรครอบคลุมถึงการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี ความสามารถในการจัดการอารมณ์ การมีแรงจูงใจในตนเอง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความพึงพอใจและมีความสุขในชีวิต 3) มีปัญญาดี ควรครอบคลุมถึงการมีทัศนคติที่ดี ความพร้อมในการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีความสามารถในการปรับตัว การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
2) มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการกับความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และมีจิตใจที่มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม	**ชุมชนเกื้อกูลกัน หมายถึง** ชุมชนที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี และมีจิตสานึกหวงแหนความเป็นชุมชนของตนร่วมกัน	
3) มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ หมายถึง บุคคลที่มีทักษะความรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ใฝ่รู้ เข้าใจ เท่าทัน พร้อมปรับระดับทักษะใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้ากับโลกที่พลิกผันตามสถานการณ์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมการมีอาชีพ และการสร้างนวัตกรรม ที่ยกระดับขีดความสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	**2) การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้** หมายถึง รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ และสามารถใช้ประสบการณ์ ศักยภาพ และทักษะความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีจิตสำนึกความเป็นไทย	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
ประเด็นการวัด 7 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 6 ประเด็น**	
1) การมีโภชนาการที่ดี 2) การไม่มีโรคประจำตัว 3) มีอายุยืนยาว 4) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ 5) การมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม 6) การมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย 7) การมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต	- การมีสุขภาวะ 1) ร่างกายแข็งแรง 2) อายุยืนยาว 3) จิตใจดี 4) ยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 5) มีความสามารถในการเรียนรู้ 6) มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อย นิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
1) การทำงานที่มีคุณค่า หมายถึง บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงการทำงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน โดยอยู่บนหลักประกันพื้นฐานในชีวิตการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคง	**1) การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work)** หมายถึง การที่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ได้รับโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสมกับความสามารถ โดยมีหลักประกันที่มีความมั่นคง และความปลอดภัยในการทำงาน	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจ้างงานที่มีคุณภาพหรือมีคุณค่าและมั่นคง ควรครอบคลุมถึงการที่คนในสังคมมีโอกาสในการเข้าถึงการทำงานในงานที่มีคุณค่าและมีความมั่นคง มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงาน สามารถพัฒนาศักยภาพและมีความสมดุลทั้งการใช้ชีวิตและการทำงาน 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ควรครอบคลุมถึงการกระจายรายได้ที่มีความเสมอภาค เท่าเทียมตาม
2) การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม หมายถึง บุคคลมีโอกาสและได้รับการกระจายผลประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในมิติรายได้ มิติทรัพย์สิน และมิติทุนมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียม	**2) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** หมายถึง การเปิดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และปัจจัยการผลิตที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ ทั้งในมิติของการกระจายรายได้ มิติของการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และมิติของการกระจายความเจริญเชิงพื้นที่	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อย นิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
3) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การมีสินทรัพย์และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอและยั่งยืน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการถือครองสินทรัพย์ และการครอบครองที่อยู่อาศัย บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง	**3) เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ** หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ยั่งยืนบนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงจากความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากร และการยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก	ศักยภาพของผู้คน และการกระจายสิทธิและประโยชน์ในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ช่วยให้ระดับความยากจนของคนในสังคมลดลง 3) โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ ควรครอบคลุมถึงการมีโอกาสและสิทธิในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ลดช่องว่างให้ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียม เสมอภาคในการเข้าสู่การแข่งขันทางเศรษฐกิจ 4) เศรษฐกิจสีเขียว ควรครอบคลุมถึงการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ทั้งการใช้เทคโนโลยีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า การใช้พลังงานทดแทน พลังงานทางเลือก ในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์และบริการ ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 5) เศรษฐกิจสร้างความพึงพอใจและความสุข ควรครอบคลุมถึงการมีรายได้ที่เพียงพออย่างมั่นคงในการดำรงใช้ชีวิตในสังคม การเข้าถึงสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ที่เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้คนในสังคมให้มีความสุข
ประเด็นการวัด 8 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 7 ประเด็น**	
1) มีการจ้างงาน 2) มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน 3) มีความมั่นคงในการทำงาน 4) ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ 5) ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน 6) มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ 7) การเข้าถึงแหล่งทุน 8) การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	1) โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม 2) การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน 3) การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ 4) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อเพื่อนมนุษย์ 5) เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ 6) การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม 7) การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่	

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

จากการปรับปรุงนิยามองค์ประกอบหลักขึ้นใหม่ในตามข้อ 3.1.4 คณะที่ปรึกษาจึงได้ปรับปรุงนิยามองค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการประชุมครั้งที่ 11, 14 และ 15

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามใหม่เทียบกับ UNESCO		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด**	**กระบวนการ**
1) การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม <u>นิยามเดิมคณะที่ปรึกษาเสนอ</u> หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีพื้นที่ในการแสดงออกและการเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ <u>**คณะที่ปรึกษาปรับปรุงนิยามใหม่**</u> หมายถึง **บุคคลสามารถเข้าถึง และรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม** **เหตุผลในการปรุงใหม่** เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมแนะนำให้ทบทวนนิยามขึ้นใหม่ โดยได้รับคำแนะนำจากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมศิลปากร ที่ให้องค์ประกอบย่อยนี้เน้นไปที่การเข้าชมแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม และความสะดวกต่อการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามหลักสากล และให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 ในลักษณะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่อาจจับต้องได้ เพื่อรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืน	**การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม** เป็นการประเมินโอกาสที่ทุกคนจะได้ใช้อาคารสถานที่ทางวัฒนธรรม และมีสิทธิในการเข้าร่วมและฝึกฝนการแสดงออกทางวัฒนธรรม การเยี่ยมชมสถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยไม่รวมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน (UNESCO 2022)	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบของความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม การเปิดกว้างและการยอมรับ 2) การทำนุบำรุงรักษาทางวัฒนธรรม การเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมวัฒนธรรม 3) พลวัตทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ที่มาจากการเรียนรู้และการสื่อสาร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยังมีประเด็นที่ไม่ครอบคลุม ดังนี้ 1) นิยามความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีจำนวนมาก 2) การเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม 3) การคำนึงถึงพลวัตวัฒนธรรม การเปิดกว้างถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรม 4) สิทธิทางวัฒนธรรมกับสิทธิมนุษยชน 5) การยอมรับที่ส่งผลต่อความสุข 6) ความคุ้นเคย 7) การสร้าง “ปฏิสัมพันธ์” มีความสำคัญต่อการเชื่อมระหว่างกลุ่มคน 8) รูปแบบมารยาทปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป 9) วัฒนธรรมลื่นไหลอย่างมีพลวัต 10) การหาจุดร่วมทางวัฒนธรรม จุดร่วมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคม จุดร่วมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามใหม่เทียบกับ UNESCO		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด**	**กระบวนการ**
2) สมรรถนะวัฒนธรรม <u>นิยามเดิมคณะที่ปรึกษาเสนอ</u> หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และการยอมรับความแตกต่าง ไม่แบ่งแยก ไม่กีดกัน มีสิทธิในการแสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่มีความเข้าใจกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข **<u>คณะที่ปรึกษาปรับปรุงนิยามใหม่</u>** หมายถึง **บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้ โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม** **เหตุผลในการปรุงใหม่** เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย ต้องเข้าใจ เคารพ และยอมรับกฎกติกาทางสังคม ไม่เบียดขับรังเกียจ หรือกีดกันผู้คนจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยต้องมีพื้นที่เพื่อให้การดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความเข้าใจที่แตกต่างทางวัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนา ที่อาจเห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่นำผู้คนจากหลากหลายศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเดียวกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	**การไม่แบ่งแยกกีดกัน** เป็นการประเมินสมรรถนะของวัฒนธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การไม่แบ่งแยกกีดกัน และความสามัคคีทางสังคม ด้วยการประเมินการมอบสภาพแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยต่อเสรีภาพทางศิลปะ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่จะช่วยส่งเสริมความสามัคคีทางสังคม ความเข้าใจในวัฒนธรรม และการสร้างสังคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น (UNESCO 2022)	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามใหม่เทียบกับ UNESCO		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด**	**กระบวนการ**
3) การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม <u>นิยามเดิมคณะที่ปรึกษาเสนอ</u> หมายถึง การคุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ และบริหารจัดการศิลปะและวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การต่อยอดและสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน **<u>คณะที่ปรึกษาปรับปรุงนิยามใหม่</u>** หมายถึง **บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษา คุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ** **เหตุผลในการปรุงใหม่** เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมต้องเข้าใจหลักการเชิงวิชาการที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมยังเกี่ยวข้องกับความคุ้มครองทางกฎหมายตามสนธิสัญญา ซึ่งมีกระทบต่อความสุขของคนในสังคมที่จะต้องอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมมิให้ถูกทำลาย สำหรับการต่อยอดทางวัฒนธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย สะท้อนผ่านคุณค่าทางศิลปะร่วมสมัยด้วยการต่อยอดทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานมรดกทางภูมิปัญญา ผ่านช่องทางการสื่อสารร่วมสมัย เพื่อให้คนทั่วทุกมุมโลกสามารถมองเห็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการต่อยอดได้อย่างกว้างขวาง และยังมีการสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่ได้มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องและมีหน่วยงานที่มีมาตราฐานรองรับ เพื่อให้	**การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน** การจัดการที่ยั่งยืนเพื่อปกป้องและจัดการมรดกทางวัฒนธรรม (UNESCO 2022)	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามใหม่เทียบกับ UNESCO		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**วัฒนธรรม 2030 ตัวชี้วัด**	**กระบวนการ**
ทุนทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้แม้อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง		
ประเด็นการวัด 4 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 9 ประเด็น**	
<u>ประเด็นการวัดใหม่คณะที่ปรึกษาเสนอ</u> 1) การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม 2) การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน 3) การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม 4) การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม <u>ประเด็นการวัดเดิมคณะที่ปรึกษาเสนอ</u> 1) การรับรู้ทางวัฒนธรรม 2) กิจกรรมทางวัฒนธรรม 3) รายได้ที่ได้จากประโยชน์ทางวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย 5) การบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม 6) การต่อยอดวัฒนธรรม **เหตุผลในการปรุงใหม่** เนื่องจากคณะที่ปรึกษาเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมประชุม ที่ให้ใช้ข้อมูลการจัดเก็บจากหน่วยงานตามพันธกิจที่รับผิดชอบโดยตรงมาเป็นฐาน เพื่อปรับประเด็นการวัดให้สอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบย่อยที่สร้างขึ้นใหม่	1) การเยี่ยมชมสถานที่ทางวัฒนธรรม 2) การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม 3) กิจกรรมทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล 4) การยอมรับความต่างระหว่างวัฒนธรรม 5) ความไว้วางใจระหว่างบุคคล 6) มุมมองด้านความเท่าเทียมกันทางเพศ 7) ทะเบียนและรายการคงคลังในระดับชาติและระดับนานาชาติ 8) การดำเนินการของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดในการปกป้อง คุ้มครอง และจัดการมรดก และส่งเสริมความยั่งยืน 9) ระดมการสนับสนุนเพื่อปกป้องและฟื้นฟูมรดก (UNESCO 2022)	

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
1) การเข้าถึงโครงสร้างและเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ หมายถึง ประชาชนเข้าถึงและใช้ระบบบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสุข การศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ตามความต้องการพื้นฐาน และความเพียงพอของทุกคนในสังคม	**1) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ** หมายถึง คนชายขอบ คนด้อยโอกาส และคนเปราะบางเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่รัฐ หรือชุมชนจัดให้ และสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้ และสามารถขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของตนได้ และมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีหลักประกันที่สร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิต ควรครอบคลุมถึงการทำให้คนในสังคมมีความรู้สึกมั่นใจในการคุ้มครองและการเยียวยาทุกด้านที่สำคัญตามหลักกฎหมายในการทำกิจกรรมหรือใช้ชีวิตในสังคม โดยความคุ้มครองนั้นมีความครอบคลุมในทุกกลุ่มที่อยู่ในสังคม 2) พื้นที่ปลอดภัยควรครอบคลุมถึงพื้นที่ทั้งในด้านการใช้ชีวิตทางกายภาพและการใช้ชีวิตในโลกเสมือน ที่เป็นสภาพแวดล้อมที่ทำให้รู้สึกปลอดภัยจากชีวิตและทรัพย์สิน ปราศจากความรุนแรงในการใช้ชีวิตและอาศัยอยู่ในสังคม 3) การมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนทางสังคมภายใต้กรอบสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบทางสังคม ควรครอบคลุมถึงการที่คนในสังคมรู้สึกร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยไม่มีข้อจำกัดตามลักษณะของบุคคล ผ่านการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แต่ต้องอยู่ในกรอบตามสิทธิ เสรีภาพ และในการกระทำดังกล่าวต้องไม่ส่งผลหรือต้องมีความรับผิดชอบในผลเหล่านั้นเกิดขึ้นต่อผู้อื่นและสังคม ส่งผลให้คนในสังคมรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 4) การเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐตามสิทธิที่พึงมีของประชาชนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ในการได้รับความคุ้มครองทางสังคมตามกฎหมาย หากคนในสังคมไม่มีการรับรู้และโอกาสในการเข้าถึงสิทธิเหล่านั้น มีการปฏิบัติ
2) ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว รู้บทบาทและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรระหว่างครอบครัว และชุมชน เปิดโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมทั้งด้านกายภาพและเทคโนโลยีทางสังคม พร้อมกับเข้าใจและยอมรับความแตกต่างหลากหลาย นำไปสู่สังคมที่มั่นคง และสันติสุข	**ครอบครัวอบอุ่น** ปรับยุบองค์ประกอบด้านครอบครัว นำไปแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของครอบครัวกับผลลัพธ์ที่แสดงสุขภาวะของคนในแต่ละช่วงวัย เนื่องจากสังคมมีผู้สูงอายุมากขึ้น ครอบครัวมีความผสมผสานกันทั้งครอบครัวที่สมบูรณ์และครอบครัวที่ไม่อบอุ่น แต่ถึงกระนั้นคนทุกคนที่อาจจะเกิดมาในครอบครัวไม่อบอุ่น หรือเป็นคนชราที่ไม่มีลูกหลาน ควรสามารถมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขได้เช่นกัน **ชุมชนเข้มแข็ง** ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงถูกยุบ และแยกองค์ประกอบชุมชนเข้มแข็งไปไว้ในองค์ประกอบสุขภาวะ (ชุมชน) และองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	
3) พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม หมายถึง บุคคลอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรง ปราศจากการตัดสินจากสังคม มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่อระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ อายุ ชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทั้งสามารถเข้าถึงการเยียวยาทางสังคมได้ เมื่อได้รับความรุนแรงหรือการตัดสินที่ไม่เป็นธรรม	**ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน** หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ตลอดจนการประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาความรุนแรงในสังคม	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
ประเด็นการวัด 11 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 3 ประเด็น**	ที่แตกต่างกันหรือมีข้อจำกัดหรือความไม่เหมาะสมกับสิ่งที่คนในสังคมควรได้รับจากการรับบริการการบริหารจัดการของภาครัฐ เป็นผลให้ไม่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมต่อการใช้ชีวิตในสังคม
1) การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ 2) การเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ 3) สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา 4) คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข 5) การเข้าถึงระบบการศึกษา 6) ครอบครัวอบอุ่น 7) ชุมชนเข้มแข็ง 8) การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน 9) การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด 10) ความปลอดภัยบนท้องถนน 11) ความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย	1) การคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบ 2) การเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ 3) สถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของคนด้อยโอกาส คนเปราะบาง และคนในชนบท	

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
1) การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง การผลิตที่มีสมรรถนะในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดการของเสียให้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต	**1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี** หมายถึง การที่มลภาวะต่าง ๆ ได้รับการดูแล ควบคุม และแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และความสุขของบุคคลและสังคม	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ครอบคลุมถึงการบริโภค และการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในทุกภาคส่วนในการเลือกใช้พลังงานทดแทน หมุนเวียน ผลิตภัณฑ์ และบริการ กิจกรรมหรือกระบวนการที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก 2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ควรคำนึงถึงการมีอากาศสะอาดและปราศจากมลพิษ ครอบคลุมคุณภาพของอากาศ การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากมลพิษของสิ่งมีชีวิต
2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หมายถึง บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ และดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต	**2) ระบบนิเวศที่สมดุล** หมายถึง ระบบที่สรรพสิ่งต่าง ๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควรสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ	

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
3) การดูแลระบบนิเวศ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่บุคคลคำนึงถึงความเสียหายของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันดูแลระบบนิเวศที่มีความหลากหลายให้เกิดความสมบูรณ์ และร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษา สิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อการดำรงชีวิต	**3) เศรษฐกิจสีเขียว** หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่กิจกรรม ภายใต้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ไม่ส่งผลกระทบทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและสูญเสียความสมดุลในการที่จะค้ำจุนการดำรงชีพและสนับสนุนวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในทุกสาขาการผลิต	การจัดการขยะและการจัดการมลพิษของภาครัฐและประชาชน 3) การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และหลากหลายครอบคลุม ความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์มาตรฐาน การฟื้นคืนของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลต่อความไม่สมดุลของระบบนิเวศ
ประเด็นการวัด 6 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 7 ประเด็น**	
1) การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) คุณภาพอากาศ 3) คุณภาพดิน 4) คุณภาพน้ำ 5) การดูแลระบบนิเวศ 6) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1) คุณภาพอากาศ 2) คุณภาพน้ำ 3) การจัดการขยะ 4) การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 5) ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศ 6) ระบบการผลิตที่ยั่งยืนมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม 7) พฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืนมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	

นิยามองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
1) การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม	**1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ** หมายถึง กระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนใช้สิทธิพลเมืองในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างมีความหมายและต่อเนื่อง รวมถึง การใช้สิทธิทางตรงในการเลือกตั้งที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ที่ทำให้ได้มาซึ่งรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติที่มีตัวแทนของภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบที่สะท้อนการเคารพเสียงข้างมาก ขณะเดียวกันก็ปกป้อง คุ้มครองเสียงข้างน้อย	ผลการประชุมระดมความคิดเห็นองค์ประกอบของความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน มีแนวทางส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรมและนิติรัฐ หลักการปกครอง การให้ความสำคัญกับความถูกต้องของกฎหมาย ความเท่าเทียม เป็นธรรม และยุติธรรม 3) การบริหารจัดการที่ยุติธรรมและรวดเร็ว การบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส 4) การอำนวยความมั่นคงปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ กลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงทุกมิติ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ 5) ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน และตรวจสอบได้
2) นิติธรรม หมายถึง ประชาชนรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อกฎหมาย ที่ทุกคนปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมีการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรภาครัฐอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่าสูงสุด	**2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล** หมายถึง การบริหารภาครัฐและกระบวนการยุติธรรมที่มีกลไก กฎเกณฑ์ และการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่อประชาชน เคารพหลักสิทธิมนุษยชน และไม่เลือกปฏิบัติ มีระบบที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ซึ่งอีกนัยหนึ่งเป็นหลักประกันในการสร้างความเชื่อมั่นที่ประชาชนที่มีต่อภาครัฐด้วย	
3) ความเข้มแข็งของภาครัฐ หมายถึง ประชาชนได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วน มีหลักประกันว่าทุกคนมีความเท่าเทียมตามกฎหมาย ไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีความสามารถในการรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี		

เปรียบเทียบประเด็นองค์ประกอบย่อยนิยามเดิมกับนิยามใหม่		
นิยามเสนอใหม่ ช่วงแผนฯ 13	**ช่วงแผนฯ 12**	**กระบวนการ**
ประเด็นการวัด 6 ประเด็น	**ประเด็นการวัด 12 ประเด็น**	
1) การมีส่วนร่วม 2) นิติธรรม 3) การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า 4) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม 5) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ 6) การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส	1) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางการเมือง 2) ความตื่นตัวในการการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ 3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชน 4) ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง 5) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ 6) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 7) การมีส่วนร่วมของตัวแทนของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น 8) การกระจายอำนาจทางการคลัง/ศักยภาพในการหารายได้ของ อปท. 9) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล 10) สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง 11) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ 12) การเคารพในความแตกต่าง และใช้สันติวิธี	

ในรายละเอียดของประเด็นการวัดในแต่ละองค์ประกอบ ที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ความรู้งานวิจัยไทย และต่างประเทศ ประกอบกับข้อเสนอในการประชุมระดมความคิดเห็น และความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (ดังที่จะกล่าวไปต่อในข้อ 3.3) ทำให้ประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบย่อย และมีประเด็นการวัด 42 ประเด็น รายละเอียดดังตารางที่ 3.11 และรูปที่ 3.2

ตารางที่ 3.11 ประเด็นการวัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
1. การมีสุขภาวะ	1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	1.1.1 การมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน
		1.1.2 การไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง
		1.1.3 มีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว
	1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	1.2.1 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
		1.2.2 มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่นผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน
	1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	1.3.1 มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการ

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน
		1.3.2 มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง
2. เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	2.1.1 มีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล
		2.1.2 มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม
		2.1.3 มีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก
	2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	2.2.1 ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน
		2.2.2 ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินหักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
	2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	2.3.1 มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ หมายถึง ความมั่นคงระดับครัวเรือนที่มีทรัพย์สิน ประเภทบ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม ในขณะที่ประเทศมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดี ด้วยการบริหารจัดการหนี้ของรัฐบาลที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน
		2.3.2 การเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ
		2.3.3 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)
3. ทุนทางวัฒนธรรม	3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง และรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	3.1.1 การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง รับรู้ และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงและช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการรับรู้การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งข้อมูล และคำแนะนำในการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
	3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.2.1 การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎกติกาสังคม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
	ของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม	ที่หลากหลายได้ ด้วยการมีพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองให้ดำเนินวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมได้
	3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษา คุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ	3.3.1 การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
		3.3.2 การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการต่อยอดทางวัฒนธรรม ทั้งการชมผลงานศิลปะร่วมสมัย การซื้อสินค้าทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่
4. สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	4.1.1 การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม
		4.1.2 การเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ หมายถึง บุคคลสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปโภคของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกายให้ถูกสุขอนามัย และใช้ชำระล้างสิ่งปฏิกูลได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปการในการเชื่อมต่อโครงสร้างเครือข่ายสาธารณะ อันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ การทำงาน การศึกษา ตลอดจนการ

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		สื่อสารระหว่างชุมชนที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน
		4.1.3 สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม
		4.1.4 คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
		4.1.5 การเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ
	4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	4.2.1 ครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
		4.2.2 ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		4.2.3 การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน
	4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	4.3.1 การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้
		4.3.2 ความปลอดภัยบนท้องถนน หมายถึง บุคคลสามารถใช้รถใช้ถนน และเดินทางเท้าที่ปราศจากความอันตราย โดยมีโครงสร้างพื้นฐานทางถนนที่ได้มาตรฐาน มีการเคารพกฎจราจรอย่างเคร่งครัดในการสัญจรบนถนนที่ปลอดภัย รวมถึงมีระบบการจัดการที่ตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต
		4.3.3 ความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ
5. สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	5.1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	5.1.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน
	5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	5.2.1 คุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ
		5.2.2 คุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับ

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		บริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์
		5.2.3 คุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ
	5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	5.3.1 การดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยง หรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข
		5.3.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน
6. ธรรมาภิบาล	6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	6.1.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม
	6.2 นิติธรรม	6.2.1 นิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
		6.2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วน

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		ราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ
	6.3 ความเข้มแข็งของภาครัฐ	6.3.1 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการเข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
		6.3.2 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว
		6.3.3 การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล

รูปที่ 3.2 สรุปองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

3.3 ความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและย่อย ประเด็นการวัด ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย กับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

จากตารางข้างต้น นำมาเทียบกับความสอดคล้องในหมุดหมายและแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พบว่า ในหนึ่งหมุดหมายและหนึ่งแนวทางการพัฒนาสามารถส่งผลต่อประเด็นการวัดได้มากกว่าหนึ่งประเด็น ด้วยเหตุนี้ จึงนำมาสู่การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนการพัฒนาฯ ประกอบด้วย 13 หมุดหมาย ได้แก่

1. ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
2. ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
3. ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก
4. ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
5. ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
6. ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน
7. ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
8. ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม
10. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
11. ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
13. ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้นำข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็น และการวิเคราะห์เพิ่มเติมของคณะที่ปรึกษาตามกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทำให้สามารถเชื่อมโยงความสอดคล้องของประเด็นในการวัดที่สอดรับกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งเป็นการวัดผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2566 - 2570 ด้วยแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีแนวทางในการพัฒนาตามหมุดหมายทั้ง 13 หมุดหมาย รวมทั้งสิ้น 78 แนวทางการพัฒนาหลัก และเมื่อดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้คนในสังคมมีความอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งนี้ ในหนึ่งแนวทางการพัฒนามีความสอดคล้องกับประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมากกว่าหนึ่งประเด็น

ดังนั้น หมุดหมายใดที่มีความสอดคล้องกับประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมาก แสดงถึงนัยสำคัญว่าแนวทางการพัฒนานั้นมีความสำคัญต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในขณะเดียวกัน ประเด็นการวัดความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประเด็นใดสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนามากยิ่งมีนัยของความสำคัญในประเด็นการวัดนั้นมากตามไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยอื่น ๆ จะมีความสำคัญน้อยลง นั่นเป็นเพราะช่วงการพัฒนาประเทศในระหว่างแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ต่างขับเคลื่อนสังคมไทยให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ด้วยนั่นเอง มีรายละเอียดความสอดคล้อง ดังนี้

ตารางที่ 3.12 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด ด้านการมีสุขภาวะ กับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	1.1.1 การมีโภชนาการที่ดี 1.1.2 การไม่มีโรคประจำตัว 1.1.3 มีอายุยืนยาว	**หมุดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคงทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร กลยุทธ์ที่ 10 การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร **หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย **เป้าหมายที่ 4** ระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพมีความพร้อมรองรับภัยคุกคามสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 6 การยกระดับศักยภาพระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขเพื่อลดผลกระทบต่อบริการทางเศรษฐกิจและสุขภาพ
1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	1.2.1 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ 1.2.2 มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	**หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย **เป้าหมายที่ 4** ระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพมีความพร้อมรองรับภัยคุกคามสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 6 การยกระดับศักยภาพระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขเพื่อลดผลกระทบต่อบริการทางเศรษฐกิจ และสุขภาพ **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 1** คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	1.3.1 มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย 1.3.2 มีการพัฒนาพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต	**หมุดหมายที่ 3** ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก **เป้าหมายที่ 2** ผู้ประกอบการเดิมสามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและมีการลงทุนเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญภายในประเทศ **เป้าหมายที่ 3** การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 9 การผลิตและพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 2** คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 1** คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข **เป้าหมายที่ 2** กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตารางที่ 3.13 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	**ประเด็นการวัด**	**ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**
2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	2.1.1 มีการจ้างงาน 2.1.2 มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน 2.1.3 มีความมั่นคงในการทำงาน	**หมุดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพ ความมั่นคง ทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์มและกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าผลผลิตของเกษตรกร กลยุทธ์ที่ 8 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิต การเกษตร **เป้าหมายที่ 3** การเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม กลยุทธ์ที่ 11 การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร **หมุดหมายที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน **เป้าหมายที่ 3** การท่องเที่ยวไทยต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ กลยุทธ์ที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว **หมุดหมายที่ 3** ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก **เป้าหมายที่ 2** ผู้ประกอบการเดิมสามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและมีการลงทุนเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญภายในประเทศ **เป้าหมายที่ 3** การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 4 การยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยในการลงทุนผลิตยานยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ และชิ้นส่วนสำคัญ กลยุทธ์ที่ 9 การผลิตและพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า **หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** องค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีศักยภาพเอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการทางสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างเสริมขีดความสามารถทางวิชาการด้านการศึกษา วิจัย และเทคโนโลยีทางการแพทย์ **หมุดหมายที่ 5** ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

องค์ประกอบย่อย	**ประเด็นการวัด**	**ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**
		เป้าหมายที่ 3 ไทยเป็นประตูและทางเชื่อมโครงข่ายคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค กลยุทธ์ที่ 3 การผลักดันการลงทุนเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0 **หมุดหมายที่ 6** ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน **เป้าหมายที่ 2** การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น **เป้าหมายที่ 3** อุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีความเข้มแข็งขึ้น กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาต่อยอดฐานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กลยุทธ์ที่ 3 อุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศที่สามารถแข่งขันได้ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรม และบริการดิจิทัล **หมุดหมายที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ **เป้าหมายที่ 2** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่ กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล **เป้าหมายที่ 3** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิผลจากภาครัฐ กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ และผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วย นวัตกรรม รวมทั้งให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม และเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายระดับโลกและยกระดับสู่ตลาด ต่างประเทศ **หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 2** ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 2** คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบย่อย	**ประเด็นการวัด**	**ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)**
2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	2.2.1 ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ 2.2.2 ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน	**หมุดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป **หมุดหมายที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล **หมุดหมายที่ 3** ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก **เป้าหมายที่ 1** การสร้างอุปสงค์ของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก กลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของตลาดส่งออกยานยนต์ไฟฟ้า **หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมทางการแพทย์และสุขภาพ **หมุดหมายที่ 6** ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน **เป้าหมายที่ 1** เศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น **เป้าหมายที่ 2** การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น **เป้าหมายที่ 3** อุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีความเข้มแข็งขึ้น กลยุทธ์ที่ 1 การขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจไทยด้วยดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาต่อยอดฐานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กลยุทธ์ที่ 3 อุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศที่สามารถแข่งขันได้ **หมุดหมายที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ **เป้าหมายที่ 1** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจและการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลยุทธ์ที่ 3 จัดให้มีกลไกทางการเงินที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
		หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 1** การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น **เป้าหมายที่ 2** ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก
2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	2.3.1 มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ 2.3.2 การเข้าถึงแหล่งทุน 2.3.3 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	**หมุดหมายที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ **เป้าหมายที่ 1** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้ กลยุทธ์ที่ 3 จัดให้มีกลไกทางการเงินที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการสร้างธุรกิจ สตาร์ทอัพ และผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วย นวัตกรรม รวมทั้งให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม และเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายระดับโลกและยกระดับสู่ตลาดต่างประเทศ **หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 1** การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมเพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 1** ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 1 การปกป้องปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าให้ครัวเรือนหลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 3.14 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด ด้านทุนทางวัฒนธรรม กับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	3.1.1 การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม	**หมุดหมายที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน **เป้าหมายที่ 3** การท่องเที่ยวไทยต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ กลยุทธ์ที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว **หมุดหมายที่ 6** ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน **เป้าหมายที่ 3** อุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีความเข้มแข็งขึ้น กลยุทธ์ที่ 3 อุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศที่สามารถแข่งขันได้
3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม	3.2.1 การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน	**หมุดหมายที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน **เป้าหมายที่ 1** การเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม และบริการที่มีศักยภาพอื่น กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป **หมุดหมายที่ 10** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **เป้าหมายที่ 2** การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกร จากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 1** คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ
3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	3.3.1 การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม 3.3.2 การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม	**หมุดหมายที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ **เป้าหมายที่ 2** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีศักยภาพสูงในการด าเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่ กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล **หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
		เป้าหมายที่ 3 การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่ อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง **หมุดหมายที่ 10** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **เป้าหมายที่** 3 การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 3.15 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	4.1.1 การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ 4.1.2 การเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ 4.1.3 สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา 4.1.4 คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข 4.1.5 การเข้าถึงระบบการศึกษา	**หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย **หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 1** การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 2** คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 2** กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	4.2.1 ครอบครัวอบอุ่น 4.2.2 ชุมชนเข้มแข็ง 4.2.3 การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน	**หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 1** การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 1** ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 1 การแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าให้ครัวเรือนหลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น **เป้าหมายที่ 2** คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ
4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	4.3.1 การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด 4.3.2 ความปลอดภัยบนท้องถนน 4.3.3 ความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย	**หมุดหมายที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 2** องค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีศักยภาพ เอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการทางสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 2 การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก **หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 3** การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่ อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง **หมุดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 2** คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
		กลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ **หมุดหมายที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต **เป้าหมายที่ 3** ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

ตารางที่ 3.16 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
5.1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	5.1.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	**หมุดหมายที่ 3** ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก **เป้าหมายที่ 1** การสร้างอุปสงค์ของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมให้ผู้ใช้ยานยนต์ในภาคส่วนต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น **หมุดหมายที่ 10** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **เป้าหมายที่ 1** การเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกรจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **เป้าหมายที่ 3** การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน
5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	5.2.1 คุณภาพอากาศ 5.2.2 คุณภาพดิน 5.2.3 คุณภาพน้ำ	**หมุดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **เป้าหมายที่ 1** มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ **เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการเพื่อคุณภาพ ความมั่นคง ทางอาหาร และความยั่งยืนของภาคเกษตร กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ **หมุดหมายที่ 3** ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก **เป้าหมายที่ 1** การสร้างอุปสงค์ของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมให้ผู้ใช้ยานยนต์ในภาคส่วนต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
		เป้าหมายที่ 3 การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 11 การสนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ประกอบการที่ลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์พลังงานสะอาด
5.3 การดูแลระบบนิเวศ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	5.3.1 การดูแลระบบนิเวศ 5.3.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	**หมุดหมายที่ 10** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ **เป้าหมายที่ 2** การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 3 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน **หมุดหมายที่ 11** ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **เป้าหมายที่ 1** ความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง **เป้าหมายที่ 2** ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง **เป้าหมายที่ 3** สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ที่ 1 การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่สำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ที่ 3 การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กลยุทธ์ที่ 4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตารางที่ 3.17 ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัด ด้านธรรมาภิบาล กับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	6.1.1 การมีส่วนร่วม	**หมุดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 3** การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่ อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง **หมุดหมายที่ 13** ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน **เป้าหมายที่ 1** การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ กลยุทธ์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ
6.2 นิติธรรม	6.2.1 หลักนิติธรรม 6.2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า	**หมุดหมายที่ 13** ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน **เป้าหมายที่ 1** การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก และประหยัด กลยุทธ์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ **เป้าหมายที่ 2** ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะที่จำเป็น ในการให้บริการภาครัฐดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐ ให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ
6.3 ความเข้มแข็งของสถาบัน	6.3.1 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม 6.3.2 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ 6.3.3 การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส	**หมุดหมายที่ 13** ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน **เป้าหมายที่ 1** การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ กลยุทธ์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยงเปิดกว้างและมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการ พัฒนาประเทศ กลยุทธ์ที่ 3 การปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ **เป้าหมายที่ 2** ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

บทที่ 4
วิธีในการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

4.1 วิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

ดัชนีรวม (Composite Index) คือ ดัชนีที่สร้างจากตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับหลายมิติ หรือหลายองค์ประกอบที่มีความแตกต่างและมีความซับซ้อนเป็นค่าเดียว เช่น ดัชนีรวมความยากจน ดัชนีรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นต้น ดัชนีรวมมีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความเคลื่อนไหวของสถานการณ์หรือสภาวะต่าง ๆ ที่ต้องการวัดในช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ดัชนีรวมนั้นๆ จะสร้างมาจากตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อสภาวะที่ต้องการติดตาม ดังนั้น จุดประสงค์ของการจัดทำดัชนีรวมไม่ได้มุ่งหวังที่จะเปรียบเทียบค่าตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบว่าตัวชี้วัดใดมีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่ากัน แต่มุ่งหวังวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของค่าดัชนีรวมที่ได้เพื่อให้รับทราบถึงสถานการณ์หรือสภาวะนั้นๆ ว่ามีแนวโน้มในลักษณะที่มีการพัฒนาขึ้น ถดถอยลง หรือคงที่

ในกรณีที่มีต้องการพัฒนาค่าดัชนีรวมให้มีค่าสูงขึ้นสามารถพิจารณาค่าดัชนีองค์ประกอบหลัก และค่าคะแนนตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักต่าง ๆ ได้ โดยพิจารณาได้ในแบบเดียวกันนี้

ค่าดัชนีรวมจะมีความแตกต่างไปจากค่าดัชนีในลักษณะอื่น หรือการวัดผลการดำเนินงานในลักษณะอื่น โดยที่ค่าดัชนีรวมนั้น มุ่งหวังเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวตามเวลา หรือการวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรวมเป็นข้อมูลที่มีหน่วยที่แตกต่างกัน และมีทั้งกรณีที่ค่าข้อมูลที่เป็นไปได้ทั้งหมดจำกัด (Finite) เช่น ตัวชี้วัดที่มาจากข้อมูลที่เป็นร้อยละ หรือสัดส่วน และกรณีที่ค่าของข้อมูลที่เป็นไปได้ไม่จำกัด (Infinite) เช่น ตัวชี้วัดที่มาจากข้อมูลที่เป็นจำนวนคน จำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งมีค่ายิ่งสูงยิ่งดี ดังนั้นข้อมูลลักษณะนี้ไม่สามารถหาสูงสุดได้ จึงทำให้การคำนวณคะแนนตัวชี้วัดไม่สามารถใช้วิธีปรับค่า (Re-scaled values) ให้อยู่ในช่วง 0-100 ได้ กระบวนการสร้างดัชนีรวมเพื่อรวมตัวชี้วัดหลายตัวเข้าเป็นการวัดตัวเดียวที่สะท้อนโครงสร้างหลายมิติ วิธีการทั่วไปที่ใช้คือการทำให้ค่าต่ำสุด-สูงสุดเป็นมาตรฐาน (Min-Max normalization) ซึ่งกำหนดคะแนนตัวชี้วัดให้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 เพราะมีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อตัวชี้วัดมีหน่วยหรือมาตราส่วนที่ต่างกัน เนื่องจากวิธีนี้ช่วยให้สามารถรวมเข้าด้วยกันเป็นดัชนีรวมได้ (USAID, 2023)

4.1.1 วิธีการคำนวณคะแนน และการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) ผ่านการทำให้เป็นมาตรฐาน (Min-Max Normalization Method)

ในการสร้างดัชนีรวม จำเป็นต้องแปลงข้อมูลดิบเป็นคะแนนตัวชี้วัดโดยใช้เทคนิคดังที่จะกล่าวต่อไป เนื่องจากค่าคะแนนตัวชี้วัดช่วยให้สามารถรวมตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีหน่วยและช่วงที่ต่างกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน อาจมีหน่วยและมาตราส่วนที่แตกต่างกัน ทำให้การเปรียบเทียบโดยตรงและการรวมข้อมูลเป็นไปได้ยาก หรือตัวชี้วัดบางตัวส่งผลเชิงบวกต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในขณะที่ ตัวชี้วัดบางตัวส่งผลกระทบเชิงลบ การแปลงเป็นค่าคะแนนตัวชี้วัดช่วยให้คะแนนที่สูงขึ้น แสดงถึงผลลัพธ์ที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงคะแนนตัวชี้วัดในมาตราส่วนทั่วไปนั้นตีความและเปรียบเทียบได้ง่ายกว่า และทำให้ดัชนีรวมลดความลำเอียงไปทางตัวชี้วัดที่มีช่วงตัวเลขที่ใหญ่กว่าที่อาจทำให้ผลลัพธ์เบี่ยงเบนไป

การทำให้เป็นมาตรฐาน ถือเป็นกระบวนการที่ทำให้ตัวชี้วัดเป็นคะแนน เป็นกระบวนการปรับค่าที่วัดได้ในมาตราส่วนต่างๆ ให้อยู่ในมาตราส่วนเดียวกัน ในบริบทของดัชนีรวม การทำให้เป็นมาตรฐานจะทำให้ตัวชี้วัดแต่ละตัวสามารถรวมและเปรียบเทียบคะแนนตัวชี้วัดโดยไม่คำนึงถึงมาตราส่วนเดิม ซึ่งวิธีการทำให้เป็น

มาตรฐานแบบค่าต่ำสุด-สูงสุดเป็นหนึ่งในเทคนิคที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดสำหรับจุดประสงค์นี้ เนื่องจากมีความเรียบง่ายและใช้งานง่าย (Mazziotta *et al*., 2012) สูตรการปรับมาตรฐานค่าต่ำสุด-สูงสุดแสดงได้ด้วย

$$\tilde{x} = [\frac{x - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}} \times (u - l)] + l$$

โดยที่ $\tilde{x}$ คือค่าคะแนนตัวชี้วัดซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100

x คือค่าข้อมูลดิบของตัวชี้วัด

$x_{\min}$ และ $x_{\max}$ คือค่าต่ำสุดและสูงสุดของตัวชี้วัดจากข้อมูลดิบทั้งหมดตามลำดับ

l และ u คือขอบเขตล่างและบนที่ต้องการสำหรับค่าที่ปรับมาตรฐานแล้ว ซึ่งโดยปกติจะตั้งไว้ที่ 0 และ 100 ตามลำดับ

สูตรนี้จะแปลงค่าตัวบ่งชี้เป็นคะแนนตัวชี้วัดตั้งแต่ 0 ถึง 100 โดยทั่วไปค่าต่ำสุดและสูงสุดจะถูกกำหนดขึ้น โดยอิงจากการกระจายของตัวชี้วัดที่ได้จากแหล่งข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม เพื่อบรรเทาผลกระทบของค่าผิดปกติ ค่าต่ำสุดและสูงสุดของตัวชี้วัดอาจได้รับการปรับเพื่อไม่ให้ตรงกับค่าต่ำสุดและสูงสุดที่สังเกตได้ เพราะสูตรดังกล่าวจะทำให้คะแนนตัวชี้วัดของค่าต่ำสุดและสูงสุดเป็น 0 และ 100 ตามลำดับ จึงอาจต้องปรับให้เป็นสูตรที่มีการขยายค่าต่ำสุดและสูงสุดออกไป 1.5 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (United Nations, 2023) กล่าวคือ การปรับค่าต่ำสุด – สูงสุด มีความอ่อนไหวต่อค่าผิดปกติ เนื่องจากค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด จะกำหนดการปรับมาตราส่วน ในบางกรณี อาจจำเป็นต้องปรับขอบเขตหรือใช้แนวทางการจัดการค่าผิดปกติเพื่อป้องกันการบิดเบือนของดัชนี

$$\tilde{x} = \frac{x-(x_{min}-1.5\times S.D.)}{(x_{max}+1.5\times S.D.)-(x_{min}-1.5\times S.D.)} \times 100$$

จากสูตรใช้สำหรับตัวชี้วัดเชิงบวก โดยตัวชี้วัดที่ค่าที่สูงขึ้นบ่งชี้ถึงผลกระทบของระดับการพัฒนาที่ดีขึ้น ยิ่งค่าของตัวบ่งชี้สูงขึ้นเท่าใด คะแนนดัชนีที่ได้ก็จะสูงขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการตีความของตัว ชี้วัด เช่น ภาวะโภชนาการปกติ หรือครัวเรือนที่มีทรัพย์สินสุทธิเป็นบวก เป็นต้น

4.1.2 การจัดการตัวชี้วัดเชิงลบ (Handling Negative Indicators)

สำหรับตัวชี้วัดเชิงลบที่ค่าที่สูงขึ้นแต่กลับแสดงถึงผลกระทบของระดับการพัฒนาแย่ลง เช่น อัตราการตาย หรือระดับมลพิษ ก่อนนำไปใช้ปรับค่าต่ำสุด – สูงสุด ต้องนำไปสู่กระบวนการทำให้เป็นมาตรฐานเสียก่อน โดยทำการกลับค่า ซึ่งการกลับค่านี้ช่วยให้ค่าเดิมที่สูงขึ้นอันส่งผลให้คะแนนดัชนีที่ปรับค่าปกติลดลง ทำให้สอดคล้องกับการตีความของดัชนีรวมว่า “ตัวชี้วัดเชิงลบยิ่งมีค่าสูงมากเท่าใด ยิ่งทำให้ค่าคะแนนดัชนีต่ำลงมากขึ้นเท่านั้น” ดังสูตรต่อไปนี้

$$\tilde{x} = \frac{(x_{max}+1.5\times S.D.)-x}{(x_{max}+1.5\times S.D.)-(x_{min}-1.5\times S.D.)} \times 100$$

จากสูตรแสดงให้เห็นว่า ตัวชี้วัดเชิงลบนี้จะถูกปรับจากค่าตัวชี้วัดที่สูง (แย่) ให้เป็นค่าคะแนนดัชนีต่ำ ค่าตัวชี้วัดที่ต่ำ (ดี) ได้คะแนนสูง เพราะฉะนั้น การปรับมาตรฐานนี้ก็เพื่อให้ตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบมีการแปลความหมายเดียวกันว่า ถ้าคะแนนสูงจะหมายถึงสิ่งที่ดีเสมอ ทำให้เข้าใจง่ายเวลารวมคะแนนทุกตัวชี้วัดเข้าด้วยกันเป็นดัชนีรวม (OECD, 2008) ซึ่งจะช่วยให้ดัชนีรวมสะท้อนถึงความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างถูกต้อง

รูปที่ 4.1 กรอบแนวคิดในการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

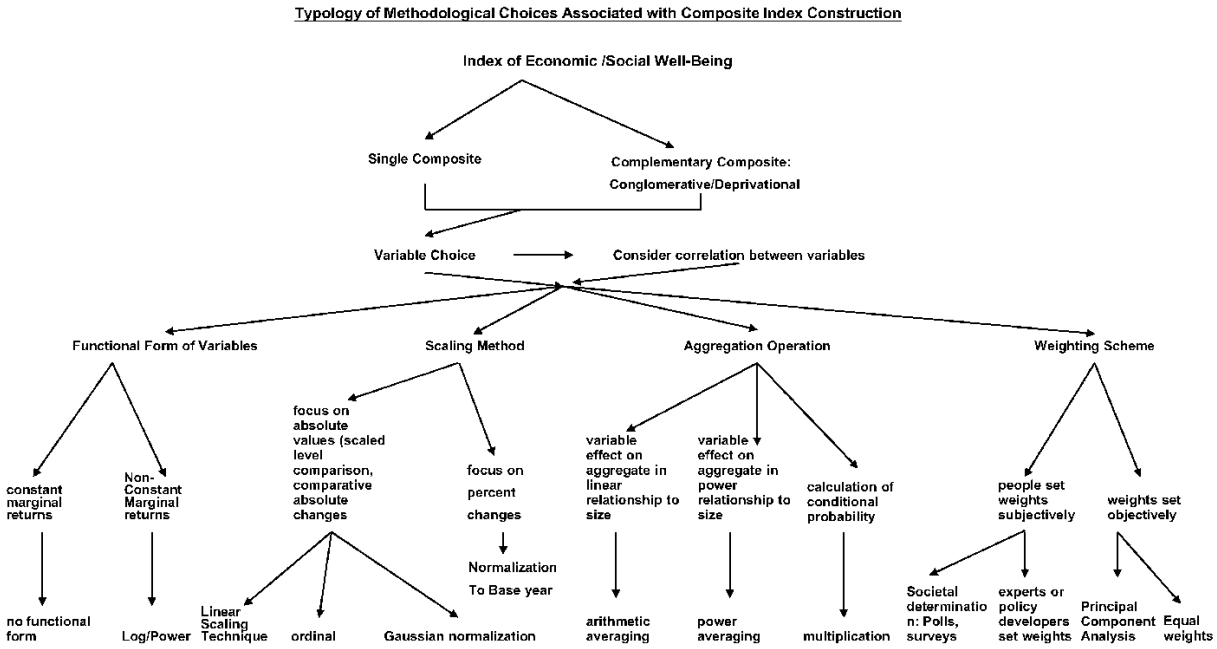

ที่มา: Salzman, J. (2003). Methodological choices encountered in the construction of composite indices of economic and social well-being. Centre for the study of living standards.

ตารางที่ 4.1 ทิศทางของตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ตัวชี้วัด	ทิศทาง
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	เชิงบวก
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	เชิงลบ
3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน	เชิงลบ
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	
5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	เชิงบวก
6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	เชิงลบ
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	
8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)	เชิงลบ
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	เชิงบวก
10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	เชิงบวก
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	เชิงบวก
12. จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	เชิงบวก
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า	
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	เชิงลบ
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	เชิงบวก
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39	เชิงบวก
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	เชิงลบ
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	เชิงลบ
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	เชิงลบ
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	เชิงบวก
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	เชิงลบ
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	เชิงลบ
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	เชิงบวก
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	เชิงบวก
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	
1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	เชิงบวก
2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม	
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	เชิงบวก
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	เชิงบวก

ตัวชี้วัด	ทิศทาง
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	เชิงบวก
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	เชิงบวก
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	เชิงบวก
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	เชิงบวก
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	เชิงบวก
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	เชิงบวก
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	เชิงบวก
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	เชิงบวก
4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน	เชิงบวก
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	เชิงบวก
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	เชิงบวก
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)	เชิงบวก
8. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	เชิงลบ
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	เชิงบวก
11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	เชิงบวก
12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	
13. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	เชิงลบ
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	เชิงลบ
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	เชิงบวก
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	เชิงบวก
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	เชิงบวก
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	เชิงลบ
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	เชิงลบ
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	เชิงลบ
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	เชิงบวก

ตัวชี้วัด	ทิศทาง
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	เชิงบวก
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	เชิงลบ
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	เชิงบวก
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	เชิงบวก
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	เชิงบวก
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เชิงบวก
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม	
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	เชิงบวก
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เชิงบวก
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	เชิงบวก
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	เชิงบวก
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	เชิงบวก
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	เชิงบวก

ที่มา: ประมวลผลโดยคณะที่ปรึกษา

4.1.3 การรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices)

หลังจากปรับตัวชี้วัดแต่ละตัวให้เป็นค่าคะแนนตัวชี้วัดแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการรวมคะแนนตัวชี้วัดเหล่านั้นเข้าเป็นดัชนีรวม สามารถใช้วิธีการเฉลี่ยต่าง ๆ เพื่อหาคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากคะแนนตัวชี้วัด วิธีการเฉลี่ยกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้นยังมีค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power averaging) และค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric averaging) ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

4.1.3.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^{n} w_i x_i}{\sum_{i=1}^{n} w_i}$$

โดยที่ x_i แทนคะแนนตัวชี้วัดที่ i และ w_i แทนน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ i ในกรณีที่กำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากันจะเท่ากับ $\frac{1}{n}$

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเป็นวิธีที่ตรงไปตรงมากที่สุดและใช้กันทั่วไปในการหาค่าเฉลี่ย เหมาะเมื่อองค์ประกอบย่อยของดัชนีเป็นแบบทดแทนได้ ซึ่งหมายความว่าค่าที่ต่ำในตัวชี้วัดตัวหนึ่งสามารถชดเชยด้วยค่าที่สูงในอีกตัวชี้วัดหนึ่งได้ วิธีการนี้ถือว่ามีความสำคัญเท่ากันสำหรับแต่ละองค์ประกอบ และมีความโปร่งใสและเข้าใจง่าย มักใช้ในดัชนีที่องค์ประกอบต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกันและสามารถสับเปลี่ยนกันได้โดยไม่สูญเสียบริบทโดยรวม

4.1.3.2 ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power Average)

$$\overline{X} = \left(\frac{\sum_{i=1}^{n} w_i x_i^{\alpha}}{\sum_{i=1}^{n} w_i} \right)^{1/\alpha}$$

โดยที่ x_i แทนคะแนนตัวชี้วัดที่ i

w_i แทนน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ i ในกรณีที่กำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากันจะเท่ากับ $\frac{1}{n}$

α แทนพารามิเตอร์ที่กำหนดลักษณะของการหาค่าเฉลี่ย ในการคำนวณดัชนีรวมนี้จะใช้ $\alpha = 2$ ซึ่งเรียกว่า Root Mean Square ดังสูตรต่อไปนี้

$$\overline{X} = \sqrt{\left(\frac{\sum_{i=1}^{n} w_i x_i^{2}}{\sum_{i=1}^{n} w_i} \right)}$$

ค่าเฉลี่ยชี้กำลังมีประโยชน์ เมื่อจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับค่านอกเกณฑ์ (Outlier) หรือข้อมูลที่มีความเบ้ วิธีการนี้หาค่าเฉลี่ยที่ซับซ้อนกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิตซึ่งให้น้ำหนักมากกว่ากับค่าที่มากกว่า เหมาะกับกรณีที่ต้องการให้ความสำคัญกับค่าที่สูงกว่ามากกว่าค่าที่ต่ำกว่าโดยไม่เป็นไปตามสัดส่วน ซึ่งอาจจำเป็นในบริบทที่ค่านอกเกณฑ์ หรือค่าขีดสุดมีความสำคัญ เช่น ในการวัดผลกระทบของการว่างงานขั้นรุนแรงหรืออัตราความยากจน วิธีนี้จะให้ความสำคัญถึงความแปรปรวนภายในข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต และมีประโยชน์เมื่อต้องรับมือกับค่าคะแนนของตัวชี้วัดที่ไม่สามารถทดแทนได้ ซึ่งหมายความว่าค่าที่ต่ำในตัวชี้วัดหนึ่งไม่สามารถชดเชยด้วยค่าที่สูงในอีกตัวชี้วัดหนึ่งได้

4.1.3.3 ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean)

$$\bar{X} = \left(\prod_{i=1}^{n} x_i^{w_i} \right)^{\frac{1}{\sum_{i=1}^{n} w_i}}$$

โดยที่ x_i แทนคะแนนตัวชี้วัดที่ i

w_i แทนน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ i ในกรณีที่กำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากันจะเท่ากับ $\frac{1}{n}$

ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตมีความเหมาะสมเมื่อข้อมูลตัวชี้วัดเป็นอัตราส่วนและค่าคะแนนไม่สามารถทดแทนได้ ซึ่งหมายความว่าค่าที่ต่ำในตัวชี้วัดหนึ่งไม่สามารถชดเชยด้วยค่าที่สูงในอีกตัวชี้วัดหนึ่งได้ กรณีนี้มักเกิดขึ้นกับมิติการวัดดัชนีที่แตกต่างกันโดยพื้นฐานและมีความจำเป็นเท่าเทียมกัน เช่น คุณภาพการดูแลสุขภาพและความสำเร็จทางการศึกษา ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตมีความไวต่อค่านอกเกณฑ์น้อยกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิตทำให้มีประโยชน์เมื่อข้อมูลขยายขนาดหลายระดับ และให้แนวทางที่สมดุลเมื่อรวมตัวแปรเข้ากับหน่วยหรือสเกลต่าง ๆ ช่วยให้มั่นใจได้ว่า ไม่มีตัวชี้วัดใดหรือองค์ประกอบหลักใดที่มีลักษณะข่ม (Dominate) ค่าดัชนีรวมมากเกินไป

4.1.4 การคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite Index)

เมื่อคำนวณดัชนีรวมที่วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในแต่ละองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ จะสามารถคำนวณค่าดัชนีรวม ได้จากค่าดัชนีรวมของแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยใช้สูตรการคำนวณด้วยวิธีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง และค่าเฉลี่ยเรขาคณิต ที่แสดงในหัวข้อก่อนหน้านี้โดยการศึกษาครั้งนี้มีข้อสมมติ (Assumption) ว่าองค์ประกอบหลักแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญเท่ากันแม้จะประกอบจากตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักเท่ากันหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการคำนวณค่าดัชนีรวมจากดัชนีรวมหลักขององค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน คณะที่ปรึกษาคำนวณจาก 3 วิธี ที่กล่าวในหัวข้อ 4.1.3 โดยวิธีการถ่วงน้ำหนักที่เท่ากันเท่านั้น

4.1.5 การคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในกรณีที่ไม่มีข้อมูล

สำหรับการศึกษาครั้งนี้คณะที่ปรึกษาทดแทนกรณีไม่มีข้อมูล โดยวิธีการทดแทนค่าสูญหาย (Imputation) ซึ่งโดยปกติแล้ววิธีการทดแทนค่าสูญหาย สามารถทดแทนด้วย ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน หรือค่าพยากรณ์

การทดแทนกรณีที่ไม่มีข้อมูล คณะที่ปรึกษามีหลักการดังนี้

1) ทดแทนข้อมูลที่สามารถหาตัวแบบที่เหมาะสมในการพยากรณ์ได้ เช่น การพยากรณ์ด้วยการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย การพยากรณ์ด้วยค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ การพยากรณ์ด้วยวิธี moving average 3 period เป็นต้น
2) ทดแทนข้อมูลที่มีลักษณะการรายงานเป็นประจำ เช่น รายงานปีเว้นปี หรือสองปีเว้นหนึ่งปี แต่มีบางปีที่ไม่มีการดำเนินงาน
3) ทดแทนข้อมูลที่มีการรายงานอย่างต่อเนื่องในช่วงการดำเนินงานปีหลัง ๆ แต่ขาดการรายงานในปีสุดท้าย (พ.ศ. 2566)

อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้การดำเนินงานเกี่ยวกับการหาวิธีที่ดีที่สุดในการทดแทนค่ากรณีที่ไม่มีข้อมูลไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ คณะที่ปรึกษาเพียงเสนอวิธีการตามหลักวิชาการเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบค่าดัชนีรวมที่ได้จากการการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจริงทั้งหมดโดยไม่มีการทดแทนข้อมูลเลยและค่าดัชนีรวมที่ได้จากการทดแทนข้อมูลด้วยหลักการข้างต้น

ค่าดัชนีรวมหลักของแต่ละองค์ประกอบคำนวณจากวิธีที่ระบุใน 4.1.3 ซึ่งในกรณีที่ปีใดที่ไม่มีค่าคะแนนตัวชี้วัด ตัวชี้วัดนั้นจะไม่ถูกนำมาคำนวณค่าดัชนีรวมหลักหรือใช้วิธีการที่เรียกว่าการกำจัดข้อมูล (Deletion methods) นั่นเอง

4.1.6 การแปลความหมายของดัชนีรวม

ดัชนีรวมจะถูกแบ่งตามกลุ่มโดยใช้คะแนน Z โดยแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานที่สะท้อนถึงอันดับคะแนนสัมพันธ์ของดัชนีในกลุ่ม วิธีนี้เกี่ยวข้องกับการพิจารณาว่าคะแนนแต่ละคะแนนเบี่ยงเบนจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มมากเพียงใด โดยวัดเป็นค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีนี้ช่วยสร้างระบบการให้คะแนนมีความยุติธรรมและสะท้อนทั้งประสิทธิภาพของแต่ละบุคคลและการกระจายคะแนนโดยรวมในกลุ่ม นี่คือรายละเอียดการทำงานของกระบวนการนี้ ซึ่งรวมถึงการใช้คะแนน Z สำหรับระบบการให้คะแนน 5 ระดับ สูตรคะแนน Z คือ

$$Z = \frac{(X - M)}{SD}$$

โดยที่ X คือคะแนนของแต่ละดัชนี (คะแนนตัวชี้วัด)

M คือคะแนนเฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

SD คือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งวัดการกระจายหรือความแปรปรวนของคะแนน

สูตรนี้คำนวณว่าคะแนน X มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่าใดจากค่าเฉลี่ย M คะแนน Z ที่เป็นบวก หมายความว่าคะแนนนั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ย ในขณะที่ คะแนน Z ที่เป็นลบ หมายความว่าคะแนนนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ย คะแนน Z ทำให้สามารถเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มหรือชุดข้อมูลที่แตกต่างกันได้โดยการทำให้เป็นมาตรฐาน ในการตีความดัชนีรวมและแปลงคะแนน Z ให้เป็นช่วงคะแนน 5 ระดับ (ดีมาก ดี ปานกลาง ต้องปรับปรุง และแก้ไขอย่างเร่งด่วน) เราจะแบ่งคะแนน Z ออกเป็นช่วงคะแนนที่เท่ากัน คณะกรรมการที่ปรึกษาใช้แนวทางนี้ในการจัดหมวดหมู่คะแนน Z และช่วงคะแนน 5 ระดับจะคำนวณได้โดยการหารช่วงคะแนน Z ทั้งหมดออกเป็นช่วงคะแนนที่เท่ากัน 5 ช่วง โดยที่

$$w = \frac{(Max(Z) - Min(Z))}{5}$$

โดยที่ $Max(Z)$ คือคะแนน Z สูงสุด

$Min(Z)$ คือคะแนน Z ต่ำสุด

w คือความกว้างของหมวดหมู่คะแนนแต่ละระดับ

เมื่อกำหนด w แล้ว ก็สามารถกำหนดช่วงคะแนนของแต่ละเกรดได้โดยใช้คะแนน Z หมวดหมู่การให้คะแนนจะกำหนดโดยการปรับคะแนน Z ตามความกว้าง w แล้วเพิ่มคะแนนเหล่านี้เข้ากับค่าเฉลี่ย (\(M\)) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD) ดังต่อไปนี้

1. เร่งแก้ไข

$Min(Z) \times SD + M$) to $(Min(Z) + w) \times SD + M$ หมวดหมู่นี้รวมคะแนนที่มีประสิทธิภาพต่ำที่สุด

2. ควรปรับปรุง

$Min(Z) \times SD + M$) to $(Min(Z) + w) \times SD + M$ ช่วงนี้จะรวมคะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุง

3. ระดับปานกลาง (ช่วงค่าเฉลี่ย)

$(Min(Z)+2w)\times SD+M$ to $(Min(Z)+3w)\times SD+M$ คะแนนในหมวดหมู่นี้จะอยู่ใกล้เคียงกับผลงานเฉลี่ยของกลุ่ม

4. ดี

$(Min(Z)+3w)\times SD+M$ to $(Min(Z)+4w)\times SD+M$ คะแนนเหล่านี้สูงกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งบ่งบอกถึงผลงานที่ดี

5. ดีมาก (ช่วงสูงสุด)

$(Min(Z)+4w)\times SD+M$ and above หมวดหมู่นี้รวบรวมคะแนนผลงานสูงสุด

การคำนวณคะแนน Z จะใช้กับตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบของดัชนีทั้งหมด ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะถูกคำนวณสำหรับชุดข้อมูลของคะแนนส่วนประกอบแต่ละชุด จากนั้นคะแนนแต่ละคะแนนภายในชุดข้อมูลจะถูกแปลงเป็นคะแนน Z เนื่องจากชุดข้อมูลสำหรับแต่ละส่วนประกอบอาจแตกต่างกัน การกระจายของคะแนน Z จึงแตกต่างกันไปตามนั้น

การให้คะแนนตามกลุ่มโดยใช้คะแนน Z ช่วยให้มั่นใจได้ว่าดัชนีรวมจะได้รับคะแนนตามผลงานของกลุ่ม แนวทางนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อคะแนนดิบไม่สะท้อนระดับความสามารถโดยรวมอย่างแม่นยำเนื่องจากความยากของช่วงสถานการณ์ที่แตกต่างกันหรือปัจจัยอื่นๆ เมื่อคำนวณและจัดหมวดหมู่คะแนน Z แล้ว คณะที่ปรึกษาอาจจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการให้คะแนนขั้นสุดท้าย ซึ่งรวมถึง

1) การตัดสินใจว่าจะให้คะแนนกี่คะแนน (3, 5 เป็นต้น) ที่เหมาะสม

2) การปรับจุดตัดหากจำเป็น

3) การพิจารณาปัจจัยต่างๆ เช่น การกระจายคะแนน ผลงานสูงสุดและต่ำสุดของกลุ่ม และความยุติธรรม

ตัวอย่างการคำนวณคะแนน Z และการให้คะแนน

สมมติว่าเรามีกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ย M = 60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD = 10 ดัชนีรวมได้คะแนน X = 70 คะแนน Z ของจะเป็นดังนี้

$$Z=\frac{(70-60)}{10}=1$$

คะแนน Z 1 นี้บ่งชี้ว่าดัชนีรวมได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยหนึ่งค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตรการให้คะแนน หากเราพบว่า w = 0.5 เราสามารถจัดประเภทคะแนนนี้ได้

- Min(Z) อาจเท่ากับ -2 และ Max(Z) อาจเท่ากับ +2

$$-\ w=\frac{(2-(-2))}{5}=0.8$$

เมื่อใช้หมวดหมู่เหล่านี้ คะแนน Z 1 อาจจัดอยู่ในประเภท "ดี"

4.1.7. การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) และข้อจำกัด

การพยากรณ์ย้อนหลังเป็นวิธีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อคาดการณ์เป้าหมายในอนาคตและทำงานย้อนหลังเพื่อระบุขั้นตอนที่จำเป็นในการบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ซึ่งแตกต่างจากการพยากรณ์ที่คาดการณ์ผลลัพธ์ในอนาคตโดยอิงตามแนวโน้มในอดีต การพยากรณ์ย้อนหลังจะเน้นที่สถานะในอนาคตที่ต้องการและติดตามเส้นทางที่เป็นไปได้ซึ่งนำกลับมาสู่ปัจจุบัน วิธีนี้มีค่าอย่างยิ่งสำหรับองค์กรและรัฐบาลที่ต้องการสร้างกลยุทธ์ระยะยาวท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อดี การพยากรณ์ย้อนหลังก็มีข้อจำกัดโดยเนื้อแท้ โดยเฉพาะเมื่อนำไปใช้ในบริบทที่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นหรือไม่สอดคล้องกัน

สำหรับข้อจำกัดที่สำคัญของการพยากรณ์ย้อนหลังในดัชนีรวม แม้ว่าการพยากรณ์ย้อนหลังจะมีคุณค่าแต่ในฐานะวิธีการหนึ่งก็ยังมีความท้าทายและข้อจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำไปใช้กับข้อมูลที่รวบรวมใหม่หรือข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น ในสถานการณ์ที่การรวบรวมข้อมูลเพิ่งเริ่มต้นขึ้นไม่นานนี้ (เช่น ตั้งแต่ปี 2556) ข้อจำกัดบางประการ ได้แก่

1. ความไม่สอดคล้องกันของข้อมูล เนื่องจากการพยากรณ์ย้อนหลังทำงานโดยการระบุเส้นทางจากสถานะในอนาคตย้อนกลับไปสู่ปัจจุบัน ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญในอนาคตแต่เพิ่งเริ่มมีการเก็บข้อมูลในปี 2566 ซึ่งอาจส่งผลให้คะแนนองค์ประกอบย่อยกระโดดหรือเปลี่ยนไปในทางที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ดังนั้น การมีข้อมูลที่เชื่อถือได้และสอดคล้องกันจึงมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อชุดข้อมูลมีจำกัดหรือเพิ่งเริ่มต้นขึ้น (เช่น ในกรณีของการรวบรวมข้อมูลหลังปี 2556) มีความเสี่ยงสูงที่คะแนนขององค์ประกอบย่อยจะผันผวนอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจไม่สะท้อนถึงสถานการณ์จริง แต่เป็นเพราะขาดบริบทในอดีตหรือวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์แบบ ซึ่งอาจส่งผลให้การแสดงแนวโน้มไม่ถูกต้องหรือบิดเบือนความพยายามในการวางแผนเชิงกลยุทธ์

2. การอ้างอิงข้อมูลย้อนหลังที่ไม่เพียงพอ ซึ่งแตกต่างจากการพยากรณ์ ซึ่งใช้ข้อมูลย้อนหลังจำนวนมากในการระบุแนวโน้ม การพยากรณ์ย้อนหลังมีความเสี่ยงเมื่อมีข้อมูลย้อนหลังไม่เพียงพอที่จะยืนยันสมมติฐาน ตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมหรือภาคส่วนที่เพิ่งเริ่มบันทึกข้อมูลเมื่อไม่นานนี้ อาจไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างฐานข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ดังนั้น ผลลัพธ์ที่คาดการณ์ไว้ผ่านการพยากรณ์ย้อนหลังอาจไม่สามารถทำได้จริงหรือไม่สะท้อนถึงพลวัตในโลกแห่งความเป็นจริง ทำให้เกิดกลยุทธ์ที่ผิดพลาดหรือเป้าหมายที่ไม่สมจริง

3. การพึ่งพาสถานการณ์ในอนาคต การพยากรณ์ย้อนหลังถือว่าสามารถกำหนดอนาคตได้อย่างชัดเจนเพียงพอที่จะทำแผนที่แนวทางปฏิบัติที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม ในสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน การคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำอาจเป็นเรื่องท้าทาย ซึ่งทำให้วิธีการพยากรณ์ย้อนหลังมีแนวโน้มที่จะเกิดข้อผิดพลาดหากสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับอนาคตมีข้อบกพร่องหรือหากเกิดการหยุดชะงักที่ไม่คาดคิด เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ไม่คาดคิด ในกรณีดังกล่าว กลยุทธ์ที่พัฒนาผ่านการพยากรณ์ย้อนหลังอาจไม่เกี่ยวข้องหรือไม่สามารถปฏิบัติได้

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 4

Mazziotta, M., & Pareto, A. (2012). Methods for constructing composite indices: One for all or all for one?. **Rivista Italiana di Economia Demografia e Statistica, 67**(2), 69-70.

OECD. (2008). **Handbook on constructing composite indicators: Methodology and user guide.** OECD Publishing.

Salzman, J. (2003). Methodology for constructing aggregate indicators: A review. **OECD Statistics Working Papers, 2003**/03.

United Nations. (2023). **Handbook on the Least Developed Country Category: Inclusion, Graduation, and Special Support Measures.** United Nations.

USAID. (2023). **Selecting Performance Indicators.** USAID Monitoring Toolkit.

บทที่ 5
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

เนื้อหาในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ ในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านการมีสุขภาวะที่พัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงระดับความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก จากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs เพื่อยุติความหิวโหย ยกระดับโภชนาการที่ยั่งยืน รวมถึงมีการศึกษาที่มีคุณภาพเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับแนวคิดคุณภาพชีวิตของ QLI และ Eurostat ที่วัดระดับความปกติของชีวิต (Normal life) อันปราศจากข้อจำกัดทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถประกอบกิจกรรมการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ได้ มีอายุที่ยืนยาว เป็นประชาชนที่ตื่นรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อจิตสาธารณะ ตลอดจนมีความพึงพอใจในชีวิตทั้งด้านอารมณ์ และด้านเป้าหมายในการใช้ชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่มีการวัดสุขภาพที่ดีและความรู้สึกที่ดีของบุคคลในการรับรู้ต่อสิ่งที่ตนสามารถกระทำได้ และกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ของ UN Habitat ที่สะท้อนการล้มแล้วลุกไว (Resilience) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคม เช่น อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด อัตราการเสียชีวิต (โรคต่าง ๆ) อัตราการฆ่าตัวตาย และความมั่นคงทางโภชนาการ เป็นต้น สอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในหลักการมีเหตุผลและมีความรู้ พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของการมีสุขภาวะ คือ **"ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญา เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ"**

ในการศึกษานี้ มุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้และเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมการมีสุขภาวะของประชาชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านสุขภาพที่หลากหลาย ทั้งโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ปัญหาสุขภาพจิต และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม (Tangcharoensathien et al., 2021)

สำหรับที่จะกล่าวต่อไป เป็นการนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบด้านการมีสุขภาวะ โดยเริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบย่อย ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการสร้างการมีสุขภาวะ และสรุปด้วยการย้ำถึงความสำคัญของการใช้มุมมองแบบองค์รวมในการประเมินและส่งเสริมการมีสุขภาวะ

5.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้น ครอบคลุมมิติที่สำคัญของการมีสุขภาวะ ตามแนวคิดทางสุขภาพและการพัฒนาหลายประการ กล่าวคือ แนวคิดสุขภาพองค์รวม (Holistic Health) ของ Dossey and Keegan (2023) ที่มุ่งพิจารณาปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณอย่างเชื่อมโยงและสมดุล (Fava and Sonino, 2022) แนวคิดนี้ตระหนักว่าสุขภาวะไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ การมีสุขภาวะที่ดีจึงไม่เพียงแต่หมายถึงการปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ยังรวมถึงความสามารถในการปรับตัว การมี

ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการมีชีวิตที่มีความหมายและเป้าหมาย ในก่อนหน้านี้ Antonovsky (1996) ได้เสนอแนวคิดสุขภาวะกำเนิด (Salutogenesis) เน้นศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี แทนที่จะมุ่งเน้นเฉพาะการป้องกันและรักษาโรค ต่อมา Pender et al. (2022) นำมาพัฒนาเป็นทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Theory) แนวคิดนี้สนับสนุนมุมมองแบบองค์รวมที่ไม่ได้มองสุขภาวะเพียงแค่การไม่มีโรคเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการจัดการกับความท้าทายในชีวิตและการมีทรัพยากรที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ Prilleltensky (2021) ได้เสนอกรอบแนวคิด “สุขภาวะแบบบูรณาการ” (Integrative Wellbeing) ซึ่งพิจารณาสุขภาวะในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเน้นความสำคัญของความยุติธรรมทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาวะ แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ที่เน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ ของการพัฒนา รวมถึงสุขภาพ การศึกษา และความเป็นอยู่ที่ดี (United Nations, 2023)

ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการมีสุขภาวะคือ การสร้างสมดุลระหว่างสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางปัญญา แนวคิดนี้ตระหนักว่าการมีสุขภาพที่ดีไม่ได้หมายถึงเพียงการมีร่างกายแข็งแรงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีสุขภาพจิตที่ดีและการพัฒนาปัญญาหรือความสามารถทางสติปัญญา (Keyes, 2022) การสร้างสมดุลนี้สอดคล้องกับนิยามสุขภาพขององค์การอนามัยโลกที่ระบุว่า สุขภาพคือสภาวะแห่งความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ไม่ใช่เพียงการปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น (World Health Organization, 2022) โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย การส่งเสริมโภชนาการที่ดี การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และการป้องกันโรคเป็นปัจจัยสำคัญ การศึกษาล่าสุดของ Afshin et al. (2023) พบว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การลดการบริโภคอาหารที่มีไขมันอิ่มตัวสูง และการเพิ่มการบริโภคผักและผลไม้ สามารถลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้อย่างมีนัยสำคัญ และอีกด้านเป็นสุขภาพจิต การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การจัดการความเครียด และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง Seligman and Csikszentmihalyi (2023) เสนอแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก เน้นการส่งเสริมจุดแข็งและคุณลักษณะเชิงบวกของบุคคล แทนที่จะมุ่งเน้นเพียงการแก้ไขปัญหาหรือความบกพร่องทางจิต แนวคิดนี้สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งทางใจและการมองโลกในแง่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสุขภาวะที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ของ Goleman (2022)

นอกจากนี้ การมีสุขภาพดีต้องแสดงผ่านทางปัญญา จึงมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการสร้างความเข้าใจในตนเองและโลกรอบตัวเป็นองค์ประกอบสำคัญ Gardner (2021) จึงเสนอทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ที่ระบุว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญาที่หลากหลาย และการพัฒนาปัญญาในด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล จะนำไปสู่การมีชีวิตที่สมบูรณ์และมีความสุข

จากที่กล่าวถึงแนวคิดที่สอดคล้องกับนิยามการมีสุขภาวะในข้างต้น สำหรับประเทศไทยสอดคล้องกับแนวคิด “สุขภาวะ” ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งให้ความหมายของสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2550) ประกอบกับประเทศไทยได้นำแนวคิดสุขภาพองค์รวมมาประยุกต์ใช้กับนโยบายสาธารณสุขและการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบสุขภาพที่เป็นธรรม มีคุณภาพ และยั่งยืน (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สนับสนุนมุมมองแบบองค์รวมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของประชาชน (Mongsawad, 2021) ซึ่งมีความท้าทายหลายประการ เช่น การพัฒนาตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนมิติต่าง ๆ ของสุขภาวะได้อย่างครอบคลุม การบูรณาการ

นโยบายและการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาวะของตนเองและชุมชน (Tantivess et al., 2022) ขณะเดียวกันการสร้างสมดุลระหว่างสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางปัญญาได้รับการให้ความสำคัญมากขึ้นในนโยบายสาธารณสุขและการพัฒนาสังคม แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (พ.ศ. 2561-2580) เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็น “คนดี คนเก่ง มีคุณภาพ” ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ทว่า ในทางปฏิบัติยังคงเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความกดดันสูง Thongnopakun et al. (2022) พบว่า คนไทยจำนวนมากยังคงประสบปัญหาความเครียดและภาวะซึมเศร้า โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพกายและประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ การพัฒนานโยบายและมาตรการที่ส่งเสริมสุขภาวะแบบองค์รวมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น การบูรณาการการส่งเสริมสุขภาพจิตเข้ากับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ การส่งเสริมการออกกำลังกายและการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ในสถานศึกษาและสถานที่ทำงาน และการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและการคิดวิเคราะห์ (Tangcharoensathien et al., 2021) นอกจากนี้ การส่งเสริมการปฏิบัติสมาธิและการพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย ก็มีศักยภาพในการสนับสนุนการสร้างสมดุลระหว่างสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางปัญญา (Phra Brahmagunabhorn, 2022)

อย่างไรก็ตาม การนำนิยามการมีสุขภาวะไปใช้ในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างพื้นที่และกลุ่มประชากรในประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว และความซับซ้อนของปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาวะ กล่าวคือ

1) ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การส่งเสริมการมีสุขภาวะอย่างยั่งยืนอาจต้องการการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ใช้เวลานาน ในขณะที่ความต้องการแก้ปัญหาสุขภาพเฉพาะหน้าอาจมีความเร่งด่วนมากกว่า Gruskin and Tarantola (2022) เสนอว่าการสร้างสมดุลระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการลงทุนในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ

2) ความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท การนำกรอบแนวคิดไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น Tantivess et al. (2022) เน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและดำเนินนโยบายสุขภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่

3) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตและสุขภาวะของประชาชน โดยการพัฒนานโยบายสุขภาพต้องคำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของประชาชน

4) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ การส่งเสริมสุขภาวะที่ดีอย่างครอบคลุมต้องการการลงทุนที่สำคัญทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี Tangcharoensathien et al. (2021) เสนอว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพในบริบทของทรัพยากรที่จำกัด

5) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ การส่งเสริมสุขภาวะที่ดีต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "สุขภาพในทุกนโยบาย" (Health in All Policies) ซึ่งเน้นการบูรณาการประเด็นสุขภาพเข้าสู่นโยบายทุกภาคส่วน แต่การดำเนินการตามแนวคิดนี้ในทางปฏิบัติยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดจึงต้องตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้ ซึ่งช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดสุขภาวะที่ดีไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย และนโยบายที่สอดคล้องกับนิยามนี้จึงต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเมื่อมีกำหนดนิยามองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะแล้วนั้น จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีจากหลากหลายสาขา ทั้งด้านการแพทย์ สาธารณสุข จิตวิทยา สังคมวิทยา และการศึกษา (Huber et al., 2022) โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาตัวชี้วัดขึ้นในการศึกษานี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพจิตดีและมีคุณธรรม และมีปัญญาดีและมีการพัฒนาทักษะ กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง หมายถึง บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี ดำรงชีวิตโดยไม่เป็นโรค มีน้ำหนักตามเกณฑ์ สูงดีสมส่วน ตามเกณฑ์ช่วงอายุ มีระบบในร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาว และพร้อมต่อการปรับตัว

องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการกับความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และมีจิตใจที่มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ หมายถึง บุคคลที่มีทักษะความรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ใฝ่รู้ เข้าใจ เท่าทันพร้อมปรับระดับทักษะใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้ากับโลกที่พลิกผันตามสถานการณ์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมการมีอาชีพ และการสร้างนวัตกรรม ที่ยกระดับขีดความสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพเนื่ององค์ประกอบย่อยมีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ โดยความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการและการแพทย์ Taylor (2022) เสนอว่าการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อสุขภาพกาย แต่ยังช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดภาวะซึมเศร้าและความวิตกกังวล ในทางกลับกัน Kiecolt-Glaser et al. (2023) แสดงให้เห็นว่าความเครียดเรื้อรังสามารถส่งผลเสียต่อระบบภูมิคุ้มกันและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางกายหลายชนิด ขณะที่ ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตและการพัฒนาปัญญาก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน Dweck (2021) เสนอแนวคิด “กรอบความคิดแบบเติบโต” (Growth Mindset) โดยชี้ให้เห็นว่า ทัศนคติและความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองมีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ บุคคลที่มีสุขภาพจิตดีและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดีกว่า และสำหรับการมีปัญญาดีและการพัฒนาทักษะนั้น ย่อมส่งผลย้อนกลับต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตด้วยเช่นกัน ตามที่ Marmot (2022) ชี้ให้เห็นว่าระดับการศึกษาและทักษะทางปัญญามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสถานะสุขภาพและอายุขัยของบุคคล โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามักมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีกว่าและมีความสามารถในการเข้าถึง

และใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสุขภาพได้ดีกว่า ในขณะที่ประเทศไทยนั้น มีโครงการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมที่บูรณาการการพัฒนาทักษะชีวิต การส่งเสริมสุขภาพจิต และการสร้างเสริมสุขภาพกายในชุมชนที่สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตและลดความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การทำความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและการศึกษาตลอดชีวิตอาจไม่เพียงแต่ส่งเสริมการพัฒนาปัญญา แต่ยังอาจช่วยลดความเสี่ยงต่อโรคสมองเสื่อมและส่งเสริมสุขภาพจิตในระยะยาว (Livingston et al., 2023)

เนื่องจากในแต่ละองค์ประกอบย่อยเหล่านี้ จะมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่าง ๆ ของการมีสุขภาวะตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้น โดยการพัฒนาตัวชี้วัดคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และความสามารถในการสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพและสังคมในระยะยาว (Jahan et al., 2022) นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับนโยบายด้านสาธารณสุขและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดี ระบบสุขภาพยั่งยืน ประเทศมั่นคง” มุ่งเน้นการพัฒนาระบบสุขภาพที่มีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

5.1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง กล่าวคือ มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสุขภาวะ องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางกายและการมีชีวิตที่ยืนยาวอย่างมีคุณภาพ Naidoo and Wills (2021) เสนอว่าการมีร่างกายที่แข็งแรงไม่เพียงแต่หมายถึงการปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ยังรวมถึงการมีความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการมีพลังงานเพียงพอในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านการมีโภชนาการที่ดี ด้านการไม่มีโรคประจำตัว และด้านมีอายุยืนยาว

1) ประเด็นการวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน

ตัวชี้วัด 1.1 ภาวะโภชนาการปกติของประชากร คือ ภาวะโภชนาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและการเจริญเติบโต มุ่งวัดสัดส่วนของประชากรที่มีภาวะโภชนาการอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยเกณฑ์มาตรฐานของภาวะโภชนาการปกติของประชากร จำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ อาศัยข้อมูลทางการวัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งนำข้อมูลมาเทียบกับค่ามาตรฐาน หรือเกณฑ์อ้างอิงทางโภชนาการและทางสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ **1)กลุ่มเด็กปฐมวัย** คือ ผู้ที่มีอายุ 0-5 ปี มีการประเมินภาวะโภชนาการ จากกราฟการเจริญเติบโต ซึ่งประเมินจากน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ โดยมีค่า -1.5 SD ถึง +1.5 SD ของกราฟน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ **2)กลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่น** คือ ผู้ที่มีอายุ 6-14 ปี และ 15-18 ปี ในการประเมินภาวะโภชนาการโดยกราฟการเจริญเติบโตใช้การชั่งวัดน้ำหนัก-ส่วนสูงและเทียบกับเกณฑ์อายุ โดยมีส่วนสูงอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ขึ้นไป และมีน้ำหนักอยู่ในระดับสมส่วน มีค่าระหว่าง +1.5 SD ถึง -1.5 SD ของน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง **3)กลุ่มวัยทำงาน** คือ ผู้ที่มีอายุ 18-29 ปี 30-44 ปี 45-59 ปี และ **4)กลุ่มสูงอายุ** คือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ใช้เกณฑ์ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index: BMI) เป็นการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง โดยมีค่า BMI อยู่ในช่วงระหว่าง 18.5-24.99 โดยการศึกษาล่าสุดของ Aekplakorn et al. (2023) พบว่า ประเทศไทยกำลัง

เผชิญกับปัญหา “ภาวะโภชนาการสองขั้ว” (Double burden of malnutrition) เนื่องจากมีปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็กและปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในผู้ใหญ่ในประชากรกลุ่มเดียวกันทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชนและประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นอาจเกิดขึ้นในตัวของคนคนเดียวกันได้โดยแบ่งเป็นสองประเภทก็คือ คนที่มีน้ำหนักตัวมากแต่ขาดสารอาหารที่สำคัญ และคนที่ดูเหมือนว่าจะมีน้ำหนักตัวเหมาะสมแต่กลับมีไขมันแฝงอยู่จำนวนมากทุพโภชนาการด้านขาดสารอาหารยังพบมากในกลุ่มที่มีฐานะไม่ดี แต่โภชนาการเกินกลับพบได้ในทุกกลุ่มฐานะ โดยมีสัดส่วนสูงใกล้ ๆ กันก่อให้เกิดความซับซ้อนของปัญหามากกว่าที่คาดเดาได้ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชากรในระยะยาว

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การบริโภคอาหารส่งผลต่อการทำงานของสมองความอ่อนไหวทางจิตใจ ความสมส่วนของร่างกาย รวมถึงความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็ง หากมีร้อยละภาวะโภชนาการปกติสูง จะถือว่า ประชากรนั้นมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สะท้อนถึงความสุข

การส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีสามารถทำได้ผ่านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ประชาชน การควบคุมการตลาดของอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และการสนับสนุนการเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในราคาที่เหมาะสม Popkin et al. (2022) เสนอว่าการใช้มาตรการทางภาษีและการให้เงินอุดหนุนสำหรับอาหารสุขภาพเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน

2) ประเด็นการวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด 1.2 อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน คือ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases NCDs) เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตและความพิการทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดอัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อหลัก ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคหลอดลมอุดกั้นเรื้อรัง และโรคหลอดเลือดสมอง โดย Topothai et al. (2022) รายงานว่าในปี 2564 โรคไม่ติดต่อเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตกว่าร้อยละ 70 ของการเสียชีวิตทั้งหมดในประเทศไทย เกิดจากปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม และการขาดการออกกำลังกาย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากอัตราการตายผู้ป่วยในโรคไม่ติดต่อ (NCD) ลดลง แสดงว่าประชากรมีสุขภาวะที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง เนื่องจากกลุ่มโรคนี้มีสาเหตุสำคัญมาจากพฤติกรรมความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต

ในการลดอัตราการตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาการมีสุขภาวะสามารถทำได้ผ่านการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี การคัดกรองและวินิจฉัยโรคในระยะแรก ๆ และการพัฒนาระบบการดูแลรักษาที่มีประสิทธิภาพ และภาระโรคในประชากรและประสิทธิภาพของระบบสาธารณสุข ตัวชี้วัดนี้ยังบ่งชี้ความเสี่ยงด้านสุขภาพและแนวโน้มระยะยาว ช่วยระบุความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพระหว่างพื้นที่หรือกลุ่มประชากร นอกจากนี้ ยังใช้ประเมินผลกระทบของนโยบายสุขภาพและสะท้อนคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน ข้อมูลจากตัวชี้วัดนี้มีประโยชน์ในการชี้นำการจัดสรรทรัพยากรด้านสุขภาพ ทำให้สามารถเข้าใจสถานการณ์สุขภาพและนำไปสู่การพัฒนานโยบายและมาตรการด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Allen et al. (2023) ที่เสนอแนวทาง “การป้องกันแบบบูรณาการ” (Integrated Prevention) ที่เน้นการจัดการปัจจัยเสี่ยงร่วมของโรคไม่ติดต่อหลายโรคพร้อมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรค

ตัวชี้วัด 1.3 อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน คือ การประเมินสถานะสุขภาพของประชาชน และประสิทธิภาพของระบบสาธารณสุข สะท้อนให้เห็นถึงความชุกของโรคติดต่อที่สำคัญในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรมควบคุมโรค, 2565) การติดตามอัตราการป่วยนี้อย่างต่อเนื่องช่วยให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขสามารถระบุแนวโน้มของโรค ประเมินความเสี่ยงของการระบาด และวางแผนมาตรการป้องกันควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักระบาดวิทยา, 2564) นอกจากนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวยังสามารถใช้เปรียบเทียบสถานการณ์ด้านสุขภาพระหว่างพื้นที่และช่วงเวลาต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากมีการคำนวณต่อประชากรมาตรฐาน ทำให้สามารถประเมินผลของนโยบายสาธารณสุขและการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเป็นรูปธรรม (วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร และคณะ, 2563) การใช้ตัวชี้วัดนี้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถติดตามความก้าวหน้าในการยกระดับสุขภาวะของประชาชนได้อย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การพัฒนามาตรการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยในระยะยาว (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566)

นอกจากนี้ อัตราการป่วยที่สูงขึ้น บ่งชี้ว่าประชาชนมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง นำไปสู่ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากทำให้ระบบสาธารณสุขต้องรับภาระหนัก และประชาชนต้องรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนผลกระทบคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น หากแนวโน้มของโรคของการระบาดเกิดขึ้นซ้ำมาก แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยลดลง

3) ประเด็นการวัดด้านมีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว

ตัวชี้วัด 1.4 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด คือ อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตและระบบสาธารณสุขโดยรวมของประเทศ ตัวชี้วัดนี้แสดงถึงจำนวนปีโดยเฉลี่ยที่คาดว่าทารกแรกเกิดจะมีชีวิตอยู่ หากอัตราการตายในแต่ละช่วงอายุยังคงเป็นเช่นเดียวกับปีที่คำนวณ โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) แสดงให้เห็นว่าอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2566 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรไทยอยู่ที่ 77.5 ปี (74.5 ปีสำหรับเพศชาย และ 80.5 ปีสำหรับเพศหญิง) อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างของอายุคาดเฉลี่ยระหว่างภูมิภาคและกลุ่มประชากรที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากอายุคาดเฉลี่ยประชากรที่มีจำนวนปีที่มากขึ้น แสดงถึงการมีสุขภาพที่ดีและมีอายุยืนยาว โดยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย อารมณ์ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทันท่วงที ที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิต

ทั้งนี้ การเพิ่มอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาการมีสุขภาวะ ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ที่ดี Marmot (2022) เน้นย้ำความสำคัญของการจัดการ “ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ” (Social Determinants of Health) รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อสุขภาพและอายุขัยของประชากร

5.1.2 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม กล่าวคือ มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีสุขภาวะ แนวคิดนี้สะท้อนถึงความสำคัญของมิติทางจิตใจและจริยธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า Keyes (2022) เสนอว่าสุขภาพจิตที่ดีไม่เพียงแต่หมายถึงการปราศจากโรคทางจิตเวช แต่ยังรวมถึงการมีความรู้สึกเชิงบวกต่อตนเองและชีวิต การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างมีความหมาย นำมาสู่ 2 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

1) ประเด็นการวัดด้านการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ตัวชี้วัด 1.5 ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี คือ การวัดสัดส่วนของประชากรไทยที่มีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ดี โดยใช้เครื่องมือประเมินสุขภาพจิตที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย การสำรวจสุขภาพจิตคนไทยระดับชาติ ปี 2565 ที่ดำเนินการโดยกรมสุขภาพจิต (2566) พบว่า ร้อยละ 83.5 ของประชากรไทยมีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างของสุขภาพจิตระหว่างกลุ่มประชากรต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากประชากรมีความทุกข์ใจสามารถฟื้นฟูจิตใจ ด้วยการพัฒนาทักษะความเข้าใจในสาเหตุ และแก้ไขปัญหากับรับมือในความทุกข์ยากลำบาก ปรับตัวต่อการดำเนินชีวิตได้โดยเร็ว จนมีความแข็งแกร่งและอดทน เดินหน้าใช้ชีวิตได้อย่างปกติและมีความสุข

การส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีสามารถทำได้ผ่านนโยบายและมาตรการ เช่น การพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตที่เข้าถึงง่ายและมีคุณภาพ การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพจิต (Mental Health Literacy) และการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อสุขภาพจิตที่ดี Jorm et al. (2023) เสนอว่าการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพจิตในสังคมสามารถช่วยลดการตีตราทางสังคม (Stigma) และเพิ่มการเข้าถึงการช่วยเหลือทางสุขภาพจิตได้อย่างมีนัยสำคัญ

ตัวชี้วัด 1.6 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ คือ การสะท้อนถึงสภาวะสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต (2566) แสดงให้เห็นว่าอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จของประเทศไทยในปี 2565 อยู่ที่ 7.3 ต่อประชากรแสนคน ถือว่าอยู่ในระดับที่น่ากังวล โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานตอนต้น ที่สอดคล้องกับรายงานสถานการณ์ทั่วโลกและการศึกษาในประเทศไทยที่ พบว่า กลุ่มวัยที่อายุน้อย วัยรุ่น หรือวัยทำงานตอนต้น มีภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้น ซึ่งจะสัมพันธ์กับการฆ่าตัวตายได้ เพราะมีหลายปัจจัยจากสถานการณ์และภัยคุกคามอื่น ๆ ที่ทำให้เยาวชนและวัยรุ่นต้องปรับการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาเรียนทำงานออนไลน์มากกว่าการพบปะเพื่อนและสังคมตามภาวะปกติ ความกดดันที่กลัวว่าจะไม่สามารถทำตามความคาดหวังของครอบครัว อาจทำให้เกิดความเครียดเรื้อรัง ส่งผลทั้งปัญหาสุขภาพและปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่น นำไปสู่การทำร้ายตัวเองหรือการฆ่าตัวตาย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต หากประชากรประเทศไทยมีสุขภาพจิตที่ดี เมื่อมีปัญหาหรือสถานการณ์ความเครียดสามารถจัดการอารมณ์และเข้าใจสถานการณ์ มีการปรับวิธีคิดให้แตกต่างไปจากเดิมจะช่วยให้หาทางออกในการแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น มองด้านบวก นึกถึงคุณค่าของตนเอง ปล่อยวางความคิด การที่มีสติและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดน้อยลง

การป้องกันการฆ่าตัวตายเป็นประเด็นที่ซับซ้อนและต้องการการดำเนินการในหลายมิติ Zalsman et al. (2022) เสนอแนวทางการป้องกันการฆ่าตัวตายแบบบูรณาการ ซึ่งรวมถึงการคัดกรองและติดตามกลุ่มเสี่ยง การจำกัดการเข้าถึงวิธีการฆ่าตัวตาย การให้การศึกษาแก่สาธารณะเกี่ยวกับสัญญาณเตือนของการฆ่าตัวตาย และการพัฒนาระบบการช่วยเหลือที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2) ประเด็นการวัดด้านการมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่นผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด 1.7 คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ คือ คุณธรรมและจิตสาธารณะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณค่า ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดระดับคุณธรรมด้านจิตสาธารณะของประชากร สะท้อนถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2565 โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) (2566) พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะของคนไทยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุและภูมิภาคต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากคนในสังคมมีคุณธรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมมีจิตใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีสำนึกต่อส่วนร่วม พร้อมเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยคุณธรรมเป็นเสมือนกลไกทางสังคมที่คอยควบคุม พฤติกรรม ของคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกันของคนในสังคม สงผลให้สังคมมีความสงบสุข

การส่งเสริมคุณธรรมและจิตสาธารณะ สามารถทำได้ผ่านการศึกษา การสร้างแบบอย่างที่ดีในสังคม และการสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม Batson (2022) เสนอว่าการพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และการสร้างความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมจิตสาธารณะ

5.1.3 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดีและมีการพัฒนาทักษะ กล่าวคือ มีปัญญาดีและมีการพัฒนาทักษะ เป็นองค์ประกอบสำคัญของสุขภาวะที่ดีในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็ว องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ในสังคม Gardner (2021) เสนอว่าปัญญาที่ดีไม่ได้จำกัดอยู่เพียงทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และการเข้าใจตนเองและผู้อื่น นำมาสู่ 2 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย และด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต

1) ประเด็นการวัดด้านการมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน

ตัวชี้วัด 1.8 อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII) เป็นตัวชี้วัดที่ครอบคลุมหลายมิติของการพัฒนาปัญญาและทักษะในระดับประเทศ โดยประเมินทั้งปัจจัยนำเข้าด้านนวัตกรรม เช่น คุณภาพของการศึกษา การลงทุนในการวิจัยและพัฒนา และปัจจัยด้านผลลัพธ์ เช่น จำนวนสิทธิบัตร และการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง (Cornell University, INSEAD, & WIPO, 2023) การใช้ GII เป็นตัวชี้วัดไม่เพียงแต่สะท้อนความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์และระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาปัญญาและทักษะ (สำนักงานสภา

นโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2565) นอกจากนี้ GII ยังช่วยในการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของประเทศไทยกับนานาชาติ ทำให้สามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนในระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิทยา สุหฤทดำรง และคณะ, 2564)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนผลกระทบความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปัญญาและทักษะที่ดีในระดับประเทศที่สูงขึ้น บ่งชี้ถึงการพัฒนาระบบการศึกษา การวิจัย และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาปัญญาและทักษะของประชากร

ตัวชี้วัดที่ 1.9 คะแนนเฉลี่ย PISA เป็นอีกหนึ่งตัวชี้วัดที่มีความสำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาและความสามารถทางปัญญาของเยาวชนไทยในบริบทระดับนานาชาติ การทดสอบ PISA วัดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาปัญญาและทักษะในระยะยาว (OECD, 2022) คะแนน PISA ไม่เพียงแต่สะท้อนความรู้พื้นฐาน แต่ยังแสดงถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการทำงานในอนาคต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) การใช้คะแนน PISA เป็นตัวชี้วัดยังช่วยให้ประเทศไทยสามารถเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษากับนานาประเทศ นำไปสู่การพัฒนานโยบายการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาทักษะของเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรรณี แกมเกตุ และคณะ, 2563)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนคุณภาพการศึกษาและความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะของเยาวชนไทยเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล คะแนนที่สูงขึ้นแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ อันเป็นองค์ประกอบของการมีปัญญาที่ดี

ดังนั้น การใช้ตัวชี้วัดทั้งสองนี้ร่วมกันจึงช่วยให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาปัญญาและทักษะตั้งแต่ระดับเยาวชนไปจนถึงระดับประเทศ ทำให้สามารถวางแผนและกำหนดนโยบายในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ตัวชี้วัด 1.10 สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ คือ ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดความสอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับลักษณะงานที่ทำ ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรมนุษย์และโอกาสในการพัฒนาทักษะผ่านการทำงาน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) พบว่าในปี 2565 ประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานไทยทำงานที่เหมาะสมกับระดับทักษะของตน อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงงานจำนวนมากที่ทำงานต่ำกว่าระดับทักษะหรือไม่ตรงกับสาขาที่ได้รับการศึกษา

ความสอดคล้องทางการศึกษาและทักษะที่ต้องใช้ในการทำงานถูกแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ความสอดคล้องในแนวดิ่ง และความสอดคล้องในแนวราบ

ความสอดคล้องในแนวดิ่ง (Vertical Matched) หมายถึง แรงงานที่ไม่อยู่ในสถานการณ์ที่วุฒิการศึกษาที่แรงงานสำเร็จมาจากสถาบันการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานที่ทำ ในลักษณะของการมีทักษะมากเกินกว่าหรือต่ำกว่าที่ต้องการในตลาดแรงงาน กล่าวคือต้องไม่ใช่บุคคลใน 2 ลักษณะ คือ บุคคลที่ทำงานที่ใช้ทักษะความรู้ต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่สำเร็จมา (Under-education / Under-skilling) ซึ่งหมายถึง แรงงานมีระดับทักษะ/ความรู้/ความสามารถหรือการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าระดับที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพนั้น ๆ และ บุคคลที่ทำงานที่ใช้ทักษะความรู้เกินกว่าวุฒิการศึกษาที่จบมา (Over-education / Over-skilling) ซึ่งหมายถึง การที่แรงงานมีระดับทักษะ/ความรู้/ความสามารถหรือการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับที่จำเป็น

สำหรับการประกอบอาชีพนั้น ๆ กล่าวได้ดังนี้ สำหรับแรงงานมีทักษะมากเกินกว่าที่ตลาดแรงงานต้องการ (McGuinness *et al.*, 2017). ดังนั้นตัวชี้วัดแรงงานที่สำเร็จการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน จะวัดจากร้อยละของจำนวนแรงงานที่ไม่ใช่บุคคลที่ทำงานที่ใช้ทักษะความรู้ต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่สำเร็จมาหรือบุคคลที่ทำงานที่ใช้ทักษะความรู้เกินกว่าวุฒิการศึกษาที่จบมา

อย่างไรก็ตามสามารถวัดความสอดคล้องในอีกรูปแบบ เรียกว่า ความสอดคล้องในแนวราบ (Horizontal Matched) หมายถึง การที่แรงงานสำเร็จการศึกษาในสาขาที่สอดคล้อง/ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน นั่นคือ การที่แรงงานไม่ทำงานที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียนจบมานั่นเอง อนึ่งความสอดคล้องในแนวราบอาจไม่ได้แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย แรงงานที่มีความไม่สอดคล้องในแนวราบนั้นก็มีความอยู่เย็นเป็นสุขได้เช่นกัน เช่น การสำเร็จการศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์ สามารถประกอบอาชีพนักพากย์ได้โดยไม่น่าจะลดทอนความสุขใด ๆ ลง เป็นต้น ดังนั้นในตัวชี้วัดนี้ คณะที่ปรึกษาจึงเลือกวัดจากความสอดคล้องในแนวดิ่ง

การวัดความสอดคล้องในตลาดแรงงานในแนวดิ่ง สามารถวัดจากแรงงานที่ไม่ได้ที่มีวุฒิการศึกษาที่มากเกินกว่าหรือต่ำกว่าที่ต้องการ ซึ่งการัดแรงงานที่มีวุฒิการศึกษามากกว่าหรือต่ำกว่า จำแนกได้ 3 วิธีตาม McGuinness *et al.* (2017) ได้ดังนี้

(1) วิธี Subjective Method เป็นการประเมินตนเองของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระดับคุณวุฒิ/ระดับทักษะที่ต้องการเพื่อที่จะได้ทำงานนั้น ๆ หรือเพื่อให้สามารถทำงานนั้นได้ โดยเปรียบเทียบกับระดับทักษะความรู้ความสามารถที่คนงานมีจริง ๆ กล่าวคือ แรงงานจะเป็นผู้ระบุเองว่า ตัวเองมีระดับการศึกษา/ระดับทักษะที่สอดคล้อง (Matched) มากกว่า (Over) หรือต่ำกว่า (Under) ที่งานนั้นต้องการซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะวัดในรูปของ Binary Dummy

(2) วิธี Empirical Method / Realized Matches เป็นการหาค่ากลางของข้อมูลแล้วดูว่าคนงานมีระดับการศึกษาต่างจากค่ากลางอย่างไร ข้อได้เปรียบของวิธีการนี้คือง่ายต่อการประยุกต์ใช้กับข้อมูลที่เป็น Micro Datasets อย่างเช่น ข้อมูล Labor Force Surveys และยังเป็นการช่วยให้การเปรียบเทียบในระดับประเทศสามารถทำได้ง่ายขึ้นด้วย หลักการนี้จะเป็นการหาระดับการศึกษาที่เหมาะสมกับงานด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของระดับการศึกษาของแรงงานที่ทำอยู่ในตำแหน่งงานนั้น ๆ โดยหากว่าระดับการศึกษาสูงกว่าระดับ 1 ช่วงค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จะถือว่าแรงงานนั้นเป็นแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าวุฒิ ซึ่งวิธีดังกล่าวมักจะประสบปัญหาคือ จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้มาหาค่าเฉลี่ยของการศึกษา ซึ่งหากมีกลุ่มตัวอย่างไม่มากพอ และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันมากจะส่งผลให้ช่วงค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่ามาก ทำให้ช่วงของระดับการศึกษาที่เหมาะสมมีความกว้างเกินไป จะส่งผลให้ผลการศึกษาคลาดเคลื่อนได้ (Lin & Wang, 2005) หรืออีกวิธีคือการใช้ค่าฐานนิยม (Mode) ในการกำหนดระดับการศึกษาที่เหมาะสมกับงาน โดยวิธีนี้จะดีกว่าการใช้ค่าเฉลี่ยที่ผลระดับการศึกษาที่เหมาะสมจะออกมาเพียงค่าเดียว ซึ่งผลที่ได้จากการวัดเกณฑ์ระดับการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการใช้ค่าเฉลี่ย และการใช้ค่าฐานนิยมเปรียบเทียบแล้วให้ผลที่แตกต่างกันมาก (Mateos-Romero & Salinas-Jimenez, 2017) ดังรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 แสดงความแตกต่างระหว่างการหาระดับการศึกษาที่เหมาะสมกับงานด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าฐานนิยม (Mode)

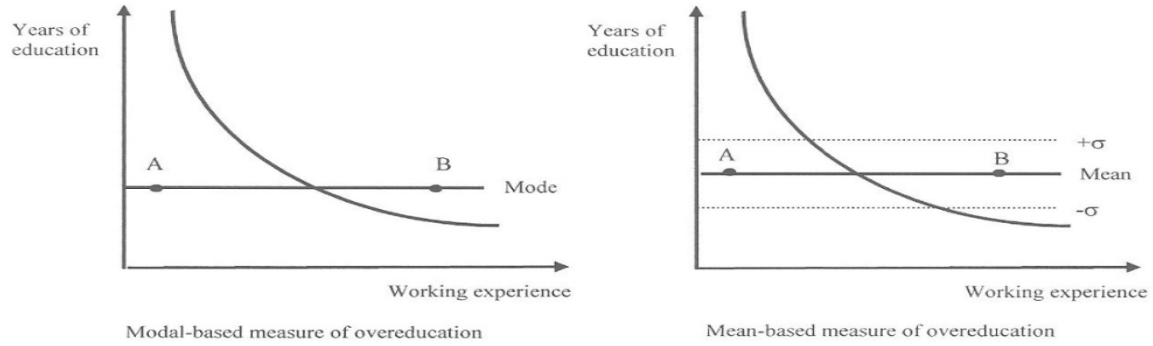

ที่มา: Ghignoni (2011)

การหาระดับการศึกษาที่เหมาะสมกับงานด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย หรือการใช้ค่าฐานนิยมนั้น นับว่าเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งแต่วิธีดังกล่าวนั้นไม่สามารถแสดงถึงผลกระทบเชิงโครงสร้างจากการทำงานต่ำกว่าวุฒิที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้แล้วยังพบว่าการใช้ค่าฐานนิยม ในการกำหนดระดับการศึกษาที่เหมาะสมนั้นดีกว่าการใช้ค่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าฐานนิยมมีความแปรผันตามช่วงอายุน้อยกว่า (Verhaest & Omey, 2009) แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีฐานข้อมูลใดที่มีเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ/ระดับของทักษะที่แท้จริง วิธีนี้จึงเป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลโดยเฉลี่ยของคนงานในแต่ละกลุ่มอาชีพที่สนใจทาการศึกษาเท่านั้น

(3) วิธี Job Evaluation Method เป็นการประเมินจากการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ จากการพัฒนาแนวคิดการจัดการมาตรฐานอาชีพต่างๆ ขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น การกำหนดระดับทักษะแรงงานได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา (Skill Level by Education) ตามหลัก ISCED-1997 (UNESCO) และระดับทักษะที่ต้องการในแต่ละอาชีพ (Skill Level by Occupation) ตามหลัก ISCO-2008 (ILO) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ซึ่งในงานศึกษานี้ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางหลักในการศึกษาความไม่สอดคล้องทางการศึกษาของตลาดแรงงานในแนวดิ่ง นอกจากนี้ในงานศึกษาของ Senkrua, A. (2015) ยังกล่าวถึงการกำหนดระดับทักษะตามแนวทางของ OECD โดยการกำหนดระดับการศึกษาตาม ISCED-1997 และรหัสอาชีพตาม ISCO-2008 ให้เปลี่ยนเป็นทักษะ 3 ระดับ ได้แก่ ทักษะระดับต่ำ (Low skilled) ทักษะระดับกลาง (Intermediate skilled) และทักษะระดับสูง (High skilled level)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการวัดความไม่สอดคล้องในตลาดแรงงาน ในกรณีของการมีทักษะมากเกินกว่าที่ตลาดแรงงานต้องการ (Over-skilling /Under-skilling) มีแนวโน้มที่จะมีความถูกต้องมากกว่า กรณีของการทางานเกินกว่าหรือต่ำกว่าวุฒิ (Over-education/Under-education) ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ (1) ข้อกำหนดในการรับสมัครงานที่มีการระบุไว้ได้อย่างถูกต้องจะสามารถสะท้อนถึงทักษะที่ต้องใช้ในงานนั้นจริง ๆ ได้ (2) คุณสมบัติของคนงานที่มีอย่างเพียงพอสามารถสะท้อนถึงการที่มีทุนมนุษย์ในรูปของทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทางานทั้งหมดของคนงาน แต่อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบข้อคำถามที่จะใช้เพื่อสอบถามคนงานด้วย เนื่องจากบางครั้งอาจเกิดกรณีที่คาถามนั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับงานที่ต้องทำนั้นเลย ดังนั้นสำหรับวิธีนี้จึงต้องคำนึงถึงผลการตอบแบบสอบถามที่คนงานอาจไม่ได้ตอบเฉพาะทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในงานนั้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การใช้จำนวนปีการศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสอดคล้องของตลาดแรงงานอาจมีความไม่เหมาะสมเนื่องด้วย ในการสำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากรมีรุ่นของแรงงานที่แตกต่างกัน และได้รับนโยบายทางการศึกษาที่แตกต่างกัน ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 มีการจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) หรือระบบ6-3-3 นอกจากนั้นระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบ จึงชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจศึกษาต่อของแรงงานแต่ละรุ่นมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงของนโยบายการศึกษา เพื่อที่จะสามารถวัดความสอดคล้องของตลาดแรงงานได้ คณะที่ปรึกษายังคงใช้รูปแบบความสอดคล้องในแนวดิ่งเช่นเดิม แต่มีการปรับเปลี่ยนจากการใช้จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาเป็นดัชนีทุนมนุษย์ที่แสดงให้เห็นถึงค่าจ้างที่ได้รับ จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับทักษะ ทดแทนการใช้เพียงแต่จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา เพราะสะท้อนภาพรวมของอุปสงค์ของตลาดแรงงานที่มีต่อตัวแรงงานเหล่านั้น โดยวิธีการสร้างดัชนีทุนมนุษย์ สามารถสร้างได้ดังนี้ การคำนวณดัชนี คณะที่ปรึกษาใช้ตัวแปรใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้ตัวแปรประสบการณ์ทำงาน ดัชนีค่าจ้างในรูป Normalization จำนวนปีในการศึกษา และระดับทักษะ ผ่านการสร้างและการประเมินดัชนีทุนมนุษย์สำหรับแรงงานโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ค่าจ้าง ประสบการณ์ และการศึกษา ต่อไปนี้เป็นคำอธิบายทีละขั้นตอนของกระบวนการที่ใช้ในการสร้างโหมดและช่วงที่กำหนดโดย $Mode \pm S.D.$ และเพื่อดูร้อยละของแรงงานที่อยู่ในช่วงนั้น หรือมีความต้องการตามตลาดแรงงาน

คณะที่ปรึกษาการสร้างตัวแปรเป็นคะแนนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (PCA) ดำเนินการกับตัวแปรคะแนนมาตรฐานเพื่อให้ได้แฟกเตอร์เดียว (ft1) เพื่อการทำให้ดัชนีเป็นมาตรฐาน คะแนน PCA (ft1) จะถูกทำให้เป็นมาตรฐานเพื่อสร้างดัชนีทุนมนุษย์ (index1) ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 1 จากนั้นคำนวณฟังก์ชันความหนาแน่นของความน่าจะเป็นของดัชนี โดยฐานนิยมของดัชนีทุนมนุษย์จะถูกระบุเป็นค่าดัชนีที่สอดคล้องกับความหนาแน่นสูงสุด และดำเนินการเบี่ยงเบนออกไปจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) ของดัชนีทุนมนุษย์ ดังนั้นสำหรับแรงงานที่ตกอยู่ในช่วง $Mode \pm S.D.$ ก็ถือว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ประสบการณ์ทำงาน (Potential Experience) คำนวณจาก อายุ-จำนวนปีในการศึกษา-6 เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้เรียนจะใช้เวลาในการเตรียมตัวเข้าสู่การเรียน 6 ปี

- **ดัชนีค่าจ้าง (Wage Index)** คำนวณจากค่าจ้างต่อชั่วโมง เนื่องจากในข้อมูลสำรวจภาวะการทำงาน ตัวแปรค่าจ้าง (approx) เป็นค่าจ้างรายเดือน สามารถปรับให้ค่าจ้างดังกล่าวอยู่ในรูปค่าจ้างต่อชั่วโมงได้จาก

$$wage_hr_i = \frac{approx_i}{4.2 * total\ hr}$$

โดยที่ $approx_i$ คือ ค่าจ้างของแรงงานคนที่ i ต่อเดือน (บาทต่อเดือน)
$total_hr_i$ คือ จำนวนชั่วโมงทำงานทั้งสิ้นของแรงงานคนที่ i

นำค่าดังกล่าวมาทำการ Normalization เพื่อให้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 จากสูตรการคำนวณคือ

$$I_{ij} = \frac{\text{wage_hr}_{ij} - min(\text{wage_hr}_j)}{max(\text{wage_hr}_j) - min(\text{wage_hr}_j)}$$

โดยที่ wage_hr_{ij} คือ ค่าจ้างรายชั่วโมงของแรงงานคนที่ i ในอุตสาหกรรม j

$min(\text{wage_hr}_j)$ คือ ค่าจ้างรายชั่วโมงต่ำสุด ในอุตสาหกรรม j

$max(\text{wage_hr}_j)$ คือ ค่าจ้างรายชั่วโมงสูงสุด ในอุตสาหกรรม j

- **จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา (Year of schooling)** โดย

- แรงงานที่ไม่มีการศึกษา เท่ากับ 0
- แรงงานที่การศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา เท่ากับ 4
- แรงงานมีการศึกษาระดับประถมศึกษา เท่ากับ 6
- แรงงานมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 9
- แรงงานมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เท่ากับ 12
- แรงงานมีการศึกษาระดับอนุปริญญา เท่ากับ 14
- แรงงานมีการศึกษาระดับระดับมหาวิทยาลัย เท่ากับ 16

ทั้งนี้การพิจารณาว่าแรงงานดังกล่าวอยู่ในระดับการศึกษาสูงสุงใดพิจารณาจากตัวแปร re_ed ในข้อมูลสำรวจภาวะการทำงาน

- **ระดับทักษะแรงงาน (Skill level)** แบ่งตามการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล ISCO-08

ตารางที่ 5.1 ระดับทักษะที่ต้องการของอาชีพในแต่ละหมวดใหญ่

หมวดใหญ่		ระดับทักษะ (Skill)
1	ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้บัญญัติกฎหมาย	3 + 4
2	ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ	4
3	เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ	3
4	เสมียน	2
5	พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า	2
6	ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง	2
7	ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	2
8	ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	2
9	ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน	1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หลังจากได้ตัวแปรที่ในศึกษาทั้ง 4 ตัวแปรจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดกลุ่มตัวแปรว่าตัวแปรใดในจำนวนหลาย ๆ ตัวจะอยู่ในปัจจัยหรือองค์ประกอบใดหรือกลุ่มใด โดยจะมีจำนวนองค์ประกอบน้อยกว่าจำนวนตัวแปรเดิม

รูปที่ 5.2 กรอบแนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

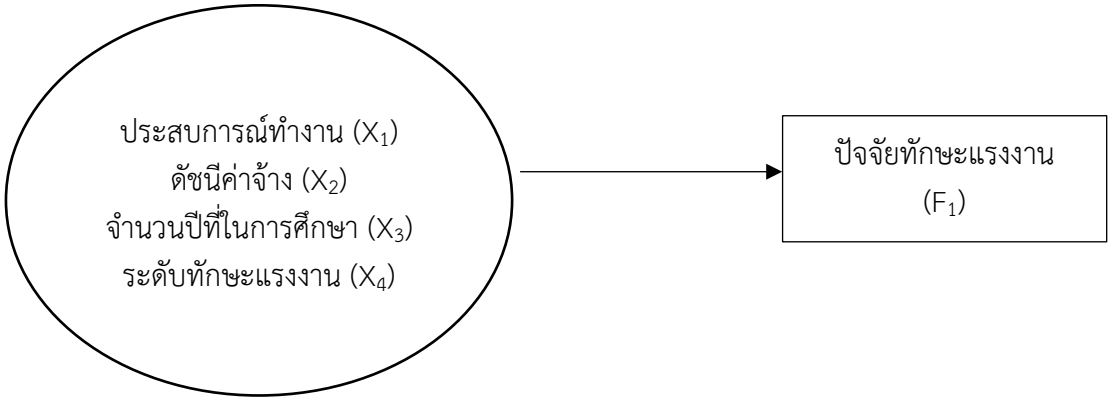

ค่าขององค์ประกอบที่สร้างขึ้นมาใหม่ เรียกว่า คะแนนองค์ประกอบ (Factor score) ซึ่งเกิดจาก

$$F_1 = w_1X_1 + w_2X_2 + w_3X_3 + w_4X_4$$

โดยที่ค่า w_i หรือน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ จากนั้นนำค่าคะแนนองค์ประกอบดังกล่าวทำ Normalization เพื่อสร้างดัชนีทุนมนุษย์ หลังจากนั้นจึงมีการปรับให้กราฟการแจกแจงให้เรียบผ่าน Singh และ Maddala (1976) ได้เพิ่มเติมฟังก์ชันการแจกแจงความน่าจะเป็นแบบ Generalized Beta เป็น Singh-Maddala distribution ที่คงคุณสมบัติของตัวแปรสุ่ม เช่น โมเมนต์ สถิติอันดับ เป็นต้น โดยการแจกแจกแจงดังกล่าวนิยมใช้ในการสร้างการแจกแจงที่เหมาะสม (Fitting distribution) ของรายได้ ค่าใช้จ่ายของประเทศ (Devendra, 2017) แสดงได้ดังนี้

$$f(x) = \alpha\lambda\beta^{-\alpha}x^{\alpha-1}\left[1+\left(\frac{x}{\beta}\right)^{\alpha}\right]^{-(\lambda+1)} \quad ; \; x > 0, \alpha > 0, \beta > 0, \lambda > 0$$

จากนั้นประมาณค่าพารามิเตอร์ α, β, λ โดยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood estimation) จากฟังก์ชันภาวะน่าจะเป็นดังนี้

$$L(\alpha, \beta, \lambda; x) = \frac{\alpha^n\lambda^n\prod_{i=1}^{n}x_i^{\alpha-1}}{\beta^{n\alpha}\prod_{i=1}^{n}\left[1+\left(\frac{x_i}{\beta}\right)^{\alpha}\right]^{\lambda+1}}$$

ตารางที่ 5.2 ค่าฐานนิยมของดัชนีทักษะแรงงาน ค่าความหนาแน่นความน่าจะเป็น ขอบเขตและขอบเขตบน ($\pm S.D.$) และร้อยละของแรงงานที่อยู่ภายในขอบเขตและนอกขอบเขต

ปี	ฐานนิยม	ความน่าจะเป็น	ขอบล่าง	ขอบบน	ร้อยละแรงงาน (%)	
					ภายนอกขอบเขต	ภายในขอบเขต*
2550	0.134	7.401	0.075	0.193	29.93	**70.07**
2551	0.094	11.665	0.060	0.128	34.13	**65.87**
2552	0.066	17.825	0.042	0.089	30.44	**69.56**
2553	0.112	9.052	0.065	0.159	29.45	**70.55**
2554	0.117	9.086	0.072	0.162	30.98	**69.02**
2555	0.073	12.176	0.040	0.107	29.94	**70.06**
2556	0.137	7.068	0.078	0.195	31.38	**68.62**
2557	0.085	10.799	0.047	0.123	32.02	**67.98**
2558	0.195	4.728	0.107	0.284	31.59	**68.41**
2559	0.161	5.732	0.086	0.236	29.97	**70.03**
2560	0.199	4.895	0.113	0.284	31.51	**68.49**
2561	0.179	5.164	0.100	0.259	32.62	**67.38**
2562	0.161	5.684	0.088	0.234	31.94	**68.06**
2563	0.173	5.779	0.101	0.244	34.16	**65.84**
2564	0.068	14.722	0.038	0.097	31.93	**68.07**
2565	0.130	7.906	0.079	0.181	33.38	**66.62**
2566	0.119	8.745	0.073	0.165	33.2	**66.8**

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2566 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: * หมายถึง ค่าที่จะนำไปคำนวณค่าตัวชี้วัดต่อไป

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากผู้มีงานทำมีระดับทักษะตามความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลต่ออัตราการว่างงานลดลง ช่วยลดโอกาสการเกิดปัญหาสังคม ลดความกังวลด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ไปตอบสนองความต้องการซื้อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แต่หากอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงาน จะทำให้เกิดความเครียด เสียสุขภาพกายและจิต

การส่งเสริมการจับคู่ทักษะกับงานที่เหมาะสมเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของแรงงาน Acemoglu and Restrepo (2023) เสนอว่า การพัฒนาระบบข้อมูลตลาดแรงงานที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และการสร้างความยืดหยุ่นในระบบการศึกษาและการฝึกอาชีพ สามารถช่วยเพิ่มสัดส่วนของแรงงานที่ทำงานเหมาะสมกับทักษะได้

2) ประเด็นการวัดด้านการมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดที่ 1.11 จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC เป็นตัวชี้วัดสำหรับการประเมินการมีปัญญาดีและการพัฒนาทักษะนั้นมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจาก Thai-MOOC (Thai Massive Open Online Course) เป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างกว้างขวางและยืดหยุ่น (อรพรรณ การคนซื่อ และคณะ , 2564)

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้บริการสะท้อนถึงความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะของประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการมีปัญญาที่ดี นอกจากนี้ Thai-MOOC ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 การที่ประชาชนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความสนใจและความต้องการของตนเองผ่าน Thai-MOOC นั้น ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล (ชโรชีนีย์ ชัยมินทร์, 2562)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะของประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.12 จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ เป็นตัวชี้วัดสำหรับการประเมินการมีปัญญาดีและการพัฒนาทักษะนั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โรงเรียนนอกระบบเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาปกติ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563) การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเหล่านี้สะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพและการปรับตัวของแรงงานไทยต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ การศึกษาในโรงเรียนนอกระบบยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนผลการพัฒนาทักษะอาชีพที่เฉพาะเจาะจงและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้น การใช้ตัวชี้วัดทั้งสองนี้ร่วมกันจึงช่วยให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาปัญญาและทักษะที่ครอบคลุมทั้งการเรียนรู้ทั่วไปและการพัฒนาทักษะอาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีปัญญาที่ดีและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน

5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านการมีสุขภาวะ ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 สุขภาพกายและสุขภาพจิต เป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและส่งผลซึ่งกันและกัน Ohrnberger et al. (2022) พบว่า การมีสุขภาพกายที่ดีส่งผลเชิงบวกต่อสุขภาพจิต และในทางกลับกัน สุขภาพจิตที่ดีย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลสุขภาพกาย อาทิ การมีภาวะโภชนาการที่ดีและการออกกำลังกายสม่ำเสมอไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสี่ยงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง แต่ยังช่วยลดความเสี่ยงของภาวะซึมเศร้าและความวิตกกังวล ในขณะเดียวกัน การมีสุขภาพจิตที่ดีก็ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพกายและปฏิบัติตามคำแนะนำทางการแพทย์

มิติที่ 2 การพัฒนาปัญญาและสุขภาพกาย เป็นการพัฒนาปัญญาและทักษะมีผลต่อสุขภาพกายทั้งทางตรงและทางอ้อม Cutler and Lleras-Muney (2023) พบว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น เช่น การไม่สูบบุหรี่ การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ และการออกกำลังกายสม่ำเสมอ นอกจากนี้ การมีทักษะในการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ยังช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจด้านสุขภาพและการดูแลตนเอง

มิติที่ 3 สุขภาพจิตและการพัฒนาปัญญา ด้วยสุขภาพจิตที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ Durlak et al. (2022) แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Learning) ในสถานศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาสุขภาพจิตของนักเรียน แต่ยังส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ในทางกลับกัน การมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุขภาพจิตที่ดี

มิติที่ 4 ผลกระทบของคุณธรรมและจิตสาธารณะต่อสุขภาวะโดยรวม Post (2022) พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาและการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อสุขภาพจิต แต่ยังช่วยลดความเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือด และเพิ่มอายุคาดเฉลี่ย นอกจากนี้ การมีคุณธรรมและจิตสาธารณะยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะที่ดีในระยะยาว

มิติที่ 5 ผลกระทบของปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจต่อสุขภาวะ เช่น รายได้ การศึกษา และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย มีผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาวะในทุกมิติ Marmot (2022) เน้นความสำคัญของ “ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ” (Social Determinants of Health) ในการกำหนดสุขภาวะของประชากร อาทิ การมีรายได้ที่เพียงพอและมั่นคง ไม่เพียงแต่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและบริการสุขภาพที่มีคุณภาพได้เท่านั้น แต่ยังช่วยลดความเครียด เพิ่มโอกาสในการพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในสังคม

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 12 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 5.3 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านการมีสุขภาวะ

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
1.1 ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	(1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน	1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	คุณภาพ ความมั่นคง และการเข้าถึงอาหารของประชาชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีของประชาชน
	(2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง	2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพกายของประชาชนผ่านการบริโภค การพักผ่อน และการออกกำลังกาย รวมถึงการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐ
		3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน	สะท้อนผลกระทบคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น หากแนวโน้มของโรคของการระบาดเกิดขึ้นซ้ำมาก แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยลดลง

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	(3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว	4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	การมีอายุที่ยืนยาวตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์
1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	(4) ประเด็นวัดด้านการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	ระดับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจของประชาชน รวมถึงความรู้สึกพึงพอใจ การมีความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีเป้าหมาย และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	การฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต หากประชากรประเทศไทยมีสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดน้อยลง
	(5) ประเด็นวัดด้านการมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่น ผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน	7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	หากคนในสังคมมีคุณธรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น แสดงว่าคนในสังคมมีจิตใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีสำนึกต่อส่วนร่วม พร้อมเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน และสังคม
1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	(6) ประเด็นวัดด้านการมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหาร	8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII)	สะท้อนความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปัญญาและทักษะที่ดี โดยระดับประเทศที่สูงขึ้นแสดงถึงการพัฒนาระบบการศึกษา การวิจัย และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	จัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน		การคิดสร้างสรรค์ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาปัญญาและทักษะของประชากร
		9. คะแนนเฉลี่ย PISA	สะท้อนคุณภาพการศึกษาและความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะของเยาวชนไทยเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล หากมีคะแนนสูงขึ้นแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้เพิ่มขึ้น
		10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	หากผู้มีงานทำมีระดับทักษะตามความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลต่ออัตราการว่างงานลดลง ช่วยลดโอกาสการเกิดปัญหาสังคม ลดความกังวลด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ไปตอบสนองความต้องการซื้อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แต่หากอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงาน จะทำให้เกิดความเครียด เสียสุขภาพกายและจิต
	(7) ประเด็นวัดด้านการมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง	11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	สะท้อนถึงความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะของประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้น
		12.จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	สะท้อนผลการพัฒนาทักษะอาชีพที่เฉพาะเจาะจงและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น

5.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 8 ณ วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ยังผลให้เกิดการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการพัฒนาปัญญาและทักษะ

ทั้งนี้ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการวัดภาวะโภชนาการ อัตราการตายจากโรคไม่ติดต่อ อายุคาดเฉลี่ยสุขภาพจิตที่ดีของคนไทย อัตราการฆ่าตัวตาย จิตสาธารณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การมีงานทำที่เหมาะสมกับระดับทักษะ และการได้รับการศึกษาต่อเนื่องพร้อมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดบางตัว เช่น การเปลี่ยนจากร้อยละของประชากรที่ไม่เจ็บป่วยด้วยโรค NCDs เป็นอัตราตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อต่อประชากรแสนคน เนื่องจากการเป็นโรคไม่ได้หมายความว่า ไม่มีความสุขหรือคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้คะแนน O-NET เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการพิจารณาถึงทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงานปัจจุบัน รายละเอียดดังตารางที่ 5.4 – 5.6 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

5.2.1 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การมีโภชนาการที่ดี การไม่มีโรคประจำตัว อายุยืนยาว

ตารางที่ 5.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การมีโภชนาการที่ดี										
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ ความมั่นคง และการเข้าถึงอาหารของประชาชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีของประชาชน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-51.075}{13.561}\times 100$	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข. **ข้อมูลภาวะโภชนาการปกติ**.	✓	✓	✓	✓	✓	
การไม่มีโรคประจำตัว										

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึง พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพกายของประชาชนผ่านการบริโภค การพักผ่อน และการออกกำลังกาย รวมถึงการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}= \frac{192.024 - x}{183.919} \times 100$	กรมควบคุมโรค. **ข้อมูลสถิติการตายโรคไม่ติดต่อ**.	✓	✓	✓	✓	✓	
3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** สะท้อนผลกระทบคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น หากแนวโน้มของโรคของการระบาดเกิดขึ้นซ้ำมาก แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยลดลง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}= \frac{5230.798-x}{4606.985} \times 100$	กองระบาดวิทยา, กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. **สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00								
มีอายุยืนยาว										
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการมีอายุที่ยืนยาวตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษา และฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-70.742}{8.566}\times 100$	สารประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. **อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด.**	✓	✓	✓	✓	✓	

5.2.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

ตารางที่ 5.5 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาวิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
มีวุฒิภาวะทางอารมณ์										
5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจของประชาชน รวมถึงความรู้สึกพึงพอใจ การมีความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีเป้าหมาย และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-60.491}{36.108}\times 100$	กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย**	✓	✓	✓	✓	✓	
6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้	ศูนย์เฝ้าระวังการฆ่าตัวตาย รพ.จิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต. **อัตราการฆ่าตัวตาย**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	เห็นถึงปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนที่ไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไข หากประชาชนมีสุขภาพจิตดีจะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดลง	○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	$\tilde{x}=\frac{9.023-x}{4.177}\times 100$	**ต่อประชากรหนึ่งแสนคน.**						
มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม										
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะ มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ความเอื้ออาทร เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-4.420}{0.511}\times 100$	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **ดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทย.**	✓	✓	✓	✓	✓	

5.2.3 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตารางที่ 5.6 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย										
8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** เนื่องจากบ่งชี้ถึงความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปัญญาและทักษะที่ดี โดยระดับประเทศที่สูงขึ้นแสดงถึงการพัฒนาระบบการศึกษา การวิจัย และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาปัญญาและทักษะของประชากร	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{71.011-x}{48.021}\times 100$	Cornell University, INSEAD, and WIPO. **The Global Innovation Index.**	✓	✓	✓	✓	✓	
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** สะท้อน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบน	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method	ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **ข้อมูลผล**						**ข้อจำกัด:** การสอบ PISA จัดทุก ๆ 2 หรือ 3 ปี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	คุณภาพการศึกษาและความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะของเยาวชนไทยเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล หากมีคะแนนสูงขึ้นแสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้เพิ่มขึ้น	มาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-375.386}{75.228}\times100$	**การประเมิน PISA 2000 – PISA 2022.**						
10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะ ความเชี่ยวชาญ ของประชาชนในประเทศที่สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือต่อยอดทักษะทางอาชีพ ตามทักษะที่มีและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-63.633}{9.123}\times100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะการทำงานของประชากร**.	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00								
มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต										
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC.	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** สะท้อนผลการพัฒนาทักษะ ที่แสดถึงความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะของประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้น	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-1,083,874.3)}{3,925,048.7}\times 100$	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. **รายงานผลการดำเนินงานตามเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ**	✓	✓	✓	✓	✓	
12. จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** สะท้อนผลการพัฒนาทักษะอาชีพที่	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 49.79 และส่วนเบี่ยงเบน	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method	สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
อาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	เฉพาะเจาะจงและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น	มาตรฐานเท่ากับ 16.69 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.49-32.88 ○ ต้องปรับปรุง 32.89-44.29 ○ ปานกลาง 44.30-55.69 ○ ดี 55.70-67.10 ○ ดีมาก 66.11-100.00	จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x\text{-}69037.325}{1132990.350}\times 100$	เอกชน. **สถิติการศึกษาเอกชน.**						

5.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

ตารางที่ 5.7 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านการมีสุขภาวะระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง																	
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	58.42	59.89	59.59	59.51	61.03	59.84	59.81	55.63	55.06	55.15	54.68
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	56.75	58.09	56.40	62.65	77.09	80.48	94.72	103.95	110.17	125.37	125.03	124.22	134.37	133.77	136.09	143.73	N/A
3. 3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ต่อ 100,000 คน	3,342.68	3,307.78	3,807.39	3,957.31	3,711.85	3,558.91	3,760.51	3,944.73	3,702.96	3,937.89	2,813.20	3,581.68	4,240.90	N/A	1,613.71	N/A	N/A
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	N/A	N/A	N/A	72.9	72.9	73.25	74.6	74.75	75	75.2	75.4	75.55	76.55	76.75	77	77.15	75.9

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม																	
5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	85.49	83	71.6
6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	5.97	5.98	5.97	5.90	6.03	6.20	6.08	6.08	6.47	6.35	6.03	6.32	6.40	7.37	7.37	7.97	7.94
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	4.77	4.58	4.76
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ																	
8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)	34	44	60	60	48	57	57	48	55	52	51	44	43	44	43	43	43
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	N/A	N/A	427.00	N/A	N/A	432.00	N/A	N/A	411.00	N/A	N/A	412.67	N/A	N/A	N/A	394.00	N/A

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	70.07	65.87	69.56	70.55	69.02	70.06	68.62	67.98	68.41	70.03	68.49	67.38	68.06	65.84	68.07	66.62	66.8
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	2,000	530,000	1,210,000	1,514,553	1,755,300
12. จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	622,822	622,822	954,023	587,597	400,959	317,042	373,405	N/A	492,049	505,455	519,899	816,171	814,166	596,800	593,470	589,106	N/A

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 5.8 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านการมีสุขภาวะระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	**57.27**	**57.28**	**52.32**	**41.06**	**40.22**	**42.07**	**46.01**	**46.90**	**47.54**	**44.64**	**54.17**	**48.36**	**46.26**	**46.35**	**52.84**	**45.28**	**43.94**
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.17	65.01	62.79	62.20	73.41	64.64	64.42	33.59	29.39	30.05	26.59
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	73.55	72.82	73.74	70.34	62.49	60.65	52.91	47.89	44.51	36.24	36.43	36.87	31.35	31.67	30.41	26.26	29.45
3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน	40.98	41.74	30.90	27.64	32.97	36.29	31.91	27.92	33.16	28.06	52.48	35.80	21.49	50.00	78.51	50.00	59.50
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	N/A	N/A	N/A	25.19	25.19	29.28	45.04	46.79	49.71	52.04	54.38	56.13	67.80	70.14	73.06	74.81	60.22

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	**73.10**	**72.86**	**73.10**	**74.78**	**71.67**	**67.60**	**70.47**	**70.47**	**61.13**	**64.01**	**71.67**	**64.72**	**62.81**	**39.59**	**59.14**	**39.65**	**41.12**
5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.23	62.34	30.77
6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	73.10	72.86	73.10	74.78	71.67	67.60	70.47	70.47	61.13	64.01	71.67	64.72	62.81	39.59	39.59	25.22	25.94
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	68.60	31.40	66.64
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	**65.50**	**43.21**	**58.65**	**53.83**	**52.32**	**49.19**	**44.12**	**46.04**	**42.59**	**49.08**	**45.88**	**53.20**	**48.71**	**41.03**	**48.51**	**45.58**	**48.50**
8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)	77.07	56.25	22.93	22.93	47.92	29.18	29.18	47.92	33.34	39.59	41.67	56.25	58.33	56.25	58.33	58.33	58.33
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	N/A	N/A	68.61	70.82	73.03	75.26	65.80	56.49	47.34	48.08	48.82	49.56	43.25	37.01	30.84	24.74	30.86

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	70.55	24.52	64.96	75.81	59.04	70.44	54.66	47.64	52.36	70.11	53.23	41.07	48.52	24.19	48.63	32.74	34.71
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.67	41.12	58.44	66.20	72.33
12. จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	48.88	48.88	78.11	45.77	29.30	21.89	26.86	32.10	37.34	38.52	39.79	65.94	65.77	46.58	46.29	45.90	46.26

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 5.9 ดัชนีรวมหลักด้านการมีสุขภาวะ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	65.61	59.04	61.97	58.24	56.25	54.03	54.86	55.63	51.03	53.22	58.24	55.85	53.10	42.42	53.67	43.59	44.62
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**64.97**	**56.50**	**60.76**	**54.88**	**53.23**	**51.91**	**52.30**	**53.39**	**49.84**	**51.95**	**56.27**	**55.02**	**52.11**	**42.22**	**53.32**	**43.42**	**44.41**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	65.29	57.79	61.36	56.56	54.74	52.95	53.53	54.47	50.42	52.57	57.24	55.43	52.59	42.32	53.50	43.51	44.52

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 5.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านการมีสุขภาวะ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

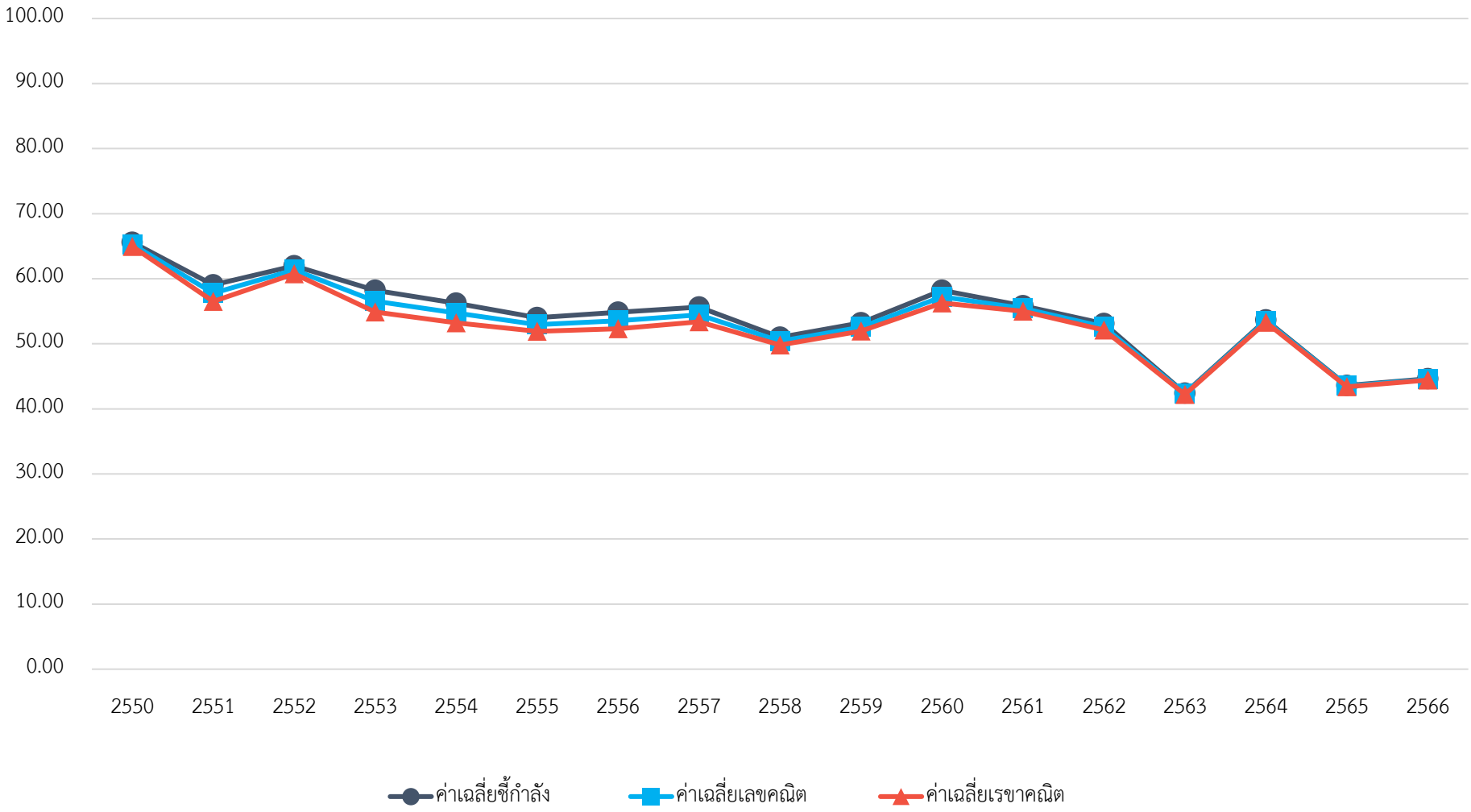

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

5.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านการมีสุขภาวะ ตามที่นำเสนอมานี้เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมในการประเมินผลกระทบการพัฒนา และส่งเสริมสุขภาวะของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติต่าง ๆ ของสุขภาวะ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และปัญญา รวมถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อสุขภาวะ จากการวิเคราะห์แนวคิดและนิยามสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1) ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติต่างๆ ของสุขภาวะอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดสุขภาพองค์รวม ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ และแนวคิดปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ

2) ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น และเชิงลบ เช่น ภาระในการเก็บข้อมูลและความเสี่ยงของการมุ่งเน้นที่ตัวชี้วัดมากเกินไป

4) แนวทางการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการกับระบบที่มีอยู่ การพัฒนาระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างสม่ำเสมอเป็นแนวทางสำคัญในการนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต กล่าวคือ

1) การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Prakongsai et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์สุขภาวะได้อย่างทันท่วงที

2) การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Rasanathan et al. (2023) เน้นถึงความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาวะ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Benach et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของสุขภาวะที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณภาพของความสัมพันธ์ทางสังคม หรือความพึงพอใจในชีวิต

4) การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ Nutbeam et al. (2023) กล่าวถึงการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาวะของตนเองและชุมชน

5) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนานโยบายสุขภาวะ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน

ในท้ายที่สุด การพัฒนาการมีสุขภาวะเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ การใช้องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนา มากกว่าจะเป็นเป้าหมายในตัวเอง การมุ่งสู่การมีสุขภาวะอย่างแท้จริง จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ควบคู่ไปกับ การใช้หลักทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 5

ภาษาไทย

กรมควบคุมโรค. (2565). **รายงานสถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำปี 2564**. กระทรวงสาธารณสุข.

กรมสุขภาพจิต. (2566). **รายงานการสำรวจสุขภาพจิตคนไทยระดับชาติ ปี 2565.** กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงสาธารณสุข. (2565). **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** กระทรวงสาธารณสุข.

ชโรชีนีย์ ชัยมินทร์. (2562). MOOC: เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่,** 1(1), 46-69.

วรรณี แกมเกตุ, ศิริเดช สุชีวะ, และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการทดสอบ PISA ของนักเรียนไทย. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 33**(3), 279-298.

วิทยา สุหฤทดำรง, ธนัญชัย สากระจาย, และ ณัฐพล นิมมานพัชรินทร์. (2564). การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันด้านนวัตกรรมของประเทศไทย. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 31**(2), 281-292.

วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย, และ วลัยพร พัชรนฤมล. (2563). ระบบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผลระบบสุขภาพไทย. **วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29**(5), 789-801.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2566). **รายงานสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2565.** ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2566). การพัฒนาตัวชี้วัดสุขภาพเพื่อการติดตามและประเมินผลนโยบายสุขภาพแห่งชาติ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). **ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์.** สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565.** สำนักทดสอบทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2550). **พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550.** สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2563). **แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2563-2565.** สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2565.** สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2565). **รายงานดัชนีนวัตกรรมโลก 2565 และสถานภาพการพัฒนานวัตกรรมของประเทศไทย.** สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580.** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักระบาดวิทยา. (2564). **คู่มือการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

อรพรรณ การคนซื่อ, ธันทิวา ภักดีภัทรากร, สุรินทรา หล้าสกูล, ชัณษา สีแดง, จุฑามาศ บัวเงา, & ญากันต์ณัฐ เย็นสถิต (2564). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบเปิดใน CMU MOOC เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต [Development of Open Online Course in CMU MOOC for the Promoting Lifelong Learning]. **PULINET Journal, 8**(2), 38-49.

ภาษาต่างประเทศ

Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2023). Tasks, automation, and the rise in US wage inequality. **Econometrica, 91**(5), 1843-1878.

Afshin, A., Sur, P. J., Fay, K. A., Cornaby, L., Ferrara, G., Salama, J. S., ... & Murray, C. J. L. (2023). Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990–2022 a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2022. **The Lancet, 393**(10184), 1958-1972.

Allen, L. N., Nicholson, B. D., Yeung, B. Y. T., & Goiana-da-Silva, F. (2023). Implementation of non-communicable disease policies a geopolitical analysis of 151 countries. **The Lancet Global Health, 11**(1), e42-e51.

Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. **Health Promotion International, 11**(1), 11-18.

Batson, C. D. (2022). Empathy and altruism. In **The Oxford handbook of prosocial behavior** (pp. 259-281). Oxford University Press.

Benach, J., Malmusi, D., Yasui, Y., & Martínez, J. M. (2022). A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach. **Journal of Epidemiology and Community Health, 67**(3), 286-291.

Cornell University, INSEAD, & WIPO. (2023). **Global Innovation Index 2023: What is the future of innovation-driven growth? Geneva**. World Intellectual Property Organization

Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B., & Osher, D. (2023). Implications for educational practice of the science of learning and development. **Applied Developmental Science, 24**(2), 97-140.

Dossey, B. M., & Keegan, L. (2023). **Holistic nursing A handbook for practice.** Jones & Bartlett Learning.

Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2022). The impact of enhancing students' social and emotional learning A meta‐analysis of school‐based universal interventions. **Child Development, 82**(1), 405-432.

Dweck, C. S. (2021). **Mindset The new psychology of success.** Random House.

Fava, G. A., & Sonino, N. (2022). The clinical domains of psychosomatic medicine. **Journal of Clinical Psychiatry, 66**(7), 849-858.

Gardner, H. (2021). **Frames of mind The theory of multiple intelligences.** Hachette UK.

Goleman, D. (2022). **Emotional intelligence Why it can matter more than IQ.** Bantam.

Gruskin, S., & Tarantola, D. (2022). Health and human rights. In **Oxford Textbook of Global Public Health** (pp. 365-381). Oxford University Press.

Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., ... & Smid, H. (2022). **How should we define health? BMJ, 343**, d4163.

Jorm, A. F., Patten, S. B., Brugha, T. S., & Mojtabai, R. (2023). Has increased provision of treatment reduced the prevalence of common mental disorders? Review of the evidence from four countries. **World Psychiatry, 16**(1), 90-99.

Keyes, C. L. (2022). The mental health continuum From languishing to flourishing in life. **Journal of Health and Social Behavior, 43**(2), 207-222.

Kickbusch, I., & Gleicher, D. (2022). **Governance for health in the 21st century.** World Health Organization.

Livingston, G., Huntley, J., Sommerlad, A., Ames, D., Ballard, C., Banerjee, S., ... & Mukadam, N. (2023). Dementia prevention, intervention, and care 2020 report of the Lancet Commission. **The Lancet, 396**(10248), 413-446.

Marmot, M. (2022). **The health gap the challenge of an unequal world.** Bloomsbury Publishing.

Naidoo, J., & Wills, J. (2021). **Foundations for health promotion.** Elsevier Health Sciences.

Nutbeam, D., McGill, B., & Premkumar, P. (2023). Improving health literacy in community populations a review of progress. **Health Promotion International, 33**(5), 901-911.

Ohrnberger, J., Fichera, E., & Sutton, M. (2022). The relationship between physical and mental health A mediation analysis. **Social Science & Medicine, 195**, 42-49.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2022). **PISA 2022 Results (Volume I): What Students Know and Can Do.** Paris: OECD Publishing.

Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2022). **Health promotion in nursing practice.** Pearson.

Post, S. G. (2022). Altruism, happiness, and health It's good to be good. **International Journal of Behavioral Medicine, 12**(2), 66-77.

Prilleltensky, I. (2021). Mattering at the intersection of psychology, philosophy, and politics. **American Journal of Community Psychology,** 65(1-2), 16-34.

Raghupathi, W., & Raghupathi, V. (2022). Big data analytics in healthcare promise and potential. **Health Information Science and Systems, 2**(1), 3.

Rasanathan, K., Damji, N., Atsbeha, T., Drisse, M. N. B., Davis, A., Dora, C., ... & Webb, D. (2023). Ensuring multisectoral action on the determinants of reproductive, maternal, newborn, child, and adolescent health in the post-2015 era. **BMJ, 351**, h4213.

Schwab, K., & Zahidi, S. (2022). **The global competitiveness report 2020.** World Economic Forum.

Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2023). Positive psychology An introduction. In **Flow and the foundations of positive psychology** (pp. 279-298). Springer.

Taylor, S. E. (2022). **Health psychology.** McGraw-Hill Education.

United Nations. (2023). **The Sustainable Development Goals Report 2023.** United Nations.

World Health Organization. (2022). **World health statistics 2022 monitoring health for the SDGs, sustainable development goals.** World Health Organization.

Zalsman, G., Hawton, K., Wasserman, D., van Heeringen, K., Arensman, E., Sarchiapone, M., ... & Zohar, J. (2022). Suicide prevention strategies revisited 10-year systematic review. **The Lancet Psychiatry, 3**(7), 646-659.

บทที่ 6
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

เนื้อในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมที่พัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงระดับความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาเป็นกรอบแนวคิดหลักจากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน รวมถึงแนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) และการจัดทำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ Eurostat ที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิต นอกจากนี้มิติด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข ของ OECD ที่กำหนดมิติหลักด้านรายได้และความมั่นคง งานและคุณภาพของงาน และทุนทางเศรษฐกิจ เป็นมิติหลักที่นำไปสู่การชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข และสอดคล้องกับกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาเมืองด้าน "ล้มแล้วลุกไว" (Resilience) มิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในหลักการมีเหตุผลมีภูมิคุ้มกัน และมีความรู้ พร้อมกับแนวคิดของ BCG Economy Model ที่เน้นการสร้างความสมดุลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ ทั้งนี้ยังอาศัยแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม คือ **"ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้"**

ในการศึกษานี้ มุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้และเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ สามารถใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมสำหรับประชาชน สังคมไทย ภายใต้แนวโน้มสถานการณ์การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังวิกฤติการณ์โรคอุบัติใหม่ การอพยพเคลื่อนย้ายกำลังแรงงาน สมรรถนะการผลิต การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ดังนั้น การนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม เริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบย่อย ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในมิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาตัวชี้วัดวิธีการวัดที่สามารถอธิบายและสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเชื่อมโยงสู่ผลกระทบในมิติของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม

6.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้น ครอบคลุมมิติที่สำคัญของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์และการพัฒนาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ แนวคิดการทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO, 2023) ทฤษฎีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจของ Rawls (2022) แนวคิดการกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของ Atkinson (2022) แนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ Osberg (2023) และแนวคิด “ความสามารถ” (Capability Approach) ของ Sen (2021) และ Nussbaum (2022) กล่าวคือ

1) แนวคิดการทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) เสนอโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม แนวคิดนี้มุ่งเน้นการสร้างโอกาสสำหรับผู้หญิงและผู้ชายในการได้รับงานที่มีผลิตภาพและมีรายได้ที่เป็นธรรม มีความปลอดภัยในที่ทำงานและการคุ้มครองทางสังคมสำหรับครอบครัว มีโอกาสที่ดีขึ้นสำหรับการพัฒนาส่วนบุคคลและการบูรณาการทางสังคม มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การจัดตั้งองค์กร และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา และมีความเท่าเทียมของโอกาสและการปฏิบัติสำหรับทุกคน (ILO, 2023) ในบริบทของประเทศไทย การส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าเป็นเป้าหมายสำคัญของนโยบายแรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบและแรงงานข้ามชาติ การศึกษาของ Chandoevwit and Piriyakul (2022) พบว่าแรงงานนอกระบบในประเทศไทยยังขาดการคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ และมีความเสี่ยงสูงต่อความไม่มั่นคงทางรายได้และสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจกำลังส่งผลกระทบต่อลักษณะของงานและทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงาน Acemoglu and Restrepo (2023) ชี้ให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์มาใช้อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการจ้างงาน โดยงานบางประเภทอาจหายไป ในขณะที่งานใหม่ๆ ที่ต้องการทักษะแตกต่างออกไปอาจเกิดขึ้น สิ่งนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะแรงงานอย่างต่อเนื่องและการสร้างระบบการศึกษาและฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น การส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าในบริบทของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จึงไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการสร้างงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาคุณภาพของงาน การคุ้มครองสิทธิแรงงาน และการสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะและความก้าวหน้าในอาชีพ Frey and Osborne (2022) เสนอว่านโยบายแรงงานในอนาคตควรมุ่งเน้นการสร้างความยืดหยุ่นในตลาดแรงงาน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมและปรับตัวได้ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกของการทำงาน ในการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการทำงานที่มีคุณค่า จึงต้องคำนึงถึงมิติต่างๆ เหล่านี้ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของการจ้างงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความมั่นคงในการทำงาน และโอกาสในการพัฒนาทักษะและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะนำเสนอในรายละเอียดในส่วนต่อไปของบทนี้

2) แนวคิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม Piketty (2022) ชี้ให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว สำหรับประเทศไทยนั้น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ แม้ว่าประเทศจะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาของ Leckcivilize et al. (2023) พบว่า ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และ

ทรัพย์สินในประเทศไทยยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

การส่งเสริมความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ จึงเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายที่หลากหลาย ทั้งในด้านการกระจายรายได้ การเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทุนมนุษย์ Atkinson (2022) เสนอแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม เช่น การปฏิรูประบบภาษี การเพิ่มการลงทุนในการศึกษาและการฝึกอบรม และการส่งเสริมนโยบายค่าจ้างที่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิด “การเติบโตทางเศรษฐกิจแบบครอบคลุม” (Inclusive Growth) ที่เสนอโดย OECD (2023) ยังเน้นย้ำความสำคัญของการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับทุกกลุ่มในสังคม และการกระจายผลประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 10 ว่าด้วยการลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ จึงต้องพิจารณามิติต่างๆ ของความเหลื่อมล้ำ ทั้งในด้านรายได้ ทรัพย์สินและโอกาสทางเศรษฐกิจ รวมถึงการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

3) แนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงความสามารถของบุคคลและครัวเรือนในการรักษาระดับความเป็นอยู่ที่ดี และรับมือกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจได้ Osberg (2023) เสนอว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจประกอบด้วยหลายมิติ รวมถึงความมั่นคงด้านรายได้ การมีงานทำ ทักษะ และการเข้าถึงระบบคุ้มครองทางสังคม ในบริบทของประเทศไทย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจเผชิญกับความท้าทายจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี งานของ Tangcharoensathien et al. (2023) พบว่า แรงงานในภาคบริการและเศรษฐกิจนอกระบบมีความเปราะบางต่อความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ

ในการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายที่หลากหลาย ทั้งการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุม การส่งเสริมการออมและการลงทุนในระดับครัวเรือน และการพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต โดย Holzmann and Jørgensen (2022) ได้เสนอแนวคิด “การจัดการความเสี่ยงทางสังคม” (Social Risk Management) เน้นการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและชุมชนในการจัดการกับความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้ การเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและการมีสินทรัพย์ที่เพียงพอ ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตามที่ Sherraden (2021) เสนอแนวคิด “การสะสมสินทรัพย์” (Asset-Based Welfare) เน้นให้ส่งเสริมครัวเรือนได้มีโอกาสในการสะสมสินทรัพย์ทางการเงินและที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจในระยะยาว สำหรับการพัฒนาตัวชี้วัดด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจนั้น จึงต้องพิจารณามิติต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งในด้านความมั่นคงด้านรายได้ การมีสินทรัพย์ การเข้าถึงที่อยู่อาศัย และความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ จะรวมแนวคิด "ความสามารถ" (Capability Approach) ของ Amartya Sen และ Martha Nussbaum ซึ่งเสนอมุมมองที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์

4) แนวคิดความสามารถ การศึกษาของ Sen และ Nussbaum เสนอว่า การพัฒนาควรมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มความสามารถของบุคคลในการเลือกและดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าตามที่เขาเหล่านั้นเห็นว่าสำคัญ (Sen, 2021; Nussbaum, 2022) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับเสรีภาพและโอกาสมากกว่าเพียงแค่ทรัพยากรหรือรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมที่มุ่งเน้นการสร้างโอกาสและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง

ฉะนั้น จึงได้ประยุกต์แนวคิด “ความสามารถ” เข้ากับกรอบแนวคิดเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม อันจะช่วยให้พิจารณาการพัฒนาเศรษฐกิจมีมุมมองกว้างขึ้น โดยคำนึงถึงไม่เพียงแค่รายได้หรือการจ้างงาน แต่ยังรวมถึงความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงการศึกษา สุขภาพ และโอกาสทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย งานของ Robeyns and Byskov (2023) ชี้ให้เห็นว่า การใช้แนวคิด “ความสามารถ” ในการประเมินนโยบายเศรษฐกิจสามารถนำไปสู่การออกแบบนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมานั้น แสดงถึงความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม เนื่องจากการบูรณาการแนวคิดการทำงานที่มีคุณค่า ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รวมถึงแนวคิด “ความสามารถ” ของ Sen และ Nussbaum เข้าด้วยกัน ช่วยให้สามารถพัฒนากรอบแนวคิดเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมที่ครอบคลุมและสะท้อนความซับซ้อนของการพัฒนาเศรษฐกิจในโลกปัจจุบัน

กรอบแนวคิดนี้ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับคุณภาพของการเติบโต การกระจายผลประโยชน์ และการสร้างโอกาสสำหรับทุกคนในสังคม Stiglitz et al. (2022) เสนอว่าการวัดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจควรพิจารณาปัจจัยที่หลากหลายนอกเหนือจาก GDP เช่น คุณภาพชีวิต ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียมทางสังคม

ในบริบทของประเทศไทย การนำกรอบแนวคิดนี้มาใช้อาจช่วยในการออกแบบนโยบายเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อความท้าทายเฉพาะของประเทศ เช่น การลดความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาค การยกระดับทักษะแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ Warr and Thotsomboon (2023) เสนอว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในอนาคตควรมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการส่งเสริมความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับทุกกลุ่มในสังคม

อย่างไรก็ตาม การนำนิยามนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างพื้นที่และกลุ่มประชากรในประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจที่รวดเร็ว และความซับซ้อนของปัจจัยที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดและนโยบายที่สอดคล้องกับนิยามนี้จึงต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากความท้าทายสำคัญของประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การศึกษาล่าสุดของธนาคารโลก (World Bank, 2023) ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีกำลังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของงานและทักษะที่จำเป็น โดยงานที่ต้องใช้ทักษะระดับกลางมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่งานที่ต้องใช้ทักษะสูงและงานที่ใช้ทักษะต่ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความเหลื่อมล้ำทางรายได้หากไม่มีการดำเนินนโยบายที่เหมาะสม

ในบริบทของประเทศไทย การพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมเป็นเป้าหมายสำคัญที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การส่งเสริมผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยเฉพาะในด้านความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาของ Phongpaichit and Baker (2023) ชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้และทรัพย์สินในประเทศไทยยังอยู่ในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์จีนี (Gini coefficient) ของรายได้ในปี 2022 อยู่ที่ 0.45 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่ม OECD

การพัฒนากรอบแนวคิดและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดจากหลากหลายสาขาวิชา ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา และนโยบายสาธารณะ (Stiglitz et al., 2022) โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยสามประการ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่างๆ ของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และความสามารถในการสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว (Jahan and Jespersen, 2023) นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จึงคำนึงถึงทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความสามารถของบุคคลในการเลือกและดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าตามแนวคิด “ความสามารถ" ของ Sen และ Nussbaum โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ประการ องค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า หมายถึง บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงการทำงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน โดยอยู่บนหลักประกันพื้นฐานในชีวิตการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคง

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม หมายถึง บุคคลมีโอกาสและได้รับการกระจายผลประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในมิติรายได้ มิติทรัพย์สิน และมิติทุนมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การมีสินทรัพย์และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ และยั่งยืน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการถือครองสินทรัพย์ และการครอบครองที่อยู่อาศัย บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง

ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพเนื่ององค์ประกอบย่อยมีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ โดย

6.1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า การทำงานที่มีคุณค่าเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาสในการทำงานที่มีผลิตภาพ มีรายได้ที่เป็นธรรม มีความปลอดภัยในที่ทำงาน และมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง Anker et al. (2023) เสนอว่าการทำงานที่มีคุณค่าไม่เพียงแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความยากจนและสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในบริบทของประเทศไทย การส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่ายังคงเป็นความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบและแรงงานข้ามชาติ การศึกษาของ Chuayprakong et al. (2023) พบว่าแรงงานนอกระบบในประเทศไทยซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของแรงงานทั้งหมด ยังขาดการคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอและมีความเสี่ยงสูงต่อความไม่มั่นคงทางรายได้ นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านมีการจ้างงาน ด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน และด้านมีความมั่นคงในการทำงาน

1) ประเด็นการวัดด้านมีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล วัดโดย

ตัวชี้วัด 2.1 ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ คือ การวัดสัดส่วนของแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าระดับทักษะหรือการศึกษาที่มี ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรมนุษย์และโอกาสในการพัฒนาทักษะผ่านการทำงาน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) พบว่าในปี 2565 ประมาณร้อยละ 30 ของแรงงานไทยทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษาที่ได้รับ ซึ่งอาจส่งผลต่อผลิตภาพแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

ทั้งนี้ การทำงานต่ำระดับด้านชั่วโมงการทำงาน หมายถึง ผู้ที่ทำงานต่ำกว่าระดับเวลาที่เหมาะสม และผู้นั้นมีเวลาเหลือ และต้องการที่จะทำงานเพิ่ม ซึ่งในที่นี้เป็นผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และต้องการจะทำงานเพิ่ม ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยตัวชี้วัดนี้อยู่ภายใต้ตัวชี้วัดของ ILO (KILM 12) ทั้งนี้ค่าเกณฑ์สำหรับร้อยละของแรงงานในสังคมที่ถือว่ามีการทำงานต่ำกว่าระดับเวลาที่เหมาะสม ที่เกี่ยวข้องกับเวลานั้นดีอาจแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับคำจำกัดความเฉพาะที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ เกณฑ์จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น เกณฑ์สำหรับคอสตาริกาเคยเทียบเท่ากับงานเต็มเวลาคือ 47 ชั่วโมงจนถึงปี 2012 ในขณะที่ประเทศ OECD ส่วนใหญ่รายงานงานนอกเวลาโดยไม่สมัครใจเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่ทำงานไม่เกิน 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

$$\text{อัตราการทำงานต่ำระดับด้านชั่วโมงการทำงาน} = \frac{\text{จำนวนผู้มีงานทำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และต้องการทำงานเพิ่มขึ้น}}{\text{จำนวนผู้มีงานทำ}} \text{ X } 100$$

สำหรับแนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินตัวชี้วัดการทำงานที่มีคุณค่า และถูกกำหนดโดยการประชุมนักสถิติแรงงานนานาชาติ (International Conference of Labour Statisticians: ICLS) ครั้งที่ 16 เพื่อให้มีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาการจ้างงานต่ำเกินไปควบคู่ไปกับปัญหาตลาดแรงงานอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยนโยบายและกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการจ้างงานอย่างมีคุณค่า รับประกันค่าจ้างและสภาพการทำงานที่ยุติธรรม ให้โอกาสในการพัฒนาทักษะและความก้าวหน้า และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และนำไปสู่เศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และเป็นธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ รวมถึงนโยบายของรัฐบาล การดำเนินธุรกิจ พลวัตของตลาดแรงงาน ระบบการศึกษาและการฝึกอบรม เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การประสานงานและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิผลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้จำเป็นต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่เหมาะสม และสามารถมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับเกณฑ์สำหรับการจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ของประเทศ การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน บรรทัดฐานทางสังคม และวัตถุประสงค์เชิงนโยบาย

โดยทั่วไปร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าในระดับที่ต่ำ บ่งชี้ถึงการใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่ดีขึ้นและตลาดแรงงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามการพิจารณาคุณภาพการจ้างงานควบคู่กับปริมาณเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่ากำลังแรงงานมีงานที่มั่นคง ค่าจ้างที่ยุติธรรม และโอกาสในการเติบโตและการพัฒนา นอกจากนี้ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์เป็นการวัดที่รวมบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) แรงงานว่างงานซึ่ง

กำลังมองหางาน (2) แรงงานที่ทำงานนอกเวลาโดยไม่สมัครใจที่ต้องการทำงานเต็มเวลาแต่ต้องทำงานนอกเวลา และ (3) แรงงานที่ต้องการและพร้อมที่จะทำงานแต่กลับละทิ้งการแสวงหาการทำงาน โดยให้การวัดความหย่อนในตลาดแรงงานที่ครอบคลุมมากขึ้น เมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ไม่รวมถึงบุคคลที่ต้องหางานทำที่ต่ำกว่าระดับทักษะหรือประสบการณ์ เช่น แรงงานที่มีคุณวุฒิสูงซึ่งรับงานที่มีทักษะต่ำกว่าคุณวุฒิ (Jensen & Slack, 2003)[1] เพื่อให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมได้ จำเป็นต้องบรรลุความสมดุลโดยที่การเติบโตทางเศรษฐกิจจะยั่งยืนและมีการกระจายผลประโยชน์อย่างยุติธรรมในหมู่ประชากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นใจว่านโยบายทางเศรษฐกิจส่งเสริมการสร้างงาน ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ให้การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรม สนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงาน ทั้งนี้เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องลดการจ้างงานต่ำกว่าระดับโดยการสร้างนโยบายและเงื่อนไขที่ส่งเสริมการจ้างงานเต็มเวลา ค่าจ้างที่ยุติธรรม การพัฒนาทักษะ และระบบสนับสนุนทางสังคม สิ่งนี้ต้องการแนวทางที่ครอบคลุมซึ่งจัดการกับปัญหาเชิงโครงสร้างในตลาดแรงงาน ส่งเสริมการเติบโตแบบครอบคลุม และรับประกันว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะถูกแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกทุกคนในสังคม เมื่อมีร้อยละการจ้างงานต่ำกว่าระดับที่สูง บ่งชี้ว่ามีแรงงานส่วนเกินในตลาดซึ่งอาจนำไปสู่แรงกดดันด้านค่าจ้างที่ลดลงเนื่องจากแรงงานแข่งขันกันแย่งงานที่มีอยู่ ซึ่งอาจส่งผลให้กำลังซื้อของแต่ละบุคคลลดลง และการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมจะเติบโตข้าลงหากระดับการบริโภคลดลง

นอกจากนี้ การทำงานน้อยเกินไปยังส่งผลต่อความท้าทายทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกัน และความไม่สงบในสังคม สำหรับระดับเกณฑ์สำหรับการจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าเหมาะสมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจโดยรวม โครงสร้างของตลาดแรงงาน และนโยบายของรัฐบาล โดยทั่วไปร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับที่ต่ำกว่าจะถูกมองว่าเป็นบวก บ่งชี้ว่าตลาดแรงงานที่เข้มงวดมากขึ้น และมีโอกาสมากขึ้นสำหรับคนงานในการหางานที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ระดับการจ้างงานต่ำกว่าระดับที่ต่ำมากอาจบ่งบอกถึงภาวะเศรษฐกิจที่ร้อนจัดและอาจมีแรงกดดันด้านเงินเฟ้อ[2] Bell and Blanchflower (2013) แนะนำดัชนีการจ้างงานต่ำกว่าระดับของ Bell-Blanchflower เพื่อใช้วัดความซบเซาของตลาดแรงงานหรือกำลังการผลิตส่วนเกิน การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์นั้นหมายถึง สถานการณ์ที่แรงงานที่มีอยู่ต้องการทำงานเพิ่มชั่วโมงแต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่มีงานว่างหรือโอกาสในการทำงานที่เหมาะสม ดัชนีนี้รวมการวัดกำลังการผลิตส่วนเกินทั้งในด้านอัตรากำไรขั้นต้น (ชั่วโมง) และขอบเขตของงานที่กว้างของตลาดแรงงาน ทั้งนี้เศรษฐกิจจะถือว่าเข้มแข็งและเป็นธรรมเมื่อมีการว่างงานน้อย มีโอกาสทำงานเพียงพอ ค่าจ้างที่ยุติธรรม และมีโอกาสให้แรงงานทำงานได้ตามจำนวนชั่วโมงที่ต้องการ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจะช่วยให้แน่ใจว่าแรงงานจะไม่ถูกใช้ประโยชน์หรือค่าจ้างต่ำกว่าความเป็นจริง และมีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน ส่วนระดับเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่ามีการทำงานน้อยเกินไปที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจโดยรวม การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน และบรรทัดฐานทางสังคม อัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับที่ต่ำกว่าบ่งชี้ถึงการใช้ทรัพยากรแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการจับคู่ระหว่างความพึงพอใจของแรงงานกับชั่วโมงทำงานจริงได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่ควรทราบก็คือ การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์อาจแตกต่างกันไปตามกลุ่มประชากร

---

[1] Jensen, L., & Slack, T. (2003). Underemployment in America: Measurement and Evidence. American Journal of Community Psychology, 32(1/2), 21-35.

[2] Hussmanns, R. (2020). Measurement of employment, unemployment, and underemployment: Current international standards and issues in their application. *International Labour Organization*.

อุตสาหกรรม และภูมิภาค ดังนั้นระดับเกณฑ์เดียวอาจไม่มีผลทั่วโลก[3] เช่นเดียวกับ Friedland and Price (2003) ที่กล่าวว่าร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์หมายถึงสัดส่วนของแรงงานที่มีคุณภาพการจ้างงานต่ำกว่าเมื่อเทียบกับมาตรฐานของการเปรียบเทียบ ครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ เช่น การทำงานน้อยกว่าที่ต้องการ มีรายได้น้อยกว่าที่จำเป็นเพื่อเป็นค่าจ้างที่เหมาะสม การใช้ทักษะ และการฝึกอบรมไม่เพียงพอ หรือการได้งานที่มีสถานภาพอาชีพต่ำกว่าที่คาดไว้ตามคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษามา ระดับเกณฑ์สำหรับการจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าดีควรจะน้อยที่สุดหรือ เช่น ไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ 50 เป็นต้นซึ่งบ่งชี้ว่าร้อยละแรงงานที่น้อยกว่าประสบกับสภาพการจ้างงานที่มีคุณภาพต่ำกว่าเหล่านี้[4]

สำหรับการลดสัดส่วนการจ้างงานต่ำกว่าระดับเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม McGowan and Andrews (2022) เสนอว่าการจับคู่ทักษะกับงานที่เหมาะสมสามารถเพิ่มผลิตภาพแรงงานได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนานโยบายเพื่อลดการจ้างงานต่ำกว่าระดับอาจรวมถึงการปรับปรุงระบบข้อมูลตลาดแรงงาน การส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และการสร้างความยืดหยุ่นในระบบการศึกษาและการฝึกอาชีพ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การแสดงถึงการลดผลกระทบจากการแบกรับภาระหน้าที่การทำงานที่มากจนเกินไป และสามารถแบ่งเวลาสำหรับการพักผ่อน ดูแลสุขภาพ อยู่กับครอบครัว และทำงานอดิเรกควบคู่ไปด้วยกันได้อย่างมีความสุข

2) ประเด็นการวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม

ตัวชี้วัด 2.2 ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คือ การวัดสัดส่วนของแรงงานที่มีรายได้เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพและมีเวลาทำงานที่เหมาะสม ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของการจ้างงานและความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว Anker and Anker (2023) เสนอว่าค่าจ้างเพื่อชีวิตเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความเป็นธรรมของค่าจ้างและการลดความยากจนของแรงงาน

กล่าวคือ ค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) หมายถึง ระดับค่าจ้างที่ทำให้แรงงานสามารถเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีระดับมาตรฐานการครองชีพที่อยู่ได้ สามารถธำรงความเคารพนับถือในตัวเอง อีกทั้งเป็นระดับค่าจ้างที่ทำให้แรงงานมีหนทางและเวลาว่างเพียงพอที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคม (ปกป้อง และพรเทพ, 2556) ทั้งนี้การทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับชั่วโมงทำงานตามเกณฑ์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งสร้างความสมดุลที่ช่วยให้คนงานได้รับค่าจ้างยังชีพโดยไม่ต้องมีชั่วโมงทำงานเกินจำนวนที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลดีต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของ เกณฑ์ของ ILO แนะนำว่าแต่ละประเทศควรตั้งเกณฑ์นี้สำหรับแรงงานเพื่อที่ว่าแรงงงานมีเวลาเพียงพอสำหรับการพักผ่อนและกิจกรรมในชีวิตอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่และประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม นอกจากนี้ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จะมีความความอยู่เย็นเป็นสุขที่ดีขึ้น เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้โดยไม่มีผลกระทบจากการทำงานหนักเกินไป เช่น ปัญหาสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ลดลง ค่าจ้างเพื่อชีวิต ได้รับการออกแบบให้เพียงพอสำหรับคนงานใน

---

[3] Bell, D. N. F., & Blanchflower, D. G. (2013). How to measure underemployment? Peterson Institute for International Economics. https://www.piie.com/system/files/documents/wp13-3.pdf

[4] Friedland, D. S., & Price, R. H. (2003). Underemployment: Consequences for the Health and Well-Being of Workers. *American Journal of Community Psychology, 32*(1/2), 33-41.

การมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี รวมถึงที่อยู่อาศัย อาหาร และปัจจัยจำเป็นอื่น ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาชั่วโมงทำงานมากเกินไป

Sarah Holly and Alwine Mohnen (2012) อธิบายว่าร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามเกณฑ์ของ ILO ถือเป็นมาตรการสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ความสมดุลนี้มีจำเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ (1) แรงงานไม่ได้ทำงานหนักเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่ความเหนื่อย ความเครียด และผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพและชีวิตส่วนตัว เมื่อแรงงานมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ก็สามารถจัดสรรเวลาพักผ่อน ดูแลสุขภาพ และอยู่กับครอบครัวได้ นำไปสู่ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น (2) ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ หมายความว่าผู้คนจำนวนมากขึ้นสามารถเข้าถึงค่าจ้างที่เหมาะสม และไม่ได้ถูกบังคับให้ทำงานเป็นเวลานานเกินไปเพียงเพื่อหาเลี้ยงชีพ ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยในการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรมยิ่งขึ้น (3) ชั่วโมงการทำงานที่มากเกินไปอาจทำให้ความพึงพอใจในงานลดลงได้ เมื่อแรงงานมีชั่วโมงทำงานที่เหมาะสมและได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรม แรงงานเหล่านั้นอาจมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจ มีประสิทธิผล และมีส่วนร่วมในงานมากขึ้น สิ่งนี้มีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม (4) แรงงานที่ไม่ได้ทำงานหนักเกินไปและได้รับค่าตอบแทนอย่างเพียงพอมีแนวโน้มที่จะลงทุนในทักษะและการศึกษาของตนเองมากกว่า และมีส่วนช่วยในการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม และ (5) เมื่อแรงงานส่วนสำคัญมีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและมีชั่วโมงทำงานที่สมเหตุสมผลจะนำไปสู่ความมั่นคงทางสังคมที่มากขึ้น แรงงานมีโอกาสน้อยที่จะเผชิญกับความยากลำบากทางการเงินที่อาจนำไปสู่ความไม่สงบในสังคม และมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมเชิงบวกต่อชุมชนของตนมากกว่า ในบริบทของเกณฑ์ที่ดีของแรงงานที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์เหล่านี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น บรรทัดฐานของอุตสาหกรรม ค่าครองชีพ และสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วร้อยละที่สูงกว่าของคนงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและการทำงานภายในชั่วโมงที่เหมาะสม (เช่น 40-48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) จะถือเป็นตัวบ่งชี้เชิงบวกสำหรับความสมดุลที่ดีระหว่างรายได้และเวลาทำงาน[5]

Filippi *et al.* (2023) ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามเกณฑ์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน มาตรการนี้ระบุจำนวนคนงานที่สามารถได้รับค่าจ้างที่ช่วยให้แรงงานสามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและรักษามาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสม (ค่าครองชีพ) ในขณะเดียวกันก็มีเวลานอกงานเพียงพอสำหรับชีวิตส่วนตัว การพักผ่อน และการพักผ่อน (ไม่มีงานทำ) มากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เมื่อแรงงานมีเวลานอกเหนือจากงานเพียงพอ แรงงานสามารถพักผ่อน ดูแลสุขภาพ และใช้เวลาอยู่กับครอบครัวได้ดีขึ้น สิ่งนี้นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีและประสิทธิภาพการผลิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในท้ายที่สุด ทั้งนี้เกณฑ์ที่ดีสำหรับความสมดุลนี้จะรวมถึงร้อยละที่สูงของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานภายในขีดจำกัด 48 ชั่วโมงที่ ILO กำหนด ตัวอย่างเช่น สถานการณ์ที่แรงงานส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานภายในขีดจำกัด 48 ชั่วโมงจะบ่งบอกถึงความสมดุลที่ดี[6]

---

[5] Holly, S., & Mohnen, A. (2012). Impact of working hours on work–life balance. SOEP — The German Socio-Economic Panel Study at DIW Berlin, 465-2012.

[6] Filippi, S., Salvador Casara, B. G., Pirrone, D., Yerkes, M., & Suitner, C. (2023). Economic inequality increases the number of hours worked and decreases work–life balance perceptions: longitudinal and experimental evidence. Royal Society Open Science, 10, 230187. https://doi.org/10.1098/rsos.230187

นอกจากนี้ Yao *et al.* (2017) ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ชั่วโมงการทำงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน โดยระบุว่าความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันทั่วทั้งสังคม ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และชั่วโมงการทำงาน ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ของ ILO) สามารถวัดความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน และมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมได้ รวมถึงความมั่นคงของรายได้ ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ลดความไม่เท่าเทียมกัน และการเข้าถึงทรัพยากร เมื่อแรงงานมีร้อยละการมีรายได้สูงกว่าค่าครองชีพและทำงานภายในเวลาที่เหมาะสม จะส่งผลให้เศรษฐกิจเข้มแข็งโดย (1) แรงงานที่มีตารางชีวิตการทำงานที่สมดุลมักจะมีประสิทธิภาพการผลิตมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตโดยรวมสูงขึ้นและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (2) การจัดการชีวิตการทำงานที่สมดุลช่วยปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของแต่ละบุคคล ลดความเครียด ความเหนื่อยหน่าย และปัญหาด้านสุขภาพ สิ่งนี้จะนำไปสู่แรงงานที่มีสุขภาพดีและมีแรงจูงใจมากขึ้น (3) หากแรงงานได้รับค่าจ้างยังชีพและทำงานตามชั่วโมงที่เหมาะสม จะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการกระจายความมั่งคั่งและโอกาสภายในสังคมอย่างยุติธรรมมากขึ้น (4) แรงงานที่มีการจัดการชีวิตการทำงานที่สมดุลมีแนวโน้มที่จะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนในระยะยาว โดยการหลีกเลี่ยงความเครียดที่มากเกินไปในทรัพยากรและระบบการดูแลสุขภาพ และ (5) นโยบายที่ส่งเสริมค่าครองชีพและชั่วโมงทำงานที่สมเหตุสมผลสามารถช่วยลดช่องว่างทางเพศในตลาดแรงงานได้ ด้วยการมอบโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับชายและหญิงในการสร้างรายได้ที่เหมาะสม และรักษาสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและการทำงานที่ดี ตามหลักการแล้ว 90% ขึ้นไปของแรงงานควรได้รับรายได้อย่างน้อยเท่ากับค่าครองชีพ ซึ่งหมายถึงรายได้ที่จำเป็นต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพ[7]

ในประเทศไทย แม้จะมีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ แต่ยังมีแรงงานจำนวนมากที่มีรายได้ต่ำกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต โดยเฉพาะในภาคเกษตรและเศรษฐกิจนอกระบบ การศึกษาของ Chandoevwit and Phatchana (2023) พบว่าประมาณร้อยละ 40 ของแรงงานไทยมีรายได้ต่ำกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต นอกจากนี้ ยังมีแรงงานจำนวนมากที่ทำงานเกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ คณะที่ปรึกษาใช้การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 ของทุกปี และค่าจ้างเพื่อชีวิตในแต่ละจังหวัด ที่มีปรับปรุงล่าสุดเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2567 โดยปรับค่าจ้างต่อเดือนให้เป็นค่าจ้างต่อชั่วโมงเพื่อที่จะได้เปรียบเทียบกับค่าจ้างเพื่อชีวิตในหน่วยบาทต่อชั่วโมงได้จากสูตรค่าจ้างรายเดือน สามารถปรับให้ค่าจ้างดังกล่าวอยู่ในรูปค่าจ้างต่อชั่วโมงได้จาก

$$\text{ค่าจ้างต่อชั่วโมง} = \frac{\text{ค่าจ้างต่อเดือน}}{\text{4.2*จำนวนชั่วโมงทำงานในอาชีพหลัก}}$$

และคำนวณร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในปีที่ t ได้จากสูตร

[7] Yao, C., Parker, J., Arrowsmith, J., & Carr, S. C. (2017). The living wage as an income range for decent work and life. *Employee Relations, 39*(6), 875-887. DOI: 10.1108/ER-03-2017-0071

$$= \frac{\text{จำนวนผู้มีงานทำที่มีชั่วโมงทำงานในอาชีพหลัก < 48 และค่าจ้างต่อชั่วโมง ปีที่ t} \geq \frac{\text{ค่าจ้างเพื่อชีวิต}}{\prod_{i=0}^{k}(1+\pi_{t-k})}}{\text{จำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด}} \text{ x } 100$$

โดยที่ π แทนอัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline inflation, %YoY)

t แทนแนวโน้มของเวลาย้อนหลัง โดยให้ t เท่ากับ 0 คือ พ.ศ. 2567 เพื่อปรับให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน

จึงกล่าวได้ว่า การเพิ่มสัดส่วนของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิตและมีเวลาทำงานที่เหมาะสมเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม นโยบายที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึงการปรับปรุงนโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ การส่งเสริมการเจรจาต่อรองร่วม และการบังคับใช้กฎหมายแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การสะท้อนถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจต่องานที่ตนเองทำ ซึ่งส่งผลต่อความหวังและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย

3) ประเด็นการวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก

ตัวชี้วัด 2.3 ร้อยละของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 คือ การวัดสัดส่วนของแรงงานที่มีความมั่นคงในการทำงานและได้รับการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของแรงงานในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงการมีงานที่มั่นคงและได้รับการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยงานของวรเวศม์ สุวรรณระดา (2563) ชี้ให้เห็นว่าแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมีแนวโน้มที่จะมีรายได้ที่มั่นคงและสามารถวางแผนการเงินในระยะยาวได้ดีกว่า

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดยังสามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพของนโยบายแรงงานและระบบสวัสดิการสังคมของประเทศ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) ได้รายงานว่า การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนแรงงานในระบบประกันสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น ดังนั้น การติดตามตัวชี้วัดนี้จึงไม่เพียงแต่สะท้อนถึงสถานะทางเศรษฐกิจของแรงงานเท่านั้น แต่ยังบ่งชี้ถึงแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในภาพรวมอีกด้วย

ทั้งนี้ ร้อยละแรงงานในระบบ (Formal employment) หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างเศรษฐกิจในหลาย ๆ ประเทศ ประเทศที่มีแนวทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดีจะสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดนโยบายการจ้างงานในเศรษฐกิจทั้งในและนอกระบบ ได้แก่ สถานภาพการทำงาน กฎหมายและหลักประกันทางสังคม อีกทั้งแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนโดยตัวชี้วัดนี้อยู่ภายใต้ตัวชี้วัดของ ILO (KILM 8) ร้อยละของแรงงานในระบบที่ประจำในสถานประกอบการที่ครอบคลุมโดยประกันสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงในงาน และมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมในหลายด้าน โดยเฉพาะการมีร้อยละแรงงานประจำที่สูงกว่าจะช่วยสร้างความมั่นคงให้กับแรงงาน โดยทั่วไปแล้ว พนักงานประจำจะมีความมั่นคงในการทำงานที่ดีกว่า จากการป้องกันการไล่ออกโดยพลการ การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคม และโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเติบโตทางอาชีพ ความมั่นคงนี้ส่งเสริมให้พนักงานลงทุนในงานของตนซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นและความภักดีต่อองค์กร นอกจากนี้แรงงานที่เป็นพนักงานประจำจะส่งผลดีต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยลดต้นทุนการหมุนเวียนของธุรกิจ เนื่องจากใช้จ่ายน้อยลงในการสรรหา การฝึกอบรม และการรวมพนักงานใหม่

การจ้างงานที่มั่นคงยังนำไปสู่ความเชื่อมั่นและการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการคุ้มครองจากโครงการประกันสังคมที่ให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การดูแลสุขภาพ เงินบำนาญหลังเกษียณ ประกันการว่างงาน และการสนับสนุนด้านทุพพลภาพ (International Labour Organization, 2022)[8] ทั้งนี้ร้อยละของแรงงานประจำในสถานประกอบการที่ครอบคลุมโดยมาตรการประกันสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของงาน แรงงานสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์การคุ้มครองทางสังคม เช่น ประกันสุขภาพ เงินบำนาญ และสวัสดิการการว่างงาน นำไปสู่ความมั่นคงของพนักงานที่มากขึ้น ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการส่งเสริมความเชื่อมั่นและการใช้จ่ายของผู้บริโภค ในบริบทของเกณฑ์ที่ดีของการคุ้มครองทางสังคม ปัจจัยหลายประการมีส่วนช่วยให้ความคุ้มครองมีประสิทธิผล ขึ้นกับชั่วโมงทำงานขั้นต่ำ รายได้ขั้นต่ำ หรือระยะเวลาในการจ้างงานสามารถขยายความครอบคลุมไปยังแรงงานได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในรูปแบบการจ้างงานที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น งานนอกเวลาหรืองานชั่วคราว ระบบการคุ้มครองทางสังคมสามารถรับประกันได้ว่าแรงงานที่มีประวัติการจ้างงานเป็นระยะ ๆ ยังคงมีสิทธิ์ได้รับผลประโยชน์เมื่อลาออกจากงาน นอกจากนี้ระดับผลประโยชน์ขั้นต่ำจากระบบประกันสังคมนั้นต้องเพียงพอและส่งมอบอย่างมีประสิทธิผล เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการให้ความคุ้มครองที่มีความหมายแก่แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีรายได้ต่ำหรืออยู่ในสถานการณ์การจ้างงานที่ไม่มั่นคง (Behrendt & Nguyen, 2018)[9]

Boyce and Brown (2019) กล่าวถึง ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของระบบสุขภาพ รวมถึงบทบาทในด้านความมั่นคงในการทำงาน และเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ความมั่นคงของงานเป็นส่วนสำคัญของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ระบบสุขภาพมีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงในการทำงานด้วยการจัดหางานคุณภาพสูง ความมั่นคงในการจ้างงานนี้จะให้ความสำคัญจากข้อเท็จจริงที่ว่างานในภาคสุขภาพมักจะให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร และมีแนวโน้มที่จะได้รับสัญญาชั่วคราวน้อยกว่าเมื่อเทียบกับภาคส่วนอื่น ๆ ระบบสุขภาพยังมีบทบาทในการลดการกีดกันทางสังคมในระดับภูมิภาคได้อีกด้วย สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่ออัตราการจ้างงาน สภาพการทำงาน และรายได้ของครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความครอบคลุมมากขึ้น และร้อยละของแรงงานประจำในสถานประกอบการที่ครอบคลุมโดยมาตรการประกันสังคมมีความเชื่อมโยงทางอ้อมกับผลกระทบเชิงบวกที่ระบบสุขภาพมีต่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของภาคส่วนอื่น ๆ ผลกระทบนี้เห็นได้จากงานที่สร้างขึ้นโดยตรงจากภาคส่วนด้านสุขภาพและผ่านกิจกรรมการจัดซื้อ สำหรับเกณฑ์สำหรับความมั่นคงในการทำงานที่ดีขึ้นกับความมั่นคงของงานในภาคสุขภาพโดยทั่วไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีเนื่องจากลักษณะของการจ้างงานภายในภาคส่วนนั้น ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความพร้อมของตำแหน่งงานถาวร สิทธิประโยชน์ เช่น การลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร และความมั่นคงในการจ้างงาน เป็นตัวบ่งชี้ถึงความมั่นคงในการทำงานที่ดี[10]

---

[8] International Labour Organization. (2022). ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up. Adopted at the 86th Session of the International Labour Conference and amended at the 110th Session.

[9] Behrendt, C., & Nguyen, Q. A. (2018). Innovative approaches for ensuring universal social protection for the future of work.

[10] Boyce, T., & Brown, C. (2019). Economic and Social Impacts and Benefits of Health Systems. World Health Organization. ISBN 978 92 890 5395 2.

Artz and Kaya (2015) ร้อยละของแรงงานประจำในสถานประกอบการที่ครอบคลุมโดยมาตรการประกันสังคมมีบทบาทสำคัญในการรับประกันความมั่นคงของงาน ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม ความมั่นคงในงานหมายถึงความเชื่อมั่นที่แรงงานมีต่อความสามารถในการรักษางานของตนไว้เมื่อเวลาผ่านไป โดยความมั่นคงในการทำงานเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในงานที่สำคัญ แรงงานที่รู้สึกมั่นคงในงานของตนมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจมากขึ้น ส่งผลให้อัตราการลาออกลดลง ลดการขาดงาน และผลิตภาพเพิ่มขึ้น ความมั่นคงในกำลังแรงงานนี้ก่อให้เกิดความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในช่วงเศรษฐกิจหดตัว ความมั่นคงของงานมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น แรงงานกลัวการตกงานมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีตำแหน่งงานว่างน้อยลง ทำให้ความมั่นคงของงานเป็นคุณลักษณะที่มีมูลค่าสูง การรักษาความมั่นคงของงานระหว่างช่วงหดตัวช่วยบรรเทาความกลัวของแรงงาน และช่วยให้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีเสถียรภาพมากขึ้น ผลกระทบของความมั่นคงในงานที่มีต่อความพึงพอใจในงานมักจะเด่นชัดกว่าในกลุ่มแรงงานที่มีการศึกษาน้อย แรงงานเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะประสบกับการสูญเสียงานในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ความมั่นคงในงานเป็นปัจจัยสำคัญต่อความพึงพอใจในงานและความเป็นอยู่โดยรวม ทั้งนี้ความพึงพอใจในงานและความมั่นคงของงานมีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจหดตัวเมื่อเทียบกับการขยายตัว สิ่งนี้บ่งชี้ว่าการรับประกันความมั่นคงของงานในช่วงเวลาเศรษฐกิจที่ท้าทายสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจในงานในระดับที่สูงขึ้นในหมู่แรงงาน นายจ้างควรตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงในการทำงานในการเพิ่มความพึงพอใจในงานและความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวมของแรงงาน การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งแรงงานและเศรษฐกิจโดยรวมโดยการส่งเสริมเสถียรภาพและประสิทธิภาพการผลิต โดยสรุป การรักษาจำนวนแรงงานประจำไว้ในระดับสูงโดยมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการทำงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมความพึงพอใจในงาน เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมภายในระบบเศรษฐกิจ แรงงานที่รู้สึกมั่นคงในงานของตนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมเชิงบวกต่อเศรษฐกิจ นำไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืนและลดความไม่เท่าเทียมกัน[11]

ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้สามารถวัดได้จำนวนลูกจ้างมาตรา 33 ผู้ประกันตนภาคบังคับ ซึ่งเป็นผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป มาตรา 39 ผู้ประกันตนโดยสมัครใจ ซึ่งเคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่ได้ลาออกหรือสิ้นสุดการจ้าง และมีความประสงค์เป็นผู้ประกันตนต่อ จากข้อมูลกองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม ซึ่งมักเรียกว่าแรงงานในระบบ หารด้วยผู้มีงานทำทั้งหมดคูณ 100 ตามสูตร

ร้อยละของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม

$$= \left(\frac{\text{จำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33 มาตรา 39}}{\text{ผู้มีงานทำทั้งหมด}} \right) \times 100$$

เนื่องจากความอยู่เย็นเป็นสุข สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตโดยรวมและความพึงพอใจของแรงงาน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานและการมีส่วนร่วม ความเป็นอยู่ที่มีสุขครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ รวมถึงมิติทางอารมณ์ จิตวิทยา และสังคม ซึ่งจำเป็นสำหรับการจ้างงานที่ยั่งยืนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขจะให้มุมมองแบบองค์รวมของกำลังแรงงาน นอกเหนือจากจำนวนการจ้างงาน

[11] Artz, B., & Kaya, I. (2015). The impact of job security on job satisfaction in economic contractions versus expansions. *Applied Economics, 47*(5), 479-496. https://doi.org/10.1080/00036846.2014.914148

เท่านั้น และรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความมั่นคงของงาน ความมั่นคงทางรายได้ และการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ เช่น ประกันสังคมและประกันสุขภาพ ซึ่งเป็นลักษณะของการจ้างงานอย่างเป็นทางการ

การจ้างงานในระบบยังรวมถึงตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และครูในโรงเรียนเอกชน จะทำให้คนงานได้รับการคุ้มครองและประกันสังคมตามกฎหมายและข้อบังคับ (International Labour Organization, 2018) การคุ้มครองเหล่านี้ มีส่วนสำคัญต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของแรงงาน ซึ่ง Diener (1984) นำมาใช้เป็นการประเมินความสุขในแรงงาน รวมถึงการตัดสินทางปัญญาและการตอบสนองทางอารมณ์ การวิจัยแสดงให้เห็นว่าความอยู่เย็นเป็นสุขขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน (เช่น สุขภาพ อายุ) และปัจจัยภายนอก (เช่น รายได้ ความมั่นคงในงาน) (Diener, 1984; Veenhoven, 2002) นอกจากนี้ ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัย ที่เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของความพึงพอใจและความสุขในชีวิตโดยรวม มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม เช่น การรับรู้ถึงความยุติธรรมทางสังคมและความมั่นคงของชุมชน (Liu *et al.*, 2022) สภาพการทำงานที่ดีขึ้น ประกันสังคม และโอกาสในการก้าวหน้าทางวิชาชีพสำหรับแรงงานในระบบ ช่วยเพิ่มความอยู่เย็นเป็นสุขของคนงาน ดังงานของ Veenhoven (2002) พบว่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับรายได้และความสุข ในขณะที่การว่างงานมีผลกระทบเชิงลบต่อความอยู่เย็นเป็นสุข (Vanlente & Berry, 2005) ในทางตรงกันข้าม การจ้างงานนอกระบบที่ขาดสัญญาจ้างอย่างเป็นทางการและประกันสังคม มักส่งผลให้คุณภาพงานลดลง รายได้ไม่มั่นคง และความเสี่ยงในการจ้างงานสูงขึ้น ซึ่งส่งผลเชิงลบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนงาน (Chen *et al.*, 2021) อย่างไรก็ตาม คนงานบางคนในประเทศกำลังพัฒนาอาจเลือกการจ้างงานนอกระบบเพื่อรายได้ที่สูงขึ้นหรือมีอิสระมากขึ้น (Liu *et al.*, 2022) แต่กลับสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันในความอยู่เย็นเป็นสุขระหว่างแรงงานในระบบ และนอกระบบ

ดังนั้น การเพิ่มสัดส่วนของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ Schmitt and Mitukiewicz (2022) เสนอว่าการขยายความครอบคลุมของระบบประกันสังคมไปยังแรงงานนอกระบบและแรงงานอิสระเป็นสิ่งจำเป็นในการลดความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงผลกระทบต่อความสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจต่องานที่ตนเองทำ ซึ่งส่งผลต่อความหวังและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย

การพัฒนาตัวชี้วัดทั้งสามประการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การนำตัวชี้วัดเหล่านี้ไปใช้ในทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระ บบและแรงงานข้ามชาติ นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาใช้ตัวชี้วัดเสริมอื่นๆ เช่น อัตราการบาดเจ็บจากการทำงาน ระดับความพึงพอใจในงาน และโอกาสในการพัฒนาทักษะและความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นของการทำงานที่มีคุณค่า

ตัวชี้วัดที่ 2.4 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ คือ สัดส่วนของแรงงานนอกระบบ ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแรงงานในระบบ เนื่องจากแรงงานกลุ่มนี้มักเผชิญกับความท้าทายในด้านความมั่นคงทางรายได้และการคุ้มครองทางสังคม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2566) งานของสมชัย จิตสุชน และคณะ (2565) พบว่า แรงงานนอกระบบมีแนวโน้มที่จะมีรายได้ไม่แน่นอนและขาดหลักประกันทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี การติดตามตัวชี้วัดนี้จึงช่วยให้เห็นภาพรวมของตลาดแรงงานและช่องว่างในการพัฒนานโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานทั้งประเทศ

นอกจากนี้ การวิเคราะห์สัดส่วนของแรงงานนอกระบบ ยังสะท้อนถึงความยืดหยุ่นและการปรับตัวของตลาดแรงงานต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564) รายงานว่าในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ สัดส่วนของแรงงานนอกระบบมักจะเพิ่มสูงขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของแรงงานในการหารายได้ แม้จะเผชิญกับความไม่แน่นอน การติดตามตัวชี้วัดนี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการวางแผนนโยบายแรงงานเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ด้วยแรงงานกลุ่มนี้ที่มีความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาทำงานสูง ขณะเดียวกันก็เสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของรายได้ แรงงานบางกลุ่มอาจทำงานหนักและใช้เวลามากกว่าเพื่อให้มีรายได้เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและเวลาส่วนตัว การติดตามสัดส่วนของแรงงานทั้งสองกลุ่มจึงช่วยให้เห็นภาพรวมของความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน

ดังนั้น การพิจารณาตัวชี้วัดทั้งสองนี้ร่วมกันจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์แรงงานในประเทศได้อย่างครอบคลุม และนำไปสู่การพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับแรงงานทุกกลุ่ม โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความมั่นคงทางรายได้ การคุ้มครองทางสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีนอกเหนือจากเวลาทำงาน

6.1.2 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจ Stiglitz (2023) เน้นย้ำว่าการกระจายรายได้และทรัพย์สินที่เป็นธรรมไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของความยุติธรรมทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

ในบริบทของประเทศไทย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังคงเป็นปัญหาสำคัญ แม้ว่าจะมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาของ Phongpaichit and Baker (2023) พบว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้และทรัพย์สินในประเทศไทยยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน และด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์

1) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน

ตัวชี้วัด 2.5 สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด) คือ การวัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ที่ให้ภาพเกี่ยวกับช่องว่างระหว่างคนรวยที่สุดและคนจนที่สุดในสังคม ซึ่งใช้การประเมินความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยการลดลงของสัดส่วนนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม นอกจากนี้ ธนาคารโลก (World Bank, 2022) ระบุว่าประเทศที่มีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีเสถียรภาพทางสังคมและการเมืองที่ดีกว่า นำมาซึ่งการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

การใช้ตัวชี้วัดนี้ มีข้อดีในแง่ของความเข้าใจง่ายและการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ เนื่องจากสามารถสื่อสารกับสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นการเปรียบเทียบที่เห็นภาพชัดเจนระหว่างกลุ่มรายได้สูงสุดและต่ำสุด อีกทั้งยังสามารถใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศได้ง่าย ทำให้ประเทศไทยสามารถประเมินสถานะของตนเองในบริบทระดับโลกและภูมิภาคได้ นอกจากนี้ การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องยังช่วยในการประเมินประสิทธิภาพของนโยบายการกระจายรายได้และการลดความเหลื่อมล้ำของรัฐบาล ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนานโยบายเศรษฐกิจและสังคมต่อไป (สมชัย จิตสุชน, 2558; World Bank, 2022)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดและต่ำสุดในสังคม ค่าสัดส่วนที่ลดลงบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมมากขึ้น ซึ่งหมายถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจถูกแบ่งปันอย่างทั่วถึงมากขึ้นในสังคม ในทางกลับกัน หากสัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นแสดงถึงความเหลื่อมล้ำที่สูงขึ้นและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพของนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลในการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ การลดลงของสัดส่วนนี้อาจเป็นผลมาจากนโยบายการกระจายรายได้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบภาษีแบบก้าวหน้า การลงทุนในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงาน หรือการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง ดังนั้น การติดตามตัวชี้วัดนี้จึงไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงสถานะปัจจุบันของการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังช่วยในการประเมินและปรับปรุงนโยบายเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืนในระยะยาวอีกด้วย

2) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินหักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง

ตัวชี้วัด 2.5 ค่า Gini ของทรัพย์สิน เป็นค่าที่นอกจากความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินก็เป็นมิติสำคัญของความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์จีนีของทรัพย์สินมักจะสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนีของรายได้ เพราะทรัพย์สินมีแนวโน้มที่จะกระจุกตัวมากกว่า การศึกษาของ Laovakul (2023) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนีของทรัพย์สินในประเทศไทยในปี 2565 อยู่ที่ประมาณ 0.78 ซึ่งสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนีของรายได้อย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ วัดจากมูลค่ารวมของที่อยู่อาศัย สิ่งปลูกสร้างเพื่อธุรกิจ/เกษตร ยานพาหนะ และทรัพย์สินทางการเงิน จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในข้อมูลตอนที่ 5 สินทรัพย์และหนี้สินของครัวเรือน โดยรวมมูลค่ารวมของสินทรัพย์ทั้งหมดที่ได้จาก (1) มูลค่าบ้านที่ดินสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย (2) มูลค่าบ้านที่ดินใช้ประกอบธุรกิจ/เกษตรและอื่น ๆ (3) มูลค่ายานพาหนะ (4) มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน

$$Gini = \frac{1}{\mu N(N-1)} \sum_{i>j} \sum_{i} |y_i - y_j|$$

โดยที่ $y = AD01 + AD02 + AD03 + AD04$ (ใน Recode 17)

โดยในปี 2564 จากรายงานรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย พบว่าความเหลื่อมล้ำของการถือครองที่อยู่อาศัย สิ่งปลูกสร้างเพื่อธุรกิจ/เกษตร และยานพาหนะปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ 0.665 0.890 และ 0.666 ตามลำดับ ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำของทรัพย์สินทางการเงินเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 0.821

ในการลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินนั้น เป็นความท้าทายสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจที่เป็นธรรม Piketty and Zucman (2022) เสนอว่าการสะสมทุนและการถ่ายทอดความมั่งคั่งระหว่างรุ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจดำรงอยู่ นโยบายที่อาจช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินรวมถึงการปฏิรูปภาษีมรดก การส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อและโอกาสในการลงทุนสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และการพัฒนานโยบายที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อการเป็นเจ้าของบ้านสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การสะท้อนถึงผลกระทบต่อความสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติด้านภาวะความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง

6.1.3 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยหมายถึงความสามารถของบุคคลและครัวเรือนในการรักษาระดับความเป็นอยู่ที่ดีและรับมือกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจได้ Osberg (2023) เสนอว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจประกอบด้วยหลายมิติ รวมถึงความมั่นคงด้านรายได้ การมีงานทำ การเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน และการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง

ในบริบทของประเทศไทย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจเผชิญกับความท้าทายจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การศึกษาของ Tangcharoensathien et al. (2023) พบว่าครัวเรือนไทยจำนวนมากยังมีความเปราะบางต่อความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบและผู้มีรายได้น้อย นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน ด้านการเข้าถึงแหล่งทุน ด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

1) ประเด็นการวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ หมายถึง ความมั่นคงระดับครัวเรือนที่มีทรัพย์สิน ประเภทบ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม ในขณะที่ประเทศมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดี ด้วยการบริหารจัดการหนี้ของรัฐบาลที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน

ตัวชี้วัด 2.7 ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกในระดับที่ปลอดภัย คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ วัดโดยการหารหนี้สินรวมด้วยสินทรัพย์รวมที่รวมมูลค่าทรัพย์สินรวมอันได้แก่ (1) มูลค่าบ้านที่ดินสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย (2) มูลค่าบ้านที่ดินใช้ประกอบธุรกิจ/เกษตรและอื่น ๆ (3) มูลค่ายานพาหนะ (4) มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพทางการเงินของครัวเรือนโดยการแสดงสัดส่วนของสินทรัพย์ที่ได้รับเงินกู้ อัตราส่วนที่ต่ำกว่าบ่งบอกถึงฐานะทางการเงินที่ดีขึ้น โดยมีสินทรัพย์มากกว่าหนี้สิน ในขณะที่อัตราส่วนที่สูงกว่าบ่งชี้ถึงความไม่สมดุลที่อาจเกิดขึ้นกับหนี้สินที่มีมากกว่าสินทรัพย์ โดยที่สินทรัพย์รวมประกอบไปด้วยการออม อสังหาริมทรัพย์ การลงทุน และทรัพย์สินอันมีค่า ส่วนหนี้สินรวมประกอบไปด้วยสินเชื่อคงค้าง ยอดบัตรเครดิต และภาระผูกพันทางการเงินอื่น ๆ

สำหรับเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ ประกอบด้วย การคำนวณอัตราส่วนใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามฐานะทางการเงิน ซึ่งตั้งเป้าไว้ที่อัตราส่วนต่ำกว่า 0.4 (40%) โดยทั่วไปถือเป็นตัวบ่งชี้ถึงสุขภาพทางการเงิน ปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ ระยะชีวิต เป้าหมายทางการเงิน และการยอมรับความเสี่ยงของครัวเรือน (Powell Associates Ltd., 2023) [12]

ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้หากร้อยละของจำนวนครัวเรือนที่มีค่าอัตราส่วนต่ำกว่า 0.4 มีมาก ก็ถือว่าในช่วงเวลานั้น ๆ ครัวเรือนส่วนใหญ่สามารถมีแนวทางทางการเงินของครัวเรือนที่สมดุลในการกู้ยืมโดยไม่สร้างภาระให้กับครัวเรือนด้วยหนี้ที่มากเกินไป

ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย

$$= \left(\frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ AD11} < 0.4 \times \left(\text{AD01+AD02+AD03+AD04}\right)}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \right) \times 100$$

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตของครัวเรือน ที่สามารถนำไปจัดการความเสี่ยงหากเกิดภาวะขาดสภาพคล่องของครัวเรือนได้

ตัวชี้วัดที่ 2.8 หนี้สาธารณะต่อ GDP (%) คือ การประเมินความยั่งยืนทางการคลังและความสามารถในการบริหารจัดการหนี้ของรัฐบาล (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2565) ตัวชี้วัดนี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงภาระทางการเงินของภาครัฐ แต่ยังสะท้อนถึงความน่าเชื่อถือทางการเงินของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ การรักษาระดับหนี้สาธารณะให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมมีความสำคัญต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจโลกมีความผันผวน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ รายงานของธนาคารโลก (World Bank, 2023) ยังระบุว่าประเทศที่มีการบริหารจัดการหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพมีแนวโน้มที่จะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าและมีความยืดหยุ่นในการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจมากกว่า

อย่างไรก็ตาม การรักษาระดับหนี้สาธารณะให้เหมาะสมเป็นความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจหรือภัยพิบัติ ซึ่งอาจจำเป็นต้องเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจหรือบรรเทาผลกระทบ การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างใกล้ชิดจึงช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถปรับกลยุทธ์ทางการคลังเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการกระตุ้นเศรษฐกิจและการรักษาวินัยทางการคลังในระยะยาว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงความมั่นคงทางการคลังของประเทศในภาพรวม ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต ระดับหนี้สาธารณะที่เหมาะสม และแสดงถึงการบริหารจัดการทางการคลังที่มีประสิทธิภาพในการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น

---

[12] Powell Associates Ltd. (2023, September 21). What is a good debt to asset ratio for a family. Powell Associates Ltd. Retrieved from [Powell Associates Ltd.](https://www.maritimetrustee.ca/blog/what-is-a-good-debt-to-asset-ratio-for-a-family)

ตัวชี้วัดที่ 2.9 หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%) คือ สะท้อนถึงภาระหนี้สินและความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการบริโภคและการออมภายในประเทศ พบว่า ระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้นอาจส่งผลให้ความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของครัวเรือนลดลง และอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาว เช่น การลดลงของการบริโภคภายในประเทศ การเพิ่มขึ้นของอัตราการผิดนัดชำระหนี้ และการลดลงของคุณภาพชีวิตโดยรวม นอกจากนี้ หนี้ครัวเรือนที่สูงเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายการเงินของธนาคารกลาง เนื่องจากครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูงอาจมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยมากขึ้น การติดตามตัวชี้วัดนี้จึงมีความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงทางการเงินของภาคครัวเรือนและช่วยในการออกแบบนโยบายเพื่อส่งเสริมการออมและการบริหารจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงบประมาณ, 2565; ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงความมั่นคงทางการเงินในระดับจุลภาค แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริโภค การออม และการลงทุนของประชาชน

การพิจารณาตัวชี้วัดทั้งสองร่วมกัน ช่วยให้เห็นภาพรวมของความมั่นคงทางเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค หากทั้งสองตัวชี้วัดอยู่ในระดับที่เหมาะสม จะสะท้อนถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ความสามารถในการเติบโตอย่างยั่งยืน และความยืดหยุ่นในการรับมือกับความท้าทายทางเศรษฐกิจในอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยในการกำหนดนโยบายที่สมดุลระหว่างการกระตุ้นเศรษฐกิจและการรักษาวินัยทางการเงิน ทั้งในระดับประเทศและระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว

2) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ

ตัวชี้วัด 2.10 ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและรับมือกับความไม่แน่นอนทางการเงิน ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดสัดส่วนของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบ ซึ่งมักจะมีอัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขที่เป็นธรรมกว่าแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งยังมีครัวเรือนจำนวนมากโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ที่ยังคงพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ

สำหรับข้อมูลได้มาจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ที่แสดงแหล่งการกู้เงินจากหลายแหล่ง ในตอนที่ 5 สินทรัพย์และหนี้สินของครัวเรือน (Record 17) ในการวัดร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ

ด้วยเหตุนี้ คณะที่ปรึกษาจำเป็นต้องกำหนดสิ่งที่ถือเป็น “แหล่งเงินกู้หรือเครดิตในระบบ” และระบุแหล่งที่มาที่เข้าข่ายเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบ ได้แก่ (1) ธนาคารพาณิชย์ (AD09 AD10 รหัส 1) (2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (AD09 AD10 รหัส 2) (3) ธนาคารอาคารสงเคราะห์/ธนาคารออมสิน (AD09 AD10 รหัส 3) และ (4) บริษัทเงินทุนอื่น (AD09 AD10 รหัส 4) นอกจากแหล่งที่มา เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ โครงการกองทุนหมู่บ้าน หรือบุคคลภายนอกครัวเรือน โดยทั่วไปไม่ถือว่าเป็นสถาบันการเงินที่เป็นทางการ และด้วยเหตุนี้จึงไม่รวมอยู่ในคำจำกัดความนี้ สำหรับขั้นตอนในการคำนวณ ได้แก่

- ระบุครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบ: ตรวจสอบว่าครัวเรือนใดใช้แหล่งเครดิตอย่างเป็นทางการใดๆ (รหัส 1, 2, 3 หรือ 4) ที่ระบุไว้ใน AD09 (แหล่งที่ 1) หรือ AD10 (แหล่งที่ 2)
- นับจำนวนครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบ: นับครัวเรือนที่ AD09 หรือ AD10 มีรหัสแหล่งเงินกู้ในระบบ
- คำนวณร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ

ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ

$$= \left(\frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ}}{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน}} \right) \times 100$$

$$= \left(\frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ใช้แหล่งที่มา 1, 2, 3 หรือ 4 ใน AD09 หรือ AD10}}{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน}} \right) \times 100$$

ปี 2564 พบว่าแหล่งเงินกู้หลักส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินกู้ในระบบ คือ ธนาคารร้อยละ 73.1 ซึ่งธนาคารที่มีการกู้เงินมากที่สุดร้อยละ 26.9 คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นการกู้เพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร การจัดหาเครื่องจักร เครื่องยนต์ที่ใช้ในกิจกรรมทางการเกษตร รองลงมาเป็นสถาบันการเงินอื่น ๆ (ร้อยละ 22.8) สำหรับแหล่งเงินกู้นอกระบบ เช่น นายทุนเงินกู้ ญาติ เพื่อนบ้าน เป็นต้น มีเพียงร้อยละ 5.4

ทั้งนี้ การเพิ่มการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและลดความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือน Demirgüç-Kunt et al. (2022) เสนอว่าการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินสามารถช่วยลดความยากจนและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ นโยบายที่อาจช่วยเพิ่มการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) และการพัฒนาระบบการประเมินความน่าเชื่อถือทางการเงินที่ครอบคลุมมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การสะท้อนถึงผลกระทบต่อความสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติด้านโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน

3) ประเด็นการวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)

ตัวชี้วัด 2.11 ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย คือ การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดสัดส่วนของครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงทั้งในแง่ของโครงสร้างและสถานะทางกฎหมาย ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) พบว่าในปี 2565 ประมาณร้อยละ 85 ของครัวเรือนไทยอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร แต่มีครัวเรือนจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดหรือที่อยู่อาศัยที่ไม่มั่นคง

จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ตอนที่ 2 ลักษณะที่อยู่อาศัย (Record 03) วัดร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร ผ่านการใช้ตัวแปรประเภทที่อยู่อาศัย (HH01) และสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย (HH03)

สำหรับประเภทที่อยู่อาศัยนั้น ได้เลือกเป็นบ้านเดี่ยว (HH01=1) ห้องแถว/ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ (HH01=2) ทาวน์เฮ้าส์/บ้านแฝด (HH01=3) ห้องชุด (HH01=4) สำหรับห้องภายในบ้าน และเพิงพักชั่วคราว อาจไม่เข้าเกณฑ์ สำหรับสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย จะเลือกเฉพาะเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน (HH03=1) เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน (HH03=2) และเช่าซื้อ (HH03=4) สาเหตุที่ไม่รวมการเป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะ เพราะมีโอกาสที่ที่ดินสาธารณะไม่ได้มอบกรรมสิทธิ์เต็มจำนวน และไม่รวมเช่า เนื่องจากไม่ได้บ่งบอกถึงความเป็นเจ้าของ ส่วนอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า อาจต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามเกณฑ์ความเป็นเจ้าของและความถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หลังจากนั้นคำนวณร้อยละของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ตรงตามเกณฑ์การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยถาวรบนที่ดินที่ถูกกฎหมาย โดยการหารจำนวนครัวเรือนที่มีคุณสมบัติตามจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่สำรวจแล้วคูณด้วย 100

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือน HH01=1,2,3,4 และ HH03=1,2,4}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

การเพิ่มสัดส่วนของครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน UN-Habitat (2023) เน้นย้ำว่าการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน นโยบายที่อาจช่วยเพิ่มการเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่มั่นคงรวมถึงการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยราคาประหยัด การปรับปรุงชุมชนแออัด และการส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ มิติด้านสภาพความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ และการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือน

6.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 คือ การทำงานที่มีคุณค่าและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่ามีผลโดยตรงต่อการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ Berg (2022) พบว่าประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าอย่างจริงจังมีแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำกว่า เช่น การเพิ่มสัดส่วนของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิตจะส่งผลโดยตรงต่อการลดค่าสัมประสิทธิ์จีนีของรายได้ นอกจากนี้ การส่งเสริมการจ้างงานที่สอดคล้องกับระดับทักษะของแรงงานยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในด้านทุนมนุษย์ด้วย ในทางกลับกัน การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมก็ช่วยสนับสนุนการทำงานที่มีคุณค่า Ostry et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่าสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำกว่ามักจะมีการลงทุนในการศึกษาและการพัฒนาทักษะที่สูงกว่า ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานที่มีคุณภาพสูงสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม

มิติที่ 2. คือ การทำงานที่มีคุณค่ามีผลโดยตรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน Kalleberg (2022) พบว่า แรงงานที่มีงานที่มั่นคงและได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมมีแนวโน้มที่จะมีความมั่นคงทางการเงินสูงกว่า ตัวอย่างเช่น การเพิ่มสัดส่วนของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในระบบประกันสังคมจะช่วยเพิ่มสัดส่วนของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้ ในขณะเดียวกัน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจก็ส่งผลย้อนกลับต่อโอกาสในการเข้าถึงงานที่มีคุณค่า Banerjee and Duflo (2023) ชี้ให้เห็นว่า

ครัวเรือนที่มีความมั่นคงทางการเงินมีแนวโน้มที่จะสามารถลงทุนในการศึกษาและการพัฒนาทักษะได้มากกว่า ซึ่งเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานที่มีคุณภาพสูงในอนาคต

มิติที่ 3 คือ การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน Piketty and Saez (2023) พบว่าสังคมที่มีการกระจายรายได้และทรัพย์สินที่เท่าเทียมกว่ามักจะมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีความมั่นคงทางการเงินสูงกว่า ตัวอย่างเช่น การลดค่าสัมประสิทธิ์จีนีของทรัพย์สินจะช่วยเพิ่มสัดส่วนของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ในทางกลับกัน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนก็ส่งผลต่อการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว Chetty et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่าครัวเรือนที่มีความมั่นคงทางการเงินมีแนวโน้มที่จะสามารถส่งต่อโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับรุ่นต่อไปได้มากกว่า ซึ่งอาจส่งผลต่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินในอนาคต

มิติที่ 4 คือ นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสามองค์ประกอบพร้อมกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ Acemoglu and Restrepo (2023) ชี้ให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์มาใช้อาจส่งผลกระทบต่อทั้งลักษณะของงาน การกระจายรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

ความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงานอาจไม่เพียงแต่ส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่า แต่ยังอาจช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในระยะยาว

การพัฒนานโยบายและมาตรการส่งเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจึงควรใช้แนวทางแบบองค์รวม (Holistic Approach) ที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ ของเศรษฐกิจ และมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาในทุกมิติพร้อมกัน นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลนโยบายควรพิจารณาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 11 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 6.1 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	(1) ประเด็นการวัดด้านมีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล	1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	แสดงถึงความไม่ตรงกันระหว่างทรัพยากรแรงงานที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องมีนโยบายที่ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการสร้างงาน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม
	(2) ประเด็นการวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม	2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	แสดงถึงการลดผลกระทบจากการแบกรับภาระหน้าที่การทำงานที่มากจนเกินไป และสามารถแบ่งเวลาสำหรับการพักผ่อน ดูแลสุขภาพ อยู่กับครอบครัว และทำงานอดิเรกควบคู่ไปด้วยกันได้อย่างมีความสุข
	(3) ประเด็นการวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก	3. ร้อยละของแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39	สะท้อนถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจต่องานที่ตนเองทำ ซึ่งส่งผลต่อความหวังและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย
		4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	สะท้อนความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ด้วยแรงงานกลุ่มนี้ที่มีความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาทำงานสูง ขณะเดียวกันก็เสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของรายได้ แรงงานบางกลุ่มอาจทำงานหนักและใช้เวลามากกว่าเพื่อให้มีรายได้เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและเวลาส่วนตัว

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	(4) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน	5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	สะท้อนถึงความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดและต่ำสุดในสังคม ค่าสัดส่วนที่ลดลงบ่งชี้ถึงการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมมากขึ้น ซึ่งหมายถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจถูกแบ่งปันอย่างทั่วถึงมากขึ้นในสังคม ในทางกลับกัน หากสัดส่วนนี้เพิ่มขึ้น แสดงถึงความเหลื่อมล้ำที่สูงขึ้นและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม
	(5) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงิน หักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง	6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	สะท้อนถึงภาวะความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง
2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	(6) ประเด็นการวัดด้านการมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ หมายถึง ความมั่นคงระดับครัวเรือนที่มีทรัพย์สิน ประเภทบ้านที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม ในขณะที่ประเทศมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดีด้วยการบริหารจัดการหนี้ของรัฐบาลที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน	7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกในระดับที่ปลอดภัย	สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตของครัวเรือนที่สามารถนำไปจัดการความเสี่ยงหากเกิดภาวะขาดสภาพคล่องของครัวเรือนได้
		8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	สะท้อนถึงความมั่นคงทางการคลังของประเทศในภาพรวม ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต ระดับหนี้สาธารณะที่เหมาะสม และแสดงถึงการบริหารจัดการทางการคลังที่มีประสิทธิภาพในการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
		9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	สะท้อนถึงความมั่นคงทางการเงินในระดับจุลภาค แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริโภค การออม และการลงทุนของประชาชน
	(7) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ	10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน
	(8) ประเด็นการวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)	11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ และการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือน

6.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 10 ณ วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ยังผลให้เกิดการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งการทำงานที่มีคุณค่า การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยมีการเสนอตัวชี้วัดเช่น ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิตและทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่า Gini ของรายได้ ทรัพย์สิน และดัชนีทุนมนุษย์ ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ และร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย

ทั้งนี้ ได้มีการอภิปรายและแสดงข้อเสนอแนะ เช่น การพิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจในการทำงาน การรวมกลุ่มแรงงานนอกระบบและข้าราชการในการวัดความมั่นคงในการทำงาน การคำนวณค่าจ้างเพื่อชีวิตที่ควรคำนึงถึงขนาดครอบครัว และการพิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านภาระหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน แรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39 แรงงานนอกระบบ สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด) หนี้สาธารณะต่อ GDP (%) และหนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%) โดยให้ตัดค่า Gini ของรายได้ และดัชนีทุนมนุษย์ รายละเอียดดังตารางที่ 6.2 – 6.4 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

6.2.1 องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านมีการจ้างงาน ด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน และด้านมีความมั่นคงในการทำงาน

ตารางที่ 6.2 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
มีการจ้างงาน										
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	- การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์เป็นการวัดความหย่อนในตลาดแรงงานอย่างครอบคลุม ซึ่งรวมถึงแรงงานว่างงาน แรงงานไม่เต็มเวลาโดยไม่สมัครใจ และแรงงานที่ต้องการและพร้อมที่จะทำงานแต่กลับละทิ้งการแสวงหาการทำงาน - การจัดการกับการจ้างงานต่ำกว่าระดับเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดการทำงานที่ดีและส่งเสริมการจ้างงานอย่างเต็มที่และมีความหมาย - การประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็น	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{1.80-x}{1.68}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ตัวชี้วัดแรงงาน. ภาวะการทำงานของประชากร.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	สิ่งจำเป็นเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่เหมาะสม - การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์สะท้อนให้เห็นถึงความไม่ตรงกันระหว่างทรัพยากรแรงงานที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม - เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จำเป็นต้องมีนโยบายที่ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการสร้างงาน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม									

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน										
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	- ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานบ่งบอกถึงความสมดุลที่ดีระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - ลดความไม่เท่าเทียมกัน รับประกันการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมและลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ - ผลผลิตและความพึงพอใจในงานนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันในการทำงาน - การพัฒนาทุนมนุษย์ส่งเสริมการลงทุนในด้านทักษะและการศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-12.62}{54.67}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะการทำงานของประชากร; สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	- ความมั่นคงทางสังคมก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมมากขึ้นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงบวกจากแรงงาน									
มีความมั่นคงในการทำงาน										
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39	- ความมั่นคงในการทำงาน การมีพนักงานประจำในสัดส่วนที่สูงกว่าจะทำให้มีความมั่นคงในการทำงานโดยทั่วไปแล้ว พนักงานประจำจะมีความมั่นคงในการทำงานที่ดีกว่า รวมถึงการป้องกันการไล่ออกโดยพลการ การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคม และโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเติบโตทางอาชีพ ความมั่นคงนี้ส่งเสริมให้พนักงานลงทุนในงานของตน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-18.80}{22.67}\times 100$	1) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ข้อมูลตัวชี้วัดสังคม สถิติด้านตัวชี้วัด. จำนวนผู้ประกันตน (มาตรา 33 และ มาตรา 39) ของกองทุนประกันสังคมทั่วประเทศ.;** 2) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ข้อมูลตัวชี้วัดสังคม สถิติด้านแรงงาน. จำนวนผู้มีงานทำ รายปี.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	การทำงานที่สูงขึ้นและความภักดีต่อองค์กร - เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ พนักงานที่มีสัดส่วนของพนักงานประจำมีส่วนทำให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยลดต้นทุนการหมุนเวียนของธุรกิจ เนื่องจากใช้จ่ายน้อยลงในการสรรหา การฝึกอบรม และการรวมพนักงานใหม่ การจ้างงานที่มั่นคงยังนำไปสู่ความเชื่อมั่นและการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ - ความเท่าเทียมกันทางรายได้: การจ้างงานถาวรมักมาพร้อมกับค่าจ้าง สวัสดิการ และหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ									

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ตำแหน่งงานชั่วคราว หรือตามสัญญา ซึ่งจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ภายในสังคม เนื่องจากคนงานประจำมีแหล่งรายได้ที่มั่นคงมากขึ้นและสามารถเข้าถึงโปรแกรมการคุ้มครองทางสังคมได้ - การสะสมสินทรัพย์ ความมั่นคงในงานที่ได้รับจากการจ้างงานถาวรช่วยให้บุคคลสามารถวางแผนสำหรับอนาคต รวมถึงการสะสมสินทรัพย์ เช่น การออม การลงทุน การเป็นเจ้าของบ้าน และแผนการเกษียณอายุ สิ่งนี้มีส่วนช่วยสร้างความมั่งคั่งโดยรวมและความมั่นคงทางการเงินสำหรับคนงานและครอบครัว									

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	- การเข้าถึงเงินทุน การจ้างงานที่มั่นคงช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบุคคลและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น สินเชื่อเพื่อการศึกษา การเป็นผู้ประกอบการ การเข้าถึงแหล่งทุนช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ									
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	สะท้อนภาพรวมของตลาดแรงงานงานนอกระบบส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและเวลาส่วนตัว เนื่องจากรายได้ไม่แน่นอนและขาดหลักประกันทางสังคม ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ สัดส่วนของแรงงานนอกระบบมักจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{70.34-x}{25.38}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจแรงงานนอกระบบ.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ปรับตัวของแรงงานในการหารายได้ แม้จะเผชิญกับความไม่แน่นอน	○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00								

6.2.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน

ตารางที่ 6.3 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้										
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	เป็นการชี้ให้เห็นภาพเกี่ยวกับช่องว่างระหว่างคนรวยที่สุดและคนจนที่สุดในสังคม ซึ่งใช้การประเมินความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ โดยการลดลงของสัดส่วนนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{43.10-x}{35.63}\times 100$	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน	○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00								
ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน										
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	เป็นการชี้ให้เห็นถึงการสะสมทุนและการถ่ายทอดความมั่งคั่งระหว่างรุ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{0.68-x}{0.09}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

6.2.3 องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านมีสินทรัพย์ของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ ด้านการเข้าถึงแหล่งทุน และด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 6.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนและหนี้สาธารณะ										
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกในระดับที่ปลอดภัย	สะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนมีความมั่นคงและมีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-81.77}{10.36}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	สะท้อนถึงความน่าเชื่อถือทางการเงินของประเทศ และแสดงถึงภาระทางการเงินของภาครัฐ หากประเทศมีการบริหารจัดการหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงการรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจมีแนวโน้มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าปกติและมีความยืดหยุ่น	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{74.67-x}{51.94}\times 100$	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. **หนี้สาธารณะ.**	✓	✓	✓	✓	✓	
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	เป็นผลกระทบโดยตรงต่อการบริโภคและการออมภายในประเทศ หากระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้นอาจส่งผลให้ความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของครัวเรือนลดลง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้	ธนาคารแห่งประเทศไทย. **เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนต่อ GDP (%).**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	$\tilde{x}=\frac{98.37-x}{37.65}\times 100$							
การเข้าถึงแหล่งทุน										
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-32.19}{16.92}\times 100$	ธนาคารแห่งประเทศไทย. **รายงานผลสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	
การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย										

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	เป็นการชี้ให้เห็นถึงการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 53.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.01 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.34-32.79 ○ ต้องปรับปรุง 32.80-44.26 ○ ปานกลาง 44.27-55.72 ○ ดี 55.73-67.19 ○ ดีมาก 67.20-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-68.16}{15.43}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน: สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย.**	✓	✓	✓	✓	✓	

6.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

ตารางที่ 6.5 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า																	
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	1.36	1.15	1.37	1.12	0.63	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.80	0.80	0.70	1.30	1.10	0.60	0.54
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	26.80	26.71	27.56	28.84	29.51	33.10	39.74	38.81	43.93	43.34	44.23	46.64	47.11	52.15	53.20	48.59	49.37
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคม มาตรา 33 และ 39	25.33	25.11	24.82	25.51	25.76	26.73	27.90	29.29	30.48	31.30	32.61	34.76	35.45	34.30	33.68	34.47	34.30
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	62.66	64.28	57.58	55.86	55.71	55.18	55.32	54.27	53.69	51.98	51.02	52.27
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม																	
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม	25.09	N/A	23.76	N/A	25.23	N/A	34.71	N/A	22.12	N/A	19.39	N/A	15.85	N/A	16.4	N/A	N/A

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)																	
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	0.66	N/A	0.63	N/A	0.64	N/A	0.63	N/A	0.66	N/A	0.63	N/A	0.63	N/A	0.62	N/A	0.61
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ																	
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	84.17	N/A	85.73	N/A	87.42	N/A	88.76	N/A	89.73	N/A	88.44	N/A	89.49	N/A	87.20	N/A	87.91
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	35.99	34.95	42.36	39.83	39.12	41.93	42.19	43.33	42.56	41.75	41.78	41.94	41.06	49.42	58.34	60.52	62.44
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.60	73.40	77.70	80.30	80.00	77.90	77.50	78.40	83.90	89.50	88.30	86.40
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	N/A	N/A	N/A	41.53	N/A	N/A	39.50	N/A	N/A	41.60	N/A	35.80	N/A	45.50	N/A	42.30	N/A
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	78.57	79.75	79.67	78.17	79.31	79.37	78.8	75.72	75.08	74.88	74.05	75.24	74.04	75.76	75.31	72.01	72.59

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 6.6 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า	**26.89**	**30.67**	**26.40**	**33.15**	**43.64**	**41.97**	**44.70**	**52.40**	**57.75**	**58.53**	**59.42**	**62.76**	**66.25**	**58.94**	**63.40**	**70.54**	**70.37**
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ (reverse)	25.92	38.40	25.32	40.19	69.33	65.16	65.16	65.16	65.16	65.16	59.22	59.22	65.16	29.48	41.38	71.11	74.68
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	25.94	25.77	27.33	29.67	30.89	37.46	49.61	47.91	57.27	56.19	57.82	62.23	63.09	72.31	74.23	65.79	67.22
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39	28.80	27.83	26.55	29.60	30.70	34.98	40.14	46.27	51.52	55.14	60.92	70.40	73.45	68.37	65.64	69.12	68.37
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.26	23.87	50.28	57.05	57.64	59.73	59.18	63.32	65.60	72.34	76.13	71.20
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	**36.59**	**45.73**	**54.87**	**51.10**	**47.33**	**43.42**	**39.50**	**40.13**	**40.75**	**50.88**	**61.00**	**63.48**	**65.97**	**68.32**	**70.67**	**73.79**	**76.40**
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10% ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	50.53	52.40	54.27	52.20	50.14	36.84	23.54	41.20	58.87	62.70	66.53	71.50	76.46	75.69	74.92	75.69	75.43
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	22.64	39.06	55.47	50.00	44.53	50.00	55.47	39.06	22.64	39.06	55.47	55.47	55.47	60.94	66.41	71.89	77.36

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	**55.02**	**60.75**	**58.33**	**58.37**	**61.58**	**64.04**	**61.69**	**56.72**	**56.57**	**56.38**	**51.74**	**51.02**	**56.07**	**55.68**	**44.59**	**38.90**	**42.50**
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	23.17	30.70	38.23	46.38	54.54	61.00	67.47	72.15	76.83	70.60	64.38	69.45	74.51	63.46	52.41	55.84	59.26
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	74.46	76.46	62.20	67.07	68.43	63.02	62.52	60.33	61.81	63.37	63.31	63.00	64.70	48.60	31.43	27.23	23.54
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	76.43	66.34	54.91	48.01	48.80	54.38	55.45	53.05	38.45	23.57	26.76	31.80
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	N/A	N/A	N/A	55.20	51.13	47.14	43.20	47.27	51.41	55.61	38.48	21.34	50.00	78.66	69.21	59.75	69.21
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	67.43	75.08	74.56	64.84	72.23	72.62	68.92	48.96	44.82	43.52	38.14	45.85	38.08	49.22	46.31	24.92	28.68

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

ตารางที่ 6.7 ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	41.19	47.34	48.68	48.71	51.44	50.82	49.54	50.25	52.27	55.36	57.53	59.36	62.94	61.21	60.56	63.07	64.79
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**37.83**	**44.00**	**43.88**	**46.24**	**50.29**	**48.87**	**47.76**	**49.23**	**51.06**	**55.17**	**57.24**	**58.80**	**62.58**	**60.75**	**58.46**	**58.72**	**61.13**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	39.50	45.72	46.53	47.54	50.85	49.81	48.63	49.75	51.69	55.26	57.39	59.09	62.76	60.98	59.55	61.08	63.09

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 6.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

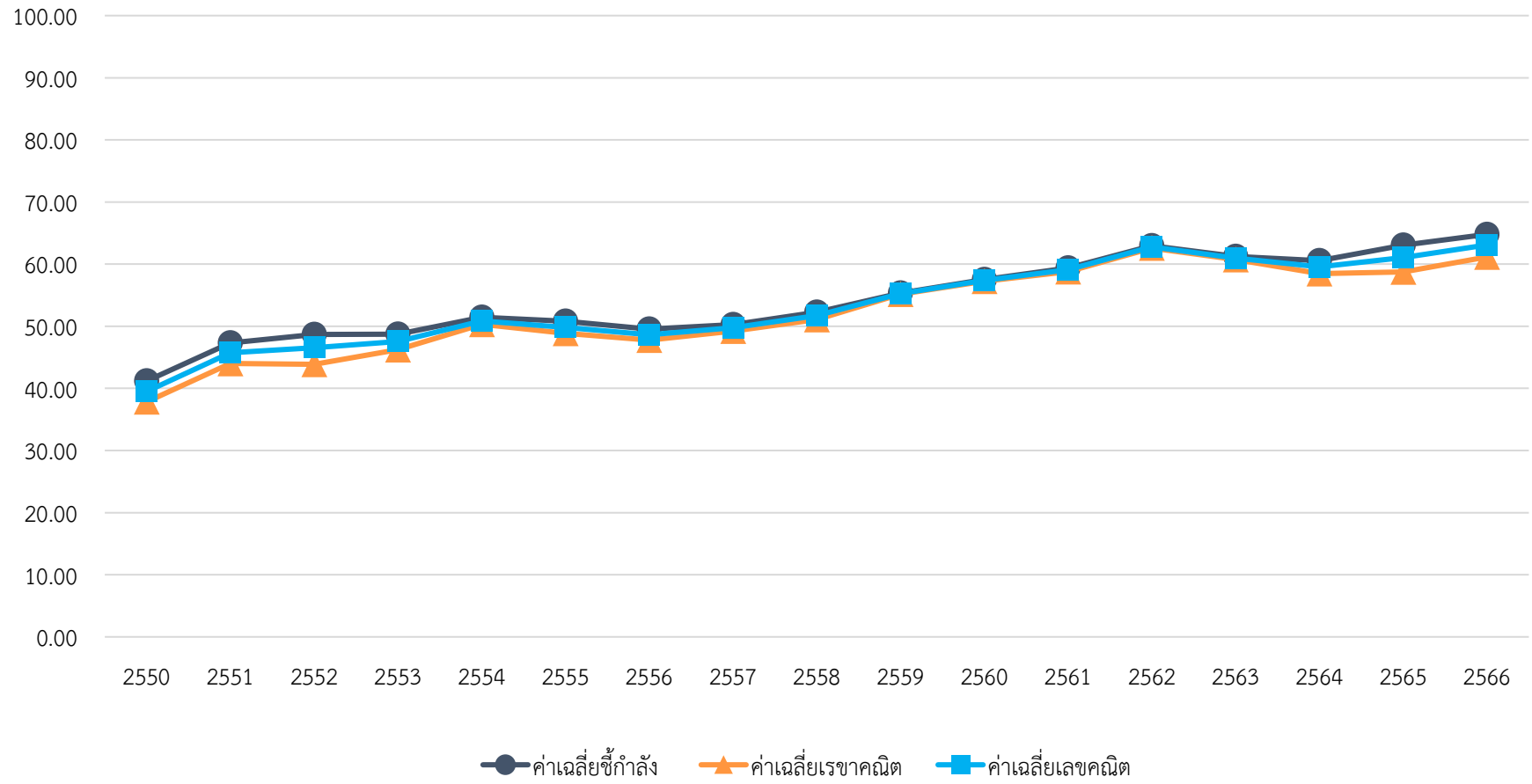

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

6.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดสำหรับเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมตามที่นำเสนอในบทนี้ เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติต่างๆ ของเศรษฐกิจ ทั้งด้านการทำงานที่มีคุณค่า การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์และอภิปรายผล สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติต่างๆ ของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดการทำงานที่มีคุณค่า ทฤษฎีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และแนวคิด "ความสามารถ" ของ Sen และ Nussbaum

2) ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น และเชิงลบ เช่น ภาระในการเก็บข้อมูลและความเสี่ยงของการมุ่งเน้นที่ตัวชี้วัดมากเกินไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต

1) การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Prakongsai et al. (2023) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมได้อย่างทันท่วงที

2) การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Rasanathan et al. (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Benach et al. (2023) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณภาพของงาน ความพึงพอใจในชีวิต หรือความรู้สึกมั่นคงทางเศรษฐกิจ

4) การส่งเสริมความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ Lusardi et al. (2023) เน้นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

5) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Rodrik (2023) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนานโยบายเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีบริบททางเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน

6) การพัฒนานโยบายแบบบูรณาการ Stiglitz et al. (2023) เสนอให้มีการพัฒนานโยบายแบบบูรณาการที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ ของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม เช่น การเชื่อมโยงนโยบายการศึกษาและการพัฒนาทักษะกับนโยบายตลาดแรงงานและการกระจายรายได้

ในท้ายที่สุด การพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ การใช้องค์ประกอบย่อย

และตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนา มากกว่าจะเป็นเป้าหมายในตัวเอง การมุ่งสู่เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ

การพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมไม่ใช่เพียงเรื่องของตัวเลขทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของการสร้างสังคมที่ทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความมั่นคงในชีวิต และสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างมีความหมาย การใช้กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดที่นำเสนอในบทนี้จึงควรเป็นจุดเริ่มต้นของการสนทนาและการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 6

ภาษาไทย

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ. (2564). แนวทางการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะของไทยในยุคหลังโควิด-19. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 14**(3), 3636-3653.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **รายงานนโยบายการเงิน ฉบับเดือนมิถุนายน 2564.** ธนาคารแห่งประเทศไทย.

_____. (2565). **สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทย.** https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/en/our-roles/monetary-policy/mpc-publication/monetary-policy-report/mpr-box/MPR_2023_Q4_BOX4.pdf

วรเวศม์ สุวรรณระดา. (2563). ผลกระทบของการประกันสังคมต่อความมั่นคงทางการเงินของแรงงานไทย. **วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 38**(2), 1-25.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2566). **รายงานสถานการณ์แรงงานนอกระบบในประเทศไทย ปี 2565.** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สมชัย จิตสุชน. (2558). **รายงานการวิจัยความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย:แนวโน้ม นโยบายและแนวทางขับเคลื่อนนโยบาย.** รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สมชัย จิตสุชน, สติธร ธนานิธิโชติ, และยศ วัชระคุปต์. (2565). **ความเหลื่อมล้ำและความมั่นคงทางสังคมของแรงงานนอกระบบในประเทศไทย.** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สำนักงานงบประมาณ. (2565). **ผลกระทบของหนี้สาธารณะต่อเศรษฐกิจไทย.** สำนักงานงบประมาณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2565). **รายงานประจำปี 2565.** สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). **การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2563.** สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

_____. (2566). **การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2565.** สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2564.** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2566). **รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสสี่ และภาพรวม ปี 2565.** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2023). Tasks, automation, and the rise in US wage inequality **Econometrica, 91**(5), 1843-1878.

Anker, R., & Anker, M. (2023). **Living wages around the world Manual for measurement.**

Anker, R., Chernyshev, I., Egger, P., Mehran, F., & Ritter, J. A. (2023). Measuring decent work with statistical indicators. **International Labour Review, 142**(2), 147-178.

Atkinson, A. B. (2022). **Inequality What can be done? Harvard University Press.**

Banerjee, A. V., & Duflo, E. (2023). **Good economics for hard times.** PublicAffairs.

Benach, J., Malmusi, D., Yasui, Y., & Martínez, J. M. (2023). A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach. **Journal of Epidemiology and Community Health, 77**(3), 286-291.

Berg, J. (2022). **Labour markets, institutions and inequality Building just societies in the 21st century.** Edward Elgar Publishing.

Chandoevwit, W., & Phatchana, P. (2023). Intra-household inequality in Thailand Health and education. **Journal of the Asia Pacific Economy, 28**(2), 348-369.

Chetty, R., Hendren, N., Kline, P., & Saez, E. (2023). Where is the land of opportunity? The geography of intergenerational mobility in the United States. **The Quarterly Journal of Economics, 138**(4), 1553-1623.

Chuayprakong, S., Tantrakarnapa, K., & Siriwong, W. (2023). Informal workers in Thailand Challenges and opportunities for sustainable development. **Journal of Public Health, 53**(1), 52-60.

Demirgüç-Kunt, A., Klapper, L., Singer, D., Ansar, S., & Hess, J. (2022). **The Global Findex Database 2021 Financial inclusion, digital payments, and resilience in the age of COVID-19.** World Bank Publications.

Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2022). The future of employment How susceptible are jobs to computerisation? **Technological Forecasting and Social Change, 114**, 254-280.

Holzmann, R., & Jørgensen, S. (2022). Social risk management A new conceptual framework for social protection, and beyond. **International Tax and Public Finance, 8**(4), 529-556.

International Labour Organization (ILO). (2023). **Decent work indicators Guidelines for producers and users of statistical and legal framework indicators.** ILO Manual (Second version).

Kalleberg, A. L. (2022). **Good jobs, bad jobs The rise of polarized and precarious employment systems in the United States, 1970s to 2000s.** Russell Sage Foundation.

Laovakul, D. (2023). Concentration of land ownership and its impacts on economic inequality in Thailand. **Land Use Policy, 115**, 104836.

Leckcivilize, A., Phongpaichit, P., & Teerasuwannajak, K. T. (2023). The evolution of inequality in Thailand 1988-2022. **Journal of Southeast Asian Economies, 40**(2), 205-228.

Lusardi, A., Hasler, A., & Yakoboski, P. J. (2023). Building financial literacy and financial resilience. **Annual Review of Financial Economics, 15**, 95-113.

McGowan, M. A., & Andrews, D. (2022). **Labour market mismatch and labour productivity Evidence from PIAAC data**. OECD Economics Department Working Papers, No. 1403.

Nussbaum, M. C. (2022). **Creating capabilities The human development approach**. Harvard University Press.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). **OECD Employment Outlook 2023 Building more resilient and inclusive labour markets**. OECD Publishing.

Osberg, L. (2023). Economic insecurity Empirical findings. In C. D'Ambrosio (Ed.), **Handbook of Research on Economic and Social Well-Being**. Edward Elgar Publishing.

Ostry, J. D., Berg, A., & Tsangarides, C. G. (2023). **Redistribution, inequality, and growth**. IMF Staff Discussion Note SDN/14/02.

Phongpaichit, P., & Baker, C. (2023). **Inequality in Thailand Trends, prospects, and policy responses.** In M. G. Asher & F. Zen (Eds.), Inequality in Southeast Asia. ISEAS-Yusof Ishak Institute.

Piketty, T. (2022). **Capital in the twenty-first century**. Harvard University Press.

Piketty, T., & Saez, E. (2023). Inequality in the long run. **Science, 344**(6186), 838-843.

Prakongsai, P., Limwattananon, S., & Tangcharoensathien, V. (2023). **The equity impact of the universal coverage policy Lessons from Thailand**. In T. Ewig & A. Banchani (Eds.), Advances in Health Policy and Systems Research. Emerald Publishing Limited.

Rasanathan, K., Damji, N., Atsbeha, T., Drisse, M. N. B., Davis, A., Dora, C., ... & Webb, D. (2023). **Ensuring multisectoral action on the determinants of reproductive, maternal, newborn, child, and adolescent health in the post-2015 era**. BMJ, 351, h4213.

Rawls, J. (2022). **A theory of justice Revised edition**. Harvard University Press.

Robeyns, I., & Byskov, M. F. (2023). **The capability approach**. In E. N. Zalta (Ed.), The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2023 Edition).

Rodrik, D. (2023). **Straight talk on trade Ideas for a sane world economy**. Princeton University Press.

Schmitt, J., & Mitukiewicz, A. (2022). Politics matter Changes in unionisation rates in rich countries, 1960–2010. **Industrial Relations Journal, 43**(3), 260-280.

Sen, A. (2021). **Development as freedom**. Anchor Books.

Sherraden, M. (2021). **Assets and the poor A new American welfare policy**. Routledge.

Stiglitz, J. E. (2023). **The price of inequality How today's divided society endangers our future**. W. W. Norton & Company.

Stiglitz, J. E., Fitoussi, J. P., & Durand, M. (2022). **Measuring what counts The global movement for well-being.** The New Press.

Stiglitz, J. E., Sen, A., & Fitoussi, J. P. (2023). **Mismeasuring our lives Why GDP doesn't add up**. The New Press.

Tangcharoensathien, V., Witthayapipopsakul, W., Panichkriangkrai, W., Patcharanarumol, W., & Mills, A. (2023). Health systems development in Thailand: A solid platform for

successful implementation of universal health coverage. **The Lancet, 391**(10126), 1121-1236.

United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). (2023). **World Cities Report 2023 Envisaging the Future of Cities**. UN-Habitat.

Warr, P., & Thotsomboon, K. (2023). Productivity and Thailand's economic growth. **Asian Economic Journal, 37**(1), 1-25.

World Bank. (2022). **Poverty and Shared Prosperity 2022: Correcting Course.** Washington, DC: World Bank.

_____. (2023). **Global Economic Prospects.** World Bank.

_____. (2023). **World Development Report 2023 The Changing Nature of Work**. World Bank.

บทที่ 7
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

เนื้อหาในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ ในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านทุนทางวัฒนธรรม ที่พัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงระดับความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระดับความต้องการได้รับการให้เกียรติหรือความเคารพจากผู้อื่น ขณะที่การนับถือตนเองเกิดจากการให้คุณค่ากับตัวเอง และระดับความต้องการค้นพบศักยภาพของตนมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก จากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs ในเป้าหมายที่ 11 ว่าด้วยการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก สอดคล้องกับแนวคิดของตัวชี้วัดวัฒนธรรม UNESCO 2030 เน้นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ประกอบกับแนวคิดคุณภาพชีวิตของ QLI และ Eurostat ที่วัดระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากการได้รับการยอมรับบทบาททางสังคม การรับรู้ในความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น ทั้งความช่วยเหลือ ความเชื่อ จิตวิญญาณ ศาสนา และการให้ความหมายของชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่มีการวัดความสัมพันธ์ทางสังคมโดยไม่ถูกการกีดกัน อันเชื่อมโยงกับทุนทางสังคมที่สามารถฟื้นตัวกลับมาสู่ภาวะสมดุลได้ และกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ของ UN Habitat ที่สะท้อนการล้มแล้วลุกไว (Resilience) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวัฒนธรรม เช่น การจ้างงานด้านวัฒนธรรม และการใช้จ่ายด้านมรดก เป็นต้น สอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในหลักการมีเหตุผลและมีความรู้ BCG Economy Model ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของทุนทางวัฒนธรรม คือ **"ภาวะที่คนในสังคมรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ โดยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ"**

ในการศึกษานี้ มุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้และเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของประชาชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม

สำหรับที่จะกล่าวต่อไป เป็นการนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบด้านทุนทางวัฒนธรรม โดยเริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวถึงสมรรถนะวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเข้าใจและปรับตัวในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และสุดท้ายจะอธิบายถึงการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมเป็นกระบวนการสำคัญในการรักษาและพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืนและสร้างคุณค่าแก่สังคม ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังอภิปรายถึงความท้าทาย

และโอกาสในการนำกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเหล่านี้ไปใช้ในบริบทของประเทศไทย รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการวิจัยในอนาคต

7.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้น ครอบคลุมมิติที่สำคัญของทุนทางวัฒนธรรม ตามแนวคิด Bourdieu (1986) นักคิดคนสำคัญที่เสนอแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมนี้ โดยเน้นความสำคัญของความรู้ ทักษะ และการศึกษาในการสร้างและสืบทอดทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งนิยามเชิงปฏิบัติการได้พยายามสะท้อนถึงการรับรู้และการมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดทุนทางทางวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาต่อยอดจากนักวิชาการในหลากหลายสาขาวิชา เช่น Throsby (2001) ได้เสนอการแบ่งทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible cultural capital) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural capital) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2023) ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และส่งเสริมวิถีชีวิต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนิยามปฏิบัติการได้ครอบคลุมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ และทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นสถาบัน (Institutional cultural capital) แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและนำมาใช้ในการศึกษาและพัฒนานโยบายด้านวัฒนธรรมในหลายประเทศ เนื่องจาก Throsby ชี้ให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่มีคุณค่าในเชิงอัตลักษณ์และจิตวิญญาณเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมหาศาล หากได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม การพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับทุนทางวัฒนธรรมจึงต้องพิจารณาปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีอย่างเชื่อมโยงและสมดุล แนวคิดนี้ตระหนักว่าทุนทางวัฒนธรรมไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ ดังจะเห็นได้ว่า Cantle (2022) กล่าวถึงความสำคัญของแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) โดยเฉพาะการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม นิยามเชิงปฏิบัติการนี้จึงให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความหลากหลาย การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมจึงไม่เพียงแต่หมายถึงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรม ดังแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่เสนอโดย Howkins (2021) แสดงการวิเคราะห์การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์และทรัพย์สินทางปัญญา

ในขณะที่ Soini and Birkeland (2021) เสนอกรอบแนวคิด “ความยั่งยืนทางวัฒนธรรม” (Cultural Sustainability) ซึ่งพิจารณาบทบาทของวัฒนธรรมในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก (United Nations, 2023) ดังที่ Pongpaibool and Malila (2023) ชี้ให้เห็นว่า การใช้ข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ช่วยให้เกิดการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ดีขึ้น อาทิ การใช้ข้อมูลผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในการกำหนดขอบเขตและรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม

ทั้งนี้ หัวใจสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมคือ การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา ตามที่ Bandarin and Van Oers (2022) เสนอว่า คือ การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในเมืองประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในยุคที่มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว แรงกดดันจากการท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้การรักษาสมดุลระหว่างการปกป้องคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมสมัยใหม่ จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ อันเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนว

ทางการจัดการทุนทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ความท้าทายในการสร้างสมดุลนี้เกิดขึ้น เนื่องจากบางครั้งการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ อาจส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และในทางกลับกัน การอนุรักษ์ที่เข้มงวดเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมไม่ใช่เรื่องง่าย และต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป Tantikul and Woraporn (2022) เตือนว่าการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลและการท่องเที่ยวเสมือนจริง (Virtual Tourism) ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ ในการรักษาความเป็นของแท้ (Authenticity) ของมรดกทางวัฒนธรรมและการสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า การพัฒนากรอบกฎหมายและนโยบายที่ทันสมัยและยืดหยุ่นพอที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาถึงผลกระทบระยะยาว และผลกระทบที่อาจไม่คาดคิดของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญ Buranasomphob et al. (2023) เน้นย้ำถึงความสำคัญของ “การประเมินผลกระทบทางวัฒนธรรม” (Cultural Impact Assessment) ในการพัฒนานโยบายสาธารณะ ซึ่งไม่เพียงแต่พิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่ยังรวมถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่อาจส่งผลต่อความยั่งยืนของชุมชนและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในระยะยาว แนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินนโยบายด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมได้เช่นกัน

ทั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม Vongkul et al. (2022) เสนอแนวทางการพัฒนานโยบายวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (Participatory Cultural Policy Development) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ตั้งแต่การระบุปัญหา การเสนอทางเลือก ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล แนวทางนี้ช่วยให้นโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนมากขึ้น และช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย

กล่าวโดยสรุป การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และการคำนึงถึงผลกระทบระยะยาว การพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับทุนทางวัฒนธรรมจึงต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเทคโนโลยี โดยยึดหลักการพื้นฐานของการเคารพคุณค่าทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

สำหรับประเทศไทย การศึกษาและพัฒนาแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม Vongkul et al. (2022) พบว่าการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมในประเทศไทย มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญในการสร้างรายได้และการจ้างงานในประเทศ อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ามากมาย นอกจากนี้ Pongpaibool and Malila (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีในการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในโลกเสมือนจริง

ดังนั้น การพัฒนากรอบแนวคิดและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินทุนทางวัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม โดยการศึกษานี้ได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้อย่างบูรณาการ โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของสังคมไทยและความท้าทายในยุคดิจิทัล กรอบแนวคิดนี้มุ่งเน้นการพิจารณาทุนทางวัฒนธรรมในมิติต่างๆ อย่างครอบคลุม ทั้งด้านการรับรู้และเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม และการอนุรักษ์และต่อยอดวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และโครงสร้างทางสังคมในวงกว้าง การนำเสนอกรอบแนวคิดนี้จะแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติของทุนทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม การนำนิยามทุนทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างและความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ความเชื่อ และวัฒนธรรมของปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางวัฒนธรรม กล่าวคือ

1) การส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อาจต้องการการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ใช้เวลานาน ในขณะที่ ความต้องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือการสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจระยะสั้นอาจมีความเร่งด่วนมากกว่า Vongkul et al. (2022) เสนอว่า การสร้างสมดุลระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการลงทุนในการอนุรักษ์และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ อาทิ การลงทุนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมอาจใช้เวลาหลายปีกว่าจะเห็นผลทางเศรษฐกิจ แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมในระยะยาว ในขณะที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเข้มข้น อาจให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วกว่า แต่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นของแท้ (Authenticity) ของวัฒนธรรมท้องถิ่นในระยะยาว

2) ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท การนำกรอบแนวคิดไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ และปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น Wattanacharoensil and Schuckert (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและดำเนินนโยบายทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ซึ่งสำหรับประเทศไทย ความแตกต่างระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ๆ หรือระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ อาจทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความท้าทายมากขึ้น เช่น การพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมในเมืองใหญ่อาจต้องใช้รูปแบบที่แตกต่างจากการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชนบท

3) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อรูปแบบการบริโภคและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของประชาชน Pongpaibool and Malila (2023) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายทุนทางวัฒนธรรม ต้องคำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ต่อการรับรู้และการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม อาทิ การเติบโตของพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual Museum) และการท่องเที่ยวเสมือนจริง (Virtual Tourism) ก่อให้เกิดคำถามใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและการรักษาความเป็นของแท้ของมรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนากฎระเบียบและนโยบายที่เหมาะสมจึงเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับภาครัฐ

4) การส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมอย่างครอบคลุม ต้องการการลงทุนที่สำคัญทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี Tantikul and Woraporn (2022) เสนอว่า การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนนโยบายทุนทางวัฒนธรรมในบริบทของทรัพยากรที่จำกัด โดยประเทศไทยจัดสรรงบประมาณระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรม อาจเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างมาก

โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ การหาจุดสมดุลระหว่างการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ

5) การส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งด้านวัฒนธรรม การศึกษา การท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจ Buranasomphob et al. (2023) เสนอแนวคิด “วัฒนธรรมในทุกนโยบาย” (Culture in All Policies) เน้นการบูรณาการประเด็นวัฒนธรรมเข้าสู่นโยบายทุกภาคส่วน แต่การดำเนินการตามแนวคิดนี้ในทางปฏิบัติ ยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย เนื่องจากมีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ อาจทำให้การบูรณาการนโยบายและการดำเนินงานเป็นไปได้ยาก การสร้างกลไกการประสานงาน และการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหานี้

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดจึงต้องตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้ ซึ่งช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย การพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละชุมชนและกลุ่มประชากร และเมื่อมีกำหนดนิยามองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรมแล้วนั้น จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีจากหลากหลายสาขา ทั้งด้านมานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ และการจัดการวัฒนธรรม โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม มีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง และรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญา ด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษา คุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ

ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากองค์ประกอบย่อยมีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ กล่าวคือ

มิติที่ตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรม Pongpaibool and Malila (2023) พบว่า การเข้าถึงและรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม ช่วยเพิ่มความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของสมรรถนะวัฒนธรรม ในทางกลับกัน การมีสมรรถนะวัฒนธรรมที่ดี ช่วยสริมให้เกิดความสนใจและการเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น

มิติที่ตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม โดย Vongkul et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่า การรับรู้และเข้าใจคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม นำไปสู่ความตั้งใจในการอนุรักษ์และพัฒนาต่อยอด ในขณะเดียวกัน การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างโอกาสในการเข้าถึงและเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น

มิติที่สมรรถนะวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อกาการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม Tantikul and Woraporn (2022) วิเคราะห์ว่า การมีความเข้าใจและยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนและผสมผสานทางวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างสรรค์และต่อยอดทางวัฒนธรรม ในทางกลับกัน การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างบริบทที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรมของคนในสังคม

ฉะนั้น การทำความเข้าใจความสัมพันธ์นี้ อาจทำให้ในการออกแบบการประเมินผลกระทบการดำเนินนโยบายสามารถพิจารณาได้จากผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่น ๆ เช่น นโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม แต่ยังอาจส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรมและการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และต่อยอดวัฒนธรรม ดังที่ Wattanacharoensil and Schuckert (2023) เสนอแนวคิดการจัดการทุนทางวัฒนธรรมแบบบูรณาการ (Integrated Cultural Capital Management) เน้นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาและดำเนินนโยบาย แนวคิดนี้สอดคล้องกับองค์ประกอบของทุนทางวัฒนธรรม และเน้นการพัฒนานโยบายที่ใช้แนวทางแบบบูรณาการ (Integrated Approach) เชื่อมโยงระหว่างมิติทุนทางวัฒนธรรม มิติสภาพแวดล้อมทางสังคม และมิติเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ จึงนำมาสู่หลักการในการกำหนดตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบ ที่ต้องสะท้อนมิติต่าง ๆ ของทุนทางวัฒนธรรมตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตัวชี้วัดเหล่านี้ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และการนำไปใช้ในการพิจารณาผลกระทบของการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศ ฉะนั้นตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นจึงมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ได้กับบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและกลุ่มประชากรของประเทศไทย ทว่า การนำองค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นไปใช้อาจเผชิญกับความท้าทายบางประการ กล่าวคือ

1) ความยากในการเก็บข้อมูล เนื่องจากบางตัวชี้วัดอาจมีความท้าทาย โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยี Vongkul et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่า การขาดข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนานโยบายวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพในประเทศ

2) ความแตกต่างระหว่างพื้นที่และกลุ่มประชากร ระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท รวมถึงระหว่างภูมิภาคของประเทศ อาจทำให้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศเป็นไปได้ยาก Wattanacharoensil and Schuckert (2023) พบว่า มีความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และโอกาสทางวัฒนธรรมที่สำคัญระหว่างภูมิภาคและกลุ่มเศรษฐกิจสังคม

3) การปรับเปลี่ยนนโยบายและโครงสร้างที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด ซึ่งอาจเผชิญกับแรงต้านจากกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม Buranasomphob et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่า การปฏิรูประบบการจัดการวัฒนธรรมของไทยมักเผชิญกับความท้าทายทางการเมือง และการต่อต้านจากกลุ่มผลประโยชน์

4) การสร้างความเข้าใจและการยอมรับ ในหมู่ผู้กำหนดนโยบายและประชาชนทั่วไปต่อแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมอย่างครอบคลุม อาจต้องใช้เวลาและทรัพยากรมาก โดย Pongpaibool and Malila (2023) กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารสาธารณะและการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เป็นเครื่องมือสำคัญของการขับเคลื่อนนโยบายวัฒนธรรมในประเทศ

ดังนั้น เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ อาจต้องมีการพิจารณาแนวทางต่าง ๆ เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลวัฒนธรรมแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนานโยบายที่มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายและติดตามผล

เนื้อหาในส่วนนี้ เป็นการอธิบายรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นเพื่อประเมินทุนทางวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อยหลัก ได้แก่ การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม แต่ละองค์ประกอบย่อยมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่างๆ ของทุนทางวัฒนธรรมตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้

7.1.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้ เข้าถึง และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ตามแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ของ Bourdieu (1986) และการพัฒนาต่อยอดโดย Throsby (2001) โดยเฉพาะในด้านการรับรู้และเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรม (Embodied cultural capital) และแนวคิดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) โดยวัดได้จากการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ Bennett (2021) เสนอว่า การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นการรับรู้ถึงการมีอยู่ของวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมต่อสังคมและตัวบุคคล นำมาสู่ประเด็นการวัดด้านการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม กล่าวคือ

1) ประเด็นวัดด้านการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง รับรู้ และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงและช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการรับรู้การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งข้อมูล และคำแนะนำในการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัด 3.1 จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park) เป็นการวัดการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทย สะท้อนถึงระดับการตระหนักรู้และความสนใจในมรดกทางวัฒนธรรม Wattanacharoensil and Schuckert (2023) ชี้ให้เห็นว่าการเข้าชมแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ยังช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประเทศชาติ ในประเทศกรมศิลปากร (2566) รายงานว่า จำนวนผู้เข้าชมแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมทั้งแบบประสบการณ์ตรงและผ่านทางออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการพัฒนาแพลตฟอร์มพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงและอุทยานประวัติศาสตร์เสมือนจริง อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการเข้าถึงระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท รวมถึงระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีประชาชนให้ความสนใจต่อมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น แสดงว่ามีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ไปช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประเทศชาติ

ดังนั้น การเพิ่มจำนวนผู้เข้าชมแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนำเสนอ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน Pongpaibool and Malila (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) และความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) ในการ

สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งอาจช่วยดึงดูดผู้ชมกลุ่มเยาวชนและเพิ่มการเข้าถึงสำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกล

ตัวชี้วัด 3.2 จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว คือ การวัดถึงผลสะท้อนในความพยายามที่จะจัดเก็บ บันทึก และรับรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ Vongkul et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่า การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์ แต่ยังเป็นการให้การยอมรับและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยประเทศไทยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 ให้ความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ว่าหมายถึง ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติหรือ ทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน ซึ่ง “ชุมชน” ในที่นี้หมายความว่า กลุ่มคน กลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มที่มีความรู้ มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น ซึ่ง**มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีลักษณะ**ตามมาตรา 4 กำหนดไว้ครอบคลุม 6 เรื่อง ดังนี้

(1) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

(2) ศิลปะการแสดง

(3) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล

(4) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

(5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม

(6) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว รวมถึง ลักษณะอื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตาม การจำแนกลักษณะมรดกภูมิปัญญาทั้ง 6 เรื่องกล่าวข้างต้น มีที่มาจาก 7 สาขาตามที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกไว้ในปี พ.ศ. 25555 คือ

1) สาขาวรรณกรรมพื้นบ้านและสาขาภาษา โดยรวม 2 สาขานี้ไว้ด้วยกัน กล่าวคือ สาขาวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น นิทาน ตำนาน สุภาษิต ปริศนาคำทาย เป็นต้น และสาขาภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีการดำรงชีวิตของชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น ภาษากลุ่มชาติพันธ์ ฯลฯ

2) สาขาศิลปะการแสดง เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ละคร ฯลฯ

3) สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล เช่น มารยาท ขนมธรรมเนียม ประเพณี งานเทศกาล ฯลฯ

4) สาขาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล เช่น อาหารและโกชนาการ การแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้าน โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ฯลฯ

5) สาขางานช่างฝีมือดังเดิม เช่น ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง เครื่องประดับ ฯลฯ และ

6) สาขาการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่งจัดอยู่ในสาขากีฬาภูมิปัญญาไทย เช่น มวยไทย หมากเก็บ เสือกินวัว ฯลฯ

โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2565) รายงานว่า จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้วมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมหลากหลายสาขา เช่น ศิลปะการแสดง

งานช่างฝีมือดั้งเดิม วรรณกรรมพื้นบ้าน และความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการรวบรวมและบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังสูญหายในบางพื้นที่

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดเก็บ บันทึก และรับรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติโดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพิ่มขึ้น แสดงว่ามรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นได้รับการยอมรับและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นรากเหงาในการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม

ดังนั้น การเพิ่มจำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ นักวิชาการ และชุมชนท้องถิ่น Tantikul and Woraporn (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบันทึกและแบ่งปันภูมิปัญญาท้องถิ่น

7.1.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนถึงความสามารถของบุคคลและสังคมในการเข้าใจ ยอมรับ และปรับตัวในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม การยอมรับความแตกต่าง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) ที่เสนอโดย Cantle (2022) เน้นความสำคัญของการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม การวัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมสะท้อนมิตินี้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังเกี่ยวกับกับ Throsby (2001) โดยเฉพาะแนวคิดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) โดยวัดได้จากการพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สอดคล้องกับแนวคิดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2023) ซึ่งเน้นความสำคัญของการอนุรักษ์และส่งเสริมวิถีชีวิต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง Deardorff (2022) เสนอว่า สมรรถนะวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ แต่ยังรวมถึงทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ นำมาสู่ประเด็นการวัดด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือ

2) ประเด็นวัดด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎกติกาสังคม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายได้ ด้วยการมีพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองให้ดำเนินวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมได้ ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัด 3.3 คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรอายุ 13 ปี ขึ้นไป โดยมุ่งวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพกฎกติกาสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม Buranasomphob et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่า การมีวินัยในการอยู่ร่วมกันไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม แต่ยังส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรม โดยดัชนีคุณธรรมของศูนย์ธรรม (องค์การมหาชน) (2566) ใช้คำถามด้านการมีวินัยรับผิดชอบ เช่น ฉันไม่กล้าทำผิดกฎระเบียบ แม้คนอื่นจะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม ฉันไม่สบายใจที่หยิบเอาผลงานของคนอื่นมาเป็นของตนเอง ฉันยอมเสียผลประโยชน์เอง ดีกว่าต้องเอาเปรียบผู้อื่น ฉันทำงานกับทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ฉันไม่กล้าเอาของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัว แม้จะไม่มีใครรู้เห็น เป็นต้น โดยรายงานว่าคะแนนเฉลี่ยของประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปในด้านการมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมี

วินัยในการอยู่ร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุและระดับการศึกษา โดยกลุ่มเยาวชนและผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนสูงกว่า

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากบุคคลในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยเคารพต่อกฎกติกาสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ในระดับมากขึ้น ไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม แต่ยังช่วยส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

ดังนั้น การเพิ่มคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการส่งเสริมการศึกษาด้านพลเมืองศึกษา การรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ และการสร้างพื้นที่สาธารณะที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม Vongkul et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน

ตัวชี้วัด 3.4 จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย Wattanacharoensil and Schuckert (2023) เสนอว่า การคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสังคมโดยรวม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (2566) รายงานว่า จำนวนยอดสะสมชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น กะเหรี่ยง ม้ง ลาหู่ และมลายู อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีพื้นที่ที่ให้การคุมครองวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มขึ้น แสดงว่าสังคมพยายามปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงไว้สืบไป แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมให้มีชีวิตอย่างปกติสุข

ทั้งนี้ การเพิ่มจำนวนชุมชนที่ได้รับการคุ้มครองเป็นเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น Pongpaibool and Malila (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบันทึกและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด 3.5 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ เป็นการวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม Tantikul and Woraporn (2022) เสนอว่า การสร้างพื้นที่และโอกาสสำหรับการแลกเปลี่ยนระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและลดอคติระหว่างกลุ่ม กรมการศาสนาของไทย (2566) รายงานว่า จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการขยายการมีส่วนร่วมไปสู่กลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและชุมชนที่มีความขัดแย้งทางศาสนาหรือวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น แสดงว่าบุคคลผู้เข้าร่วมสามารถรับรู้ เข้าใจ และลดอคติความเชื่อระหว่างความแตกต่างหลากหลายให้สามารถอยู่ร่วมกันได้

การเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะวัฒนธรรมและส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจและมีความหลากหลาย การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขยายการเข้าถึง และการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรทางศาสนาต่างๆ Buranasomphob et al. (2023) เสนอแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์และแอปพลิเคชันมือถือในการสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่

7.1.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถของสังคมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมให้มีความร่วมสมัยและสร้างคุณค่าในบริบทปัจจุบัน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่เสนอโดย Howkins (2021) ที่แสดงถึงการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์และทรัพย์สินทางปัญญา สอดคล้องกับ Throsby (2021) เสนอว่า การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการรักษาของเก่าให้คงอยู่ แต่ยังรวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่บนพื้นฐานของมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้วัฒนธรรมยังคงมีชีวิตและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมร่วมสมัย ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม กล่าวคือ

3) ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัด 3.6 จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร เป็นการวัดการยกระดับพัฒนาพื้นที่สำคัญที่ใช้เผยแพร่และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามหลักวิชาการ Wattanacharoensil and Schuckert (2023) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพไม่เพียงแต่ช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อีกด้วย โดยกรมศิลปากร (2566) รายงานว่า จำนวนแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยครอบคลุมทั้งพิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ และแหล่งโบราณคดี อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการและการสร้างความยั่งยืนทางการเงินของแหล่งเรียนรู้เหล่านี้

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น แสดงว่า เป็นการช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงเห็นคุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไม่ทำลาย

ในการเพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ Pongpaibool and Malila (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ความเป็นจริงเสริม (AR) และความเป็นจริงเสมือน (VR) ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์ รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันมือถือเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชม

ตัวชี้วัด 3.7 สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความมุ่งมั่นของประเทศในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตัวชี้วัดนี้ซึ่งวัดสัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (รายจ่ายลงทุน) และโบราณวัตถุ (รายจ่ายดำเนินงาน) เทียบกับงบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร ให้ข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถวัดได้เพื่อประเมินการลงทุนของประเทศไทยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ตามที่ Throsby (2016) ได้กล่าวไว้ ทรัพยากรทางการเงินที่ทุ่มเทให้กับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเป็นภาพสะท้อนโดยตรงของการให้คุณค่าต่อสินทรัพย์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสังคม นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ UNESCO สำหรับการวัดผลการดำเนินการตามอนุสัญญามรดกโลก ค.ศ. 1972 ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการปกป้องและจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2019)

ในบริบทของประเทศไทยใช้ตัวชี้วัดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุไม่เพียงแต่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจอีกด้วย ดังที่ Saipradist and Staiff (2008) ได้ชี้ให้เห็นว่า การลงทุนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมสามารถนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยวและการสร้างงานในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การติดตามสัดส่วนของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับการอนุรักษ์จึงไม่เพียงแต่วัดความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการอนุรักษ์วัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากทิศทางนโยบายของรัฐบาลในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมมาก สะท้อนถึงความพยายามอย่างเป็นรูปธรรมของภาครัฐในการปกป้องและฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และให้ความสำคัญกับการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศ ความมุ่งมั่นในการส่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง

ดังนั้น การเพิ่มขึ้นงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) มีส่วนสำคัญในการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และชุมชนท้องถิ่น งานของ Galluccio and Giambona (2024, pp.1-7)[1] ชี้ว่าประมาณที่เพิ่มขึ้นช่วยให้สามารถดำเนินการอนุรักษ์และบำรุงรักษาแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งช่วยให้แหล่งอนุรักษ์สามารถพัฒนาโปรแกรมการศึกษา กิจกรรมทางวัฒนธรรม และการจัดแสดงที่มีคุณภาพ ในการดึงดูดผู้เข้าชมและสร้างความสนใจในวัฒนธรรม สร้างงานในภาคการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชนรอบๆ แหล่งโบราณสถาน นำไปสู่การพัฒนานโยบายที่สนับสนุนการอนุรักษ์และการพัฒนาวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นและระดับชาติได้

4) ประเด็นวัดด้านการต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการต่อยอดทางวัฒนธรรม ทั้งการชมผลงานศิลปะร่วมสมัย การซื้อสินค้าทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

[1] Galluccio, C., & Giambona, F. (2024, October). Cultural heritage and economic development: measuring sustainability over time. **Socio-Economic Planning Sciences, 95.** 1-12. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0038012124001976

ตัวชี้วัด 3.8 จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม เป็นการวัดความพยายามในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามานำเสนอและเผยแพร่ผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทย เป็นการต่อยอดจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม Buranasomphob et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่า นิทรรศการเสมือนจริงไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มการเข้าถึงผลงานศิลปะ แต่ยังเป็นการสร้างรูปแบบการนำเสนอใหม่ ๆ ที่สามารถดึงดูดผู้ชมรุ่นใหม่และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลงานศิลปะได้ โดยสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (2566) รายงานว่า จำนวนนิทรรศการเสมือนจริงที่นำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงการระบาดของโควิด-19 ที่มีข้อจำกัดในการจัดนิทรรศการแบบกายภาพ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพและการสร้างรายได้จากนิทรรศการเสมือนจริง

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีสินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมให้ความสำคัญในการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ทางวัฒนธรรมให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อันทำให้ภูมิปัญญาดั่งเดิมไม่สูญหาย และสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

ในการเพิ่มจำนวนนิทรรศการเสมือนจริงและการพัฒนาคุณภาพของการนำเสนอ เป็นเป้าหมายสำคัญของการต่อยอดวัฒนธรรมสู่รูปแบบร่วมสมัย ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของศิลปินและผู้จัดนิทรรศการ รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ Wattanacharoensil and Schuckert (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยี Blockchain และ NFT (Non-Fungible Token) ในการสร้างมูลค่าและความเป็นเจ้าของสำหรับผลงานศิลปะดิจิทัล ซึ่งอาจเป็นโอกาสใหม่ในการสร้างรายได้สำหรับศิลปินไทย

ตัวชี้วัด 3.9 จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) สะท้อนถึงความพยายามในการพัฒนาและส่งเสริมสินค้าทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น Pongpaibool and Malila (2023) เสนอว่าการพัฒนาสินค้าทางวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิม แต่ยังเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้เริ่มจัดทำโครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่ปี 2562 และได้มีการจัดแสดงสินค้าที่พร้อมจำหน่ายในปี 2563 โดยพบว่า จำนวนสินค้าทางวัฒนธรรมไทย (CPOT) ที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ครอบคลุมประเภทสินค้าที่หลากหลายประเภท เช่น งานหัตถกรรม อาหารท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์สมุนไพร อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า รวมถึงการสร้างช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในตลาดระดับนานาชาติ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากมีสินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมให้ความสำคัญในการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ทางวัฒนธรรมให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อันทำให้ภูมิปัญญาดั่งเดิมไม่สูญหาย และสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

การเพิ่มจำนวนสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดและการขยายช่องทางการตลาดเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาทักษะของผู้ผลิตในชุมชน การสนับสนุนด้านการออกแบบและการตลาด และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย Vongkul et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) และการตลาดดิจิทัลในการส่งเสริมสินค้าทางวัฒนธรรมไทย รวมถึงการสร้างเรื่องราว (Storytelling) เพื่อเพิ่มมูลค่าและความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์

ตัวชี้วัด 3.10 จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม เป็นการวัดผลระทบในการต่อยอดและการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ตัวชี้วัดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของประเทศในการสร้างงานและโอกาสทางอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามที่ Throsby (2008) ได้เสนอไว้ การจ้างงานในภาคส่วนวัฒนธรรมไม่เพียงแต่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่ยังช่วยในการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอีกด้วย นอกจากนี้ UNESCO (2015) ยังได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของแรงงานในภาควัฒนธรรมเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่เน้นการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบครอบคลุมและยั่งยืน

การใช้ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติในการวัดจำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ช่วยให้เราสามารถติดตามแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงในภาคส่วนนี้ได้อย่างแม่นยำ ข้อมูลนี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงขนาดของภาคส่วนวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของประเทศในการสร้างโอกาสทางอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดและรักษาไว้ซึ่งทาเลนต์ในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Florida, 2002) การเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานในภาคส่วนนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสร้างสรรค์

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนผลกระทบการขยายตัวของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นจากทุนทางวัฒนธรรมของประเทศ การที่มีผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมมากขึ้น หมายถึงมีการนำเอาองค์ความรู้และทักษะทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและบริการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากรากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิม

สำหรับการเพิ่มขึ้นของแรงงานในภาคส่วนนี้ยังสะท้อนถึงความสามารถในการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในขณะเดียวกัน การมีผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีจำนวนมากขึ้น ยังช่วยในการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ผ่านการนำเสนอและตีความในรูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถเข้าถึงและดึงดูดความสนใจของคนรุ่นใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

จากกรอบนิยามองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด จนนำไปกำหนดตัวชี้วัดได้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 11 ว่าด้วยเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก (United Nations, 2023) ความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีพื้นฐานทางวิชาการครอบคลุมมิติต่างๆ ของทุนทางวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน อย่างไรก็ตาม การนำไปใช้ในทางปฏิบัติยังคงต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในประเทศไทยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจแตกต่างจากแนวคิดตะวันตก กล่าวคือ

การนำองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดเหล่านี้ไปใช้ในบริบทของประเทศไทย มีความเหมาะสมในหลายด้าน แต่ก็มีความท้าทายบางประการที่ต้องคำนึงถึง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยเฉพาะในด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

2) การครอบคลุมประเด็นสำคัญท้าทายของประเทศ เช่น การอนุรักษ์และต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรม

3) สอดคล้องกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

4) มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ได้กับความหลากหลายของภูมิภาคและกลุ่มประชากรในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 7.1 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านทุนทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	(1) ประเด็นวัดด้านการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง รับรู้ และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงและช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการรับรู้การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งข้อมูล และคำแนะนำในการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง	1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	หากมีประชาชนให้ความสนใจต่อมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น แสดงว่ามีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ไปช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประเทศชาติ
		2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	หากมีการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดเก็บบันทึก และรับรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพิ่มขึ้น แสดงว่า มรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นได้รับการยอมรับและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นรากเหงาในการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม
3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม	(2) ประเด็นวัดด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ	3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	หากบุคคลในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยเคารพต่อกฎกติกาสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ในระดับมากขึ้น ไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม แต่ยังช่วยส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	ปฏิบัติตามกฎกติกาสังคม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายได้ ด้วยการมีพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองให้ดำเนินวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมได้	4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	หากมีพื้นที่ที่ให้การคุมครองวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มขึ้น แสดงว่าสังคมพยายามปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงไว้สืบไป แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมให้มีชีวิตอย่างปกติสุข
		5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์	หากมีบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น แสดงว่าบุคคลผู้เข้าร่วมสามารถรับรู้เข้าใจ และลดอคติความเชื่อระหว่างความแตกต่างหลากหลายให้สามารถอยู่ร่วมกันได้
3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	(3) ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม	6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	หากมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น แสดงว่า เป็นการช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงเห็นคุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไม่ทำลาย
		7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	หากทิศทางนโยบายของรัฐบาลในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมมาก สะท้อนถึงความพยายามอย่างเป็นรูปธรรมของภาครัฐในการปกป้องและฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และให้ความสำคัญกับการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศ

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
			ความมุ่งมั่นในการส่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง
	(4) ประเด็นวัดด้านการต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการต่อยอดทางวัฒนธรรม ทั้งการชมผลงานศิลปะร่วมสมัย การซื้อสินค้าทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่	8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	หากมีบุคคลเห็นผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีพื้นฐานมาจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเพิ่มขึ้น โดยมิได้มีแต่เพียงการเข้าชมในพื้นที่จริงเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงโลกเสมือนจริงได้ผ่านทางออนไลน์ได้ แสดงถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการเพิ่มผลงานที่นำเสนอ จึงเป็นการสร้างรูปแบบคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน
		9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	หากมีสินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมให้ความสำคัญในการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ทางวัฒนธรรมให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อันทำให้ภูมิปัญญาดั่งเดิมไม่สูญหาย และสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน
		10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	สะท้อนผลกระทบการขยายตัวของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นจากทุนทางวัฒนธรรมของประเทศ การที่มีผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมมากขึ้น หมายถึงมีการนำเอาองค์ความรู้และทักษะทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและบริการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากรากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิม

7.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 8 ณ วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยมีการเสนอตัวชี้วัดเช่น มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ และจำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งในการอภิปรายนั้น มีการเสนอให้ขยายขอบเขตของตัวชี้วัดให้ครอบคลุมถึงสถานที่ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา กิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรม สถานที่ฝึกอบรมทางดนตรีและศิลปะ ตลอดจนสถานที่จัดการแสดงศิลปะ การแสดงดนตรี และนาฏศิลป์

ต่อมา จัดประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 14 ณ วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 เป็นการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก และประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 15 ณ วันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2567 สรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล ยังผลให้เกิดการพิจารณาตัวชี้วัดทุนทางวัฒนธรรมอีกทั้ง 2 ครั้งที่มีการประชุม เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทั้งการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม

จากการอภิปรายคณะที่ปรึกษาได้มีการปรับปรุงตัวชี้วัดใหม่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมศิลปากร กรมศาสนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ศูนย์คุณธรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้มีการปรับตัวชี้วัดใหม่ กล่าวคือ จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียน คะแนนเฉลี่ยด้านการมีวินัยรับผิดชอบ จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม และจำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) และจำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม รายละเอียดดังตารางที่ 7.2 – 7.4 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

7.2.1 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม

ตารางที่ 7.2 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม										
1.จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park) (C1)	ตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นถึงความสำคัญของการเลือกตัวชี้วัดในการชี้ให้เห็นถึงการตระหนักรู้ในทุนทางวัฒนธรรมของประชาชน ทำให้ได้รับคำแนะนำจากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมศิลปากร แม้ว่าแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกรมศิลปากร อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการรับรู้ แต่มี	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-530007)}{7847486}\times 100$	1) กรมศิลปากร. รายงานสถิติผู้เข้าใช้/เข้าชมหน่วยงานกรมศิลปากร. ใน **ระบบฐานข้อมูลแหล่งมรดกทางศิลปและวัฒนธรรม.** 2) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรม, กรมศิลปากร. **จำนวนผู้เข้าชมโครงการแหล่งเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.** 3) กรมศิลปากร. **จำนวนผู้เข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์**	✓	✓	✓	✓	✓	- สถิติคนไทยเข้าใช้/เข้าชมหน่วนงานกรมศิลปากร สามารถใช้ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลแหล่งมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ได้ - จำนวนผู้เข้าชมโครงการแหล่งเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และ จำนวนผู้เข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์เสมือนจริง (Virtual Historical Park) สามารถทำหนังสือไปยังสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลได้

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วง ระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติม จากหน่วยงาน ที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ความหมายโดยเฉพาะการดูแลแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามหลักสากล พร้อมไปด้วยการให้ความรู้เชิงวิชาการอันเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปให้ได้รับรู้และนำไปอ้างอิงได้ โดยปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลโลกเสมือนเข้ามาเพิ่มโอกาสการเข้าชมแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้นและสะดวกต่อการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม	○ ดีมาก 66.66-100.00			**เสมือนจริง (Virtual Historical Park).**						
2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าควรมีการสะท้อนถึง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนด	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้	1) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. **มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำปี.** 2) ราชกิจจานุเบกษา. **ประกาศกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เรื่อง การขึ้นบัญชีมรดกภูมิ**	✓	✓	✓	✓	✓	- การประกาศรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้วสามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วง ระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	พ.ศ. 2559 มาตรา 4 ครอบคลุม 6 ลักษณะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่อาจจับต้องได้ ได้แก่ วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ศิลปะการแสดง แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักวาล งานช่างฝีมือดั้งเดิม การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว โดยมาตรา 10 ให้อำนาจประกาศการขึ้นบัญชี ตาม (11) เพื่อรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มี	เกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	$\tilde{x}=\frac{x-(-161.39)}{733.78}\times 100$	**ปัญญาทางวัฒนธรรม.**[2]						

[2] ประกาศกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เรื่อง การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. (2567, 29 มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 141**(ตอนพิเศษ 27ง). https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/18232.pdf?fbclid=IwAR3d5IeKNq4usjMsPG3L4ve3ij2Rt3BNdnTdtLQaS9q1k72lA6_Otg4NkO4

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ /ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วง ระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติม จากหน่วยงาน ที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ความสืบเนื่องและยั่งยืน ด้วยการสอดส่อง ดูแล คุ้มครอง ป้องกันมิให้มีการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ ตลอดจนให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ผู้ที่นำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศสอดคล้องกับการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม									

7.2.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน

ตารางที่ 7.3 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน										
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย ผู้คนต้องเข้าใจ เคารพและยอมรับกฎกติกาทางสังคมตามพหุวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับการมีวินัยร่วมกับในการเคารพกฎกติกาของสังคม ซึ่งจะไปสะท้อนสมรรถนะวัฒนธรรม	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-3.86}{1.06}\times 100$	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **ผลดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทย**	✓	✓	✓	✓	✓	- การรายงานผลดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทยสามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การให้การยอมรับในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไม่เบียดขับ รังเกียจ หรือกีดกันผู้คนจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ต้องมีพื้นที่เพื่อให้การดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความเข้าใจที่แตกต่างทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่เกิดความขัดแย้งรุนแรง	ไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	ไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี.**	✓	✓	✓	✓	✓	- รายงานผลการดำเนินงานประจำปีต้องทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลไปยังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การที่จะเข้าใจ สมรรถนะวัฒนธรรม ในมุมมองความเชื่อทางศาสนามีผลต่อวิถีการปฏิบัติตน ด้วยเหตุนี้การเข้าร่วมกิจกรรมที่นำผู้คนจากหลากหลายศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเดียวกัน ย่อมสามารถทำให้เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-652123.91)}{2722669.82}\times 100$	กรมการศาสนา. **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี**	✓	✓	✓	✓	✓	- รายงานผลการดำเนินงานประจำปี ต้องทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลไปยังกรมการศาสนา

7.2.3 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม และการต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม

ตารางที่ 7.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม										
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมต้องเข้าใจหลักการเชิงวิชาการที่ถูกต้อง โดยกรมศิลปากรมีภารกิจที่สำคัญต่อการดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้มีมาตรฐานตามแนวทางที่วางไว้ และสอดรับกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-11.16}{47.68}\times 100$	กรมศิลปากร. **รายงานผลการดำเนินงานประจำปี.**	✓	✓	✓	✓	✓	- รายงานผลการดำเนินงานประจำปีต้องทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลไปยังกรมศิลปากร

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมมีความสำคัญเพราะไม่แต่เพียงต้องได้รับการอนุรักษ์อย่างถูกต้องตามหลักสากล หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับความคุ้มครองทางกฎหมายตามสนธิสัญญา ซึ่งมีผลต่อการนำไปปฏิบัติและกระทบต่อความสุขของคนในสังคม ดังนั้น งบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน และโบราณวัตถุ จึงแสดงถึงความพร้อมของรัฐบาล และคนในประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-15469405.19)}{940524310}\times 100$	สำนักงานงบประมาณ, สำนักรัฐมนตรี. **เอกสารงบประมาณกระทรวงวัฒนธรรม.**	✓	✓	✓	✓	✓	- ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเองจากการรายงาน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม										
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การต่อยอดทางวัฒนธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย แต่เมื่อสะท้อนผ่านคุณค่าทางศิลปะร่วมสมัยด้วยการต่อยอดทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานมรดกทางภูมิปัญญา ผ่านช่องทางการสื่อสารร่วมสมัย อันทำให้ผลงานทุกชิ้นที่อยู่ในโลกเสมือนสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่จำกัดพื้นที่ และช่วงเวลา คนทั่วทุกมุมโลกสามารถมองเห็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการต่อยอดได้อย่างกว้างขวาง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-8.26)}{49.51}\times 100$	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. **จำนวนนิทรรศการออนไลน์ทั้งหมด**.	✓	✓	✓	✓	✓	- จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) สามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) (C3)	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า ในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ หากมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องและมีหน่วยงานที่มีมาตราฐานรองรับการขึ้นทะเบียนชิ้นงานย่อมถือว่าสังคมพยายามต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้สามารถดำรงอยู่ได้แม้อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54 ○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-602.27)}{2393.53}\times 100$	Cultural Product of Thailand (CPOT). **จำนวนรายการสินค้าทั้งหมด.**	✓	✓	✓	✓	✓	- จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยสามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์ และทำหนังสือขอข้อมูลยังหน่วยงาน
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	เนื่องจาก การที่มีผู้ประกอบอาชีพด้านวัฒนธรรมมากขึ้นแสดงถึงมีการนำเอาองค์ความรู้และทักษะทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและบริการใหม่ๆ ซึ่งเป็นการต่อยอดจาก	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 47.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.64 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.24-33.33 ○ ต้องปรับปรุง 33.34-44.44 ○ ปานกลาง 44.45-55.54	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-16980.48}{38163.03}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร.**	✓	✓	✓	✓	✓	- ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากสำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	รากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิม	○ ดี 55.55-66.65 ○ ดีมาก 66.66-100.00								

7.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

ตารางที่ 7.5 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม																	
1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	N/A	1,215,121	2,982,121	4,085,462	2,799,064	2,410,026	2,860,945	3,155,572	3,672,466	3,878,392	4,667,652	5,572,351	4,910,939	4,425,599	1,652,102	2,977,212	3,399,299
2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	N/A	N/A	25	50	80	150	218	286	318	318	318	336	354	354	354	368	386

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม																	
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	4.18	4.45	4.60
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	21
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5,300	6,621	6,447	41,487	41,601	53,077	21,136	16,600	1,413,122	66,968

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม																	
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	47	34	36	35	45	36	23
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	632,991,700	664,787,800	690,157,700	515,112,000	467,416,800	661,406,200	520,071,900	324,442,200	435,892,400	301,522,200	264,183,500	267,221,200	219,427,800	276,013,400	335,815,300	459,167,000	428,778,100
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	4	15	29	13	12	21	21	29	15

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม																	
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศและอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	84	293	1105	246
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	N/C	N/C	N/C	N/C	N/C	31,151	27,235	30,462	45,619	41,462	33,712	26,505	30,091	30,144	27,180	27,455	39,912

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 7.6 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	**N/A**	**22.24**	**35.08**	**43.81**	**37.66**	**39.95**	**47.46**	**53.97**	**59.44**	**60.75**	**65.78**	**72.77**	**69.79**	**66.69**	**49.02**	**58.42**	**62.33**
1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	N/A	22.24	44.75	58.81	42.42	37.46	43.21	46.97	53.55	56.18	66.23	77.76	69.33	63.15	27.81	44.69	50.07
2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	N/A	N/A	25.40	28.81	32.90	42.44	51.70	60.97	65.33	65.33	65.33	67.78	70.24	70.24	70.24	72.15	74.60
องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**24.15**	**24.19**	**24.19**	**25.48**	**25.48**	**25.90**	**24.73**	**27.36**	**65.76**	**48.13**
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัย รับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.16	55.67	69.84
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.15	24.19	24.19	25.48	25.48	25.90	24.73	24.56	75.85	26.41
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	**68.95**	**72.33**	**75.02**	**56.41**	**51.34**	**54.55**	**41.91**	**35.73**	**49.26**	**48.27**	**56.00**	**36.46**	**38.08**	**40.65**	**46.31**	**55.32**	**42.91**
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	75.17	47.90	52.10	50.00	70.97	52.10	24.83
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	68.95	72.33	75.02	56.41	51.34	71.97	56.94	36.14	47.99	33.70	29.73	30.06	24.98	30.99	37.35	50.47	47.23
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.75	46.97	75.25	42.93	40.91	59.09	59.09	75.25	46.97

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	28.67	37.40	71.33	35.44
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	37.13	26.87	35.33	75.04	64.15	43.84	24.96	34.35	34.49	26.73	27.45	60.09

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 7.7 ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	68.95	53.51	58.56	50.51	45.02	47.81	44.77	39.89	46.71	46.93	52.00	49.24	48.27	47.30	42.02	59.99	51.78
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**68.95**	**40.11**	**44.02**	**45.72**	**41.53**	**45.40**	**43.00**	**38.83**	**44.29**	**45.62**	**50.28**	**41.36**	**42.00**	**42.13**	**39.36**	**55.83**	**45.33**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	68.95	47.28	48.39	48.01	42.22	47.25	44.68	40.71	48.48	48.42	54.43	45.27	45.40	45.17	42.70	58.33	48.39

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 7.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านทุนทางวัฒนธรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

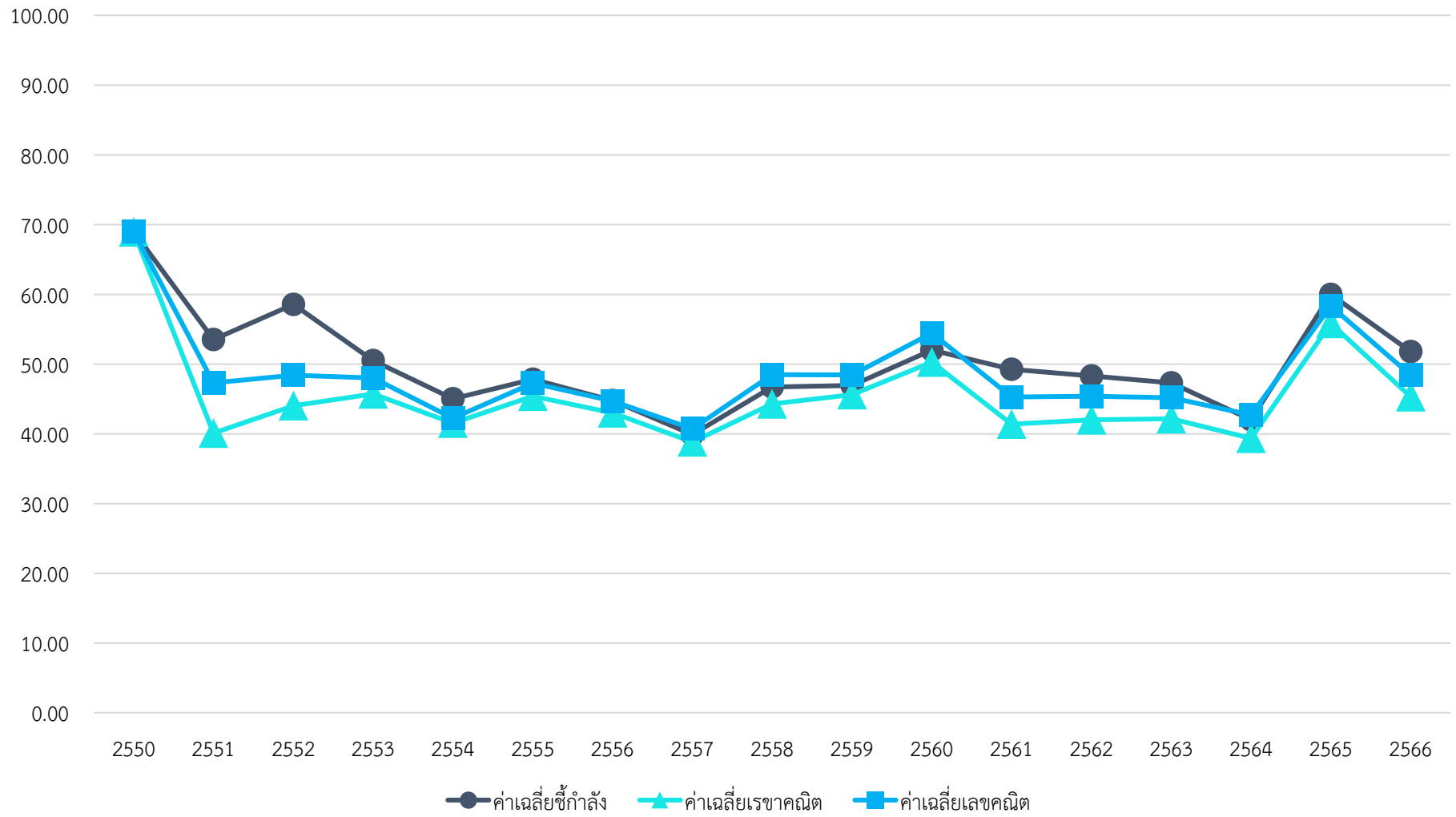

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

7.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านทุนทางวัฒนธรรม ตามที่นำเสนอมานี้เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติทั้งด้านการตระหนักรู้ สมรรถนะ และการบำรุงรักษาและต่อยอด รวมถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของทุนทางวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2) ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้ อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นระบบมากขึ้น และเชิงลบ เช่น การมุ่งเน้นที่ตัวเลขมากเกินไปและละเลยมิติเชิงคุณภาพของวัฒนธรรม

4) แนวทางการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการกับระบบที่มีอยู่ การพัฒนาระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างสม่ำเสมอเป็นแนวทางสำคัญในการนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต

1) การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Pongpaibool and Malila (2023) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลวัฒนธรรมแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์ทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที

2) การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Buranasomphob et al. (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Vongkul et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของทุนทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณค่าทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรม หรือความหมายเชิงสัญลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรม

4) การส่งเสริมความรอบรู้ด้านวัฒนธรรม Wattanacharoensil and Schuckert (2023) เน้นความสำคัญของการพัฒนาความรอบรู้ด้านวัฒนธรรมของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และต่อยอดวัฒนธรรมของตนเองและชุมชน

5) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Tantikul and Woraporn (2022) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนานโยบายทุนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีบริบททางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

ในท้ายที่สุด การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ การใช้องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนา มากกว่าจะเป็นเป้าหมายในตัวเอง

การมุ่งสู่การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ

การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมในประเทศไทยยังมีโอกาสและความท้าทายอีกมาก การนำกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดที่นำเสนอในบทนี้ไปใช้อย่างมีวิจารณญาณและปรับให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ จะเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยต่อไป

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 7

ภาษาไทย

กรมการศาสนา. (2566). **รายงานสถิติศาสนิกในประเทศไทย ปี 2565.** กระทรวงวัฒนธรรม.

กรมศิลปากร. (2566). **รายงานประจำปี 2565.** กระทรวงวัฒนธรรม.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2565). **รายงานสถานการณ์ทางวัฒนธรรม ประจำปี 2565.** กระทรวงวัฒนธรรม.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2566). **ผลดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทย.** https://datacat.moralcenter.or.th/dataset/cmp66_0101

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (2566). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.** กระทรวงวัฒนธรรม.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Bandarin, F., & Van Oers, R. (2022). **Reconnecting the city the historic urban landscape approach and the future of urban heritage.** John Wiley & Sons.

Bennett, T. (2021). **Cultural studies and cultural policy.** Routledge.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), **Handbook of theory and research for the sociology of education** (pp. 241-258). Greenwood.

Buranasomphob, T., Sukkumnoed, D., & Pongpaibool, P. (2023). Cultural impact assessment in Thailand Challenges and opportunities. **Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development, 13**(2), 156-171.

Cantle, T. (2022). **Interculturalism The new era of cohesion and diversity.** Palgrave Macmillan.

Deardorff, D. K. (2022). **The SAGE handbook of intercultural competence.** SAGE Publications.

Galluccio, C., & Giambona, F. (2024, October). Cultural heritage and economic development: measuring sustainability over time. **Socio-Economic Planning Sciences, 95.** 1-12. https://www.sciencedirect.com/ science/article/pii/S0038012124001976

Howkins, J. (2021). **The creative economy How people make money from ideas.** Penguin UK.

Florida, R. (2002). The **rise of the creative class: And how it's transforming work, leisure, community and everyday life.** Basic Books.

Pongpaibool, P., & Malila, W. (2023). Digital cultural heritage in Thailand Opportunities and challenges. **International Journal of Cultural Policy, 29**(3), 342-357.

Soini, K., & Birkeland, I. (2021). Exploring the scientific discourse on cultural sustainability. **Geoforum, 51**, 213-223.

Tantikul, S., & Woraporn, S. (2022). Dynamic cultural capital management A case study of Thailand. **Journal of Cultural Economics, 46**(2), 281-299.

Throsby, D. (2001). **Economics and culture.** Cambridge University Press.

_____. (2008). The concentric circles model of the cultural industries. **Cultural Trends, 17**(3), 147-164. https://doi.org/10.1080/09548960802361951

_____. (2021). **The economics of cultural policy.** Cambridge University Press.

UNESCO. (2023). **Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.** UNESCO.

_____. (2024) World Heritage List: Thailand. **World Heritage Convention.** https://whc.unesco.org/en/list

_____. (2024). Cultural practices and expressions of intangible heritage – Thailand. **Intangible Cultural Heritage.** https://www.unesco.org/en/intangible-cultural-heritage/grid?f%5B0%5D=countries%3Af4c5e2f8-e388-5847-896f-d171eab62c99&f%5B1%5D=dataset_filters%3A5d234629-9039-466c-a7a1-100e2d1d318d&hub=413#toggle-facets

United Nations. (2023). **Sustainable Development Goals Report 2023.** United Nations.

Vongkul, P., Siripanapinyo, S., & Boonsuwan, T. (2022). Cultural tourism and creative economy in Thailand Challenges and opportunities. **Asia Pacific Journal of Tourism Research, 27**(4), 456-471.

Wattanacharoensil, W., & Schuckert, M. (2023). Cultural heritage management in Thailand A stakeholder perspective. **Journal of Heritage Tourism, 18**(2), 189-205.

Saipradist, A., & Staiff, R. (2008). Crossing the Cultural Divide: Western Visitors and Interpretation at Ayutthaya World Heritage Site, Thailand. **Journal of Heritage Tourism, 2**(3), 211–224. https://doi.org/10.2167/jht061.0

Throsby, D. (2016). Investment in urban heritage conservation in developing countries: Concepts, methods and data. **City, Culture and Society, 7**(2), 81-86. https://doi.org/10.1016/j.ccs.2015.11.002

UNESCO. (2015). UNESCO's work on culture and sustainable development: Evaluation of a policy theme. **UNESCO Internal Oversight Service.** https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000234443

_____. (2019). Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. **UNESCO World Heritage Centre.** https://whc.unesco.org/en/guidelines/

บทที่ 8
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

เนื้อหาในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ ในการพัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงระดับความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก จากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก ประกอบกับแนวคิดคุณภาพชีวิตของ QLI และ Eurostat ที่วัดระดับอรรถประโยชน์ (Utility) ที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตเมื่อปัจจัยเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สอดคล้องกับแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่มีการวัดรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคม และการใช้เวลาของผู้คน และกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ของ UN Habitat ที่สะท้อนการล้มแล้วลุกไว (Resilience) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคม เช่น อัตราการเสียชีวิต (โรคต่าง ๆ) ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อันตราย เป็นต้น สอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในหลักการมีเหตุผลและมีความรู้ พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของการมีสุขภาวะ คือ **"สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรมทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม"**

ในการศึกษานี้ มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย ตลอดจนความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน (Tangcharoensathien et al., 2021)

สำหรับที่จะกล่าวต่อไป เป็นการนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย โดยเริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบย่อย ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และสรุปด้วยการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการใช้มุมมองแบบองค์รวมในการประเมินและส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

8.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

เดิมโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2560 ที่มีความเชื่อมโยงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดการสร้างความเป็นธรรมและลดเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นยุทธศาสตร์ เนื่องด้วยปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนและสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในสังคมปัจจุบัน โดยองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1.การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ 2.การเข้าถึงสวัสดิการสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ 3.ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่ง

โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีการปรับปรุงชื่อองค์ประกอบหลักเป็น “สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย” ให้มีความสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันมากขึ้นและตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง เพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง เชิงพื้นที่ และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ พร้อมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตให้ทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมเพียงพอ

การสร้างสมดุลระหว่างความเป็นธรรมและความปลอดภัย และการพัฒนานิยามเชิงปฏิบัติการ กรอบแนวคิดนี้มุ่งเน้นการพิจารณาสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยในมิติต่างๆ อย่างครอบคลุม ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความสัมพันธ์ทางสังคม และความปลอดภัยในการดำรงชีวิต โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และโครงสร้างทางสังคมในวงกว้าง การนำเสนอกรอบแนวคิดนี้จะแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้น ครอบคลุมมิติที่สำคัญของการมีสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยตามแนวคิดทางสังคมและการพัฒนาหลายประการ กล่าวคือ แนวทางแบบองค์รวมต่อสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ที่มุ่งเน้นการพิจารณาปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างเชื่อมโยงและสมดุล แนวคิดนี้ตระหนักว่าความเป็นธรรมและความปลอดภัยในสังคมไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ การมีสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยจึงไม่เพียงแต่หมายถึงการมีกฎหมายและระบบยุติธรรมที่เป็นธรรม แต่ยังรวมถึงการมีโครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงได้ การมีระบบสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุม และการมีชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่ง Prilleltensky (2021) ได้เสนอกรอบแนวคิด "ความอยู่เย็นเป็นสุขแบบบูรณาการ" (Integrative Wellbeing) ซึ่งพิจารณาในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเน้นความสำคัญของความยุติธรรมทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ที่เน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ ของการพัฒนา รวมถึงความยุติธรรม สันติภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี (United Nations, 2023) แต่อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางแบบองค์รวมมาใช้ในการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยยังคงมีความท้าทายหลายประการ Prakongsai et al. (2023) ระบุว่าการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การขาดข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน และข้อจำกัดด้านงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วยังทำให้การวางแผนและดำเนินนโยบายแบบองค์รวมมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ แนวคิดการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นธรรมและความปลอดภัยเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม ความท้าทายในการสร้างสมดุลนี้เกิดขึ้นเนื่องจากบางครั้งการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมหรือเสรีภาพของประชาชน และในทางกลับกัน การส่งเสริมความเท่าเทียมในบางกรณีอาจนำไปสู่ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย รวมไปถึง Shue (2022) เสนอว่าการสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงและเสรีภาพเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีการเฝ้าระวังและการควบคุมมีความก้าวหน้ามากขึ้น การรักษาสมดุลระหว่างการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ตัวอย่างเช่น การใช้เทคโนโลยีการจดจำใบหน้าในที่สาธารณะอาจช่วยเพิ่มความปลอดภัย แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของประชาชน เมื่อพิจารณาในบริบทของประเทศไทย การสร้างสมดุลนี้มีความท้าทายเฉพาะโดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว Pongsudhirak (2023) วิเคราะห์ว่าการรักษาสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงของรัฐและการส่งเสริม

เสรีภาพของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างความปรองดองและความเชื่อมั่นในสังคมไทย โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างสมดุลระหว่างความเป็นธรรมและความปลอดภัยไม่ใช่เรื่องง่าย และต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป Zuboff (2023) เตือนว่าการเติบโตของ "ทุนนิยมการเฝ้าระวัง" (Surveillance Capitalism) ในยุคดิจิทัลก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ๆ ในการรักษาความเป็นส่วนตัวและความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนากรอบกฎหมายและนโยบายที่ทันสมัยและยืดหยุ่นพอที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นธรรมและความปลอดภัย การพิจารณาถึงผลกระทบระยะยาวและผลกระทบที่อาจไม่คาดคิดของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญ Marmot (2022) เน้นย้ำถึงความสำคัญของ "การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ" (Health Impact Assessment) ในการพัฒนานโยบายสาธารณะ ซึ่งไม่เพียงแต่พิจารณาผลกระทบทางสุขภาพโดยตรง แต่ยังรวมถึงผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่อาจส่งผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในระยะยาว ในการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นธรรมและความปลอดภัยเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และการคำนึงถึงผลกระทบระยะยาว การพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยจึงต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเทคโนโลยี โดยยึดหลักการพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมความเท่าเทียม และการสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนทุกกลุ่มในสังคม และยังครอบคลุมไปถึงแนวคิดความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) ของ Rawls (1999) ที่เน้นการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรม แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ที่เสนอโดย UNDP (1994) ซึ่งขยายมุมมองเรื่องความปลอดภัยจากเดิมที่เน้นเฉพาะความมั่นคงของรัฐ ไปสู่ความมั่นคงในมิติต่างๆ ของชีวิตมนุษย์ แนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Putnam (2000) ที่เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคม การเชื่อมต่อระหว่างครอบครัว ชุมชน และสังคม และสุดท้ายแนวคิดสังคมดิจิทัล (Digital Society) ที่เสนอโดย Castells (2021) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ในการอยู่ร่วมกันทั้งในโลกความเป็นจริงและโลกเมือนจริง

ในการนำนิยามสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยมาใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายหลายประการ ที่จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ เช่น ความแตกต่างของบริบทของทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่แลกลุ่มประชากร การเปลี่ยนอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสังคม กล่าวคือ

1) ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การส่งเสริมหรือผลัดดันให้สังคมมีความเป็นธรรมและปลอดภัยอย่างยั่งยืน อาจต้องการการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ใช้เวลานาน ในขณะที่ความต้องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอาจมีความเร่งด่วนมากกว่า Gruskin and Tarantola (2022) ได้เสนอว่าการสร้างสมดุลระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการลงทุนในการป้องกันและส่งเสริมความเป็นธรรมและความปลอดภัยระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายสังคมที่มีประสิทธิภาพ

2) ความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท การนำกรอบแนวคิดไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น Tantivess et al. (2022) เน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและดำเนินนโยบายสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ อย่างเช่น ความแตกต่างระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ หรือระหว่างภูมิภาคต่างๆ อาจทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความท้าทายมากขึ้น เช่น การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่ชนบท

อาจต้องใช้รูปแบบที่แตกต่างจากในเมืองใหญ่ หรือการส่งเสริมความปลอดภัยในชุมชนอาจต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมและความเชื่อท้องถิ่น

3) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตและความปลอดภัยของประชาชน Prainsack (2023) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายสังคมต้องคำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ต่อความเป็นธรรมและความปลอดภัยในสังคม อย่างเช่น การเติบโตของแพลตฟอร์มเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ตัวอย่างเช่น แอปพลิเคชัน Grab หรือ Airbnb ก่อให้เกิดคำถามใหม่ ๆ เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ใช้บริการและความเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ การพัฒนากฎระเบียบและนโยบายที่เหมาะสมจึงเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับภาครัฐ

4) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ การส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยอย่างครอบคลุมต้องการการลงทุนที่สำคัญทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี Tangcharoensathien et al. (2021) เสนอว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนนโยบายสังคมในบริบทของทรัพยากรที่จำกัด

5) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ การส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สังคม และความมั่นคง Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "สุขภาพในทุกนโยบาย" (Health in All Policies) ซึ่งเน้นการบูรณาการประเด็นสุขภาพเข้าสู่นโยบายทุกภาคส่วน แต่การดำเนินการตามแนวคิดนี้ในทางปฏิบัติยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย

การตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้จะช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย การพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละชุมชนและกลุ่มประชากร

ดังนั้น การพัฒนานิยาม ประเด็นการวัด และตัวชี้วัดของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย จึงต้องตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้ มาร่วมพิจารณาจะช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือนและพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ หมายถึง ประชาชนเข้าถึงและใช้ระบบบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสุข การศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ตามความต้องการพื้นฐาน และความเพียงพอของทุกคนในสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว รู้บทบาทและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรระหว่างครอบครัว และชุมชน เปิดโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมทั้งด้านกายภาพ และเทคโนโลยีทางสังคม พร้อมกับเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย นำไปสู่สังคมที่มั่นคงและสันติสุข

องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม หมายถึง บุคคลอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรง ปราศจากการตัดสินจากสังคม มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่อระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ อายุ ชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทั้งสามารถเข้าถึงการเยียวยาทางสังคมได้ เมื่อได้รับความรุนแรงหรือการตัดสินที่ไม่เป็นธรรม

ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพเนื่ององค์ประกอบย่อยมีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ โดยความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการที่มีคุณภาพมีผลโดยตรงต่อความเข้มแข็งของชุมชนและคุณภาพชีวิตของครอบครัว Tangcharoensathien et al. (2022) พบว่าการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในพื้นที่ชนบทของไทยช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการสาธารณะ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ในทางกลับกัน ชุมชนที่เข้มแข็งมักมีความสามารถในการระดมทรัพยากรและความร่วมมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นได้ดีขึ้น และการเข้าถึงสวัสดิการที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม Prakongsai et al. (2023) แสดงให้เห็นว่าการขยายความครอบคลุมของระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในประเทศไทยช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น ในขณะที่มิติความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยทางสังคมและความอบอุ่นของครอบครัว ความปลอดภัยในสังคมมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและความอบอุ่นของครอบครัว Knodel and Teerawichitchainan (2021) ชี้ให้เห็นว่าในสังคมที่มีความปลอดภัยสูง ครอบครัวมีแนวโน้มที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นและมีความเครียดน้อยลง ซึ่งส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ในขณะเดียวกันครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็งก็มีส่วนสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในชุมชน โดยเฉพาะในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ และในมิติการเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์และการปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือนมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อความปลอดภัยทางสังคม Kemp and Miladinovic (2023) พบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมสามารถเพิ่มการเฝ้าระวังและการรายงานอาชญากรรมในชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากเกินไปหรือไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาความปลอดภัยทางไซเบอร์และการแพร่กระจายของข้อมูลที่เป็นอันตราย รวมถึงการที่ชุมชนที่เข้มแข็งมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย Pongsudhirak (2023) วิเคราะห์ว่าชุมชนที่มีความสามัคคีและมีกลไกการจัดการปัญหาภายในที่มีประสิทธิภาพมักมีอัตราอาชญากรรมที่ต่ำกว่าและมีความรู้สึกปลอดภัยสูงกว่า นอกจากนี้ ชุมชนที่เข้มแข็งยังสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและบริการ แต่ยังอาจส่งผลต่อรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความปลอดภัยในโลกไซเบอร์

เนื่องจากในแต่ละองค์ประกอบย่อยเหล่านี้ จะมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่าง ๆ ของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยตามนิยามเชิงแนวคิดและปฏิบัติการที่กำหนดขึ้น โดยการพัฒนาตัวชี้วัดคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และความสามารถในการสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพและสังคมในระยะยาว (Jahan et al., 2022) นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

8.1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ กล่าวคือ การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับการจัดสรรและกระจายทรัพยากรและบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง Marmot (2022) เสนอว่าการเข้าถึงบริการพื้นฐานอย่างเท่าเทียมไม่เพียงแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข การเข้าถึงระบบการศึกษา

1) ประเด็นการวัดการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม

ตัวชี้วัด 4.1 สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ) คือ สัดส่วนการเดินทางของผู้โดยสารระบบขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ระหว่างจังหวัด) ได้แก่ ปริมาณการเดินทางอากาศ ทางรถไฟ และรถโดยสารระหว่างเมือง ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงประชาชนกับโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม Litman (2023) ชี้ให้เห็นว่าระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาการจราจรและมลพิษ แต่ยังช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมโดยเพิ่มการเข้าถึงแหล่งงาน การศึกษา และบริการสาธารณะสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยในบริบทของประเทศไทย การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะระหว่างเมืองเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยเฉพาะการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงและการปรับปรุงเส้นทางรถโดยสารประจำทาง อย่างไรก็ตาม Jaensirisak et al. (2022) พบว่ายังมีความแตกต่างอย่างมากในการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท รวมถึงระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐที่ก่อให้เกิดความสะดวก ปลอดภัย และรวดเร็วในการเดินทาง และเกิดความคุ้มค่าอย่างสูงสุด แสดงถึงประชากรสามารถเข้าถึงระบบขนส่งอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐต้องจัดสรรให้กับประชาชนที่เป็นผู้บริโภคให้เข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

การเพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงคุณภาพบริการ และการสร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอว่าการบูรณาการระบบขนส่งหลายรูปแบบและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการระบบขนส่งสาธารณะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกสบายในการเดินทาง ซึ่งจะช่วยดึงดูดให้ประชาชนหันมาใช้บริการมากขึ้น

2) ประเด็นการวัดการเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ หมายถึง บุคคลสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปโภคของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกายให้ถูกสุขอนามัย และใช้ชำระล้างสิ่งปฏิกูลได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปการในการเชื่อมต่อโครงสร้างเครือข่ายสาธารณะอันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ การทำงาน การศึกษา ตลอดจนการสื่อสารระหว่างชุมชนที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน

ตัวชี้วัด 4.2 ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4) คือ สัดส่วนของครัวเรือนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต จำแนกตามกลุ่มประชากร 10 กลุ่มตามระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเลือกร้อยละเฉลี่ยเฉพาะ 4 อันดับแรก เพื่อการมุ่งวัดการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพของประเทศไทยในยุคดิจิทัล การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (Van Dijk, 2020) การจำแนกข้อมูลตามกลุ่มรายจ่ายช่วยให้เห็นภาพความแตกต่างในการเข้าถึงระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Selwyn (2004) ที่เสนอว่าการวิเคราะห์ช่องว่างดิจิทัล (digital divide) ควรพิจารณาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่ซับซ้อน นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 9 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืน และครอบคลุม รวมถึงการส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (United Nations, 2015)

การวัดสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยจำแนกตามกลุ่มรายจ่ายยังช่วยในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เฉพาะเจาะจงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล การออกแบบโครงการสนับสนุนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และการประเมินผลกระทบของนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่มีต่อกลุ่มประชากรต่างๆ (Helsper, 2012) นอกจากนี้ การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องยังช่วยให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของแต่ละกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลของประเทศ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนการเข้าถึงบริการสาธารณะ การศึกษา การทำงาน และโอกาสทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งยังบ่งชี้ถึงภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรในสังคมดิจิทัล

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสามารถใช้ประเมินประสิทธิภาพของนโยบายและมาตรการของรัฐในการส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในทุกกลุ่มรายจ่าย โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีรายได้น้อย จะสะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมและเท่าเทียม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัด 4.3 ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4) คือ สัดส่วนของครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา จำแนกตามกลุ่มประชากร 10 กลุ่ม ตามระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเลือกร้อยละเฉลี่ยเฉพาะ 4 อันดับแรก เพื่อวัดการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพของประเทศไทย การเข้าถึงน้ำสะอาดถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (United Nations, 2010) น้ำประปาที่สะอาดและปลอดภัยมีบทบาทสำคัญในการป้องกันโรคติดต่อและการส่งเสริมสุขอนามัยที่ดี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (WHO/UNICEF, 2017) นอกจากนี้ การเข้าถึงน้ำประปายังเป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่

ยั่งยืนข้อที่ 6 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน (United Nations, 2015) การวัดสัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงบริการน้ำประปาจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำสะอาดของประเทศ และสะท้อนถึงความสามารถของรัฐในการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน (Kaminsky, 2015)

การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องยังช่วยในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำประปาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการระบุพื้นที่ที่ยังขาดแคลนบริการน้ำประปา การจัดสรรงบประมาณในการขยายเครือข่ายน้ำประปา และการประเมินผลกระทบของโครงการพัฒนาน้ำประปาที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงบริการน้ำประปายังสะท้อนถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว (World Bank, 2018)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงครัวเรือนที่เข้าถึงการบริการน้ำประปา ซึ่งไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อสุขภาพ สุขอนามัย และคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน

นอกจากนี้ การเข้าถึงน้ำประปายังเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือชุมชนที่ห่างไกล การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงบริการน้ำประปาสะท้อนถึงความพยายามของรัฐในการกระจายบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้จึงไม่เพียงแต่วัดการเข้าถึงน้ำสะอาดเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพของรัฐในการจัดการทรัพยากรน้ำและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

3) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูลเอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม

ตัวชี้วัด 4.4 ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน คือ สมาชิกครัวเรือนที่ประกอบอาชีพและมีรายได้ เกษียณ หรือออกจากงานได้รับการคุ้มครองตามระบบ จากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนชุมชน ประกันชีวิต/ประกันภัย หรืออื่น ๆ เป็นต้น ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดความครอบคลุมของระบบคุ้มครองทางสังคม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงทางสังคมให้กับประชาชน Barrientos (2022) เสนอว่าระบบคุ้มครองทางสังคมที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยบรรเทาความยากจน แต่ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างครอบคลุม สำหรับในประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2566) รายงานว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่ได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหลังจากการดำเนินนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐและการขยายความครอบคลุมของระบบประกันสังคม อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการเข้าถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบและกลุ่มเปราะบางทางสังคม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ มาตรการการคุ้มครองประชาชนที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มความมั่นคงทางชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศ

การเพิ่มความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบคุ้มครองทางสังคมเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการระบบข้อมูลและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมแบบบูรณาการที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มประชากร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการติดตามประเมินผล

ตัวชี้วัด 4.5 สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ คือ การวัดประเด็นสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยาในประเทศไทย ผู้พิการเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางและมักเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคม การเข้าถึงเบี้ยยังชีพจึงเป็นมาตรการสำคัญในการสร้างหลักประกันทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ (World Health Organization, 2011) การวัดสัดส่วนผู้พิการที่เข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพสะท้อนถึงประสิทธิภาพของระบบสวัสดิการสังคมในการครอบคลุมและให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Sen (1999) ที่เสนอว่าการพัฒนาควรมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสให้แก่กลุ่มคนที่เสียเปรียบในสังคม นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 10 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำภายในและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการรวมตัวทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทุกคน (United Nations, 2015)

การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องช่วยในการประเมินความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบการลงทะเบียนและการจ่ายเบี้ยยังชีพสำหรับผู้พิการ ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการลงทะเบียน การระบุอุปสรรคในการเข้าถึงสวัสดิการ และการวางแผนงบประมาณเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยในการประเมินผลกระทบของนโยบายสวัสดิการสำหรับผู้พิการ และการพัฒนามาตรการเพิ่มเติมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการอย่างครอบคลุม (Palmer, 2013)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือเยียวยา ทั้งด้านการเข้าถึง (การลงทะเบียน) และผลลัพธ์ (การได้รับเบี้ยยังชีพ)

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสะท้อนถึงความพยายามของรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมในสังคม การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้พิการที่เข้าถึงสวัสดิการนี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาระบบการช่วยเหลือเยียวยาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยบรรเทาภาระทางการเงินของผู้พิการและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้พิการ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด 4.6 สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ คือ การวัดประเด็นสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมสูงวัยที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ (Knodel et al., 2015) บัตรผู้สูงอายุเป็นกลไกสำคัญในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้ เช่น การรักษาพยาบาล การลดหย่อนค่าโดยสารสาธารณะ และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ การวัดสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรนี้จึงสะท้อนถึงความครอบคลุมของระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุและความสามารถของรัฐในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Walker (2018) ที่เสนอว่าการสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (age-friendly society) ต้องอาศัยนโยบายและมาตรการที่ครอบคลุมและเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 3 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย (United Nations, 2015)

การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องช่วยในการประเมินประสิทธิภาพของระบบการลงทะเบียนและการออกบัตรผู้สูงอายุ ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน การระบุอุปสรรคในการเข้าถึงบัตร และการวางแผนงบประมาณเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุในอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยในการประเมินผลกระทบของนโยบายสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ และการพัฒนามาตรการเพิ่มเติมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม (Sasat & Bowers, 2013)

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงความครอบคลุมของระบบสวัสดิการและความสามารถของรัฐในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากบัตรผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้สำหรับผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสะท้อนถึงความพยายามของรัฐในการเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมสูงวัย การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาระบบการช่วยเหลือเยียวยาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยในการจัดสรรทรัพยากรและบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมในยุคสังคมสูงวัย

4) ประเด็นการวัดคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ตัวชี้วัด 4.7 ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย) คือ ดัชนีชีพเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงคุณภาพของระบบบริการสาธารณสุขและคุณภาพชีวิตของประชากรโดยรวม อัตราการเกิดมีชีพและอัตราการตายเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการประเมินสถานะสุขภาพของประชากรและประสิทธิภาพของระบบสาธารณสุข Bloom et al. (2023) เสนอว่าการปรับปรุงดัชนีชีพไม่เพียงแต่เป็นเป้าหมายทางสาธารณสุข แต่ยังเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม โดยประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าอย่างมากในการปรับปรุงดัชนีชีพในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังจากการดำเนินนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า Patcharanarumol et al. (2022) รายงานว่าอัตราการตายของทารกและมารดาในประเทศไทยลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความแตกต่างของดัชนีชีพระหว่างพื้นที่และกลุ่มประชากรต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ดัชนีชีพมีค่าสูงเมื่อจำนวนเด็กเกิดมีชีพเพิ่มสูงขึ้นหรือจำนวนคนตายลดต่ำ ซึ่งการที่ประชาชนเข้าถึงและครอบคลุมของการบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพและที่มีความปลอดภัย ส่งผลให้อัตราการเกิด การตาย และสาเหตุการตายอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสม

การปรับปรุงดัชนีชีพเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิที่เข้มแข็งและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการสุขภาพ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม

5) ประเด็นการวัดการเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา อันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด 4.8 ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness) คือ การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาที่ได้จัดทำและเผยแพร่โดย International Institute for Management Development (IMD) ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงคุณภาพและความพร้อมของระบบการศึกษาในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าเทียม Hanushek and Woessmann (2022) ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในระยะยาว

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาประเทศ อีกทั้งยังแสดงถึงคุณภาพการศึกษาและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในประเทศ

การจัดอันดับ World Competitiveness โดย International Institute for Management Development (IMD) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับในระดับกลางในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา Lathapipat and Sondergaard (2023) วิเคราะห์ว่า แม้ประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในการขยายโอกาสทางการศึกษา แต่ยังมีความท้าทายในด้านคุณภาพการศึกษาและความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเมืองและชนบท ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งต้องอาศัยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การพัฒนาคุณภาพครู และการ ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและตลาดแรงงาน

ตัวชี้วัด 4.9 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.) คือ อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.) จำแนกกลุ่มประชากรตามระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (Decile by expenditure) เพื่อการวัดการเข้าถึงระบบการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมปลายซึ่งเป็นช่วงสำคัญของการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่การศึกษาระดับสูงและโอกาสทางอาชีพ (Hanushek & Wößmann, 2007) การจำแนกข้อมูลตามระดับรายจ่ายช่วยให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Coleman et al. (1966) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจสังคมกับโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (United Nations, 2015) การวัดอัตราการเข้าเรียนสุทธิโดยจำแนกตามกลุ่มรายจ่ายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามความก้าวหน้าและระบุช่องว่างในการเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมปลายของประเทศไทย

การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องช่วยในการประเมินประสิทธิภาพของนโยบายการศึกษาและมาตรการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมปลาย ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบนโยบายที่ตรงเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เช่น การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้กับพื้นที่หรือกลุ่มประชากรที่มีอัตราการเข้าเรียนต่ำ การพัฒนาระบบทุนการศึกษาหรือเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย (Barro & Lee, 2013) นอกจากนี้ ยังช่วยในการประเมินผลกระทบของนโยบายการศึกษาภาคบังคับและการขยายโอกาสทางการศึกษาที่รัฐดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงสัดส่วนของเยาวชนในวัยเรียนที่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับนี้ได้จริง ทำให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

8.1.2 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน กล่าวคือ องค์ประกอบย่อยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และในโลกดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย Putnam (2023) เสนอว่าทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง ซึ่งรวมถึงความไว้วางใจ เครือข่ายทางสังคม และบรรทัดฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นรากฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น ด้านชุมชนเข้มแข็ง และด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน

1) ประเด็นการวัดครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ตัวชี้วัด 4.10 ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว คือ ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพ ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ด้านทุนทางสังคม และด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดคุณภาพความสัมพันธ์และความอบอุ่นภายในครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญของสังคม Knodel and Teerawichitchainan (2021) ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวที่เข้มแข็งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ การถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรม และการเป็นเครือข่ายสนับสนุนทางสังคมและเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสาร การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ และการดูแลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จนสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้โดยไม่แตกแยก แสดงถึงคุณภาพความสัมพันธ์และความอบอุ่นภายในครอบครัว

การส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งสามารถทำได้ผ่านนโยบายและมาตรการต่างๆ เช่น การส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและครอบครัว การพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตร และการสร้างระบบสนับสนุนสำหรับครอบครัวที่มีความเสี่ยง Songprapa and Theerapuncharoen (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างโปรแกรมให้ความรู้และสนับสนุนครอบครัว โดยเฉพาะในกลุ่มครอบครัวเปราะบางหรือครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล

2) ประเด็นการวัดชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวชี้วัด 4.11 สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน คือ สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านเกณฑ์การรับรองมาตรฐาน 4 ข้อ ประกอบด้วย (1) มีข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นปัจจุบันในระบบสารสนเทศโปรแกรมบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน (2) มีโครงสร้างคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน (3) มีข้อบังคับ/ระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชน และ (4) กองทุนมีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกและชุมชน/สังคมให้มีชีวิตความอยู่ที่ดีขึ้น อาทิ สวัสดิการพื้นฐาน (เกิด แก่ เจ็บ ตาย) สวัสดิการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง สวัสดิการช่วยเหลือ

ชุมชน/สังคม เป็นต้น ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเองและการสร้างระบบสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน Pongboon et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคมและการลดความเหลื่อมล้ำในระดับท้องถิ่น ในประเทศไทย การส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการกระจายอำนาจในการจัดสวัสดิการสังคม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2565) รายงานว่ามีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ แต่ยังมีความท้าทายในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการและการสร้างความยั่งยืนทางการเงิน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้ง การดูแล และการบริหารจัดการองค์กรชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลสมาชิกกลุ่มตั้งแต่เกิดจนตาย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความสามัคคีกันในชุมชน อันเป็นปัจจัยส่งเสริมก่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

การเพิ่มสัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาศักยภาพของชุมชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและการเชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการของรัฐ เพื่อสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ประเด็นการวัดการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน

ตัวชี้วัด 4.12 คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ คือ ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมิน สร้างข้อมูลและสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกครอบงำและสามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคม ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงระดับการมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์ในโลกดิจิทัล ผ่านการเข้าถึงและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รวมถึงความสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Koltay, 2011; Mihailidis, 2018) ชี้ให้เห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคล สำหรับในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) รายงานว่าสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 72.1 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี หมายความว่า บุคคล หรือ กลุ่มคนที่มีความรู้ในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของการสำรวจ โดยสามารถระลึกถึงองค์ความรู้เหล่านั้น และประยุกต์ใช้ตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีความสุข

การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาทักษะดิจิทัล การสร้างความตระหนักเรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง Prainsack (2023) เสนอแนวทางการพัฒนานโยบายดิจิทัลที่คำนึงถึงสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมนวัตกรรมและการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง

8.1.3 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม กล่าวคือ พื้นที่ปลอดภัยทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย แนวคิดนี้ครอบคลุมทั้งความปลอดภัยทางกายภาพและความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ รวมถึงการได้รับการคุ้มครองและเยียวยาเมื่อเกิดปัญหา Krug et al. (2022) เสนอว่าการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการลดอาชญากรรม แต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความไว้วางใจ การเคารพความหลากหลาย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม นำมาสู่ 2 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย ด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด ด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา และด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย

1) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้

ตัวชี้วัด 4.13 จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด คือ จำนวนคดีการจับกุมในฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ฐานความผิดพิเศษ: พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ และฐานความผิดฉ้อโกงที่กระทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงระดับความปลอดภัยทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์ รวมถึงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด Pongsudhirak (2023) ชี้ให้เห็นว่าการจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยยับยั้งอาชญากรรม แต่ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรมและความรู้สึกปลอดภัยในสังคม สำหรับในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2566) รายงานว่าจำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม คดีความผิดทางออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตและการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับคดีออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการดำเนินคดี ซึ่งจำนวนคดีที่ต่ำสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีความปลอดภัย ผู้คนมีวิถีชีวิตที่สงบสุข ไร้กังวล โดยเคารพสิทธิของกันและกัน

การลดจำนวนคดีและเพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่ปลอดภัย ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบป้องกันอาชญากรรม การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่และชุมชน และการพัฒนาทักษะและเทคโนโลยีในการสืบสวนสอบสวน โดยเฉพาะในคดีความผิดทางออนไลน์ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

3) ประเด็นการวัดความปลอดภัยบนท้องถนน หมายถึง บุคคลสามารถใช้รถใช้ถนน และเดินทางเท้าที่ปราศจากความอันตราย โดยมีโครงสร้างพื้นฐานทางถนนที่ได้มาตรฐาน มีการเคารพกฎจราจรอย่างเคร่งครัดในการสัญจรบนถนนที่ปลอดภัย รวมถึงมีระบบการจัดการที่ตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต

ตัวชี้วัด 4.14 จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน คือ การวัดความปลอดภัยบนท้องถนนในประเทศไทยที่ประกอบด้วยผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ และทุพพลภาพ จากอุบัติเหตุทางถนน อุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญและเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตและบาดเจ็บในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย (World Health Organization, 2018) การติดตามจำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนช่วยให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Wegman et al. (2008) ที่เสนอว่าการลดจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนควรเป็น

เป้าหมายหลักของนโยบายความปลอดภัยทางถนน นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 3.6 ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วโลกลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2563 (United Nations, 2015)

การติดตามตัวชี้วัดนี้อย่างต่อเนื่องช่วยในการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการความปลอดภัยทางถนนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้ในการระบุจุดเสี่ยงหรือช่วงเวลาที่มีอุบัติเหตุสูง การออกแบบมาตรการป้องกันที่เหมาะสม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อปรับปรุงความปลอดภัยทางถนน (Elvik et al., 2009) นอกจากนี้ ยังช่วยในการประเมินผลกระทบของการรณรงค์ด้านความปลอดภัยทางถนน การบังคับใช้กฎหมายจราจร และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานถนน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนระดับความเสี่ยงและอันตรายที่ประชาชนต้องเผชิญเมื่อใช้ถนน การลดลงของจำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการปรับปรุงความปลอดภัยทางถนน ในขณะที่การเพิ่มขึ้นอาจบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการทบทวนและเสริมสร้างมาตรการความปลอดภัย

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบระดับความปลอดภัยทางถนนระหว่างพื้นที่หรือช่วงเวลาต่างๆ ได้ ทำให้สามารถระบุพื้นที่หรือช่วงเวลาที่ต้องการการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน การวิเคราะห์แนวโน้มของจำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุยังช่วยในการประเมินผลกระทบของนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการไป ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการสร้างความปลอดภัยบนท้องถนนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด 4.15 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ คือ จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสหรือผู้สูงอายุที่อยู่กับบุคคลอื่น เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงความพร้อมของสังคมในการรองรับสังคมสูงวัย และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ Knodel and Teerawichitchainan (2021) ชี้ให้เห็นว่าการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ สำหรับในประเทศไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2565) รายงานว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวและสังคม อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยผู้สูงอายุในเขตชนบทมีแนวโน้มที่จะอยู่กับครอบครัวมากกว่า

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การเตรียมความพร้อมในการดูแลช่วยให้พวกเขามีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มั่นคง ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการไร้ที่อยู่อาศัย หรือการอยู่เพียงลำพัง เพื่อการรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

การลดสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวและการสร้างระบบสนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยสำหรับทุกช่วงวัย ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนานโยบายและบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวัย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเชื่อมโยงผู้สูงอายุกับครอบครัวและชุมชน และการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวที่ผสมผสานระหว่างการดูแลในครอบครัวและการบริการในชุมชน

8.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย องค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและความเข้มแข็งของชุมชน

การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการที่มีคุณภาพมีผลโดยตรงต่อความเข้มแข็งของชุมชนและคุณภาพชีวิตของครอบครัว Tangcharoensathien et al. (2022) พบว่าการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในพื้นที่ชนบทของไทยช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการสาธารณะ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ในทางกลับกัน ชุมชนที่เข้มแข็งมักมีความสามารถในการระดมทรัพยากรและความร่วมมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นได้ดีขึ้น

มิติที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยทางสังคมและความอบอุ่นของครอบครัว

ความปลอดภัยในสังคมมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและความอบอุ่นของครอบครัว Knodel and Teerawichitchainan (2021) ชี้ให้เห็นว่าในสังคมที่มีความปลอดภัยสูง ครอบครัวมีแนวโน้มที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นและมีความเครียดน้อยลง ซึ่งส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ในขณะเดียวกัน ครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็งก็มีส่วนสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในชุมชน โดยเฉพาะในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ

มิติที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือนและความปลอดภัยทางสังคม

การเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์และการปฏิสัมพันธ์ในโลกเสมือนมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อความปลอดภัยทางสังคม Kemp and Miladinovic (2023) พบว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมสามารถเพิ่มการเฝ้าระวังและการรายงานอาชญากรรมในชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากเกินไปหรือไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาความปลอดภัยทางไซเบอร์และการแพร่กระจายของข้อมูลที่เป็นอันตราย

มิติที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงสวัสดิการและความเป็นธรรมในสังคม

การเข้าถึงสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม Prakongsai et al. (2023) แสดงให้เห็นว่าการขยายความครอบคลุมของระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในประเทศไทยช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น

มิติที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนและความปลอดภัยทางสังคม

ชุมชนที่เข้มแข็งมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย Pongsudhirak (2023) วิเคราะห์ว่าชุมชนที่มีความสามัคคีและมีกลไกการจัดการปัญหาภายในที่มีประสิทธิภาพมักมีอัตราอาชญากรรมที่ต่ำกว่าและมีความรู้สึกปลอดภัยสูงกว่า นอกจากนี้ ชุมชนที่เข้มแข็งยังสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลและบริการแต่ยังอาจส่งผลต่อรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "การอภิบาลแบบเครือข่าย" (Network Governance) ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาและดำเนินนโยบาย แนวคิดนี้สอดคล้องกับความซับซ้อนของ

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และเน้นย้ำความสำคัญของการมีมุมมองแบบองค์รวมในการพัฒนานโยบาย

การพัฒนานโยบายและมาตรการส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยจึงควรใช้แนวทางแบบบูรณาการ (Integrated Approach) ที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ และมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลนโยบายควรพิจารณาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 15 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 8.1 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	(1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม	1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	ระบบขนส่งที่มีความสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ จะสร้างความคุ้มค่าในการประหยัดเวลาได้เหมาะสม และเป็นเชื่อมั่นต่อคนในสังคม
	(2) ประเด็นการวัดการเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ หมายถึง บุคคลสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปโภคของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกายให้ถูกสุขอนามัย และใช้ชำระล้างสิ่งปฏิกูลได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งสามารถใช้บริการด้านสาธารณูปการในการเชื่อมต่อโครงสร้างเครือข่ายสาธารณะอันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ การทำงาน การศึกษา ตลอดจนการสื่อสารระหว่างชุมชนที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน	2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	สะท้อนการเข้าถึงบริการสาธารณะ การศึกษา การทำงาน และโอกาสทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งยังบ่งชี้ถึงภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรในสังคมดิจิทัล
		3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	สะท้อนถึงครัวเรือนที่เข้าถึงการบริการน้ำประปา ซึ่งไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อสุขภาพ สุขอนามัย และ

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
			คุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน
	(3) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม	4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน	มาตรการการคุ้มครองประชาชนที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มความมั่นคงทางชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศ
		5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	สะท้อนถึงความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือเยียวยา ทั้งด้านการเข้าถึง (การลงทะเบียน) และผลลัพธ์ (การได้รับเบี้ยยังชีพ)
		6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	สะท้อนถึงความครอบคลุมของระบบสวัสดิการและความสามารถของรัฐในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากบัตรผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้สำหรับผู้สูงอายุ
	(4) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)	แสดงถึง การที่ประชากรไทยได้รับการดูแลและเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพ อันทำให้สถานะสุขภาพทั้งสถิติชีพ อัตราการเกิด การตาย สาเหตุการตายอยู่ในมาตรฐานที่เหมาะสม
	(5) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับ	8. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	แสดงถึงคุณภาพการศึกษาของประชากรในประเทศ ทั้งระบบการศึกษาของประเทศ และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของประชากร

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	การพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา อันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ	9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	สะท้อนถึงสัดส่วนของเยาวชนในวัยเรียนที่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับนี้ได้จริง ทำให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน
4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	(6) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ร่วมสร้างความรักความเอาใจใส่ด้วยกัน ทั้งยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสื่อสารกัน ร่วมกันแก้ปัญหา ทำตามบทบาทหน้าที่ พึ่งพากันในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ข้อมูลข่าวสาร การเรียน ทุนทางสังคม และการฝ่าฟันความยากลำบากร่วมกัน
	(7) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทางวิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป	11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และร่วมกันกระจายความเสี่ยงลดความยากลำบาก ครอบคลุมการดูแลตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ และตาย
	(8) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อม	12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	ความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาและประสิทธิภาพในการทำงาน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมถึง

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน		ความเหงาหรือโดดเดี่ยวของผู้คนในสังคม
4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	(9) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้	13. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	ส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ ตลอดจนความเชื่อมั่นในพื้นที่ทั้งส่วนบุคคล และพื้นที่สาธารณะ รวมถึงมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมในการรับความคุ้มครอง และมีความยุติธรรมทางกฎหมายที่พึงพาได้
	(10) ประเด็นการวัดความปลอดภัยบนท้องถนน หมายถึง บุคคลสามารถใช้รถใช้ถนน และเดินทางเท้าที่ปราศจากความอันตราย โดยมีโครงสร้างพื้นฐานทางถนนที่ได้มาตรฐาน มีการเคารพกฎจราจรอย่างเคร่งครัดในการสัญจรบนถนนที่ปลอดภัย รวมถึงมีระบบการจัดการที่ตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต	14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	สะท้อนระดับความเสี่ยงและอันตรายที่ประชาชนต้องเผชิญเมื่อใช้ถนน การลดลงของจำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการปรับปรุงความปลอดภัยทางถนน ในขณะที่การเพิ่มขึ้นอาจบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการทบทวนและเสริมสร้างมาตรการความปลอดภัย
	(11) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัย เหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ	15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	แสดงถึงสังคมให้การดูแลบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สูงอายุไม่ให้อยู่ผู้เดียงเพียงลำพัง มีการเตรียมความพร้อมและมีพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้สูงอายุได้พักพิง

8.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 9 ณ วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยมีการเสนอตัวชี้วัดเช่น สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ) สัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากรแสนคน ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD)) ร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว จำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมของกองทุนสวัสดิการต่อตำบล สัดส่วนและจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคม จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ต่อประชากรแสนคน ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน

ทั้งนี้ จำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดน และจำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เสนอไปนั้น กองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาและหารือกับกองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ เห็นว่าตัวชี้วัดไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของทั้งประเทศได้ และการช่วยเหลือเยียวยามีเกณฑ์ในการพิจารณาเฉพาะในพื้นที่

ทั้งนี้จากการประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว คณะที่ปรึกษาได้มีการปรับปรุงตัวชี้วัดใหม่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้การปรับปรุงตัวชี้วัดมีคุณภาพสอดคล้องกับการวัดผลกระทบจึงได้เพิ่มตัวชี้วัดที่สำคัญต่อโครงสร้างพื้นที่ฐาน สวัสดิการ และพื้นที่ปลอดภัย รายละเอียดดังตารางที่ 8.2 – 8.4 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

8.2.1 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดองค์ประกอบย่อยที่ 4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ การวัดด้านการเข้าถึงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา การวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข และการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา

ตารางที่ 8.2 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ										
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐที่ก่อให้เกิดความสะดวก ปลอดภัย และรวดเร็วในการเดินทาง และเกิดความคุ้มค่าอย่างสูงสุด	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-2.36}{57.87}\times 100$	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. **สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง**	✓	✓	✓	✓	✓	รายงานโครงสร้างพื้นฐานที่ทำเป็นประจำทุกปี หากแต่ว่ายังเป็นข้อมูลที่ช้าไป 1 ปี กล่าวคือ สมมุติว่ารายงานออกปี 2560 แต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นผลการดำเนินงานในของปีก่อนหน้าคือปี 2559

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วง ระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/ การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การเข้าถึงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ										
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรในสังคมดิจิทัล	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-2.22)}{112.31}\times100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** สะท้อนถึงครัวเรือนที่เข้าถึงการบริการน้ำประปา ซึ่งไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อสุขภาพ สุขอนามัย และคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-67.64}{23.15}\times100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา										
4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงมาตรการการคุ้มครองประชาชนที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มความมั่นคงทางชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศ	ไม่สามารถคำนวณได้เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	ไม่สามารถคำนวณได้เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2566). **รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย**. **หมายเหตุ:** การสำรวจข้อมูลครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน เริ่มต้นในปี 2566	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด**: การสำรวจข้อมูลครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน เริ่มต้นในปี 2566
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบการช่วยเหลือเยียวยา โดยสะท้อนทั้งด้านการเข้าถึง (การลงทะเบียน) และผลลัพธ์ (การได้รับเบี้ยยังชีพ)	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ดีมาก 66.37-100.00	$\tilde{x}=\frac{x-30.94}{52.76}\times100$							
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมของระบบสวัสดิการและความสามารถของรัฐในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากบัตรผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้สำหรับผู้สูงอายุ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-65.76}{40.43}\times100$	กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. **จำนวนและอัตราผู้สูงอายุ.**	✓	✓	✓	✓	✓	
คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข										
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงการที่ประชาชนเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพ ส่งผลให้อัตราการเกิด การตาย และสาเหตุการตายอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสม	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-24.41}{236.94}\times100$	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. **สถิติสาธารณสุข.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การเข้าถึงระบบการศึกษา										
8. ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาประเทศ อีกทั้งยังแสดงถึงคุณภาพการศึกษาและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{61.93-x}{24.86}\times100$	International Institute for Management Development: IMD. **World Digital Competitiveness Index Infrastructure: Education.**	✓	✓	✓	✓	✓	
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงสัดส่วนของเยาวชนในวัยเรียนที่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับนี้ได้จริง ทำให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-50.82}{18.35}\times100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**	✓	✓	✓	✓	✓	

8.2.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูล องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านครอบครัวอบอุ่น การวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง และการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน

ตารางที่ 8.3 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
ครอบครัวอบอุ่น										
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสาร การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ และการดูแลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจนสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้โดยไม่แตกแยก	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-64.56}{28.15}\times 100$	กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **สถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวภาพรวมในแต่ละมิติระดับภาพรวมระดับประเทศ**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
ชุมชนเข้มแข็ง										
11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้ง การดูแล และการบริหารจัดการองค์กรชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลสมาชิกกลุ่มตั้งแต่เกิดจนตาย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความสามัคคีกันในชุมชน	ไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	ไม่สามารถคำนวณได้เนื่องจากมีเก็บเพียงเฉพาะปี พ.ศ. 2566	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). **ข้อมูลกองทุนสวัสดิการ.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** การจัดเก็บข้อมูลเริ่มต้นเมื่อปี 2566 โดยถูกบรรจุให้อยู่ในตัวชี้วัดของ กพร. ปัจจุบันมีเป้าหมายที่จะทำถึงปี 2570
การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน										
12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีความสุข	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}= \frac{x-65.72}{8.75} \times 100$	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.). **รายงานประจำปี Thailand Digital Outlook.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** ตั้งแต่ปี 2566 ต้นไปถึงจะดำเนินการเก็บข้อมูลทุกปี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00								

8.2.3 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูล องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม

ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด และการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย

ตารางที่ 8.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด										
13. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับคดีออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการดำเนินคดี ซึ่งจำนวนคดีที่ต่ำสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีความ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{79013.84-x}{40444.68}\times 100$	สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม (เฉพาะฐานความผิด 1) ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ 2) ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 3) ฐานความผิดพิเศษ: พ.ร.บ. ว่าด้วย**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ปลอดภัย ผู้คนมีวิถีชีวิตที่สงบสุข ไร้กังวล	○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00		**การกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์) 4) ฐานความผิดฉ้อโกงที่กระทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์.**						
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	**เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่** ที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงและอันตรายที่ประชาชนต้องเผชิญเมื่อใช้ถนน การลดลงของจำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการปรับปรุงความปลอดภัยทางถนน ในขณะที่การเพิ่มขึ้นอาจบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการทบทวนและเสริมสร้างมาตรการความปลอดภัย	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{1160450.80-x}{467800.61}\times 100$	ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน. **รายงานสถิติผู้ประสบภัยจากรถทั่วประเทศ.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
ความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย										
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุ	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** เนื่องจากผู้สูงอายุสะท้อน ระดับความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ รวมถึงการที่ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง การขอความช่วยเหลือ หรือความต้องการ รวมถึงสถานที่ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 50.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.32 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 22.71-33.62 ○ ต้องปรับปรุง 33.63-44.53 ○ ปานกลาง 44.54-55.45 ○ ดี 55.46-66.36 ○ ดีมาก 66.37-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-85.64}{9.02}\times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย.** **หมายเหตุ:** การสำรวจข้อมูลร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุ (สำรวจ 3 ปี/ครั้ง) โดยตั้งแต่ปี 2567 เป็นต้นไปจะทำการเก็บข้อมูลทุกปี	✓	✓	✓	✓	✓	

8.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

ตารางที่ 8.5 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ																	
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	44.55	43.14	43.39	34.49	18.05	26.32	N/A
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	26.95	29.77	29.76	34.64	39.94	47.9	51.36	57.02	61.12	69.67	77.15	80.92	N/A
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	73.77	73.91	75.03	75.51	75.69	76.98	78.4	80.42	80.99	82.28	84.67	84.59	N/A
4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	99.34
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	N/A	N/A	N/A	N/A	43.95	48.43	55.63	55.61	55.65	57.36	66.14	66.43	63.44	68.38	70.69	69.49	N/A
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	79.47	78.74	77.37	75.79	78.72	81.97	96.17	87.52	N/A

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพและอัตราการตาย)	202.82	197.38	194.22	185.18	188.63	188.12	175.58	163.40	152.37	142.02	143.35	136.08	120.71	116.26	95.71	82.94	N/A
8. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	46	43	47	47	51	52	51	54	48	52	54	56	56	55	56	53	54
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	N/A	N/A	57.5	57.6	56	55.2	57.7	57.1	57.6	58.3	57.7	58.4	60.3	60.7	64.1	64.8	N/A
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน																	
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	84.24	84.32	85.43	85.07	85.5	85.6	85.81	85.47	71.47
11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	16.97
12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	68	71	N/A	N/A	72

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม																	
13. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	58,217	61,651	61,526	59,584	56,746	47,754	59,529	69,829
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1,030,297	896,968	941,898	822,804
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	92	N/A	N/A	N/A	91	N/A	N/A	91.3	N/A	N/A	89	N/A	N/A	N/A	88	N/A	N/A

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 8.6 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	**69.69**	**74.57**	**56.03**	**54.94**	**36.43**	**36.93**	**42.07**	**39.72**	**42.86**	**42.49**	**47.76**	**47.84**	**49.34**	**51.78**	**56.02**	**56.53**	**55.11**
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	72.90	70.46	70.89	55.51	27.10	41.39	41.34
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	25.97	28.48	28.48	32.82	37.54	44.63	47.71	52.75	56.40	64.01	70.67	74.03	69.57
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	26.46	27.06	31.90	33.98	34.75	40.32	46.46	55.18	57.65	63.22	73.54	73.19	69.98
4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชนภาคเอกชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	N/A	N/A	N/A	N/A	24.66	33.14	46.79	46.74	46.83	50.07	66.71	67.25	61.58	70.95	75.34	73.06	73.12
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	33.91	32.11	28.70	24.80	32.05	40.08	75.20	53.81	56.36
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)	75.30	73.00	71.67	67.85	69.31	69.10	63.80	58.66	54.00	49.64	50.20	47.13	40.65	38.76	30.09	24.70	31.19

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
8. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	64.08	76.14	60.05	60.05	43.97	39.95	43.97	31.90	56.03	39.95	31.90	23.86	23.86	27.88	23.86	35.92	31.90
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	N/A	N/A	36.38	36.92	28.21	23.85	37.47	34.20	36.92	40.74	37.47	41.28	51.63	53.81	72.34	76.15	67.43
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**69.89**	**70.18**	**74.12**	**72.84**	**50.76**	**66.93**	**69.58**	**71.26**	**48.69**
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.89	70.18	74.12	72.84	74.37	74.72	75.47	74.26	24.53
11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.15	59.14	63.68	68.25	72.85

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	**73.85**	**71.34**	**68.84**	**66.35**	**63.86**	**63.49**	**63.12**	**62.75**	**54.93**	**49.29**	**41.20**	**39.68**	**40.41**	**37.45**	**53.26**	**41.45**	**41.08**
13. จำนวนคดีที่(จำนวนคดีจับกุมตามประเภทความผิด)ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	51.42	42.93	43.24	48.04	55.06	77.29	48.18	22.71
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.82	56.32	46.72	72.18
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	73.85	71.34	68.84	66.35	63.86	63.49	63.12	62.75	54.93	47.17	39.46	36.12	32.79	29.47	26.15	29.47	28.36

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 8.7 ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	71.80	72.97	62.77	60.91	51.99	51.94	53.64	52.51	56.98	55.26	56.19	55.28	47.06	53.43	60.04	57.71	48.63
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**71.74**	**72.94**	**62.11**	**60.38**	**48.23**	**48.42**	**51.53**	**49.92**	**54.80**	**52.78**	**52.63**	**51.71**	**46.60**	**50.63**	**59.21**	**55.07**	**47.95**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	71.77	72.96	62.44	60.65	50.15	50.21	52.60	51.24	55.89	53.99	54.36	53.45	46.84	52.05	59.62	56.41	48.29

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 8.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

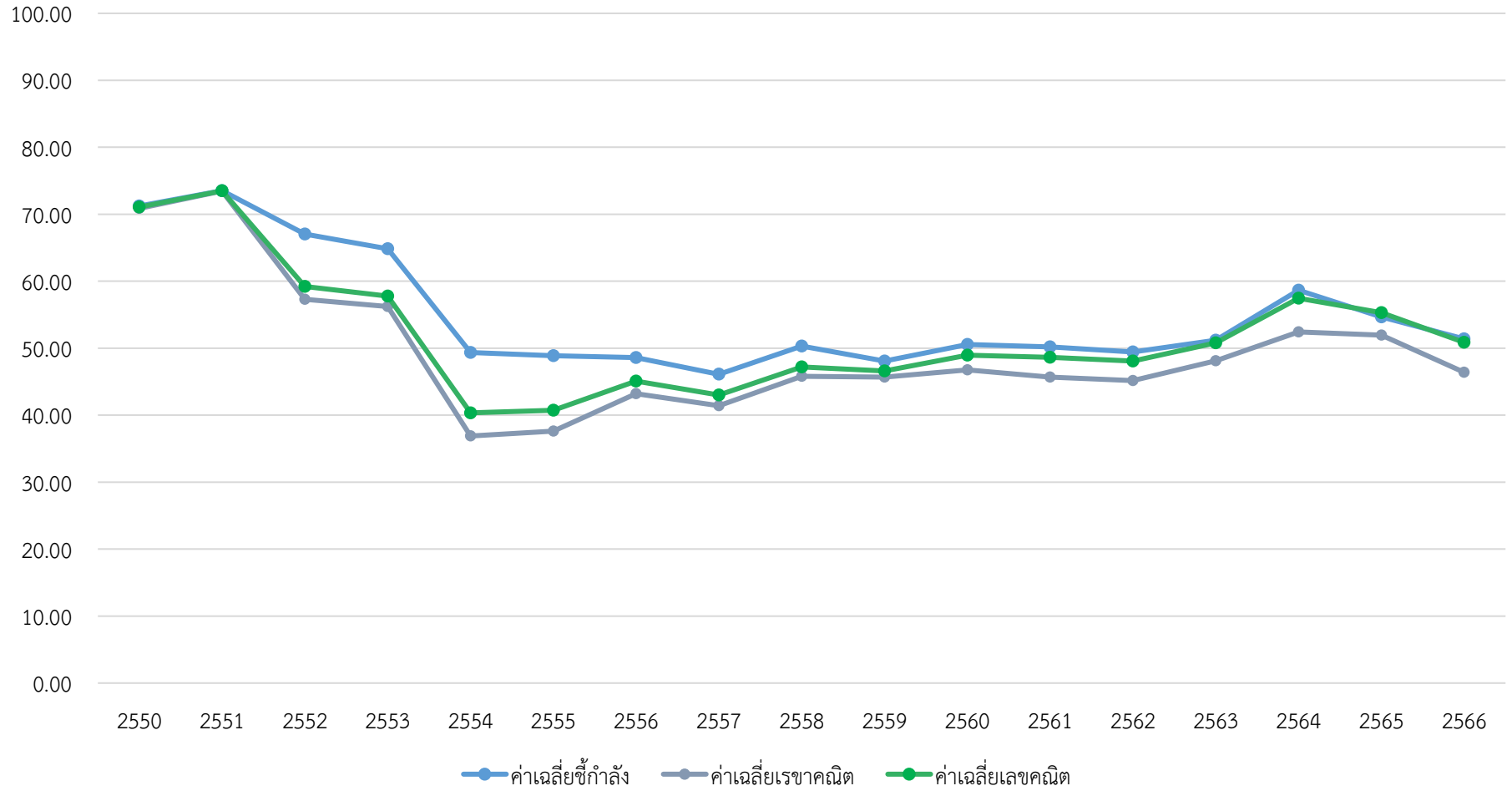

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

8.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านการมีสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยตามที่นำเสนอมานี้ เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมในการประเมินผลกระทบการพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคง ความปลอดภัย และการมีปฏิสัมพันธ์ของประชาชนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติต่าง ๆ ของสังคม ทั้งด้านความเป็นธรรมในการการเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน ทั้งในโลกความเป็นจริงและโลกเสมือน และการมีพื้นที่ปลอดภัยทั้งความปลอดภัยทางกายภาพและทางจิตใจ ที่ได้รับการได้รับการคุ้มครองและเยียวยา จากการวิเคราะห์แนวคิดและนิยามสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติต่างๆ ของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดความยุติธรรมทางสังคม ทฤษฎีทุนทางสังคม และแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

2. ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น และเชิงลบ เช่น ภาระในการเก็บข้อมูลและความเสี่ยงของการมุ่งเน้นที่ตัวชี้วัดมากเกินไป

4. แนวทางการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการกับระบบที่มีอยู่ การพัฒนาระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างสม่ำเสมอ เป็นแนวทางสำคัญในการนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต กล่าวคือ

1. การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Prakongsai et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสังคมแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยได้อย่างทันท่วงที

2. การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Rasanathan et al. (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมและความปลอดภัยในสังคม ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Benach et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณภาพของความสัมพันธ์ทางสังคม หรือความรู้สึกปลอดภัยในชุมชน

4. การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสังคม Nutbeam et al. (2023) เน้นความสำคัญของการพัฒนาความรอบรู้ด้านสังคมของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของตนเองและชุมชน

5. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนานโยบายสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน

ในท้ายที่สุด การพัฒนาสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ การใช้องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนา มากกว่าจะเป็นเป้าหมายในตัวเอง การมุ่งสู่สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 8

ภาษาไทย

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2566). **รายงานสถานการณ์ครอบครัวไทย ปี 2565.** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). **รายงานสถานการณ์ทางสังคม ปี 2565.** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2565). **รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564.** มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2565). **รายงานประจำปี 2564.** สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **สรุปผลการสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและการเข้าใจดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566.** สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2566). **สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประจำปี พ.ศ. 2565**. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Barrientos, A. (2022). Social protection for poverty reduction in lower-income countries. **Journal of Development Studies, 58**(2), 259-276.

Barro, R. J., & Lee, J. W. (2013). A new data set of educational attainment in the world, 1950–2010. Journal of Development Economics, 104, 184-198. https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2012.10.001

Benach, J., Malmusi, D., Yasui, Y., & Martínez, J. M. (2022). A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach. **Journal of Epidemiology and Community Health, 67**(3), 286-291.

Bloom, D. E., Khoury, A., & Subbaraman, R. (2023). The promise and peril of universal health care. **Science, 361**(6404), eaat9644.

Castells, M. (2021). **The rise of the network society** (3rd ed.). Wiley-Blackwell.

Chandoevwit, W., & Phatchana, P. (2022). Intra-household inequality in Thailand: Health and education. **Journal of the Asia Pacific Economy, 27**(2), 348-369.

Coleman, J. S., Campbell, E. Q., Hobson, C. J., McPartland, J., Mood, A. M., Weinfeld, F. D., & York, R. L. (1966). Equality of educational opportunity. US Government Printing Office.

Cybersecurity and Infrastructure Security Agency. (2023). **Cybersecurity best practices.** https://www.cisa.gov/cybersecurity-best-practices

Elvik, R., Høye, A., Vaa, T., & Sørensen, M. (2009). The handbook of road safety measures (2nd ed.). Emerald Group Publishing.

Fleurbaey, M., & Blanchet, D. (2021). **Beyond GDP: Measuring welfare and assessing sustainability.** Oxford University Press.

Gruskin, S., & Tarantola, D. (2022). Health and human rights. In **Oxford Textbook of Global Public Health** (pp. 365-381). Oxford University Press.

Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2022). The role of cognitive skills in economic development. **Journal of Economic Literature, 46**(3), 607-668.

Hanushek, E. A., & Wößmann, L. (2007). The role of education quality for economic growth. World Bank Policy Research Working Paper No. 4122. https://ssrn.com/abstract=960379

Helsper, E. J. (2012). A corresponding fields model for the links between social and digital exclusion. Communication Theory, 22(4), 403-426. https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2012.01416.x

International Institute for Management Development. (2023). **World competitiveness ranking 2023.** https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness/

Jaensirisak, S., Paksarsawan, S., Luathep, P., & Fukuda, T. (2022). Urban transport policy in Thailand: A challenge for sustainable transport. **Transport Policy, 83**, 1-9.

Kaminsky, J. A. (2015). Public equity and water utilities: The impact of public equity on water utility performance. Water Resources Management, 29(10), 3833-3846. https://doi.org/10.1007/s11269-015-1029-4

Kemp, S., & Miladinovic, M. (2023). **Digital 2023: Global overview report.** We Are Social & Hootsuite.

Kickbusch, I., & Gleicher, D. (2022). **Governance for health in the 21st century.** World Health Organization.

Knodel, J., & Teerawichitchainan, B. (2021). Aging in Thailand: Past, present, and future. **Journal of Aging in Emerging Economies, 8**(1), 1-16.

Knodel, J., Teerawichitchainan, B., Prachuabmoh, V., & Pothisiri, W. (2015). The situation of Thailand's older population: An update based on the 2014 Survey of Older Persons in Thailand. HelpAge International.

Koltay, T. (2011). The media and information literacy: Emerging issues. **Library Review, 60**(7), 484-496.

Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., & Lozano, R. (Eds.). (2022). **World report on violence and health.** World Health Organization.

Lathapipat, D., & Sondergaard, L. M. (2023). **Thailand's education system: Benchmarking quality and equity.** World Bank Group.

Litman, T. (2023). **Evaluating public transit benefits and costs: Best practices guidebook.** Victoria Transport Policy Institute.

Marmot, M. (2022). **The health gap: The challenge of an unequal world.** Bloomsbury Publishing.

Mihailidis, P. (2018). **Civic Media Literacies: Re-Imagining Human Connection in an Age of Digital Abundance.** Routledge.

Muller, J. Z. (2023). **The tyranny of metrics.** Princeton University Press.

Nutbeam, D., McGill, B., & Premkumar, P. (2023). Improving health literacy in community populations: A review of progress. **Health Promotion International, 33**(5), 901-911.

Palmer, M. (2013). Social protection and disability: A call for action. Oxford Development Studies, 41(2), 139-154. https://doi.org/10.1080/13600818.2012.746295

Patcharanarumol, W., Tangcharoensathien, V., Limwattananon, S., Panichkriangkrai, W., Pachanee, K., Poungkantha, W., ... & Mills, A. (2022). **Why and how did Thailand achieve good health at low cost? In 'Good health at low cost' 25 years on** (pp. 193-223). London School of Hygiene and Tropical Medicine.

Pongboon, S., Durongdej, S., & Sirisupluxana, P. (2022). Community welfare fund: A tool for community empowerment in Thailand. **Journal of Asian Public Policy, 15**(2), 228-244.

Pongsudhirak, T. (2023). Thailand's deep political divide: A threat to democracy and stability. **Asian Affairs, 54**(1), 119-137.

Prainsack, B. (2023). The value of healthcare data: To nudge, or not? **Policy Studies, 39**(1), 98-117.

Prakongsai, P., Limwattananon, S., & Tangcharoensathien, V. (2023). **The equity impact of Universal Coverage: Health care finance, catastrophic health expenditure, utilization and government subsidies in Thailand.** International Health Policy Program, Ministry of Public Health.

Prilleltensky, I. (2021). Mattering at the intersection of psychology, philosophy, and politics. **American Journal of Community Psychology, 65**(1-2), 16-34.

Putnam, R. D. (2000). **Bowling alone: The collapse and revival of American community.** Simon & Schuster.

Rasanathan, K., Damji, N., Atsbeha, T., Drisse, M. N. B., Davis, A., Dora, C., ... & Webb, D. (2023). Ensuring multisectoral action on the determinants of reproductive, maternal, newborn, child, and adolescent health in the post-2015 era. **BMJ, 351**, h4213.

Rawls, J. (1999). **A theory of justice (Revised ed.).** Harvard University Press.

Sasat, S., & Bowers, B. J. (2013). Spotlight Thailand. **The Gerontologist, 53**(5), 711-717. https://doi.org/10.1093/geront/gnt038

Selwyn, N. (2004). Reconsidering political and popular understandings of the digital divide. **New Media & Society, 6**(3), 341-362. https://doi.org/10.1177/1461444804042519

Sen, A. (1999). Development as freedom. Oxford University Press.

Sen, A. (2021). Development as freedom. Anchor Books.

Shue, H. (2022). **Basic rights: Subsistence, affluence, and U.S. foreign policy (3rd ed.).** Princeton University Press.

Songprapa, T., & Theerapuncharoen, N. (2023). Digital technology adoption and family well-being in Thailand. **Journal of Family Issues, 44**(3), 684-706.

Tangcharoensathien, V., Witthayapipopsakul, W., Panichkriangkrai, W., Patcharanarumol, W., & Mills, A. (2022). Health systems development in Thailand: A solid platform for successful implementation of universal health coverage. **The Lancet, 391**(10126), 1205-1223.

United Nations Development Programme. (1994). **Human Development Report 1994**. Oxford University Press.

United Nations. (2010). **The human right to water and sanitation.** Resolution adopted by the General Assembly on 28 July 2010, A/RES/64/292. https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/292

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development**. https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development.** https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development.** https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development**. https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development.** https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2015). **Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development.** https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

United Nations. (2021). **The Sustainable Development Goals Report 2021**. United Nations.

Van Dijk, J. A. G. M. (2020). **The digital divide**. Polity Press.

Walker, A. (2018). **The new dynamics of ageing**. Policy Press.

Wegman, F., Aarts, L., & Bax, C. (2008). Advancing sustainable safety: National road safety outlook for The Netherlands for 2005–2020. **Safety Science, 44**(2), 159-171. https://doi.org/10.1016/j.ssci.2005.07.006

WHO/UNICEF. (2017). **Progress on drinking water, sanitation and hygiene: 2017 update and SDG baselines**. World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF). https://www.unicef.org/publications/index_96611.html

Wibulpolprasert, S., Sirilak, S., Ekachampaka, P., & Wattanamano, N. (2023). Thailand health profile 2021-2022. **Ministry of Public Health.**

World Bank. (2018). **Water supply and sanitation in Thailand: Turning finance into services for the future. World Bank Group**. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29801

World Health Organization. (2011). **World report on disability. World Health Organization.** https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

World Health Organization. (2018). **Global status report on road safety 2018. World Health Organization.** https://www.who.int/publications/i/item/9789241565684

Zuboff, S. (2023). **The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power.** PublicAffairs.

บทที่ 9
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 5 ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

เนื้อในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนที่พัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงระดับความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาเป็นกรอบแนวคิดหลักจากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้กับการกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ที่มีองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตหลัก แบ่งออกเป็น 6 ด้าน โดยมีด้านสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สำนักงานสถิติของสหภาพยุโรป (Eurostat) ได้ออกแบบกรอบการทำงานเพื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตและจัดทำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ Eurostat เพื่อให้สามารถนำตัวชี้วัดไปใช้ได้จริง ซึ่งมิติด้านสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบของดัชนีคุณภาพชีวิตของ Eurostat โดยกำหนดองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการดำรงชีวิต เป็นหนึ่งในข้อมูลที่ทำมาใช้เป็นประเด็นการชี้วัด คือ มลภาวะ การเข้าถึงพื้นที่สีเขียวและพักผ่อนหย่อนใจ และภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง นอกจากนี้มิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข ของ OECD ที่กำหนดมิติคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทุนทางธรรมชาติเป็นมิติหลักที่นำไปสู่การชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข และสอดคล้องกับกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาเมืองด้าน "ล้มแล้วลุกไว" (Resilience) มิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ การแบ่งปันพลังงานทดแทน พื้นที่สีเขียวต่อประชากร การเปลี่ยนแปลงการปกคลุมของต้นไม้ และพื้นที่ธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครอง พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน คือ **"คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ"**

ในการศึกษามิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนมุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้และเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบายการบริหารและการพัฒนาของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนา และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุดสำหรับประชาชนและสังคม ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมที่รุนแรง

สำหรับที่จะกล่าวต่อไป เป็นการนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยเริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบย่อย ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการสร้างสภาพแวดล้อม

ที่มีคุณภาพและยั่งยืน และสรุปด้วยการย้ำถึงความสำคัญของการใช้มุมมองแบบองค์รวมในการประเมินและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

9.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้นครอบคลุมมิติที่สำคัญของสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ตามแนวคิดทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาหลายประการ กล่าวคือ แนวทางแบบองค์รวมต่อสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนเป็นพื้นฐานสำคัญของกรอบแนวคิดนี้ โดยมุ่งเน้นการพิจารณาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเชื่อมโยงและสมดุล แนวคิดนี้ตระหนักว่าความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมไม่สามารถแยกออกจากบริบททางเศรษฐกิจและสังคมได้ การมีสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนจึงไม่เพียงแต่หมายถึงการมีอากาศและน้ำที่สะอาด แต่ยังรวมถึงการมีระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมที่ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ Ostrom (2019) เสนอแนวคิด "ระบบนิเวศสังคม" (Social-ecological systems) ซึ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติเป็นระบบที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ที่เน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ ของการพัฒนา รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ (United Nations, 2023) ซึ่งในบริบทของประเทศไทย แนวทางแบบองค์รวมนี้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) การประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมได้รับการยอมรับมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในการออกแบบนโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ Marks (2021) ชี้ให้เห็นว่าการใช้แนวทางแบบองค์รวมในการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยช่วยให้เกิดการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ มากขึ้น และนำไปสู่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การพัฒนานโยบายการจัดการน้ำแบบบูรณาการ ที่ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ยังรวมถึงการอนุรักษ์แหล่งน้ำต้นน้ำ การจัดการน้ำเสีย และการปรับตัวต่อภัยแล้งและอุทกภัย

รูปแบบการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความท้าทายในการสร้างสมดุลนี้เกิดขึ้นเนื่องจากบางครั้งการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และในทางกลับกัน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดอาจจำกัดโอกาสทางเศรษฐกิจ Raworth (2021) เสนอแนวคิด "เศรษฐศาสตร์โดนัท" (Doughnut Economics) ที่มุ่งหาจุดสมดุลระหว่างความต้องการทางสังคมและขีดจำกัดทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเป็นภัยคุกคามระดับโลก การรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยในการสร้างสมดุลนี้มีความท้าทายเฉพาะ โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศกำลังพยายามยกระดับเศรษฐกิจและหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง Pongpiriyakij (2022) วิเคราะห์ว่าการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมและการจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนานโยบายที่สร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม Tangcharoensathien et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม (Participatory Environmental Policy Development) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

เชิงนโยบาย ตั้งแต่การระบุปัญหา การเสนอทางเลือก ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล แนวทางนี้ช่วยให้นโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมมากขึ้น และช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย

อย่างไรก็ตาม การนำนิยามสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนไปใช้ในทางปฏิบัติอาจเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัจจัยอื่น ที่ส่งผลต่อการมีสภาพแวดล้อมที่ยังยืน กล่าวคือ

1. ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนอย่างแท้จริงอาจต้องการการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ใช้เวลานาน ในขณะที่ความต้องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น มลพิษทางอากาศหรือการจัดการขยะ อาจมีความเร่งด่วนมากกว่า Gruskin and Tarantola (2022) เสนอว่าการสร้างสมดุลระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการลงทุนในการป้องกันและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

2. ความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศ และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท การนำกรอบแนวคิดไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น Tantivess et al. (2022) เน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและดำเนินนโยบายสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่

3. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อรูปแบบการผลิต การบริโภค และระบบนิเวศอย่างรวดเร็ว Prainsack (2023) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมต้องคำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

4. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนอย่างครอบคลุมต้องการการลงทุนที่สำคัญทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสะอาด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Tangcharoensathien et al. (2021) เสนอว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนนโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบทของทรัพยากรที่จำกัด

5. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการพัฒนาเมือง Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "สิ่งแวดล้อมในทุกนโยบาย" (Environment in All Policies) ซึ่งเน้นการบูรณาการประเด็นสิ่งแวดล้อมเข้าสู่นโยบายทุกภาคส่วน แต่การดำเนินการตามแนวคิดนี้ในทางปฏิบัติยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดจึงต้องตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้จะช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย การพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่และระบบนิเวศ โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาตัวชี้วัดขึ้นในการศึกษานี้

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง การผลิตที่มีสมรรถนะในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดการของเสียให้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต

องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หมายถึง บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ และดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่บุคคลคำนึงถึงความเสียหายของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันดูแลระบบนิเวศที่มีความหลากหลายให้เกิดความสมบูรณ์ และร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษา สิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อการดำรงชีวิต

ดังนั้น การทำความเข้าใจในความสำคัญเหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากในแต่ละองค์ประกอบย่อยเหล่านี้ จะมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้น โดยการพัฒนาตัวชี้วัดคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และความสามารถในการสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากมิติสภาพแวดล้อม มิติคุณภาพและมิติความยั่งยืนในระยะยาว นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยเฉพาะในด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

9.1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่การผลิตและการบริโภค Kanchanapibul et al. (2020) พบว่าการส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและหมุนเวียน นำมาสู่ 1 ประเด็นในการวัดประกอบด้วย ด้านการลดการใช้ทรัพยากร

1) ประเด็นการวัดด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องได้แก่

ตัวชี้วัด 5.1 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย หมายถึง สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนที่เป็นพลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานชีวมวล เป็นต้น ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายที่เป็นพลังงานที่ผู้ใช้บริโภคโดยตรง เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เชื้อเพลิงชีวภาพ เป็นต้น ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดความก้าวหน้าในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้พลังงานสะอาดและยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ

ทางอากาศ Tongsopit et al. (2021) พบว่า การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการพัฒนาเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ โดยในประเทศไทย กระทรวงพลังงาน (2566) รายงานว่าสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 18.7 ซึ่งใกล้เคียงกับเป้าหมายตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2561-2580 ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 30 ในปี 2580 อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทนในภาคขนส่งและอุตสาหกรรม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ผลกระทบต่อความสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติด้านพฤติกรรมของผู้ใช้พลังงานที่ตระหนักถึงการลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานสะอาด การสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทน Chaichaloempreecha et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้นโยบายส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนแบบกระจายศูนย์ (Distributed Renewable Energy) เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและความมั่นคงของระบบพลังงาน และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด 5.2 ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง คือ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีการและข้อกำหนดในกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 หรือ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน การกำจัดแบบผสมผสาน หรือ วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงสาธารณสุขกำหนด หรือ คณะกรรมการจังหวัดให้คำแนะนำ และปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น ผ้าป่ารีไซเคิล กิจกรรม Big Cleaning Day กิจกรรมทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ กิจกรรมรับซื้อของเก่าสีเขียว กิจกรรมธนาคารขยะชุมชน ธนาคารขยะโรงเรียน ศูนย์รีไซเคิลชุมชน กิจกรรมขยะแลกไข่ ขยะแลกของกิจกฟรรมตลาดนัดมือสอง เป็นต้น รวมทั้งปริมาณขยะรีไซเคิลที่มีการคัดแยกที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย ต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการจัดการของเสียและการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริโภคที่ยั่งยืน Manomaivibool et al. (2020) ชี้ให้เห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยลดมลพิษและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ยังช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยในประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ (2565) รายงานว่าร้อยละของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74.6 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 82.3 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการจัดการขยะในพื้นที่ห่างไกลและการส่งเสริมการคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิด

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ผลกระทบต่อความสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติด้านพฤติกรรมของบุคคลในสังคมของการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ สภาพภูมิทัศน์และสุขภาพอนามัยของคนในสังคม

การเพิ่มร้อยละของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการขยะ การส่งเสริมการคัดแยกขยะ และการสร้างความตระหนักในหมู่ประชาชน Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ เช่น การใช้ระบบ IoT ในการติดตามและวางแผนการเก็บขยะ และการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการซื้อขายวัสดุรีไซเคิล

ตัวชี้วัด 5.3 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก คือ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศ เป็นการวัดความก้าวหน้าในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 Wanlop et al. (2021) เน้นย้ำว่าการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยในประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกตามความตกลงปารีส โดยตั้งเป้าลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20-25 จากระดับการปล่อยปกติภายในปี 2573 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2566) รายงานว่าในปี 2564 ประเทศไทยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ร้อยละ 17.49 เมื่อเทียบกับระดับการปล่อยปกติ ซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าที่สำคัญ แต่ยังต้องมีความพยายามเพิ่มเติมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ พฤติกรรมของบุคคลในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ และการรักษาความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้มีค่าคงที่หรืออยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบภูมิอากาศโลก

การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนในหลายภาคส่วน ทั้งพลังงาน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการขนส่ง Poaponsakorn and Meethom (2023) เสนอแนวทางการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การกำหนดราคาคาร์บอนและการสร้างตลาดคาร์บอน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเอกชน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสะอาด

9.1.2 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี กล่าวคือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน องค์ประกอบนี้ให้ความสำคัญกับการรักษาคุณภาพของอากาศ น้ำ และดิน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์และระบบนิเวศ Apte et al. (2019) ชี้ให้เห็นว่ามลพิษทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่สำคัญที่สุดในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองและพื้นที่อุตสาหกรรม นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย คุณภาพอากาศ คุณภาพดิน คุณภาพน้ำ

1) ประเด็นการวัดคุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ

ตัวชี้วัด 5.4 จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ คือ จำนวนผู้ที่เข้ารับการคัดกรองเพื่อหาความเสี่ยงหรือตรวจวินิจฉัยโรคที่อาจเกิดจากมลพิษทางอากาศ ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงผลกระทบของมลพิษทางอากาศต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่และภาคเหนือที่ประสบปัญหาหมอกควัน Phosri et al. (2022) พบว่า มลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเพิ่มขึ้นของโรคระบบทางเดินหายใจและโรคหัวใจและหลอดเลือดในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข (2566) รายงานว่า จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงที่มีปัญหาฝุ่น PM2.5 สูง อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมลพิษทางอากาศและผลกระทบต่อสุขภาพยังมีข้อจำกัด

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากอัตราการป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากรลดลง แสดงว่ามีปริมาณฝุ่นละอองและสารเคมีที่ลดลง ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพอากาศที่ดีนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย

การลดจำนวนผู้ป่วยจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อสุขภาพ ซึ่งต้องอาศัยการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ การปรับปรุงระบบเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ และการสร้างความตระหนักในหมู่ประชาชน Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยี IoT และ Big Data ในการติดตามคุณภาพอากาศแบบเรียลไทม์และการพยากรณ์มลพิษทางอากาศ เพื่อให้สามารถออกมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที

2) ประเด็นการวัดคุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

ตัวชี้วัด 5.5 อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช คือ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคหรือ อาการผิดปกติที่เกิดจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกาย โดยอาจเกิดอาการอย่างเฉียบพลันหรือสะสมอยู่ในร่างกายและเกิดพิษเรื้อรัง ตัวชี้วัดนี้มุ่งวัดผลกระทบของการใช้สารเคมีทางการเกษตรต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในประเทศที่มีภาคเกษตรกรรมขนาดใหญ่อย่างประเทศไทย Panuwet et al. (2020) พบว่าการใช้สารกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่เหมาะสมไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรโดยตรง แต่ยังส่งผลต่อคุณภาพดินและน้ำ และอาจปนเปื้อนในผลผลิตทางการเกษตร โดยในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565) รายงานว่า อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในบางพื้นที่ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างเข้มข้น

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ หากอัตราการป่วยของเกษตรกรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชลดลง แสดงว่าประชากรมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรลดลง และมีการผลิตที่ปลอดภัย ส่งผลให้มีคุณภาพดินที่ดี นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย

การลดอัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความปลอดภัยทางอาหารและสุขภาพของเกษตรกร ซึ่งต้องอาศัยการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การควบคุมการใช้สารเคมีทางการเกษตรและการให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) สำหรับผลผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัย

3) ประเด็นการวัดคุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ

ตัวชี้วัด 5.6 อัตราคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี คือ คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน พิจารณาจากดัชนีคุณภาพน้ำผิวดิน (Water Quality Index; WQI) ซึ่งเป็นดัชนีในการประเมินสถานการณ์คุณภาพผิวดินโดยรวม คำนวณจาก 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลายน้ำ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) การปนเปื้อนของกลุ่มแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด การปนเปื้อนของกลุ่มแบคทีเรียกลุ่ม ฟีคอลโคลิฟอร์ม และแอมโมเนีย ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงคุณภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน แต่ไม่รวมถึงน้ำบาดาล และในกรณีที่แหล่งน้ำนั้นอยู่ติดกับทะเล ซึ่งมีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การเกษตร และการอุปโภคบริโภคของประชาชน Chittasao et al. (2021) ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพน้ำที่ดีไม่เพียงแต่สำคัญต่อสุขภาพของมนุษย์ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสมดุลของระบบนิเวศ กรมควบคุมมลพิษ (2566) รายงานว่าในปี 2565

แหล่งน้ำผิวดินหลักของประเทศไทยร้อยละ 38 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32 ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม ยังมีแหล่งน้ำหลายแห่งที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนเมืองและเขตอุตสาหกรรม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สภาพแวดล้อมที่ดีเนื่องจากคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและมีความ ปลอดภัย เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภค

การเพิ่มสัดส่วนของแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยการควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด การปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย และการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย และการพัฒนาระบบเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ เพื่อให้สามารถตรวจจับและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำได้อย่างรวดเร็ว

9.1.3 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรักษาความสมดุลของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์ประกอบนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการรักษาพื้นที่ป่าไม้ Laurance et al. (2020) เน้นย้ำความสำคัญของการอนุรักษ์ระบบนิเวศในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะในประเทศเขตร้อนอย่างประเทศไทย นำมาสู่ 2 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย การดูแลระบบนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1) ประเด็นการวัดการดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงหรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข

ตัวชี้วัด 5.7 จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน คือ บุคคลที่มีความสนใจ มีการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ มีความเสียสละ และอุทิศตัวในการทำงานด้านการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืน ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น Poonpoksin et al. (2021) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่อนุรักษ์ของประเทศไทย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2566) รายงานว่าจำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 274,362 คน ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการพัฒนาศักยภาพและการสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ การที่บุคคลช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย การปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มจำนวนและประสิทธิภาพของอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องอาศัยการสร้างความตระหนัก การพัฒนาทักษะ และการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเสริมพลังอาสาสมัคร เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการรายงานปัญหาสิ่งแวดล้อมและการแบ่งปันความรู้ด้านการอนุรักษ์

ตัวชี้วัด 5.8 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ คือ จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง อัคคีภัย วาตภัย ตัวชี้วัดนี้วัดผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ Marks and Lebel (2020) พบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้ประเทศไทยเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้ง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2566) รายงานว่า เกิดความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยมีความผันผวนในแต่ละปี ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น โดยในปี 2566 มีจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับความเสียหาย 41,147 ชุมชน ซึ่งลดลงจากปี 2565 ที่มีจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับความเสียหาย 55,255 ชุมชน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม

การลดความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของสังคมและระบบนิเวศ ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า การวางผังเมืองที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เป็นแนวป้องกันตามธรรมชาติ Poaponsakorn and Meethom (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีการคาดการณ์สภาพอากาศและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการภัยพิบัติแบบบูรณาการ เพื่อลดความเสียหายและเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยพิบัติ

2) ประเด็นการวัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัด 5.9 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ คือ จำนวนพื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่า โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัส หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม เมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ตัวชี้วัดนี้สะท้อนถึงความสำเร็จในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนที่สำคัญและเป็นที่อยู่อาศัยของความหลากหลายทางชีวภาพ Laurance et al. (2020) เน้นย้ำความสำคัญของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะในประเทศเขตร้อนอย่างประเทศไทย กรมป่าไม้ (2566) ได้รายงานว่า สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทยลดลงเล็กน้อยในช่วงที่ผ่านมา โดยในปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 31.47 ลดลงจากร้อยละ 31.57 ในปี 2565 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 40

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ คุณค่าของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาวะโดยรวมของบุคคล ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

การเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นเป้าหมายสำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งต้องอาศัยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม และการส่งเสริมการปลูกป่าในพื้นที่เอกชน Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีการสำรวจระยะไกลและปัญญาประดิษฐ์ในการติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้แบบเรียลไทม์

และการพัฒนากลไกการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการทางนิเวศ (Payment for Ecosystem Services) เพื่อสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจในการอนุรักษ์ป่า

ตัวชี้วัด 5.10 ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี คือ การวัดการดูแลระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลของประเทศไทย แนวปะการังเป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความหลากหลายทางชีวภาพและเศรษฐกิจชายฝั่ง โดยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทางทะเลนับพันชนิดและสนับสนุนการประมงและการท่องเที่ยว (Moberg & Folke, 1999) สถานภาพของแนวปะการังจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของสุขภาพของระบบนิเวศทางทะเลโดยรวม การใช้ตัวชี้วัดนี้สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์ทางทะเลระดับโลก เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 14 ของสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน (United Nations, 2015) นอกจากนี้ การติดตามสถานภาพแนวปะการังยังช่วยในการประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษทางทะเล ซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในปัจจุบัน (Hughes et al., 2017)

การใช้เกณฑ์ "สมบูรณ์ดี" ในการประเมินสถานภาพแนวปะการังเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดได้ ซึ่งช่วยในการกำหนดนโยบายและมาตรการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ การประเมินนี้มักจะพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความหลากหลายของชนิดปะการัง อัตราการปกคลุมของปะการังมีชีวิต และสภาพแวดล้อมโดยรอบ (English et al., 1997) ข้อมูลเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแนวปะการังเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรทางทะเลของประเทศไทยได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ สะท้อนถึงคุณภาพน้ำทะเลที่ดี การควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการการท่องเที่ยวและการประมงอย่างยั่งยืน และความสำเร็จในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเลและการเพิ่มความเป็นกรดของมหาสมุทร

การที่แนวปะการังมีสถานภาพสมบูรณ์ดียังส่งผลดีต่อระบบนิเวศโดยรวม โดยช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการประมงพื้นบ้าน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนั้น การใช้ตัวชี้วัดนี้จึงไม่เพียงแต่วัดสถานะของแนวปะการังเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพโดยรวมของการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 9.1 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
5.1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	(1) ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน	1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	สะท้อนพฤติกรรมของผู้ใช้พลังงานที่ตระหนักถึงการลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
		2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ สภาพภูมิทัศน์และสุขภาพอนามัยของคนในสังคม
		3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ และการรักษาความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้มีค่าคงที่หรืออยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบภูมิอากาศโลก
5.2 การวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	(2) ประเด็นวัดด้านคุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ	4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	หากอัตราการป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากรลดลง แสดงว่ามีปริมาณฝุ่นละอองและสารเคมีที่ลดลง ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพอากาศที่ดีนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย
	(3) ประเด็นวัดด้านคุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเอง จากการใช้สารกำจัดศัตรูพืชอันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	หากอัตราการป่วยของเกษตรกรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชลดลง แสดงว่าประชากรมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรลดลงและมีการผลิตที่ปลอดภัย ส่งผลให้มีคุณภาพดินที่ดี นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	(4) ประเด็นวัดด้านคุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่น เหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ	6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	สะท้อนสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและมีความปลอดภัย เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภค
5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	(5) ประเด็นวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงหรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข	7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	สะท้อนถึงการที่บุคคลช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย การปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	สะท้อนถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม
	(6) ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน	9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	สะท้อนถึงคุณค่าของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาวะโดยรวมของบุคคล ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต
		10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	สะท้อนถึงคุณภาพน้ำทะเลที่ดี การควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการการท่องเที่ยวและการประมงอย่างยั่งยืน และความสำเร็จในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิน้ำทะเลและการเพิ่มความเป็นกรดของมหาสมุทร

9.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 13 ณ วันวันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ยังผลให้เกิดการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อม การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับ สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อพลังงานหมุนเวียน สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนที่กำจัดถูกต้องหรือนำกลับมาใช้ใหม่ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ อัตราผู้ป่วยที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวนผู้สมัครอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ สำหรับมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร โดยมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดบางตัว เช่น มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร เป็นจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ เนื่องจากสะท้อนถึงประสิทธิภาพการเตรียมพร้อมการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติของภาครัฐ และความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชนในประเทศ และเพิ่มสถานภาพแนวปะการังอยู่ในเกณฑ์สมบูรณ์ดี นอกจากนี้มีการเสนอให้นำตัวชี้วัดบางตัวออก เช่น จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและมีข้อจำกัดของข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 9.2 – 9.4 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

9.2.1 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1 ประเด็นการวัด ได้แก่ การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 9.2 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม										
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** เนื่องจากในปัจจุบันการใช้พลังงานทดแทนสามารถช่วยลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติฟื้นฟูตัวเอง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-12.24}{6.00}\times 100$	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. **ผลสัดส่วนพลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย(ร้อยละสะสม)**	✓	✓	✓	✓	✓	
2. ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนได้รับ	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** สะท้อนให้เห็นถึง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method	กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การจัดการอย่างถูกต้อง	ประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะมูลฝอย ขยะถูกนำไปจัดการอย่างถูกต้อง ปลอดภัย และการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อการลดการเกิดขยะในพื้นที่	16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-11.88}{41.00}\times100$	**รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย.**						
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สะท้อนถึงพฤติกรรมการบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เลือกซื้อสินค้าที่จำเป็น ใช้ซ้ำ ซ่อมแซม และลดปริมาณขยะ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{318191.25-x}{117142.03}\times100$	United Nations. Climete Change: Thailand. **Biennial update report (BUR).**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** เป็นรายงานที่จัดทำย้อนหลัง 2 ปี จึงไม่มีการรายงานในปีปัจจุบัน

9.2.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี
ประกอบด้วย 3 ประเด็นการวัด ได้แก่ คุณภาพอากาศ คุณภาพดิน และคุณภาพน้ำ

ตารางที่ 9.3 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
คุณภาพอากาศ										
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการสะท้อนนโยบายและมาตรการของภาครัฐในการควบคุมมลพิษทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรณรงค์ เฝ้าระวัง และคัดกรองประชาชนเพื่อให้ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศลดลง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{7159941.15-x}{7388264.30}\times 100$	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข. **จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
คุณภาพดิน										
5. อัตราป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของประชากรเกี่ยวกับวิธีใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ลดปัญหาสุขภาพของประชากร ลดความเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ จากการสัมผัสสารเคมี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{28.14-x}{24.81}\times 100$	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ Health Data Center (HDC) กระทรวงสาธารณสุข. **อัตราป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
คุณภาพน้ำ										
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้เพื่ออุปโภค บริโภค และการดำรงชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งคุณภาพน้ำที่ดียังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีแหล่งอาหารที่ดีและเหมาะสมกับประชาชนภายในประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-8.05}{48.90}\times 100$	กรมควบคุมมลพิษ. **รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย.**	✓	✓	✓	✓	✓	

9.2.3 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 ประเด็นการวัด ได้แก่ การดูแลระบบนิเวศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 9.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การดูแลระบบนิเวศ										
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ดูแล รักษา ปกป้อง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยืนของประชาชนในพื้นที่	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-(-22066.97)}{87413.94}\times 100$	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. **จำนวนสถิติการสมัคร ทสม.**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเตรียมพร้อมการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติของภาครัฐ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชนในประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงลบ ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{142089.45-x}{143553.90}\times 100$	ศูนย์เชื่อมโยงความรู้และการวิจัยนวัตกรรมด้านภัยพิบัติ. **สถานการณ์และแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติ**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม										
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ป้องกันน้ำท่วม ดินถล่ม ภัยแล้ง ช่วยฟอกอากาศ ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และบำบัดน้ำเสีย อีกทั้งประชาชนยังได้ใช้ประโยชน์ในการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อให้เกิดความสุขทั้งทางกายและทางใจอีกด้วย	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-30.09}{4.83}\times 100$	สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์ทางทะเล แนวปะการังที่สมบูรณ์ดีแสดงให้เห็นถึงคุณภาพน้ำทะเลที่ดี การควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการการท่องเที่ยวและการประมงอย่างยั่งยืน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-2.60}{82.22}\times 100$	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ. **รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลฯ จังหวัด.**	✓	✓	✓	✓	✓	

9.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ตารางที่ 9.5 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม																	
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	16.5	16.15	14.38	13.99	14.32
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	22.04	23.78	24.76	23.82	22.25	23.57	27.16	30.09	31.06	35.37	42.71	38.85	32.57	34.17	37.15	38.13	37.74
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	240,535	237,686	237,769	249,658	243,334	239,941	232,560	246,269	258,580	273,750	282,638	286,680	280,728	N/A	N/A	N/A	N/A
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี																	
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	3,158,516	2,239,096	1,889,519	5,042,099
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	16.49	17.12	12.51	16.98	14.5	15.15	19.12	18.23	20.95	18.85	22.75	14.16	13.07	13.75	11.08	14.26	8.72
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	19	22	35	32	36	34	28	29	34	34	28	46	34	39	42	43	42

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม																	
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	N/A	N/A	2	5	13	18	467	858	8,139	23,439	20,616	18,563	22,851	23,069	39,876	43,278	18,788
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	55,329	86,026	90,840	107,291	98,596	53,456	78,493	45,910	33,334	42,388	53,087	33,606	48,421	45,228	47,493	55,255	41,147
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	N/A	33.44	33.54	33.54	33.54	33.54	31.57	31.62	31.6	31.58	31.58	31.68	31.68	31.64	31.59	31.57	31.47
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0	0	24.25	31.20	32.25	33.15	51.53	52.56	63.16

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 9.6 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	**45.54**	**48.88**	**50.04**	**43.82**	**44.60**	**47.67**	**55.19**	**52.91**	**48.84**	**47.62**	**52.78**	**46.34**	**51.12**	**49.74**	**42.26**	**41.18**	**42.52**
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.91	65.08	35.59	29.09	34.59
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	24.79	29.03	31.43	29.14	25.30	28.53	37.27	44.42	46.80	57.30	75.21	65.79	50.47	54.39	61.65	64.04	63.08
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	66.29	68.72	68.65	58.50	63.90	66.80	73.10	61.40	50.89	37.94	30.35	26.90	31.98	29.74	29.54	30.42	29.90
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	**34.68**	**36.47**	**59.05**	**46.98**	**56.07**	**52.71**	**38.58**	**41.39**	**41.02**	**45.26**	**31.26**	**66.98**	**56.90**	**58.48**	**68.26**	**66.25**	**58.79**
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.16	66.60	71.34	28.66
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	46.96	44.42	63.00	44.98	54.98	52.36	36.36	39.94	28.98	37.45	21.73	56.35	60.74	58.00	68.76	55.94	78.27
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	22.39	28.53	55.11	48.98	57.16	53.07	40.80	42.84	53.07	53.07	40.80	77.61	53.07	63.29	69.43	71.47	69.43
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	**60.44**	**54.20**	**44.12**	**40.30**	**42.32**	**52.81**	**33.58**	**41.64**	**47.20**	**50.79**	**42.01**	**47.44**	**46.41**	**47.09**	**56.84**	**56.67**	**54.83**
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	N/A	N/A	25.25	25.25	25.26	25.26	25.78	26.23	34.56	52.06	48.83	46.48	51.39	51.63	70.86	74.75	46.74
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	60.44	39.05	35.70	24.24	30.30	61.74	44.30	67.00	75.76	69.45	62.00	75.57	65.25	67.47	65.90	60.49	70.32

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	N/A	69.34	71.41	71.41	71.41	71.41	30.66	31.69	31.28	30.87	30.87	32.94	32.94	32.11	31.07	30.66	28.59
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	26.33	34.79	36.06	37.16	59.51	60.76	73.67

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 9.7 ดัชนีรวม (Composite Index) ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	48.06	47.10	51.44	43.79	48.04	51.12	43.44	45.63	45.81	47.94	42.93	54.42	51.66	52.00	56.79	55.67	52.50
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**45.70**	**45.89**	**50.71**	**43.62**	**47.30**	**51.00**	**41.50**	**45.01**	**45.56**	**47.84**	**41.08**	**52.81**	**51.30**	**51.55**	**54.73**	**53.67**	**51.56**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	46.88	46.52	51.07	43.70	47.66	51.06	42.45	45.31	45.69	47.89	42.02	53.59	51.48	51.77	55.79	54.70	52.05

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 9.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

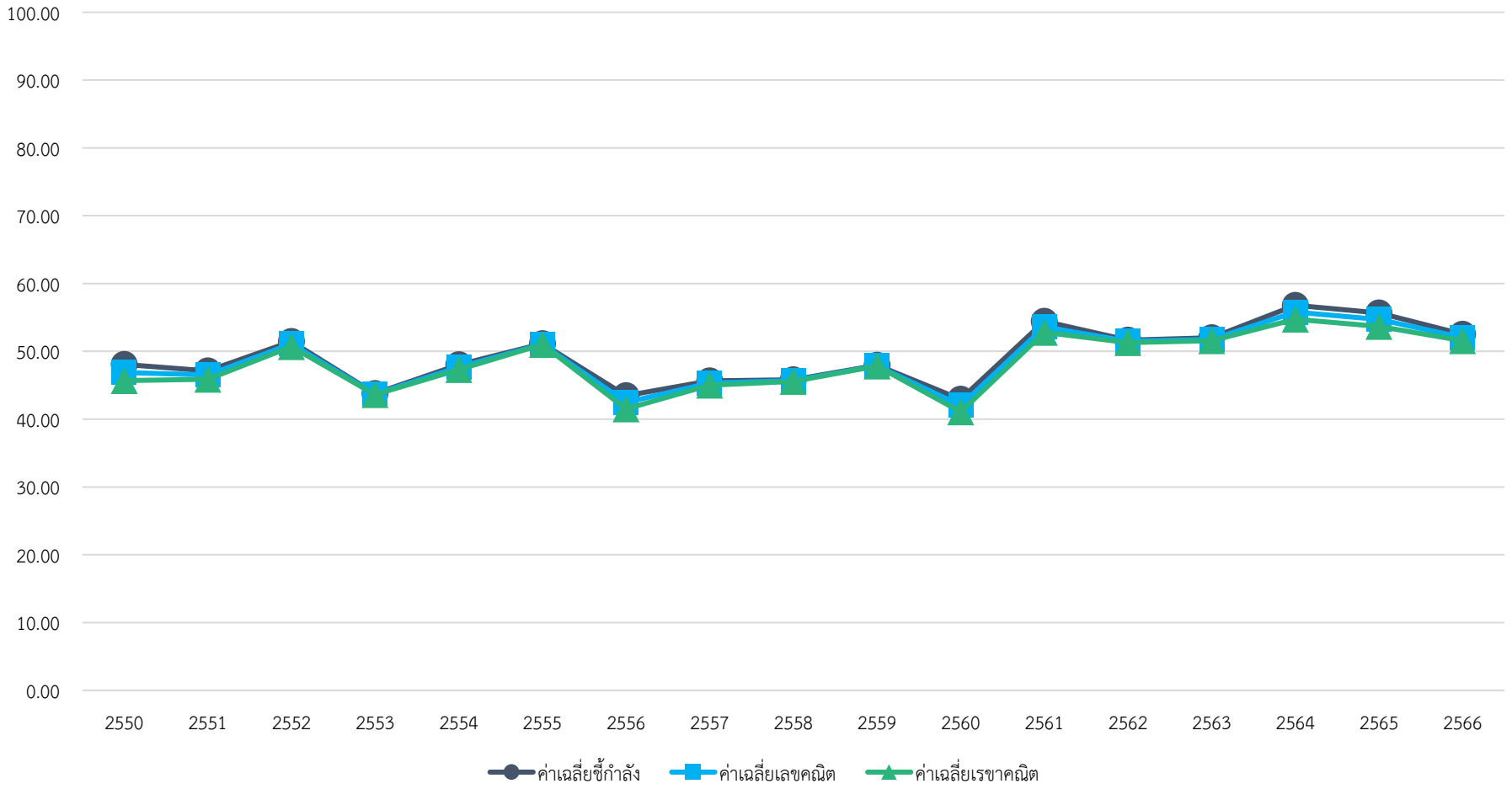

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

9.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดสำหรับสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนตามที่นำเสนอในบทนี้ เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านการผลิตและบริโภค คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการดูแลระบบนิเวศ จากการวิเคราะห์และอภิปรายผล สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน เศรษฐกิจหมุนเวียน และบริการทางนิเวศ

2. ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเชิงลบ เช่น การมุ่งเน้นที่ตัวเลขมากเกินไป

4. แนวทางการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการกับระบบที่มีอยู่ การพัฒนาระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างสม่ำเสมอ เป็นแนวทางสำคัญในการนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต กล่าวคือ

1. การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Prakongsai et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างทันท่วงที

2. การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Rasanathan et al. (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Benach et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณภาพของระบบนิเวศ หรือความพึงพอใจของชุมชนต่อสภาพแวดล้อม

4. การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสิ่งแวดล้อม Nutbeam et al. (2023) เน้นความสำคัญของการพัฒนาความรอบรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของตนเองและชุมชน

5. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีบริบททางนิเวศวิทยาและเศรษฐกิจสังคมใกล้เคียงกัน

ในท้ายที่สุด การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความท้าทายการใช้องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนามากกว่าจะเป็นเป้าหมายการมุ่งสู่สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืนจริงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางนิเวศวิทยา สังคม วัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 9

ภาษาไทย

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). **รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2564**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2566). **รายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดินทั่วประเทศ ปี 2565.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมป่าไม้. (2566). **รายงานพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี 2564**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2566). **รายงานสถานการณ์สาธารณภัยประจำปี 2564**. กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2566). **รายงานผลการดำเนินงานอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ประจำปี 2565.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กระทรวงพลังงาน. (2566). **รายงานสถิติพลังงานของประเทศไทย 2565.** กระทรวงพลังงาน.

กระทรวงสาธารณสุข. (2566). **รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม ปี 2565**. กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). **รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี 2564**. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนไทย พ.ศ. 2564**. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)**. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Apte, J. S., Brauer, M., Cohen, A. J., Ezzati, M., & Pope III, C. A. (2019). Ambient PM2.5 reduces global and regional life expectancy. **Environmental Science & Technology Letters, 5**(9), 546-551.

Benach, J., Malmusi, D., Yasui, Y., & Martínez, J. M. (2022). A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach. **Journal of Epidemiology and Community Health, 67**(3), 286-291.

Brundtland Commission. (1987). **Our common future**. Oxford University Press.

Chaichaloempreecha, A., Wattanapongphasuk, S., & Santisirisomboon, J. (2022). The role of distributed renewable energy in Thailand's energy transition. **Energy Strategy Reviews, 39**, 100760.

Chittasao, N., Usapein, P., & Chavalparit, O. (2021). Water quality index for assessment of surface water quality in Thailand. **Environmental Monitoring and Assessment, 193**(7), 432.

Ellen MacArthur Foundation. (2021). **The circular economy: A transformative Covid-19 recovery strategy.** Ellen MacArthur Foundation.

English, S., Wilkinson, C., & Baker, V. (1997). **Survey manual for tropical marine resources (2nd ed.).** Australian Institute of Marine Science.

Gruskin, S., & Tarantola, D. (2022). Health and human rights. **In Oxford Textbook of Global Public Health (pp. 365-381).** Oxford University Press.

Hughes, T. P., Kerry, J. T., Álvarez-Noriega, M., Álvarez-Romero, J. G., Anderson, K. D., Baird, A. H., Babcock, R. C., Beger, M., Bellwood, D. R., Berkelmans, R., Bridge, T. C., Butler, I. R., Byrne, M., Cantin, N. E., Comeau, S., Connolly, S. R., Cumming, G. S., Dalton, S. J., Diaz-Pulido, G., ... Wilson, S. K. (2017). **Global warming and recurrent mass bleaching of corals**. Nature, 543(7645), 373-377.

Kanchanapibul, M., Lacka, E., Wang, X., & Chan, H. K. (2020). An empirical investigation of green purchase behaviour among the young generation. **Journal of Cleaner Production, 66**, 528-536.

Kickbusch, I., & Gleicher, D. (2022). **Governance for health in the 21st century**. World Health Organization.

Laurance, W. F., Sayer, J., & Cassman, K. G. (2020). Agricultural expansion and its impacts on tropical nature. **Trends in Ecology & Evolution, 29**(2), 107-116.

Manomaivibool, P., Srivichai, M., Unroj, P., & Dokmaingam, P. (2020). Chiang Rai Zero Waste: Participatory action research to promote source separation in rural areas. **Resources, Conservation and Recycling, 136**, 142-152.

Marks, D. (2021). Climate change and Thailand: Impact and response. **Contemporary Southeast Asia, 33**(2), 229-258.

Marks, D., & Lebel, L. (2020). Disaster governance and the scalar politics of incomplete decentralization: Fragmented and contested responses to the 2011 floods in Central Thailand. **Habitat International, 52**, 57-66.

Millennium Ecosystem Assessment. (2005). **Ecosystems and human well-being: Synthesis**. Island Press.

Moberg, F., & Folke, C. (1999). **Ecological goods and services of coral reef ecosystems.** Ecological Economics, 29(2), 215-233.

Muller, J. Z. (2023). **The tyranny of metrics**. Princeton University Press.

Nutbeam, D., McGill, B., & Premkumar, P. (2023). Improving health literacy in community populations: A review of progress. **Health Promotion International, 33**(5), 901-911.

Ostrom, E. (2019). A general framework for analyzing sustainability of social-ecological systems. **Science, 325**(5939), 419-422.

Panuwet, P., Siriwong, W., Prapamontol, T., Ryan, P. B., Fiedler, N., Robson, M. G., & Barr, D. B. (2020). Agricultural pesticide management in Thailand: Situation and population health risk. **Environmental Science & Policy, 17**, 72-81.

Phosri, A., Ueda, K., Phung, V. L. H., Tawatsupa, B., Honda, A., & Takano, H. (2022). Effects of ambient air pollution on daily hospital admissions for respiratory and cardiovascular diseases in Bangkok, **Thailand. Science of The Total Environment, 802**, 149729.

Poaponsakorn, N., & Meethom, P. (2023). Impact of climate change on Thailand: A CGE analysis. **Journal of Asian Economics, 24**(4), 643-657.

Pongpiriyakij, S. (2022). Environmental policy and industrial development in Thailand. **Journal of Southeast Asian Economies, 39**(2), 153-174.

Poonpoksin, P., Wirojanagud, W., & Khuntong, S. (2021). Community participation in solid waste management: A case study of Phitsanulok Municipality, Thailand. **Waste Management & Research, 39**(1), 102-112.

Prainsack, B. (2023). The value of healthcare data: **To nudge, or not? Policy Studies, 39**(1), 98-117.

Prakongsai, P., Limwattananon, S., & Tangcharoensathien, V. (2023). **The equity impact of Universal Coverage: Health care finance, catastrophic health expenditure, utilization and government subsidies in Thailand.** International Health Policy Program, Ministry of Public Health.

Rasanathan, K., Damji, N., Atsbeha, T., Drisse, M. N. B., Davis, A., Dora, C., ... & Webb, D. (2023). **Ensuring multisectoral action on the determinants of reproductive, maternal, newborn, child, and adolescent health in the post-2015 era.** BMJ, 351, h4213.

Raworth, K. (2021). **Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist**. Random House Business.

Rockström, J., Gupta, J., Lenton, T. M., Qin, D., Lade, S. J., Abrams, J. F., ... & Winkelmann, R. (2021). Identifying a safe and just corridor for people and the planet.

Earth's Future, 9(4), e2020EF001866.

Tangcharoensathien, V., Witthayapipopsakul, W., Panichkriangkrai, W., Patcharanarumol, W., & Mills, A. (2022). Health systems development in Thailand: A solid platform for successful implementation of universal health coverage. **The Lancet, 391**(10126), 1205-1223.

Tantivess, S., Werayingyong, P., Chuengsaman, P., & Teerawattananon, Y. (2022). Universal coverage of renal dialysis in Thailand: **Promise, progress, and prospects.** BMJ, 346, f462.

Tongsopit, S., Amatayakul, W., Saculsan, P. G., Nghia, V. H., Tirapornvitoon, C., & Favre, R. (2021). Compensation schemes for distributed solar energy: International experience and implementation options for Thailand. **Energy Policy, 96**, 662-675.

United Nations. (2015). Transforming our world: **The 2030 Agenda for Sustainable Development**.

UN-Habitat. (2020). World cities report 2020: **The value of sustainable urbanization**. United Nations Human Settlements Programme.

Wanlop, N., Waramit, N., & Moody, J. (2021). Strategies to reduce greenhouse gas emissions from livestock production in Thailand. **Agriculture, 11**(4), 303.

Wibulpolprasert, S., Sirilak, S., Ekachampaka, P., & Wattanamano, N. (2023). **Thailand health profile 2021-2022.** Ministry of Public Health.

World Health Organization. (2022). **One Health: Approach for action against neglected tropical diseases 2021-2030.** World Health Organization.

บทที่ 10
แนวคิดการกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ในองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

เนื้อหาในบทนี้เป็นการอธิบายหลักคิดและหลักเกณฑ์ ในการพัฒนาตัวชี้วัดของมิติด้านธรรมาภิบาลที่พัฒนามาจากกระบวนการและแนวคิดการนิยามองค์ประกอบหลัก โดยใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวถึงความต้องการได้รับการยกย่องที่สะท้อนออกมาจาก ตำแหน่ง ยศ การให้เกียรติหรือความเคารพจากผู้อื่นมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก จากนั้นพิจารณาถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของ SDGs เพื่อลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ ประกอบกับแนวคิดคุณภาพชีวิตของ QLI ที่วัดระดับอรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) การที่บุคคลสามารถคงไว้ซึ่งบทบาททางสังคมและการได้รับการยอมรับจากสังคมจากบทบาทของตน เป็นประชาชนที่ตื่นรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาเพื่อจิตสาธารณะ ตลอดจนมีความพึงพอใจในชีวิตทั้งด้านอารมณ์ และด้านเป้าหมายในการใช้ชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD ที่มีการวัดความสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมของพลเมือง รวมถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มคนข้างบนและข้างล่างและกรอบการติดตามการพัฒนาเมืองของโลก (UMF) ของ UN Habitat ที่สะท้อนการล้มแล้วลุกไว (Resilience) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านธรรมาภิบาล ที่เกี่ยวข้องกบ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในพื้นที่ เป็นต้น สอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในหลักการมีเหตุผลและมีความรู้ พร้อมกับแนวคิดของผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น รวมถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของธรรมาภิบาล คือ **"สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม"**

ในการศึกษานี้ มุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้และเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมด้านธรรมาภิบาลของประชาชนไทย ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบการปกครองและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในบริบทของประเทศไทย ธรรมาภิบาลถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปภาครัฐและการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองและการพัฒนาประเทศ

สำหรับที่จะกล่าวต่อไป เป็นการนำเสนอรายละเอียดของกรอบแนวคิดและการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบด้านธรรมาภิบาล โดยเริ่มจากการอธิบายแนวคิดพื้นฐานและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบย่อย ตามด้วยการนำเสนอและอภิปรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการมีธรรมาภิบาล

10.1 แนวคิดในการกำหนดตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

จากนิยามปฏิบัติการข้างต้น ครอบคลุมมิติที่สำคัญของการมีธรรมาภิบาล โดยเริ่มจากแนวทางแบบองค์รวม การสร้างสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กรอบแนวคิดนี้มุ่งเน้นการพิจารณาธรรมาภิบาลในมิติต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของภาครัฐ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม การนำเสนอกรอบแนวคิดนี้จะแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติของธรรมาภิบาล

แนวคิดแบบองค์รวมต่อธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานสำคัญของกรอบแนวคิดนี้ โดยมุ่งเน้นการพิจารณาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเชื่อมโยงและสมดุล แนวคิดนี้ตระหนักว่าธรรมาภิบาลไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ การส่งเสริมธรรมาภิบาลจึงไม่เพียงแต่หมายถึงการมีกฎหมายและระบบการบริหารที่ดี แต่ยังรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เข้มแข็ง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาระบบตรวจสอบถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ

Bevir (2021) เสนอกรอบแนวคิด "การอภิบาลแบบเครือข่าย" (Network Governance) ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการสาธารณะ แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ที่เน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่างๆ ของการพัฒนา รวมถึงความยุติธรรม สันติภาพ และสถาบันที่เข้มแข็ง (United Nations, 2023)

ในบริบทของประเทศไทย แนวทางแบบองค์รวมนี้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) การประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในการพัฒนานโยบายสาธารณะได้รับการยอมรับมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในการออกแบบนโยบายการพัฒนาชุมชนและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

Tangcharoensathien et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่าการใช้แนวทางแบบองค์รวมในการพัฒนานโยบายสาธารณะในประเทศไทยช่วยให้เกิดการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ มากขึ้น และนำไปสู่การแก้ปัญหาสังคมที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การพัฒนานโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย แต่ยังรวมถึงการปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต การส่งเสริมความโปร่งใสในภาคธุรกิจ และการสร้างกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาสังคม

อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางแบบองค์รวมมาใช้ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลยังคงมีความท้าทายหลายประการ Prakongsai et al. (2023) ระบุว่าการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การขาดข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน และข้อจำกัดด้านงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วยังทำให้การวางแผนและดำเนินนโยบายแบบองค์รวมมีความซับซ้อนมากขึ้น

การพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับธรรมาภิบาลจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความท้าทายเหล่านี้ และพยายามสร้างความยืดหยุ่นและการปรับตัวให้กับระบบและนโยบายต่างๆ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "การอภิบาลเพื่อสุขภาพในศตวรรษที่ 21" (Governance for Health in the 21st Century) ซึ่งเน้นการสร้างกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย แนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาธรรมาภิบาลได้ โดยเฉพาะในการสร้างระบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การนำกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลไปใช้ในทางปฏิบัติอาจเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ซึ่งต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้การดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ เกิดประสิทธิผลสูงสุด ความท้าทายเหล่านี้ประกอบด้วย

1. ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว

การส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนอาจต้องการการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่ใช้เวลานาน ในขณะที่ความต้องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอาจมีความเร่งด่วนมากกว่า Gruskin and Tarantola (2022) เสนอว่าการสร้างสมดุลระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการลงทุนในการป้องกันและส่งเสริมธรรมาภิบาลระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างเช่น การลงทุนในระบบการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอาจใช้เวลาหลายปีกว่าจะเห็นผล แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานของธรรมาภิบาลในระยะยาว ในขณะที่การเพิ่มงบประมาณด้านการบังคับใช้กฎหมายอาจให้ผลลัพธ์ที่รวดเร็วกว่าในการลดการทุจริต แต่อาจไม่แก้ปัญหาที่รากเหง้าของการขาดธรรมาภิบาลในสังคม

2. ความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท การนำกรอบแนวคิดไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น Tantivess et al. (2022) เน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและดำเนินนโยบายธรรมาภิบาลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่

ในบริบทของประเทศไทย ความแตกต่างระหว่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ หรือระหว่างภูมิภาคต่างๆ อาจทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความท้าทายมากขึ้น เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่ชนบทอาจต้องใช้วิธีการที่แตกต่างจากในเมืองใหญ่ หรือการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐในพื้นที่ห่างไกลอาจต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร

3. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารงานภาครัฐ Prainsack (2023) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายธรรมาภิบาลต้องคำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ต่อการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย ความโปร่งใส และประสิทธิภาพของภาครัฐ

ตัวอย่างเช่น การเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลก่อให้เกิดคำถามใหม่ๆ เกี่ยวกับการรักษาความเป็นส่วนตัว การควบคุมการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ และการสร้างพื้นที่สาธารณะทางดิจิทัลที่ปลอดภัยและเป็นธรรม การพัฒนากฎระเบียบและนโยบายที่เหมาะสมจึงเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับภาครัฐ

4. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ

การส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างครอบคลุมต้องการการลงทุนที่สำคัญทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี Tangcharoensathien et al. (2021) เสนอว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนนโยบายธรรมาภิบาลในบริบทของทรัพยากรที่จำกัด

ในกรณีของประเทศไทย การจัดสรรงบประมาณระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการส่งเสริมธรรมาภิบาลอาจเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ การหาจุดสมดุลระหว่างการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญ

5. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ

การส่งเสริมธรรมาภิบาลต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งด้านการเมือง การบริหาร กระบวนการยุติธรรม และภาคประชาสังคม Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอแนวคิด "การอภิบาลแบบเครือข่าย" (Network Governance) ซึ่งเน้นการบูรณาการการทำงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ แต่การดำเนินการตามแนวคิดนี้ในทางปฏิบัติยังคงเป็นความท้าทายสำหรับหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย การแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ อาจทำให้การบูรณาการนโยบายและการดำเนินงานเป็นไปได้ยาก การสร้างกลไกการประสานงานและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหานี้

การตระหนักถึงความท้าทายเหล่านี้จะช่วยให้การนำกรอบแนวคิดไปใช้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย การพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละชุมชนและกลุ่มประชากร

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินธรรมาภิบาลต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดจากหลากหลายสาขาวิชา ทั้งด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยสามประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของภาครัฐ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดที่สะท้อนมิติต่าง ๆ ของธรรมาภิบาล การพัฒนากรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างเครื่องมือในการประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและการส่งเสริมประชาธิปไตยในประเทศ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมธรรมาภิบาลจำเป็นต้องคำนึงถึงมิติใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางดิจิทัล ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐในยุคข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) Meijer and Bekkers (2021) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการสื่อสารระหว่างภาครัฐและประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้เกิดทั้งโอกาสและความท้าทายใหม่ๆ ในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล การพัฒนานโยบายและมาตรการที่เหมาะสมจึงต้องคำนึงถึงการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรมและการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของประชาชนในยุคดิจิทัล

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลในประเทศไทย Knodel and Teerawichitchainan (2021) ระบุว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ โดยคาดการณ์ว่าภายในปี 2573 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพิจารณาในการพัฒนานโยบายและมาตรการ

ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดสวัสดิการสังคม การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ

ความท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทยคือการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ซึ่งเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน Tangcharoensathien et al. (2022) ชี้ให้เห็นว่าการทุจริตไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐ แต่ยังบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ของรัฐ การพัฒนากลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมแห่งความโปร่งใสและความรับผิดชอบในภาครัฐจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทย

การส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทยยังต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศ Ockey (2023) วิเคราะห์ว่าระบบอุปถัมภ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อนในสังคมไทยมีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในประเทศ การส่งเสริมธรรมาภิบาลจึงไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของการปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างการบริหาร แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่อง

สำหรับกรอบแนวคิดด้านธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย ด้านนิติธรรม และด้านความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ กล่าวคือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านนิติธรรม หมายถึง ประชาชนรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อกฎหมาย ที่ทุกคนปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมีการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรภาครัฐอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่าสูงสุด

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความเข้มแข็งของภาครัฐ หมายถึง ประชาชนได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน มีหลักประกันว่าทุกคนมีความเท่าเทียมตามกฎหมาย ไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีความสามารถในการรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี

โดยนิยามนี้ครอบคลุมมิติสำคัญต่าง ๆ ของธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานิยามนี้ได้คำนึงถึงแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ของ Pateman (2020) ที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและสังคม นิยามนี้สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

2. แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ที่เสนอโดย United Nations Development Programme (2022) ซึ่งขยายมุมมองเรื่องความปลอดภัยจากเดิมที่เน้นเฉพาะความมั่นคงของรัฐ ไปสู่ความมั่นคงในมิติต่างๆ ของชีวิตมนุษย์ นิยามนี้ครอบคลุมถึงความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง

3. แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ของ Hood (2021) ที่เน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารงานภาครัฐ นิยามนี้สะท้อนถึงการบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้

4. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ตามแนวคิดของ Tamanaha (2022) ที่เน้นความสำคัญของการปกครองภายใต้กฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม นิยามนี้ครอบคลุมประเด็นการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

10.1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยเป็นรากฐานสำคัญของธรรมาภิบาล องค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ Pateman (2020) เสนอว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองและการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน นำมาสู่ 3 ประเด็นในการวัด ประกอบด้วย คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ และสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ

1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม

ตัวชี้วัด 6.1 คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน คือ การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ Fung (2023) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพไม่เพียงแต่หมายถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

ในประเทศไทย สถาบันพระปกเกล้า (2565) รายงานว่าคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นและการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการเมือง

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีส่วนในการกำหนดอนาคตของประเทศ พร้อมทั้งมีบทบาทในการควบคุมตรวจสอบ และถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างปกติสุข

การเพิ่มคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการส่งเสริมการศึกษาทางการเมือง การพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย และการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เปิดกว้างและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง Meijer and Bekkers (2021) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันมือถือที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

ตัวชี้วัด 6.2 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ คือ การสะท้อนถึงประสิทธิภาพของระบบการรับเรื่องร้องทุกข์และการตอบสนองต่อความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นทางการเมือง Rosanvallon (2022) เสนอว่าระบบการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพเป็นกลไกสำคัญใน

การสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนและรัฐ และเป็นช่องทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนานโยบายสาธารณะ

ในประเทศไทย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2566) รายงานว่าสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีความท้าทายในด้านระยะเวลาในการดำเนินการและความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เท่าเทียมและแสดงถึงความเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศในระบอบประชาธิปไตย

การเพิ่มสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ การเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินการ และการสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องทุกข์แบบบูรณาการ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการได้แบบเรียลไทม์

ตัวชี้วัด 6.3 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ คือ การวัดการตอบสนองของภาครัฐต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐ Fischer (2022) ชี้ให้เห็นว่าการเปิดรับและพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นองค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและการสร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ในประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) รายงานว่าสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีความแตกต่างระหว่างประเภทของนโยบายและโครงการ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข

การเพิ่มสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความโปร่งใสในกระบวนการพิจารณาและตัดสินใจ และการพัฒนากลไกการสื่อสารผลการดำเนินการกลับไปยังประชาชน Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในการรวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาตัวชี้วัดทั้งสามประการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินมิตินี้มีความท้าทายเฉพาะ เนื่องจากความซับซ้อนของกระบวนการทางการเมืองและความแตกต่างของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาวิธีการวิจัยแบบผสมผสานที่รวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจช่วยให้ได้ภาพที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากขึ้นของการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยในประเทศไทย

10.1.2 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านนิติธรรม

นิติธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล แนวคิดนี้ครอบคลุมทั้งการมีกฎหมายที่เป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค และการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน Tamanaha (2022) เสนอว่าหลักนิติธรรมไม่เพียงแต่เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์ประกอบย่อยนี้ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ประการ ดังนี้

1) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

ตัวชี้วัด 6.4 ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ คือ การวัดความพยายามของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมในการสร้างความโปร่งใสและการสื่อสารกับประชาชน Krygier (2021) ชี้ให้เห็นว่าความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

ในประเทศไทย สำนักงานศาลยุติธรรม (2566) รายงานว่าร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านความโปร่งใสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินคดีและการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการประชาชน อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการสร้างความเข้าใจและการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนทั่วไป

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีความเชื่อมั่นและเข้าใจต่อกระบวนการตัดสินใจของระบบยุติธรรม และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม

การเพิ่มร้อยละของหน่วยงานที่มีมาตรการเชิงรุกด้านความโปร่งใสเป็นเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมนิติธรรม ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบการเปิดเผยข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมบุคลากรด้านการสื่อสารกับประชาชน และการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูลและให้บริการ Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในระบบยุติธรรมและนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่ายสำหรับประชาชนทั่วไป

2) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด 6.5 สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ คือ การวัดประสิทธิภาพของระบบการรับเรื่องร้องทุกข์และการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของประชาชนในด้านกระบวนการยุติธรรม Hood (2021) เสนอว่าการมีระบบการรับฟังและตอบสนองต่อข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและการสร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม

ในประเทศไทย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (2565) รายงานว่าสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีความแตกต่างระหว่างประเภทของเรื่องร้องทุกข์และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐสามารถยืนยันความถูกต้องโปร่งใส และแสดงถึงความคุ้มค่าในการบริหารประเทศ

การเพิ่มสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติเป็นเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมนิติธรรม ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบการจัดการเรื่องร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ การสร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการพัฒนาระบบการติดตามและรายงานผลการดำเนินการ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในการจัดการและวิเคราะห์เรื่องร้องทุกข์ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด 6.6 ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index CPI) เป็นดัชนีที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติในการประเมินระดับการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล Rothstein and Varraich (2023) ชี้ให้เห็นว่าการทุจริตไม่เพียงแต่บั่นทอนความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและการบริหารภาครัฐ แต่ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

ในประเทศไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (2566) รายงานว่าคะแนน CPI ของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยในปี 2565 ประเทศไทยได้คะแนน 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 110 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการต่อต้านการทุจริตที่ยังคงมีอยู่

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข

การปรับปรุงคะแนน CPI เป็นเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมนิติธรรมและธรรมาภิบาล ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนามาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนและข้อมูลเปิด (Open Data) ในการเพิ่มความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและการบริหารงบประมาณ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการทุจริต

การพัฒนาตัวชี้วัดทั้งสามประการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการส่งเสริมนิติธรรมได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินมิตินี้มีความท้าทายเฉพาะ เนื่องจากความซับซ้อนของระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมถึงความยากในการวัดการทุจริตที่มักเกิดขึ้นอย่างแอบแฝง การพัฒนาวิธีการประเมินที่หลากหลาย รวมถึงการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งและการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ได้ภาพที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้นของสถานการณ์นิติธรรมในประเทศไทย

10.1.3 แนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความเข้มแข็งของภาครัฐ

ความเข้มแข็งของภาครัฐเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล โดยหมายถึงความสามารถของรัฐในการบริหารจัดการ กำหนดนโยบาย และให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน Fukuyama (2022) เสนอว่าความเข้มแข็งของภาครัฐไม่ได้หมายถึงการรวมศูนย์อำนาจ แต่หมายถึงความสามารถในการสร้างและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิผล รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม องค์ประกอบย่อยนี้ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ประการ ดังนี้

1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการเข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ตัวชี้วัด 6.7 ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของรัฐ Tyler (2023) ชี้ให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและความสงบเรียบร้อยในสังคม

ในประเทศไทย สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (2565) รายงานว่าร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรและพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความรวดเร็วในการดำเนินคดีและการเข้าถึงความยุติธรรมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง ไม่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับกุมโดยไม่กระทำความผิด ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาต่างได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม อันแสดงถึงความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การเพิ่มร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรมมากขึ้น การพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมแก่สาธารณชน Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เช่น การพัฒนาระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์คดีและช่วยในการตัดสินใจของผู้พิพากษา

2) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว

ตัวชี้วัด 6.8 ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity) คือ วัดความสามารถของภาครัฐในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในยุคดิจิทัล Schia (2022) เน้นย้ำว่าการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของเทคโนโลยี แต่ยังเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและการบริหารจัดการที่ดี

ในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (2566) รายงานว่าร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในด้านการพัฒนากฎหมายและการสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการพัฒนาบุคลากรด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนได้รับการคุ้มครองป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลโดยปลอดภัยไม่ถูกคุกคาม ลดความเสี่ยงทางการเงิน และมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงในประเทศ

การเพิ่มร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนานโยบายและมาตรการที่ครอบคลุม การลงทุนในเทคโนโลยีและบุคลากร และการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ Prakongsai et al. (2023) เสนอแนวทางการพัฒนาระบบการแบ่งปันข้อมูลด้านภัยคุกคามทางไซ

เบอร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและรับมือกับการโจมตีทางไซเบอร์

3) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล

ตัวชี้วัด 6.9 คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment ITA) คือ เครื่องมือในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและการป้องกันการทุจริต Mungiu-Pippidi (2022) เสนอว่าความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลและการสร้างรัฐที่มีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2566) รายงานว่าคะแนนเฉลี่ย ITA ของหน่วยงานภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 87.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างระหว่างหน่วยงานและประเด็นที่ประเมิน โดยเฉพาะในด้านการเปิดเผยข้อมูลและการป้องกันการทุจริต

กล่าวโดยสรุปการใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนผลกระทบ คือ ประชาชนมีความเชื่อมั่นกับหน่วยงานภาครัฐที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดความเสี่ยงในการทุจริตดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม

การเพิ่มคะแนน ITA เป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและความรับผิดชอบ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ Tangcharoensathien et al. (2022) เสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลเปิดภาครัฐ และการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนในการบันทึกและตรวจสอบการทำธุรกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

การพัฒนาตัวชี้วัดทั้งสามประการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการสร้างความเข้มแข็งของภาครัฐได้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินมิตินี้มีความท้าทายเฉพาะ เนื่องจากความซับซ้อนของระบบราชการและความหลากหลายของหน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาวิธีการประเมินที่ยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน จะช่วยให้ได้ภาพที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้นของความเข้มแข็งของภาครัฐในประเทศไทย

10.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล

การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบย่อยนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบทั้งสามด้านได้แก่ การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของภาครัฐ มีความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันในหลายมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยและนิติธรรม

การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม Fung (2023) พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติและการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายช่วยเพิ่มความชอบธรรมและการยอมรับในระบบกฎหมาย ในทางกลับกัน ระบบกฎหมายที่เข้มแข็งและเป็นธรรมก็เป็นพื้นฐานสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

มิติที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างนิติธรรมและความเข้มแข็งของภาครัฐ

หลักนิติธรรมเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างภาครัฐที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ Tamanaha (2022) ชี้ให้เห็นว่าการมีระบบกฎหมายที่ชัดเจน เป็นธรรม และบังคับใช้อย่างเสมอภาคช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานภาครัฐและลดการใช้อำนาจโดยมิชอบ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพก็มีความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายและรักษาหลักนิติธรรมได้อย่างมีประสิทธิผล

มิติที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยและความเข้มแข็งของภาครัฐ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของภาครัฐ Meijer and Bekkers (2021) พบว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารงาน นอกจากนี้ ภาครัฐที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยังสามารถสร้างกลไกและช่องทางการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ความเข้าใจในความสัมพันธ์เหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาในมิติใดมิติหนึ่งอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อมิติอื่นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น นโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงแต่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย แต่ยังอาจส่งผลต่อการพัฒนากฎหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานภาครัฐ

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตารางที่ 10.1 สรุปตัวชี้วัด และประเด็นการวัดขององค์ประกอบย่อยด้านธรรมาภิบาล

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	(1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรมและเท่าเทียม	1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	ประชาชนมีส่วนในการกำหนดอนาคตของประเทศ พร้อมทั้งมีบทบาทในการควบคุมตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างปกติสุข
		2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เท่าเทียมและแสดงถึงความเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศในระบอบประชาธิปไตย
		3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข
6.2 นิติธรรม	(2) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกโดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม	4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	ประชาชนมีความเชื่อมั่นและเข้าใจต่อกระบวนการตัดสินใจของระบบยุติธรรม และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม
	(3) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ	5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบภาครัฐโดยหน่วยงานภาครัฐสามารถยืนยันความถูกต้องโปร่งใสและแสดงถึงความคุ้มค่าในการบริหารประเทศ
		6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข
6.3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	(4) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการ	7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นใน	ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง ไม่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	เข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม	ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	ถูกจับกุมโดยไม่กระทำความผิด ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาต่างได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม อันแสดงถึงความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน
	(5) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว	8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	ประชาชนได้รับการคุ้มครองป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลโดยปลอดภัยไม่ถูกคุกคาม ลดความเสี่ยงทางการเงิน และมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงในประเทศ
	(6) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการ ตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล	9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	ประชาชนมีความเชื่อมั่นกับหน่วยงานภาครัฐที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ลดความเสี่ยงในการทุจริตดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม

10.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

ในการกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดขององค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล โดยใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 12 ณ วันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 เพื่อกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนาของตัวชี้วัดและวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ยังผลให้เกิดการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ

ทั้งนี้ในการประชุมระดมความคิดเห็นได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย ที่เสนอร่างตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าควรพิจารณาใช้ตัวชี้วัดใหม่ ได้แก่ ตัวชี้วัด “คะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชน” ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ทำโดยทั่วไป และการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ได้ทำโดยทั่วไปจาก สถาบันของพระปกเกล้า ตัวชี้วัด “ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเมืองที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด” และตัวชี้วัด “ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด” ของศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล 1111 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้านนิติธรรมที่ประชุมเสนอพิจารณาร่างตัวชี้วัดใหม่ ได้แก่ ตัวชี้วัด “หน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ” แหล่งข้อมูลจากสำนักงานกิจการยุติธรรม

ในส่วนของด้านความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ ประเด็นการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ที่ประชุมเสนอพิจารณาร่างตัวชี้วัดใหม่ ได้แก่ ตัวชี้วัด “ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม” แหล่งข้อมูลจากสำนักงานกิจการยุติธรรม รายละเอียดดังตารางที่ 10.2 – 10.4 และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 4

10.2.1 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

ตารางที่ 10.2 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย										
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตยไม่ใช่การมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังเป็นการวัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-5.13}{5.85}\times 100$	สถาบันของพระปกเกล้า. **การประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย : จับชีพจรประชาธิปไตยไทย.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** การรายงานแบบจัดทำเล่มเปิดเผยข้อมูลผ่านเว็บไซต์จะดำเนินการหลังเก็บข้อมูลแล้วเสร็จใน 1 ปี หากแต่สามารถขอข้อมูลได้ในปีปัจจุบันได้ โดยการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงาน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ประชาชนทุกกลุ่มแสดงออกอย่างเท่าเทียมและนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-92.63}{8.79}\times100$	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** เนื่องจากรายงานประจำปีมีการเผยแพร่เรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุดเพียง 10 อันดับ จึงทำให้บางปีไม่พบรายงานข้อมูลในเล่ม แต่สามารถทำหนังสือขอข้อมูลไปยังหน่วยงานได้
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการแก้ไขปัญหาการดำเนินการของรัฐผ่านการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รวมถึง	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-84.43}{21.94}\times100$	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** เนื่องจากรายงานประจำปีมีการเผยแพร่เรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุดเพียง 10 อันดับ จึงทำให้บางปีไม่พบรายงานข้อมูลในเล่ม แต่สามารถทำหนังสือขอ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	การตระหนักรู้และเสริมสร้างประชาธิปไตยของไทยให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม	○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00								ข้อมูลไปยังหน่วยงานได้

10.2.2 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.2 นิติธรรม

ประกอบด้วย 2 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านนิติธรรม และการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า

ตารางที่ 10.3 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.2 นิติธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
ด้านนิติธรรม										
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและ	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อช่วยป้องกันการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ชอบ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้	สำนักงานกิจการยุติธรรม. **ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** การรายงานแบบจัดทำเล่มเปิดเผยข้อมูลผ่านเว็บไซต์จะดำเนินการหลังเก็บข้อมูลแล้วเสร็จใน 1 ปี หากแต่สามารถขอ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
แจ้งให้ประชาชนรับทราบ	ธรรมเพื่อให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข	○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	$\tilde{x}=\frac{x-(-5.13)}{136.63}\times 100$							ข้อมูลได้ในปีปัจจุบันได้ โดยการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงาน
การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า										
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของประเทศไทยในมิติด้านการควบคุมตรวจสอบประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐผ่านกระบวนการของรัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาจนได้รับข้อยุติ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-8.00}{111.17}\times 100$	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** เนื่องจากรายงานประจำปีมีการเผยแพร่เรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุดเพียง 10 อันดับ จึงทำให้บางปีไม่พบรายงานข้อมูลในเล่ม แต่สามารถทำหนังสือขอข้อมูลไปยังหน่วยงานได้

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	**ปรับปรุงจากตัวชี้วัดเดิมของดัชนีอยู่เย็นฯ ในช่วงแผนที่ 12** ซึ่งเป็นดัชนีที่หลายประเทศให้ความสำคัญ มีการดำเนินการโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้และสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ อีกทั้ง ยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าเชื่อถือในการลงทุนของแต่ละประเทศ อีกทั้งในปัจจุบันการวัดคะแนน CPI ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมการทุจริตของประเทศไทย (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผน 12: คะแนนจากการสำรวจของ	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-30.94}{9.12}\times 100$	Transparency International. Corruption Perceptions Index	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
	ดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)									

10.2.3 การกำหนดค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 ความเข้มแข็งของภาครัฐ ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส

ตารางที่ 10.4 ค่าคะแนนในช่วงระดับการพัฒนา วิธีการคำนวณ และแหล่งที่มาของการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม										
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพด้านการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมที่มีความโปร่งใสเป็นธรรมและเท่าเทียม รวมถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้ ○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้ $\tilde{x}=\frac{x-9.48}{72.55}\times 100$	สำนักงานกิจการยุติธรรม. **ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.**	✓	✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** การรายงานแบบจัดทำเล่มเปิดเผยข้อมูลผ่านเว็บไซต์จะดำเนินการหลังเก็บข้อมูลแล้วเสร็จใน 1 ปี หากแต่สามารถขอข้อมูลได้ในปีปัจจุบันได้ โดยการทำหนังสือขอความ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
		○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00								อนุเคราะห์ไปยังหน่วยงาน
ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์										
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีเพื่อให้ประชาชนในประเทศรอดพ้นจากการโจมตีทางไซเบอร์และการละเมิดจากความเป็นส่วนตัวและมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงภายในประเทศ	ยังไม่มีข้อมูล	ยังไม่มีข้อมูล	สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.). **สถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์.**		✓	✓	✓	✓	**ข้อจำกัด:** ในปี 2566 ยังไม่มีการรายงานข้อมูล โดยหน่วยงานแจ้งว่าจะเริ่มมีการเก็บข้อมูลในปี 2567 และรายงานข้อมูลในปี 2568 ตามตัวชี้วัดของหน่วยงาน
การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส										
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity &	เป็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของการปรับปรุงและพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน	➢ เนื่องจากค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ 48.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.91 จึงสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานได้ดังนี้	แปลงเป็นคะแนนตัวชี้วัดผ่านสูตร Min-Max Normalization Method จากสูตรตัวชี้วัดเชิงบวก ปี 2566 แทนค่าดังนี้	สำนักงาน ป.ป.ช. **การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน**	✓	✓	✓	✓	✓	

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล	ความต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูล					หมายเหตุเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล
					66	67	68	69	70	
Transparency Assessment: ITA)	ของหน่วยงานภาครัฐผ่านการมีส่วนร่วมทั้งบุคคลภายในและภายนอกองค์กร อีกทั้งยังเป็นการประเมินที่ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศไทย	○ เร่งแก้ไข 21.73-33.03 ○ ต้องปรับปรุง 33.04-44.34 ○ ปานกลาง 44.35-55.64 ○ ดี 55.65-66.95 ○ ดีมาก 66.96-100.00	$\tilde{x}=\frac{x-50.87}{55.18}\times 100$	**ของหน่วยงานภาครัฐ.**						

10.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) ขององค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

ตารางที่ 10.5 สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย																	
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	7.7	8.7	8.6	7.4	6.6	8.7	9.5
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	94.83	97.99	98.90	96.78	98.23	99.22	98.68	98.85
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	100.00	100.00	100.00	100.00	90.80	90.81	92.01	91.87	100.00	97.20	100.00
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม																	
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	43.00	57.32	33.52	92.85	92.85	80.90

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
กำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ																	
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	90.95	42.00	64.20	72.54	74.04	70.46	33.73	81.92	83.76	83.46	87.25	88.06	81.86	93.44	91.45	84.02
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	33	35	34	35	34	37	35	38	38	35	37	36	36	36	35	36	35
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ																	
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	39.08	29.21	58.38	58.75	54	62.3
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)																	
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	68.78	66.74	67.9	81.25	87.57	90.19

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 10.6 ค่าคะแนนตัวชี้วัดรายปีด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**70.97**	**70.97**	**70.97**	**47.99**	**44.68**	**53.84**	**47.05**	**45.50**	**57.05**	**62.72**	**72.18**
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	44.02	61.11	59.40	38.89	25.21	61.11	74.79
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	25.02	60.98	71.34	47.21	63.71	74.98	68.83	70.77
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.97	70.97	70.97	70.97	29.03	29.08	34.55	33.91	70.97	58.20	70.97
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม	**22.58**	**59.57**	**32.06**	**47.53**	**45.80**	**62.93**	**50.35**	**50.28**	**71.96**	**56.33**	**67.17**	**54.00**	**57.74**	**50.07**	**64.36**	**67.42**	**58.62**
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	35.23	45.71	28.29	71.71	71.71	62.97
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	74.62	30.58	50.55	58.06	59.40	56.18	23.14	66.49	68.15	67.88	71.29	72.02	66.44	76.86	75.07	68.38

ตัวชี้วัด	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	22.58	44.52	33.55	44.52	33.55	66.45	44.52	77.42	77.42	44.52	66.45	55.48	55.48	55.48	44.52	55.48	44.52
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**36.62**	**27.97**	**49.13**	**61.48**	**63.93**	**72.03**
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	40.80	27.20	67.40	67.91	61.36	72.80
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	32.45	28.75	30.85	55.05	66.50	71.25

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

ตารางที่ 10.7 ดัชนีองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	61.53	61.50	71.46	52.33	57.04	48.84	45.94	48.27	61.04	64.72	67.91
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**22.58**	**59.57**	**32.06**	**47.53**	**45.80**	**62.93**	**59.78**	**59.74**	**71.46**	**52.00**	**54.78**	**47.40**	**42.36**	**48.19**	**60.89**	**64.66**	**67.29**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	60.66	60.63	71.46	52.16	55.92	48.16	44.25	48.23	60.96	64.69	67.61

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 10.1 กราฟแสดงผลของดัชนีฯ ด้านธรรมาภิบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

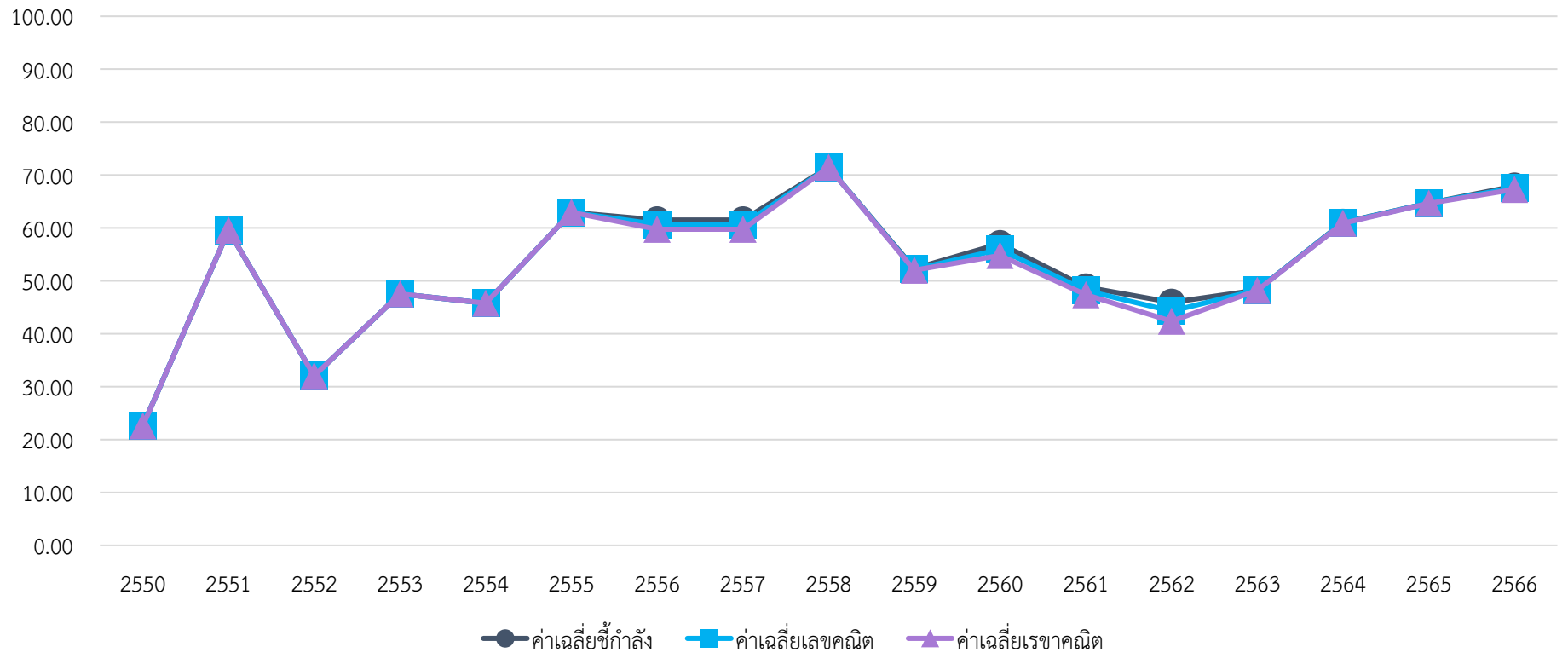

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

10.4 สรุปและข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีด้านรัฐศาสตร์และการบริหารรัฐกิจที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) องค์ประกอบย่อยด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยสะท้อนแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามทฤษฎีของ Pateman (2020) โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ตัวชี้วัดด้านคะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยและสัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ที่ได้รับการดำเนินการสอดคล้องกับหลักการนี้อย่างชัดเจน

2. แนวคิดหลักนิติธรรม (Rule of Law) องค์ประกอบย่อยด้านนิติธรรมสอดคล้องกับแนวคิดหลักนิติธรรมของ Tamanaha (2022) ที่เน้นความสำคัญของการมีกฎหมายที่เป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค และการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตัวชี้วัดเกี่ยวกับความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมและดัชนีการรับรู้การทุจริตสะท้อนมิติต่างๆ ของหลักนิติธรรม

3. แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) องค์ประกอบด้านความเข้มแข็งของภาครัฐสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ Hood (2021) ที่เน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารงานภาครัฐ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมและการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐสะท้อนแนวคิดนี้

4. แนวคิดความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) การรวมตัวชี้วัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สอดคล้องกับแนวคิดของ Schia (2022) ที่เน้นความสำคัญของการกำกับดูแลและการบริหารจัดการด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในยุคดิจิทัล การพิจารณามิตินี้สะท้อนถึงความตระหนักในความสำคัญของความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ต่อธรรมาภิบาลในยุคปัจจุบัน

5. แนวคิดการต่อต้านการทุจริต (Anti-corruption) การรวมดัชนีการรับรู้การทุจริตและการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐสอดคล้องกับแนวคิดการต่อต้านการทุจริตของ Rothstein and Varraich (2023) ที่เน้นความสำคัญของการสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารงานภาครัฐ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต กล่าวคือ

การพัฒนาองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดสำหรับธรรมาภิบาลตามที่นำเสนอในบทนี้ เป็นความพยายามในการสร้างกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการประเมินและส่งเสริมธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมิติต่าง ๆ ของการปกครองและการบริหารจัดการ ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของภาครัฐ รวมถึงปัจจัยทางสังคมและเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลในยุคปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์และอภิปรายผล สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับทฤษฎี องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมมิติต่างๆ ของธรรมาภิบาลอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2. ความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แม้จะมีความท้าทายในการนำไปใช้ แต่กรอบแนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในประเทศไทย

3. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้อาจส่งผลทั้งในเชิงบวก เช่น การสร้างความตระหนักและการพัฒนานโยบายที่ตรงเป้า และเชิงลบ เช่น การมุ่งเน้นที่ตัวชี้วัดมากเกินไปและภาระในการเก็บข้อมูล

4. แนวทางการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการกับระบบที่มีอยู่ การพัฒนาระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างสม่ำเสมอเป็นแนวทางสำคัญในการนำกรอบแนวคิดนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการนำไปใช้ในอนาคต

1. การพัฒนาระบบข้อมูลแบบบูรณาการ Prakongsai et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลธรรมาภิบาลแห่งชาติที่บูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อให้สามารถติดตามสถานการณ์ธรรมาภิบาลได้อย่างทันท่วงที

2. การส่งเสริมการวิจัยเชิงระบบ Rasanathan et al. (2023) เน้นย้ำความสำคัญของการวิจัยเชิงระบบเพื่อเข้าใจความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาล ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม Benach et al. (2022) เสนอให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนมิติของธรรมาภิบาลที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียว เช่น คุณภาพของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย

4. การส่งเสริมความรอบรู้ด้านธรรมาภิบาล Nutbeam et al. (2023) เน้นความสำคัญของการพัฒนาความรอบรู้ด้านธรรมาภิบาลของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าใจและมีส่วนร่วมในการสร้างธรรมาภิบาลในสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยและการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

5. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ Kickbusch and Gleicher (2022) เสนอให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ตัวชี้วัดและการพัฒนาธรรมาภิบาล โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน

ในท้ายที่สุด การพัฒนาธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ การใช้องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นนี้ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการพัฒนา มากกว่าจะเป็นเป้าหมายในตัวเอง การมุ่งสู่ธรรมาภิบาลอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ควบคู่ไปกับการใช้หลักฐานทางวิชาการและการวิเคราะห์เชิงระบบ เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนสำหรับประชาชนทุกคน

รายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทที่ 10

ภาษาไทย

สถาบันพระปกเกล้า. (2565). **รายงานการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐบาล ครบ 2 ปี.** กรุงเทพฯ สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2565). **รายงานสถานการณ์ยุติธรรมไทย ประจำปี 2564.** กรุงเทพฯ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ. (2566). **รายงานสถานการณ์ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของประเทศไทย ปี 2565.** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2565). **รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. กรุงเทพฯ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2566). **รายงานผลการดำเนินการเรื่องร้องทุกข์จากประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.** กรุงเทพฯ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานศาลยุติธรรม. (2566). **รายงานประจำปี 2565 ศาลยุติธรรม.** กรุงเทพฯ สำนักงานศาลยุติธรรม.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570).** กรุงเทพฯ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

Benach, J., Malmusi, D., Yasui, Y., & Martínez, J. M. (2022). **A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach.** Journal of Epidemiology and Community Health, 67(3), 286-291.

Bevir, M. (2021). **Governance A very short introduction (2nd ed.).** Oxford University Press.

Chandoevwit, W., & Phatchana, P. (2022). Intra-household inequality in Thailand Health and education. **Journal of the Asia Pacific Economy**, 27(2), 348-369.

Fischer, F. (2022). **Democracy and expertise Reorienting policy inquiry**. Oxford University Press.

Fukuyama, F. (2022). **Political order and political decay From the industrial revolution to the globalization of democracy.** Farrar, Straus and Giroux.

Fung, A. (2023). **Empowered participation Reinventing urban democracy.** Princeton University Press.

Gruskin, S., & Tarantola, D. (2022). **Health and human rights.** In Oxford Textbook of Global Public Health (pp. 365-381). Oxford University Press.

Hood, C. (2021). **The art of the state Culture, rhetoric, and public management.** Oxford University Press.

Kickbusch, I., & Gleicher, D. (2022). **Governance for health in the 21st century.** World Health Organization.

Knodel, J., & Teerawichitchainan, B. (2021). **Aging in Thailand Past, present, and future.** Journal of Aging in Emerging Economies, 8(1), 1-16.

Krygier, M. (2021). **The rule of law Pasts, presents, and two possible futures**. Annual Review of Law and Social Science, 17, 1-28.

Marks, D., & Lebel, L. (2022). **Disaster governance and the scalar politics of incomplete decentralization Fragmented and contested responses to the 2011 floods in Central Thailand.** Habitat International, 52, 57-66.

Marmot, M. (2022). **The health gap The challenge of an unequal world**. Bloomsbury Publishing.

Meijer, A., & Bekkers, V. (2021). **A metatheory of e-government Creating some order in a fragmented research field.** Government Information Quarterly, 32(3), 237-245.

Muller, J. Z. (2023). **The tyranny of metrics**. Princeton University Press.

Mungiu-Pippidi, A. (2022). **The quest for good governance How societies develop control of corruption**. Cambridge University Press.

Nutbeam, D., McGill, B., & Premkumar, P. (2023). **Improving health literacy in community populations A review of progress.** Health Promotion International, 33(5), 901-911.

Ockey, J. (2023). Thailand A political history. Cambridge University Press.

Pateman, C. (2020). **Participatory democracy revisited.** Perspectives on Politics, 10(1), 7-19.

Pongsudhirak, T. (2023). **Thailand's deep political divide A threat to democracy and stability.** Asian Affairs, 54(1), 119-137.

Prainsack, B. (2023). **The value of healthcare data To nudge, or not? Policy Studies**, 39(1), 98-117.

Prakongsai, P., Limwattananon, S., & Tangcharoensathien, V. (2023). **The equity impact of Universal Coverage Health care finance, catastrophic health expenditure, utilization and government subsidies in Thailand.** International Health Policy Program, Ministry of Public Health.

Rasanathan, K., Damji, N., Atsbeha, T., Drisse, M. N. B., Davis, A., Dora, C., ... & Webb, D. (2023). **Ensuring multisectoral action on the determinants of reproductive, maternal, newborn, child, and adolescent health in the post-2015 era**. BMJ, 351, h4213.

Rosanvallon, P. (2022). **Counter-democracy Politics in an age of distrust**. Cambridge University Press.

Rothstein, B., & Varraich, A. (2023). **Making sense of corruption**. Cambridge University Press.

Schia, N. N. (2022). **Cyber security and cyber peacekeeping Challenges and opportunities**. International Peacekeeping, 29(2), 247-273.

Tamanaha, B. Z. (2022). **On the rule of law History, politics, theory**. Cambridge University Press.

Tangcharoensathien, V., Witthayapipopsakul, W., Panichkriangkrai, W., Patcharanarumol, W., & Mills, A. (2022). **Health systems development in Thailand A solid platform for successful implementation of universal health coverage**. The Lancet, 391(10126), 1205-1223.

Tyler, T. R. (2023). **Why people obey the law**. Princeton University Press.

United Nations. (2023**). The Sustainable Development Goals Report 2023**. United Nations.

United Nations Development Programme. (2022). **Human Development Report 2022.** Oxford University Press.

Wibulpolprasert, S., Sirilak, S., Ekachampaka, P., & Wattanamano, N. (2023). **Thailand health profile 2021-2022**. Ministry of Public Health.

บทที่ 11
สรุปผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

11.1 การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

จากผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2566 โดยวิธีต่าง ๆ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 11.1 ผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2566

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power average)	55.87	57.27	53.62	51.97	49.91	53.32	51.67	51.37	54.73	51.94	54.25	53.96	51.81	51.11	56.08	57.87	55.68
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)	**48.20**	**52.05**	**47.75**	**49.40**	**47.59**	**51.15**	**48.93**	**48.92**	**52.15**	**50.79**	**51.74**	**50.86**	**49.02**	**48.85**	**53.78**	**54.84**	**52.30**
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)	52.49	54.97	50.31	50.67	48.57	52.37	50.42	50.35	53.94	51.72	53.56	52.50	50.55	50.09	55.35	56.45	53.99

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

รูปที่ 11.1 กราฟแสดงผลการผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

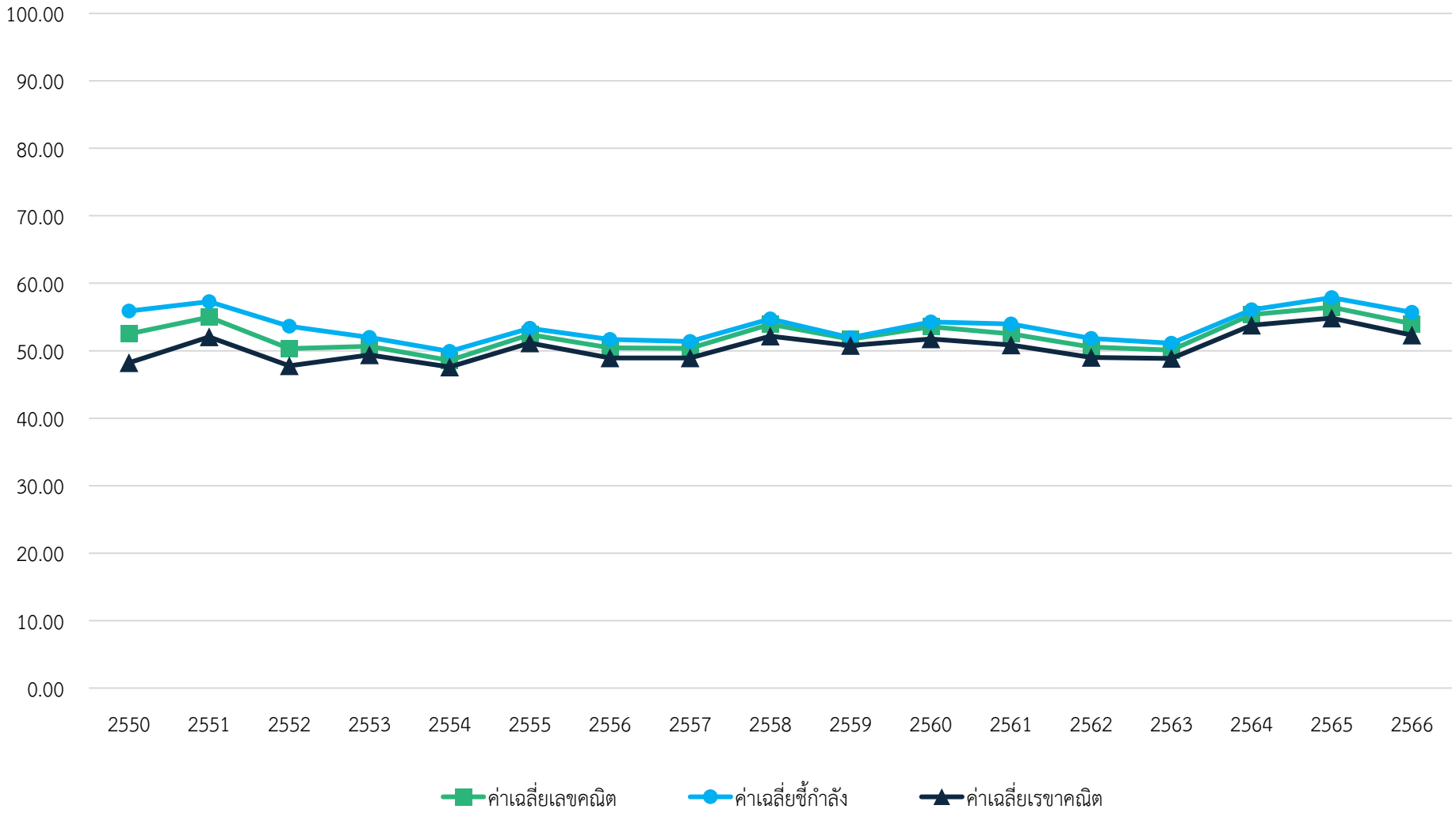

ที่มา: ประมวลโดยคณะที่ปรึกษา

11.2 สรุปผลการทดสอบการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite Index)

จากการวิเคราะห์ค่าคะแนนตัวชี้วัดและค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 5 - 10) จนกระทั่งได้ค่าดัชนีรวม (Composite Index) คณะที่ปรึกษาได้ข้อสรุปดังนี้

คณะที่ปรึกษาทดสอบการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2566 นำไปสู่การใช้สูตรการคำนวณ กล่าวคือ

แนวทางที่ 1 เริ่มจากการใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) จากค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัด นำไปสู่ค่าคะแนนในแต่ละองค์ประกอบย่อย จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละองค์ประกอบย่อย มาสู่องค์ประกอบหลัก หรือเรียกว่า ค่าดัชนีรวมของแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยใช้ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง (Power Average) สุดท้ายนำไปคำนวณเป็นดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ยชี้กำลัง

แนวทางที่ 2 เริ่มจากการใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) จากค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัด นำไปสู่ค่าคะแนนในแต่ละองค์ประกอบย่อย จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละองค์ประกอบย่อย มาสู่องค์ประกอบหลัก หรือเรียกว่า ค่าดัชนีรวมของแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean) สุดท้ายนำไปคำนวณเป็นดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต

แนวทางที่ 3 เริ่มจากการใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) จากค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัด นำไปสู่ค่าคะแนนในแต่ละองค์ประกอบย่อย จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละองค์ประกอบย่อย มาสู่องค์ประกอบหลัก หรือเรียกว่า ค่าดัชนีรวมของแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต สุดท้ายนำไปคำนวณเป็นดัชนีรวม (Composite Index) ของดัชนีความอยู่เย็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

ทำให้พบว่า ค่าดัชนีรวม (Composite Index) มีค่าเท่า ๆ กันทั้งกรณีที่คำนวณด้วยวิธีค่าเฉลี่ยชี้กำลัง ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต และค่าเฉลี่ยเลขคณิต อีกทั้ง ค่าดัชนีรวมของแต่ละองค์ประกอบหลักไม่ได้รับผลกระทบจากค่านอกเกณฑ์ เนื่องจากไม่พบค่านอกเกณฑ์ของค่าคะแนนตัวชี้วัด

จากข้อค้นพบดังกล่าว คณะที่ปรึกษาเสนอให้ใช้การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) ที่ได้จากการคำนวณค่าดัชนีรวมโดยแนวทางที่ 2 จึงจะเหมาะสมกับบริบทสภาวะการศึกษาความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของประเทศไทย เนื่องจากค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean) ของทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก ไม่สามารถทดแทนกันได้ และไม่มีตัวชี้วัดใดหรือองค์ประกอบหลักใดที่มีลักษณะข่ม (Dominate) ค่าดัชนีรวม (Composite Index)

ทั้งนี้ การคำนวณค่าคะแนนช่วงระดับในการพัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบหลักมีค่าคะแนนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่าคะแนนของตัวชี้วัดทุกตัวในแต่ละองค์ประกอบหลัก อีกนัยหนึ่ง การคำนวนค่าคะแนนช่วงระดับในการพัฒนาของปี 2567 – 2570 ต้องคำนวณใหม่ในทุก ๆ ปีของแต่ละองค์ประกอบหลัก และดัชนีรวม (Composite Index) โดยสามารถสรุปค่าดัชนีรวม (Composite Index) ของช่วงปี 2550 - 2566 ดังนี้

ตารางที่ 11.2 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) จากค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)

ดัชนี / องค์ประกอบหลัก	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	64.97	56.50	60.76	54.88	53.23	51.91	52.30	53.39	49.84	51.95	56.27	55.02	52.11	42.22	53.32	43.42	44.41
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	37.83	44.00	43.88	46.24	50.29	48.87	47.76	49.23	51.06	55.17	57.24	58.80	62.58	60.75	58.46	58.72	61.13
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	68.95	40.11	44.02	45.72	41.53	45.40	43.00	38.83	44.29	45.62	50.28	41.36	42.00	42.13	39.36	55.83	45.33
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	71.74	72.94	62.11	60.38	48.23	48.42	51.53	49.92	54.80	52.78	52.63	51.71	46.60	50.63	59.21	55.07	47.95
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	45.70	45.89	50.71	43.62	47.30	51.00	41.50	45.01	45.56	47.84	41.08	52.81	51.30	51.55	54.73	53.67	51.56
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	22.58	59.57	32.06	47.53	45.80	62.93	59.78	59.74	71.46	52.00	54.78	47.40	42.36	48.19	60.89	64.66	67.29
ดัชนีรวม	**48.20**	**52.05**	**47.75**	**49.40**	**47.59**	**51.15**	**48.93**	**48.92**	**52.15**	**50.79**	**51.74**	**50.86**	**49.02**	**48.85**	**53.78**	**54.84**	**52.30**

หมายเหตุ: จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง 22.58 – 32.64	หมายถึง	เร่งแก้ไข	
คะแนนระหว่าง 32.65 – 42.71	หมายถึง	ต้องปรับปรุง	
คะแนนระหว่าง 42.72 – 52.78	หมายถึง	ปานกลาง	
คะแนนระหว่าง 52.79 – 62.86	หมายถึง	ดี	
คะแนนระหว่าง 62.87 – 100.00	หมายถึง	ดีมาก	

รูปที่ 11.2 กราฟแสดงผลการผลการทดสอบการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) จากค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric average)

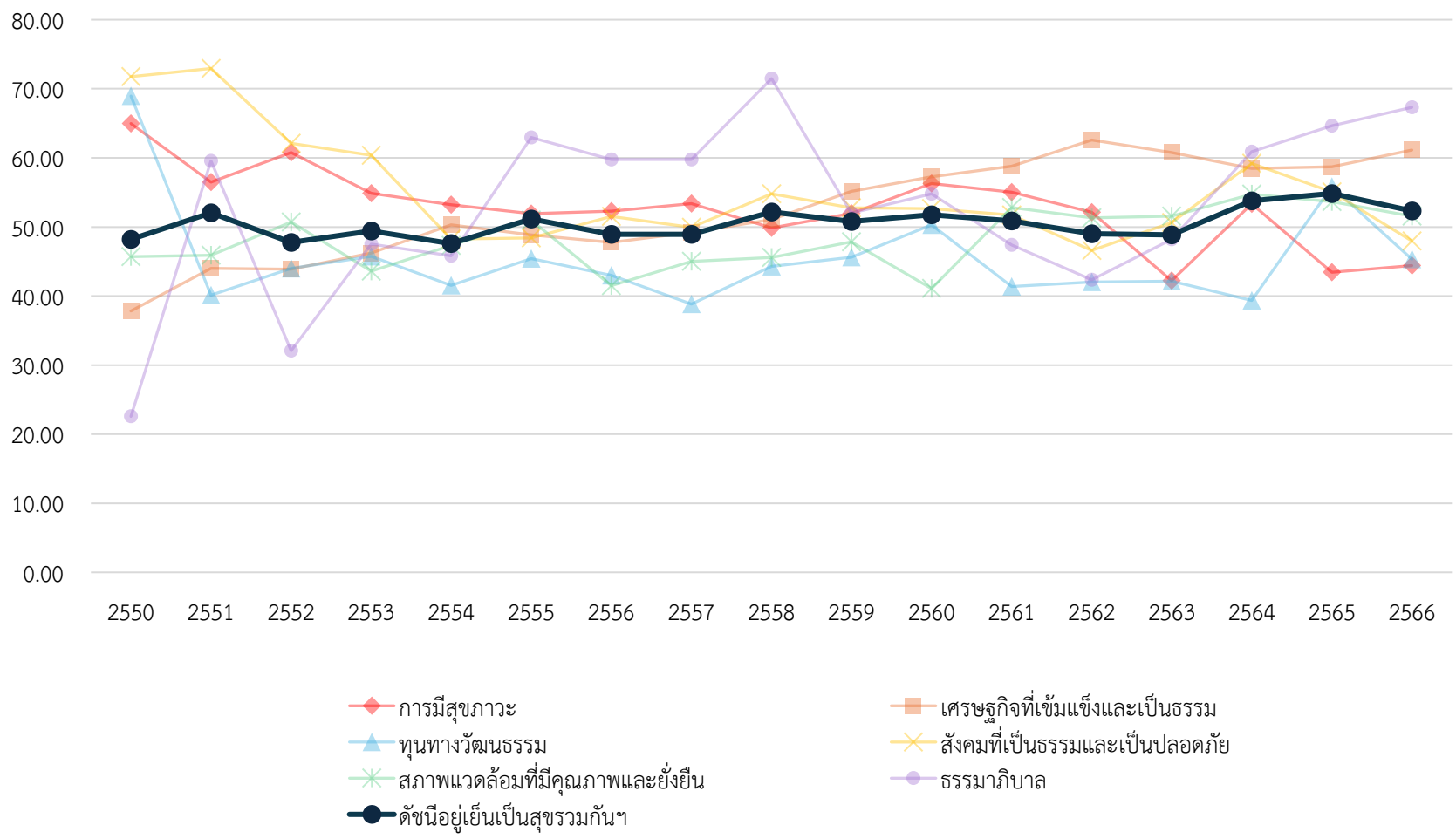

ตารางที่ 11.3 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	**64.97**	**56.50**	**60.76**	**54.88**	**53.23**	**51.91**	**52.30**	**53.39**	**49.84**	**51.95**	**56.27**	**55.02**	**52.11**	**42.22**	**53.32**	**43.42**	**44.41**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	**57.27**	**57.28**	**52.32**	**41.06**	**40.22**	**42.07**	**46.01**	**46.90**	**47.54**	**44.64**	**54.17**	**48.36**	**46.26**	**46.35**	**52.84**	**45.28**	**43.94**
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.17	65.01	62.79	62.20	73.41	64.64	64.42	33.59	29.39	30.05	26.59
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	73.55	72.82	73.74	70.34	62.49	60.65	52.91	47.89	44.51	36.24	36.43	36.87	31.35	31.67	30.41	26.26	29.45
3. อัตราการป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาต่อ 100,000 คน	40.98	41.74	30.90	27.64	32.97	36.29	31.91	27.92	33.16	28.06	52.48	35.80	21.49	50.00	78.51	50.00	59.50
4. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	N/A	N/A	N/A	25.19	25.19	29.28	45.04	46.79	49.71	52.04	54.38	56.13	67.80	70.14	73.06	74.81	60.22
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	**73.10**	**72.86**	**73.10**	**74.78**	**71.67**	**67.60**	**70.47**	**70.47**	**61.13**	**64.01**	**71.67**	**64.72**	**62.81**	**39.59**	**59.14**	**39.65**	**41.12**
5. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.23	62.34	30.77
6. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	73.10	72.86	73.10	74.78	71.67	67.60	70.47	70.47	61.13	64.01	71.67	64.72	62.81	39.59	39.59	25.22	25.94
7. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	68.60	31.40	66.64

องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	**65.50**	**43.21**	**58.65**	**53.83**	**52.32**	**49.19**	**44.12**	**46.04**	**42.59**	**49.08**	**45.88**	**53.20**	**48.71**	**41.03**	**48.51**	**45.58**	**48.50**
8. อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII: Global Innovation Index)	77.07	56.25	22.93	22.93	47.92	29.18	29.18	47.92	33.34	39.59	41.67	56.25	58.33	56.25	58.33	58.33	58.33
9. คะแนนเฉลี่ย PISA	N/A	N/A	68.61	70.82	73.03	75.26	65.80	56.49	47.34	48.08	48.82	49.56	43.25	37.01	30.84	24.74	30.86
10. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	70.55	24.52	64.96	75.81	59.04	70.44	54.66	47.64	52.36	70.11	53.23	41.07	48.52	24.19	48.63	32.74	34.71
11. จำนวนผู้เข้าใช้บริการการเรียนรู้รายวิชาจาก Thai-MOOC	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.67	41.12	58.44	66.20	72.33
12. จำนวนนักเรียนที่ศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนนอกระบบ	48.88	48.88	78.11	45.77	29.30	21.89	26.86	32.10	37.34	38.52	39.79	65.94	65.77	46.58	46.29	45.90	46.26

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.49 - 32.88	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.89 - 44.29
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.30 - 55.69	ดี	คะแนนระหว่าง	55.70 - 67.10
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.11 - 100.00			

ตารางที่ 11.4 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	**37.83**	**44.00**	**43.88**	**46.24**	**50.29**	**48.87**	**47.76**	**49.23**	**51.06**	**55.17**	**57.24**	**58.80**	**62.58**	**60.75**	**58.46**	**58.72**	**61.13**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า	**26.89**	**30.67**	**26.40**	**33.15**	**43.64**	**41.97**	**44.70**	**52.40**	**57.75**	**58.53**	**59.42**	**62.76**	**66.25**	**58.94**	**63.40**	**70.54**	**70.37**
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	25.92	38.40	25.32	40.19	69.33	65.16	65.16	65.16	65.16	65.16	59.22	59.22	65.16	29.48	41.38	71.11	74.68
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	25.94	25.77	27.33	29.67	30.89	37.46	49.61	47.91	57.27	56.19	57.82	62.23	63.09	72.31	74.23	65.79	67.22
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นอยู่ในระบบประกันสังคม มาตรา 33 และ 39	28.80	27.83	26.55	29.60	30.70	34.98	40.14	46.27	51.52	55.14	60.92	70.40	73.45	68.37	65.64	69.12	68.37
4. ร้อยละของแรงงานนอกระบบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.26	23.87	50.28	57.05	57.64	59.73	59.18	63.32	65.60	72.34	76.13	71.20

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	**36.59**	**45.73**	**54.87**	**51.10**	**47.33**	**43.42**	**39.50**	**40.13**	**40.75**	**50.88**	**61.00**	**63.48**	**65.97**	**68.32**	**70.67**	**73.79**	**76.40**
5. สัดส่วนรายได้กลุ่ม 10% ที่ 10 (รายได้มากที่สุด) ต่อกลุ่ม 10 ที่ 1 (รายได้น้อยที่สุด)	50.53	52.40	54.27	52.20	50.14	36.84	23.54	41.20	58.87	62.70	66.53	71.50	76.46	75.69	74.92	75.69	75.43
6. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	22.64	39.06	55.47	50.00	44.53	50.00	55.47	39.06	22.64	39.06	55.47	55.47	55.47	60.94	66.41	71.89	77.36
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	**55.02**	**60.75**	**58.33**	**58.37**	**61.58**	**64.04**	**61.69**	**56.72**	**56.57**	**56.38**	**51.74**	**51.02**	**56.07**	**55.68**	**44.59**	**38.90**	**42.50**
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	23.17	30.70	38.23	46.38	54.54	61.00	67.47	72.15	76.83	70.60	64.38	69.45	74.51	63.46	52.41	55.84	59.26
8. หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	74.46	76.46	62.20	67.07	68.43	63.02	62.52	60.33	61.81	63.37	63.31	63.00	64.70	48.60	31.43	27.23	23.54
9. หนี้ครัวเรือนต่อ GDP (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	76.43	66.34	54.91	48.01	48.80	54.38	55.45	53.05	38.45	23.57	26.76	31.80
10. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	N/A	N/A	N/A	55.20	51.13	47.14	43.20	47.27	51.41	55.61	38.48	21.34	50.00	78.66	69.21	59.75	69.21

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	67.43	75.08	74.56	64.84	72.23	72.62	68.92	48.96	44.82	43.52	38.14	45.85	38.08	49.22	46.31	24.92	28.68

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.34 - 32.79	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	32.80 - 44.26
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.27 - 55.72	ดี	คะแนนระหว่าง	55.73 - 67.19
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	67.20 - 100.00			

ตารางที่ 11.5 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	**68.95**	**40.11**	**44.02**	**45.72**	**41.53**	**45.40**	**43.00**	**38.83**	**44.29**	**45.62**	**50.28**	**41.36**	**42.00**	**42.13**	**39.36**	**55.83**	**45.33**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	**N/A**	**22.24**	**35.08**	**43.81**	**37.66**	**39.95**	**47.46**	**53.97**	**59.44**	**60.75**	**65.78**	**72.77**	**69.79**	**66.69**	**49.02**	**58.42**	**62.33**
1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากรทั้งแบบประสบการณ์ตรงและผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	N/A	22.24	44.75	58.81	42.42	37.46	43.21	46.97	53.55	56.18	66.23	77.76	69.33	63.15	27.81	44.69	50.07
2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	N/A	N/A	25.40	28.81	32.90	42.44	51.70	60.97	65.33	65.33	65.33	67.78	70.24	70.24	70.24	72.15	74.60
องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**24.15**	**24.19**	**24.19**	**25.48**	**25.48**	**25.90**	**24.73**	**27.36**	**65.76**	**48.13**
3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30.16	55.67	69.84
4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.15	24.19	24.19	25.48	25.48	25.90	24.73	24.56	75.85	26.41
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	**68.95**	**72.33**	**75.02**	**56.41**	**51.34**	**54.55**	**41.91**	**35.73**	**49.26**	**48.27**	**56.00**	**36.46**	**38.08**	**40.65**	**46.31**	**55.32**	**42.91**
6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	75.17	47.90	52.10	50.00	70.97	52.10	24.83
7. สัดส่วนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถาน (capital expenditure) และโบราณวัตถุ (operational expenditure) ต่องบประมาณทั้งหมดของกรมศิลปากร	68.95	72.33	75.02	56.41	51.34	71.97	56.94	36.14	47.99	33.70	29.73	30.06	24.98	30.99	37.35	50.47	47.23
8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24.75	46.97	75.25	42.93	40.91	59.09	59.09	75.25	46.97
9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ใน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	28.67	37.40	71.33	35.44

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
ช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)																	
10. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมืออาชีพด้านวัฒนธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	37.13	26.87	35.33	75.04	64.15	43.84	24.96	34.35	34.49	26.73	27.45	60.09

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.24 - 33.33	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.34 - 44.44
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.45 - 55.54	ดี	คะแนนระหว่าง	55.55 - 66.65
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.66 - 100.00			

ตารางที่ 11.6 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	**71.74**	**72.94**	**62.11**	**60.38**	**48.23**	**48.42**	**51.53**	**49.92**	**54.80**	**52.78**	**52.63**	**51.71**	**46.60**	**50.63**	**59.21**	**55.07**	**47.95**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	**69.69**	**74.57**	**56.03**	**54.94**	**36.43**	**36.93**	**42.07**	**39.72**	**42.86**	**42.49**	**47.76**	**47.84**	**49.34**	**51.78**	**56.02**	**56.53**	**55.11**
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	72.90	70.46	70.89	55.51	27.10	41.39	41.34
2. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	25.97	28.48	28.48	32.82	37.54	44.63	47.71	52.75	56.40	64.01	70.67	74.03	69.57
3. ร้อยละเฉลี่ยการเข้าถึงการใช้น้ำประปา (กลุ่ม 10% ที่ 1-4)	N/A	N/A	N/A	N/A	26.46	27.06	31.90	33.98	34.75	40.32	46.46	55.18	57.65	63.22	73.54	73.19	69.98
4. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
5. สัดส่วนผู้พิการเข้าถึงการลงทะเบียนและได้รับเบี้ยยังชีพ	N/A	N/A	N/A	N/A	24.66	33.14	46.79	46.74	46.83	50.07	66.71	67.25	61.58	70.95	75.34	73.06	73.12
6. สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีบัตรผู้สูงอายุ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	33.91	32.11	28.70	24.80	32.05	40.08	75.20	53.81	56.36
7. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ และอัตราการตาย)	75.30	73.00	71.67	67.85	69.31	69.10	63.80	58.66	54.00	49.64	50.20	47.13	40.65	38.76	30.09	24.70	31.19

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
8. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	64.08	76.14	60.05	60.05	43.97	39.95	43.97	31.90	56.03	39.95	31.90	23.86	23.86	27.88	23.86	35.92	31.90
9. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net enrolment rate) ในระดับมัธยมปลาย (รวม ปวช.)	N/A	N/A	36.38	36.92	28.21	23.85	37.47	34.20	36.92	40.74	37.47	41.28	51.63	53.81	72.34	76.15	67.43
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**69.89**	**70.18**	**74.12**	**72.84**	**50.76**	**66.93**	**69.58**	**71.26**	**48.69**
10. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	69.89	70.18	74.12	72.84	74.37	74.72	75.47	74.26	24.53
11. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
12. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.15	59.14	63.68	68.25	72.85

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	**73.85**	**71.34**	**68.84**	**66.35**	**63.86**	**63.49**	**63.12**	**62.75**	**54.93**	**49.29**	**41.20**	**39.68**	**40.41**	**37.45**	**53.26**	**41.45**	**41.08**
13. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	51.42	42.93	43.24	48.04	55.06	77.29	48.18	22.71
14. จำนวนผู้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	27.82	56.32	46.72	72.18
15. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	73.85	71.34	68.84	66.35	63.86	63.49	63.12	62.75	54.93	47.17	39.46	36.12	32.79	29.47	26.15	29.47	28.36

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	22.71 - 33.62	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.63 - 44.53
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.54 - 55.45	ดี	คะแนนระหว่าง	55.46 - 66.36
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.37 - 100.00			

ตารางที่ 11.7 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	**45.70**	**45.89**	**50.71**	**43.62**	**47.30**	**51.00**	**41.50**	**45.01**	**45.56**	**47.84**	**41.08**	**52.81**	**51.30**	**51.55**	**54.73**	**53.67**	**51.56**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	**45.54**	**48.88**	**50.04**	**43.82**	**44.60**	**47.67**	**55.19**	**52.91**	**48.84**	**47.62**	**52.78**	**46.34**	**51.12**	**49.74**	**42.26**	**41.18**	**42.52**
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (รวมพลังงานทางเลือก) ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.91	65.08	35.59	29.09	34.59
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	24.79	29.03	31.43	29.14	25.30	28.53	37.27	44.42	46.80	57.30	75.21	65.79	50.47	54.39	61.65	64.04	63.08
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	66.29	68.72	68.65	58.50	63.90	66.80	73.10	61.40	50.89	37.94	30.35	26.90	31.98	29.74	29.54	30.42	29.90
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	**34.68**	**36.47**	**59.05**	**46.98**	**56.07**	**52.71**	**38.58**	**41.39**	**41.02**	**45.26**	**31.26**	**66.98**	**56.90**	**58.48**	**68.26**	**66.25**	**58.79**
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	54.16	66.60	71.34	28.66
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	46.96	44.42	63.00	44.98	54.98	52.36	36.36	39.94	28.98	37.45	21.73	56.35	60.74	58.00	68.76	55.94	78.27
6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	22.39	28.53	55.11	48.98	57.16	53.07	40.80	42.84	53.07	53.07	40.80	77.61	53.07	63.29	69.43	71.47	69.43

องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	**60.44**	**54.20**	**44.12**	**40.30**	**42.32**	**52.81**	**33.58**	**41.64**	**47.20**	**50.79**	**42.01**	**47.44**	**46.41**	**47.09**	**56.84**	**56.67**	**54.83**
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	N/A	N/A	25.25	25.25	25.26	25.26	25.78	26.23	34.56	52.06	48.83	46.48	51.39	51.63	70.86	74.75	46.74
8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	60.44	39.05	35.70	24.24	30.30	61.74	44.30	67.00	75.76	69.45	62.00	75.57	65.25	67.47	65.90	60.49	70.32
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	N/A	69.34	71.41	71.41	71.41	71.41	30.66	31.69	31.28	30.87	30.87	32.94	32.94	32.11	31.07	30.66	28.59
10. ร้อยละแนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	26.33	34.79	36.06	37.16	59.51	60.76	73.67

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 - 33.03	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 - 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 - 55.64	ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 - 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 - 100.00			

ตารางที่ 11.8 ผลการทดสอบดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	**22.58**	**59.57**	**32.06**	**47.53**	**45.80**	**62.93**	**59.78**	**59.74**	**71.46**	**52.00**	**54.78**	**47.40**	**42.36**	**48.19**	**60.89**	**64.66**	**67.29**
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**70.97**	**70.97**	**70.97**	**47.99**	**44.68**	**53.84**	**47.05**	**45.50**	**57.05**	**62.72**	**72.18**
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	44.02	61.11	59.40	38.89	25.21	61.11	74.79
2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	25.02	60.98	71.34	47.21	63.71	74.98	68.83	70.77
3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	70.97	70.97	70.97	70.97	29.03	29.08	34.55	33.91	70.97	58.20	70.97
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม	**22.58**	**59.57**	**32.06**	**47.53**	**45.80**	**62.93**	**50.35**	**50.28**	**71.96**	**56.33**	**67.17**	**54.00**	**57.74**	**50.07**	**64.36**	**67.42**	**58.62**
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	35.23	45.71	28.29	71.71	71.71	62.97
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	N/A	74.62	30.58	50.55	58.06	59.40	56.18	23.14	66.49	68.15	67.88	71.29	72.02	66.44	76.86	75.07	68.38
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	22.58	44.52	33.55	44.52	33.55	66.45	44.52	77.42	77.42	44.52	66.45	55.48	55.48	55.48	44.52	55.48	44.52

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 11					ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 12						ช่วงแผนฯ ฉบับที่ 13
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**N/A**	**36.62**	**27.97**	**49.13**	**61.48**	**63.93**	**72.03**
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	40.80	27.20	67.40	67.91	61.36	72.80
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	32.45	28.75	30.85	55.05	66.50	71.25

หมายเหตุ: N/A คือข้อมูลที่ปีดังกล่าวไม่มีการรายงาน (Not Available)

องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล จากสูตรในบทที่ 4 สามารถคำนวณช่วงระดับการพัฒนาของดัชนีรวม (Composite Index) ได้ดังนี้

เร่งแก้ไข	คะแนนระหว่าง	21.73 - 33.03	ต้องปรับปรุง	คะแนนระหว่าง	33.04 - 44.34
ปานกลาง	คะแนนระหว่าง	44.35 - 55.64	ดี	คะแนนระหว่าง	55.65 - 66.95
ดีมาก	คะแนนระหว่าง	66.96 - 100.00			

ภาคผนวกที่ 1
รายละเอียดการส่งมอบงาน แผนการดำเนินงาน และแผนการศึกษาดูงาน

ผ1.1 ระยะเวลาการส่งมอบงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 12 เดือน นับถัดจากวันลงนามสัญญาจ้างคณะที่ปรึกษา โดยมีรายละเอียดส่งมอบงานดังนี้

ตารางที่ ผ1.1 กำหนดการส่งมอบงาน

งวดงาน	งานที่จะส่งมอบ	กำหนดส่งมอบ
งวดงานที่ 1	1.1 จัดประชุมเริ่มต้นโครงการ (Kick off Meeting) จำนวน 1 ครั้ง 1.2 ส่งมอบรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ โดยรายงานการศึกษาขั้นต้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย 1) กรอบแนวคิดการศึกษา (Conceptual Frameworkกลไกในการบริหารงาน แผนการดำเนินโครงการ กระบวนวิธีการศึกษาขั้นตอน กิจกรรมการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน โดยละเอียดรวมทั้งแนวทางการจัดการความเสี่ยงหากประสบอุปสรรคในการดำเนินงาน 2) ผลการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมองค์ความรู้ในวิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากงานวิจัยหรือศึกษากรณีตัวอย่าง อย่างน้อย 5 ดัชนี	ภายในเดือนที่ 1 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
งวดงานที่ 2	ส่งมอบรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) (ตามที่กำหนดในขอบเขตงาน) จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) รายงานผลความก้าวหน้าของการศึกษา ครอบคลุมสาระอย่างน้อย ได้แก่ สาระของรายงานการศึกษาขั้นต้น กรอบแนวคิด นิยามขององค์ประกอบหลักและย่อย ประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 2) รายงานผลการประชุมระดมความเห็นกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย 3) แผนการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน	ภายในเดือนที่ 4 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

งวดงาน	งานที่จะส่งมอบ	กำหนดส่งมอบ
งวดงานที่ 3	3.1 ส่งมอบร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ โดยครอบคลุมสาระอย่างน้อย ดังนี้ 1) เนื้อหาของรายงานการศึกษาขั้นกลาง การกำหนดตัวชี้วัดและแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบ เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดแต่ละตัว และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด วิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) รวมทั้งผลการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน 2) ผลการทดสอบตัวชี้วัดโดยการแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 ถึงปัจจุบันลงในตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่ 3) รายงานการประชุมระดมความเห็นตามข้อ 4.3.3 3.2 ส่งมอบสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย อย่างน้อยต้องประกอบด้วย 1) ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ความยาว 3 - 5 นาที 2) แผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง 3) Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร	ภายในเดือนที่ 11 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา
งวดงานที่ 4	4.1 ส่งมอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โดยมีสาระครอบคลุมอย่างน้อย ดังนี้ 1) สาระของรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ และผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น จำนวน 50 ชุด 2) รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น 3) รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในเล่มเดียวกัน จำนวน 100 เล่ม 4) รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่ 5) คู่มือการจัดทำดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ และการใช้ดัชนีในการติดตามประเมินผลประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 100 เล่ม	ภายในเดือนที่ 12 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

งวดงาน	งานที่จะส่งมอบ	กำหนดส่งมอบ
	6) แฟลชไดร์ฟ (Flash Drive) ที่บันทึกข้อมูลไว้แล้วทั้งหมดตามข้อ 4.1 จำนวน 50 ชุด	

ผ1.2 ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ตารางที่ ผ1.2 ผลผลิตและค่าเป้าหมายของโครงการ

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
สื่อประชาสัมพันธ์	
- ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) ความยาว 3-5 นาที	1 เรื่อง
- แผนภาพ Infographics	1 เรื่อง
- Dashboard นำเสนอดัชนีฯ	1 ระบบ
รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ และผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนี	50 เล่ม
รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น	1 ฉบับ
รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	100 เล่ม
รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่ใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่	1 ฉบับ
คู่มือการจัดทำดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ และการใช้ดัชนีในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	100 เล่ม

ผลลัพธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขที่สามารถใช้ในการติดตามประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์

ผ1.3 แผนการดำเนินงาน

คณะที่ปรึกษามีแผนการดำเนินงาน ตามกรอบระยะเวลาของโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ ผ1.3 แผนการดำเนินกิจกรรม

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
งวดงานที่ 1 ภายในเดือนที่ 1 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา						
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนสิงหาคม 2566 (เริ่มเดือนที่ 1)		**สัปดาห์** 1	2	3	4	**ผลผลิต (Output)**
1	ศึกษา ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ความสุข วิธีการพัฒนาดัชนี และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ อย่างน้อย 5 ดัชนี		✓	✓		ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาดัชนี และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ทั้งในและต่างประเทศ อย่างน้อย 5 ดัชนี
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนกันยายน 2566 (เริ่มเดือนที่ 2)		1	2	3	4	**ผลผลิต (Output)**
2	กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา (Conceptual framework)	✓	✓			กรอบแนวคิดการศึกษา
3	จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ	✓	✓			กระบวนการวิธีการศึกษา ขั้นตอน
4	กำหนดกระบวนการ วิธีการศึกษา ขั้นตอนการศึกษา	✓	✓			
5	กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน	✓	✓			แผนการดำเนินงาน/กิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินงาน
6	กำหนดกลไกการบริหารการดำเนินงาน	✓	✓			กลไกในการบริหารงาน
7	แนวทางการจัดการความเสี่ยง หากประสบอุปสรรคในการดำเนินงาน	✓	✓			แนวทางการจัดการความเสี่ยง
8	<u>จัดประชุม</u>เริ่มต้นโครงการ (Kick off Meeting) จำนวน 1 ครั้ง	✓	✓			<u>รายงานการประชุม :</u> - แนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตงาน - ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนกันยายน 2566 (เริ่มเดือนที่ 2)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
ส่งมอบงานงวดงานที่ 1 รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ภายใน 1 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์			✓			
งวดงานที่ 2 ภายในเดือนที่ 4 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา						
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนกันยายน 2566 (เริ่มเดือนที่ 2)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	**2**	**3**	**4**	
1	ศึกษาทบทวนสาระสำคัญของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง (แผนระดับ 1, 2, 3) และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)			✓		- ผลการศึกษาสาระสำคัญของนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง (แผนระดับ 1, 2, 3) และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนตุลาคม 2566 (เริ่มเดือนที่ 3)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
2	กำหนดกรอบแนวคิด นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่ประกอบด้วย กรอบแนวคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัด	✓	✓			กรอบแนวคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัดแต่ละองค์ประกอบ
3	ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13			✓	✓	ผลการปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13
4	<u>จัดประชุมระดมความคิดเห็นกรอบแนวคิดรวมของความอยู่เย็นเป็นสุข</u> <u>จากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก</u> จัดอย่างน้อย 1 ครั้ง แต่ละครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน โดยอย่างน้อยครอบคลุม 1. มิติด้านเศรษฐกิจ 2. มิติด้านสังคม 3. มิติด้านสิ่งแวดล้อม 4. มิติด้านธรรมาภิบาล		✓			<u>รายงานการประชุม:</u> - ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก - ความเห็น/ข้อเสนอ/แนวทางการพัฒนา

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
งวดงานที่ 2 ภายในเดือนที่ 4 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา						
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือน พฤศจิกายน 2566 (เดือนที่ 4)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	2	3	4	
5	<u>จัดประชุมระดมความคิดเห็น นิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบ</u> จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน ดังนี้		✓	✓	✓	<u>รายงานการประชุม:</u> - ความคิดเห็นนิยามขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ - ความเห็น/ข้อเสนอ/แนวทางการพัฒนา
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนธันวาคม 2566 (เดือนที่ 5)		1	2	3	4	**ผลผลิต (Output)**
6	จัดทำรายงานการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามของแต่ละองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและ ประเด็นชี้วัด	✓				- รายงานความก้าวหน้าของผลการศึกษา
7	จัดทำแผนการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 10 คน (กิจกรรมศึกษาดูงานสามารถจัดกิจกรรมได้ตลอดระยะเวลาของโครงการ)		✓			แผนการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 2 รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ภายใน 4 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์		✓				
งวดงานที่ 3 ภายในเดือนที่ 11 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา						
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนธันวาคม 2566 (เดือนที่ 5)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	2	3	4	
1	กำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย			✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย
2	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในแต่ละตัวชี้วัด			✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในแต่ละตัวชี้วัด

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนธันวาคม 2566 (เดือนที่ 5)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	**2**	**3**	**4**	
3	กำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด			✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนมกราคม 2567 (เดือนที่ 6)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
	กำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย	✓	✓	✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดตัวชี้วัด นิยาม และแหล่งข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย
	กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในแต่ละตัวชี้วัด	✓	✓	✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดในแต่ละตัวชี้วัด
	กำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด	✓	✓	✓	✓	รายงานผลการศึกษาการกำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด
4	กิจกรรมศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ครั้งที่ 1			✓	✓	<u>รายงานการศึกษาดูงาน :</u> - รายงานผลการศึกษาดูงาน - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2567 (เดือนที่ 7)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
5	จัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน	✓	✓	✓	✓	<u>รายงานการประชุม :</u> - รายงานแนวทาง/วิธีการ และข้อเสนอแนะการจัดเก็บข้อมูล - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนมีนาคม 2567 (เดือนที่ 8)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	**2**	**3**	**4**	
	จัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 30 คน	✓	✓	✓	✓	<u>รายงานการประชุม :</u> - รายงานแนวทาง/วิธีการ และข้อเสนอแนะการจัดเก็บข้อมูล - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนมีนาคม 2567 (เดือนที่ 8)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	**2**	**3**	**4**	
6	จัดทำรายงานการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด				✓	<u>รายงานการประชุม :</u> รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก
7	กิจกรรมศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ครั้งที่ 2			✓	✓	<u>รายงานการศึกษาดูงาน :</u> - รายงานผลการศึกษาดูงาน - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนเมษายน 2567 (เดือนที่ 9)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
8	กำหนดวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดและวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก	✓	✓	✓	✓	วิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดและวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก
10	กิจกรรมศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ครั้งที่ 3			✓	✓	<u>รายงานการศึกษาดูงาน :</u> - รายงานผลการศึกษาดูงาน - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนพฤษภาคม 2567 (เดือนที่ 10)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
9	จัดประชุมระดมความคิดเห็นวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วม	✓	✓	✓	✓	<u>รายงานการประชุม :</u> - ผลการประชุมระดมความคิดเห็นวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก - ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา/การประเมินผลกระทบ
10	จัดทำรายงานการประชุมระดมความคิดเห็นวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก				✓	รายงานการประชุมระดมความคิดเห็นวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก
9	ดำเนินการสรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่			✓	✓	ผลการสรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนมิถุนายน 2567 (เดือนที่ 11)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
9	ดำเนินการสรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่	✓				ผลการสรุปประเด็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นใหม่
	จัดประชุมร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำตัวชี้วัดใหม่ เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวในระยะต่อไป จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 20 คน		✓	✓	✓	<u>รายงานการประชุม :</u> รายงานแนวทาง/วิธีการ และข้อเสนอแนะการจัดเก็บข้อมูล
	จัดทำรายงานการประชุมร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บข้อมูล				✓	
	ดำเนินการจัดทำระบบข้อมูลสำหรับการใช้คำนวณดัชนี และตัวชี้วัดที่ปรับปรุง/พัฒนาใหม่ในการประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	✓	✓	✓	✓	
	ดำเนินการทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมาโดยการแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปีปัจจุบันลงในตัวชี้วัด	✓	✓	✓	✓	
	จัดทำรายงานผลการทดสอบตัวชี้วัดโดยการแทนค่าข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปีปัจจุบันลงในตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่	✓	✓	✓	✓	
	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 3 รูปแบบ 1. จัดทำภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง 2. จัดทำแผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง 3. จัดทำ Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร			✓	✓	สื่อประชาสัมพันธ์ : - ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ความยาว 3-5 นาที - แผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง - Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือนกรกฎาคม 2567 (เดือนที่ 12)		**1**	**2**	**3**	**4**	**ผลผลิต (Output)**
16	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 3 รูปแบบ 1. จัดทำภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง 2. จัดทำแผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง	✓				สื่อประชาสัมพันธ์ : - ภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอแอนิเมชัน (VDO Animation) จำนวน 1 เรื่อง ความยาว 3-5 นาที - แผนภาพ Infographics จำนวนอย่างน้อย 1 เรื่อง

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
	3. จัดทำ Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร					- Dashboard เพื่อนำเสนอดัชนีฯ สำหรับผู้บริหาร
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 3 ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) ภายใน 11 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา จำนวน 25 ชุด และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์			✓			
งวดงานที่ 4 ภายในเดือนที่ 12 นับถัดจากวันลงนามในสัญญา						
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือน กรกฎาคม 2567 (เดือนที่ 12)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	2	3	4	
1	ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารฐานข้อมูลการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล การใช้ข้อมูลในการคำนวณดัชนี การทำแผนภาพจากข้อมูลและดัชนีที่เกี่ยวข้องผ่านโปรแกรม อาทิ Microsoft Excel หรือโปรแกรมอื่นที่เกี่ยวข้อง		✓	✓		รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
2	จัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่		✓	✓		
3	จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีฯ สำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผน			✓	✓	- คู่มือการจัดทำดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 - การใช้ดัชนีในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ลำดับที่	กิจกรรม	ระยะเวลา (สัปดาห์/เดือน)				
แผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ประจำเดือน สิงหาคม 2567 (เดือนที่ 12)		**สัปดาห์**				**ผลผลิต (Output)**
		1	**2**	**3**	**4**	
4	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 200 คน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม	✓				<u>รายงานการประชุม :</u> - รายงานผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น - แนวทางการพัฒนา ประเด็นปัญหาอุปสรรคต่อการประเมินผลกระทบการพัฒนา
5	จัดทำรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น	✓	✓			
6	จัดทำรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)	✓	✓			รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
7	จัดทำรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report)	✓	✓			รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
ส่งมอบงาน งวดงานที่ 4 รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ภายใน 12 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา ทั้งในรูปแบบเอกสาร และไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ตามขอบเขตการดำเนินงานทั้งหมด			✓			

คณะที่ปรึกษามีแผนการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กิจกรรมการศึกษาดูงานเป็นส่วนหนึ่งของขอบเขตการดำเนินงานโครงการจ้างที่ปรึกษา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดัชนีอยู่เป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาดูงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ความสุข (Happiness) หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดระหว่างองค์กร หรือหน่วยงานที่ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานครั้งนี้ ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช. และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน จำนวน 2 ครั้ง แต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 10 คน

1. หน่วยงานเป้าหมายในการศึกษาดูงาน ได้แก่

1) ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยที่มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) เพื่อใช้ประเมินความสุขในการทำงาน ทั้งระดับบุคคล และองค์กร (Happy Moral Index: HMI) เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาองค์กรคุณธรรม ประกอบไปด้วยแบบประเมินดัชนีชี้วัดความสุขด้านคุณธรรม (Moral Personal Index: PI) เช่น ความสุขต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบบประเมินเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินตนเองขององค์กรต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรคุณธรรมได้

2) กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดทำรายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ภายใต้กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ โดยแสดงเป็นค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index: CHSI) เพื่อประเมินสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมระดับประเทศ อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของประเทศไทย

3) บริษัทหรือหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเป็นต้นแบบของการพัฒนา Happy Work Place ร่วมกับ สสส. ในกรุงเทพและปริมณฑล หรือภาคตะวันออก อย่างน้อย 1 แห่ง

ทั้งนี้ หน่วยงานเป้าหมายในการศึกษาดูงาน ที่ปรึกษาจะเสนอรายชื่อหน่วยงานเป้าหมายให้แก่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช. พิจารณาและให้ความเห็นในการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น และดำเนินการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานต่อไป

2. เป้าหมายของกิจกรรมการศึกษาดูงาน เป็นการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. ผลผลิตที่ได้รับของกิจกรรมการศึกษาดูงาน คือ รายงานสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมศึกษาดูงานในองค์กร หรือหน่วยงานที่ดำเนินงานในด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ความสุข หรือดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน

4. ระยะเวลาของกิจกรรมการศึกษาดูงาน มีระยะเวลาอย่างน้อยครึ่งวัน โดยมีกำหนดแผนการศึกษาดูงาน มีดังนี้

กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 1 : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จัดกิจกรรมระหว่างสัปดาห์ที่ 3 – 4 ของเดือนมกราคม 2567

กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 2 : กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดกิจกรรมระหว่างสัปดาห์ที่ 3 – 4 ของเดือนมีนาคม 2567

กิจกรรมการศึกษาดูงาน ครั้งที่ 3 : บริษัทหรือหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเป็นต้นแบบของการพัฒนา Happy Work Place ร่วมกับ สสส. จัดกิจกรรมระหว่างสัปดาห์ที่ 3 – 4 ของเดือนเมษายน 2567

ทั้งนี้ช่วงวัน และเวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ที่ปรึกษาจะเสนอและร่วมหารือกับกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สศช. เพื่อพิจารณาวัน เวลา และกำหนดการที่เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง สำหรับ (ร่าง) กำหนดการกิจกรรมการศึกษาดูงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ ผ1.4

ตารางที่ ผ1.4 (ร่าง) กำหนดการกิจกรรมการศึกษาดูงาน

เวลา	กิจกรรม
08.30 – 09.00 น.	ออกเดินทางจาก สศช. ไปยังหน่วยงาน
09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30 – 09.45 น.	ผู้แทนของหน่วยงาน : กล่าวต้อนรับ
09.45 – 10.30 น.	ผู้แทนของหน่วยงาน : นำเสนอข้อมูลภารกิจการดำเนินงานของหน่วยงาน
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 11.30 น.	การพูดคุย หารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน
11.30 – 11.45 น.	ผู้แทน สศช. กล่าวขอบคุณ มอบของที่ระลึก และถ่ายภาพร่วมกัน
11.45 – 12.00 น.	กิจกรรมเยี่ยมชมหน่วยงาน
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
13.00 น.	เดินทางกลับ สศช.

หมายเหตุ: กำหนดการอาจจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสม

ภาคผนวกที่ 2
รายงานผลการประชุมระดมความคิดเห็น
กรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
นิยามของแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
1. ประชุมครั้งที่ 1 วันศุกร์ ที่ 1 ธันวาคม 2566 เวลา 09.00 – 16.00 น. : การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**2ผ-4**
1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	2ผ-4
1.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	2ผ-6
1.3 ประเด็นอภิปราย	2ผ-8
1.4 ข้อสรุป	2ผ-10
1.5 รูปบรรยากาศการประชุม	2ผ-11
2. ประชุมครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดี ที่ 7 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. : การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 1 “สุขภาวะ” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**2ผ-12**
2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	2ผ-12
2.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	2ผ-15
2.3 ประเด็นอภิปราย	2ผ-16
2.4 ข้อสรุป	2ผ-17
2.5 รูปบรรยากาศการประชุม	2ผ-18
3. ประชุมครั้งที่ 3 วันพฤหัสบดี ที่ 7 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 2 “เศรษฐกิจที่เป็นธรรม” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**2ผ-19**
3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	2ผ-19
3.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	2ผ-21
3.3 ประเด็นอภิปราย	2ผ-23
3.4 ข้อสรุป	2ผ-23
3.5 รูปบรรยากาศการประชุม	2ผ-25
4. ประชุมครั้งที่ 4 วันศุกร์ ที่ 8 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 3 “สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**2ผ-26**
4.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	2ผ-26
4.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	2ผ-38

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
4.3 ประเด็นอภิปราย	ผ2-30
4.4 ข้อสรุป	ผ2-31
4.5 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ2-32
5. ประชุมครั้งที่ 5 วันศุกร์ ที่ 8 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 4 “สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**ผ2-33**
5.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ2-33
5.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	ผ2-35
5.3 ประเด็นอภิปราย	ผ2-37
5.4 ข้อสรุป	ผ2-37
5.5 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ2-39
6. ประชุมครั้งที่ 6 วันอังคาร ที่ 12 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 5 “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**ผ2-40**
6.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ2-40
6.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	ผ2-42
6.3 ประเด็นอภิปราย	ผ2-43
6.4 ข้อสรุป	ผ2-44
6.5 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ2-46
7. ประชุมครั้งที่ 7 วันอังคาร ที่ 12 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 6 “ธรรมาภิบาล” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**ผ2-47**
7.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ2-47
7.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ	ผ2-49
7.3 ประเด็นอภิปราย	ผ2-51
7.4 ข้อสรุป	ผ2-51
7.5 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ2-53

1. ประชุมครั้งที่ 1 วันศุกร์ ที่ 1 ธันวาคม 2566 เวลา 09.00 – 16.00 น. : การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 59 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 17 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 33 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 17 คน)

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
2. นางสาววรรณภา คล้ายสวน	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
4. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนา
5. นางสาวณัฐสุดา เพชรหนุน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบัญชีงบดุลแห่งชาติ
6. นางสาวอาภาภัทร อภิภาคย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
8. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
9. นางสาวสุนิสา คำแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
10. นายธนพร ปราชญ์เมธีกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
11. นายปิยะ ไวจงเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
12. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
13. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
14. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
15. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
16. นายภูวไนย ไทยถาวร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
17. นายฤชากร ทองฉิม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 33 คน)

กองแผนงานและสารสนเทศ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

1. คุณพเยาว์ อินทอง	นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ
2. คุณธนัญญา สารพัฒน์	นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานปฏิบัติการ

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3. คุณธราดล สินนอก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

4. คุณธรรมภรณ์ ประภาสะวัต	ผู้อำนวยการกองบริหารทุนวิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย (DCT)

5. ม.ร.ว.นงคราญ ชมพูนุท รองประธานสภาดิจิทัลฯค

6. คุณกาญจนา ขอดทอง เจ้าหน้าที่สภาดิจิทัลฯ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

7. คุณสลิล ศรีพิลาศ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

สำนักดิจิทัลการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

8. นพ.ภัทรวินฑ์ อัตตะสาระ ผู้อำนวยการสำนักดิจิทัลการแพทย์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

9. คุณมีชัย โอ้น ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐ

องค์การจัดการน้ำเสีย

10. คุณบุณฑริกา สุดใจนาค หัวหน้ากองสารสนเทศและประเมินผล

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

11. รศ. นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการ

12. คุณธัญลักษณ์ ศรีสง่า หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

13. ดร. นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการ

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

14. คุณปิยะฉัตร สำเร็จกาญจนกิจ ผู้จัดการงานยุทธศาสตร์และแผน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

15. คุณจันทนา เบญจทรัพย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

16. คุณรุจิรา พงศ์พลูทอง เจ้าหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (ชำนาญการพิเศษ)

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

17. คุณชลิดา เอื้อบำรุงจิต ผู้อำนวยการ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

18. คุณสิรินทร์ทิพย์ โสไกร เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

19. คุณภาณุ อัศวปรมิตชัย เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

20. คุณรัฐวิทย์ ปัญญาไชยภัสร์ เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

21. คุณธนิษฐา ภูลวรรณ นักบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมชำนาญการ

22. คุณวนิดา วะชังเงิน นักบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.)

23. คุณชนาภา เนตรดี สนับสนุนงานปฏิบัติการทั่วไป

24. คุณสุทัศนีย์ ชื่นสกุล สนับสนุนงานปฏิบัติการทั่วไป

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

25. คุณเฉลิมพงษ์ กล้าขยัน ผู้จัดการพัฒนานวัตกรรม

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

26. คุณอมรรัตน์ ธีรสรรเพชญ นักวิเคราะห์งบประมาณอาวุโส
สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม

27. ผศ. ดร.สุดสันต์ สุทธิพิศาล เลขาธิการสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

28. คุณอุมากมล สุนทรสุรัติ นักวิจัย

29. คุณพรพรรณ แสงสีทอง นักวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

30. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี อาจารย์ประจำคณะสถิติประยุกต์
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

31. คุณกฤษดา กองสุข Assistant manager
เอกชน

32. ดร.พิริยะ อุไรวงศ์ นักวิชาการอิสระ

33. คุณกชกร สุชาติเลิศปัญญา นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย

1.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีใจความสำคัญว่า

“การจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีการจัดทำอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การจัดทำดัชนีฯ ครั้งนี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ของการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลกระทบจากการดำเนินการตามแผนอื่น ๆ นโยบายของรัฐบาล รวมถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย ดังนั้น วัตถุประสงค์การประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด ร่างนิยาม และองค์ประกอบหลัก ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่

จะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาองค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการประชุมกลุ่มย่อยที่จะจัดขึ้นหลังจากนี้”

จากนั้น ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ ได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้กับผู้เข้าร่วมการประชุมได้รับทราบข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-Being) ความสุข (Happiness) และดัชนีที่เกี่ยวกับการพัฒนาคน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดประเด็นในการระดมความคิดเห็น โดยเริ่มจากการอธิบายถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่เป็นทฤษฎีหลักที่ใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดด้านความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being) ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ โดยจะเห็นว่ากรอบแนวคิดเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงกลับไปสู่ความต้องการ 5 ลำดับขั้นตามทฤษฎีของมาสโลว์ ที่แบ่งความต้องการขั้นที่ 1 และ 2 เป็นความต้องการทางกายภาพที่สามารถวัดได้จากปัจจัยพื้นที่ฐานที่มีความสำคัญต่อความต้องการของร่างกาย ความปลอดภัย และความมั่นคง เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้แล้ว ก็จะขยับไปสู่ความต้องการขั้นที่สูงขึ้น โดยเป็นความต้องการด้านสังคมและอารมณ์ (Social & Emotional) ได้แก่ ขั้นที่ 3 เป็นการต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ขั้นที่ 4 การได้รับการยอมรับ ยกย่อง และนับถือ แล้วจึงเลื่อนไปสู่ขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นการตระหนักในศักยภาพของตนเอง จึงกล่าวได้ว่า ระดับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมแต่ละสังคมนั้น จะขึ้นอยู่กับระดับของสังคมว่าอยู่ในส่วนใดของความต้องการ 5 ขั้นนี้

ทั้งนี้ ในปัจจุบันได้มีความพยายามจะวัดระดับอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคม จะใช้การประเมินผ่านการวัดในเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) เช่น รายได้ อัตราแรงงาน อัตราการมีที่อยู่อาศัย เป็นต้น และอัตวิสัย (Subjective Well-being) เช่น การประเมินระดับความสัมพันธ์ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว การประเมินความเชื่อมั่นในการใช้ชีวิต เป็นต้น

จากผลการศึกษาด้านการวัดระดับความอยู่เย็นเป็นสุขหรือดัชนีที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ทำให้เห็นภาพรวมของการผสมผสานการใช้วิธีการวัดแบบภาวะวิสัยและอัตวิสัยควบคู่กัน อย่างไรก็ตาม จำนวนตัวชี้วัดด้านภาวะวิสัยและอัตวิสัยที่แตกต่างกันของประเทศต่าง ๆ นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดแล้ว ยังขึ้นอยู่กับระดับความพร้อมของข้อมูลที่ประเทศนั้นมีด้วยเช่นกัน หากเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดี ก็สามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้มาสร้างตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยได้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

สำหรับการจัดทำกรอบแนวคิดเพื่อใช้ปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 นอกจากจะใช้กรอบแนวคิดที่อธิบายไว้ก่อนหน้านี้แล้ว ยังมีการศึกษากรอบแนวคิดในการจัดทำดัชนีระดับสากลด้วย ยกตัวอย่างเช่น ดัชนีคุณภาพชีวิตของ Eurostat มีปัจจัย 9 ด้านที่สะท้อนคุณภาพชีวิตของคนยุโรป ขณะที่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของ OECD มองความสุขของคนทั่วโลกประกอบไปด้วย 11 มิติ และมีปัจจัยของ 4 ทรัพยากรหลักเข้ามาสนับสนุนความสุข สำหรับด้านอื่น ๆ เช่น ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ที่มองการศึกษา อายุ และ รายได้มวลรวประชาชาติต่อหัวประชากร GNI และหากเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) มีความสำคัญต่อการยกระดับของปัจจัยในการดำเนินชีวิตผู้คนในสังคม และเมื่อพิจารณาดัชนีในระดับประเทศ เช่น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศฟินแลนด์จะให้ความสำคัญกับความสุขในยุคปัจจุบันและอนาคต รวมถึงบริบทสมัยใหม่ที่กระทบกับความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม โดยวัดจากการใช้ ICT ความสมดุลระหว่างงานและชีวิต เครือข่ายทางสังคม และธรรมาภิบาลเข้ามาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุข

สำหรับประเด็นท้าทายที่เกิดขึ้นในช่วงของการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทย มี 13 เรื่องด้วยกัน ประกอบไปด้วย

1) Demographic challenges (ความท้าทายด้านประชากรศาสตร์)

2) K-shape Recovery (การฟื้นตัวของเศรษฐกิจแบบรูปตัว K)

3) Decoupling economic growth from employment (เศรษฐกิจโตขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลง)

4) The race between skill formation and skill depreciation (การแข่งขันระหว่างการสร้างทักษะใหม่และการลดทักษะเดิมที่เสื่อมถอยลง)

5) Wellness in a broader sense (ความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างสมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต และทางสังคม)

6) Make money and make time (การหารายได้และการใช้การจัดการเวลาที่ว่างให้กับตนเองต้องการมีชีวิตที่มีคุณภาพและมีความสุข)

7) Human rights, diversity and inclusivity (การที่คุ้มครองความหลากหลายโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน)

8) Safety (accidental harm) and security (Intentional harm) (มาตรฐานการปกป้องบุคคลหรือทรัพย์สิน)

9) Revitalization of cultural capital (ความสำเร็จที่เกิดจากกระบวนการฟื้นฟูคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สูญหายหรือเสื่อมถอย เช่น การปกป้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ การฟื้นฟูโบราณสถานที่ถูกทำลาย การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ วรรณกรรม ดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น)

10) Urbanization and built environment (แนวทางการวางแผนและการจัดการเมืองอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การกระจายความหนาแน่นของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อช่วยลดความแออัดและมลพิษ การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะ และการส่งเสริมการออกแบบเมืองที่เอื้อต่อการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ)

11) Sustainability and climate change (การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนครอบคลุมในมิติของแหล่งพลังงานหมุนเวียน เกษตรกรรมที่ยั่งยืน และการขนส่ง เป็นต้น)

12) Good governance (ระบบการบริหารราชการบ้านเมืองที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบ (Accountability) ความมีส่วนร่วม (Participation) ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นต้น)

13) Digital encroachment (การขยายตัวของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อชีวิต ทั้งการทำงาน การจับจ่ายใช้สอย การเชื่อมต่อกับผู้อื่นผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลทั้งบวกและลบต่อสังคม)

1.3 ประเด็นอภิปราย

ผู้เข้าร่วมประชุมมองว่าประเด็นความท้าทายทั้ง 13 ประเด็นนั้นมีผลกระทบโดยตรงต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพียงแต่อาจจะต้องจัดลำดับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเห็นว่าควรนำการจัดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์มาช่วยในการจัดการประเด็น เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาประเด็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทย รวมถึงการกำหนดให้ค่าน้ำหนักของความสำคัญของแต่ละประเด็นหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องพึง

ระวังคือ ประเด็นชี้วัดและการวัดระดับความสุขเชิงดิจิทัล เนื่องจากมีความยากในการให้ความหมายและการตีความ ส่งผลต่อค่าคะแนนดัชนีที่อาจจะมีความคลาเดคลื่อนจากความเป็นจริงได้

รวมถึงความท้าทายด้านประชากรของไทยที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไปมากจากการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ เป็นวงกว้าง หากพิจารณาการลงทุนเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้จะพบว่า ผู้มีมีงานทำช่วงอายุระหว่าง 20-40 ปี ที่มีภาระต้องดูแลเด็กและผู้สูงอายุในครอบครัว ทำให้มีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง ส่งผลต่อการลงทุนหรือการวางแผนเพื่อสร้างความมั่งคั่งในอนาคตแตกต่างจากผู้ไม่มีภาระ ตลอดจนภาคการผลิตที่ขาดแคลนกำลังแรงงาน รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนฐานการผลิตไปสู่ต่างประเทศ ส่งผลให้กำลังการผลิตภายในประเทศลดลง นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากกลุ่มแรงงานต่างชาติที่มีความแตกต่างทางด้านภาษา ด้านวัฒนธรรม และด้านศาสนา ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมไทยด้วย

สำหรับการมองทุนทางวัฒนธรรม ต้องคำนึงถึงความเป็นรูปธรรมที่วัดค่าไม่ได้ควบคู่กับการมองแบบทุนนิยมที่วัดค่าได้ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อป้องกันการมองข้ามสิ่งที่มีผลทางจิตใจที่ประเมินค่าไม่ได้หรือนำมาคำนวณเป็นมูลค่าไม่ได้จะถูกละเลย เช่น ความกตัญญูอาจจะไม่มีประโยชน์ทางด้านทุน แต่มีผลทางด้านจิตใจและยากแก่การจะพิสูจน์ได้นอกเสียจากเข้าปฏิบัติออกมาให้เห็นเป็นประจักษ์ เป็นต้น

ขณะเดียวกัน ความท้าทายด้านความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล การไม่สามารถเข้าถึงข่าวสาร การซื้อสินค้าและการใช้บริการบนโลกออนไลน์ของกลุ่มเปราะบาง เช่น คนพิการ เด็กและเยาวชน ผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น ที่เข้าไม่ถึงบริการอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นประเด็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ในทุกประเด็นความท้าทายของสังคม หากยังมีความเหลื่อมล้ำจะส่งผลให้ไม่สามารถแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ได้

ในการทำดัชนีชี้วัดลักษณะนี้ การตั้งประเด็นชี้วัดเป็นเรื่องสำคัญ และจากประสบการณ์ที่หน่วยงานอื่นได้เคยศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดมา สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบและใช้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่าง เช่น ประสบการณ์ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ที่พยายามพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) ของสังคมขึ้นมา เป็นต้น

สุดท้าย การจัดทำดัชนีชี้วัดจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ให้รอบด้านและครบถ้วน รวมถึงการมองเรื่องระบบการบริหารของประเทศที่ส่งผลต่อสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเชื่อมั่น (Trust) และส่งผลต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โครงสร้างทางสังคมที่ถูกบริหารบนพื้นฐานการจัดการที่ประชาชนเชื่อมั่นต่อรัฐ จะส่งผลต่อความสุขของคนในประเทศได้ นอกจากนี้ มีการนำเสนอข้อจำกัดของกรอบแนวคิด ได้แก่ เวลา ความสุขของมนุษย์มีมิติที่หลากหลาย อีกทั้ง มีการนำเสนอประเด็นของสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้แก่ การมีสภาวะทางกาย จิตใจ สติปัญญาดี ครอบครัวเข็มแข็ง มีความเอื้ออาทร การมีงานทำและรายได้ที่มั่นคง สวัสดิการทั่วถึง การให้โอกาส การยอมรับความแตกต่าง เคารพสิทธิและกฎระเบียบของสังคม มีธรรมาภิบาล ความเสมอภาค ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย คุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี

1.4 ข้อสรุป (นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีองค์ประกอบหลัก)

นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการมีสุขภาวะสมบูรณ์ ร่วมกันสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นธรรม ปลอดภัย และมีธรรมาภิบาล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) องค์ประกอบด้านสุขภาวะ
- การเข้าถึงระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีความหวัง
- การเข้าถึงบริการภาครัฐขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบการศึกษา
- การเข้าถึงบริการด้านดิจิทัลอย่างมีสมรรถนะที่มีความเข้าใจและรู้เท่าทัน (อารมณ์เชิงบวกเชิงลบทางดิจิทัล)
- มีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต
- ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2) องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม
- เศรษฐกิจที่เป็นธรรม รวมถึงการล้มแล้วลุกไว
- ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
- เศรษฐกิจที่ใช้สมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความเข้าใจและรู้เท่าทัน ความปลอดภัย และจิตสำนึก
- หนี้ครัวเรือนหมดไป
- ความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและข้อมูล
- การเรียนรู้ตลอดชีวิต

3) องค์ประกอบด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย
- ระบบประกันความปลอดภัยในสังคม ในชีวิตและทรัพย์สินในทุกระดับ
- การใช้งานด้านดิจิทัลอย่างมีจิตสำนึกและปลอดภัย
- การได้รับการยอมรับ และให้โอกาสทางสังคม
- ความเสมอภาคและความเท่าเทียม
- เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม
- ร่วมสร้างสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (Care & Share Society)
- สนับสนุนความสมานฉันท์ของคนในสังคม

4) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน
- สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ
- การใช้งานด้านดิจิทัลอย่างมีจิตสำนึก
- ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability)

5) องค์ประกอบด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง
- ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม
- การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย

- การใช้งานด้านดิจิทัลอย่างมีจิตสำนึก

6) องค์ประกอบด้านธรรมาภิบาล

- สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive)
- การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม
- ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม
- ระบบการเมืองที่ดี
- ความยุติธรรมในสังคม

1.5 รูปบรรยากาศการประชุม

2. ประชุมครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดี ที่ 7 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. : การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 1 “สุขภาวะ” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 11 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 40 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 11 คน)

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นายธีระพงษ์ มาลัยทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นายปิยะ ไวจงเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
9. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นางสาวภัทรียา โพธิ์ศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นายนริศ พิชยานนท์	พนักงานบริหารงานทั่วไป 3

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 40 คน)

กระทรวงสาธารณสุข

กรมการแพทย์

1. คุณวรวรรณ กนกธารา	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
2. คุณชลกานต์ ดอนกลาง	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

3. คุณธัญชนก ขุมทอง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
4. คุณศิรินภา สระทองหน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. คุณธิดารัตน์ แวงวรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมอนามัย

6. คุณชุลีวรรณ นพวิสุทธิสกุล	ผู้อำนวยการกองดิจิทัลเพื่อส่งเสริมสุขภาพ
7. คุณธิราพร กำมณี	เจ้าหน้าที่ดูแลระบบคอมพิวเตอร์

กรมควบคุมโรค

8. คุณเวสารัช สรรพอาษา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กองการแพทย์ทางเลือก

9. คุณกุลธนิต วนรัตน์	ผู้อำนวยการ

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

10. คุณอภิวัฏ ธวัชสิน ผู้ทรงคุณวุฒิฯ
กรมการแพทย์ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี

11. ว่าที่ร้อยตรีดนัย ซอเฮง หัวหน้ากลุ่มงานทรัพยากรบุคคล
กรมสุขภาพจิต

12. คุณวรวรรณ จุฑา นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ
สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP)

13. สพญ. ดร.อังคณา เลขะกุล นักวิจัย
สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.)

14. คุณภาคภูมิ ท่านัดที พนักงานปฏิบัติการงานติดตามและประเมินผล
สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง

15. คุณวนิดา บัณฑิตย์ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
องค์การเภสัชกรรม สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กองประเมินผลและติดตาม

16. คุณดวงกมล สุนทรมโนกุล รักษาการผู้อำนวยการกองประเมินผลและติดตาม
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

17. คุณปิยนุช วัฒนสมบัติกุล นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

18. คุณอรวรรณ ผดุงรัชดากิจ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

19. คุณนลิน เชี่ยวชาญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

20. คุณศิริเพ็ญ คุ้มเมฆ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
กรมกิจการผู้สูงอายุ

21. คุณกัลย์วิตา อินสมพันธุ์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

22. คุณปวิณา อยู่ปฐม นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กลุ่มมาตรการและกลไก

23. คุณวริศรา นิ่มทอง นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

24. คุณจุฑามาศ ผลิตสกุล นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

25. คุณสิรินพร แดงพ่วง นักพัฒนานโยบาย
กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

26. คุณสุปภาดา พรหมสุข นักพัฒนาสังคม
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

27. คุณพชรวรรณ รัฐขจร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน

28. คุณญาณิศา สุขสมัย นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

29. คุณสลิล ศรีพิลาศ นักวิชาการสถิติชำนาญการ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

30. คุณกชกร ธีระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม

31. คุณกฤษณา สีนวลสด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานประกันสังคม

32. คุณนววัฒน์ พิพัฒน์ศิลป์ ที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์ข้อมูล
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

33. คุณกิติพร ทัพศาสตร์ นักวิชาการ
สำนักงาน กสทช.

34. คุณจิตตินันท์ อภิญญานนท์ เศรษฐกร
การเคหะแห่งชาติ

35. คุณคณิตา โกละกะ รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและแผน

36. คุณชนาธิป วัฒโน พนักงานวิเคราะห์นโยบาบและแผน 3

37. คุณอัจฉริยาภรณ์ จันทร์สุวรรณ พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน 3
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

38. คุณอัมพรรัตน์ โสพิกุล หัวหน้ากลุ่มผลิตและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมิน
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

39. คุณเตวิช โสภณปฏิมานักวิชาการภารกิจวิจัยและจัดการความรู้
เอกชน

40. ดร.พิริยะ อุไรวงค์ นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย

2.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ว่าได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 โดยการจัดทำดัชนีฯ เป็นการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 การดำเนินการครั้งนี้เป็นการปรับปรุงดัชนีชุดใหม่สำหรับวัดผลกระทบจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผลกระทบที่เกิดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เท่านั้น อาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล บริบทแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาฯ ได้ แล้วนำตัวชี้วัดที่ได้ไปประเมินผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

การกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ที่ทางคณะที่ปรึกษาได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยหลักคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมวันที่ 7 ธันวาคม 2566 เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 1 สุขภาวะ เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นในช่วงเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านสุขภาวะ นิยาม องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดร.พิริยะ อุไรวงค์ วิทยากรของคณะที่ปรึกษาโครงการฯ บรรยายกระบวนการของการได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยมีแนวคิดมาจากต่างประเทศ และหน่วยงานระดับสากล ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของคนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ผลการรับฟังความเห็นต่อร่างนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ภาพที่สะท้อนความสุขที่เกิดขึ้นในอนาคตของสังคมไทย ซึ่งได้มีการรวบรวมคำสำคัญและจัดกลุ่ม เพื่อกำหนดร่างนิยาม และกำหนดองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีประเด็นดังนี้

1) สุขภาวะ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีความหวัง (2) การเข้าถึงบริการภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างมีความหวัง เช่น ระบบการศึกษา (3) การเข้าถึงบริการด้านดิจิทัลอย่างมีสมรรถนะที่มีความเข้าใจและรู้เท่าทัน (อารมณ์เชิงบวกเชิงลบทางดิจิทัล) (4) มีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (5) ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม รวมถึงการล้มแล้วลุกไว้ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (2) เศรษฐกิจที่ใช้สมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความเข้าใจและรู้เท่าทัน ความปลอดภัยและจิตสำนึก (3) หนี้ครัวเรือนหมดไป (4) ความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ

3) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบด้วย (1) ระบบประกันความปลอดภัยในสังคม (2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัย และจิตสำนึก (4) การได้รับการยอมรับ และการให้โอกาสทางสังคม (4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (5) ความเสมอภาคและความเท่าเทียม (6) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (6) ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม (7) สังคมที่สนับสนุนการเติบโตโอกาสของคนในสังคม (8) ร่วมสร้างสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (Care & Share Society)

4) สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) (2) สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัยและจิตสำนึก

5) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง (2) ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม (3) การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ จิตสำนึก

6) ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive) (2) การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม (3) ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม (4) ระบบการเมืองที่ดี (5) ความยุติธรรมในสังคม

2.3 ประเด็นอภิปราย

(ร่าง) นิยามที่ทางคณะที่ปรึกษาได้จัดทำเป็นตัวอย่าง มีคำสำคัญเรื่องของสุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญญา ครอบครัว สังคม การเข้าถึงการศึกษาและบริการสาธารณสุขอย่างเป็นธรรมมี ความเข้าใจและรู้เท่าทันเรื่องของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ จากการรับฟังความเห็นจากผู้เข้าร่วมในประเด็นที่เห็นว่ายังไม่ครอบคลุมหรือยังไม่มีในเรื่องสุขภาวะที่ดี ควรมีการปรับปรุง และในส่วนประเด็นที่ผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

1) ชื่อองค์ประกอบ สุขภาวะที่ดี ควรตัดคำว่า “ที่ดี” ออก ใช้แต่คำว่า “สุขภาวะ” เพราะสุขภาวะมีความหมายรวมถึงการมีสุขภาพที่ดี

2) การกำหนดขอบเขตให้ชัดเจนในเรื่องสุขภาวะ โดยประกอบไปด้วย สุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญญา

3) สุขภาพกาย ประกอบด้วย (1) การไม่มีโรคประจำตัว (2) ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) (3) การมีโภชนาการที่ดี (4) การพักผ่อนที่เพียงพอ (5) มีความรู้ในการดูแลสุขภาพตัวเอง (6) ตระหนักรู้สภาพร่างกาย

4) สุขภาพจิต ประกอบด้วย (1) มีความสุข (2) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี (3) สามารถจัดการอารมณ์ได้ (4) EQ

5) ปัญญา ประกอบด้วย (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ความพร้อมในการเรียนรู้) (2) ความสามารถในการปรับตัว (3) การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (4) ทัศนคติที่ดี (5) การมีตรรกะ และเหตุผล (6) รู้ผิดชอบชั่วดี

2.4 ข้อสรุป

นิยามของการมีสุขภาวะ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต และทางปัญญา มีความรู้เท่าทันด้านสุขภาพ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีสติ สัมปชัญญะ รู้ผิดชอบชั่วดี มีใจใฝ่รู้ คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุมีผลและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นสุข

การมีสุขภาวะ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย และประเด็นการวัดดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง หมายถึง สภาวะทางร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่จำเป็นพอเพียงต่อการดูแลสุขภาพ ไม่มีอุบัติเหตุหรืออันตราย สามารถจัดการต่ออาการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้ และมีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- การตระหนักรู้สภาพร่างกาย
- การไม่มีโรคประจำตัว
- ค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index : BMI)
- การมีโภชนาการที่ดี
- การพักผ่อนที่เพียงพอ
- มีความรู้เท่าทันในการดูแลสุขภาพ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี หมายถึง สภาวะทางจิตที่ดี มีความสุข มีความพึงพอใจในชีวิต สามารถจัดการกับความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกับความต้องการและการสำเร็จตามเป้าหมาย มีมุมมองสภาพแวดล้อม สถานการณ์และประสบการณ์ในแง่ที่ดี มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีโดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย

- ความผ่อนคลาย (ไม่วิตกกังวล)
- ความสุข
- การมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
- การควบคุมตัวเอง (สามารถจัดการอารมณ์ได้)
- ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)
- รู้ผิดชอบชั่วดี

องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี หมายถึง สภาวะของจิตใจที่เกิดจากการเข้าถึงความจริง คุณค่า และความหมายอย่างรอบด้าน ทั้งของตนเอง ผู้อื่น ธรรมชาติ และสิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา ผ่านช่องทางทั้งทางวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และปัญญาญาณ ทำให้เกิดคุณภาพของจิตใจที่สงบ สันติ มีอิสระ เปิดกว้าง มีความรัก ความเมตตากรุณา เสียสละ ให้อภัย อดทนอดกลั้นได้ต่อความแตกต่าง และสมานฉันท์ ละวางการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เข้าใจและเข้าถึงคุณค่าและความหมายของสิ่งต่าง ๆ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ความพร้อมที่จะเรียนรู้)
- ความสามารถในการปรับตัว
- การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- มีทัศนคติที่ดี
- มีตรรกะและเหตุผล

2.5 รูปบรรยากาศการประชุม

3. ประชุมครั้งที่ 3 วันพฤหัสบดี ที่ 7 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 2 “เศรษฐกิจที่เป็นธรรม” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 53 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 12 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 32 คน และปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 12 คน)

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนา
4. นางสาวอาภาภัทร อภิภาคย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
8. นายปิยะ ไวจงเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวซูรีต้า ดือราแม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นางสาววิลาสินี บุญแปลง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
12. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 32 คน)

กระทรวงพาณิชย์

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

1. คุณวิโรจน์ สว่างศรีสุทธิกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมการค้าภายใน

2. คุณศิริวรรณ ทองสกุล	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

3. คุณพงศ์นคร โภชากรณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายเศรษฐกิจมหภาค
4. คุณณัฏฐธิดา จันภักดี	เศรษฐกรปฏิบัติการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5. คุณวิศนี เพ็ญวันศุกร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

6. คุณวันวิสาข์ คุณยศยิ่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. คุณภาวิต ลี้ศิริเสริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมการเกษตร

8. คุณมนต์เทพ อัตต์สินทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

9. คุณพิชิตการณ์ ธนะพิงค์พงษ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

10. คุณสลิล ศรีพิลาศ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.)

11. คุณสหรัฐ สงวนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

12. คุณพฤฒิพงศ์ พัวศิริ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ

13. คุณวัลยา แชมี นักวิชาการคอมพิวเตอร์

กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

14. คุณยินดี จันทร์เปล่ง ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

15. คุณพวงพิศ วิเศษสุวรรณภูมิ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

16. คุณศุภกิตติ์ ภักดีศรีศักดา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กระทรวงแรงงาน

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

17. คุณภูษณิศา มานะพงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

18. คุณกันธิชา ทานะขันธ์ นักวิชาการแรงงานชำนาญการ

19. คุณธนภร เชยะสิทธิ์ นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

กรมการจัดหางาน

20. คุณพัทธดนย์ นนทกะตระกูล นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

21. คุณเกษราภรณ์ วิมลรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

22. คุณธราดล สินนอก นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงาน ก.พ.

23. คุณรจเรข อรัญวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนัก

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

24. คุณรักษ์สิทธิ์ อ้วนศิริ พนักงานแผนงาน 8

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

25. คุณมณฑลี กปิลกาญจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.)

26. คุณปณิธี ฉัตรพลรักษ์ เจ้าหน้าที่บริหารอาวุโส

27. คุณปราณี เล็กศรีสกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมความยั่งยืน

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

28. คุณอุมากมล สุนทรสุรัติ นักวิจัย
ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

29. คุณพรพรรณ แสงสีทอง นักวิจัย
สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)

30. ดร.กัณฐวุฒิ บุญมี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

31. คุณอภิชาติ ประเสริฐ รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

32. คุณธนวัฒน์ ปัญญานันท์ นักวิเคราะห์นโยบาย

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย

3.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษานโยบายและแผนงาน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ว่าได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงแผนปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในการจัดทำดัชนีฯ เป็นการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเป็นการปรับปรุงดัชนีชุดใหม่สำหรับที่จะวัดผลการพัฒนาในช่วงแผนนั้น ๆ แต่คำว่าผลการพัฒนาไม่ได้แปลว่าต้องเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนั้นเท่านั้น อาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล บริบทแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในช่วงแผนนั้นๆ แล้วผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนอย่างไร

การกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ที่ทางคณะที่ปรึกษาได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยหลักคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมวันที่ 7 ธันวาคม 2566 เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 2 เศรษฐกิจที่เป็นธรรม เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นในช่วงเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 3 เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม นิยาม องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ ได้บรรยายกระบวนการของการได้มากรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย โดยมีแนวคิดมาจากต่างประเทศ และระดับสากล ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของคนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ผลการรับฟังความเห็นว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม คืออะไร แล้วต้องการเห็นอะไรเกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งได้มีการรวบรวมคำสำคัญและจัดกลุ่ม เพื่อกำหนดร่างนิยามและกำหนดองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีประเด็นดังนี้

1) สุขภาวะ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีความหวัง (2) การเข้าถึงบริการภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างมีความหวัง เช่น ระบบการศึกษา (3) การเข้าถึงบริการด้านดิจิทัลอย่างมีสมรรถนะที่มีความเข้าใจและรู้เท่าทัน (อารมณ์เชิงบวกเชิงลบทางดิจิทัล) (4) มีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (5) ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม รวมถึงการล้มแล้วลุกไว้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (2) เศรษฐกิจที่ใช้สมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความเข้าใจและรู้เท่าทัน ความปลอดภัยและจิตสำนึก (3) หนี้ครัวเรือนหมดไป (4) ความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ

3) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบด้วย (1) ระบบประกันความปลอดภัยในสังคม (2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัย และจิตสำนึก (4) การได้รับการยอมรับ และการให้โอกาสทางสังคม (4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (5) ความเสมอภาคและความเท่าเทียม (6) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (6) ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม (7) สังคมที่สนับสนุนการเติบโตโอกาสของคนในสังคม (8) ร่วมสร้างสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (Care & Share Society)

4) สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) (2) สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัยและจิตสำนึก

5) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง (2) ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม (3) การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ จิตสำนึก

6) ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive) (2) การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม (3) ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม (4) ระบบการเมืองที่ดี (5) ความยุติธรรมในสังคม

3.3 ประเด็นอภิปราย

(ร่าง) นิยามที่ทางคณะที่ปรึกษาได้ยกตัวอย่าง มีคำสำคัญเรื่อง สิ่งที่ปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียม โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม จากการรับฟังความเห็นจากผู้เข้าร่วมในประเด็นที่คิดว่ายังไม่ครอบคลุมหรือยังไม่มีในเรื่องเศรษฐกิจที่เป็นธรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมให้ปรับปรุงในส่วนประเด็นที่ผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

1) ชื่อองค์ประกอบ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ควรมีการเสริมความเข้มแข็ง จึงควรปรับเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม เพราะ ผู้เข้าร่วมประชุมมองเห็นว่าเศรษฐกิจที่เป็นธรรมควรต้องมีความเข้มแข็งร่วมด้วย

2) การกำหนดขอบเขตให้ชัดเจนในเรื่องเศรษฐกิจ โดยประกอบไปด้วย (1) การจ้างงาน (2) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (3) โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ (4) เศรษฐกิจสีเขียว (5) เศรษฐกิจสร้างความพึงพอใจและความสุข

3) การจ้างงาน ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงโอกาสการทำงาน (2) การทำงานแบบเสริมรายได้ (3) ค่าแรงตามความรู้ความสามารถ (4) ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการทำงาน

4) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (1) ต้นทุนชีวิตที่แตกต่าง (2) ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ (3) การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม (4) ความเท่าเทียมในเศรษฐกิจ (5) ความเท่าเทียมในการประกอบอาชีพ (6) สร้างระบบการรายงานข้อมูล แผนการดำเนินงาน อย่างชัดเจนที่เป็นธรรม (7) การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

5) โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (1) กลไกการตลาดส่งเสริม SME (2) เสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับผู้ลงทุน (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (4) การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ (5) ลดทุนผูกขาด (6) ส่งเสริมผู้ประกอบการ

6) เศรษฐกิจสีเขียว ประกอบด้วย (1) แนวทางการพัฒนาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน (2) การพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (3) สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

7) เศรษฐกิจสร้างความพึงพอใจและความสุข ประกอบด้วย (1) ข้อมูลที่มีความโปร่งใส (2) การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม มั่นคง ปลอดภัย (3) กระบวนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (4) การหาความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน (5) การประสบความสำเร็จในอาชีพ (6) การเพิ่มมูลค่าในตนเอง

3.4 ข้อสรุป

<u>นิยามของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม</u> หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญด้านความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสการทำงานและการลงทุนอย่างทั่วถึง มีความเสมอภาค มีการกระจายรายได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นเศรษฐกิจที่เข้มแข็งที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และมีเสถียรภาพ

องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การจ้างงานที่มีคุณภาพและมั่นคง ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจสีเขียว และเศรษฐกิจสร้างความพึงพอใจและความสุข มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การจ้างงานที่มีคุณภาพและมั่นคง หมายถึง การว่าจ้างงานขององค์กรต่อบุคคลในตำแหน่งที่องค์กรต้องการ โดยมีความรู้ความสามารถผ่านการสรรหาจากแหล่งภายในและภายนอกองค์กรที่เหมาะสม มีสวัสดิการในการทำงาน ค่าตอบแทนจากผู้จ้าง

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- มีการเข้าถึงในโอกาสการมีงานทำ
- ความสามารถตรงตามความต้องการขององค์กร
- ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการทำงาน
- การมีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ หมายถึง การลดความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำในความมั่นคั่งหรือทรัพย์สิน และลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสของคนในสังคม

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย

- การครอบครองพื้นที่อย่างเป็นธรรม
- ความยากจนของประชากร
- ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

องค์ประกอบย่อยที่ 3 โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ หมายถึง โอกาสหรือการมีสิทธิในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่สามารถใช้ในการลงทุนในการพัฒนาธุรกิจ โครงการ หรือการลงทุนในอนาคต

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- ภาวะเศรษฐกิจสำหรับ MSME
- ความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ SME
- ความเชื่อมั่นทางธุรกิจ
- ราคาที่อยู่อาศัยและราคาที่ดิน
- การผูกขาด

องค์ประกอบย่อยที่ 4 เศรษฐกิจสีเขียว หมายถึง การพัฒนาและดำเนินเศรษฐกิจที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว ลดการปล่อยมลภาวะและการสร้างก๊าซเรือนกระจก

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 4 ประกอบด้วย

- การใช้พลังงานทดแทน
- การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- การใช้พื้นที่ทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบย่อยที่ 5 เศรษฐกิจสร้างความพึงพอใจและความสุข หมายถึง แนวคิดหรือแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นำไปสู่การให้ความสำคัญกับปัจจัยที่สร้างความสุข คุณภาพชีวิต ความปลอดภัย และความมั่นคงในเศรษฐกิจ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 5 ประกอบด้วย

- 5.1 ความเชื่อมั่นผู้บริโภค
- 5.2 การเข้าถึงข้อมูลทางเศรษฐกิจที่มีความโปร่งใส
- 5.3 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- 5.4 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

3.5 รูปบรรยากาศการประชุม

4. ประชุมครั้งที่ 4 วันศุกร์ ที่ 8 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 3 “สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

4.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 51 คน ประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 11 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 31 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 11 คน)

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง
3. นางสาวอาภาภัทร อภิภาคย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายภูมิสุข คณานุรักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางกุลตรี กิจจารุวงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาวปฐมาวดี บรรจุทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นายธนพร ปราชญ์เมธีกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
10. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นายมนตรี ภูศรีโสม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 31 คน)

กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

1. คุณพิมพ์นภัส โตสติ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ
2. คุณกรวรรณ คำกรเกตุ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

3. คุณบุญภาดา พึ่งบุญ ณ อยุธยา อรุณเบิกฟ้า ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4. คุณพนิดา อ่อนจันทร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

5. คุณธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน

กรมที่ดิน

6. คุณววริศรา มณีโชติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. คุณพิทยุตม์แสงประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กระทรวงแรงงาน

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

8. คุณภูษณิศา มานะพงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

9. คุณเบญจวรรณ เปรมทวี นักวิชาการแรงงงานชำนาญการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย

10. คุณปิยนุช วัฒนสมบัติกุล นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

11. นางณัฐสุรีย์ อนุศาสนัน ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคม
สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

12. คุณภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

13. คุณเพลิญเพ็ญ โพธารมภ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

14. คุณกุศลิน จีรสันกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ

15. คุณนวรัต ฉายศรี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติทั่วไปด้านวิเคราะห์และแผน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

16. คุณณิชา สุขศิริ นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

17. นางจุฑามาศ ศิริชัยสุทธิกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

18. นางสาวธัชธร ปั้นสุวรรณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

19. คุณพิสิฐ ชินานุพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ
กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

20. พ.ต.อ.สีหเดช สระกอบแก้ว รอง ผบก.อก.บช.สอท.
สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร

21. คุณศศิวัฒน์ บุญวงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

22. ดร.ขนิษฐา สุขสง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์รัฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า)

23. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี อาจารย์ประจำภาควิชาสถิติประยุกต์
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

24. คุณธัญลักษณ์ ศรีสง่า หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

25. คุณชัยวิชญ์ภณ ตังกิจ หัวหน้าสำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

26. พ.ท. พรชัย เป่าสง่า นักพัฒนาสังคมฯ
สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

27. คุณกุลรชา ธนาศิวนันท์ ผู้จัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กร
สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ในพระราชูปถัมภ์ ฯ

28. คุณสุมาลี ชนะชาญมงคล ที่ปรึกษาศูนย์เทคโนโลยีความปลอดภัยฯ
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

29. คุณกรรชัย เตชะพานิชวิทยา เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ
สถาบันฝึกอบรมด้านความปลอดภัย บริษัท ท๊อป โปรเฟสชั่นแนล แอนด์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด

30. คุณวิศรุต บุญดิเรก ผู้จัดการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
เอกชน

31. ดร.พิริยะ อุไรวงค์ นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย

4.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในการจัดทำดัชนีฯ เป็นการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเป็นการปรับปรุงดัชนีชุดใหม่สำหรับที่จะวัดผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แต่คำว่าผลการพัฒนาไม่ได้แปลว่าต้องเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนั้นเท่านั้น อาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล บริบทแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แล้วผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนอย่างไร

การกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ที่ทางคณะที่ปรึกษาได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยหลักคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะที่ดี เศรษฐกิจที่เป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมวันที่ 8 ธันวาคม 2566 เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 3 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งเป็นกระบวนการประชุมระดมความคิดเห็นในช่วงเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 4 เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย นิยาม องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการได้บรรยายกระบวนการของการได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยมีแนวคิดมาจากต่างประเทศ และระดับสากล ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของคนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ผลการรับฟังความเห็นว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม คืออะไร แล้วต้องการเห็นอะไรเกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งได้มีการรวบรวมคำสำคัญ (Keyword) และจัดกลุ่ม (Mapping) เพื่อกำหนดร่างนิยามและกำหนดองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีประเด็นดังนี้

1) สุขภาวะ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีความหวัง (2) การเข้าถึงบริการภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างมีความหวัง เช่น ระบบการศึกษา (3) การเข้าถึงบริการด้านดิจิทัลอย่างมีสมรรถนะที่มีความเข้าใจและรู้เท่าทัน (อารมณ์เชิงบวกเชิงลบทางดิจิทัล) (4) มีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (5) ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม รวมถึงการล้มแล้วลุกไว้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (2) เศรษฐกิจที่ใช้สมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความเข้าใจและรู้เท่าทัน ความปลอดภัย และจิตสำนึก (3) หนี้ครัวเรือนหมดไป (4) ความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ

3) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบด้วย (1) ระบบประกันความปลอดภัยในสังคม (2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัย และจิตสำนึก (4) การได้รับการยอมรับ และการให้โอกาสทางสังคม (4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (5) ความเสมอภาคและความเท่าเทียม (6) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (6) ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม (7) สังคมที่สนับสนุนการเติบโตโอกาสของคนในสังคม (8) ร่วมสร้างสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (Care & Share Society)

4) สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) (2) สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัย และจิตสำนึก

5) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง (2) ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม (3) การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ จิตสำนึก

6) ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive) (2) การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม (3) ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม (4) ระบบการเมืองที่ดี (5) ความยุติธรรมในสังคม

4.3 ประเด็นอภิปราย

(ร่าง) นิยามที่ทางคณะที่ปรึกษาได้จัดทำเป็นตัวอย่าง มี (ร่าง) นิยามว่า สังคมที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ชนชั้น และสถานะทางเศรษฐกิจ มีโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างเสมอภาค มีการอำนวยความยุติธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากภัยคุกคาม เป็นสังคมที่มั่นคง และสงบสุขไว้ซึ่งอนาคต จากการรับฟังความเห็นจากผู้เข้าร่วมในประเด็นที่คิดว่ายังไม่ครอบคลุมในเรื่องสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย พบว่า ผู้เข้าร่วมให้ควรปรับปรุงในส่วนประเด็นที่ระดมความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

1) องค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ด้านที่ทางที่ปรึกษาจัดทำเป็นตัวอย่าง มีความซ้ำซ้อนกัน ควรมีการอ้างอิงให้ชัดเจน เช่น สวัสดิการภาครัฐตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม จะกำหนดว่า มนุษย์ควรได้รับบริการจากภาครัฐ 7 ด้าน เป็นต้น

2) การมีหลักประกันที่สร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิต ระบบสวัสดิการทางสังคมขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย 7 ด้าน ทำให้ผู้คนมีความรู้สึกความมั่นคงเมื่อภัยคุกคาม การมีเครือข่ายป้องกันทางสังคม (Social Safety Net) และการให้โอกาสทางสังคม และช่วยให้ผู้คนเกิดความมั่นคงมากขึ้นในการอยู่ร่วมกันในสังคม

3) พื้นที่ปลอดภัย ต้องมีการแบ่งทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน ในเรื่องการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ที่ช่วงหลังมีความปราบปรามที่รุนแรง เรื่องการถูกรังแกทางออนไลน์ เรื่องความปลอดภัยในชุมชน ความปลอดภัยในโลกออนไลน์ การรู้เท่าทันข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง การส่งต่อข้อมูลในโลกออนไลน์ การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาผลประโยชน์ที่อาจจะสร้างอันตรายต่อผู้คน ซึ่งส่งผลต่อระดับความสุขและความปลอดภัยเป็นอย่างมาก

4) การมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนทางสังคมภายใต้กรอบสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบทางสังคม การมีส่วนร่วมตามสิทธิ เสรีภาพจะต้องมาพร้อมความรับผิดชอบในการกระทำ มีการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่การขับเคลื่อนที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในอีกมุมมองหนึ่งการมีส่วนร่วมเป็นการสะท้อนสิ่งที่ผู้คนได้พบเห็น อาทิ การใช้บริการภาครัฐ การมีส่วนร่วมอาจไม่ใช่เพียงการแสดงออกตมสิทธิ

5) การเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐตามสิทธิที่พึงมีของประชาชนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ในการให้บริการภาครัฐอย่างเท่าเทียม ที่ทุกคนได้รับเท่ากันอย่างเสมอภาค คำนึงถึงความเป็นกลางในการได้รับอย่างเหมาะสม และการเยียวยาตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

4.4 ข้อสรุป

นิยามของสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมมีหลักประกันที่สร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิตทั้งทางกายภาพและมีพื้นที่ปลอดภัยในการดำเนินชีวิต มีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีส่วนร่วมและความรับผิดชอบทางสังคม สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีหลักประกันที่สร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิต หมายถึง ความมั่นคงในการดำรงชีวิตสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยรัฐให้การคุ้มครองด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไปรองรับภายใต้ระบบความมั่นคงทางสังคมตามหลักกฎหมาย

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- ความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน
- ความมั่นใจในการใช้ชีวิต
- การเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์
- การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ การสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง
- ความเชื่อมั่นในระบบราชการ
- การมีที่อยู่อาศัย

องค์ประกอบย่อยที่ 2 พื้นที่ปลอดภัย หมายถึง พื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรงที่ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ขอบเขตพื้นที่ที่ทำให้รู้สึกปลอดภัยทางกายภาพเพียงเท่านั้น แต่รวมถึงการมีสภาพแวดล้อมในสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความปลอดภัยและความสบายใจในการดำเนินชีวิตและการแสดงความคิดเห็นภายในสังคม

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย

- สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในชุมชน
- ระบบเตือนภัย
- ความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- การไม่มีความรุนแรงในสังคม
- การกลั่นแกล้งทางออนไลน์

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนทางสังคมภายใต้กรอบสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบทางสังคม หมายถึง การที่คนในสังคมมีโอกาสในการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านกลไกตามสิทธิ เสรีภาพ ที่ตระหนักถึงผลของการกระทำที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่นและสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- การละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน
- การมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงเลือกผู้แทนตามวิถีทางประชาธิปไตย
- การมีส่วนรวมกิจกรรมอย่างปลอดภัย

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐตามสิทธิที่พึงมีของประชาชนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม หมายถึง การรับรู้และการมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมตามสิทธิที่พึงมีของประชาชนที่กฎหมายกำหนด ผ่านการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างเท่าเทียม ปราศจากการเลือกปฏิบัติหรือข้อจำกัด และคำนึงถึงความเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของทุกกลุ่มคนในสังคม

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 4 ประกอบด้วย

- บริการภาครัฐที่มีความรวดเร็วและคุณภาพการให้บริการ

- การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐ
- การรับรู้สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน
- การเข้าถึงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
- การเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาขั้นสูง

4.5 รูปบรรยากาศการประชุม

5. ประชุมครั้งที่ 5 วันศุกร์ ที่ 8 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 4 “สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

5.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน ประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 11 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 30 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 11 คน)

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นายปิยะ ไวจงเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นายนพพร วงศ์วิวัฒน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นายกฤชสร จารุพศิน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นายภาณุพงศ์ ชัยวิริยะพงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นางสาวสถาพร สุขศรีวรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 30 คน)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. คุณศันชุดา โอ้เหรียญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
2. คุณจารุวรรณ กุลีน้อย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรน้ำ

3. คุณชมพูนุช ดลสุขเลิศ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

4. คุณฐิติมา นิยมศิลป์ชัย	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ

กรมควบคุมมลพิษ

5. คุณกูรวรรณ อยู่พิพัฒน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

6. คุณอภิเชษฐ์ สุทธิศรีศิลป์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
7. คุณศิริจิตร จันทร์สว่าง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้

8. คุณกันตธีร์ ศิริปิ่น	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม

9. คุณศิริพร คงประเสริฐ	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

สำนักแผนงานและสารสนเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

10. คุณณฐออม ทองชะอม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมชลประทาน

11. คุณวราภรณ์ ทัตพงษ์ศรีธร ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์นโยบาย

12. คุณกิตติยาภรณ์ บารมีธรรมกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมวิชาการเกษตร

13. คุณกัณวีย์ ตระกูลแสง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมประมง

14. คุณดารัตน์ อภัยบริรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กรมปศุสัตว์

15. คุณปิยะนาถ พุ่มดวง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

16. คุณนนทวัฒน์มะกรูดอินทร์ ผู้อำนวยการฝ่ายศูนย์ข้อมูลนโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

17. คุณกชพรรณ บวรชัยฤทธ์ นักวิเคราะห์นโยบาย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

18. คุณภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

19. คุณประภาภรณ์ ทรงประดิษฐ์ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

20. คุณเพ็ญนภา จรัสแสงกุลกิจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

21. คุณวิภาดา เอี่ยมคง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

22. คุณศุภวรรณ นิอิสมัย นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

23. คุณมัณฑกา ลบล้ำเลิศ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

24. คุณวิษณุ ตันปิติ เจ้าหน้าที่

องค์การจัดการน้ำเสีย

25. คุณบุณฑริกา สุดใจนาค หัวหน้ากองสารสนเทศและประเมินผล

26. คุณวลัยย์ลักษณ์ โกมลฤทธิ์ พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน

สมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย

27. ดร.บุญเลิศ วงค์โพธิ์ เลขานุการสมาคม เลขานุการสมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า)

28. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี อาจารย์ประจำภาควิชาสถิติประยุกต์

เอกชน

29. ดร.พิริยะ อุไรวงค์ นักวิชาการอิสระ

30. คุณกชกร สุชาติเลิศปัญญา นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย

5.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในการปรับปรุงตัวชี้วัดในครั้งนี้เพื่อต้องการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศเพื่อให้คนในประเทศมีความสุข โดยเป็นการประเมินแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในแต่ละฉบับ นอกจากนี้การปรับปรุงตัวชี้ชุดใหม่เพื่อที่สามารถสะท้อนถึงความสุขของคน

วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 ทางคณะที่ปรึกษาได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ในภาพรวม รวมถึงมิติต่าง ๆ ที่จะสะท้อนเรื่องความสุข สามารถสรุปองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2566 เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 4 สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นในช่วงเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 5 เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน นิยาม องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดร.พิริยะ อุไรวงศ์ วิทยากรของคณะที่ปรึกษาโครงการ ฯ ได้อธิบายกระบวนการของโครงการเริ่มต้นตั้งแต่ที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการ กรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม โดยเน้นที่การหาดัชนีตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และยั่งยืน ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการประกอบการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในทุกประเทศ ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ being แบ่งได้ ด้านกายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของ

คนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

เมื่อศึกษางานวิจัยของแต่ละประเทศจะพบว่า แนวทางในการชี้วัดบางประเทศอาจจะใช้อัตวิสัยในการวัดมากกกว่าภาวะวิสัย และบางประเทศที่พัฒนาแล้วจะใช้อัตวิสัยและภาวะวิสัยเกือบจะเท่า ๆ กัน นอกจากนี้ กรอบแนวคิดของดัชนีระดับสากล อาทิ เช่น Eurostat คุณภาพชีวิต (Quality of Living) ที่ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย เป็นต้น

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ผลการรับฟังความเห็นต่อร่างนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ภาพที่สะท้อนความสุขที่เกิดขึ้นในอนาคตของสังคมไทย ซึ่งได้มีการรวบรวมคำสำคัญและจัดกลุ่ม เพื่อกำหนดร่างนิยามและกำหนดองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีประเด็นดังนี้

1) สุขภาวะ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีความหวัง (2) การเข้าถึงบริการภาครัฐขั้นพื้นฐานอย่างมีความหวัง เช่น ระบบการศึกษา (3) การเข้าถึงบริการด้านดิจิทัลอย่างมีสมรรถนะที่มีความเข้าใจและรู้เท่าทัน (อารมณ์เชิงบวกเชิงลบทางดิจิทัล) (4) มีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (5) ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

2) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจที่เป็นธรรม รวมถึงการล้มแล้วลุกไว้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (2) เศรษฐกิจที่ใช้สมรรถนะและทักษะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความเข้าใจและรู้เท่าทัน ความปลอดภัยและจิตสำนึก (3) หนี้ครัวเรือนหมดไป (4) ความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ

3) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบด้วย (1) ระบบประกันความปลอดภัยในสังคม (2) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัย และจิตสำนึก (4) การได้รับการยอมรับ และการให้โอกาสทางสังคม (4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (5) ความเสมอภาคและความเท่าเทียม (6) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (6) ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม (7) สังคมที่สนับสนุนการเติบโตโอกาสของคนในสังคม (8) ร่วมสร้างสังคมเกื้อกูลแบ่งปัน (Care & Share Society)

4) สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (environmental sustainability) (2) สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพ (3) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัยและจิตสำนึก

5) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง (2) ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม (3) การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (4) สมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ จิตสำนึก

6) ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive) (2) การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม (3) ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม (4) ระบบการเมืองที่ดี (5) ความยุติธรรมในสังคม

5.3 ประเด็นอภิปราย

(ร่าง) นิยามที่ปรึกษาได้จัดเป็นตัวอย่างมีคำสำคัญเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศวิทยา สร้างการมีส่วนร่วมพึ่งพากันอย่างเป็นสุข กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม วิกฤติหลักที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และฟื้นฟูเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมอย่างยั่งยืน

จากรับฟังความคิดความเห็นจากผู้เข้าร่วมในประเด็นที่คิดว่ายังไม่ครอบคลุมหรือยังไม่มีในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน พบว่า ผู้เข้าร่วมได้ให้ควรปรับปรุงความคิดเห็น ดังนี้

1. นโยบาย มาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์และยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ฐานข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (2) กฎ/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันมีการบังคับใช้ (3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนติดตามนโยบายผ่านกระบวนการตรวจสอบและประเมินผล (4) มาตรการเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน

2. พฤติกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ประกอบด้วย (1) ความตระหนักรู้ (2) สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม (3) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิต (4) ส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น การใช้พลังงานหมุนเวียน และการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมทุกช่วงวัย

3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์และหลากหลาย ประกอบด้วย (1) การเปรียบเทียบอ้างอิงกับมาตรฐานแสดงความสมบูรณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) อัตราการฟื้นฟูของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ (3) การสะท้อนภัยพิบัติทางธรรมชาติถึงความไม่สมดุลของระบบนิเวศวิทยา

5.4 ข้อสรุป

<u>นิยามของสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน</u> หมายถึง สภาวะของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สามารถรองรับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาของประเทศ ผ่านกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบจากคนในสังคม การส่งเสริมระบบการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ และยังสามารถรักษาคุณภาพของชีวิตทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์ในระยะยาว

องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบย่อย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดี ระบบนิเวศสมดุลและมีความหลากหลาย การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้

<u>องค์ประกอบย่อยที่ 1 สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดี</u> หมายถึง การมีสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการที่ดีอย่างมีคุณภาพ เหมาะสมในการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ทั้งคุณภาพอากาศ น้ำในแหล่งน้ำ ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และพื้นที่สีเขียวตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อม โดยคนในสังคมเข้าถึงเข้าและได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดีอย่างเท่าเทียม

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- คุณภาพอากาศ
- คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ
- พื้นที่สีเขียว
- การบริหารจัดการขยะ
- การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ระบบนิเวศสมดุลและมีความหลากหลาย หมายถึง สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในระดับสายพันธุ์สัตว์ พืช และจุลินทรีย์ และมีความสมดุลของระบบนิเวศที่ทุกส่วนประกอบของระบบนิเวศทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการทำลายหรือแก้ไขที่ทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงจนเกินไป รวมถึงการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ระบบนิเวศมีสภาวะสมดุลเป็นปกติ รองรับการอยู่ร่วมกันของชีวิตทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์

- ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย
- ความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ มาตรฐาน (สถานภาพทรัพยากรธรรมชาติ)
- ความหลากหลายทางชีวภาพ
- การฟื้นคืนของระบบนิเวศและทรัพยากร
- มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลต่อความไม่สมดุลของระบบนิเวศ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริโภคสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตโดยมีความพอดี พอประมาณตามความจำเป็นพื้นฐาน และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี คำนึงถึงความสามารถที่รองรับได้ของระบบนิเวศ นำมาซึ่งรูปแบบการบริโภคที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสุขในการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการแบ่งปันให้กับสังคมรอบข้าง กับการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG Emissions)
- พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.5 รูปบรรยากาศการประชุม

6. ประชุมครั้งที่ 6 วันอังคาร ที่ 12 ธันวาคม 2566 เวลา 08.30 – 12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 5 “ความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

6.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน ประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจำนวน 9 คน ผู้แทนของหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 30 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 6 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 9 คน)

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายปิยะ ไวจงเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. คุณรวีรัตน์ สพโชค	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. คุณพีรณัฐ ฤกษนันทน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. คุณศิริวัฒน์ วรสิทธิประดิษฐ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. คุณมนตรี ภคฐ์โสม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนของหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 30 คน)

กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

1. คุณสิริวิภา ขุนเอม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2. คุณประกายรุ้ง ศรีนวลปาน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
3. คุณรัฐธรรมนูญ ชมโพธิ์สอน	นักจัดการงานทั่วไป

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

4. นางสาวเพลิญเพ็ญ โพธารมภ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมการศาสนา

5. คุณสิริวัฑฒ์ สว่างแสง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร

6. คุณประภาพร ตราชูชาติ	นักวิชาการช่างศิลป์ชำนาญการพิเศษ

สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

7. คุณรัฐศาสตร์ จั่นเจริญ	นักวิชาการละครและดนตรีชำนาญการ

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

8. คุณอภิรดี พิชิตวิทยา	ภัณฑารักษ์ชำนาญการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

9. คุณนภวรรณ ศรีจันทรนิตย์	นักจดหมายเหตุชำนาญการพิเศษ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ

10. คุณลืนดา พืชสี บรรณารักษ์ชำนาญการ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
11. ดร.นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการ
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กรมการท่องเที่ยว
12. คุณสมภพ เพ็ชรเกลี้ยง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
13. คุณเกษราภรณ์ วิมลรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
14. คุณธราดล สินนอก นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
15. คุณภาณุ อัศวปรมิตชัย เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
16. คุณนิภาพรรณ บรมพิชัยชาติกุล นักวิชาการสถิติชำนาญการ
กระทรวงมหาดไทย
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
17. คุณรังสรรค์ หังสนาวิน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน
18. คุณนางสมพิศ ปูนจตุรัส นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
สมาคมแลกเปลี่ยนการศึกษาและวัฒนธรรมไทย-จีน
19. นายธนกร เผดิมปราชญ์ เลขานุการ
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
20. คุณชัยวิชญ์ภณ ตังกิจ หัวหน้าสำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน
สถาบันพระปกเกล้า
21. นายวิศิษฎ ชัชวาลทิพากร นักบริหารโครงการชำนาญการ
สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร
22. คุณศศิวัฒน์ บุญวงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
23. คุณนนทวัฒน์มะกรูดอินทร์ ผู้อำนวยการฝ่ายศูนย์ข้อมูลนโยบายด้านการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
24. คุณกชพรรณ บวรชัยฤทธ์ นักวิเคราะห์นโยบาย
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
25. คุณกรรชัย เตชะพานิชวิทยา เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ
สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน
26. นายปรารพ เหล่าวานิช อุปนายกสมาคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
27. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี อาจารย์ประจำภาควิชาสถิติประยุกต์
เอกชน
28 คุณปวีณา หลุ่งเป้า นักวิชาการอิสระ

29. คุณอริศรา เมฆเลื่อม นักวิชาการอิสระ
30. คุณกฤตพรต ภัทรเจริญวรกุล นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 6 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
3. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
4. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย

6.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในการจัดทำดัชนีฯ เป็นการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเป็นการปรับปรุงดัชนีชุดใหม่สำหรับวัดผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แต่คำว่าผลการพัฒนาไม่ได้แปลว่าต้องเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนั้นเท่านั้น อาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล บริบทแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แล้วผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนอย่างไร

การกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ที่ทางคณะที่ปรึกษาได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยมีหลักคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล สำหรับการประชุมครั้งนี้ เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 5 ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม นิยามองค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอกรอบแนวคิดของการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยมีแนวคิดมาจากต่างประเทศ และระดับสากล ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของคนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

ดังนั้น ในองค์ประกอบที่ 5 ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยต้องมีลักษณะและรูปแบบของสังคมที่สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจากการประชุมครั้งที่ 1 ได้กรอบและขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ ต้องมีการยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งค่านิยมของคนในสังคม การไม่ยึดติดในระบบมูลค่าที่เน้นแค่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ควรมองให้กว้างและลึกลงไปถึงสุทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง

6.3 ประเด็นอภิปราย

(ร่าง) นิยามที่ปรึกษาได้จัดเป็นตัวอย่างมีคำสำคัญเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมการสร้างสรรค์ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้คนทุกช่วงวัย และการดูแลรักษาสืบสานวัฒนธรรม

จากรับฟังความคิดความเห็นจากผู้เข้าร่วมในประเด็นที่คิดว่ายังไม่ครอบคลุม เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า พบว่า ผู้เข้าร่วมมีความเห็นควรปรับปรุง ดังนี้

1. นิยามความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีมากกว่าหนึ่งความหมาย ปัจจุบันสังคมอยู่ในช่วงของจุดเปลี่ยนทางความคิดจนไม่อาจปิดกั้นได้ จึงต้องเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม อันเป็นสิทธิในการแสดงออก การแต่งกาย การรับประทานอาหาร โดยไม่ถูกมองว่าล้าหลัง ทั้งยังคำนึงถึงพลวัตทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นการเปิดกว้างถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรม รวมถึงเป็นตัวเชื่อมช่วงวัยให้เกิดความรู้สึกถึงความสำคัญต่อการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ที่กระทบต่อวัฒนธรรม

2. สิทธิทางวัฒนธรรมกับสิทธิมนุษยชน ไม่อาจจะแยกออกได้อย่างชัดเจน

3. วัฒนธรรมของประชากรที่อยู่ในระหว่างเขตนอกเทศบาลกับในเขตเทศบาลมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝง มีความรู้สูง มีความไว้วางใจกันต่ำ ระมัดระวังในการให้ข้อมูล และมีความเชื่อมั่นต่อระบบราชการค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจะมีความเชื่อมั่นต่อระบบราชการสูง ไว้ใจในการให้ข้อมูล แม้มีระดับความรู้น้อย สะท้อนว่าวัฒนธรรมในการให้ความไว้วางใจของคนสองกลุ่มใหญ่มีความแตกต่างกัน อาจเกิดขึ้นจากบริบทแวดล้อมที่อยู่อาศัย

4. ความเชื่อจะมีความแตกต่างกัน จึงต้องความเข้าใจกัน โดยการเข้าใจถึงวัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติ และเมื่อเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จึงจะเกิดการยอมรับ อันส่งผลต่อความสุข เช่น วัฒนธรรมความรังเกียจของแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน มีความเป็นมาต่างกัน ขึ้นอยู่กับความคุ้นเคย

5. ความคุ้นเคย มีความเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นทัศนะเชิงบวก เนื่องจากต้องผ่านการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจ จึงเกิดความคุ้นเคยขึ้นได้โดยไม่ไปละเมิดผู้อื่น

6. การสร้าง “ปฏิสัมพันธ์” มีความสำคัญต่อการเชื่อมระหว่างกลุ่มคน โดยศิลปวัฒนธรรมสามารถช่วยให้ช่องว่างระหว่างวัยได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ กีฬา และพิธีกรรม

7. รูปแบบมารยาทปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นการขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ เช่น การเข้าชมคอนเสิร์ตปัจจุบันนี้ผู้ที่พึงพอใจที่จะส่งเสียงกรีดร้องต่อศิลปินที่ตนชอบสามารถทำได้โดยไม่ต้องให้การแสดงนั้นจบลงก่อน แต่หากย้อนไปในสังคมยุโรปสมัยก่อน เรื่องอย่างนี้เป็นการเสียมารยาทและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

8. การประเมินประเด็นวัฒนธรรมกับมารยาทมีความแตกต่างกัน เนื่องจากวัฒนธรรมประกอบด้วยคำว่า กฎกติกา และคำว่ามารยาท ซึ่งกฎกติกาจะถูกวางโดยคนในสังคมและมองว่าไม่ควรไปละเมิดกติกา โดยจะถูกตกลงผ่านการปลูกฝังร่วมกัน ส่วนคำว่า มารยาท เน้นการวางตัวในการปฏิบัติหรือจะไม่ปฏิบัติเมื่ออยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ

9. วัฒนธรรมลื่นไหลอย่างมีพลวัต เนื่องจากวัฒนธรรมไทยปัจจุบันได้รับความท้าทาย เช่น การแสดงโขน มีความยากด้วยลักษณะของตัวแบบการแสดง เพราะมีแบบแผนข้อปฏิบัติ อันส่งผลต่อการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม แต่หากสามารถนำมาปรับเปลี่ยนอาจส่งผลต่อการเห็นคุณค่าของการหลอมรวมทางวัฒนธรรมอย่างมีพลวัตได้ โดยการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างพลังการมีส่วนร่วมด้วยความเข้าใจ

10. การหาจุดร่วม อันประกอบด้วย (1) จุดร่วมทางวัฒนธรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (2) จุดร่วมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคม และ (3) จุดร่วมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น การพยายามนำสมุนไพรกลับมาใช้ใหม่ การใส่เสื้อผ้าที่มีลวดลายเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในอดีต

11. พหุวัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงกันโดยนำความชอบที่คล้าย ๆ กัน มารวมกลุ่มสร้างอาชีพระหว่างคนต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม ให้มามีเป้าหมายร่วมกันเพื่อลดความรุนแรงทางสังคม

12. การวัดเชิงมรดกทางวัฒนธรรม อาจจำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ เชิงปริมาณ ได้แก่ จำนวนผู้เข้าชมวัตถุโบราณ จำนวนผู้เข้าชมโบราณสถาน จำนวนผู้เข้ามามีส่วนร่วมของคนในสังคมต่อทุนทางวัฒนธรรม และเชิงคุณภาพ ได้แก่ การเผยแพร่ชิ้นงานที่เป็นองค์ความรู้ในการปกป้อง อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม คุณภาพในการปกป้อง คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม

13. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เรียกว่า ซอฟต์ พาวเวอร์ทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5 F คือ Food (อาหาร) Fashion (ผ้าไทยและการออกแบบแฟชั่น) Fighting (ศิลปะการต่อสู้มวยไทย) Festival (การอนุรักษ์และขับเคลื่อนเทศกาล ประเพณีสู่ระดับโลก) และ Film (ภาพยนตร์และวีดีทัศน์)

14. การจัดทำองค์ประกอบความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาจครอบคลุม 5 มิติ ประกอบด้วย (1) มิติการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม (Cultural inclusive) (2) มิติความเสมอภาคทางวัฒนธรรม (Cultural Equity) (3) มิติการเปิดกว้างทางวัฒนธรรม (cultural openness) (4) มิติวัฒนธรรมการเป็นส่วนหนึ่ง (Culture of Belonging) และ (5) มิติคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural value)

6.4 ข้อสรุป

<u>นิยามความหลากหลายทางวัฒนธรรม</u> หมายถึง การเคารพในสิทธิการแสดงออก การแต่งกาย การรับประทานอาหาร รวมถึงค่านิยมที่หล่อหลอมเป็นวัฒนธรรม โดยไม่ถูกมองว่าล้าหลัง ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา อัตลักษณ์ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยความเข้าใจกัน ทั้งการรับรู้ได้ทางกายภาพและอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งสามารถยอมรับ เชื่อมั่น และไว้วางใจ ด้วยการแสดงออกทางการวางตัวต่อการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมที่มาจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และความคุ้นเคย เนื่องจากมีจุดร่วมที่เป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน โดยมองว่ามรดกทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานในการเกื้อกูลการดำรงชีวิต ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกัน ครอบคลุมถึงการแสดงออกทางความคิดเห็นที่หลากหลาย จนลื่นไหลกลายเป็นพลวัตทางวัฒนธรรมที่เปิดกว้างให้สามารถเลือกรับและปรับตัวเข้ากับความแปลกใหม่ โดยเชื่อมช่วงวัยผ่านองค์ความรู้ ความตระหนักถึงคุณค่าในการปกป้อง บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม การทำนุบำรุงรักษาทางวัฒนธรรม และพลวัตทางวัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปิดกว้างและเลือกรับ ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชน การแสดงออก เช่น การใช้ภาษาหรือสื่อความหมาย การใช้ภาษาท้องถิ่น เสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรมของประเพณีท้องถิ่น การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิงได้โดยไม่บังคับผู้อื่น

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชน
- การแสดงออก
- การเปิดกว้างและเลือกรับ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การทำนุบำรุงรักษาทางวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินงานทำนุบำรุงโดยเห็นคุณค่าเรื่องในการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสาน สร้างสรรค์ พร้อมกับส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้เกิดในจิตสำนึกในวิถีชีวิต

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย

- ยอมรับ ปกป้อง และอนุรักษ์
- การสร้างสรรค์ต่อยอดทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 พลวัตทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในสังคมมนุษย์แต่ละสังคม เนื่องมาจากศักยภาพในการเรียนรู้และสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ภาษาที่แตกต่างกัน รวมถึงการรับความคิด และการค้นพบอะไรใหม่ ๆ จากคนสังคมภายนอก

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- การเปรียบเทียบทางวัฒนธรรมโดยไม่ตัดสิน
- การดูแลและเอื้ออาทร
- ไม่เลือกปฏิบัติ
- ไม่ดูถูกอาชีพ

6.5 รูปบรรยากาศการประชุม

7. ประชุมครั้งที่ 7 วันอังคาร ที่ 12 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00 – 16.30 น. การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ร่างนิยามองค์ประกอบหลักที่ 6 “ธรรมาภิบาล” และองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

7.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้นจำนวน 49 คน ประกอบด้วย ผู้แทนของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจำนวน 12 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วมจำนวน 31 คน และที่ปรึกษาโครงการจำนวน 6 คน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 12 คน)

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนา
4. นางสาวอาภาภัทร อภิภาคย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
8. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. คุณรวีรัตน์ สพโชค นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
10. คุณพีรณัฐ ฤกษนันทน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
11. คุณศิริวัฒน์ วรสิทธิประดิษฐ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
12. คุณมนตรี ภคฐ์โสม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 31 คน)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1. คุณนิภาพรรณ บรมพิชัยชาติกุล นักวิชาการสถิติชำนาญการ

สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2. คุณเกียรติคุณ จิรกาลวสาน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

3. นายกรกช ชิระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กระทรวงยุติธรรม

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

4. พันจ่าตรี ธานี แสงสง่า ผู้ตรวจราชการกรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

5. คุณศิวพร เรืองศริยานนท์ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
6. คุณภัทราวดี ไชยล้อม นักศึกษาฝึกงาน

สำนักงานกิจการยุติธรรม

7. คุณนันทิชา กรวยสวัสดิ์ นักวิชาการยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

8. คุณรูปธรรมา สุขเนียม นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

กรมบังคับคดี

9. คุณพุฒิชัย ทัดทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงาน ป.ป.ส.

10. คุณกฤษณา สีนวลสด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

11. ดร.ขนิษฐา สุขสง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง

มูลนิธิธรรมาภิบาลและต่อต้านทุจริต

12. คุณณัฏฐ์ ธีรณัฐสุภานนท์ ประธานมูลนิธิ

13. คุณสิริรัตน์ ราวินิจ เลขาประธานมูลนิธิ

มูลนิธินโยบายสาธารณะ

14. ดร. นฤมล สิงหเสนี ผู้ชำนาญงานด้านบริหารความเสี่ยง

สถาบันอนุญาโตตุลาการ

15. คุณจิรนันท์ เทพสุริยานนท์ เจ้าหน้าที่บริหาร (แผน)

สถาบันพระปกเกล้า

16. นายวิศิษฎ ชัชวาลทิพากร นักบริหารโครงการชำนาญการ

สำนักคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ

17. คุณนวรัตน์ ฉายศรี เจ้าหน้าที่ด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

18. คุณวรรรมาศ น้อยสุวรรณ นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

19. คุณนพดล เปลินเสวี ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

20. คุณทวิชาติ นิลกาญจน์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักงานศาลปกครอง

21. คุณทัศนวรรณ จุลละศร เจ้าน้าที่ศาลปกครองชำนาญการพิเศษ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

22. คุณทิพสุดา โชติชื่น ผู้จัดการสำนักนโยบายรับบาลดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

23. คุณณัฐณา โชติโรจน์ หัวหน้ากลุ่มงาน รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์

24. คุณเอกรัฐ. พูลประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

25. คุณทิพากร คำเกิด นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

26. คุณกุลธชา ธนาศิวนันท์ ผู้จัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กร

สำนักงาน ป.ย.ป.

27. คุณชรินทร์ สายพชร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

28. คุณพิสิฐ ชินานุพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ เอกชน

29 คุณกชกร สุชาติเลิศปัญญา นักวิชาการอิสระ

30. คุณเพชรน้ำหนึ่ง โลศิริ นักวิชาการอิสระ

31. คุณนภัสวรรณ์ ประกอบไวทยกิจ นักวิชาการอิสระ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 6 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
3. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
4 นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย

7.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ในการจัดทำดัชนีฯ เป็นการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเป็นการปรับปรุงดัชนีชุดใหม่สำหรับที่จะวัดผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แต่คำว่าผลการพัฒนาไม่ได้แปลว่าต้องเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนั้นเท่านั้น อาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล บริบทแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนานั้น ๆ แล้วผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนอย่างไร

การกำหนดกรอบแนวคิดของดัชนีฯ ที่ทางคณะที่ปรึกษาได้พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566 โดยหลักคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วง 5 ปีข้างหน้าที่จะสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะ เศรษฐกิจที่เป็นธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมวันที่ 12 ธันวาคม 2566 เป็นการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบที่ 6 ธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการประชุมระดมความคิดเห็นในช่วงเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 7 เพื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล นิยาม องค์ประกอบย่อย และประเด็นชี้วัดที่เกี่ยวข้องของดัชนีฯ ที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ อธิบายกระบวนการของการได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย โดยมีแนวคิดมาจากต่างประเทศ และระดับสากล ในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข (Well-being index) ในทุกประเทศ มีทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ประกอบด้วย ด้าน

กายภาพ จะเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 และขั้นที่ 2 คือ ความปลอดภัย ในส่วนด้านสังคมและอารมณ์ จะเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 3 การมีสังคม ขั้นที่ 4 คือ การเคารพตนเองและได้รับการยอมรับจากคนอื่น และขั้นที่ 5 ความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยมีปัจจัยแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมและอารมณ์ของคนในสังคม ทั้งนี้ ในการพยายามวัดระดับความสุขของคนในสังคม จะมีเกณฑ์ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการมองระดับความสุขด้วยกัน 2 ด้าน คือ

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอัตวิสัย คือ การรับรู้ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงอารมณ์ผ่านประสบการณ์ในอดีตเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อเวลาเปลี่ยนไปความอยู่เย็นเป็นสุขจากการรับรู้ก็อาจจะเปลี่ยนไป (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากภายในตนเอง)

(2) ความอยู่เย็นเป็นสุขเชิงภาวะวิสัย คือ ภาวะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยยึดถือมาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุขที่สังคมยอมรับ (ความอยู่เย็นเป็นสุขที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอก)

ผลจากการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ทำให้ได้ประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขรวมกันในสังคมไทย 6 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย (1) ด้านสุขภาวะ (2) ด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (3) ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย (4) ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน (5) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (6) ธรรมาภิบาล และจากการระดมความคิดเห็นองค์ประกอบหลักในด้านที่ 1 - 4 ในการประชุมครั้งที่ 2-5 เมื่อวันที่ 6-7 ธันวาคม 2566 มีประเด็นที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นกับหน่วยงาน ดังนี้

1. ด้านสุขภาวะ ประกอบด้วย (1) ร่างกาย (2) จิตใจ (3) ปัญญา

2. เศรษฐกิจที่เป็นธรรม ประกอบด้วย (1) การจ้างงาน (2) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (3) โอกาสในการเข้าถึงทุนทางเศรษฐกิจ (4) เศรษฐกิจสีเขียว (5) เศรษฐกิจสร้างความสุข (6) ความพึงพอใจในอาชีพ

3. สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบด้วย (1) การมีหลักประกันที่สร้างความรู้สึกมั่นคงในชีวิต (2) พื้นที่ปลอดภัย (3) การมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนทางสังคมภายใต้กรอบสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบทางสังคม (4) การเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐตามสิทธิที่พึงมีของประชาชนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

4. สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย (1) นโยบายและมาตรการทางสิ่งแวดล้อม (2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (3) การดูแลระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์

5. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) สุนทรียภาพ จิตวิญญาณ และความภูมิใจในตนเอง (2) ค่านิยมในสังคม ไม่ยึดติดทุนนิยมและวัตถุนิยม (3) การยอมรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (3) การใช้งานด้านดิจิทัลอย่างมีจิตสำนึก

6. ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) สิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (Human Rights) และโอกาส (inclusive) (2) การอยู่ร่วมกันในการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม (3) ความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตยและความเชื่อมั่นของคนในสังคม (4) ระบบการเมืองที่ดี (5) ความยุติธรรมในสังคม

7.3 ประเด็นอภิปราย

การประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Fogus Group) (ร่าง) นิยามองค์ประกอบหลักที่ 6 “ธรรมาภิบาล” และองค์ประกอบย่อย พบว่า มีประเด็นที่ผู้เข้าร่วมช่วยกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) นิยามองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและประเด็นการวัด สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1) วัฒนธรรมทางการเมือง (2) การกล่อมเกลาทางสังคม (3) การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง (4) การเคารพความแตกต่าง (5) จิตสำนึกสาธารณะ (6) ตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ (7) การเคารพกติกา (a culture of lawfulness)

2) หลักนิติธรรมและนิติรัฐ ประกอบด้วย (1) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีกลไกการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเท่าเทียม (2) ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและกติกาที่ไม่เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับบริบท (3) การใช้ดุลยพินิจภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย (4) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญ และหลักสิทธิมนุษยชน (5) การเคารพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (6) ความซื่อสัตย์สุจริต (7) การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

3) การบริหารจัดการที่ยุติธรรม และรวดเร็ว ประกอบด้วย (1) การจัดการความขัดแย้งอย่างสมานฉันท์ (2) การมีระบบตรวจสอบอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม (4) มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม (กลุ่มเปราะบาง) (5) ความคุ้มค่า (6) การรับผิดรับชอบ (7) คุณภาพการให้บริการของภาครัฐ (8) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

4) การอำนวยความมั่นคงปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ ประกอบด้วย (1) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ (2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม (3) ความพร้อมของหน่วยงานด้านความมั่นคง (4) การก่อการร้าย (5) อาชญากรรมทางไซเบอร์

5) ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงเทคโนโลยีที่เปิดเผยข้อมูลอย่างเท่าเทียม

7.4 ข้อสรุป

<u>นิยามของธรรมาภิบาล</u> หมายถึง สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบ อยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) หลักนิติธรรมและนิติรัฐ 3) การบริหารจัดการที่ยุติธรรมและรวดเร็ว 4) การอำนวยความมั่นคงปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ และ5) ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

<u>องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วม</u> หมายถึง คนในสังคมมีแนวทางส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและกระทำทางสังคม โดยยึดถือการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของทุกคนในสังคม ส่งเสริมให้คนในสังคมมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรม

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วย

- การศึกษาและการเข้าถึงข้อมูล
- การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
- การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ในสังคม

- การให้โอกาสและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- การเคารพกติกาของสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 หลักนิติธรรมและนิติรัฐ หมายถึง คนอยู่ในสังคมที่มีหลักการปกครองโดยใช้กฎหมายเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับความถูกต้องทางกฎหมาย ความเท่าเทียม และความเป็นธรรมที่ระบบกฎหมายพึงยึดถือ และความยุติธรรมในการดำเนินงานของรัฐและบุคคลในสังคม หลักนิติธรรมและนิติรัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรม มีความเท่าเทียม และรับผิดชอบต่อกัน

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วย

- ความถูกต้องและความยุติธรรม
- ระบบกฎหมายที่เท่าเทียม
- การปกป้องสิทธิและเสรีภาพ
- การประกอบกิจกรรมตามกฎหมาย
- การบริหารรัฐ
- การพัฒนานโยบายที่เท่าเทียม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบริหารจัดการที่ยุติธรรม และรวดเร็ว หมายถึง คนอยู่ในสังคมที่มีการบริหารจัดการที่เป็นไปอย่างยุติธรรม ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ โดยเป็นไปอย่างรวดเร็วและโปร่งใสในการบริหารจัดการ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วย

- การจัดการความขัดแย้งและการเป็นธรรม
- การรับผิดชอบและความคุ้มค่า
- การมีระบบตรวจสอบอย่างเป็นธรรม
- การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
- การสร้างสภาวะที่เป็นเอกลักษณ์และสนับสนุนทุกกลุ่ม

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การอำนวยความมั่นคงปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ หมายถึง คนในสังคมอยู่ในสังคมที่มีการพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยที่เกิดจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพในทุกระดับทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล รวมถึงให้มีความมั่นคงทุกมิติ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 4 ประกอบด้วย

- ความมั่นคงปลอดภัยและการป้องกัน
- ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม
- ความพร้อมของหน่วยงานด้านความมั่นคง

องค์ประกอบย่อยที่ 5 ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล หมายถึง คนในสังคมเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการทำงานของภาครัฐต่อสาธารณะที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ นอกจากนั้นยังสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐด้วยช่องทางที่หลากหลายได้อย่างเท่าเทียม ในการได้รับข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการวัดองค์ประกอบย่อยที่ 5 ประกอบด้วย

- การตรวจสอบและรักษาข้อมูล
- การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม
- การเข้าถึงเทคโนโลยีที่เปิดเผยข้อมูลอย่างเท่าเทียม

7.5 รูปบรรยากาศการประชุม

ภาคผนวกที่ 3
รายงานการประชุมระดมความคิดเห็น

1) กิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด

2) กิจกรรมการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก

3) กิจกรรมสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล

4) สรุปนิยามองค์ประกอบหลัก นิยามองค์ประกอบย่อย และที่มาของตัวชี้วัด

5) หลักการกำหนดคะแนนตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวบ่งชี้

6) การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก และผลการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนัก

7) สรุปภาพรวมการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)

สารบัญ

หัวข้อ	เรื่อง	หน้า
1.	**กิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย**	**ผ3-4**
	1.1 ประชุมครั้งที่ 8 ด้านการมีสุขภาวะ: วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น.	ผ3-4
	1.2 ประชุมครั้งที่ 9 ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย: วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น.	ผ3-23
	1.3 ประชุมครั้งที่ 10 ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม: วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น.	ผ3-45
	1.4 ประชุมครั้งที่ 11 ด้านทุนทางวัฒนธรรม: วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น.	ผ3-63
	1.5 ประชุมครั้งที่ 12 ด้านธรรมาภิบาล: วันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น.	ผ3-88
	1.6 ประชุมครั้งที่ 13 ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน: วันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00-16.00 น.	ผ3-107
2.	**กิจกรรมการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก**	**ผ3-126**
	2.1 ประชุมครั้งที่ 14 กิจกรรมการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก: วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น.	ผ3-126
3.	**กิจกรรมสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล**	**ผ3-153**
	3.1 ประชุมครั้งที่ 15 กิจกรรมสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล: วันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น.	ผ3-153
4.	**สรุปนิยามองค์ประกอบหลัก นิยามองค์ประกอบย่อย และที่มาของตัวชี้วัด**	**ผ3-171**
	4.1 สรุปนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (ปรับปรุงในช่วงระหว่างแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 13)	ผ3-171
	4.2 สรุปนิยามองค์ประกอบหลัก และนิยามองค์ประกอบย่อย	ผ3-171
	4.3 สรุปประเด็นการวัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย	ผ3-174
	4.4 สรุปเหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก	ผ3-182
	4.5 สรุปประเด็นการวัด และตัวชี้วัด	ผ3-202

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	เรื่อง	หน้า
5.	**หลักการกำหนดคะแนนตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวบ่งชี้**	**ผ3-218**
	5.1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From)	ผ3-218
	5.2 การให้คะแนนตัวบ่งชี้ (Scaling of Indicators)	ผ3-218
	5.3 การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดของการคำนวณค่าดัชนีรวม	ผ3-219
6.	**การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก และผลการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนัก**	**ผ3-222**
	6.1 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ	ผ3-223
	6.2 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	ผ3-224
	6.3 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม	ผ3-225
	6.4 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	ผ3-226
	6.5 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	ผ3-227
	6.6 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล	ผ3-228
7.	**สรุปภาพรวมการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)**	**ผ3-230**

1. กิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

1.1 ประชุมครั้งที่ 8 ด้านการมีสุขภาวะ: วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ด้านการมีสุขภาวะ ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 66 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 19 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 35 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 12 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 19 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นายภูวไนย ไทยถาวร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นางสาวพรชนก นนทารักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

12. นางสาวอาภาภัทร อธิภาคย์ ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

13. นางสาววรีรัตน์ สพโชค นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
14. นายรัฐกร ปะดุกา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ (กพท.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

15. นางวรัทยา หิรัญกิจรังส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
16. นายณัชพล ธนเดโชพล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
17. นางสาวอภิญญา นิลยอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญพิเศษ
18. นางสาวชลวนา มณีสวัสดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
19. นางสาวอนัญพร จันทร์แย้ม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 35 คน)

1) กระทรวงสาธารณสุข

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

1. นางสาวสิริรัตน์ กุญชร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
2. นางสาวธิดารัตน์ บุญโชติ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

3. นางสาวสันต์สินี ชุ่มเมืองปัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
4. นางสาวธิดารัตน์ แวงวรรณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

5. นายปองพล ชุษณะโชติ นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมโรค

6. นางสาวฐิติพร กันวิหค นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมควบคุมโรค

7. นางธารินี ศรีแก้ว นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย

8. นางสาวสุภาพร สมบัติ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

กรมการแพทย์

9. นายทัตพร บรรหารศุภวาท นักวิชาการสถิติชำนาญการ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

10. นายแพทย์ยงยุทธ พงษ์สุภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

11. ผศ.ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์ รองผู้อำนวยการ สวรส.

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP)

12. นางสาวเสาวภา คชลัย ผู้ช่วยนักวิจัย
13. นางสาวนฤภร นพวิญญูวงศ์ ผู้ช่วยนักวิจัย

2) กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

14. นางพชรวรรณ รัฐขจร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

15. นางสาวภัทรินทร์ พูลนิล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

16. นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

17. นางสาวอรวรรณ ผดุงรัชดากิจ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนามาตรฐานทางสังคม
18. นางสาวปิยนุช วัฒนสมบัติกุล นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

19. นางสาวสุกานดา ศรีเจริญชัยกุล นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

20. นางสาวพัชรนันท์ อมรดลพิพัฒน์ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

21. นางนภารัตน์ เจริญรัตน์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

22. นางสาวภิรมย์ลักษณ์ โกสิลา นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

4) กระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน

23. นายจุฬพัฒน์ อ่อนน้อม นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

5) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

24. นางสาวสลิล ศรีพิลาศ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

6) สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

25. นางสาวศิริธร อรไชย ผู้เชี่ยวชาญ

7) รัฐวิสาหกิจ

องค์การเภสัชกรรม (อภ.)

26. นายยุทธนา ตันติพานิชย์ ผู้อำนวยการกองพนักงานสัมพันธ์ และสวัสดิการ

8) องค์การมหาชน

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

27. นางสาวนาถนภา คำลอยฟ้า นักวิชาการระบบคุณภาพ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

28. นายกาญจนศักดิ์ จารุปาณ เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคล

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

29. นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า หัวหน้าอาวุโสกลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย

30. นางสาวเปรมกมล สมใจ นักวิชาการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

31. นายภาคภูมิ นันทปรีชา รักษาการผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์นโยบายและแผน

32. นางสาวมุทิตา ภู่บัว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนอาวุโส

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

32. นางสาวนาถนภา คำลอยฟ้า นักวิชาการระบบคุณภาพ

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ

33. นางสมฤดี จันทร์ฉวี ผู้จัดการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

34. นางสาวกมลวรรณ โชติพฤฒิพงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

9) มูลนิธิ

มูลนิธิเภสัชกรรมชุมชน

35. นางสาวมธุริน สุนทรอำไพ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 12 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	หัวหน้าโครงการ
2. ผศ.ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี	อาจารย์ประจำคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
3. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์	นักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	นักวิจัย
5. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน	นักวิจัย
6. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวรัตนวลี เทียมผล	ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก	ผู้ช่วยนักวิจัย
10. นายจิรภัทร บุญอาจ	ผู้ช่วยนักวิจัย
11. นางสาวฐิติรัตน์ มะลิงาม	ผู้ช่วยนักวิจัย
12. นางสาวเพชรน้ำหนึ่ง โลศิริ	ผู้ช่วยนักวิจัย
13. นายกฤตพรต ภักรเจริญวรกุล	ผู้ช่วยนักวิจัย

1.1.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด แต่ละองค์ประกอบหลัก โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดตามกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านการมีสุขภาวะ ซึ่งจะนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นเกณฑ์วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

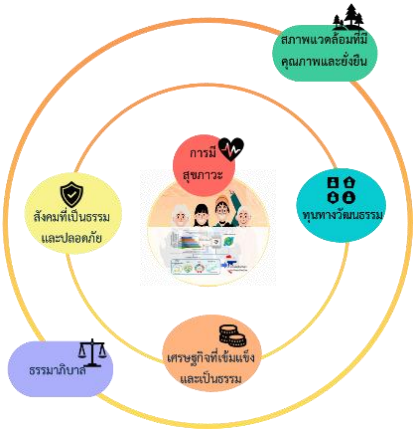

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรมอาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญา เข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการ

ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง

หมายถึง บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี ดำรงชีวิตโดยไม่เป็นโรค มีความสมส่วน มีระบบในร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาว และพร้อมต่อการปรับตัว

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(1) การมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน	1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร
(2) การไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง	2. ร้อยละของประชากรที่สุขภาพดีไม่เจ็บป่วยด้วยโรค NCDs และกลุ่มโรค 298 โรคต่อประชากรทั้งหมด
(3) มีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว	3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด

องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

หมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการกับความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และมีจิตใจที่มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(4) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง การที่สามารถเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกตนเองสามารถควบคุมตนเอง ยับยั้งชั่งใจในการกระทำ มีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัว ความรู้สึกอารมณ์มีความมั่นคงและสม่ำเสมอในอารมณ์ รู้จักการใช้อารมณ์ควบคุมสถานการณ์ ในขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจผู้อื่น รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา	4. ร้อยละความชุกของโรคจิตเภทในคนไทย
	5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ
	6. ร้อยละการฟื้นฟูจิตใจ (RQ)[1]
(5) มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง ความดีงามที่เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผล	7. ร้อยละครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน

[1] หมายถึง เป็นกระบวนการฟื้นตัวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ยากลำบากหรือวิกฤตได้สำเร็จ ที่แสดงให้เห็นถึงการเอาชนะปัญหาและอุปสรรคของชีวิตพลังจิตที่ดีที่เข้มแข็ง

องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ

หมายถึง บุคคลที่มีทักษะความรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ใฝ่รู้ เข้าใจ เท่าทันพร้อมปรับระดับทักษะใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้ากับโลกที่พลิกผันตามสถานการณ์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมการมีอาชีพ และการสร้างนวัตกรรม ที่ยกระดับขีดความสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(6) มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการเรียนรู้ การคิดหาเหตุผล การแก้ปัญหา การปรับตัวในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้	8. คะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	9. สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้
(7) มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง รูปแบบของการศึกษาที่เริ่มต้นเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ซึ่งได้จากการเรียนรู้/การฝึกฝน วิชาการ วิชาชีพที่เป็นหลักสูตร หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อหรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง	10. ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อยที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น "ดีมาก" "ดี" "พอใช้" "ต้องปรับปรุง" หรือ "ไม่ดี"

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการ

สร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านการมีสุขภาวะ) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัด ต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านการมีสุขภาวะ

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม)			ครั้งที่ 2 (ในการประชุม)		
			จำนวนผู้ตอบ	9	หน่วย: ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ		หน่วย: ร้อยละ
			ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	1) การมีโภชนาการที่ดี	1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	0.00	11.11	88.89		8	92
	2) การไม่มีโรคประจำตัว	2. ร้อยละของประชากรที่สุขภาพดีไม่เจ็บป่วยด้วยโรค NCDs และกลุ่มโรค 298 โรคต่อประชากรทั้งหมด	0.00	0.00	100.00	7	9	84
	3) มีอายุยืนยาว	3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	0.00	22.22	77.78	7	11	82
มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	4) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4. ร้อยละความชุกของโรคจิตเภทในคนไทย	0.00	0.00	100.00	5	19	76
		5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	0.00	11.11	88.89	5	25	70
		6. ร้อยละการฟื้นฟูจิตใจ				2	14	83
	5) มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	7. ร้อยละครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน	0.00	22.22	77.78	17	5	78
มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	6) มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย	8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เฉลี่ยร้อยละ)	0.00	0.00	100.00	3	15	83
		9. สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้	11.11	0.00	88.89	11	22	68
	7) มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต	10. ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	0.00	0.00	100.00	0	17	83

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.3 ประเด็นอภิปราย

องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	- มีความคิดเห็นว่าสอดคล้อง	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ภาวะโภชนาการปกติของประชากร”*

2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
2. ร้อยละของประชากรที่สุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยด้วยโรค NCDs และกลุ่มโรค 298 โรคต่อประชากรทั้งหมด	- การป่วยกลุ่มโรค NCDs ไม่ได้หมายความว่าไม่มีความสุข - ผู้ที่เป็นโรคอาจมีสุขภาวะที่ดี มีอายุยืนยาว - เนื่องจากโรค NCDs และกลุ่มโรค 298 โรค มีจำนวนมากจึงเสนอให้ปรับเปลี่ยนเป็น 10 อันดับสูงสุดของกลุ่มโรค NCDs - หน่วยงานกรมสุขภาพจิต มีความคิดเห็นว่าสามารถเปลี่ยนเป็นอัตราการตาย NCDs แทนได้ - นายแพทย์ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ: สปสช.) กล่าวว่า จากการสังเกตการณ์การดูแลประชากร 1 ใน 3 ของประเทศ คนที่เป็นโรคไม่ได้แปลว่าไม่มี well-being ซึ่งแนวโน้มในอนาคตที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดโรค NCDs อันเป็นเหตุที่ทำให้เป็นทุกข์หรือมีความรู้สึกอย่างไร วัดจากวัตถุประสงค์ (Objective) และวัดความโดดเด่น (Celebrity) ในการสะท้อนสุขภาวะ หมายถึง เส้นโค้ง (Curve) ที่สวยงาม เขาสบายดีมีความสุขใช้มุมมองของหมอ - ต้องการให้เพิ่มตัวชี้วัด การได้รับความสุขของประชากร โดยเป็นการเก็บข้อมูลของกรมสุขภาพจิต - เพิ่มโรคจากการทำงานและสิ่งแวดล้อม	แก้ไขตัวชี้วัดเป็น *“อัตราตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากรแสนคน”* โดยใช้ฐานข้อมูลของระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (HDC)

3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) มีข้อคิดเห็นว่า ข้อมูลอายุคาดเฉลี่ย (LE) เป็นการรวม 2 ส่วน คือ อายุคาดเฉลี่ยการมีสุขภาพดี (HALE) กับการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALY) วัดภาพรวมอายุคาดเฉลี่ย 2 ส่วนวัดไปด้วยกันของการมีอายุยืนยาว อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดกับอายุคาดเฉลี่ยการมีสุขภาพดีกับตัวที่แย่หรือตัวที่ดี 2 ส่วนไปด้วยกัน แต่ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใด ๆ เก็บข้อมูล พบเพียงงานวิจัย - นางสาวเสาวภา คชลัย (สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ: IHPP) กล่าวว่า แนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง ใน 5 ปี ไม่มีหน่วยงานเก็บข้อมูลต่อเนื่อง มีอายุยืนยาวมากขึ้น 15 ปี ก่อนหน้านี้อายุขัยเฉลี่ย 60-70 ปี ปัจจุบันอายุขัยเฉลี่ยประมาณ 85 ปี	ประเด็นการวัด *“มีอายุยืนยาว”* โดยสรุปใช้ 1 ตัวชี้คือ *“อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด”* เนื่องจากข้อมูลที่เกี่ยวกับ *“อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (HALE) และ การสูญเสียปีสุขภาวะ (DALY)”* พบรายงานการสูญเสียปีสุขภาวะ Disability-Adjusted Life Years : DALYs ข้อมูลล่าสุด ปี 2562

องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

4) ประเด็นวัดด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
4. ร้อยละความชุกของโรคจิตเภทในคนไทย	- นายปองพล ชุษณะโชติ (กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต) มีความคิดเห็นว่า นิยามของประเด็นการวัด *“มีวุฒิภาวะทางอารมณ์”* กล่าวเฉพาะเรื่อง *“ความฉลาดทางอารมณ์”* และไม่ครอบคลุมถึงตัวชี้วัด - เสนอเปลี่ยนเป็น *“อัตราการเสียชีวิตของโรคจิตเภท”* - นายปองพล ชุษณะโชติ (กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต) มีความคิดเห็นโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ ● ประเด็นไม่สอดคล้อง ปัญหาจิตเภทในมิติในเรื่องของอารมณ์ดี ไม่ตอบโจทย์ในส่วนนี้ ● ความชุกของความเจ็บป่วยบางโรคมีอยู่แล้ว ● เปลี่ยนเป็น *“การเข้าถึงบริการและการได้รับการดูแลของโรคจิตเภท”* เพิ่มไปยังองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ซึ่งแสดงความสามารถในการเข้าถึงสาธารณสุข โดยผู้ป่วยได้ดูแลตัวเองในระดับหนึ่ง ● จากการวิเคราะห์นิยาม นอกเหนือจากความชุก การนิยามเชิงลบ แนวเชิงส่งเสริมการสร้างสุขภาวะของคนไทย เป็นอีกมุมมองหนึ่งที่ใกล้เคียงกว่าเพราะ	- แก้ไขนิยามของประเด็นการวัด *“มีวุฒิภาวะทางอารมณ์”* เป็น *“บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี”* - ตัด (ร่าง) ตัวชี้วัด *“ร้อยละความชุกของโรคจิตเภทในคนไทย”* ย้ายไปองค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ในด้านการเข้าถึงระบบสาธารณสุข ทั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดสถิติชีพและสถานะสุขภาพ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	มีการเก็บข้อมูลทางด้านนี้อยู่เป็นประจำทางด้านการวัดความสุขของคนไทย ในทางสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีความเข้มข้นของข้อมูลในการวิจัย มีการเก็บข้อมูลประชาชนในทุกจังหวัด มีการบอกช่วงอายุ เก็บเกินจำนวน 1,200 ชุด ผ่านแบบประเมินความสุข ตามความเป็นมาของกรอบแนวคิดการปรับปรุงดัชนีฯ ที่เสนอแบบโครงสร้างมาสโลว์ ● เพิ่มประเด็นความสุขเข้ามา - หน่วยงานกรมสุขภาพจิต กล่าวว่า *"ทางหน่วยงานมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีความสุขของคนไทย มีจำนวนหลายพันถึงหมื่นจากทั่วประเทศเข้ามาประเมินด้วยตนเอง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความกังวลคิดว่าเสี่ยงซึมเศร้า จึงทำให้แนวโน้มข้อมูลเอียงไปโดยอัตโนมัติการวิเคราะห์ทางสถิติอาจมีข้อจำกัด"* - นายแพทย์ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (สปสช.) กล่าวว่า เปลี่ยนจากจำนวนการเข้าถึง เป็นการบริการผู้ป่วยในที่บ้าน (Home ward) ซึ่งประเทศไทยไม่ได้ทำเฉพาะโรคทางจิตแต่ทำโดยรวม แต่ว่าโรคจิตเภทต้องมีการได้รับการดูแลและได้รับยาอย่างสม่ำเสมอ อย่างเช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีจำนวนการเข้าถึงในบริการผู้ป่วยในที่บ้าน เทียบเท่าการนอนโรงพยาบาลเป็นเท่าใด	
5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	- มีความคิดเห็นว่าสอดคล้อง	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ
6. ร้อยละการฟื้นฟูจิตใจ (RQ)	นายปองพล ชุษณะโชติ (กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต) มีความคิดเห็นโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ - แก้ไขชื่อตัวชี้วัดเป็น *"ร้อยละความเข้มแข็งทางใจ"* ตามกรมสุขภาพจิต เนื่องจาก *"ร้อยละการฟื้นฟูจิตใจ"* มีความรู้สึกเชิงลบ - การประเมิน RQ เป็นการประเมินความสามารถการแก้ไขปัญหาและการปรับตัว ซึ่งมีความครอบคลุมไปถึง EQ พื้นฐานไปในทิศทางเดียวกัน - การประเมิน RQ เป็นการประเมินด้วยตนเองที่ Mental Health Check In ซึ่งผู้เข้าทดสอบการประเมินมักคิดว่าตนเองมีความเสี่ยงอาจจะทำข้อมูลบางประเด็นมีความเอนเอียง	ปรับเปลี่ยนชื่อ ร่าง (ตัวชี้วัด) เป็น *"ร้อยละความเข้มแข็งทางใจ (RQ)"*

5) ประเด็นวัดด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
7. ร้อยละครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน	- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน (พชช.) ผู้จัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีการพัฒนาทุก ๆ 5 ปี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ 38 ในข้อคิดเห็นคำนิยามในเรื่อง *"ครัวเรือนมีส่วนร่วมกิจกรรมสาธารณะ"* คือ ทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในหมู่บ้าน โดยมีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน ซึ่งการบริจาคก็เป็นการร่วมกิจกรรม ไม่ต้องเป็นการลงแรงก็ถือว่าครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน เป็นการเก็บข้อมูลทั้งทุกจังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัดที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ ปีที่ผ่านมาสามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้ประมาณ 13 ล้านครัวเรือน จาก 24 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ หรือประมาณร้อยละ 56 เป็นไปตามเป้าหมาย - ผู้เข้าร่วมชี้ประเด็นเสริมว่า แม้ว่าร่างตัวชี้วัดที่เสนอมาจะครอบคลุมการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แต่อาจยังไม่ครอบคลุมถึงการมีคุณธรรม จึงเห็นว่าควรเปลี่ยนเป็นตัวชี้วัด "คุณธรรมด้านจิตสาธารณะ" เนื่องจากมีความครอบคลุมโดยผู้ตอบแบบวัดคุณธรรมคือคนเดียวกันกับผู้แสดงพฤติกรรม - มีความคิดเห็นที่จะเสนอด้านการลดหย่อนภาษี แต่ที่นี้ผู้ที่เสียภาษีมีสัดส่วนน้อยมาก	- เปลี่ยน (ร่าง) ตัวชี้วัดร้อยละครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน เสนอให้ใช้ตัวชี้วัด *"คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ"* เนื่องจากผู้ตอบแบบประเมินคือผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงต่อคำถาม โดยผู้อื่นไม่สามารถมาตอบคำถามแทนได้ เมื่อเทียบกับการเก็บข้อมูลของ จปฐ. ที่ตัวแทนครัวเรือนสามารถตอบแทนสมาชิกในครัวเรือนได้ อาจสะท้อนต่อผลด้านคุณธรรมที่มีความคลาดเคลื่อนได้

องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

6) ประเด็นวัดด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
8. คะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ มีความคิดเห็นโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ ● คำนิยาม "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" ยังไม่ชัดเจน หมายถึง วิชาใดบ้าง ระดับชั้นใดบ้าง ● หากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคะแนน O-NET ซึ่งสามารถครอบคลุมเพียงผู้สอบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่รวมผู้ที่อยู่ในอาชีวศึกษาและกศน. ● ตั้งแต่มีประกาศไม่บังคับให้ผู้เรียนสอบ O-NET พบว่า จำนวนผู้เข้าสอบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรหรือผู้เรียนทั้งประเทศได้	ใช้ชื่อ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *"ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ"* - แบ่งออกเป็น 3 ช่วงวัยการศึกษา ดังนี้ 1) ร้อยละคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ร้อยละคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) ร้อยละคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	● หากค่าที่ใช้เป็นผลคะแนน O-NET ควรทบทวนการใช้ตามเหตุผลข้างต้น ● จากผล O-NET ที่ผ่านมา พบว่า ผู้สอบที่มีผลคะแนนเกินร้อยละ 50 ของแต่ละรายวิชามีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ยกเว้นวิชาภาษาไทยมีผลคะแนนเกินร้อยละ 50 อยู่ประมาณจำนวนร้อยละ 60 ดังนั้นการปรับค่าท้าทายเพิ่มขึ้น จึงควรพิจารณาทบทวน เนื่องจากผลคะแนนที่ผ่านมามีแนวโน้มของคะแนนที่ลดลง ● ขาดการวัดของช่วงปฐมวัยหายไป - สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอในส่วนการวัดไปจนถึงช่วงวัยเด็กเล็กและในอีก 5 ปี ช่วงอายุโตขึ้นดูเรื่องการเลี้ยงดูที่ดีในวัยเด็ก ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต ตัวบ่งชี้การดูแล 0-5 ปีอย่างดี	อย่างไรก็ตาม ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ตัวชี้วัดนี้ไม่ได้วัดทักษะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงมีข้อจำกัดไม่ถูกนำมารวม - ขณะที่ ร้อยละคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) เป็นกลุ่มที่ผ่านระดับทักษะขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ทำให้สามารถไปเรียนต่อ หรือเข้าตลาดงานได้ - ส่วนการศึกษานอกระบบ กลุ่มผู้เรียนจะต้องมีอายุ 16 ปีขึ้น - เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด ใช้เป็นค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่ปี 2561-2565
9. สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้	- ควรนิยามช่วงอายุ หรือ ระดับการศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาของนักเรียนที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้ให้ชัดเจน เพื่อจะได้เห็นถึงความสามารถหางานทำได้ตามระดับการจบการศึกษา - ทบทวนค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ 58.0 ใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดของกลุ่มช่วงอายุใดหรือกลุ่มจบการศึกษาระดับชั้นใดบ้าง - หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ มีความคิดเห็นโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ ● เสนอให้ใช้ การจบของ ม.3 อาชีวะ ม.6 ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เด็กจบแล้วมีงานทำ สถิติ 1 ปี ทำงานแล้วเก็บมา มีคำนิยามหรือเหตุการณ์รองรับไหม การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) จำนวนครั้งของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ประชาชนในกลุ่มใหญ่ ● เพิ่มเติมข้อมูลพหุปัญญา ซึ่งเป็นทักษะในแต่ละด้าน แต่มีการเก็บข้อมูลเพียง 2 ปี - กรมการพัฒนาชุมชน มีความคิดเห็นว่า การศึกษาในระบบและนอกระบบก็มีความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ในสังคมไทยการหางานทำรวมไม่รวมถึงการเป็นเจ้าของกิจการ แสดงเป็นแค่ลูกจ้างจะไม่ครอบคลุม	- เปลี่ยน (ร่าง) ตัวชี้วัด “สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานได้” เนื่องจากเกรงว่าจะจำกัดแค่เฉพาะกลุ่ม ในความเป็นจริงแล้วมีผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษา แต่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านทักษะอาชีพที่ตนทำ เห็นได้จากมีปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้ที่เชี่ยวชาญในอาชีพนั้นสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจได้ไปต่อยอดทักษะอาชีพเพิ่มขึ้นได้ - ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเปลี่ยนตัวชี้วัดใหม่ให้ใช้ตัวชี้วัด *“สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ”* หมายถึง ชนิดงานที่แรงงานทำ เป็นตัวชี้วัดระดับความเหมาะสมของทักษะความสามารถของแรงงานนั้น โดยสามารถอ้างอิงจากสถาบันคุณวุฒิวิชีพที่มีการกำหนดมาตรฐานอาชีพ เช่น กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมดิจิทัลต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพระดับสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า เป็นต้น

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	- นายแพทย์ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ: สปสช.) มีความคิดเห็นว่า เปิดมุมมองกฎใหม่ในทุกอำเภอมีปราชญ์ชาวบ้านไม่มีการจำกัดวาระ แสดงถึงศักยภาพการเป็นผู้นำ ตัวแทนการได้รับคัดเลือก คนที่มีศักยภาพจะค่อย ๆ เติบโตในระยะยาว เขาสามารถเป็นผู้นำในอำเภอนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง ในที่สุดแล้วกฎหมายที่ออกมาคือคนที่มีภูมิปัญญา ไม่ใช่คนเรียนเก่งได้เกรดดี แต่เป็นคนที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมได้	

7) ประเด็นวัดด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
10. ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	- ควรนิยามคำว่า *"ครัวเรือน"* คือใครบ้าง เพราะไม่เข้าใจและอาจจะเข้าใจผิด - ควรนิยาม *"การศึกษาต่อเนื่อง"* ว่าเป็นการเก็บข้อมูลจากใคร อายุเท่าใด นับปีการศึกษาอย่างไร เข้าเรียนหลักสูตรระยะสั้นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (กศน.) นับรวมหรือไม่ - ควรนิยาม *"ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21"* คืออะไร ทั้งนี้หากอาจหมายถึง 3Rs หรือ 8Cs ควรระบุให้ชัดเจน - หน่วยงานคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) ผู้ดูแลข้อมูลได้อธิบายในส่วนตัวชี้วัดนี้ว่า *"ตัวชี้วัดที่ 26 หมวดที่ 3 เริ่มต้นเก็บข้อมูลปี 2566 โดยพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีการพัฒนาทุก ๆ 5 ปี เก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามสำรวจโดยหน่วยงาน จปฐ. และ กชช. 2 ค เป็นการเก็บข้อมูลมากกว่า 14,000,000 ครัวเรือนในปีที่ผ่านมา ยกเว้นจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่น ๆ ที่ครัวเรือนอยู่ในเขตเทศบาล ครัวเรือนที่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ 26 ต้องสามารถระบุจำนวนสมาชิกครัวเรือนทั้ง 3 ข้อคำถาม ดังนี้ 1.ครัวเรือน มีบุคคลที่มีทักษะการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมประกอบด้วย คิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาเป็นสื่อสารดี เต็มใจร่วมมือ 2.ครัวเรือน มีบุคคลที่มีทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ประกอบด้วย อัปเดตข้อมูลข่าวสาร รู้ทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉลาด สื่อสาร 3.ครัวเรือน มีบุคคลที่มีทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตัวเอง รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้ วัฒนธรรม มีความเป็นผู้นำรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมั่นหาความรู้รอบด้าน	- ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *"ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21"*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	โดยทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ทักษะพื้นฐานในการรู้หนังสือ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการใช้ชีวิต และการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นของบุคคลต่อเนื่องไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาอุดมศึกษาในรูปของกิจกรรมการเรียนรู้หรือหลักสูตรการเรียนรู้ ประเภทมีหน่วยกิตและไม่มีหน่วยกิต ซึ่งมิใช่การศึกษาตามระบบปกติ การศึกษาต่อเนื่องเป็นได้ทั้งการฝึกอบรมด้านอาชีพ”	

1.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 7 ประเด็น และมีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง

องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ

โดยมีข้อสรุปในการกำหนดตัวชี้วัดจากมติในที่ประชุม ดังนี้

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง		
1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน		
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	การบริโภคอาหารส่งผลต่อการทำงานของสมองความอ่อนไหวทางจิตใจ ความสมส่วนของร่างกาย รวมถึงความมั่นคงทางอารมณ์และความเข้มแข็ง หากมีร้อยละภาวะโภชนาการปกติสูง จะถือว่า ประชากรนั้นมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สะท้อนถึงความสุข	กระทรวงสาธารณสุข. **ภาวะโภชนาการของประชากร.**
2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง		
2. อัตราตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากรแสนคน	หากอัตราการตายผู้ป่วยในโรคไม่ติดต่อ (NCD) ลดลง แสดงว่าประชากรมีสุขภาวะที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง เนื่องจากกลุ่มโรคนี้มีสาเหตุสำคัญมาจากพฤติกรรมความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (HDC). **รายงานการตายตาม 298 กลุ่มโรค (hospital base).**

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว		
3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	หากอายุคาดเฉลี่ยประชากรที่มีจำนวนปีที่มากขึ้น แสดงถึงการมีสุขภาพที่ดีและมีอายุยืนยาว โดยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย อารมณ์ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทันท่วงที ที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิต	กรมอนามัย. “อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด.” ใน **ระบบฐานข้อมูลอนามัยการเจริญพันธุ์ประเทศไทย.**
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม		
4) ประเด็นวัดด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี		
4. ร้อยละความเข้มแข็งทางใจ (RQ)[2]	ความเข้มแข็งทางใจเพิ่มขึ้น แสดงว่าเมื่อประชากรมีความทุกข์ใจสามารถฟื้นฟูจิตใจ ด้วยการพัฒนาทักษะความเข้าใจในสาเหตุและแก้ไขปัญหากับรับมือในความทุกข์ยากลำบาก ปรับการดำเนินชีวิตได้โดยเร็ว จนมีความแข็งแกร่งและอดทน เดินหน้าใช้ชีวิตได้อย่างปกติและมีความสุข	กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **ข้อมูลประเมินพลังใจ RQ.**
5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	การฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต หากประชากรประเทศไทยมีสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดน้อยลง	กรมสุขภาพจิต. “อัตราการฆ่าตัวตาย.” ใน **ศูนย์เฝ้าระวังป้องกันการฆ่าตัวตาย.**
5) ประเด็นวัดด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่นผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน		
6. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	หากคนในสังคมมีคุณธรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมมีจิตใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีสำนึกต่อส่วนร่วม พร้อมเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน และสังคม	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **ดัชนีชี้วัดคุณธรรม.**

[2] หมายถึง เป็นกระบวนการฟื้นตัวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ยากลำบากหรือวิกฤตได้สำเร็จ ที่แสดงให้เห็นถึงการเอาชนะปัญหาและอุปสรรคของชีวิตพลังจิตที่ดีที่เข้มแข็ง

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ		
6) ประเด็นวัดด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน		
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ***	เมื่อประชากรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ แสดงถึงการพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ นำไปสู่โอกาสในการดำเนินชีวิตและมีอาชีพที่มั่นคงในอนาคต	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). **ค่าสถิติผลการ ทดสอบ NT และ O-NET**
8. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ***	หากผู้มีงานทำมีระดับทักษะตามความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลต่ออัตราการว่างงานลดลง ช่วยลดโอกาสการเกิดปัญหาสังคม ลดความกังวลด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ไปตอบสนองความต้องการซื้อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แต่หากอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงาน จะทำให้เกิดความเครียดเสียสุขภาพกายและจิต	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะการทำงานของประชากร.**
7) ประเด็นวัดด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง		
9. ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เมื่อครัวเรือนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อโอกาสในการมีงานทำและมีรายได้ เนื่องจากตลาดแรงงานของไทยมีความต้องการแรงงานที่มีฝีมือและมีทักษะตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว	คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. **เอกสารรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2566**[3]

หมายเหตุ: ***ตัวชี้วัดยังไม่ได้ข้อสรุปในที่ประชุม ยังต้องขอความเห็นจากหน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

[3] กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2566). เอกสารรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2566. https://rdic.cdd.go.th/bmn-service

1.1.5 รูปบรรยากาศการประชุม

1.2 ประชุมครั้งที่ 9 ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย: วันพฤหัสบดีที่ 28 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 8 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 30 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 12 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 8 คน)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
5. นางสาวพรชนก นนทารักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง
7. นางสาวอาภาภัทร อธิภาคย์ ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8. นางสาววรีรัตน์ สพโชค นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 30 คน)

1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

1. นางสาวปิยนุช วัฒนสมบัติกุล นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

2. นางสาวสุกานดา ศรีเจริญชัยกุล นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวพัชรนันท์ อมรดลพิพัฒน์ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

4. นางนภารัตน์ เจริญรัตน์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

5. นางสาวภิรมย์ลักษณ์ โกสิลา นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

2) กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

6. นางสาวพิมพ์นภัส โตสติ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

7. นายอดิศร ลิ้มคุณากร พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

8. นางสาวโชติมา สุรฤทธิธรรม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน

3) กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น

9. นายวิธิวัต ชุรินทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

10. นายพีรณัฐ ประทุมชาติภักดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

11. นางสาวจิณห์วรา เอกสิทธิ์ชัยพงษ์ ลูกจ้างโครงการ

กองแผนงาน กรมที่ดิน

12. นางสาวธีรารัตน์ แก้วเอียด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญงาน

ศูนย์ดำรงธรรมท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

13. นายกรกช ชิระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

4) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

14. นางสาวสลิล ศรีพิลาศ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

5) กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.)

15. นายเอกพล อัครภาณิชย์กร วิศวกรโยธาชำนาญการ

6) กระทรวงแรงงาน

กองนโยบายและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

16. นายวุฒิสิทธิ์ แสนสุข นักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ

สำนักงานประกันสังคม

17. นายณัฐชนน บุญเผือก นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

7) สำนักนายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิจัยความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ

18. พันโทญาณินทร์ สุรพันธ์ไพโรจน์ ผู้อำนวยการฝ่ายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

กองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

19. นายต้องการ ศิลปสังข์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

8) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

20. พันตำรวจเอกทำนุรัฐ คงมั่น รอง ผบก.สอท.1

กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจแห่งชาติ

21. พันตำรวจเอกหญิงอรวินท์ เซ่งไพเราะ ผกก.กลุ่มงานวิเคราะห์และประเมินผล

9) องค์กรอิสระ

สำนักงาน ป.ป.ช.

22. นางจุฑารัตน์ สุวารี ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการฯ

สำนักงาน กสทช.

23. นางสาวพิมพ์กานต์ คล่องสั่งสอน นักวิชาการนโยบายและแผนปฏิบัติการระดับกลาง

สำนักงาน กสทช.

24. นางสาวจณิสตา โกอุดมวิทย์ นักวิชาการนโยบายและแผนปฏิบัติการระดับต้น

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

25. นายพิสิฐ ชินานุพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ

10) องค์การมหาชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

26. นายภาคภูมิ นันทปรีชา รักษาการผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์นโยบายและแผน

27. นางสาวมุทิตา ภู่บัว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนอาวุโส

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

28. นายกาญจนศักดิ์ จารุปาณ เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคล

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

29. นางสาวนภาภร ส่งแสง หัวหน้าสำนักประเมินและรับรอง

10) กรุงเทพมหานคร

กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร

30. นางสาวรัชพร เลี้ยงประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 12 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	หัวหน้าโครงการ
2. ผศ.ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี	อาจารย์ประจำคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
3. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์	นักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	นักวิจัย
5. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน	นักวิจัย
6. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวรัตนวลี เทียมผล	ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก	ผู้ช่วยนักวิจัย
10. นายจิรภัทร บุญอาจ	ผู้ช่วยนักวิจัย
11. นางสาวฐิติรัตน์ มะลิงาม	ผู้ช่วยนักวิจัย
12. นางสาวเพชรน้ำหนึ่ง โลศิริ	ผู้ช่วยนักวิจัย
13. นายกฤตพรต ภักรเจริญวรกุล	ผู้ช่วยนักวิจัย

1.2.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

ความเป็นมาของการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยสภาพัฒน์ฯ ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) แผนนั้นให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา จึงทำให้ต้องวัดการพัฒนาที่เข้ามาผลกระทบต่อความสุขโดยรวมของคนในสังคม เดิมมีชื่อเรียกว่า “ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” หากแต่ในปัจจุบันใช้ชื่อเรียกว่า “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

อันเป็นที่มาของการปรับปรุงตัวชี้วัดในวันนี้ ซึ่งการจัดทำดัชนีฯ นี้ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

ดังนั้น การประชุมในด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยนี้ เป็นการลงรายละเอียดถึงนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดเฉพาะด้านนี้เท่านั้น

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิคเป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

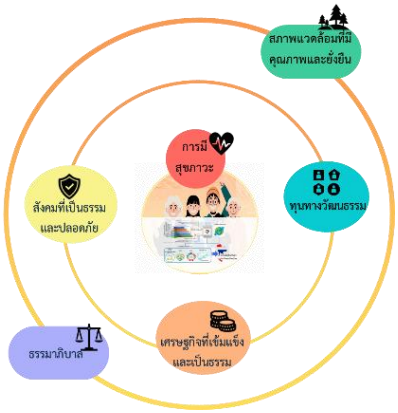

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรม อาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

ในครั้งนี้ องค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม

องค์ประกอบย่อยประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

หมายถึง ประชาชนเข้าถึงและใช้ระบบบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสุข การศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ตามความต้องการพื้นฐาน และความเพียงพอของทุกคนในสังคม

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม	1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง
(2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง คุณลักษณะของบริการสาธารณสุขที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ทั้งด้านมนุษย์ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ และพื้นฐานด้านคุณธรรม และจริยธรรม แห่งวิชาชีพ ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของบุคคลและสังคมได้อย่างเหมาะสม	2. สัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากรแสนคน
(3) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงความมุ่งหมายของผู้ใช้บริการ ตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการโดยใช้กระบวนการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ	3. ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) (ปัจจุบันการประเมิน 4 ปี/ครั้ง ก่อนหน้า 3 ปี/ครั้ง)
	4. ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา(World Competitiveness (IMD))

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว รู้บทบาทและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรระหว่างครอบครัว และชุมชน เปิดโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมทั้งด้านกายภาพ และเทคโนโลยีทางสังคม พร้อมกับเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย นำไปสู่สังคมที่มั่นคงและสันติสุข

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(4) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	5. ร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว
(5) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป	6. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการต่อตำบล
(6) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน	7. สัดส่วนและจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม หมายถึง บุคคลอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรง ปราศจากการตัดสินจากสังคม มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่อระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ อายุ ชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทั้งสามารถเข้าถึงการเยียวยาทางสังคมได้ เมื่อได้รับความรุนแรงหรือการตัดสินที่ไม่เป็นธรรม

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้	8. จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และคดีฐานความผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ต่อประชากรแสนคน
(8) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม	9. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน (เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนชุมชน ประกันชีวิต/ประกันภัย หรืออื่น ๆ เป็นต้น) หรือ SES Welfare data
	10. จำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อย ที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น "ดีมาก" "ดี" "พอใช้" "ต้องปรับปรุง" หรือ "ไม่ดี"

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัดต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม) จำนวนผู้ตอบ 14 ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ครั้งที่ 2 (ในการประชุม) จำนวนผู้ตอบ 36 ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	1) การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ	1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ)	14.29	14.29	71.43	10	17	74
	2) คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข	2. สัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากร 100,000 คน	7.14	0.00	92.86	8	28	65
	3) คุณภาพระบบการศึกษา	3) คุณภาพระบบการศึกษานักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)	0.00	21.43	78.57	5	33	62
		4) ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา(World Competitiveness (IMD))	0.00	21.43	78.57	3	15	82
ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	4) ครอบครัวอบอุ่น	5. ร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว	7.14	7.14	85.71	5	10	85
	5) ชุมชนเข้มแข็ง	6. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการต่อตำบล	0.00	14.29	85.71	3	38	59
	6) การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน	7. สัดส่วนและจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคม	0.00	14.29	85.71	8	22	70
พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	7) การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด	8. จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 100,000 คน	0.00	0.00	100.00	3	6	91
		9. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชนภาคเอกชน	0.00	0.00	100.00	3	6	92
	8) สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา	10. จำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	0.00	14.29	85.71	8	17	75

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.2.3 ประเด็นอภิปราย

องค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน แข็งแรง มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

1) การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ)	**1) สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.)** - ตัวชี้วัดเดิมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะมี 2 ตัว คือ ตัวชี้วัดขนส่งสาธารณะภายในประเทศ และขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง - หากจำเป็นต้องใช้ข้อมูลตัวใดตัวหนึ่งควรนำตัวชี้วัดสัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ) มาใช้ เนื่องจากเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) แต่ข้อมูลบางตัวที่	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางรางและทางอากาศ) เนื่องจากเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) **- ประเด็น/ปัญหา** ประเด็นแรก คือ ตัวเลขบางตัวไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ เช่น ข้อมูลผู้โดยสารของรถร่วมบริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.)

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	หน่วยงานเก็บข้อมูลตัวเลขเป็นตัวเลข Forecast เป็นส่วนใหญ่ - การเก็บข้อมูลปฐมภูมิของคมนาคมไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทุกปี เพราะมีต้นทุนในการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมาก **- ประเด็น/ปัญหา** <u>ประเด็นแรก</u> คือ ตัวเลขบางตัวไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ เช่น ข้อมูลผู้โดยสารของรถร่วมบริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.) <u>ประเด็นที่สอง</u> คือ หากมองภาพรวมของประเทศ ไม่มีการเดินทางด้วยทางน้ำ แต่ในกรุงเทพมหานครหรือเป็นข้อมูลด้านการท่องเที่ยวมีข้อมูลการเดินทางทางน้ำ <u>ประเด็นที่สาม</u> คือ ควรมีการแบ่งแยกข้อมูลการเดินทางในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เมืองหลัก เมืองรอง เป็นต้น แต่เห็นว่าเป็นการนำตัวชี้วัดไปคำนวณต่อในการหาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข อาจจะต้องใช้สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ) เพราะ หากแบ่งแยกข้อมูลการเดินทางเป็นแต่ละประเด็น เช่น กรุเทพฯ และปริมณฑล เมืองหลัก เมืองรอง อาจเป็นข้อมูลที่มีความโน้มเอียง เนื่องจากไม่ใช่ข้อมูลภาพรวมของทั้งประเทศ หากใช้ข้อมูลแต่ละตัว เช่น กรุงเทพ จะมีข้อมูลค่อนข้างดีกว่าต่างจังหวัด ส่งผลให้สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ) สูงกว่าต่างจังหวัด - คะแนนความแม่นยำต่ำกว่า 80%	<u>ประเด็นที่สอง</u> คือ หากมองภาพรวมของประเทศ ไม่มีการเดินทางด้วยทางน้ำ แต่ในกรุงเทพมหานครหรือเป็นข้อมูลด้านการท่องเที่ยวมีข้อมูลการเดินทางทางน้ำ <u>ประเด็นที่สาม</u> คือ ควรมีการแบ่งแยกข้อมูลการเดินทางในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เมืองหลัก เมืองรอง เป็นต้น แต่เห็นว่าเป็นการนำตัวชี้วัดไปคำนวณต่อในการหาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข อาจจะต้องใช้สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ) เพราะ หากแบ่งแยกข้อมูลการเดินทางเป็นแต่ละประเด็น เช่น กรุเทพฯ และปริมณฑล เมืองหลัก เมืองรอง อาจเป็นข้อมูลที่มีความโน้มเอียง เนื่องจากไม่ใช่ข้อมูลภาพรวมของทั้งประเทศ หากใช้ข้อมูลแต่ละตัว เช่น กรุงเทพ จะมีข้อมูลค่อนข้างดีกว่าต่างจังหวัด ส่งผลให้สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทางบก ทางราง และทางอากาศ) สูงกว่าต่างจังหวัด

2) การเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
สัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากรแสนคน	**1) กองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)** - หากย้อนดูการทำแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุขจะมีเรื่อง สถิติชีพ และสถานะสุขภาพ ที่มีการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขนำข้อมูลพื้นฐานมาเป็นตัวชี้วัดในการจัดทำแผนรายปีต่อ ๆ ไปว่าสถิติชีพ สถานะสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างไร แล้วนำไปจัดทำแผน ซึ่งมีลักษณะเหมือนเป็นตัวชี้วัดปลายทางของการรักษาคุณภาพเรื่องระบบสาธารณสุขมากกว่าการจัดสรรบุคลากรคน (ตัวชี้วัดสัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากรแสนคน) หากสถิติชีพของประชาชนดี สถิติของการเจ็บป่วยลดลงอาจสามารถบ่งชี้ได้ เพื่อนำไปพิจารณาต่อเรื่อง ตัวชี้วัด - เพิ่มเติม ตัวชี้วัดเรื่อง การพึ่งพาตนเองของประชาชนในด้านสาธารณสุข จะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนในระดับมูลฐาน ตั้งแต่ระดับสังคม ชุมชน ครอบครัว ว่าเขามีความเข้าใจตนเองหรือไม่ ซึ่งสะท้อนระบบสาธารณสุขตั้งแต่รากฐานว่าประชาชนดูแลตนเองได้	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - สถิติชีพ เนื่องจากสถิติชีพเป็นตัวชี้วัดปลายทางของการรักษาคุณภาพเรื่องระบบสาธารณสุขมากกว่าการจัดสรรบุคลากร (ตัวชี้วัดสัดส่วนของทรัพยากรบุคคลสาธารณสุขต่อประชากรแสนคน) หรือตัวชี้วัดการพึ่งพาตนเองของประชาชนในด้านสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนระบบสาธารณสุขตั้งแต่รากฐานว่าประชาชนดูแลตนเองได้

3) การเข้าถึงระบบการศึกษา

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)		ไม่สามารถใช้ได้ เนื่องจากมีการสำรวจผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) 3 – 4 ปี/ครั้ง
ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD)) เนื่องจากผลคะแนนจากการโหวตในที่ประชุมมีมติร่วมกันว่าตัวชี้วัดสามารถนำมาใช้ได้

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน

4) ครอบครัวอบอุ่น

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
ร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว	**1) กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว** - ตัวชี้วัดที่สามารถเทียบเคียงได้น่าจะเป็นตัวชี้วัดของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดเรื่องครอบครัวอบอุ่น ด้านสัมพันธภาพ - เสนอให้ใช้ตัวชี้วัดค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว เพราะมีการปรับตัวชี้วัด และไม่ได้จัดเก็บร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัวแล้ว ดังนั้น ควรวัดเป็นค่าดัชนีหรือคะแนนความเข้มแข็งของครอบครัว - มีการจัดเก็บข้อมูลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และมีการปรับปรุง/ทบทวนตัวชี้วัดในปี พ.ศ. 2565 และ เริ่มใช้ในปีพ.ศ. 2566 **2) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** - เมื่อกล่าวถึงครอบครัวอบอุ่น การฟื้นตัว ในปัจจุบันผู้หญิงที่แต่งงานมีครอบครัว มีจำนวนน้อยมากที่จะหย่าร้าง เพราะไม่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือหรือเลี้ยงดูตัวเองได้ เนื่องจากศักยภาพในการทำงาน/ได้รับรายได้และเลี้ยงดูครอบครอบครัวจะอยู่ที่ฝ่ายชาย นอกจากนี้ประเด็นเรื่องความรุนแรงของครอบครัว พบว่า มีสถิติจำนวนมากที่ผู้หญิงไม่กล้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อต่อสู้กับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งในประเทศไทยอาจจะมีจำนวนไม่มาก อีกทั้ง ในกรณีที่ผู้หญิงต่อสู้แล้วนำไปสู่การสังหาร ดังนั้นจึงอยากให้ใช้ตัวชี้วัดคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว และสถิติที่เกี่ยวกับผู้หญิง เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เป็นจำนวนผู้เสียหายในคดีความรุนแรงในครอบครัวเท่าไร กี่คดีที่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ - หากใช้ตัวชี้วัดร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากจะเน้นการไกล่เกลี่ยในครอบครัว แต่ไม่ได้กล่าวถึงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกกดขี่ จนไม่สามารถลุกขึ้นมาเองได้ ซึ่งอัตราการหย่าร้างในมุมหนึ่งอาจจะเป็นเรื่องร้ายแรง ขณะเดียวกันสามารถเป็นเชิงบวกได้เช่นกัน โดยผู้หญิงกล้าออกจากความสัมพันธ์ที่ดูแย่ ดังนั้นควรนำตัวชี้วัดคดีความรุนแรงในครอบครัวมาพิจารณาเพิ่มเติม **3) กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว** - สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนเด็ก สตรี	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว เนื่องจากในปัจจุบันไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว แต่มีการจัดเก็บค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และมีการปรับปรุง/ทบทวนตัวชี้วัดในปี พ.ศ. 2565 และ เริ่มใช้ในปีพ.ศ. 2566 - อย่างไรก็ตาม ในที่ประชุมกล่าวถึงความสำคัญของสังคมผู้สูงอายุ ทั้งระดับความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ การที่ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง การที่ผู้สูงอายุขอความช่วยเหลือ หรือความต้องการ รวมถึงสถานที่ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องวัดความสามารถในพื้นที่ปลอดภัยทางสังคมว่า มีประเด็นความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุในระดับใด

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อประชากรแสนคน - สำหรับข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มีข้อมูลจำนวนบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว และแจ้งเข้ามาเพื่อขอรับความช่วยเหลือ หรือช่วยสนับสนุนสวัสดิการ ที่พัก ความช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี แต่จะเป็นข้อมูลเฉพาะความรุนแรงในครอบครัว ส่วนสถิติที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทุกรูปแบบจะเป็นสถิติฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน 4) สำนักงานสถิติแห่งชาติ - ข้อมูลร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง สามารถสอบถามข้อมูลได้ที่สำนักงานสถิติ ส่วนข้อมูลร้อยละของผู้สูงอายุที่ดูแลกันเองในครัวเรือน สามารถขออนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมกิจการผู้สูงอายุ	

5) ชุมชนเข้มแข็ง

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
จำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมของกองทุนสวัสดิการต่อตำบล	**1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** - <u>ข้อสังเกต</u> ตัวชี้วัดจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมของกองทุนสวัสดิการต่อตำบล มองไม่เห็นความเชื่อมโยงว่ากองทุนสวัสดิการต่อตำบลสัมพันธ์กับรายละเอียดนิยามอย่างไรบ้าง ซึ่งอาจจะมีกระบวนการที่ผู้ประเมินยังไม่เห็นความเชื่อมโยง **2) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)** - สัดส่วนกองทุนสวัสดิการต่อตำบล ค่อนข้างเห็นด้วยกับตัวชี้วัดดังกล่าว เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ จะสามารถตอบได้ 3 เรื่อง 1) ชุมชนมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์กรชุมชน 2) เมื่อรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรชุมชนแล้ว วัตถุประสงค์เรื่องกองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถดูแลตั้งแต่เกิดจนตายในพื้นที่ชุมชนได้ 3) งบประมาณจากท้องถิ่นหรือรัฐบาลที่สมทบเนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชน มีหลักการคือ เป็นงบประมาณจาก 3 แหล่ง 1) จากรัฐบาลที่ผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 2) จากสมาชิกเป็นผู้ออมเงิน 3) จากหน่วยงานในพื้นที่ในท้องถิ่น ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนมีจำนวน 5,900 กองทุน มีจำนวนสมาชิก 6.8 ล้านคน ทั่วประเทศ และมีการอัพเดตข้อมูลรายปี เพื่อดูจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชน สมาชิก - หากใช้จำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมของกองทุนสวัสดิการต่อตำบลจะไม่สามารถกำหนดจำนวนสมาชิกได้	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - สัดส่วนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐาน (ระดับ A) เนื่องจากมีการรับรองมาตรฐาน (ระดับ A) ทุกปี ปีละ 1,000 – 2,000 กองทุน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนของข้อมูลภายใต้ระยะเวลาการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	- หากดูจากคำนิยาม ชุมชนเข้มแข็ง อีกตัวหนึ่งจะเป็นจำนวนสภาองค์กรชุมชนที่จดแจ้ง/จัดตั้งในพื้นที่ ซึ่งสภาองค์กรชุมชนเป็นเวทีกลางให้กับพื้นที่ ก็จะดำเนินการตามคำนิยาม เรื่อง การกำหนดทิศทาง แผนพัฒนาพื้นที่ในชุมชน แต่มีข้อจำกัด คือ ปัจจุบันสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จัดตั้งสภาองค์กรชุมชนทั้งสิ้น 7,793 ตำบล จากพื้นที่ 7,895 ตำบล คิดเป็น 98% ดังนั้น ตัวเลขอาจไม่เพิ่มขึ้นเท่าไหร่ - เสนอ หากวัดจากปลายของสวัสดิการ สามารถวัดจากจำนวนสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการตรงจากการกองทุนสวัสดิการ หรือสมาชิกที่สามารถใช้สวัสดิการของกองทุนสวัสดิการที่มีการกำหนดระเบียบไม่ว่าจะเป็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่มีข้อจำกัดคือ ขึ้นอยู่กับระเบียบของแต่ละกองทุน เพราะแต่ละกองทุนจะมีระเบียบสวัสดิการแตกต่างกัน ความเข้มแข็งของกองทุนไม่เท่ากัน มีระดับ A B C - ปัจจุบันมีการรับรองมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) จัดทำมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยที่ผ่านมาปีแรก โดยจาก 5,000 กองทุน มีการรับรองมาตรฐาน 1,500 กองทุน ซึ่งแต่ละปี คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) คาดว่าจะกำหนดปีละ 1,000 – 2,000 กองทุน ตามเป้าหมายมากที่สุด ระยะเวลา 5 ปี แต่จะทำให้เสร็จภายใน 3 ปี ให้ครบ 5,000 กองทุน - คาดว่า เสร็จสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จะสามารถจัดจัดทำมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ 80 %	

6) การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
สัดส่วนและจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคม	**1) สำนักงานสถิติแห่งชาติ** - มีการจัดเก็บข้อมูลการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยสอบถามว่าใช้ หรือ ไม่ใช้ และ มี หรือ ไม่มี อินเทอร์เน็ตเท่านั้น **2) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์** - เดิมมีการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย แต่ปีที่ผ่านมามีการถ่ายโอนภารกิจให้สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) จะนำข้อคำถามบางข้อในการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ ในงานสำรวจที่มีชื่อว่า การพัฒนาด้านดิจิทัลของประเทศไทย หรือ Thailand Digital Outlook ซึ่งจะสำรวจทุกปี มีข้อมูลสถิติเรื่องจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต กิจกรรมทางออนไลน์ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อกิจกรรม และมีเรื่อง ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) - สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีการเริ่มทำการสำรวจสุขภาวะทางดิจิทัล เรื่อง สุขภาวะทางดิจิทัลของคนไทย โดยเน้นการตรวจสุขภาพของคนใช้อินเทอร์เน็ต โดยสำรวจ 5 มิติ คือ 1) สุขภาวะทางกาย (Physical Wellbeing) 2) สุขภาวะทางใจ (Mental Wellbeing) 3) สุขภาวะทางสังคม (Social Wellbeing) 4) ผลิตภาพในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Productivity) 5) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - สัดส่วนและจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคม แหล่งข้อมูล คือ คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.)

องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม

7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ต่อประชากรแสนคน	**1) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์** - เดิมสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีข้อมูลความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) แต่ได้โอนภารกิจไปยังสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (NCSA) - มีศูนย์ช่วยเหลือและจัดการปัญหาออนไลน์ โดยรับเรื่องร้องเรียนจากธุรกรรมออนไลน์ 4 ประเด็น 1) ซื้อขาย ออนไลน์ 2) เว็บไซต์ออนไลน์ 3) เว็บไซต์ผิดกฎหมาย 4) ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ซึ่งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีตัวเลขสถิติให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ปี เพราะคดีออนไลน์ลดลง คนน่าจะมีพื้นที่ปลอดภัยทางออนไลน์มากขึ้น **2) สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ** - มีภารกิจเป็นการป้องกัน รับมือ ลดความเสี่ยงให้กับระบบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของสารสนเทศ - ปัญหามี 2 ระดับ คือ 1) ต้นน้ำ สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ ทำงานคู่ขนานกันเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ให้กับโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของสารสนเทศ เพื่อทำให้ระบบมีความเข้มแข็งไม่มีจุดอ่อน ซึ่งเป็นทางเทคนิคที่จะไปทำให้ระบบมีความปลอดภัย และ2) ปลายน้ำอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่ประชาชนได้รับผลกระทบ จะมีอำนาจตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจและสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติจะไปเข้าร่วมสนับสนุน - ปัจจุบันทำงานร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการตั้ง AOC - หากจะดูจำนวนคดีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีฐานอำนาจตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ อาจให้กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) เป็นหน่วยนำและสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติเป็นหน่วยสนับสนุน	เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมดต่อประชากรแสนคน แหล่งข้อมูล สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	- คดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่บางครั้งอาจไม่สามารถควบคุมได้ แต่มีความพยายามในการให้ความช่วยเหลือและตอบสนอง **3) กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.)** - ตั้งแต่ตั้งกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) ในช่วงปี 2563 พยายามเตรียมการและจัดระบบการรับเรื่องออนไลน์ขึ้นมา - ปัจจุบันมีสถิติตัวเลขที่สามารถนำมาใช้ได้ แต่ไม่แน่ใจว่าตัวชี้วัดจะผ่านเกณฑ์หรือไม่ เนื่องจากภายใน 2 ปี ที่มีการจัดเก็บสถิติตั้งแต่ 1 มีนาคม 2565 – 1 มีนาคม 2566 มีคดีเกิดขึ้นประมาณ 460,000 เคส เฉลี่ย 1,000 เคส/วัน ซึ่งตัวเลขไม่ลดลงเลยจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะพยายามหาวิธีการต่าง ๆ - ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ เกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี และสถานการณ์โควิด-19 โดยเป้าหมายของคนร้ายคือต้องการทรัพย์สิน - อาชญากรรมทางไซเบอร์ มีจำนวน 14 ประเภท ดังนี้ (1) หลอกขายของออนไลน์ (2) คอลเซ็นเตอร์ (Call Center) ข่มขู่ให้เกิดความกลัว (3) เงินกู้ออนไลน์ ดอกเบี้ยโหด (4) เงินกู้ออนไลน์ ที่ไม่มีจริง (เงินกู้ทิพย์) (5) หลอกให้ลงทุนต่างๆ (6) หลอกให้เล่นพนันออนไลน์ (7) ใช้ภาพปลอมหลอกให้หลงรักแล้วโอนเงิน (Romance scam) หรือ หลอกให้ลงทุน (Hybrid scam) (8) ส่งลิงก์ปลอมเพื่อหลอกแฮกเอาข้อมูลส่วนตัว (9) อ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกเอาข้อมูลส่วนตัว (10) ปลอม Line , Facebook หรือ Account หลอกยืมเงิน (11) ข่าวปลอม (Fake news) – ชัวร์ก่อนแชร์ (12) หลอกลวงเอาภาพโป๊เปลือยเพื่อใช้แบล็กเมล์ (13) โฆษณาชวนไปทำงานต่างประเทศแล้วบังคับให้ทำงานผิดกฎหมาย (14) ยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร (บัญชีม้า) ซึ่งเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน - มีตัวเลขสถิติแน่นอน โดยทำความร่วมมือกับธนาคารเพื่อระงับการโอนเงินหนี **4) สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	- ไม่แน่ใจว่าฐานความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ตัวชี้วัดเจาะจงเฉพาะ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ หรือเป็นคดีความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด หากในส่วน พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ จะเป็นการโพสต์ การแชร์ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ จะมีสถิติ 3 ปี ย้อนหลัง แต่ไม่ได้มีการเก็บในแง่ของ ต่อประชากร แสนคน โดยจะเป็นจำนวนคดีที่เกิด ในปี 2564 จำนวน 1,474 คดี ปี 2565 จำนวน 5,047 คดี ปี 2566 จำนวน 8,202 คดี **5) กองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ** - เสนอข้อมูลตัวชี้วัดด้านความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ และความผิดฉ้อโกงฐานที่กระทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	

8) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน		เห็นสอดคล้องกันให้ใช้ตัวชี้วัด ดังนี้ - ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกพื้นที่ของประเทศ
จำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	**1) กองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ** - ได้พิจารณาและหารือกับกองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเห็นตรงกันว่า ไม่สามารถนำตัวชี้วัดจำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาใช้ได้ เนื่องจากไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของทั้งประเทศได้ เพราะตัวชี้วัดจำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความละเอียดสูง รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยามีเกณฑ์การพิจารณาเฉพาะในพื้นที่ ดังนั้นตัวชี้วัดดังกล่าวจึงไม่สามารถนำมาพิจารณาในพื้นที่ปลอดภัยทั้งหมดในองค์รวมได้ - สามารถสอบถามข้อมูลของกระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับระดับความสำเร็จตามมาตรฐานกองทุนยุติธรรมสามารถนำมาพิจารณาร่วมด้วยได้หรือไม่	- จำนวนการช่วยเหลือเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ **ไม่สามารถนำมาใช้ได้** เนื่องจากกองนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาและหารือกับกองความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ เห็นว่าตัวชี้วัด**ไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของทั้งประเทศได้** และการช่วยเหลือเยียวยามีเกณฑ์ในการพิจารณาเฉพาะในพื้นที่ - สำหรับสถิติการได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ การได้รับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากภัย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	ข้อสรุป
	- สอบถามข้อมูลของคณะกรรมการพิจารณาบำเหน็จความชอบ ค่าทดแทนและการช่วยเหลือ ที่พิจารณาเรื่องเจ้าหน้าที่/ประชาชนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่การเข้าไปช่วยเหลือในเหตุความไม่สงบ สามารถนำมาพิจารณาร่วมได้หรือไม่ - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดูแลเรื่องของเด็ก ผู้หญิง คนชรา หรือกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลเรื่องคุณครู ญาติของคุณครูที่ได้รับผลกระทบ ให้พิจารณาสามารถนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมได้หรือไม่ **2) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** - ในกรณีของภาคใต้อาจไม่สามารถสะท้อนมุมมองในภาพรวมของประเทศได้ ดังนั้นควรเป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกพื้นที่ของประเทศ แต่เกี่ยวกับความมั่นคงและความช่วยเหลือเยียวยา เช่น สถิติการได้รับผลกระทบจากภัยสงคราม ภัยพิบัติ หรืออาจจะเป็นตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกับตัวชี้วัดของกองทุนยุติธรรม หรือเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเยียวยา ไม่ควรเจาะจงพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อน	พิบัติ คณะที่ปรึกษาได้นำพิจารณาว่าตัวชี้วัดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

1.2.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 9 ประเด็น และมีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน

องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม

โดยมีข้อสรุปในการกำหนดตัวชี้วัดจากมติในที่ประชุม ดังนี้

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ		
1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม		
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	ระบบขนส่งที่มีความสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ จะสร้างความคุ้มค่าในการประหยัดเวลาได้เหมาะสม และเป็นเชื่อมั่นต่อคนในสังคม	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. **สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง**

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ		
2. สถิติชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ อัตราการตาย และสาเหตุการตาย)	แสดงถึง การที่ประชากรไทยได้รับการดูแลและเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพ อันทำให้สถานะสุขภาพทั้งสถิติชีพ อัตราการเกิด การตาย สาเหตุการตาย อยู่ในมาตรฐานที่เหมาะสม	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดที่สำคัญ.[4]
3) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา อันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ		
3. ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	แสดงถึงคุณภาพการศึกษาของประชากรในประเทศ ทั้งระบบการศึกษาของประเทศ และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของประชากร	International Institute for Management Development: IMD. **World Digital Competitiveness Index Infrastructure: Education.**
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน		
4) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน		
4. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	เกิดจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ร่วมสร้างความรัก ความเอาใจใส่ด้วยกัน ทั้งยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสื่อสารกัน ร่วมกันแก้ปัญหา ทำตามบทบาทหน้าที่พึ่งพากันในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ข้อมูลข่าวสาร การเรียน ทุนทางสังคม และการฝ่าฟันความยากลำบากร่วมกัน	กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **สถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวภาพรวมในแต่ละมิติระดับ ภาพรวมระดับประเทศ**
5) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป		
5. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และร่วมกันกระจายความเสี่ยง ลดความยากลำบาก ครอบคลุมการดูแลตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ และตาย	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). **ข้อมูลกองทุนสวัสดิการ.**

[4] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ข้อมูลสถิติและตัวชี้วัดที่สำคัญ.** https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=305

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
6) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน		
6. สัดส่วนของชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานและเข้าสังคมต่อชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยตลอดทั้งหมด***	ความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาและประสิทธิภาพในการทำงานและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมถึงความเหงาหรือโดดเดี่ยวของผู้คนในสังคม	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.). **รายงานประจำปี Thailand Digital Outlook.**
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม		
7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้		
7. จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมดต่อประชากรแสนคน***	ส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ ตลอดจนความเชื่อมั่นในพื้นที่ทั้งส่วนบุคคล และพื้นที่สาธารณะ รวมถึงมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมในการรับความคุ้มครอง และมีความยุติธรรมทางกฎหมายที่พึ่งพาได้	สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม (เฉพาะฐานความผิด 1) ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และเพศ 2) ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 3) ฐานความผิดพิเศษ: พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์)**.
8) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม		
8. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชน ภาคเอกชน	ส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพิ่มความมั่นคงทางรายได้ ลดความเครียดและความวิตกกังวล รวมถึงส่งเสริมความสามัคคีและความเข้มแข็งให้คนในสังคม	กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2566). **รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย** **หมายเหตุ:** การสำรวจข้อมูลครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน เริ่มต้นในปี 2566

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
9) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัย เหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ		
9. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	แสดงถึงสังคมให้การดูแลบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สูงอายุไม่ให้อยู่ผู้เดียงเพียงลำพัง มีการเตรียมความพร้อมและมีพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้สูงอายุได้พักพิง	สำนักงานสถิติแห่งชาติ.. **สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย.**

หมายเหตุ: ***ตัวชี้วัดยังไม่ได้ข้อสรุปในที่ประชุม ยังต้องขอความเห็นจากหน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 รูปบรรยากาศการประชุม

1.3 ประชุมครั้งที่ 10 ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม: วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 51 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 9 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 33 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 9 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8. นายกิตติศักดิ์ ศิริคุณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวรัตติกาล ลิกขชัย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 33 คน)

1) กระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าต่างประเทศ

1. นางสาววันวิสา บรรลือสิน นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ

กรมการค้าภายใน

2. นายวิโรจน์ สว่างศรีสุทธิกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
3. ฐานวัฒน์ อภิโชติธนะสิทธิ์

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

4. นางสาวศิริวรรณ ทองสกุล นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ

2) กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

5. นางสาวนภารัฐ อัมพสุวรรณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

6. นายสิงห์ จงประเสริฐ นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการพิเศษ

3) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

7. นางวัชรีพร วิทยกฤตศิริกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
8. นายภาณุพงศ์ หรั่งช้าง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวจารุภัทร จิตรวิริยะกุล ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

10. นางสาวณิชนันท์ ไฝจันทร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

4) กระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน

11. นายจุฬพัฒน์ อ่อนน้อม นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

5) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

12. นางสาววันวิสาข์ คุณยศยิ่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
13. นายภาวิต ลี้ศิริเสริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

6) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

14. นายภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

7) กระทรวงการคลัง

กรมสรรพากร

15. นางวันมาฆ์ จรุงศักดิ์เศรษฐ์ นักวิชาการภาษีชำนาญการ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

16. นายณัฐพล ศรีพจนารถ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
17. นางสาวณัฏฐธิดา จันภักดี เศรษฐกรปฏิบัติการ

8) กระทรวงแรงงาน

กรมการจัดหางาน

18. นายพัทธดนย์ นนทกะตระกูล นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

19. นายวุฒิสิทธิ์ แสนสุข นักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

20. นางสาวปาริชาติ สิทธิกัน นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ

กองเศรษฐกิจการแรงงานสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

21. นางสาวรัชสุดา เวกระโทก นักวิชาการแรงงาน

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

22. นางสาวภูษณิศา มานะพงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

9) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การเคหะแห่งชาติ

23. นางคณิตา โกละกะ รองผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายและแผน

10) องค์การมหาชน

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

24. นางวีณา คำวิชัย เจ้าหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (อาวุโส)

25. นางสาวกิติยา อาษากิจ ผู้ประสานงานส่วนกลาง

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

26. นางสาวมุทิตา ภู่บัว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนอาวุโส

11) องค์กรอิสระ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

27. ดร. มณฑลี กปิลกาญจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

28. นางสาวปภัสสร แสวงสุขสันต์ ผู้วิเคราะห์อาวุโส ฝขอ.

12) รัฐวิสาหกิจ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

29. นายสุรพงษ์ ปัญญามัง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและนวัตกรรม

13) กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

30. นายควร พงษ์วรรณ์

14) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

31. ดร.อโศก พลบำรุง ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

15) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

32. นางสาวกุณฑี สว่างวงศ์ธรรม เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนงานอาวุโส

33. สุทธิมา สุวรรณวิจิตร

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
3. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
4. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวสุดารัตน์ ฝ้ายอิ่ม ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววรรณิภา เทพอุทัย ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายศุภวิสิทธิ์ บุญหล้า ผู้ช่วยนักวิจัย

1.3.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด แต่ละองค์ประกอบหลัก โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดตามกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งจะนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นเกณฑ์วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ทั้งนี้ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา กล่าวเสริมเน้นย้ำถึงการศึกษาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ว่าเป็นการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนา มิได้ลงไปพิจารณาถึงตัวชี้วัดในระดับหน่วยงาน หรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นหาใช่ไม่ หากแต่เน้นไปที่การวัดผลกระทบความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยในภาพรวม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาจากผลกระทบที่ถูกดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

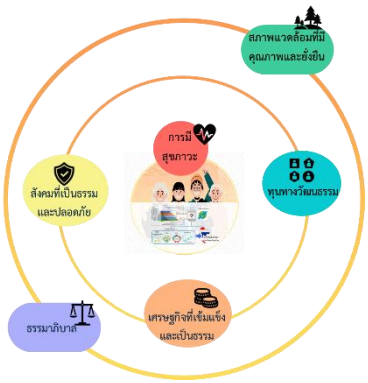

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรมอาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการทำงานที่มีคุณค่า

หมายถึง บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงการทำงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ มีความสมดุล ระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน โดยอยู่บนหลักประกันพื้นฐานในชีวิตการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคง

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(1) มีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล	1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ
(2) มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม	2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)
(3) มีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก	3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

หมายถึง บุคคลมีโอกาสและได้รับการกระจายผลประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในมิติรายได้ มิติทรัพย์สิน และมิติทุนมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียม

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(4) ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน	4. ค่า Gini ของรายได้
(5) ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินหักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง	5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน
(6) ลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์ หมายถึง การกระจายของผลิตภาพแรงงานในอนาคตจากการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี โดยพิจารณาทั้งความเสี่ยงด้านสุขภาพและด้านการศึกษา ประกอบด้วย อัตราเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนก่อนอายุ 18 ปี และผลสัมฤทธิ์การสอบระดับนานาชาติ และ อัตรารอดในผู้ใหญ่และอัตราการเติบโตอย่างมีสุขภาพในเด็กอายุต่ำ กว่า 5 ปี	6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

หมายถึง การมีสินทรัพย์และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ และยั่งยืน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการถือครองสินทรัพย์ และการครอบครองที่อยู่อาศัย บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(7) มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน หมายถึง ทรัพย์สินของครัวเรือน ประกอบด้วย บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย และมูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม	7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก
(8) การเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ	8. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้เมื่อต้องการ
(9) การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)	9. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อย ที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” “ต้องปรับปรุง” หรือ “ไม่ดี”

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัดต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม)			ครั้งที่ 2 (ในการประชุม)		
			จำนวนผู้ตอบ	11	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ	36	ร้อยละ
			ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
การทำงานที่มีคุณค่า	1) มีการจ้างงาน	1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	-	18.18	81.82	-	18	82
	2) มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน	2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	-	27.27	72.73	-	14	86
	3) มีความมั่นคงในการทำงาน	3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	-	18.18	81.82	-	36	64
การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	4) ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	4. ค่า Gini ของรายได้	-	9.09	90.91	-	11	89
	5) ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน	5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	-	18.18	81.82	-	19	81
	6) ลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์	6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	-	18.18	81.82	-	25	75
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	7) มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน	7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก	-	18.18	81.82	-	14	86
	8) การเข้าถึงแหล่งทุน	8. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้เมื่อต้องการ	-	9.09	90.91	-	19	83
	9) การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	9. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร	-	-	100.00	-	-	100

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.3.3 ประเด็นอภิปราย

องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ **องค์ประกอบย่อยที่ 1 การทำงานที่มีคุณค่า** มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นวัดด้านมีการจ้างงาน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ควรพิจารณาตัวชี้วัดระดับพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วย 2) ควรรวมจำนวนผู้ว่างงาน เข้าไปด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องการทำงาน แต่ไม่ได้มีงานทำ 3) การทำงาน อาจมีองค์ประกอบของงานส่วนตัวและธุรกิจครอบครัว ที่นำไปสู่งานที่มีคุณค่าด้วย นอกเหนือจากการทำงานในภาครัฐและเอกชน ข้อเสนอเพิ่มเติม ประเด็นความมั่นคงในการทำงาน คือ ควรดูเงินออมให้เหมาะสมกับช่วงอายุ เพื่อเตรียมรับกับรายจ่ายยามเกษียรเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ควรรวมทั้งคนที่ตกงานและคนทำงานต่ำกว่าระดับ ไม่ใช่แค่ในระบบประกันสังคมแต่รวมกลุ่มของข้าราชการเข้าไปด้วย	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ”*

2) ประเด็นวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ค่าจ้างเพื่อชีวิต มีความครอบคลุมได้หลายระดับ ทั้งเฉพาะตนเอง รวมภรรยา บุตร หรือรวมพ่อ แม่ ซึ่งทำให้ค่าดัชนี เป็นไปได้หลายรูปแบบ 2) มีรายได้เพียงพอในการใช้ชีวิต การคำนวณ Living Wage ควรคำนวณรายคน หรือครัวเรือน การคำนวณอัตราพึ่งพิง เช่น ครอบครัวมีสมาชิก 5 คน ก็จะสำรวจสภาวะของการทำงานของทั้งหมด แล้วจะคำนวณออกมาเป็นรายคน จะไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เป็นครัวเรือน ควรปรับ Living Wage ตามขนาดของครัวเรือน ว่าคนๆนั้นแบกรับอะไรบ้าง แล้วมีการแชร์สัดส่วนให้เหมาะสม	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48”*

3) ประเด็นวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	จากความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้องและมีบางส่วนที่เห็นว่าตัวไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ทำอย่างไรให้ครอบคลุมอาชีพอิสระ ข้าราชการ ฯลฯ ที่ไม่ได้อยู่ในสถานประกอบการฯ 2) ควรมีการรวมข้าราชการหรือลูกจ้างภาครัฐที่ได้รับการคุ้มครองเหมือนการอยู่ในระบบประกันสังคมเข้าไปด้วย ซึ่งจะครอบคลุมมากกว่า เนื่องจากลูกจ้างประจำที่อยู่ในสถานประกอบการในระบบประกันสังคมครอบคลุมเฉพาะลูกจ้าง 3) แรงงานที่มีในประเทศ มีทั้งที่เป็นแรงงานนอกระบบ และในระบบ กรณีในระบบวัดจากประกันสังคม ม.33 สำหรับนอกระบบบางส่วนวัดจาก ม.39 และ ม.40 เนื่องจากถ้าแรงงานมีงานทำที่มั่นคง มีรายได้ก็จะสามารถจ่ายเงินสมทบได้ 4) ถ้านับเฉพาะการทำงานในสถานประกอบการอาจจะขาดในส่วนของการประกอบอาชีพอิสระ 5) ควรรวมถึงแรงงานนอกระบบที่อยู่ในระบบประกับสังคมหรือไม่ 6) ลูกจ้างในระบบประกันสังคม ถูกลดจำนวนชั่วโมงการทำงาน และลาออกเอง ถือว่า ไม่มั่นคงหรือไม่ ควรใช้ข้อมูลผู้ที่ประกันตนเอง และแรงงานนอกระบบร่วมด้วย	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม”*

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

4) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
4. ค่า Gini ของรายได้	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” กับองค์ประกอบย่อย และมีส่วนที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจว่า “ค่า Gini ของรายได้” จะมีความสอดคล้องได้ 3 ประเด็น คือ 1) ค่า Gini มีข้อมูล update ทุกปีหรือไม่ 2) มีตัวชี้วัดที่รวมรายได้ครัวเรือนที่อยู่นอกระบบด้วยหรือไม่ 3) Gini ด้านรายจ่าย มีการสำรวจบ่อยครั้งกว่ารายได้หรือไม่ จากประเด็นที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ ดังนั้น จากความคิดเห็น “ค่า Gini ของรายได้” จึงมีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า 1) ค่า Gini มีการอัพเดท แต่ต้องคำนวณเองทุกปี เพียงแต่ค่า Gini ด้านรายได้จะมีเป็น 2 ปีครั้ง ที่ได้มาจากรายจ่ายครัวเรือน โดยที่มีตัวเลือก 2 วิธีคือ (1) มีการคาดการณ์ก่อนว่าแต่ละครัวเรือนที่มีรายได้ ...บาท จะมีรายจ่ายเท่าไร แล้วปีต่อไปทำการคำนวณย้อนกลับว่าแต่ละครัวเรือนที่มีรายจ่าย... บาท จะมีรายได้เท่าไร แล้วจึงมาคำนวณ Gini (2) ต่อจุดโดยทำการเฉลี่ยต่อปีและปีเว้นปีมาเชื่อมต่อกันเป็นค่าเฉลี่ย 2) โดยตามหลักของ SCS แล้วจะมีการนับรวมทั้งในระบบและนอกระบบ 3) ด้านรายจ่ายจะมีการเก็บข้อมูลทุกปี ส่วนด้านรายได้จะมีการเก็บข้อมูล 2 ปีครั้ง นอกจากนี้ ยังมีประเด็น (Concept) ทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกว่า Consumption Premium (การบริโภคอย่างมีคุณภาพ) ที่จะนำมาใช้คิดคิดทีหลัง เช่น การมองย้อนกลับ (Return Situation) ให้เห็นว่าได้คุณค่ากลับคืนมาเท่าใด ส่วน Consumption Premium นั้นคือการที่มีกำลังการบริโภคที่เพิ่มขึ้นจากการมีสถานะทางการเงินที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากบางคนอาจจะไม่ได้มองความเหลื่อมล้ำเพียงที่รายได้ แต่ยังมองถึงความสามารถในการใช้จ่าย และมีการแนะนำให้ลองใช้ Gini จาก Consumption Premium แทน Gini จากรายจ่าย ทั้งนี้ ข้อมูลด้านรายจ่ายนั้นจะมีการแยกหมวดหมู่ข้อมูลไว้ชัดเจน เช่น รายจ่ายจากการชำระหนี้สิน จะอยู่ในหมวดหมู่ด้านการอุปโภค บริโภค ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะมีการจัดกลุ่มไว้ในกลุ่มใด ดังนั้น ในด้าน	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	รายการที่เป็นรายจ่ายจะมีการแยกกลุ่มสำหรับอุปโภค บริโภค ไว้ค่อนข้างชัดเจน แต่ข้อจำกัดในด้านของรายจ่ายนั้นจะต้องไม่เกินกว่ารายได้ โดยที่เพื่อลดความเสี่ยงในด้านรายจ่ายนั้น มีเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เกี่ยวกับการผ่อนชำระต่อเดือนไม่ควรเกิน 40% ต่อเดือนของรายได้	

5) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” กับองค์ประกอบย่อย และมีส่วนที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจว่าจะมีความสอดคล้องได้ 2 ประเด็น คือ 1) มีข้อมูล update ทุกปีหรือไม่ 2) ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาทำเป็น Gini ได้หรือไม่ เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลระดับบุคคล จากประเด็นที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ ดังนั้น จากความคิดเห็น “ค่า Gini ของทรัพย์สิน” จึงมีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า 1) ข้อมูลด้านทรัพย์สินจะมีอัพเดท 2 ปีครั้ง ฉะนั้นข้อมูลด้านทรัพย์สินอาจจะต้องมีการนำมาคำนวณย้อนกลับเป็นมูลค่าทรัพย์สิน หรือเฉลี่ยจากทั้ง 2 ปี ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์มีการถกเถียงถึงทั้งสองโมเดลด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าควรใช้โมเดลใดโดยอาจใช้ model predictive หากใช้รายได้มาคำนวณออกมาเป็นมูลค่าทรัพย์สิน หรือเทียบบัญญัติไตรยางค์ออกมาเป็นรายจ่าย...บาท จะมีทรัพย์สิน...บาท หรือเช็คเทรนด์มูลค่าของทรัพย์สินแต่ละปีเพื่อทราบราคาของมูลค่าทรัพย์สินแต่ละชิ้น	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม

6) ประเด็นการวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพและการศึกษาเป็นด้านสุขภาวะและสังคมหรือไม่ จากประเด็นที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ ดังนั้น จากความคิดเห็น “ค่า Gini ทุนมนุษย์” จึงมีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า 1) ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพ มีการนำไปจัดไว้อยู่ในด้านสุขภาวะ ซึ่งรวมทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา และทุนสังคมที่ไปอยู่ในส่วนของสังคม	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

7) ประเด็นการวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ซ้ำซ้อนกับตัวชี้วัด Gini สินทรัพย์หรือไม่ 2) อาจจะต้องทำในหลายมิติ เช่น มิติที่ไม่รวมครัวเรือนเกษตร เนื่องจากครัวเรือนเกษตรมักมีที่ดินเป็นสินทรัพย์ จึงทำให้สินทรัพย์สุทธิของครัวเรือนเป็นบวก และอาจไม่สะท้อนความมั่งคั่งได้ดีนัก 3) ควรเพิ่มเติมข้อมูลมูลค่าหนี้สินครัวเรือนประกอบการวัดผล จากประเด็นที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ ดังนั้น จากความคิดเห็น “ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก” จึงมีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า 1) ใช้ข้อมูลทรัพย์สิน แต่จะดูว่าทรัพย์สินถูกแบ่งระหว่างคนในประเทศอย่างไร 2) ใช้ข้อมูลทรัพย์สิน แต่ใช้ทรัพย์สินลบกับหนี้สิน แล้วจึงจะได้ออกมาเป็นข้อมูลชุดใหม่ที่แตกต่างจากข้อมูลทรัพย์สิน 3) ประเด็นที่อาจจะต้องทำในหลายมิติ ส่วนนี้ทางที่ปรึกษาจะนำไปพิจารณาไว้หลังจากได้ตรวจสอบข้อมูล ทั้งนี้ ในขณะที่เกษตรกรที่มีที่ดินยังคงมีราคาสินทรัพย์ของที่ดินน้อยกว่าหนี้สิน ซึ่งนั่นทำให้เกษตรกรยังคงมีหนี้สินที่เยอะและมีทรัพย์สินที่ติดลบ อีกทั้งข้อมูล SCS ในด้านนี้จะมีเป็น 2 ปีครั้ง 4) ในการสำรวจสภาวะหนี้สินของ ISO จะมีการถามถึงหนี้สินทั้งหมดของครัวเรือน	เพิ่มตัวชี้วัดความสามารถในการชำระหนี้

8) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
8. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้เมื่อต้องการ	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ 1) ควรมีตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่ชี้ให้เห็นสัดส่วนของทรัพยากรทุนที่มีกับจำนวนผู้ที่ต้องการทุนด้วย 2) อาจจะต้องทำในหลายมิติ เช่น เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้เมื่อต้องการแต่ไม่ครบถ้วน เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ครบถ้วนเมื่อต้องการ 3) ควรมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับภาระหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนหรือไม่ จากประเด็นที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ ดังนั้น จากความคิดเห็น “ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก” เพิ่มเติมว่า	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม

9) ประเด็นการวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
9. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง 1) การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยถาวร ครอบคลุมถึงการเป็นเจ้าของที่ดินด้วยหรือไม่ อาจมีบ้านแต่อยู่บนที่ดินของคนอื่น ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านความมั่นคงนั้นจะมีคีย์เวิร์ด คือ การมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และการครอบครองที่อยู่อาศัย ในเรื่องการสำรวจการครอบครองที่อยู่อาศัย ในปี พ.ศ. 2564 จะแบ่งเป็น 8 ประเภท คือ 1. เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน 2. เป็นเจ้าของบ้านที่ดินเช่า 3. เป็นเจ้าของบ้านที่ดินสาธารณะ 4. เช่าซื้อ 5. เช่า 6. คนอื่นจ่ายค่าเช่าให้ 7. อยู่ฟรีหรือไม่เสียค่าเช่า 8. อื่นๆ คำว่าครอบครองที่อยู่อาศัย นับการเช่าด้วย แต่ยังพูดถึงความมั่นคงหรือไม่มั่นคง การเช่าก็ถือว่าเป็นการถือครอง ควรรวมการบ้านปลูก และบ้านเช่า ไม่ว่าจะอยู่บนที่ดินของตัวเองหรืออยู่บนที่ดินของผู้อื่นร่วมด้วย	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร”*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	ในกรณีของการเช่าบ้านหรือการปลูกบ้านบนที่ดิน ควรให้ความสำคัญในเรื่องของที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง ถาวรที่อยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	

1.3.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการทำงานที่มีคุณค่า

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

โดยมีข้อสรุปในการกำหนดตัวชี้วัดจากมติในที่ประชุม ดังนี้

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการทำงานที่มีคุณค่า		
1) ประเด็นวัดด้านมีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล		
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	แสดงถึงความไม่ตรงกันระหว่างทรัพยากรแรงงานที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องมีนโยบายที่ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการสร้างงาน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะการทำงานของประชากร.**
2) ประเด็นวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม		
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	แสดงถึงการลดผลกระทบจากการแบกรับภาระหน้าที่การทำงานที่มากจนเกินไป และสามารถแบ่งเวลาสำหรับการพักผ่อน ดูแลสุขภาพ อยู่กับครอบครัว และทำงานอดิเรกควบคู่ไปด้วยกันได้อย่างมีความสุข	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะการทำงานของประชากร; สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**
3) ประเด็นวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก		
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	สะท้อนถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจต่องานที่ตนเองทำ ซึ่งส่งผลต่อความหวังและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย	สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. **จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม;** สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพล

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
		เรือน. **อัตรากำลังข้าราชการพลเรือนสามัญ.**
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม		
4) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน		
4. ค่า Gini ของรายได้	สะท้อนถึงภาวะความเหลื่อมล้ำของรายได้ในระดับครัวเรือน	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย.**
5) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงินและสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินหักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง		
5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	สะท้อนถึงภาวะความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**
6) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์ หมายถึง การกระจายของผลิตภาพแรงงานในอนาคตจากการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี โดยพิจารณาทั้งความเสี่ยงด้านสุขภาพและด้านการศึกษา ประกอบด้วย อัตราเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนก่อนอายุ 18 ปี และผลสัมฤทธิ์การสอบระดับนานาชาติ และ อัตารอดในผู้ใหญ่และอัตราการเติบโตอย่างมีสุขภาพในเด็กอายุต่ำ กว่า 5 ปี		
6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	สะท้อนถึงภาวะความพร้อมของผลิตภาพแรงงาน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะการทำงานของประชากร**.
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ		
7) ประเด็นวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน หมายถึง ทรัพย์สินของครัวเรือน ประกอบด้วย บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย และมูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม		
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก	สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตของครัวเรือนที่สามารถนำไปจัดการความเสี่ยงหากเกิดภาวะขาดสภาพคล่องของครัวเรือนได้	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**
8. สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน (debt service coverage ratio : DSCR)	สะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนมีความมั่นคงและมีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.**
8) ประเด็นวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ		
9. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน: การเข้าถึงแหล่งเงินกู้.**

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
9) ประเด็นวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)		
10. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ และการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน: สถานภาพ การครอบครองที่อยู่อาศัย.**

หมายเหตุ: ***ตัวชี้วัดยังไม่ได้ข้อสรุปในที่ประชุม ยังต้องขอความเห็นจากหน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

1.3.5 รูปบรรยากาศการประชุม

1.4 ประชุมครั้งที่ 11 ด้านทุนทางวัฒนธรรม: วันอังคารที่ 23 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00 – 16.00 น.การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยด้านทุนทางวัฒนธรรม ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.4.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 10 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 30 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 10 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8. นางสาวชณกช ชสิธภณญ์ ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

9. นายกิตติศักดิ์ ศิริคุณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
10. นางสาวรัตติกาล ลิกขชัย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 30 คน)

1) กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

1. นายลัทธพล อุ่นใจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
2. นายสรายุทธ นามเสน นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

3. นางมณฑิรา สวัสดิรักษา นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
4. นายสมภพ ปู่ไทย นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

5. นางสาวมณีรัตน์ พุทธอุปถัมภ์ นักจดหมายเหตุชำนาญการ

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร

6. นายไอยคุปต์ ธนบัตร นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

2) กระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน

7. นายจุฬพัฒน์ อ่อนน้อม นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

3) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

8. นางเกษราภรณ์ วิมลรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

9. นายธราดล สินนอก นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมการท่องเที่ยว

10. นายสมภพ เพ็ชรเกลี้ยง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

11. นางสาวสมหญิง หุ่นเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

4) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

12. นายภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

5) กรุงเทพมหานคร

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร

13. ว่าที่ร้อยตรีประภพ เบญจกุล หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมงานวัฒนธรรม

6) องค์การมหาชน

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)

14. ดร.ณิรชญา จังติยานนท์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม

15. นายเจตนา พัฒนจันทร์ หัวหน้าฝ่ายภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์และจัดการวัฒนธรรม

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)

16. นายชีวสิทธิ์ บุณยเกียรติ นักจัดการความรู้

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

17. นายวิกรม นันทวิโรจน์สิริ หัวหน้างานท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

18. นางสาวขวัญฤทัย ยอดเวียงไชย เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ

19. นางสาวสิรินทร์ทิพย์ โสไกร เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

20 นางมนัสพันธน์ ศรีสุทธิ์ เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)

21. นางจุฑา ธาราไชย ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากลยุทธ์องค์กร

22. นายเอกรินทร์ วาณิชย์เจริญ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนากลยุทธ์องค์กร

7) มหาวิทยาลัย

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

23. ดร.มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์ ประธานศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต

24. ดร.พิมพ์นารา จันทร์อ่อน นักวิจัย

สถาบันศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

25. ดร.เริงศักดิ์ แก้วเพ็ชร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาสังคมศิลปวัฒนธรรมและสิทธิประโยชน์

26. นางสาวภาริน ประคำนอก งานด้านพัฒนาสังคม

27. นายสุทธิเกียรติ อังกาบูรณะ นักวิจัยชำนาญการ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

28. นายวิชิต เพ็ชรดี ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

8) องค์กรสาธารณประโยชน์

สถาบันส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อสังคม (องค์กรสาธารณประโยชน์)

29. นายลิขิต ลิ้มรสรวย ผู้อำนวยการ

30. นางสาวศิริลักษณ์ ศรีสล่าง เลขานุการผู้อำนวยการ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
3. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
4. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวสุดารัตน์ ฝ้ายอิ่ม ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาววรรณิภา เทพอุทัย ผู้ช่วยนักวิจัย

9 นายศุภวิสิทธิ์ บุญหล้า ผู้ช่วยนักวิจัย

1.4.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด แต่ละองค์ประกอบหลัก โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบ

หลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดตามกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นเกณฑ์วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ทั้งนี้ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา กล่าวเสริมเน้นย้ำถึงการศึกษาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ว่าเป็นการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนา มิได้ลงไปพิจารณาถึงตัวชี้วัดในระดับหน่วยงาน หรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นหาใช่ไม่ หากแต่เน้นไปที่การวัดผลกระทบความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยในภาพรวม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาจากผลกระทบที่ถูกดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

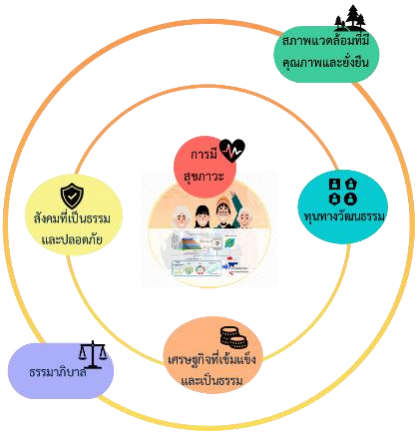

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรมอาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมยอมรับค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ ตลอดจนงานสร้างสรรค์ ที่มีคุณค่าต่อสังคม มีการอนุรักษ์ สืบสาน และสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีพื้นที่ในการแสดงออกและการเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	ผศ. ดร.เกียรติอนันต์อธิบายตัวชี้วัด
(1) การรับรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับรู้ เข้าใจ สัมผัสและตอบสนองต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ทั้งด้านประเพณี อัตลักษณ์ ความเชื่อ ศาสนา โบราณสถานหรือโบราณวัตถุ	1. มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร	ในต่างประเทศจะมีแบบสอบถาม (Financial Literacy) ความแตกฉานทางด้านการเงิน ทางด้านดิจิทัล (culture Literacy) และความแตกฉานด้านวัฒนธรรม ซึ่งเราไม่มีเจ้าภาพ ไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง จึงไม่รู้ว่าวัฒนธรรมขับเคลื่อนไปมากเพียงใด เมื่อไม่มีข้อมูลนี้ จึงต้องพึ่งพิงด้วยข้อมูลชุดอื่นที่ดีที่สุดแต่ผ่านเกณฑ์ของยูเนสโก อย่างน้อยจำนวนการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร จะเป็นภาพซ้อนเบื้องต้น เพราะถ้าเก็บข้อมูลต้องมีการเก็บเพิ่มเติมมากกว่านี้ ซึ่งต้องเป็นการเอาตัวเองไปสัมผัสกิจกรรมสถานที่ หรือพื้นที่ที่จัดทำโดยหน่วยงานเชิงวัฒนธรรม ซึ่งอย่างแคบของเราจะไปดูงานของศิลปกร ซึ่งสามารถ

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	ผศ. ดร.เกียรติอนันต์อธิบายตัวชี้วัด
		ขยายเป็นหน่วยงานรวมเป็นตัวอย่างว่าจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมหรือพื้นที่หน่วยงาน เราไม่ได้บอกจำนวนผู้เยี่ยมชม 50 คน หรือมี KPI 1,000 คน แล้วผ่าน KPI
(2) กิจกรรมทางวัฒนธรรม หมายถึง การมีพื้นที่ให้บุคคลหรือกลุ่มได้กระทำอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับทางวัฒนธรรมที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเข้าถึง หรือสามารถสัมผัสได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น การชมนิทรรศการศิลปะ การชมแสดงดนตรี การชมภาพยนตร์ การชมประเพณี การได้รับฟังภาษา การชมโบราณคดี และการชมพิพิธภัณฑ์สถาน	2. จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม	เป็นพื้นที่ที่เปิด เพื่อบริการตามวัตถุประสงค์ เป็น area แสดงกิจกรรม ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ถาวรก็ได้ เป็นพื้นที่จุดเล็ก ๆ กิจกรรมเล็ก ๆ แล้วมาทำกิจกรรมรวมกัน ยูเนสโก กล่าวว่า พื้นที่ทางการ หรือไม่ทางการก็ใช้ได้ เราจึงต้องพูดคุยกับกระทรวงวัฒนธรรม ในเรื่องของการจัดกิจกรรมทั้งหมด
(3) รายได้ที่ได้จากประโยชน์ทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มผู้ประกอบการสร้างรายได้ที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การขายสินค้าทางวัฒนธรรม การจัดแสดงศิลปะทางวัฒนธรรม อันผลให้เกิดรายได้ต่อบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ	3. รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม	รายได้ตัวที่ดีที่สุดที่สามารถใส่ได้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าด้านวัฒนธรรม ซึ่งตัวนี้ หากสะท้อนสถานประกอบการเพิ่มขึ้น แสดงว่าค่านิยมในวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นด้วย คือ กรมธุรกิจการค้าจะมีรหัสผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม โดยผู้ประกอบการต้องรายงานรายได้ให้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า อย่างไรก็ตามยังไม่สะท้อนกิจกรรมทั้งหมด เพราะการท่องเที่ยวผู้ประกอบการที่ไม่จดทะเบียนมีจำนวนมาก แต่สิ่งที่ต้องการวัดไม่ได้วัดมูลค่า หากแต่เป็นการวัดความเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นจึงพิจารณาการเพิ่มขึ้น ดูการสะท้อนว่าคนในกลุ่มนี้ดีขึ้นก็ถือว่าตัวชี้วัดนี้ใช้ได้ แต่ไม่แม่นยำนักในระดับผลกระทบ ซึ่งจะต่างจากการวัดค่า KPI ที่ดูจากจำนวนคนทั้งหมด เช่น การวัดค่าการพัฒนาเศรษฐกิจรายได้ต่อหัว ถ้ารายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น แสดงว่าความเหลื่อมล้ำลดลง ทั้งนี้ เราจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจาก DBD เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านการเติมแต่ง และยังมีหน่วยงานของ อพท. ที่จะเข้ามาสนับสนุนในส่วนของข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งอาจจะนำมารวมกันได้ในอนาคตต่อไป

องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม

หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และการยอมรับความแตกต่าง ไม่แบ่งแยก ไม่กีดกัน มีสิทธิในการแสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่มีความเข้าใจกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	ผศ. ดร.เกียรติอนันต์อธิบายตัวชี้วัด
(4) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการปรับตัวยอมรับกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่าง ทั้งทัศนคติ ศาสนา และสัญชาติ ให้สามารถหยิบยืมวัฒนธรรมและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข	4. จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) หรือ จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้เยี่ยมเยือนในประเทศ	- การจัดทำ Literacy survey เพื่อให้เห็นภาพเป็นมิติที่ถูกพัฒนาของประเทศ แต่ประเทศไทยไม่เคยมีการสำรวจความแตกต่างทางวัฒนธรรมตามประเด็นที่ต้องการมาต่อเนื่องหลายปี สิ่งหนึ่งที่พอจะวัดได้คือการมีนักท่องเที่ยวเข้าในประเทศไทย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องมีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจำนวนกี่คน แต่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้คนเห็นคุณค่า 1) เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของตัวเอง 2) เห็นคุณค่าการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยความรู้ทางวัฒนธรรมทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายได้ - ขณะที่จำนวนหรือวันพักหากอยู่นานก็มีโอกาสสัมผัสกับการแพร่กระจายและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่มากขึ้น แต่หากนักท่องเที่ยวมาแบบระยะสั้นในเรื่องของการกระจายวัฒนธรรมก็จะต่ำลงไปอีกด้วย
	5. ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง (ความเชื่อใจและไว้วางใจต่อเพื่อนบ้านที่มาจากกลุ่มชนหลายกลุ่มที่แตกต่างทั้งที่นับถือศาสนา และการมีสัญชาติที่แตกต่าง)	ในส่วนนี้ประเทศไทยเรายังไม่ได้ทำการเก็บข้อมูล แต่ใช้ข้อมูลอ้างอิงจาก World Values Survey ที่เปิดให้คนทั่วโลกสามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีประเทศไทยด้วย ทั้งยังมีข้อมูลรายปีที่เกี่ยวกับความแตกต่างของเชื้อชาติ สัญชาติ รวมถึงการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อได้อีกด้วย
(5) คุณค่าและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย หมายถึง คนในสังคมเห็นคุณค่าต่อตัวบุคคล ภาษา เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี โดยให้การยอมรับอย่างเคารพ และเอื้ออาทรต่อความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ในวัฒนธรรมอื่นอันมิใช่วัฒนธรรมของตน	6 จำนวนคุณค่าและอัตลักษณ์ในการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย*	ในส่วนนี้จะมีเรื่องของข้อมูลสถิติทางวัฒนธรรมที่เก็บข้อมูลโดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ข้อมูลส่วนนี้จะสะท้อนในเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่ยังมีความกังวลอยู่ว่า หากเราเก็บรวบรวมข้อมูลมาจนครบแล้ว ตัวเลขที่จะนำมาใช้ต่อสำหรับการวิเคราะห์ในอนาคตอาจจะไม่เพิ่มขึ้นอีก

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม

หมายถึง การคุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ และบริหารจัดการศิลปะและวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การต่อยอดและสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	ผศ. ดร.เกียรติอนันต์อธิบายตัวชี้วัด
(6) การบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง สังคมร่วมกันพิทักษ์รักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูของมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เพื่อธำรงรักษาคุณค่า ต่ออายุให้กับมรดกทางวัฒนธรรม หรือสงวนรักษาไว้อยู่อย่างยั่งยืน	7. สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม	การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมมีกลไกที่สำคัญที่สุดคือภาครัฐ ฉะนั้น งบประมาณในการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม ทั้งที่ผ่านกระทรวงและไม่ผ่านกระทรวงวัฒนธรรม อาจจะมีงบประมาณบางส่วนที่ไปสนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรมต่อยอดพัฒนาสินค้า มหาวิทยาลัย หรือกระทรวงวัฒนธรรม แต่ไม่มีการตั้งเป้าว่างบประมาณต้องเป็นเท่าไร แต่ดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร คงที่ หรือเพิ่มขึ้น หรือลดลง หรืออย่างน้อยหากดำเนินการตามแบบของแผนงบประมาณปีถัดไปแล้วไม่ต่ำลง แสดงว่ามีการให้ค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น
(7) การต่อยอดทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรับช่วงต่อทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อน เพื่อสืบสาน สืบทอด ส่งเสริมคุณค่าและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม โดยการเพิ่มคุณลักษณะ ประโยชน์หรือคุณค่าของวัฒนธรรมให้มีมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ให้คงอยู่ และไม่เสี่ยงต่อการสูญหายหรือใกล้ขาดผู้สืบทอด	8 จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	ผู้ที่ทำงานในส่วนนี้ ถือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่หลักที่จะดูแลและต่อยอดการสื่อสารทางวัฒนธรรมให้กับผู้อื่น แรงงานในที่นี้จึงไม่ได้หมายถึงผู้ที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์อย่างเดียว แต่รวมถึงผู้ที่ทำงานในชุมชนที่เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดตจนในกระทรวงอุตสาหกรรมทางด้านวัฒนธรรม สถาบันที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ภาควิชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเรื่องภูมิปัญญาเพื่อสังคมและวัฒนธรรม ก็นับว่าเป็นกำลังสำคัญทางวัฒนธรรมเหมือนกันทั้งหมด
	9 จำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย	ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทยมีข้อมูลของสินค้า OTOP แต่ด้วย สินค้า OTOP ไม่ได้เป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรมทั้งหมด จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้ จำเป็นต้องนำข้อมูลจากหน่วยงานในกองเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของทางสำนักงานปลัดกระทรวงมาใช้เป็นหลัก

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อยที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด (Validation of Composite Indices) ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้าน

เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น (f(x)=x) สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น "ดีมาก" "ดี" "พอใช้" "ต้องปรับปรุง" หรือ "ไม่ดี"

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน (Z-score) โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ (People Weights Subjectively) น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็น

จำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน (Equal Weight) เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่พิจารณาจากค่าสถิติไอเกนอันดับแรก (eigenvector) ของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม น้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ จึงเป็นน้ำหนักที่สามารถอธิบายความผันแปรขององค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรวมได้สูงที่สุด ถ้าเทียบกับการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีอื่น ๆ นอกจากนั้น PCA ยังสามารถใช้ในการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด (Validation of Composite Indices) ที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรวมได้อีกด้วย

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง (Power averaging) และค่าเฉลี่ยพหุคูณ (Multiplicative averaging) ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านทุนทางวัฒนธรรม) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัด ต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านทุนทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม)			ครั้งที่ 2 (ในการประชุม)		
			จำนวนผู้ตอบ	11	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ	39	ร้อยละ
			ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	1) การรับรู้ทางวัฒนธรรม	1. มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร	9.09	18.18	72.73	10	36	54
	2) กิจกรรมทางวัฒนธรรม	2. จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม	0.00	36.36	63.64	6	34	59
	3) รายได้ที่ได้จากประโยชน์ทางวัฒนธรรม	3. รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม	0.00	9.09	90.91	13	28	59
สมรรถนะวัฒนธรรม	4) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย	4. จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน)	18.18	0.00	81.82	10	16	74
		4. จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้เยี่ยมเยือนในประเทศ	-	-	-	13	17	70
		5. ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง (ความเชื่อใจและไว้วางใจต่อเพื่อนบ้านที่มาจากกลุ่มชนหลายกลุ่มที่แตกต่าง ทั้งที่นับถือศาสนา และการมีสัญชาติที่แตกต่าง)	9.09	9.09	81.82	3	23	73
	5) คุณค่าและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย	6. จำนวนคุณค่าและอัตลักษณ์ในการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย	0.00	18.18	81.82	3	30	67
การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	6) การบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม	7. สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม	0.00	18.18	81.82	7	25	68
	7) การต่อยอดทางวัฒนธรรม	8. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมืออาชีพด้านวัฒนธรรม	0.00	18.18	81.82	3	7	90
		9. จำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย	0.00	18.18	81.82	4	18	79

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.4.3 ประเด็นอภิปราย และข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นวัดด้านการรับรู้ทางวัฒนธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
1. มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร	- ควรเพิ่มการเข้าชมผ่านเครื่องมืออื่น ๆ หรือเทคโนโลยีใหม่ในปัจจุบัน - ควรเพิ่มการเยี่ยมชมหน่วยงานด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวฯ กระทรวงทรัพยากรฯ เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น - มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากรไม่สะท้อนการตระหนักรู้ เนื่องจากผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ ดังนั้นจึงเสนอให้ใช้จำนวนคนหรือรายได้จากกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ มากกว่า - จำนวนยอดเป็นส่วนหนึ่งของการตระหนักรู้ แต่ควรเน้นที่การเผยแพร่มากกว่าหรือไม่ - เนื่องจากเป็นเรื่อง “*การตระหนักรู้*” การเช็คเรื่องความรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม น่าจะมีหน่วยงานด้านการศึกษา/สถาบันการศึกษา (ทั้งมหาวิทยาลัย/โรงเรียน) ร่วมกับหน่วยงานด้านวัฒนธรรม	**1. ผู้เข้าร่วมมองว่าตัวชี้วัดยังไม่ครอบคลุม** หากมองเพียงหน่วยงานในกรมศิลปากรเพียงอย่างเดียวตัวชี้วัดนี้ค่อนข้างแคบ เพราะพิพิธภัณฑ์ของเอกชนมีจำนวนมากแหล่งเรียนรู้ที่มีคนเข้าถึงมากกว่ากรมศิลปากร อย่างไรก็ตามอาจจะใช้คำว่า “การบริโภควัฒนธรรม” เนื่องจากวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต แต่ยังเป็นการรวมหลาย ๆ เรื่องเกี่ยวกับประเพณี และวิถีชีวิตของคนสมัยใหม่เข้าร่วมด้วย โดยเห็นได้จากการเยี่ยมชมหน่วยงานด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ อีก อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวฯ กระทรวงทรัพยากรฯ และหากมูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงาน อาจไม่สะท้อนการตระหนักรู้เนื่องจากผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็น

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	- **กระทรวงวัฒนธรรม** จากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดทั้งหมดกระทรวงวัฒนธรรมเห็นด้วยว่า หากมองเรื่องการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หากจะใช้คำว่า *"การบริโภค"* ซึ่งอาจหมายรวมทุกอย่างที่ได้นำเสนอในห้องประชุม หรือเรื่องรายได้ กระทรวงวัฒนธรรมยังมองว่า อาจอยู่ในด้านการบำรุงรักษาต่อยอดทางวัฒนธรรม เนื่องจากสะท้อนเรื่องตัวเลขหรือมูลค่า รายได้ - **กรมส่งเสริมวัฒนธรรม** มีข้อสงสัยประเด็น *"มูลค่าการเยี่ยมชนหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร"* ใช้เฉพาะหน่วยงานที่มีการเก็บค่าเข้าชมใช่หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มีแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเปิดให้บริการจำนวนมากแต่ไม่ได้เก็บค่าเข้าชม โดยปกติมีการจัดเก็บยอดผู้เข้าชมสถานที่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่จัดขึ้น ดังนั้นจึงเสนอให้ใช้ *"จำนวนผู้เยี่ยมชมสถานที่ทางวัฒนธรรม หรือจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม"* - **สำนักงานสถิติแห่งชาติ** เสนอเพิ่มเติมสถิติการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม ณ ปัจจุบัน การสำรวจการใช้เวลาของประชากร (Time Use Survey) ข้อมูลล่าสุดมีการสำรวจในปี 2558 สำหรับข้อมูลการสำรวจทางด้านสังคมและวัฒนธรรมข้อมูลล่าสุดที่มีการสำรวจในปี 2561 โดยปกติจัดทำข้อมูลทุก ๆ 4 ปี แต่ปัจจุบันไม่มีแผนการสำรวจ - **สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)** สิ่งที่คัดเลือกมาค่อนข้างแคบและเป็นมิติเดียว ดังนั้นในเชิงของการทำการศึกษาวิจัยอาจจะต้องเป็นหน้าที่ของทีมทำทางเลือกให้ครบถ้วน แต่ ณ ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลของกระทรวงวัฒนธรรม หรือของกรมศิลปากร เป็นตัวชี้วัดหลัก แต่จริง ๆ แล้ว มีทั้งมิติของภาครัฐและภาคเอกชน ที่สามารถสะท้อนในเรื่องวัฒนธรรมได้ ดังนั้นจึงขอเรียนเป็นข้อมูลว่างานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมีการทำการศึกษาโดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ในส่วนของวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันเป็นยุคการเปลี่ยนแปลง ทำให้มีการตีความที่กว้างขึ้น ซึ่งอาจไม่ใช่มิติของวัฒนธรรมในเชิงของวัฒนธรรมไทยแท้	ชาวต่างชาติ ดังนั้นจึงเสนอให้ใช้ "จำนวนผู้เยี่ยมชมสถานที่ทางวัฒนธรรม หรือจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม" เป็นต้น นอกจากนี้ จำนวนคนเข้าโรงหนังอาจเป็นวัฒนธรรมของคนเมือง ชีวิตคนเมืองก็นับเป็นวัฒนธรรม หากมองเรื่องคนเข้าพิพิธภัณฑ์ หรือจำนวนมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ และส่วนใหญ่ไม่ใช่คนไทย ตลอดจนจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีจำนวนมาก ทั้งในเรื่องเทศกาลสงกรานต์หากสามารถเก็บข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วม หรือจำนวนเงิน อาจเป็นการสะท้อนการตระหนักรู้มากกว่าการใช้ตัวชี้วัดที่เสนอ **2. ผู้เข้าร่วมมองว่าการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอาจหมายรวมทุกอย่าง** 1) หมายรวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่มิติของวัฒนธรรมไทยแท้ อาจต้องพิจารณาร่วมด้วย 2) มิติที่ไม่มองว่าพิพิธภัณฑ์อยู่ในฐานะเป็นผู้ผลิต และไม่มองว่าคนที่มาเยี่ยมชมในฐานะผู้บริโภค หากแต่ต้องมองในมุมของการเกิดการรวมตัว เพื่อเปลี่ยนสถานะของผู้บริโภคเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม ชาวบ้านไม่ใช่ผู้บริโภคแต่เป็นการกล่าวถึงอัตลักษณ์ และความภูมิใจ 3) อาจมองข้ามมิติของข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน่วยงานที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม หรือกลุ่มสถาบันที่ทำการศึกษาทำงานในด้านนี้ และได้รับทุนสนับสนุนด้านการศึกษาส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม 4) อาจมองข้ามตัวชี้วัดเรื่องการได้รับทุนจากต่างประเทศ ในกรณีที่เป็นโครงการสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมถึงโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู ด้านภาษาและ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงต้องพิจารณาร่วมด้วย ตัวอย่างที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ได้เสนอมาเป็นการทำดัชนีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยใช้คำว่า ความมีชีวิตชีวาทางวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ องค์ประกอบแรก คือ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ พิพิธภัณฑ์ โรงละครคอนเสิร์ต การแสดง และที่นั่งในโรงภาพยนตร์ เพราะสิ่งเหล่านี้สะท้อนการใช้ชีวิตที่เป็นเรื่องของวัฒนธรรม และข้อมูลที่ได้มาอาจได้ทั้งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยดูในเชิงจำนวนของแหล่งมรดกโลก แหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และเมืองเก่า ซึ่งสัมพันธ์กับ World Heritage หรือสิ่งที่กำลังจะรวบรวมขึ้น ในส่วนของกระทรวงวัฒนธรรมมีตั้งแต่โบราณสถาน จำนวนศิลปิน จำนวนพิพิธภัณฑ์ หรือมิติของชุมชนอีกมากมาย ซึ่งอาจจะใช้เครือข่ายของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แต่สิ่งเหล่านี้ที่ปรึกษาต้องทำการบ้านและรวบรวมก่อนเพื่อให้ความเห็น สำหรับองค์ประกอบที่สองเป็นเรื่อง การเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active participation) ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีตั้งแต่ จำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งต้องดูว่าจะใช้ข้อมูลจากสถานที่ใด จึงจะเก็บจำนวนผู้เข้าชม จำนวนผู้เข้าชมโรงภาพยนต์ เนื่องจากมีสถานที่เป็นที่นั่ง อาจจะต้องดูว่าประชากรของเราเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่ และความพึงพอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยข้อมูลส่วนนี้อาจจะมาจากกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดังนั้นน่าจะมีการวางแผนตัวฮาร์แวร์ที่มีและคนที่เข้าร่วม ทั้งนี้ ขอให้ข้อมูลว่างานวิจัยฉบับดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วและมีการส่งไปทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว) การทำงานวิจัยเป็นของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังนั้นนักวิจัยอาจดูว่ามีข้อมูลใดที่สามารถนำมาต่อยอดได้ โดยงานวิจัยเป็นการวิจัยเรื่องดัชนี มีการทำการบ้านเชิงลึกว่าในเมื่อประเทศไทยยังไม่มีดัชนีที่ทำเรื่องเมืองสร้างสรรค์และอิงกับเรื่องการท่องเที่ยว ในเชิงระดับนานาชาติ	วัฒนธรรมในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนเม็ดเงินจำนวนมาก ดังนั้นอาจจะเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนนี้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางการศึกษาหรือวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นใช้งบประมาณเท่าไร เครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	เราจะใช้ตัวชี้วัดใดในการทำ โดยทำกับ European Standard (EN) โดยการหาข้อมูลอ้างอิงโดยไม่ต้องเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน ดังนั้น สามารถขอข้อมูลเพื่อนำมาต่อยอดโดยไม่ต้องทำงานซ้ำ - มีข้อสงสัยว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดนี้ และทำงานร่วมกับหน่วยงานที่ส่งยอดมาให้ ดังนั้น อาจจะคิดในมุมของความเป็นจริงว่าจะให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น สำนักปลัดกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จริง ๆ หรือไม่ หากมีปัญหาจะให้สำนักปลัดกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบใช่หรือไม่ ดังนั้นต้องออกแบบแบบ N to N Process เพื่อให้สามารถใช้ตัวชี้วัดนี้มาพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานเพิ่มแล้วไม่เห็นคุณค่า - โครงสร้างทั้ง 3 ด้าน ที่คณะที่ปรึกษาได้นำเสนอการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และด้านการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ถือว่าพอใช้ได้ แต่ประเด็นย่อย ณ ปัจจุบัน มีคำนิยามไม่ชัดเจน แหล่งข้อมูลค่อนข้างแคบ ไม่สะท้อนภาพความเป็นจริงว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความรุ่มรวยทางด้านวัฒนธรรม - **องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)** ควรใช้การแบ่งประเภททุนวัฒนธรรมเป็นแกนหลักแล้วดูว่าหน่วยใดเกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรมประเภทใด และรวมมูลค่าการเยี่ยมชม เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก - ในปี 2567 มีการจัดทำทุนทางวัฒนธรรมโดยตรง เนื่องจากมีการจัดทำเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โดยเป็นตัวแทนของกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และผู้แทนของเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก (UCCN) จึงทำให้ได้แนวคิดว่าหากจะทราบมูลค่าของทุนทางวัฒนธรรมจะต้องใช้การตีกรอบของการจัดประเภทของทุนทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีการจัดทำจำนวน 11 รายการ โดยแบ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ จำนวน 4 รายการ ได้แก่ 1) โบราณวัตถุ 2) โบราณสถาน 3) สถาปัตยกรรม 4) พื้นที่วัฒนธรรม และทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จำนวน 7 รายการ ได้แก่ 1) ภาษา 2)	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	วรรณกรรมพื้นบ้าน 3) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 4) ศิลปะการแสดง 5) กีฬาภูมิปัญญาไทย 6) แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล 7) งานช่างฝีมือดั้งเดิม เมื่อเห็นกรอบชัดเจนจะทำให้ทราบว่ามีหน่วยงานใดทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่นที่มีเรื่องทุนทางวัฒนธรรมในการเก็บข้อมูล และสามารถนำไปต่อยอดในการตีมูลค่าของรายได้ ซึ่ง อพท. ได้นำการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านวัฒนธรรมของยูเนสโก มาจัดทำเป็นเป็นบัญชีและแยกประเภททุนทางวัฒนธรรมในแต่ละประเภททุนทางวัฒนธรรมมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง โดยค่าใช้จ่ายจะต้องตอบทั้งอุปสงค์และอุปทานว่ามีมูลค่าที่สะท้อนเรื่องทุนทางวัฒนธรรมจริง ๆ จำนวนเท่าไร เนื่องด้วย อพท. เป็นหน่วยงานเล็ก ๆ ปีนี้ได้จัดทำแซนด์บ็อกซ์ (Sandbox) โดยการเก็บข้อมูลในชุมชนก่อน จึงทำให้ตอบได้ชัดว่าจะมีการนำทุนทางวัฒนธรรมมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวขายได้อย่างไร ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีความอยู่ดีมีสุขหรือไม่ ซึ่งทุกอย่างสามารถตอบได้หมด ในส่วนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะทำให้ได้ข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่สะท้อนข้อเท็จจริงว่านักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้ามาในชุมชนก่อให้เกิดมูลค่าอะไรบ้างที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะฉะนั้นอยากให้แยกประเภททุนทางวัฒนธรรม 11 รายการไว้ หรืออาจจะเพิ่มเติมได้ เพราะบัญชีประชาชาติด้านวัฒนธรรม ไม่ได้นิยามว่าวัฒนธรรมจะต้องมีเท่านี้ เช่น อพท. ได้มีการเพิ่มเติมด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ตอบในบริบทการทำงานของ อพท. ซึ่งการแบ่งประเภททุนทางวัฒนธรรมอาจจะให้ข้อมูลที่ชัดกว่าการเก็บข้อมูลจากที่ใดที่หนึ่ง - **สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม** ขอเพิ่มเติมว่าในส่วนของวัฒนธรรมไม่ได้มองเฉพาะแหล่งเรียนรู้เดิม ๆ เนื่องจากหน่วยงานในสังกัด เช่น สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ดังนั้นหากจะมองเพียงหน่วยงานในกรมศิลปากรก็อาจจะเป็นตัวชี้วัดที่ค่อนข้างแคบจริง ๆ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมพยายามตีความจากข้อมูลที่ได้รับเรื่องการรับรู้มองว่าอาจจะใช้คำว่า *“การบริโภควัฒนธรรม”* เนื่องจากวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต แต่เป็นการรวมหลาย ๆ เรื่องเกี่ยวกับประเพณี วิถีชีวิตของคนสมัยใหม่ นับเป็นวัฒนธรรมได้ และสำนักงาน	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มีการส่งเสริมเรื่องค่านิยมเชิงบวกกับเด็กและเยาวชน หรือศูนย์คุณธรรมที่ได้มีการจัดทำเรื่องคุณธรรม ยังอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงด้วย หรือ หอภาพยนตร์ กรมศิลปากร กรมส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีเรื่อง *"รายการมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียน"* หรือ *"เมืองสร้างสรรค์"* ดังนั้น ควรตีกรอบในแต่ละประเด็น เช่นเดียวกับที่ผู้แทนจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) กล่าวถึงว่าควรแบ่งประเภททุนทางวัฒนธรรมให้ชัดเจนจึงจะนำมาจัดเก็บและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง - **สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน)** สัดส่วนของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยจำนวน 1,600 แห่ง มีจำนวนไม่ถึง 2 ใน 4 หรือ 3 ใน 4 ที่เป็นของภาครัฐ นอกจากนั้นเป็นของเอกชนท้องถิ่น หากใช้คำว่าหน่วยงานของรัฐจึงไม่แน่ใจว่าตัวแทนของประชากรสามารถเป็นตัวแทนได้หรือไม่ หากสอบถามว่ามีการเก็บข้อมูลหรือไม่ หน่วยงานราชการมีข้อมูลอยู่แล้ว แต่ยังมีเครือข่ายอื่น ๆ ภาคเอกชน ท้องถิ่นจำนวนมากที่มีสัดส่วนมากกว่า ดังนั้น ควรทำเป็นเชิงอรรถเกี่ยวกับตัวแทนของประชากร โดยชี้แจงข้อจำกัดของข้อมูลเนื่องจากยังมีเครือข่ายอื่น ๆ นอกจากหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลเพราะฉะนั้นตัวเลขจึงไม่ได้สะท้อนภาพทั้งหมด - ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พยายามมองประเภทกิจกรรมที่จัดทำโดยผู้สูงวัย แล้วเกิดการคิดใหม่ว่ามองพิพิธภัณฑ์ในฐานะเป็นผู้ผลิต และมองคนมาเป็นผู้เข้าร่วมหรือเยี่ยมชมในฐานะผู้บริโภคไม่ได้ มันต้องเกิดการรวมตัวกัน เพื่อเปลี่ยนสถานะของผู้บริโภคเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม จึงนำมาสู่การศึกษาในพิพิธภัณฑ์เล็ก ๆ หรือ พิพิธภัณฑ์ในชุมชน ก่อให้เกิดการมองเห็นพิพิธภัณฑ์ในฐานะที่เป็นผู้ผลิต โดยผู้สูงวัยในหมู่บ้านกลายเป็นผู้เล่าเรื่อง ช่วยดูแล อนุรักษ์ ดังนั้นประเภทของบทบาทเหล่านี้จะนับจำนวนอย่างไร เพราะที่พูดทั้งหมดมองในมิติการบริโภค แต่เมื่อเป็นการรวมตัวกันขึ้นมาจะมองแบบใด นอกจากนี้ เกิดสถาบันทางวิชาการที่นำเครื่องมือที่ลงไปใช้กับชาวบ้าน ซึ่งก่อให้เกิดชุมชน ทำให้บทบาทของชาวบ้านไม่ใช่ผู้บริโภค แต่เป็นการกล่าวถึงอัตลักษณ์ ความภูมิใจ กระบวนการสร้าง	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	จดหมายเหตุชุมชน เป็นกระบวนการเล็ก ๆ ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาได้มีการสร้างวิธีการที่ชาวบ้านจัดเก็บความรู้ของตนเองในรูปแบบของการถ่ายภาพ จดบันทึก แล้วนำมาเข้าระบบดิจิทัล ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะถูกนับรวมเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้หรือไม่ - **กรมศิลปากร** ตัวชี้วัดดังกล่าวสะท้อนภาพในมุมแคบเกินไป เพราะแหล่งเรียนรู้ของกรมศิลปากรไม่ได้มีความหลากหลาย มีพื้นที่ในการเข้าถึงที่สะดวก ส่วนใหญ่เน้นการอนุรักษ์เป็นหลัก ซึ่งกรมศิลปากรมีพื้นที่บริการจริง ๆ ไม่ได้เท่ากับที่สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้กล่าวว่าพิพิธภัณฑ์ของเอกชนมีจำนวนมาก แหล่งเรียนรู้ของเอกชนที่มีคนเข้าถึงมากกว่ากรมศิลปากร ดังนั้นต้องยอมรับว่ากรมศิลปากรเป็นพื้นที่แหล่งโบราณสถานอยู่ห่างไกล ดังนั้นหากจะนับเพียงจำนวนคนที่เยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันอาจจะไม่แน่ใจว่าพิพิธภัณฑ์ในแต่ละที่มีผู้เข้าชมต่อแห่ง/ต่อวัน จำนวนเท่าไร หรือสื่ออื่น ๆ นับด้วยหรือไม่ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นับเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ หรือไม่ หากนับเพียงกรมศิลปากรจะทำให้เกิดการเสียเปรียบหลายด้าน เนื่องจากการเข้าถึงรูปแบบการเรียนรู้การศึกษาจะต้องมีความจริงจังพอสมควร เช่น การจะเข้าเยี่ยมชมโบราณสถานหรือสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ใน 1 วัน มีผู้เข้าร่วมเรียนรู้ 10 คน แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีคุณค่า เพราะสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติได้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้ ดังนั้น การเข้าถึงการนับจะชี้วัดด้วยอะไร หากกรมศิลปากรถูกชี้วัดด้วยจำนวนคนคะแนนอาจจะตก หากนับจากการดาวน์โหลดข้อมูล การอ่านเอกสารโบราณ ดังนั้นควรมองจำนวนการเข้าถึงสถานที่จำนวนผู้เข้าถึงข้อมูลหรืออะไรที่หลากหลายกว่า หากกรมศิลปากรต้องรับบทบาทตรงนี้ การจำกัดก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเก็บข้อมูลอย่างไรที่สามารถนำมาใช้ได้ หรือข้อมูลใดที่ควรระมัดระวัง โดยข้อมูลการใช้จำนวนการเยี่ยมชมเป็นข้อมูลที่กรมศิลปากรค่อนข้างหนักใจ จำนวนหอสมุด จำนวนหอจดหมายเหตุ หรือยอดซื้อหนังสือ เพราะส่วนใหญ่กรมศิลปากรแจกหนังสือ อาจจะต้องแชร์ไปถึงพื้นที่เอกชนเพื่อให้เห็นภาพรวม หรือแหล่งโบราณสถานทำให้ไม่	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	มั่นใจว่าจะสามารถนำมาเป็นตัวชี้วัดของทั้งประเทศได้หรือไม่ - **สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล** ส่วนใหญ่ทำงานร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งดูจากแหล่งข้อมูลอาจจะขาดข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีหน่วยงานที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือกลุ่มสถาบันที่ทำการศึกษา/ทำงานในด้านนี้ และได้รับทุนสนับสนุนด้านการศึกษาส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม แต่อีกส่วนทำงานโดยตรงคือ ตัวชี้วัดจากการได้รับทุนจากต่างประเทศในกรณีที่เป็นโครงการสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อทำโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟูด้านภาษาและวัฒนธรรมในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนเม็ดเงินจำนวนมาก ดังนั้นอาจจะเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนนี้ ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของเม็ดเงินของมูลนิธิต่างชาติที่เข้ามาสนับสนุนจะเป็นกระทรวงแรงงาน เนื่องจากดูแลหน่วยงานหรือบรรษัทข้ามชาติที่รับทุนต่างชาติเข้ามา โดยให้บรรษัทต่างชาติหรือมูลนิธิต่างชาติแจกแจงข้อมูลว่าคุณเข้ามาทำงานในประเทศไทยในฐานะที่เป็นการสนับสนุนคนในประเทศ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางการศึกษาหรือวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นใช้งบประมาณเท่าไร เครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง ซึ่งกระทรวงแรงงานมีข้อมูลละเอียดมาก ได้แก่ ชื่อเครือข่าย จำนวนสถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษา งบประมาณ เนื่องจากเป็นข้อบังคับที่บรรษัทต่างชาติหรือมูลนิธิต่างชาติต้องรายงาน - **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ความยากของโจทย์นี้คือยังไม่ให้คำจำกัดความ หากเรามองว่าวัฒนธรรมคืออะไร เช่น การเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active participation) คนเข้าโรงหนังอาจเป็นวัฒนธรรมของคนเมือง ชีวิตคนเมืองนับเป็นวัฒนธรรม หากมองเรื่องคนเข้าพิพิธภัณฑ์หรือจำนวน มูลค่าที่เกิดขึ้นจากการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ส่วนใหญ่ไม่ใช่คนไทย แต่เป็นชาวต่างชาติ จริง ๆ มันแคบมาก แต่กิจกรรมทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีจำนวนมากทั้งในเรื่องเทศกาลสงกรานต์ ที่มีการจัดขึ้นทุกจังหวัด และสามารถเก็บข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วม หรือจำนวนเงินเป็นการสะท้อนการตระหนักรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าการใช้ตัวชี้วัด *“มูลค่าการเยี่ยมชน*	

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	หน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร” หรือเทศกาลลอยกระทง บุญบั้งไฟ การทอดกฐิน	

2) ประเด็นวัดด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
2. จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม	- ไม่น่าจะเพียงพอ ควรพิจารณาวัดการเปลี่ยนแปลงการให้บริการ หรือคุณภาพของแหล่งที่มาด้วย - สอดคล้องแต่ต้องแยกประเภททุนวัฒนธรรมให้ชัดเพื่อที่จะระบุสถานที่ที่บริการได้ครอบคลุม - มีข้อมูลรวมในเรื่องจำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมหรือไม่ - สถิติการเข้าร่วม ชมพิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้ - Museum Thailand กระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการทำภารกิจด้านพิพิธภัณฑ์ / แหล่งเรียนรู้ - ไม่แน่ใจว่าระหว่างจำนวนที่เพิ่มขึ้น จะเป็นข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนหรือไม่ - ควรเก็บสถิติจากการเข้ากิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมสันทนาการ และการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมไปสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว - ควรเพิ่มการวัดทางด้านสังคมเข้ามาด้วย - ตัวชี้วัดค่อนข้างแคบเกินไป - ควรใช้การวัดจากจำนวนกิจกรรม/จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะน่าจะครอบคลุมกว่า - ควรกำหนดกรอบการจัดเก็บข้อมูลของสถานที่ที่สอดคล้องกับประเภททุนทางวัฒนธรรมทั้งจับต้องได้และไม่ได้ - จำนวนสถานที่ที่เปิดเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม ควรเปิดกว้างรวมถึงสถานที่ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา กิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรม สถานที่ฝึกอบรมทางดนตรีและศิลปะรวมถึงการจัดแสดงศิลปะ การแสดงดนตรี นาฏศิลป์	ตัวชี้วัดนี้ ควรนิยามหมายรวมถึงสถานที่ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา กิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรม สถานที่ฝึกอบรมทางดนตรีและศิลปะ ตลอดจนสถานที่จัดการแสดงศิลปะ การแสดงดนตรี นาฏศิลป์ และควรให้สอดคล้องกับประเภททุนวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความชัดเจน เพราะจะสามารถจะระบุสถานที่ที่บริการได้ครอบคลุม โดยใช้สถิติจากการเข้ากิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมสันทนาการ และการท่องเที่ยวเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลง การให้บริการหรือคุณภาพของสถานที่

3) ประเด็นวัดด้านรายได้ที่ได้จากประโยชน์ทางวัฒนธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
3. รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม	**- กระทรวงวัฒนธรรม** ควรมองเรื่องสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่ได้ทำการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำเสนอไว้ เรื่องมูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมต่อ GDP ของประเทศ อาจสามารถนำมาวิเคราะห์ด้วย **- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** การจัดเก็บข้อมูลค่อนข้างยาก แต่ในเชิงการท่องเที่ยวเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว รวมถึงสถิตินักท่องเที่ยว และบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวทำเป็นภาพ Macro และมีการจัดทำทุกปี จึงขอเสนอ บริการด้านวัฒนธรรม (Cultural services) โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ หรือสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ ซึ่งรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีทั้งต่างชาติเที่ยวไทย และไทยเที่ยวไทยด้วย	ตัวชี้วัดนี้ ควรนำสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่ได้ทำการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเข้าร่วมด้วยกับมูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมต่อ GDP ของประเทศ อย่างก็ตาม การคำนวนมูลค่าที่เกิดขึ้นนั้นค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เนื่องจากสถิติรายได้ที่จัดเก็บยังไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ หรือสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย

องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

4) ประเด็นวัดด้านความสามารถในการอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
4. จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) หรือ จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้เยี่ยมเยือนในประเทศ	**- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)** มิติสรรถนะวัฒนธรรมมี 2 มิติ คือ มิติที่ใครเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยก็ไม่รู้สึกแปลกแยก กับคุณค่าอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ดังนั้น คณะที่ปรึกษาจำเป็นต้องจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม คือ ใช้ตัวชี้วัดใดที่สะท้อนทั้ง 2 ตัวให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากไม่เห็นด้วยกับตัวชี้วัดจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) **- กระทรวงวัฒนธรรม** การอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย อาจมีข้อมูลที่นอกเหนือจากการมองจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) เพราะนอกจากนี้ มีข้อมูลดัชนีความสุขของภาคใต้ ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มีการจัดทำขึ้น และความสำเร็จในการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ทั้งนี้ สามารถนำข้อมูลมาเพิ่มเติมได้ รวมถึงเรื่องชาติพันธุ์ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) นับเป็นมุมมองที่สนับสนุนเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม หากมองถึงความสามารถด้านภาษาของเด็กไทย อาจมองได้ว่า มีการสนับสนุนส่งเสริมด้านภาษาซึ่งภาษานับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ	1) ควรใช้ตัวชี้วัดใดที่สะท้อนทั้ง 2 ตัวให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากสรรถนะวัฒนธรรมมี 2 มิติ คือ มิติที่ใครเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยแล้วไม่รู้สึกแปลกแยก กับคุณค่าอัตลักษณ์ที่หลากหลาย โดยนอกเหนือจากการมองจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) เพียงอย่างเดียว แต่อาจต้องคำนึงถึงข้อมูลดัชนีความสุขของภาคใต้ การจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี รวมถึงเรื่องชาติพันธุ์ นับเป็นมุมมองที่สนับสนุนเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ อาจมองถึงความสามารถด้านภาษาของเด็กไทยโดยมองได้ว่า มีการสนับสนุนการส่งเสริมด้านภาษา ซึ่งภาษานับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมเช่นกัน 2) ข้อสังเกตหากใช้ตัวชี้วัดนี้ อัตราการเติบโตมีอยู่แล้ว แต่ตัวเลขที่สูงขึ้นจะโตช้า ทั้งนี้ อาจไม่ตรงกับด้านวัฒนธรรม สำหรับจำนวนวันพักเป็นไปตามแผนการ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	วัฒนธรรมเช่นกัน ไม่เพียงแต่เฉพาะภาษาไทย ภาษาถิ่น ภาษาชาติพันธุ์ ภาษาต่างประเทศ อาจนับรวมได้ **- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** ในช่วงปี 2562 มีผู้เยี่ยมเยือน 40 ล้านคน แต่ช่วงหลังสถานการณ์โควิด – 19 ในช่วงปีที่ผ่านมามีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน 28 ล้านคน ซึ่งแน่นอนว่าปีนี้น่าจะไปถึง 30 – 35 ล้านคน หากใช้ตัวชี้วัดนี้อัตราการเติบโตมีอยู่แล้ว แต่ตัวเลขที่สูงขึ้นจะโตช้า ทั้งนี้อาจไม่ตรงกับด้านวัฒนธรรม สำหรับจำนวนวันพักก่อนช่วงสถานการณ์โควิด – 19 จำนวน 9 วัน แต่ปัจจุบันมีจำนวนวันพัก 10 วัน ซึ่งเป็นไปตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 แต่ปัจจุบันมีกรุ๊ปทัวร์จำนวนมาก และมีนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวนมากที่มาท่องเที่ยวเป็นกรุ๊ปทัวร์จำนวน 5 วัน 4 คืน ซึ่งอาจจะต่ำกว่า 10 วัน ไม่แน่ใจว่าจะมีผลกับดัชนีหรือไม่	พัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 อาจจะต่ำกว่า 10 วัน ไม่แน่ใจว่าจะมีผลกับดัชนีหรือไม่
5 ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง (ความเชื่อใจและไว้วางใจต่อเพื่อนบ้านที่มาจากกลุ่มชนหลายกลุ่มที่แตกต่างทั้งที่นับถือศาสนาและการมีสัญชาติที่แตกต่าง)	- เห็นด้วยสอดคล้อง 73% - ควรเพิ่มตัวชี้วัดที่สะท้อนการเปิดโอกาสให้คนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ในมิติต่างๆ อาทิ การประกอบอาชีพ การเข้าถึงสวัสดิการในประเทศด้วย - การมีทัศนคติที่ยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง วัดยาก และอาจไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูล - ขยายความให้เข้าใจง่ายและชัดเจน - ดัชนีสงบสุขภาคใต้ (สมช.) และร้อยละความสำเร็จการจัดการปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี (สมช.) ร้อยละความสำเร็จการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ศูนย์มานุษยวิทยา) - ควรมีการ survey หรือ social listening	- ตัวชี้วัดนี้ ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 73% แตกหากเป็นไปได้อยากให้เพิ่มตัวชี้วัดที่สะท้อนการเปิดโอกาสให้คนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ในมิติต่าง ๆ อาทิ การประกอบอาชีพ และการเข้าถึงสวัสดิการในประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีดัชนีสงบสุขภาคใต้ (สมช.) และร้อยละความสำเร็จการจัดการปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี (สมช.) ร้อยละความสำเร็จการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจนำเอามาพิจารณาได้

5) ประเด็นวัดด้านคุณค่าและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
6. จำนวนคุณค่าและอัตลักษณ์ในการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย*	- สอดคล้อง 76% - มีหน่วยงานที่เก็บข้อมลในส่วนนี้หรือไม่ - ควรใช้ตัวชี้วัดที่สะท้อนการสนับสนุนให้วัฒนธรรมที่หลากหลายมีพื้นที่/ดำรงอยู่/ต่อยอดได้ มากกว่า - ควรมีการมีแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ ศิลปินร่วมสมัย ศิลปินสาขาสร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ - บางคำถาม เป็นการใช้คำใหญ่ อาจจะต้องมีนิยามเพิ่ม เช่น จำนวนคุณค่า ควรกำหนดนิยามให้ชัดเจนเพิ่มเติม - โปรดเพิ่มแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา/ โครงการหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม - น่าจะพิจารณาจากรายได้ที่เกิดจากทุนวัฒนธรรมที่เป็น สถานที่ องค์ความรู้ กิจกรรม และบุคคล	- ตัวชี้วัดนี้ ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 76% แต่ควรกำหนดนิยามให้ชัดเจนเพิ่มเติม โดยให้ตัวชี้วัดที่สะท้อนการสนับสนุนให้วัฒนธรรมที่หลากหลายมีพื้นที่/ดำรงอยู่/ต่อยอดได้มากกว่า รวมถึงใช้ข้อมูล อาทิ ศิลปินร่วมสมัย ศิลปินสาขาสร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ ตลอดจนสถานที่ องค์ความรู้ กิจกรรม และบุคคล

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

6) ประเด็นวัดด้านการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
7. สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม	**- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** งบประมาณของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอาจไม่ระบุชัดเจน	ข้อสังเกต เกรงว่าอาจยังไม่ครอบคลุมงบประมาณของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากงบประมาณอาจไม่ได้ระบุรายการงบประมาณทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน

7) ประเด็นวัดด้านการต่อยอดทางวัฒนธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
8. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม	- **สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์** ต้องการให้มองในมิติมหาวิทยาลัยด้วย เนื่องจากมีนักศึกษาในหลักสูตร/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และมีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมถึงนโยบายกระทรวงวัฒนธรรมที่เน้นเรื่องต้นกล้าทางวัฒนธรรม จึงขอเสนอ *“จำนวนนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม”* หรือ *“จำนวนเด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม”* ซึ่งนับเป็นการต่อยอดทางวัฒนธรรม เนื่องจากทุกมหาวิทยาลัยมีข้อมูลนักศึกษาในการสำรวจอัตราการมีงานทำของนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม แต่ในมหาวิทยาลัยทุกคณะมีการเปิดสอนที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่ง	ตัวชี้วัดนี้ อาจพิจารณาถึงมิติจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเรื่องหลักสูตร/สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เรื่อง *“จำนวนนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม”* หรือ *“จำนวนเด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม”* ทั้งนี้ ควรอ้างอิงอาชีพในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ รวมถึงดูค่าเฉลี่ยอายุของศิลปินทั่ว ๆ ไป หรือปราชญ์ทางวัฒนธรรม เพื่อสะท้อนการต่อยอดทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ อาจใช้ *“จำนวนผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ทาง*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	ผู้สำเร็จการศึกษาในเชิงสถิติ ทุกคณะ/สถาบันการศึกษาสามารถสะท้อนข้อมูลดังกล่าวได้ และในสถิติที่ผ่านมามีแรงงานในภาควัฒนธรรมร้อยละ 90 **- กระทรวงวัฒนธรรม** เห็นสอดคล้องเกี่ยวกับจำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม และจำนวนนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์นำเสนอ เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษา มีผู้จบการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม และมีกลุ่ม ชมรม ที่อยู่ในแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการส่งเสริมเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ยังไม่แน่ใจเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล หรือการเข้าถึงข้อมูล **- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)** อ้างถึงรายงานที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) จัดทำขึ้นจะมีทั้งในเชิงทรัพย์สินทางปัญญา อาชีพ โดยด้านอาชีพเห็นด้วยว่าจำเป็นต้องสะท้อนไปถึงว่าหลักสูตรที่มีในมหาวิทยาลัย งานวิจัยที่เกิดขึ้น นักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียน หรือการเปิดรับนักศึกษา ต่างชาติที่เข้ามาสนใจในหลักสูตรต่าง ๆ ดังนั้นคณะที่ปรึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลให้มีความละเอียดมากขึ้น - **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ให้ดูค่าเฉลี่ยอายุของศิลปินทั่ว ๆ ไป หรือปราชญ์ทางวัฒนธรรม เพื่อสะท้อนการต่อยอดทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ *"จำนวนผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม"* ได้ เนื่องจากเกิดขึ้นจากมหาวิทยาลัยด้วย นอกจากนี้ยังมีกิจการที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงมหรสพ ลิเก ดนตรีหนังตลุง (จำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนทางด้านศิลปวัฒนธรรม) ซึ่งสามารถสะท้อนการต่อยอดทางวัฒนธรรมได้ **- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา** บัญชีประชาชาติท่องเที่ยวมีแรงงานจำนวน 12 สาขา โดยมีด้านวัฒนธรรมด้วย เป็นข้อมูลรายปีและมีต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้	*วัฒนธรรม"* รวมถึงกิจการที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงมหรสพ ลิเก ดนตรี หนังตลุง (จำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนทางด้านศิลปวัฒนธรรม) ซึ่งอาจจะสะท้อนการต่อยอดทางวัฒนธรรมได้ ประกอบกับการดูสาขาแรงงานจำนวน 12 สาขา ที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรมที่เป็นข้อมูลรายปี และมีต่อเนื่อง
9. จำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย	- สอดคล้อง 79% - ควรใช้ จำนวน หรือ มูลค่า - แคบไป	- ตัวชี้วัดนี้ ผู้เข้าร่วมเห็นด้วย 79% อยากให้นิยามผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย และเพิ่มตัวชี้วัดที่มากกว่าจำนวนแต่ควรเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการขาย

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	- ควรเพิ่มตัวชี้วัดที่มากกว่าจำนวน แต่ควรเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากการขายสินค้า/บริการทางวัฒนธรรมด้วย - ตีกรอบให้ชัดอะไรคือผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย - ควรขยายขอบเขตการเก็บสถิติ เช่น-จำนวนสินค้าและบริการทางกระทรวงวัฒนธรรมที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา-จำนวน SMEs ในภาคธุรกิจสร้างสรรค์ของ CEA - จำนวนสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น - กระทรวงพาณิชย์ มูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมต่อ GDP - น่าจะมีการรวมผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรมด้วย	สินค้า/บริการทางวัฒนธรรมได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา แสดงถึงมูลค่าสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมต่อ GDP

1.4.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านทุนทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 สมรรถนะวัฒนธรรม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม

ภาพรวมการนำเสนอการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และด้านการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม ถือว่าพอใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ควรตีกรอบทุนทางวัฒนธรรมให้ชัดเจนมากขึ้น

1) ความยากของโจทย์นี้คือ ยังไม่ให้คำจำกัดความของทุนทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน ทำให้ในแต่ประเด็นย่อยที่เสนอมามีคำนิยามไม่ชัดเจน แหล่งข้อมูลค่อนข้างแคบ อาจยังไม่สะท้อนภาพความเป็นจริงว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความรุ่มรวยทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรมมีหลากหลาย ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ พิพิธภัณฑ์ โรงละคร คอนเสิร์ต การแสดง และที่นั่งในโรงภาพยนตร์ ซึ่งสะท้อนการใช้ชีวิตในเรื่องของวัฒนธรรม โดยดูในเชิงจำนวนของแหล่งมรดกโลก แหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และเมืองเก่า อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีการทำดัชนีเรื่องนี้อย่างชัดเจน มีเพียงทำเรื่องเมืองสร้างสรรค์และอิงกับเรื่องการท่องเที่ยวเท่านั้น

2) ควรตีกรอบในแต่ละประเด็นด้วยการแบ่งประเภททุนทางวัฒนธรรมให้ชัดเจน จึงจะนำมาจัดเก็บและจะได้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งตอนนี้ อพท. อยู่ในช่วงขบวนการศึกษา โดยประเภทการใช้ทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 11 รายการ แยกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ มีจำนวน 4 รายการ ได้แก่ 1)โบราณวัตถุ 2) โปราณสถาน 3) สถาปัตยกรรม 4)พื้นที่วัฒนธรรม และ (2) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีจำนวน 7 รายการ ได้แก่ 1) ภาษา 2) วรรณกรรมพื้นบ้าน 3) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล 4) ศิลปะการแสดง 5) กีฬาภูมิปัญญาไทย 6) แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล 7) งานช่างฝีมือดั้งเดิม

ทั้งนี้ คณะปรึกษา ขอนำข้อเสนอแนะมาใช้เป็นขอบเขตของทุนทางวัฒนธรรม ร่วมกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว) ที่สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) นำเสนอข้อมูล เพื่อระบุความชัดเจนนิยาม หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องทำเชิงอรรถเกี่ยวกับตัวแทนของประชากร โดยชี้แจงข้อจำกัดของ

ข้อมูลเนื่องจากยังมีเครือข่ายอื่น ๆ นอกจากหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้มีการเก็บข้อมูล เพราะฉะนั้นตัวเลขจึงไม่อาจสะท้อนภาพทั้งหมด

1.4.5 รูปบรรยากาศการประชุม

1.5 ประชุมครั้งที่ 12 ด้านธรรมาภิบาล: วันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น. การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.5.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 56 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 15 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 41 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 11 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 15 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวพิมพ์นภัสสรา หงษ์จ้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
11. นายภูวไนย ไทยถาวร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
12. นางสาวพรชนก นนทารักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์และประสานการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (กพข.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

13. นายรังสิทศ คำปลิว นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

14. นายสุพัชร เทพรส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
15. นายเกรียงไกร ประสพสุข นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 30 คน)

1) สำนักนายกรัฐมนตรี

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1. นางจุฑามาศ ศิริชัยสุทธิกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2. นางสาวธนิถา สวนเศรษฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (สกมช.)

3. พันโทญาณินทร์ สุรพันธ์ไพโรจน์ ผู้อำนวยการฝ่ายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ
4. นางสาวกมลพรรณ คงไข่ เจ้าหน้าที่กลุ่มปฏิบัติงานทั่วไป

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

5. นางสาวดวงดาว คล้ายปาน นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

6. นางสาววรลักษณ์ แสงธาราทิพย์ นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

7. นางสาววรรณมาศ น้อยสุวรรณ นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

8. นายชรินทร์ สายพชร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

2) กระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

9. นายพงศ์ธร อาจละออ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

10. นางสาวกนกรัตน์ สิมทะราช นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

11. นางสาวพรพรหม ปิ่มบุญ นักจัดการงานทั่วไป

12. นางสาวจารุวรรณ แสงนาค เจ้าพนักงานธุรการ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

13. นายสรายุทธ์ จีวะระพุทธ นิติกร

กองนโยบายและแผน กรมบังคับคดี

14. นายพุฒิชัย ทัดทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กองพัฒนาระบบการบังคับคดี กรมบังคับคดี

15. นายสุทธิธรรม สุทธิรักษ์ นิติกรชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

16. นางฉวีวรรณ นิลวงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มงานเชี่ยวชาญเฉพาะ

สำนักงานกิจการยุติธรรม

17. นางสาวรูปธรรมา สุขเนียม นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

18. นางสาวนันทิชา กรวยสวัสดิ์ นักวิชาการยุติธรรม

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

19. นางศิริรัตน์ อุทัยพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและมาตรการ

20. นางสาวศุภกาญณ์ หาญบาง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

21. นางสาวอุดาการ กุหลาบเหลือง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

22. นายพัทธพล ก่อเกิด นักจัดการงานทั่วไป

3) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

23. นางสาวบัณฑิตา หล่อนิมิตดี นักพัฒนาองค์กร

4) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

24. นายไพศาล ลีวัฒนา นักวิชาการสถิติชำนาญการ

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

25. นางสาวจิราพร ตั้งพูลเจริญ เจ้าหน้าที่บริหารอาวุโส

5) กระทรวงมหาดไทย

สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

26. นายรุจภัทร ฐอสุวรรณ ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

27. นายกรกช ชิระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

28. นางสาวรัชดาวรรณ สุขประสงค์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น 2

29. นายกลวัชร อมรลักษณ์ นิติกรปฏิบัติการ

30. นางสาวอนุสรา นาทะพันธุ์ นิติกรปฏิบัติการ

กรมการปกครอง

31. นายเอกกร อนุวัตรนิติการ เจ้าพนักงานปกครอง

32. นายวริทธิ์ เรืองประสม เจ้าพนักงานปกครอง

6) องค์การมหาชน

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (องค์การมหาชน)

33. นางสาวอัญธิกา วิมุกตานนท์ นักส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

34. นางสาวบวรลักษณ์ ทองมาก ผู้จัดการ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

35. นายนครินทร์ เจริญเหล่าศิริ นักวิจัย

7) องค์กรอิสระ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

37. นายมีชัย โอ้น ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

38. นางสาวกุลภัสสรณ์ คัมภีร์ญานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

39. นายพิสิฐ ชินานุพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ

สถาบันพระปกเกล้า

40. นางสาวนิตยา โพธิ์นอก นักวิชาการผู้ชำนาญการ

สถาบันอนุญาโตตุลาการ

41. นางสาววรัฏรยา หุ่นเจริญ ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์และพัฒนาธุรกิจ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 11 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
3. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
4. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นายจิรภัทร บุญอาจ ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาวเพชรน้ำหนึ่ง โลศิริ ผู้ช่วยนักวิจัย
10. นายกฤตพรต ภักรเจริญวรกุล ผู้ช่วยนักวิจัย
11. นางสาวปรียานุช จิตต์แก้ว ผู้ช่วยนักวิจัย

1.5.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด แต่ละองค์ประกอบหลัก โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดตามกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านธรรมาภิบาล ซึ่งจะนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นเกณฑ์วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ทั้งนี้ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา กล่าวเสริมเน้นย้ำถึงการศึกษาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ว่าเป็นการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนา มิได้ลงไปพิจารณาถึงตัวชี้วัดในระดับหน่วยงาน หรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นหาใช่ไม่ หากแต่เน้นไปที่การวัดผลกระทบความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยในภาพรวม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาจากผลกระทบที่ถูกดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

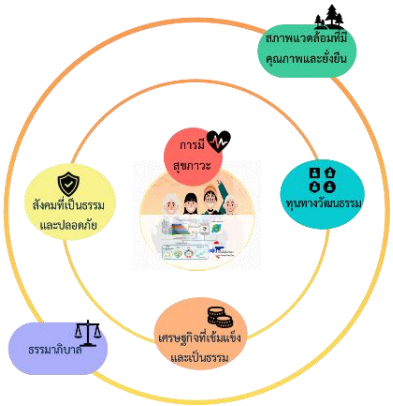

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรมอาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล หมายถึง สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและ

การเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	คำอธิบายตัวชี้วัด
(1) ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดนโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน โดยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเสมอภาค มีความโปร่งใสเป็นธรรม และมีเท่าเทียม	1. ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่น และประเทศ	เป็นตัวชี้วัดที่มีความท้ายทายสำหรับประเทศไทย เพราะไม่ได้มีการเลือกตั้งบ่อย และเป็นการวัดในระดับประเทศ โดย UNDP ชี้ว่าหากไม่ได้ตัวชี้วัดอื่น ๆ เช่น เลือกตั้ง 2 ครั้ง โดยระบุการเลือกตั้งปีหน้า 1 ครั้ง และปลายทาง 1 ครั้ง และใช้ตัวเลข 2 ปี เป็นตัววัด
	2. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B4 (กลุ่มประชากรต่าง ๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ LGBT+ และกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีสิทธิทางการเมืองและมีโอกาสในการเลือกตั้ง) ที่ได้จาก Freedom House	Global Peace Index (GPI) จะมีการประเมิน โดยนำข้อมูลมาจาก Value Surveys ที่เก็บข้อมูลรายปีว่าคนในประเทศมีส่วนร่วม มีสิทธิทางการเมือง เคารพความหลากหลายในการแสดงออกทางการเมืองตามเพศสภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา ซึ่งจะเป็นตัวเลขอีกตัวหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้
	3. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B1 (ประชาชนมีสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองได้ตามที่ต้องการ และปราศจากอุปสรรคที่ไม่สมควรต่อการจัดตั้งกลุ่มที่แข่งขันกันขึ้น) ที่ได้จาก Freedom House	มีตัวชี้วัดว่าประเทศนี้ เปิดโอกาส หรือมีเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด จาก Global Peace Index (GPI)

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านนิติธรรม

หมายถึง ประชาชนรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อกฎหมายที่ทุกคนปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมีการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรภาครัฐอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่าสูงสุด

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	คำอธิบายตัวชี้วัด
(2) ด้านนิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม	4 ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม	World Justice Project จะมีตัวชี้วัดนี้อยู่ ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสอย่างมีธรรมาภิบาล ทั้งการป้องกันอาชญากรรม ความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน และใช้เป็นดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ที่สามารถนำมาใช้ได้เนื่องจากมีข้อมูลเป็นรายปี
(3) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ	5 ร้อยละของเรื่องที่ได้ข้อยุติตามข้อร้องเรียนผ่านศูนย์บริการประชาชน	การควบคุม การตรวจสอบ กำกับ ซึ่งอาจจะไม่ใช่กลไกของการตรวจสอบผ่านกระบวนการของรัฐเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีช่องทางการร้องเรียน เช่น หมาเฝ้าบ้าน (Watch Dog) หรือชมรม STRONG ต้านทุจริตประเทศไทย
	6 ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) มีตัวชี้วัดที่นำมาจาก 9 แหล่งในประเทศไทยมาใช้เป็นตัวชี้วัด หรือใช้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ได้หรือไม่

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ

หมายถึง ประชาชนได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วน มีหลักประกันว่าทุกคนมีความเท่าเทียมตามกฎหมาย ไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีความสามารถในการรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	คำอธิบายตัวชี้วัด
(4) ด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการเข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม	7 ร้อยละของคดีพิพากษาเสร็จไป (ศาลได้ตัดสินคดีแล้ว และไม่สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้อีก)	อิงข้อมูลของ World Justice Project และเข้าใจว่าสำนักงานศาลยุติธรรม สถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAC) หรือทางสถาบันกระบวนการยุติธรรมยังมีการสำรวจความเชื่อมั่นในลักษณะนี้อยู่

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด	คำอธิบายตัวชี้วัด
(5) ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว	8 ร้อยละการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์	ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เข้าใจว่าสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.). ได้มีการเก็บสถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์อยู่ โดยดูว่าประชาชนได้รับการคุ้มครอง ป้องกันกรณีภัยคุกคาม
(6) ด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการ ตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล	9 คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	คัดเลือกคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความสอดคล้องกับ SDGs 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อยที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” “ต้องปรับปรุง” หรือ “ไม่ดี”

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA

เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัด ต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม)			ครั้งที่ 2 (ในการประชุม)		
			จำนวนผู้ตอบ	10	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ	45	ร้อยละ
			ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	1) การมีส่วนร่วม	1. ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่น และประเทศ	0.00	0.00	100.00	0.00	29.00	71.00
		2. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B4 (กลุ่มประชากรต่าง ๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ LGBT+ และกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีสิทธิทางการเมืองและมีโอกาสในการเลือกตั้ง) ที่ได้จาก Freedom House	0.00	11.11	88.89	2.00	31.00	67.00
		3. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B1 (ประชาชนมีสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองได้ตามที่ต้องการ และปราศจากอุปสรรคที่ไม่สมควรต่อการจัดตั้งกลุ่มที่แข่งขันกันขึ้น) ที่ได้จาก Freedom House	0.00	0.00	100.00	4.00	22.00	74.00
นิติธรรม	2) หลักนิติธรรม	4. ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม	0.00	11.11	88.89	0.00	24.00	76.00
	3) การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า	5. ร้อยละของเรื่องที่ได้ข้อยุติตามข้อร้องเรียนผ่านศูนย์บริการประชาชน	0.00	0.00	100.00	11.00	26.00	63.00
		6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)	0.00	0.00	100.00	4.00	22.00	74.00
ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	4) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	7. ร้อยละของคดีพิพากษาเสร็จไป (ศาลได้ตัดสินคดีแล้ว และไม่สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้อีก)	0.00	0.00	100.00	11.00	39.00	50.00
	5) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์	8. ร้อยละการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์	0.00	11.11	88.89	13.00	20.00	67.00
	6) การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส	9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	0.00	11.11	88.89	9.00	32.00	59.00

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.5.3 ประเด็นอภิปราย

องค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย มีประเด็นการวัด 1 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นการมีส่วนร่วม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
1. ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่น และประเทศ	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” กับองค์ประกอบย่อย และมีส่วนที่คิดเห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - สอดคล้องในการนับจำนวนการมีส่วนร่วม แต่อาจไม่สะท้อนในมุมการมีประชาธิปไตย - ไม่มีการเลือกตั้งทั่วไปทุกปี ทำให้ข้อมูลที่จะใช้ห่างเกินไป เนื่องจากบางปีที่เกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น เกิดรัฐประหาร - ควรเพิ่มในส่วนการมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายของประชาชน - ควรมีตัวชี้วัดที่ชี้ให้เห็นความอิสระ/การมีพื้นที่ในการแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเสรีด้วย - การเลือกตั้งเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จากความคิดเห็น “*ประเด็นการมีส่วนร่วม*” จึงมีเลือกใช้ตัวชี้วัดใหม่ของสถานบันกระปกเกล้าเพราะความยั่งยืนทางด้านประชากรและสะท้อนสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การวัดการเลือกตั้งอย่างเดียวอาจจะยังไม่พอในเชิงคุณภาพ ถ้าในมิติของสภาบันพระปกเกล้าจะแก้ไขจุดนี้ไปได้พอสมควร โดยเฉพาะความตั้งใจมาจริงรึเปล่าที่จะมาเลือกตั้ง ข้อมูลการเก็บที่ห่างเกินไป รวมถึงการวัดการเลือกตั้งอย่างเดียวไม่เพียงพอ - นอกจากนี้ มีการนำเสนอตัวชี้วัด “*สัดส่วนของกลุ่มเปราะบางในสังคมที่เป็นสมาชิกของรัฐสภา เช่น ผู้หญิง ชาติพันธุ์*” พอจะสะท้อนการมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยได้หรือไม่ - สถาบันพระปกเกล้า มีข้อมูล “*ดัชนีชี้วัดประชาธิปไตย (Democracy Index)*” มีข้อมูลทุกปีตั้งแต่ปี 2560 และข้อมูลล่าสุดปี 2565 การเก็บข้อมูลมีการเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30,000 ตัวอย่าง โดยมีสำนักงานสถิติแห่งชาติมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ “*คะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชน*” ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ทำโดยทั่วไป และการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ได้ทำโดยทั่วไป จาก สถาบันของพระปกเกล้า เรื่อง การประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย : จับชีพจรประชาธิปไตยไทย
2. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B4 (กลุ่มประชากรต่าง ๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ LGBT+ และกลุ่มอื่นๆ ที่	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่คิดเห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ตัวข้อคำถาม B4 มีความสอดคล้องกับนิยามการมีส่วนร่วม แต่ไม่แน่ใจว่าหน่วยงาน Freedom House ที่จัดเก็บข้อมูลมีความเที่ยงตรงต่อทุกประเทศ ไม่มี	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ “*ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเมืองที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด*” ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล 1111 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
เกี่ยวข้องมีสิทธิทางการเมืองและมีโอกาสในการเลือกตั้ง) ที่ได้จาก Freedom House	โน้มเอียง หรือบริบทสังคมที่ต่างกันมีผลต่อคะแนนข้อ B4 หรือไม่ - ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการให้สิทธิ์การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือเสียงของชนกลุ่มน้อย กลุ่มต่าง ๆ ถูกรับฟังอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น - การดึงคะแนน Global Peace Index (GPI) เพียงบางข้อมาใช้ไม่แน่ใจว่าตรงกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของของการวัด Global Peace Index (GPI) หรือไม่ และอาจไม่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมสังคมของไทย	
3. ร้อยละของคะแนนที่ได้รับจากการประเมินข้อ B1 (ประชาชนมีสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองได้ตามที่ต้องการ และปราศจากอุปสรรคที่ไม่สมควรต่อการจัดตั้งกลุ่มที่แข่งขันกันขึ้น) ที่ได้จาก Freedom House	จากความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ตัวชี้วัดดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้อง เสนอให้ใช้ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนจากการประชาพิจารณ์ (Public Hearing) - ข้อมูลตัวชี้วัดดังกล่าวสะท้อนเพียงการจัดตั้งพรรคการเมือง ควรเสนอตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม และกลุ่มที่จัดกิจกรรมทางการเมืองหรือกลุ่มเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมือง - สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรมที่มีการแยกประเภทเรื่องร้องเรียนจำนวน 7 ประเภทเรื่องหลัก 60 ประเภทเรื่องรอง และ 300 ประเภทเรื่องย่อย ดังนั้น ประเภทเรื่องร้องเรียนจะครอบคลุมในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการคอร์รัปชันต่าง ๆ และมีการเก็บข้อมูลเป็นสถิติ นอกจากนี้ ได้นำเสนอข้อมูล Traffy Fondue แพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหา ของกรุงเทพมหานคร - มีการนำเสนอข้อมูลเรื่องร้องเรียน ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เสนอข้อมูลว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย ซึ่งน่าจะตอบการมีส่วนร่วม - ผู้เข้าร่วมชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีการจัดเก็บสถิติกฎหมายที่บังคับไม่มีส่วนร่วม กฎหมายบังคับให้มีส่วนร่วมกับกฎหมายที่ไม่ได้บังคับ ซึ่งมีการแสดงข้อมูลให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นแล้วมีสถิติรายปี เพียงแต่ไม่สามารถแยกตามประเภทกฎหมาย	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *“ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด”* ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล 1111 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
	- ประเด็นนี้สอดคล้องแต่อยากให้เพิ่มร้อยละการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพื่อให้เห็นภาพรวมการเข้าร่วมและเพื่อให้ประชาชนตระหนักและเสริมสร้างประชาธิปไตยของไทยให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม - ผู้เข้าร่วมให้ข้อสังเกตว่า “ข้อนี้จะได้คะแนนสูงเสมอหรือไม่” - นอกจากเรื่องการมีสิทธิตั้งพรรคการเมือง อาจต้องพิจารณาประเด็นการยุบพรรคการเมืองและการเสนอยุบพรรคด้วย ข้อมูลการยุบพรรคการเมืองอาจหาได้จากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเสนอยุบพรรคหาได้จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง - บริบทสังคมมีผลต่อคะแนน B1 ที่กำหนดโดย Freedom House หรือไม่ เนื่องจากเป็นหน่วยงานต่างประเทศที่วัดระดับนานาชาติ อาจคิดจากฐานของชาวตะวันตกหรือไม่	

องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

2) ประเด็นหลักนิติธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
4. ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” และมีบางส่วนที่เห็นว่าตัวไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - สำนักงานกิจการยุติธรรม ชี้แจงว่า ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม มีการจัดทำอยู่แล้ว ความเชื่อมั่นของประชาชน หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปีนี้จะเก็บข้อมูลปี 2567 คือ การจัดเก็บข้อมูลย้อนหลังเป็นของปี 2566 และมีการจัดทำรายงานทุกปี คิดว่าน่าจะเป็นตัวชี้วัดอีกตัวนึงที่สามารถสะท้อนให้เห็นได้และสะท้อนบริบทของประเทศไทยด้วย - ต้องมีการได้รับความเป็นธรรม อาทิ จากคดีความ อาชญากรรม และอื่นๆ ด้วย	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *“หน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ”* แหล่งข้อมูลจากสำนักงานกิจการยุติธรรม เรื่อง ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

3) ประเด็นการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
5. ร้อยละของเรื่องที่ได้ข้อยุติตามข้อร้องเรียนผ่านศูนย์บริการประชาชน	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” กับองค์ประกอบย่อย และมีส่วนที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ศูนย์บริการประชาชนมีการบูรณาการข้อมูลในระดับของกระทรวงเกือบหมดแล้ว เหลือเพียง 5 กระทรวงเท่านั้นที่ยังไม่ได้เชื่อมโยงฐานข้อมูล - ฐานข้อมูลใหญ่ ๆ ที่มีเรื่องร้องเรียน คือ ศูนย์ดำรงธรรม เนื่องจากมีทุกจังหวัด ซึ่งอาจจะเป็นตัวหนึ่งที่สามารถสะท้อนภาพรวมของประเทศได้ในมิติของการจัดการ - ควรพิจารณาใช้คำว่า *“สัดส่วน”* แทน *“ร้อยละ”* - บริการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ในกรณีจำเป็น ควรรวมด้วย - การแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้ข้อยุติเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่สามารถเป็นปัจจัยบ่งชี้ความเป็นสุขของประชาชนได้ เนื่องจากคำว่า “ยุติของภาครัฐและประชาชนอาจมีนิยามที่แตกต่างกันความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหา” ควรนำมาพิจารณาด้วย - ควรอยู่ในการมีส่วนร่วม - ควรกำหนดให้ผ่านศูนย์บริการประชาชน ตามแต่ละหน่วยงานมีการให้บริการในพื้นที่ด้วย - การร้องทุกข์ร้องเรียนของประชาชนสามารถทำได้หลายช่องทาง ไม่จำกัดแค่ของสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อมูลจากทุกหน่วยงานน่าจะมีความซ้ำซ้อนของเคส อยู่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีฐานข้อมูลกลางของประเทศ - ข้อยุติในแต่ละเรื่อง ไม่สามารถไปจบลงที่ 1111 เพราะในแต่ละการร้องเรียนแยกการพิจารณา ไปตามเหตุ และบทลงโทษ	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และรับข้อคิดเห็นที่ได้ข้อยุติต่อจำนวนเรื่องทั้งหมด”* ตามรายงานของศูนย์บริการประชาชน สำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ: ผลการดำเนินการเรื่องร้องทุกข์.**
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” และมีบางส่วนที่เห็นว่าตัวไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - คิดว่า *“ดัชนีการรับรู้การทุจริต”* สะท้อนภาพรวมการทุจริตของรัฐไทย ดังนั้น ควรอยู่ในองค์ประกอบด้านความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ - ควรมีตัวชี้วัด ที่เป็นเสียงสะท้อนจากผู้ให้บริการเสริมจากผู้รับบริการ เพื่อความครอบคลุม - ข้อมูลอาจจะซ้ำกับดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมของ The World Justice Project (WJP) ถ้าจะแยกจากกันอาจตะต้องเอาตัวเลขหมวดขจัดการคอร์รัปชันออกจากดัชนีนิติธรรม	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)”*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	- ข้อสังเกต “คนมักสะท้อนบริการที่ไม่ดี มากกว่าการได้รับบริการที่ดี”	

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

4) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
7. ร้อยละของคดีพิพากษาเสร็จไป (ศาลได้ตัดสินคดีแล้ว และไม่สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้อีก)	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - จำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จไม่เกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ เพราะกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอยู่แล้วซึ่งศาลจะดำเนินกระบวนพิจารณาต่าง ๆ ไปตามนั้น - การพิจารณาคดีไม่ได้ตัดสินอย่างเป็นธรรม - ข้อสังเกต *“การพิพากษาเสร็จ แสดงถึงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมหรือไม่”* - เทียบคดีของคนธรรมดา กับคนใหญ่โต คนรวย / เรื่องที่เป็นข่าว กับไม่เป็นข่าว ความรวดเร็ว/ความสำเร็จของคดีต่างกันไหม - มีการเก็บข้อมูลเรื่องการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นชุดคำถามชุดเดียวกับความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม มีการรายงานทุกปี	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *“ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม”* แหล่งข้อมูลจากสำนักงานกิจการยุติธรรม เรื่อง ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

5) ประเด็นความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
8. ร้อยละการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ผู้เข้าร่วมเสนอให้ปรับตัวชี้วัดเป็น *“ร้อยละหน่วยงานที่ Thailand Computer Emergency Response Team (ThaiCERT) สนับสนุนการปฏิบัติการทางไซเบอร์”* - เสนอให้ใช้ *“ร้อยละของหน่วยงาน CI ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน”* - เพิ่ม *“จำนวนเคสที่ร้องเรียนเกี่ยวกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ลดลง”* - ควรแยกประเภทของภัยคุกคามด้วย เพื่อให้เห็นมุมของการรับมือที่แตกต่างกัน เช่น ภัยคุกคามต่อข้อมูลส่วนบุคคล ภัยคุกคามต่อระบบการทำงาน ภัยคุกคามต่อการใช้บริการทางออนไลน์ของรัฐ ฯลฯ	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“ร้อยละการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์”*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	- เพิ่มจำนวนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่มีผลบังคับใช้หรือจำนวนคดีการละเมิดหรือกระทำผิดทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือความรุนแรงของโทษของคนที่เข้าถึงและซื้อขายข้อมูลหรือใช้ข้อมูลกระทำความผิด - ไม่สะท้อนความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ อาจจะต้องพิจารณาตัวชี้วัดอื่น - ควรวัดในเรื่องจำนวนการร้องเรียนของประชาชน กระบวนการตรวจสอบ จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับเงินคืน และจำนวนที่ได้รับคืน รวมถึงการเยียวยาผู้เสียหาย การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง - หากกล่าวถึงด้านธรรมาภิบาล ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.) มีนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐแล้วก็หน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ โดยหน่วยงาน CI จะต้องดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการ คือ ธรรมาภิบาล (Good Governance) อาจเพิ่มการประเมินความเสี่ยงและการตรวจสอบความเสี่ยงที่หน่วยงาน CI จะต้องดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการจัดทำรายงาน - ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ หมายถึงหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ป้องกัน หากหน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันสามารถขยายความขอบเขตของความปลอดภัยไซเบอร์ไปถึงหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารประเทศน่าจะสะท้อนได้มากกว่า	

6) ประเด็นการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ข้อสังเกต *“คะแนนเป็นเพียงตัวเลขแต่ข้อเท็จจริงภายในของหน่วยงานทราบดีว่าสอดคล้องกับตัวเลขหรือไม่”* - การประเมินอาจไม่สะท้อนความจริง - คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มีการให้คะแนนจากผู้มีส่วนได้เสียภายในคิดเป็น 30% ซึ่งอาจเกิดการความโน้มเอียงได้ จึงไม่แน่ใจว่าควรคิดเฉพาะผู้	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)”*

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	มีส่วนได้เสียภายนอกและการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะหรือไม่ - คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ถูกสังคมตั้งคำถามถึงความน่าเชื่อถือจากกรณีของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - อยากให้เพิ่มเรื่อง *"คดีทุจริตของหน่วยงาน"* โดยใช้แหล่งข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) - แยกประเด็นออกมาให้ชัดเจนว่า ตัวชี้วัดใดที่จะสามารถแสดงถึงความเข้มแข็งของภาครัฐได้ในการเข้าถึงข้อมูลอย่างโปร่งใส หากเป็นภาพรวมจะไม่แสดงถึงข้อมูลที่แท้จริง	

1.5.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการนิติธรรม
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ
โดยมีข้อสรุปในการกำหนดตัวชี้วัดจากมติในที่ประชุม ดังนี้

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย		
1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม		
1. คะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชน	ประชาชนมีส่วนในการกำหนดอนาคตของประเทศ พร้อมทั้งมีบทบาทในการควบคุมตรวจสอบ และถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างปกติสุข	สถาบันของพระปกเกล้า. **การประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย : จับชีพจรประชาธิปไตยไทย.**
2. ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเมืองที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด	ประชาชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เท่าเทียมและแสดงถึงความเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศในระบอบประชาธิปไตย	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**
3. ร้อยละของเรื่องร้องเรียนประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านนิติธรรม		
2) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม		
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	ประชาชนมีความเชื่อมั่นและเข้าใจต่อกระบวนการตัดสินใจของระบบยุติธรรม และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม	สำนักงานกิจการยุติธรรม. **ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.** เข้าถึงได้จาก https://www.oja.go.th/jpi2/https://www.oja.go.th/wp-content/uploads/2022/09/1.-data-collect-60-64-4-07-65-JPITable.docx
3) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ		
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และรับข้อคิดเห็นที่ได้ข้อยุติต่อจำนวนเรื่องทั้งหมด	ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบภาครัฐโดยหน่วยงานภาครัฐสามารถยืนยันความถูกต้องโปร่งใส และแสดงถึงความคุ้มค่าในการบริหารประเทศ	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **รายงานประจำปีงบประมาณ.**
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข	Transparency International. Corruption Perceptions Index
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ		
4) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการเข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม		
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง ไม่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับกุมโดยไม่กระทำความผิด ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาต่างได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม อันแสดงถึงความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน	สำนักงานกิจการยุติธรรม. **ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.** เข้าถึงได้จาก https://www.oja.go.th/jpi2/https://www.oja.go.th/wp-content/uploads/2022/09/1.-data-collect-60-64-4-07-65-JPITable.docx

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
5) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว		
8. ร้อยละการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์	ประชาชนได้รับการคุ้มครองป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลโดยปลอดภัยไม่ถูกคุกคาม ลดความเสี่ยงทางการเงินและมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงในประเทศ	สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.). **สถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์.**
6) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการ ตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล		
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	ประชาชนมีความเชื่อมั่นกับหน่วยงานภาครัฐที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดความเสี่ยงในการทุจริตดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม	สำนักงาน ป.ป.ช. **การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ.**

1.5.5 รูปบรรยากาศการประชุม

1.6 ประชุมครั้งที่ 13 ด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน: วันศุกร์ที่ 3 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 13.00-16.00 น. : การประชุมระดมความคิดเห็นกิจกรรมการกำหนดตัวชี้วัด กำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

1.6.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 60 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 9 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 51 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 12 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 9 คน)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
7. นางสาวพรชนก นนทารักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8. นายสุพัชร เทพรส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นายเกรียงไกร ประสพสุข นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 51 คน)

1) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. นางสาวจารุวรรณ กุลีน้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
2. นางสาวศันชุดา โอ้เหรียญ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมทรัพยากรน้ำ

3. นายเวสารัช โสภณดิเรกรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 7
4. นางสาวชมพูนุช ดลสุขเลิศ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

5. นายศึกษิต พันธ์ทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางไวโอลิน ขวานคร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรธรณี

7. นางมัลลิกา ลัฟว์โกรฟ นักธรณีวิทยาชำนาญการพิเศษ

กรมควบคุมมลพิษ

8. นางสาววิชชุลดา อิ่นแก้ว นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
9. นายธรรมรงค์ ตั้งซ้าย นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

กรมป่าไม้

10. นายปริวรรต ขันตี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

11. นางสาวศิริพร ศรีพูล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

12. นางสาวศิริจิตร จันทร์สว่าง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

13. นายอภิเชษฐ์ สุทธิศรีศิลป์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

14. นางสาวกัญจนพร วุฒิวรวงศ์ นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

15. นางสาวอัญชลี มะลิวัลย์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

16. นางสาวจุฑามาศ ศิริประทุม นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

17. นางภาสพิชญ์ มโนมยิทธิกาญจน์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

18. นางสาวปทิตตา ธรรมเจริญ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมพัฒนาที่ดิน

19. นางสาวกรรณิการ์ หอมยามเย็น ผู้อำนวยการกลุ่มวินิจฉัยคุณภาพและกำลังผลิตของดิน

20. นางสาวละไม ศรีสวัสดิ์ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

21. นางสาวธัมญลักษณ์ เสือคง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กรมวิชาการเกษตร

23. นางสาวกัณวีย์ ตระกูลแสง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมประมง

24. นางสาวมณีวรรณ ศรียานนท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมปศุสัตว์

25. นางปิยะนาถ พุมดวง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

26. นางสาวมาริษา ลีภัทรกิจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

27. นายสรรเพชฐ์ ศิริสุทธารมย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

3) กระทรวงพลังงาน

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

28. นายแสนสุข สุวรรณสม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

4) กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

29. นายภพพลพัชร์ ยามวัน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

5) กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

30. นางนุชนาด จันทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

31. นางดารา ค้ำชู นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

32. นางสาวศิรประภา สันหนองเมือง นักวิทยาศาสตร์ 7

6) กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

33. นางสาววรวรรณ พงษ์ประเสริฐ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

34. นางสาวปรียนิตย์ ใหม่เจริญศรี นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

35. นางพรสุดา ศิริ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

36. นางสาวผุสดี ประสิทธิ์สมบัติ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

กรมควบคุมโรค

37. นางธารินี ศรีแก้ว นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

38. นางสาวพิมพ์ชนก คล้ายแย้ม นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

39. นางสาวศุภลักษณ์ เกิดมั่น นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

40. นางสาวนิตยา สุมูลเวช นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

7) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กรมอุตุนิยมวิทยา

41. นางสาวปริยาภรณ์ ด่อนสิงหะ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

42. นางสาวจารวี ยั่งยืน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

8) กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

43. นายกรกช ชิระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

44. นางสาวศศิธร สุวรรณประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมโยธาธิการและผังเมือง

45. นางบงกช สุวรรณเดช ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์ผังเมือง

46. นางสาวศยามล สายยศ นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ

9) กรุงเทพมหานคร

สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

47. นางสาวยุพิน ขามกุลา หัวหน้ากลุ่มงานแผนงานและประเมินผล

48. นางสาวดวงใจ วรรณมณี นักวิเคราะน์โยบายและแผนชำนาญการ

สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร

49. นายเกษม เทพหนู	นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ

10) องค์การมหาชน

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

50. นางสาวสุมน สุเมธเชิงปรัชญา	ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนนโยบายคาร์บอนต่ำและวิชาการ
51. นางสาวกรกนก จุฑาวุฒิกุล	นักวิชาการ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 12 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	หัวหน้าโครงการ
2. ดร.พิริยะ อุไรวงศ์	นักวิชาการอิสระ
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน	นักวิจัย
5. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
6. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวรัตนวลี เทียมผล	ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นายจิรภัทร บุญอาจ	ผู้ช่วยนักวิจัย
10. นางสาวเพชรน้ำหนึ่ง โลศิริ	ผู้ช่วยนักวิจัย
11. นายกฤตพรต ภักรเจริญวรกุล	ผู้ช่วยนักวิจัย
12. นางสาวปรียานุช จิตต์แก้ว	ผู้ช่วยนักวิจัย

1.6.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด แต่ละองค์ประกอบหลัก โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดตามกำหนดนิยาม แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งจะนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นเกณฑ์วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ทั้งนี้ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา กล่าวเสริมเน้นย้ำถึงการศึกษาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ว่าเป็นการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนา มิได้ลงไปพิจารณาถึงตัวชี้วัดในระดับหน่วยงาน หรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นหาใช่ไม่ หากแต่เน้นไปที่การวัดผลกระทบความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยในภาพรวม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาจากผลกระทบที่ถูกดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

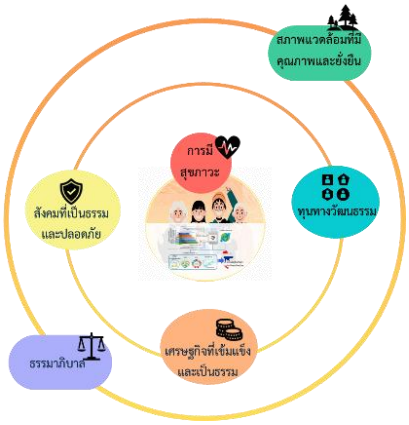

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นโครงสร้างของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกระบบที่ได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ ในขณะที่วงถัดออกมาเป็นระบบย่อยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรมอาจส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ถัดออกไปเป็นวงนอกมีระบบย่อยด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และด้านธรรมาภิบาล เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน หมายถึง คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หมายถึง การผลิตที่มีสมรรถนะในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดการของเสียให้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(1) ด้านลดการใช้ทรัพยากร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน	1 สัดส่วนปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อพลังงานหมุนเวียน
	2 สัดส่วนของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำกลับมาใช้ใหม่ต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด
	3 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (tCO2e/คน) ต่อประชากร
	4 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

หมายถึง บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ และดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(2) ด้านคุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ	5 อัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากร 100,000 คน
(3) ด้านคุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	6 อัตราผู้ป่วยของเกษตรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช
(4) ด้านคุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ	7 ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หมายถึง การที่บุคคลคำนึงถึงความเสียหายของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันดูแลระบบนิเวศที่มีความหลากหลายให้เกิดความสมบูรณ์ และร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษา สิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อการดำรงชีวิต

ประเด็นการวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัด
(5) ด้านการดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยง หรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข	8 จำนวนผู้สมัครอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน
	9 มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร
(6) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน	10 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ

การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เริ่มจากการทำเส้นทางผลกระทบ (Impact) ด้วยหลักการของ Impact Pathway เพื่อให้เห็นจุดกระทบในมิติย่อย ๆ ทั้ง 3 ด้าน แล้วคูณ 6 เท่ากับ 18 องค์ประกอบย่อยที่กระทบไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อทำมาเป็นตัวเลข เช่น มีคะแนนเต็ม 100 แล้วได้กี่คะแนน

นำไปสู่การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” “ต้องปรับปรุง” หรือ “ไม่ดี”

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้น ยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ

จากที่กล่าวมา ทางเลือกที่ 1 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปได้ยาก ทั้งในด้านของช่วงเวลาในการประเมินผลกระทบและทรัพยากรที่ใช้ จะพิจารณาใช้ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และทางเลือกที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ควบคู่กัน เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าทั้งในเชิงช่วงเวลาในการวัดผลการพัฒนาและทรัพยากรที่ใช้ แต่ต้องพิจารณาค่าดัชนีความอ่อนไหว (Sensitivity) หรือความเปลี่ยนของข้อมูลว่าเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน แล้วนำมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ดังนั้น ในการคำนวณรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก เป็นการคำนวณด้วยวิธีการดูลักษณะข้อมูล แล้วดูค่าดัชนีความอ่อนไหวและใช้ตัวเลขมาเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำดัชนีว่าแบบใดมีความเหมาะสมต่อการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

เมื่ออธิบายหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดพอสังเขป ผู้เข้าร่วมประชุมดำเนินการทำกิจกรรมประเมินความคิดเห็นผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อพิจารณาร่างตัวชี้วัดว่ามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักตามขอบเขตของคำนิยามหรือไม่ (รายละเอียดดังรูปผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน) เพื่อนำไปสู่ประเด็นในการอภิปรายตัวชี้วัด ต่อไป

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อร่างตัวชี้วัดด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (ก่อนการประชุม)			ครั้งที่ 2 (ในการประชุม)		
			จำนวนผู้ตอบ	20	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบ	50	ร้อยละ
			ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง	ไม่เห็นด้วย/ไม่สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย/สอดคล้อง
การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1) ลดการใช้ทรัพยากร	1. สัดส่วนปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อพลังงานหมุนเวียน	5.00	20.00	75.00	2.00	30.00	68.00
		2. สัดส่วนของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำกลับมาใช้ใหม่ต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด	5.00	5.00	90.00	2.00	12.00	86.00
		3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (tCO2e/คน) ต่อประชากร	5.00	10.00	85.00	6.00	24.00	71.00
		4. จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	10.00	5.00	85.00	2.00	22.00	76.00
คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	2) คุณภาพอากาศ	5. อัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากร 100,000 คน	10.00	10.00	80.00	10.00	22.00	68.00
	3) คุณภาพดิน	6. อัตราผู้ป่วยของเกษตรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	10.00	25.00	65.00	4.00	39.00	57.00
	4) คุณภาพน้ำ	7. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี	5.00	10.00	85.00	2.00	16.00	82.00
การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	5) การดูแลระบบนิเวศ	8. จำนวนผู้สมัครอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	5.00	20.00	75.00	6.00	29.00	65.00
		9. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร	0.00	15.00	85.00	4.00	24.00	72.00
	6) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	10. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	0.00	15.00	85.00	2.00	16.00	82.00

ที่มา: รวบรวมผลความคิดเห็น โดย คณะที่ปรึกษา

1.6.3 ประเด็นอภิปราย

องค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีประเด็นการวัด 1 ประเด็น ดังนี้

1) **ประเด็นการวัดด้านลดการใช้ทรัพยากร**

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
1. สัดส่วนปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อพลังงานหมุนเวียน	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้องและมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ไม่แน่ใจว่าพลังงานขั้นสุดท้ายจะสามารถเทียบกับปริมาณที่ได้จากพลังงานหมุนเวียนได้โดยตรงหรือไม่ เพราะตอนนี้ยังไม่สามารถแยกได้ว่าพลังงานที่ใช้มาจากแหล่งใด - เสนอให้เปลี่ยนชื่อตัวชี้วัดเป็น *“สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย”* ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับคำนิยามดังกล่าว เพื่อสะท้อนว่า หากสัดส่วนนี้เพิ่มขึ้น หมายถึงประเทศมีการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้น - ควรมีตัวชี้วัดที่สะท้อนการบริโภคที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ การตระหนักถึงประเด็นดังกล่าว - ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่น่าจะวัดมิติด้านพลังงานเพียงด้านเดียวรวมถึงการจัดองค์ประกอบควรมีประเด็นด้านการใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียง คุ้มค่า ชาญฉลาด โดยการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอาจรวมในองค์ประกอบที่ 3 - เสนอให้ใช้ตัวชี้วัด *“สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อพลังงานสะอาด”* - กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ชี้แจงว่า ตัวชี้วัดนี้ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของกรมโดยข้อมูลที่ทางกรมมีอยู่เป็น *“สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย”* และมีการเก็บข้อมูลรายปีตามแผนของกระทรวงพลังงาน	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัด *“สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย”*
2. สัดส่วนของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำกลับมาใช้ใหม่ต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ควรคำนึงถึงการลดกิจกรรมที่สร้างขยะในครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมด้วย - ควรแก้ไขเป็น *“สัดส่วนขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่”* - กรมควบคุมมลพิษมีข้อมูลของ *“ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง”* ซึ่งรวมถึงการ	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัด *“สัดส่วนขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ”* โดยกรมควบคุมมลพิษ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
	กำจัดอย่างถูกต้องและมูลฝอยจากชุมชนที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อรณรงค์ถึงการแยกขยะ จัดเก็บ และการนำกลับมาใช้ โดยมีข้อมูลเป็นสาธารณะในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย	
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (tCO_2e/คน) ต่อประชากร	จากความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้องและมีบางส่วนที่เห็นว่าตัวไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ปริมาณก๊าซเรือนกระจกต้องวัดเฉพาะที่เกี่ยวกับการบริโภคเท่านั้น สำหรับปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องไม่ควรมาวัดด้วย - ปริมาณ/คน อาจจะท้อนภาพการผลิตของประเทศ มากกว่าการวัดพฤติกรรมของคน และอาจถูกบิดเบือนจากตลาดคาร์บอน (Carbon credit market) - ควรมีเรื่องการบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ที่จำกัดการปล่อย co2 - ข้อมูลที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นข้อมูลจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการใช้พลังงาน เพราะไม่ครอบคลุมถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของประเทศ ควรใช้ข้อมูลจากบัญชีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศภายใต้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - หากเป็นการวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่รายงานในภาพรวมในประเทศ ควรวัดเป็นหน่วยต่อหัวประชากร แต่ควรแก้ไขที่มาของข้อมูล เนื่องจากต้องเพิ่มเป็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากทุกภาคส่วนที่ไม่ใช่พลังงานอย่างเดียว - ระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีรายงานการลดการเรือนกระจกสามารถนำมาอ้างอิงในการทำดัชนีได้	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *“ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศต่อประชากร”*
4. จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	จากความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้องและมีบางส่วนที่เห็นว่าตัวไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - เสนอตัวชี้วัด *“จำนวนหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”* - จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ออกมา ต้องวัดด้วยว่ามีคนนำเอาผลิตภัณฑ์นี้ไปใช้มากน้อยแค่ไหน - สอดคล้อง แต่มีข้อสังเกตว่า *“การวัดที่จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เราต้องการเห็น*	มีการตัดออกจากตัวชี้วัดเนื่องจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและมีข้อจำกัดของข้อมูล

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	ข้อสรุปตัวชี้วัด
	ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ด้วยหรือไม่" และ *"จะพิจารณาเรื่องบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยหรือไม่"* - ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คำนี้มองครึ่งชีวิตของผลิตภัณฑ์อย่างไร หากวัตถุดิบจากป่าอเมซอนหรือแรงงานทาสในแอฟริกาคำนวณเช่นไร - จำนวนการผลิต สะท้อนระบบตลาดมากกว่าการบริโภค ควรเพิ่มตัวชี้วัดด้านปริมาณการใช้งาน - ค่านิยมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็สำคัญเช่นกัน - จำนวนอาจไม่บอกอะไรมาก ถ้าไม่ทราบว่ามีการนำไปใช้เท่าไหร่ เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - กรมควบคุมมลพิษ มีการเก็บข้อมูลพัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่อ้างอิงจากการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น - ไม่มีผู้ที่ดำเนินการรวมข้อมูลจำนวนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - มีหน่วยงานที่สามารถออกฉลากสีเขียวได้หลายหน่วยงาน	

องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีประเด็นการวัด 3 ประเด็น ดังนี้

2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพอากาศ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
5. อัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากร 100,000 คน	จากความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้องและมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่สอดคล้อง ไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - ควรวัดเป็น PM2.5 เนื่องจากโรคที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย ไม่ใช่เฉพาะคุณภาพอากาศ - เห็นควรเพิ่มตัวชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นประเด็นสำคัญและมีผลกระทบในวงกว้าง เช่น PM2.5 เป็นต้น - อัตราการเจ็บป่วยของประชากรในเขตเมืองกับชนบทอาจมีความแตกต่างกันสูง - มลพิษมีหลายด้าน ไม่ควรนับทางอากาศเพียงด้านเดียว - การป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจในแต่ละคนมีความอ่อนไหวไม่เท่ากันควรวัด *"จำนวนของแหล่งสร้างมลพิษทางอากาศ"* ยิ่งมีแหล่งสร้างมลพิษน้อยยิ่งดี	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *"จำนวนการคัดกรองผู้ป่วยจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ"* ของกรมควบคุมโรค

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	- เนื่องจากการก่อโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศจะต้องใช้ระยะเวลานาน และมีปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย จึงมีข้อกังวลในการวัดผลของตัวชี้วัด - กรมควบคุมโรคแสดงความเห็นว่าจำนวนตัวเลขผู้ป่วยไม่ได้แสดงถึงคุณภาพอากาศ ณ ช่วงเวลานั้น เนื่องจากมีระยะเวลาในการแสดงอาการกว่าผู้ป่วยจะรู้ถึงโรค - เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ทางสุขภาพ แต่ไม่สอดคล้อง กับการวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ควรย้ายไปอยู่องค์ประกอบการมีสุขภาวะและหากจะวัดอัตราป่วย ควรดำเนินการวัดคุณภาพอากาศได้มาตรฐานควบคู่กันด้วย - หากวัดจากอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องจากมลพิษอากาศ อาจจะมีตัวเลขอัตราป่วยที่เพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากโรคที่เกิดจากด้านสิ่งแวดล้อมต้องใช้ระยะเวลานานในการแสดงอาการ - ควรใช้จำนวนการคัดกรองผู้ป่วยจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ (อาการป่วยเล็กน้อยจากโรคอื่น ซึ่งเมื่อมาพบมลพิษทางอากาศทำให้เป็นสาเหตุของการเกิดโรค โดยไม่นับรวมผลการคัดกรอง ป่วย/ไม่ป่วย) นอกจากนี้เพื่อให้ตรงประเด็นของการแสดงจำนวนผู้ป่วยจากการคัดกรอง มีเป็นการตรวจในเชิงรุกในพื้นที่ที่พบการแพร่กระจายของปัญหามลพิษทางอากาศ	

3) ประเด็นการวัดคุณภาพดิน

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
6. อัตราผู้ป่วยของเกษตรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้ “สอดคล้อง” กับองค์ประกอบย่อย และมีส่วนที่เห็นว่า “ไม่สอดคล้อง” เพราะไม่แน่ใจว่าจะมีความสอดคล้อง โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - กรมวิชาการเกษตรเสนอแนะให้เปลี่ยนตัวชี้วัดเป็น *“อัตราผู้ป่วยที่เกิดจากการเกษตรจากสารตกค้างของสารเคมีในดิน”* - ปัจจุบันเกษตรกรอาจไม่ได้สัมผัสกับสารเคมีตกค้างในดิน ทำให้วัดได้ยาก - ผู้ป่วยกลุ่มนี้ไม่ได้มีเพียงเกษตรกรกลุ่มเดียว กรณีอุตสาหกรรมที่มีการเก็บข้อมูลสารเคมีก็น่าสนใจ - เกษตรกรเจ็บป่วยด้วยสารเคมีอาจสะท้อนบางส่วน อาจต้องดูแรงงานในโรงงานด้วย และ	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดคงเดิม *“อัตราผู้ป่วยของเกษตรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช”* แหล่งข้อมจาก กรมควบคุมโรค

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
	คุณภาพสิ่งแวดล้อมอาจไม่ใช่แค่สารเคมีในอากาศ แต่ อาจเป็นเรื่องฝุ่น หรือน้ำด้วย - ไม่แน่ใจ เพราะว่าทุกวันนี้เทคโนโลยีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชก้าวหน้าไปมาก ขึ้นอยู่กับทุนและความรู้ของผู้ทำการเกษตรในหลายครั้ง เกษตรกรไม่จำเป็นต้องสัมผัสสารพิษโดยตรง เกษตรกรสามารถใช้โดรนหรืออื่น ๆ ได้	

4) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพน้ำ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
7. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - กรมควบคุมมลพิษขอเปลี่ยนตัวชี้วัดเป็น *"คุณภาพน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี"* ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป สามารถใช้ในแง่ของอุปโภคและบริโภคตามมาตรฐานการวัดคุณภาพน้ำ WQI - น่าจะต้องมีการให้บริการน้ำประปาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ทั้งในเมืองและชนบทด้วย - ควรมองถึงการเข้าถึงแหล่งน้ำอย่างทั่วถึงก่อนการมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดี ในประเทศไทยยังมีหลายแห่งที่เมื่อถึงหน้าแล้งชาวบ้านยังขาดแคลนน้ำสำหรับผลิตระบบประปาหรืออุปโภค บริโภค - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมได้มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ระบุว่าสามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างไร - กรมทรัพยากรธรณี เรื่องการสำรวจแหล่งน้ำใต้ดินจะอยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดใหม่ *"คุณภาพน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี"* แหล่งข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีประเด็นการวัด 2 ประเด็น ดังนี้

5) ประเด็นการวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
8. จำนวนผู้สมัครอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอาจวัดจากชุมชน ที่มีการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีข้อมูลตัวชี้วัดของ *"จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน"* โดยข้อมูลมีทั้งเป็นรายชุมชนและรายบุคคล ซึ่งเสนอให้เก็บข้อมูลเป็นชุมชนจะทำให้มีการเก็บข้อมูลได้ง่ายกว่า - ควรมีตัวชี้วัดเพิ่มที่เป็น *"กิจกรรมชุมชนในการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม"* ด้วย - ควรเก็บข้อมูลจากหน่วยงานอื่นที่มีกลุ่มอาสาสมัครเช่นกัน เช่น กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม - อุทยานมีฐานข้อมูลจำนวนคนที่เป็นอาสาสมัครหลายกลุ่ม เช่น ป้องกันไฟป่า รักษาต้นน้ำ เป็นต้น โดยเป็นผู้สมัครที่มีการลงทะเบียนไว้และอาจจะมีคนลงทะเบียนซ้ำได้ - ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่ตรวจสอบผู้สมัครอาสาในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *"จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน"*
9. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - การเสียหายจากภัยพิบัติ ความเสี่ยงภัยเกิดจากหลายปัจจัย ได้แก่ ภัยธรรมชาติ/ภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น ความล่อแหลมของพื้นที่ความเปราะบางของคน การเตรียมตัวของคน ไม่ได้มาจาก ภัยธรรมชาติเพียงอย่างเดียว - บางครั้งภัยพิบัติที่ก่อความเสียหายต่อประชากร เกิดจากฤดูกาลปกติ รวมถึงการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่อยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสม และเป็นสถานที่เสี่ยงภัยอยู่แล้ว โดยไม่เกี่ยวกับการบุกรุกธรรมชาติ - กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีข้อมูลที่สื่อถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ คือ อุทกภัยและภัยแล้ง โดยเป็นข้อมูลความเสียหายของอัตราการเจ็บตาย และผู้ได้รับผลกระทบ	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *"มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร"*

6) ประเด็นการวัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(ร่าง) ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของการประชุม	สรุปตัวชี้วัด
10. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	จากความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าตัวชี้วัดนี้มีความสอดคล้อง และมีบางส่วนที่เห็นว่าไม่แน่ใจในตัวชี้วัดนี้ โดยมีข้อคิดเห็นดังนี้ - สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวที่เห็นชัดเจน - ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ หรืออัตราส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร - ควรเพิ่มการวัด biodiversity index ของประเทศ - นิยามของประเด็นการวัดไม่ชัดเจน ควรพิจารณารวมพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นของเอกชนและนิยามพื้นที่ป่า รวมพื้นที่ชุ่มน้ำด้วยหรือไม่	ใช้ (ร่าง) ตัวชี้วัดดังเดิม *“สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ”*

1.6.4 ข้อสรุป

องค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อสรุปในการกำหนดตัวชี้วัดจากมติในที่ประชุม ดังนี้

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		
1) ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน		
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	สะท้อนพฤติกรรมของผู้ใช้พลังงานที่ตระหนักถึงการลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานตัวชี้วัด ปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (2554-2565).[5]
2. สัดส่วนขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้าน	กรมควบคุมมลพิษ. **รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะ**

[5] กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). **รายงานตัวชี้วัด ปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (2554-2565).** http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/94

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
	ต่าง ๆ สภาพภูมิทัศน์และสุขภาพอนามัยของคนในสังคม	**มูลฝอยชุมชนของประเทศไทย.**[6]
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศต่อประชากร	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ และการรักษาความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้มีค่าคงที่หรืออยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบภูมิอากาศโลก	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย จำแนกตามสาขาการปล่อยก๊าซ.” **การปล่อยและกักเก็บก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย.**[7]
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี		
2) ประเด็นวัดด้านคุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ		
4. จำนวนการคัดกรองผู้ป่วยจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	หากอัตราการป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากรลดลง แสดงว่ามีปริมาณฝุ่นละอองและสารเคมีที่ลดลง ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพอากาศที่ดีนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย	กรมควบคุมโรค
3) ประเด็นวัดด้านคุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์		
5. อัตราผู้ป่วยที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	หากอัตราการป่วยของเกษตรกรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชลดลง แสดงว่าประชากรมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรลดลง และมีการผลิตที่ปลอดภัย ส่งผลให้มีคุณภาพดินที่ดีนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย	กรมควบคุมโรค
4) ประเด็นวัดด้านคุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ		
6. คุณภาพน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	สะท้อนสภาพแวดล้อมที่ดีเนื่องจากคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและมีความ ปลอดภัย เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากน้ำเป็น	กรมควบคุมมลพิษ

[6] กรมควบคุมมลพิษ. **รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย.** http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/148

[7] สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย จำแนกตามสาขาการปล่อยก๊าซ.” **การปล่อยและกักเก็บก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย.** https://data.go.th/dataset/gdpublish-ccmcdatabase1

ตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลกระทบความสุขร่วมกันในสังคมไทย	แหล่งข้อมูล
	สิ่งสำคัญในการใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภค	
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
5) ประเด็นวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยง หรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข		
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	สะท้อนถึงการที่บุคคลช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย การปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม. **ระบบงานเครือข่าย ทสม.**
8. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ	สะท้อนถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม	ศูนย์ข้อมูลสาธารณภัย. ข้อมูลย้อนหลัง 2556-2565.[8]
6) ประเด็นวัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน		
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	สะท้อนถึงคุณค่าของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาวะโดยรวมของบุคคล ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต	กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานตัวชี้วัด "พื้นที่ป่าไม้."[9]

[8] ศูนย์ข้อมูลสาธารณภัย. **ข้อมูลย้อนหลัง 2556-2565.** https://datacenter.disaster.go.th/datacenter/cms/8676?id=42311.

[9] กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **รายงานตัวชี้วัด "พื้นที่ป่าไม้ (2556-2565).”** http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/100

1.6.5 รูปบรรยากาศการประชุม

2. กิจกรรมการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก

2.1 ประชุมครั้งที่ 14 กิจกรรมการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก: วันอังคารที่ 21 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 65 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 17 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 48 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 6 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 17 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวอมราวรรณ ทิวถนอม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวพิมพ์นภัสสรา หงส์จ้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
9. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
10. นายภูวไนย ไทยถาวร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์และประสานการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (กพข.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

11. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

12. นายพีรณัฐ แดงสกุล ผู้อำนวยการกองบัญชีประชาชาติ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

13. นางสาวอาภาภัทร อธิภาคย์ ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
14. นายประลองพล ประสงค์พร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
15. นายบุญญรัตน์ คงรวมญาติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16. นางสุพัณณดา เลาหชัย ผู้อำนวยการกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม
17. นายวัชรพล ว่องนิยมเกษตร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 48 คน)

1) สำนักนายรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (สกมช.)

1. นายทักษิณ บุญรอด สนับสนุนงานปฏิบัติการทั่วไป

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2. นายณัฏฐกฤติ นิธิประภา นักวิชาการ SMEs 6

2) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. นายศิรนาถ สรศักดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. นายภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

3) กระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

5. นางสาวโศรดา ปัตถวัลย์ นักวิชาการสถิติชำนาญการ

6. นางสาวภาวิณี ทุมเกษร นักวิชาการสถิติ

กรมการแพทย์

7. นายทัตพร บรรหารศุภวาท นักวิชาการสถิติชำนาญการพิเศษ

กรมสุขภาพจิต

8. นางรัตติกาล วาเพชร นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

9. นายศุภโชค ศรีสุวรรณกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

10. นางสาวนรินรัตน์ นวลรื่น นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

11. นายวิทพงศ์ สินสูงสุด หัวหน้าหน่วยงานนโยบายและแผน

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

12. นางณัฐสุรีย์ อนุศาสนัน ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

13. นางสาวอรวรรณ ผดุงรัชดากิจ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

กรมการแพทย์

14. นายทนงฤทธิ์ ธนชิตชัยกุล นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

15. นางสาวปิยนุช วัฒนสมบัติกุล นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

5) กระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน

16. นายจุฬพัฒน์ อ่อนน้อม นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

17. นายณัฐพงษ์ โพธิ์ศรี ผู้อำนวยการกลุ่มงานผู้บริหารการจัดเก็บข้อมูล

6) กระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

18. นายนรพัชร์ อัศววัลลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

19. นายณัฐพล ศรีพจนารถ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

20. นายกวิน เอี่ยมตระกูล เศรษฐกรชำนาญการ

21. นางสาวณัฏฐธิดา จันภักดี เศรษฐกรปฏิบัติการ

7) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

22. นายวสุธาดล นาควิโรจน์ ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
23. นายจักรกฤษณ์ ลิมปิษเฐียร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
24. นางสาวนันท์นลิน เห่งรวย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
25. นางปวีณา รัตนธัญกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

8) กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

26. นายวีระศักดิ์ ชุตินันทกุล นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ
27. นางสาวเดือนมนัส มุตติ นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

28. นายบวร รอดรวย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
29. นางสาววันวิสา จาระนันท์ เจ้าพนักงานสถิติปฏิบัติงาน

9) กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

30. นางสาวศิริวรรณ ทองสกุล นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ

10) กระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

31. นางสาวอัญชุลีกร กรวยสวัสดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

11) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

32. นางสาววันวิสาข์ คุณยศยิ่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
33. นายภาวิต ลี้ศิริเสริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมการเกษตร

34. นางวัชรีพร วิทยกฤตศิริกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

12) กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

35. นางพชรวรรณ รัฐขจร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

13) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

36. นางสาวจารุวรรณ กุลีน้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
37. นางสาวศันชุดา โอ้เหรียญ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมควบคุมมลพิษ

38. นางสาววิชชุลดา อิ่นแก้ว นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
39. นายธรรมรงค์ ตั้งซ้าย นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

40. นายอาวุธ สงกะมิลินท์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
41. นางสาวศศิวิมล วิชาดี นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

14) องค์กรอิสระ

สำนักงาน ป.ป.ช.

42. นายมีชัย โอ้น ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

43. นางสาวมณฑลี กปิลกาญจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค

15) องค์การมหาชน

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

44. นายปรเมษฐ์ โพยมรัตน์ นักวิชาการชำนาญการ

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

45. นางสาวเปรมกมล สมใจ นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรมชำนาญการ

46. นางสาวฮาลีหม๊ะต์ สาและอารง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

47. นางบวรลักษณ์ ทองมณี ผู้จัดการ

16) ศูนย์

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

48. นายทศพล ธิบัวพันธ์ Senior Researcher

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 6 คน)

1. ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี ผู้อำนวยการหลักสูตรสถิติประยุกต์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
3. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
5. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
6. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย

2.1.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบของแต่ละด้านในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยสภาพัฒน์ฯ มีภารกิจในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดำเนินการมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงแผนพัฒนาฯ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย

ในการจัดทำดัชนีฯ นี้ ไม่ได้เป็นการประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และไม่ได้เป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแต่อย่างใด หากแต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปี ที่ได้มีการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้รวมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนา

ประเทศ ทั้งนี้ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) กรอบแนวคิด ร่างนิยาม องค์ประกอบหลัก ทำให้ได้นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

สำหรับการประชุมในวันนี้เป็นการระดมความคิดเห็น เพื่อแสดงวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละด้านของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปใช้เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานและกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักในการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตลอดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ทั้งนี้ ดร.ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา กล่าวเสริมเน้นย้ำถึงการศึกษาตัวชี้วัดในครั้งนี้ ว่าเป็นการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนา มิได้ลงไปพิจารณาถึงตัวชี้วัดในระดับหน่วยงาน หรือติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นหาใช่ไม่ หากแต่เน้นไปที่การวัดผลกระทบความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในสังคมไทยในภาพรวม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาจากผลกระทบที่ถูกดำเนินงานในช่วง พ.ศ. 2566 – 2570

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอ กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมกับนำเสนอที่มาของกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการพัฒนากรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างหลักคิดทั้ง 4 ด้าน อันมีฐานคิดมาจากการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค เป็นต้น โดยการวัดแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) แบบอัตวิสัย (subjective) คือ การวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา เช่น ระดับความคิดเห็น ระความพึงพอใจ ระดับความคาดหวัง เป็นต้น

2) แบบภาววิสัย (objectivity) คือ การวัดที่ใช้สถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องมองไปในอดีต เช่น จำนวน สัดส่วน อัตรา เป็นต้น

นำไปสู่ประชุมระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อวางกรอบในแนวคิดในการนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลที่ประชุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับเปรียบเทียบกับนิยามเดิม

สำหรับข้อสรุปคำนิยามว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

อันประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม 3) ทุนทางวัฒนธรรม 4) สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย 5) สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และ 6) ธรรมาภิบาล

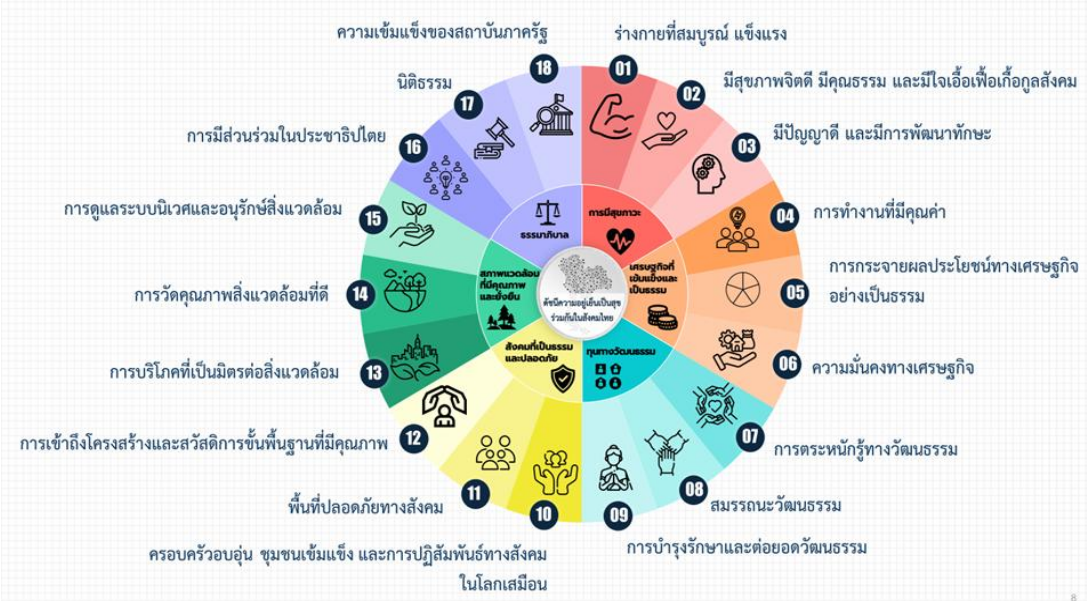

จากรูปข้างต้นแสดงทำให้เห็นมิติของระบบที่สัมพันธ์กัน โดยทุกมิติได้รับการพัฒนาจากแผนฯ ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อคนแบบทางตรงโดยเฉพาะด้านสุขภาวะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง, มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม, และมีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ ในขณะที่มิติถัดเป็นด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า, การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม, และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถัดมาเป็นมิติด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ, ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน, และพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม ถัดออกไปเป็นมิติด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี, และการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมิติด้านทุนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม, สมรรถนะวัฒนธรรม, และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม และมิติด้านธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย, นิติธรรม, และความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ เป็นระบบที่ครอบคลุมสังคมให้สันติและยั่งยืน

ถัดมา ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี ผู้อำนวยการหลักสูตรสถิติประยุกต์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) โดยพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลที่นำมาคำนวณ

สำหรับการเลือกรูปแบบฟังก์ชัน เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) โดยใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัด เพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานนั่นเอง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม ทั้งด้าน

เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนิยามการใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น สำหรับการปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ 2 แนวทาง คือ

1.1) การกำหนดโดยใช้เกณฑ์เดิมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

1.2) กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) สำหรับกรณีที่ตัวชี้วัดถูกกำหนดขึ้นใหม่ ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะที่ปรึกษาจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก 3 ทางเลือกนี้ คือ

2.1) กำหนดค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.2) กำหนดค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี หรือ

2.3) กำหนดค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้ม และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นไปในลักษณะทางเลือกใดมากกว่ากัน

ขั้นที่ 2 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” “ต้องปรับปรุง” หรือ “ไม่ดี”

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

ดังนั้น การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดสำหรับการคำนวณค่าดัชนีรวมในครั้งนี้ จึงมีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

ขั้นที่ 3 การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก สำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก โดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ในการจัดการประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญลักษณะนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดค่าน้ำหนัก ต้องสะท้อนถึงโครงสร้าง stakeholder ทั้งหมด (2) ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากและระยะเวลานาน บางครั้งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และ (3) ความลำเอียงหรืออคติส่วนบุคคลเกิดขึ้นได้ง่าย อาทิ ถ้ามีข่าวที่

มีความรุนแรงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนการจัดกิจกรรมกำหนดค่าน้ำหนัก อาจทำให้เกิด information bias คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจะดึงน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัว หรือการมีส่วนส่งเสริม หรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การทำให้น้ำหนักเท่ากัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ลักษณะของข้อมูลที่แตกต่าง เช่น ข้อมูล 1 ชุด มีความผันผวนค่อนข้างน้อย แต่มีข้อมูลชุดอื่น ๆ ที่มีความผันผวนมาก ถ้ากำหนดค่าน้ำหนักข้อมูลเท่ากัน อาจไม่เหมาะสม

ทางเลือกที่ 3 การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้สามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อย หรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่ร่วมน้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่าง ๆ

อาจกล่าวโดยสรุปสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง (Power mean) และค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean)

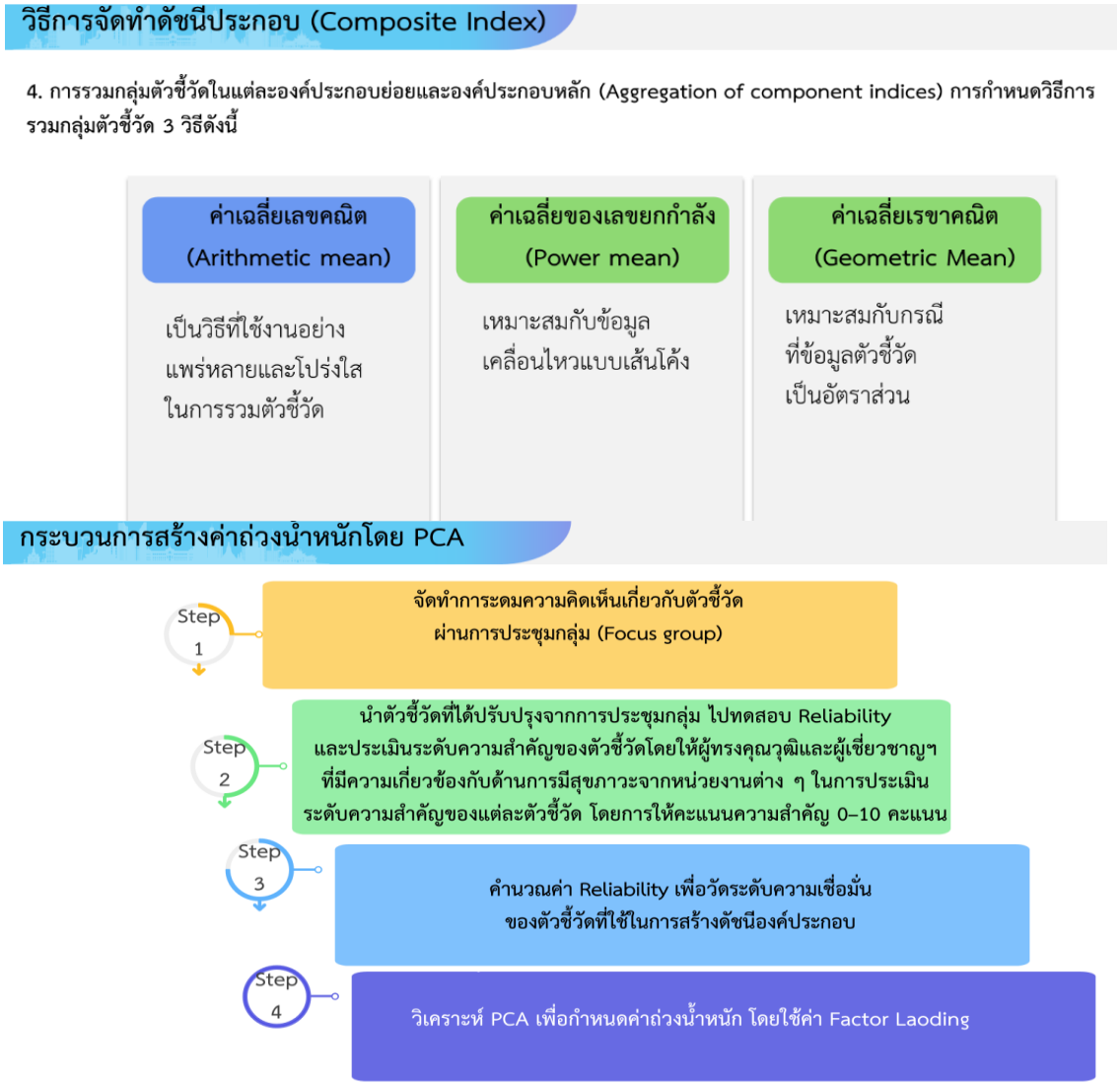

จากขั้นตอนข้างต้น คณะที่ปรึกษาได้ทำการสำรวจความสำคัญของตัวชี้วัด โดยส่งไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดทำการกำหนดความสำคัญของตัวชี้วัด และนำมาคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ ดังตัวอย่างที่แสดงต่อไปนี้

กระบวนการสร้างค่าถ่วงน้ำหนักโดย PCA

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสำคัญของตัวชี้วัด และค่า Reliability ของตัวชี้วัดทั้ง 9 ตัว

	Mean	Std. Deviation
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1	9.250	0.984
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2	8.750	1.524
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3	8.813	1.693
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4	8.969	1.031
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 5	8.719	1.571
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 6	8.500	1.344
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 7	8.156	1.725
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 8	8.188	1.306
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 9	8.125	1.129
Cronbach's Alpha	0.832	-

ค่า Factor loading และค่าถ่วงน้ำหนัก

ตัวชี้วัด	Factor loading	Weight by PCA	Equal weight
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1	0.628	10.377	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2	0.684	11.299	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3	0.607	10.031	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4	0.890	14.701	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 5	0.725	11.972	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 6	0.790	13.058	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 7	0.382	6.308	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 8	0.671	11.087	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 9	0.676	11.168	11.111
รวม	6.053	100.000	100.000

จากรูปแสดงค่า Factor loading และค่าถ่วงน้ำหนัก ด้วยรูปแบบ PCA ที่ได้รับความนิยม พบว่าตัวชี้วัดมีค่าการถ่วงน้ำหนักที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญแล้วจะเห็นว่าตัวชี้วัดที่ 4 มีความสำคัญมากในการสะท้อนผลกระทบขององค์ประกอบหลักในด้านนี้ แต่มิได้หมายความว่าตัวชี้วัดที่ 7 แม้ได้ค่าถ่วงน้ำหนักน้อยจะไม่สำคัญ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาในภาพรวมของแต่ละด้านไป

สำหรับผลการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักจะถูกนำมาคำนวณเป็นดัชนีรวม (Composite Index) ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบออกเป็น 6 แบบ เพื่อเปรียบเทียบเห็นว่าค่าดัชนีรวมในรูปแบบใดมีความเหมาะสมมากกว่ากัน

การวิเคราะห์ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ — การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

การคำนวณ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	เฉลี่ย
Average	155.107	152.963	155.654	119.123	115.687	113.574	100.946	103.468	99.484	95.976	97.693	97.677	91.264	93.959	91.848	92.170	94.190	110.046
Weighted average	154.497	152.408	155.028	120.438	116.804	114.585	101.977	104.463	100.280	96.722	98.899	98.105	91.724	94.358	92.015	91.993	93.603	110.465
Power average	156.537	154.161	157.153	122.823	117.171	114.784	102.471	105.148	100.732	97.493	99.344	98.973	92.686	95.047	92.502	92.401	94.654	111.416
Weighted power average	155.930	153.610	156.531	124.035	118.206	115.725	103.531	106.155	101.547	98.304	100.731	99.551	93.351	95.547	92.677	92.204	94.098	111.867
Geometric average	153.665	151.755	154.141	115.392	114.042	112.232	99.493	101.830	98.275	94.559	96.184	96.439	89.994	92.876	58.457	91.933	93.701	106.763
Weighted geometric average	150.932	151.203	153.518	116.764	115.235	113.309	100.483	102.796	99.042	95.232	97.198	96.722	90.264	93.164	74.601	91.777	93.085	107.960

ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

วิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัด		ค่าคะแนนรวม
1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging)	$\bar{X}_{Avg.} = \frac{\sum w_i X_i}{\sum w_i}$	110.046
2. ค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง (Power averaging)	$\bar{X}_{Power\ Avg.} = \left[\frac{1}{\sum w_i}\left(\sum w_i X_i^2\right)\right]^{\frac{1}{2}}$	111.416
3. ค่าเฉลี่ยพหุคูณ (Multiplicative averaging)	$\bar{X}_{Geo\ Avg.} = \left(\prod X_i^{w_i}\right)^{\frac{1}{\sum w_i}}$	106.763

2.1.3 ประเด็นอภิปราย

ประเด็นที่เสนอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
ตัวชี้วัดภาวะโภชนาการปกติของประชากร	สป.สธ.ให้ใช้แหล่งข้อมูลของ สป.สธ. ดีกว่า เพราะคาดว่าจะมีข้อมูลที่ครบถ้วนมากกว่า
ตัวชี้วัดร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	กรมสุขภาพจิตขอเปลี่ยนเกณฑ์มาตรฐาน จากปี 2570 เดิมกำหนดให้คนไทยมีสุขภาพจิตดีร้อยละ 90 ขอเปลี่ยนเป็น ปี 2570 คนไทยมีสุขภาพจิตดี ร้อยละ 85
คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	ศูนย์คุณธรรม ขอเปลี่ยนเกณฑ์มาตรฐาน คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากขึ้นไป ขอเปลี่ยนเป็น “คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก”
สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	กองมาตรฐาน สป.พม. มีความกังวลคำว่า “กองทุนสวัสดิการชุมชน” อาจมีปัญหาเพราะว่าขอบเขตที่คิดว่ายังไม่ชัดเจน อีกทั้ง คำว่า “ได้รับรองมาตรฐาน” จุดนี้ก็ยังมีปัญหาอยู่ว่ามาตรฐานแบบไหน สำหรับหลักประกันที่เป็นสวัสดิการก็มีความหลากหลายเลย คิดว่าอาจจะวัดทั้งประเทศเป็นไปได้ยาก
จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวัน	สดช. แนะนำให้ใช้เป็น “คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ” (ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาหาข้อมูลการเก็บ ณ ปัจจุบัน พบว่า เก็บข้อมูล ปี 61, 63, และ 66)[10]
สัดส่วนขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ	กรมควบคุมมลพิษ แนะนำให้ปรับเป็นตัวชี้วัด “ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ” โดยคำว่าการจัดการอย่างถูกต้องหมายรวมถึงการจัดการขยะที่รีไซเคิลแล้วด้วย
ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศต่อประชากร	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เสนอให้เปลี่ยนชื่อเป็น “ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง”
จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	- กองมาตรฐาน สป.พม. มีความกังวลว่า “จำนวนอาสาสมัครแค่ไหนถึงจะดี และจะมีกรอบปริมาณการรับสมัครแค่ไหน ซึ่งต่อให้มีอาสาสมัครก็อาจจะไม่มั่นใจได้ว่าการพัฒนานั้นจะดี และไม่ได้ยืนยันว่าผู้เป็น

[10] สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.). **การสำรวจการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ.** https://www.onde.go.th/view/1/Media_and_Information_Literacy/TH-TH

ประเด็นที่เสนอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม
	อาสาสมัครจะทำการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” - กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม ชี้แจงว่า “มีการรับสมัครสมาชิกทุก ๆ ปี โดยมีการเก็บสถิติ สำหรับผู้เป็นอาสามีหน้าที่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของหวงแหน บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตนเองให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้อย่างยั่งยืน”
ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	- กองมาตรฐาน สป.พม. มีความกังวลคำเดียวว่า “ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิต” ซึ่งเป็นคำที่ใหญ่มาก และไม่มั่นใจว่าที่แหล่งข้อมูลมาจากกระทรวงเดียวจะครอบคลุมภาพรวมทั้งประเทศได้ เพราะเกรงว่าจะสะท้อนแค่ประสิทธิภาพของหน่วยงานเดียวเท่านั้น ส่วนหน่วยงานอื่นที่ทำเรื่องนี้เหมือนกันแต่อยู่คนละกระทรวงอาจจะไม่ได้ถูกนับรวมในตัวชี้วัดนี้
จำนวนบุคลากรและแรงงานในภาคศิลปวัฒนธรรม	- กองมาตรฐาน สป.พม. มีความกังวลว่า “มันอาจจะสะท้อนผลกระทบที่ค่อนข้างผันผวน” เนื่องจากแรงงานเพิ่มขึ้นลดลงมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง หากจำนวนลดหรือเพิ่มมันอาจไม่ได้สะท้อนความสุขของคนก็ได้ จึงคิดว่ามีความสุ่มเสี่ยงมากที่จะให้ตัวชี้วัดนี้มาวัดความอยู่เย็นฯ
ผู้ประกอบการ ชุมชน และภาคีเครือข่ายสามารถนำข้อมูลและองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น	ผู้เข้าร่วมตั้งข้อสังเกตร่วมกันว่า “จำนวนการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของข้อมูลและองค์ความรู้ที่ผู้ประกอบการ ชุมชน และภาคีเครือข่ายนำไปต่อยอด” อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยของงบประมาณที่ได้รับ และเกรงว่าถ้าได้รับงบประมาณน้อยจำนวนการให้ความรู้และการนำไปใช้ก็จะน้อยตามลงไปด้วย หรือถ้าไม่ได้รับงบประมาณตัวชี้วัดนี้ก็อาจจะหยุดดำเนินการไป จึงคิดว่า เป็นตัวชี้วัดอาจต้องทบทวนเอาตัวอื่นมาแทน

ประเด็นการซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติม

ประเด็นคำถามที่ 1 จากที่วิทยากรเสนอกระบวนการวิธีการคำนวณดัชนีรวมมานั้น มีหลายค่า average และก็บอกว่ามันคล้าย ๆ กันใช่มั้ย ดังนั้นสุดท้ายแล้วควรจะเลือกแบบอะไรครับ

ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ณ ขณะนี้ยังไม่ได้เลือกว่าแบบใดดีที่สุด จึงขออนุญาตแสดงเป็นทางเลือกไว้ เพื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวของข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวโน้ม โดยดูจากหากได้เส้นธรรมดาจะใช้เป็นค่าเฉลี่ยธรรมดาได้ แต่ถ้าข้อมูลเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นเส้นโค้งหรือคิฟวี่คงต้องพิจารณาการแอดดูเกรดเดต้าบนวิธี power หรือ Geometric mean ค่ะ

ประเด็นคำถามที่ 2 ในเรื่องของตัวเลขที่แสดงมาเป็นตัวอย่าง แต่ตั้งแต่ปี 2550 - 2556 ที่มันดูต่ำลงมาก เป็นเพราะว่าเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละปีมันเปลี่ยนไปด้วยหรือเปล่า?

ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า เกณฑ์มาตรฐานเราจัดไว้เป็นเกณฑ์เดียวในแต่ละปีมิได้เปลี่ยนเกณฑ์แต่อย่างใด หากแต่ที่เห็นข้อมูลตัวอย่างเป็นเช่นนี้ แสดงว่า ข้อมูลมีความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน อาจเพราะบางครั้งตัวชี้วัดเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญเป็นช่วง ๆ ฉะนั้น จึงต้องขออนุญาตว่าการพิจารณาต้องดูในช่วง 10 ปีย้อนหลัง มันจะสะท้อนภาพของปัจจุบันได้ชัดเจนกว่าที่จะย้อนข้อมูลไปไกลมาก ๆ

ประเด็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการกำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐาน ยกตัวอย่างเช่น ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่มีการใช้ค่าเฉลี่ยหารค่าบาร์ออกมา หากเกิดอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าแย่กว่าความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั่วไป แต่ไม่ได้บอกว่าต้องมีค่าเฉลี่ยเท่าไรถึงจะดี เนื่องจากลักษณะธรรมชาติในข้อมูลที่นำมาใช้มีการผสมตัวชี้วัดทั้งเชิงบวกและเชิงลบเพื่อให้เกิดน้ำหนักของตัวชี้วัด ที่ไม่ได้ให้น้ำหนักไปในเชิงใดเชิงหนึ่งมากกว่ากัน ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงค่าเกณฑ์มาตรฐานจึงไม่อาจบอกได้ชัดไปว่าควรเป็นเท่าไรถึงจะดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์โลกมีความเปลี่ยนแปลงจนไม่อาจรับประกันได้ว่าจะดำเนินการให้ไปถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงใช้การดูแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของผลที่ดัชนีรายงานออกมาเป็นค่าเฉลี่ยควบคู่กับการพิจารณาสถานการณ์ที่แสดงถึงความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวคือ

> “การดูแนวโน้มเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้วหรือในอนาคตข้างหน้าว่ามันจะเป็นยังไง แต่ถ้าหากว่าเกิดตั้งไว้ว่าต้องดีขึ้นตลอดเลย สุดท้ายค่าของมันคือเท่าไหร่ จึงคิดว่าการทำดัชนีประเภทอย่างนี้มันพูดอย่างนั้นไม่ได้ จะบอกว่ามันดีที่สุดต้องเป็นเท่านั้นมันพูดไม่ได้ แต่จะบอกได้แค่ว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่า “แย่” จังหวัดต้องเร่งพัฒนาในเรื่องเหล่านั้น”

สำหรับวิธีการทบทวนดัชนีความมั่นคง คือการหาความบาลานซ์ของข้อมูลทั้งเชิงบวกและเชิงลบนอกจากเรื่องค่าถ่วงน้ำหนักแล้ว ก็ยังมีค่าเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาประยุกต์ใช้ กล่าวคือ

> “บางเรื่องมันมีค่ากลางของมันตอนที่เราจะแปลงข้อมูลออกมา แล้วมาทำทุกอย่างให้มันเป็นค่าเฉลี่ย จึงต้องคิดอีกชั้นหนึ่งก่อน โดยคิดจากค่ากลางก่อน ถึงจะนำไปเปรียบเทียบกับตัวค่าเฉลี่ย เพราะว่าที่ผ่านมาทุกอย่างเอามาเป็นค่าเฉลี่ยหมด ทำให้ผลไม่สะท้อนกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในเรื่องนั้น ๆ เลยมีความเป็นไปได้ยาก จึงขออนุญาตแลกเปลี่ยนว่า มันไม่มีเป้าสุดท้ายว่าเท่าไรถึงจะดี แต่ถ้ามันมีสถานการณ์นี้เกิดแล้วส่งผลต่อดัชนีประเภทนี้ นั่นคือปัญหาที่แสดงว่าได้ว่าต่ำ แปลว่าแย่ เว้นเสียแต่บางเรื่องที่มันมีค่ากลางกำหนดไว้แล้ว”

ประเด็นคำถามที่ 3 จากในตัวชี้วัดองค์ประกอบด้านธรรมาภิบาลที่พิจารณาตามเอกสารนั้น ดูว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก แล้วก็รู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ได้มีการรวบรวมดัชนีเรื่องเกี่ยวกับการเมือง หรือว่าการมีส่วนของประชาธิปไตย หรือพรรคขึ้นมา ทีนี้ในส่วนที่ยังมีความสงสัยอยู่ก็คือว่า ถ้าในอนาคตหรือว่าในการศึกษาครั้งต่อไป มีความเป็นไปได้ไหมที่จะมีการรวบรวมดัชนีที่มันเป็นตัวชี้วัดสากล โดยให้มีการเก็บเรื่ององค์กรระหว่าง

ประเทศ เพราะว่าบางครั้งนักลงทุนหรือว่าต่างชาติมองประเทศไทย จะใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้ในการมองการลงทุนด้วย ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของคนไทยด้วยเหมือนกัน

ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ชี้แจงว่า มีแนวโน้มความเป็นไปได้ที่เดียวที่จะมีการทำการรวบรวมดัชนีเนื่องจากเดี๋ยวนี้แม้แต่เวลาเขาดูเรื่องการมาลงทุนอย่างดัชนีที่ พม. ดูแลก็ถูกนำมาพิจารณาแล้วว่ามีประโยชน์ที่กระทบ ESG (Environmental, Social, and Governance) อันเป็นกระบวนการที่ช่วยกำหนดหรือปรับปรุงการดำเนินงานทางธุรกิจให้มีความยั่งยืนต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หากไม่มีการแสดงผลเหล่านี้การลงทุนอาจไม่ได้ถูกพิจารณา

2.1.4 ข้อสรุป

ตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุม

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ				
องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 ร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง				
(1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี				
1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (HDC). งานโภชนาการ.	https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=46522b5bd1e06d24a5bd81917257a93c	56-66	
(2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว				
2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (HDC). รายงานการตายตาม 298 กลุ่มโรค(hospital base).	https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=formated/death298.php&cat_id=491672679818600345dc1833920051b2&id=b4ea22252bb533f3f9225dfcab83d43a	50-66	
(3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว				
3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	สารประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?order=&search=อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด&impt_side=&impt_branch=300&impt_group=0&impt_subgroup=&year=&announcement_date=	53-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
(4) ประเด็นวัดด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์				
4. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **รายงานประจำปี กรมสุขภาพจิต.**	https://dmh.go.th/report/dmh/rpt_year/	64-66	
5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	กรมสุขภาพจิต. อัตราการฆ่าตัวตาย, ศูนย์เฝ้าระวังป้องกันการฆ่าตัวตาย.	https://suicide.dmh.go.th/report/suicide/download/	50-63	ขอข้อมูลเพิ่ม
(5) ประเด็นวัดด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม				
6. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). ดัชนีชี้วัดคุณธรรม.	https://datacat.moralcenter.or.th/dataset/cmp66_0101/resource/27f3bc3a-1c50-4b57-9c84-699958110896	64-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ				
(6) ประเด็นวัดด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย				
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ	สำนักทดสอบทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). ผลสอบระดับประเทศ NT ของชั้น ป.3; สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น ป.6 และ ม.3	คะแนน NT: http://180.180.244.46/NT/ExamWeb/FrLogin.aspx?ReturnUrl=%2fNT%2fExamWeb%2f; คะแนน O-NET: http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx	60-66	
8. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ภาวะการทำงานของประชากร.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u	53-66	
(7) ประเด็นวัดด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
9. ครัวเรือนที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. เอกสารรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2566	https://rdic.cdd.go.th/bmn-service	66	
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม				
องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า				
(1) ประเด็นวัดด้านมีการจ้างงาน				
1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ภาวะการทำงานของประชากร.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u	50-66	
(2) ประเด็นวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน				
2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ภาวะการทำงานของประชากร; สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u (ภาวะการทำงานของประชากร) และ https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC (สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน)	50-66	
(3) ประเด็นวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน				
3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=306 (จำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม)	55-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม				
(4) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
4. ค่า Gini ของรายได้	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย.	https://www.nesdc.go.th/more_news.php?cid=941&filename=index	55-65	ขอข้อมูลเพิ่ม
(5) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน				
5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC	50-66	
(6) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์				
6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ภาวะการทำงานของประชากร	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u	50-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ				
(7) ประเด็นวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน				
7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC	50-66	
8. สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน (debt service coverage ratio : DSCR)	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC	50-66	
(8) ประเด็นวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน				
9. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน: การเข้าถึงแหล่งเงินกู้.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC	50-66	
(9) ประเด็นวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย				
10. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน: การครอบครองที่อยู่อาศัย.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC	50-66	
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม				
องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
(1) การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม				
1. จำนวนประชาชนที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ	ตัวชี้วัดที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	ทุกหน่วยงาน		ขอข้อมูล
2. จำนวนประชากรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online	ตัวชี้วัดที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สบศ. / ศก. / สป.วธ. / สวธ. / สศร. / หภ. / สมศ. (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ / กรมศิลปากร / สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมส่งเสริมวัฒนธรรม / สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย / หอภาพยนตร์ / สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)		ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 ให้เป็นตัวชี้วัดเดียว 1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	กรมศิลปากร. **รายงานผลการดำเนินงานของกรมศิลปากร ระบบพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง**	http://www.virtualmuseum.finearts.go.th, ระบบอุทยานประวัติศาสตร์เสมือนจริง http://virtualhistoricalpark.finearts.go.th/	51-66	
(2) ทรัพย์สินทางปัญญา (หน่วยงานลงความเห็นให้ยุบรวมกับประเด็นการวัดการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม)				
3. อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา	ตัวชี้วัดที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สป.วธ. / สวธ. / สศร. / ศก. (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมส่งเสริมวัฒนธรรม / กรมศิลปากร)		ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. รายงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำปี	รายงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำปี	52-66	

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม				
(2) การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน				
4. จำนวนประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทยและปฏิบัติตนสะท้อนความเข้าใจ ความเคารพ และยอมรับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรอายุ 13 ปี ขึ้นไป	ตัวชี้วัดที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). ผลดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทย	สป.วธ / ศน. / ศคธ. / ศมส. (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมการศาสนา / ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) / ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผลดัชนีชี้วัดคุณธรรม (Moral Index) คนไทย. https://datacat.moralcenter.or.th/dataset/cmp66_0101	64-66	ขอข้อมูล
5. ระดับความสำเร็จในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อป้องกันปัญหาอคติทางวัฒนธรรม หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 6. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์	ตัวชี้วัดที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	สป.วธ / ศน. / ศคธ. / ศมส. (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมการศาสนา / ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) / ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	-	ขอข้อมูล
5. ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ตัวชี้วัดที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สป.วธ / ศน. / ศคธ. / ศมส. (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมการศาสนา / ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) / ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)		ขอข้อมูล

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	กรมการศาสนา. รายงานผลการดำเนินงานของกรมการศาสนา	รายงานผลการดำเนินงานของกรมการศาสนา	66	
องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม				
(4) การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม				
7. ร้อยละของแหล่งเรียนรู้และพื้นที่สร้างสรรค์ที่ได้รับการบำรุงรักษาและพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานและหลักวิชาการ	ตัวชี้วัดที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สบศ. / ศก. / สป.วธ. / สวธ. / สศร. / หภ. / สมศ. (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ / กรมศิลปากร / สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมส่งเสริมวัฒนธรรม / สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย / หอภาพยนตร์ / สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)		ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	กรมศิลปากร. รายงานผลการดำเนินงานของกรมศิลปากร	รายงานผลการดำเนินงานของกรมศิลปากร	66	
หน่วยงานลงความเห็นให้เพิ่มตัวชี้วัด 7. จำนวนการรับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับ UNESCO และการควบคุมดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย (นับสะสม)	รายงานผลการดำเนินงานของกรมศิลปากร และรายงานผลการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม World Heritage Convention unesco และ Intangible Cultural Heritage	World Heritage Convention unesc: https://whc.unesco.org/en/list Intangible Cultural Heritage: https://www.unesco.org/en/intangible-cultural-heritage	50-66	
(5) การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
8. จำนวนบุคลากรและแรงงานในภาคศิลปวัฒนธรรม	ตัวชี้วัดที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สบศ. / ศก. / สป.วธ. / สวธ. / สศร. / หภ. / สมศ. (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ / กรมศิลปากร / สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม / กรมส่งเสริมวัฒนธรรม / สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย / หอภาพยนตร์ / สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)		ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	สำนักงานศิลปวัฒนธรรม ร่วมสมัย. **รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.**	https://www.rcac84.com/virtual-tour-new/	58-66	
9. ผู้ประกอบการ ชุมชน และภาคีเครือข่ายสามารถนำข้อมูลและองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (2566-2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม	สป.วธ. (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม)		ขอข้อมูล
หน่วยงานลงความเห็นให้เปลี่ยนตัวชี้วัด 9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนา ต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) https://www.cpotshop.com/product/	64-66	
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย				
องค์ประกอบย่อยที่ 4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ				
(1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.). สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง.; รายงานโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม ประจำปี.	https://datagov.mot.go.th/dataset/otp_65_03,	60-65	ขอข้อมูล
(2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข				
2. สถิติชีพ (อัตราการเกิดมีชีพต่ออัตราการตาย)	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. สถิติสาธารณสุข.	https://spd.moph.go.th/public-health-statistics/	50-65	ขอข้อมูล
(3) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา				
3. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	International Institute for Management Development: IMD. World Digital Competitiveness Index Infrastructure: Education	https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/TH/wcy	50-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน				
(4) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น				
4. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวภาพรวมในแต่ละมิติระดับ ภาพรวมระดับประเทศ	stat.thaifamily.in.th/GaugeReports/frmViewReportParameters_New02.aspx	58-66	
(5) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง				
5. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). ข้อมูลกองทุนสวัสดิการ.			ขอข้อมูล
(6) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน				
6. จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.). รายงานประจำปี Thailand Digital Outlook.		65-66	
หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด (สดช.เสนอให้เปลี่ยนเป็น) 6. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.). การสำรวจการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ.	https://www.onde.go.th/view/1/Media_and_Information_Literacy/TH-TH	61, 63, 66	ขอข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
(7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด				
7. จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมดต่อประชากร 100,000 คน หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 7. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม (เฉพาะฐานความผิด 1) ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ 2) ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 3) ฐานความผิดพิเศษ: พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์).	http://thaicrimes.org/crimestat/	50-66	
8. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน	กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย หมายเหตุ: การสำรวจข้อมูลครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน เริ่มต้นในปี 2566	https://rdic.cdd.go.th/bmn-service	66	
(8) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย				
9. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 9. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย.	https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/iM	50, 54, 57, 60, 64 (สำรวจ 3 ปี/ครั้ง)	ขอข้อมูล
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน				
องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม				
(1) ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม				
1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานตัวชี้วัด ปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (2554-2565).	http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/94	54-65	ขอข้อมูล

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
2. ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องต่อปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 2. ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย.	https://www.pcd.go.th/publication, www.oic.go.th/INFOCENTER3/ifunc_list.asp?i=D9.%3AN.664&b=1&t=@&d=ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	57-66	
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ($GgCO_2eq$)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย จำแนกตามสาขาการปล่อยก๊าซ”. การปล่อยและกักเก็บก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย.	https://data.go.th/dataset/gdpublish-ccmcdatabase1	50-62	ขอข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี				
(2) ประเด็นวัดด้านคุณภาพอากาศ				
4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. จำนวนผู้ป่วย (คน) และจำนวนป่วยรายโรค (ครั้ง) จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ, **การป่วยด้วยโรคจากมลพิษทางอากาศ.**	https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?&cat_id=9c647c1f31ac73f4396c2cf987e7448a&id=ffce687efcb5268eb4189a9c929bb9f4	63-66	
(3) ประเด็นวัดด้านคุณภาพดิน				
5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. **อัตราป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช.**	https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=pformated/format1.php&cat_id=f16421e617aed29602f9f09d951cce68&id=46914a29aebb9e55230cc408f59f2d39	56-66	
(4) ประเด็นวัดด้านคุณภาพน้ำ				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
6. คุณภาพน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานตัวชี้วัด “คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (2552-2565).”	http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/116	52-65	ขอข้อมูล
องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
(5) ประเด็นวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ				
7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม. **ระบบงานเครือข่าย ทสม.**	https://datacenter.dcce.go.th/nevt/report/member-source/	57-66	
8. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ศูนย์ข้อมูลสาธารณภัย. ข้อมูลย้อนหลัง2556-2565.	https://datacenter.disaster.go.th/datacenter/cms/8676?id=42311	56-65	ขอข้อมูล
(6) ประเด็นวัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานตัวชี้วัด "พื้นที่ป่าไม้.”	http://env_data.onep.go.th/reports/subject/view/100	56-65	ขอข้อมูล
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล				
องค์ประกอบย่อยที่ 6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย				
(1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย				
1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	สถาบันของพระปกเกล้า. การประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย : จับชีพจรประชาธิปไตยไทย.	https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/1432?category=&search=ชีพจร	60-65	ขอข้อมูล

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
2. สัดส่วนของเรื่องร้องเรียนประเภทการเมืองที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานประจำปีงบประมาณ.	https://www.opm.go.th/opmportal/index.asp?pageid=1557&parent=1557&directory=13095&pagename=content1	51-66	
3. สัดส่วนของเรื่องร้องเรียนประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับข้อยุติต่อประเภทเรื่องทั้งหมด หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานประจำปีงบประมาณ.	https://www.opm.go.th/opmportal/index.asp?pageid=1557&parent=1557&directory=13095&pagename=content1	51-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 6.2 นิติธรรม				
(2) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม				
4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	สำนักงานกิจการยุติธรรม. ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.	https://www.oja.go.th/jpi2/	61-66	
(3) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า				

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	ช่องทางของแหล่งข้อมูล	มีข้อมูลตั้งแต่ปี	ขอข้อมูล
5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และรับข้อคิดเห็นที่ได้ข้อยุติต่อจำนวนเรื่องทั้งหมด (ไม่รวมข้อร้องเรียนการเมือง โครงการและนโยบาย) หน่วยงานขอเปลี่ยนชื่อตัวชี้วัด 5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานประจำปีงบประมาณ.	https://www.opm.go.th/opmportal/index.asp?pageid=1557&parent=1557&directory=13095&pagename=content1	51-66	
6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	Transparency International. Corruption Perceptions Index	https://www.transparency.org/en/cpi/2023	50-66	
องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ				
(4) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม				
7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	สำนักงานกิจการยุติธรรม. ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.	https://www.oja.go.th/jpi2/	61-66	
(5) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์				
8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.).			ขอข้อมูล
(6) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส				
9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	สำนักงาน ป.ป.ช. การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ.	https://itas.nacc.go.th/report/rpt0101?year=2022&isPublic=True	62-66	

2.1.5 รูปบรรยากาศการประชุม

3. กิจกรรมสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล

3.1 ประชุมครั้งที่ 15 กิจกรรมสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล: วันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

3.1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 49 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 10 คน ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 31 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 8 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 10 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นายอภิวัฒน์ วัฒนพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นางสาวพิมพ์นภัสสรา หงส์จ้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
9. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10. นายบุญญรัตน์ คงรวมญาติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม (จำนวน 31 คน)

1) สำนักนายรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.)

1. พ.ท.ญาณินทร์ สุรพันธไพโรจน์ ผอ. ฝ่ายขับเคลื่อนและบริหารแผนยุทธศาสตร์

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

2. นางจุฑามาศ ศิริชัยสุทธิกร ผู้อำนวยการส่วนแผนและประเมินผล
3. นางสาวธนิถา สวนเศรษฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

2) กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์ข้อมูลสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. นายกรกฎ วัชรกุลปรีชาชาติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. ว่าที่ร้อยตรีพัฒนพงษ์ ไชยปาล นักนิเวศวิทยา

3) กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (สพฐ.)

5. นางณัฐา เพชรนู รองผู้อำนวยการสำนัก

4) กระทรวงสาธารณสุข

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6. นางสาวสรชา แสงจันทร์ทิพย์ นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ
7. นางสาวภาวิณี ทุมเกษตร นักวิชาการสถิติ
8. นายเกียรติศักดิ์ กาญจนรงค์ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

9. นางสาวจันทิพย์ ภูริทัตกุล นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ

กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

10. นางสาวพัชริน คุณค้ำชู นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
11. นางรัตน์ติกาล วาเพชร นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

5) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

12. นางสาวพัชรนันท์ อมรดลพิพัฒน์ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

13. นายภาณุ ชูช่วง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

14. นายฉัตรเทพ จุลวัฒน์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

6) กระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

18. นางสาวอรุณโรจน์ ชูสกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
16. นางสาวพิชามญชุ์ วงศ์อาษา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

7) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ

17. นางสาววิชชุลดา อิ่นแก้ว นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
18. นายธรรมรงค์ ตั้งซ้าย นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

19. นายอาวุธ สงกะมิลินท์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

20. นายฉัตรชัย อินต๊ะทา นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

8) กระทรวงแรงงาน

กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม

21. นางสาวพภิญญาณ์ เตียวรวิกานต์ นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

9) กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

22. นายปรัชญา ศรีสัตยเสถียร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
23. นายสรายุทธ นามเสน นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

10) องค์การมหาชน

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

24. นางสาวเปรมกมล สมใจ นักวิชาการ

25. นางสาวฮาลีหม๊ะต์ สาและอารง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

26. ดร. ทรายทอง พวกสันเทียย รองผู้อำนวยการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

27. นางสาวมุทิตา ภู่บัว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

11) หน่วยงานอิสระ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

28. พ.ต.อ.หญิง อรวินท์ เซ่งไพเราะ ผกก.วป.ผอ.

29. ว่าที่ พ.ต.ต.หญิง จิตรประภา พะยอมใหม่ สว.วป.ผอ.

13) มหาวิทยาลัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

30. นายวิชิต เพ็ชรดี ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน

มหาวิทยาลัยมหิดล

31. รศ. ดร.มนสิการ กาญจนะจิตรา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ
2. ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี อาจารย์ประจำคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
3. นางสาวกนกพร ดวงเสาร์ นักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ นักวิจัย
5. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
6. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาวรัตนวลี เทียมผล ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย

3.1.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดประชุมครั้งนี้ เพื่อสรุปประเด็นและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานในการจัดเก็บข้อมูล โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเพื่อหารือเกี่ยวกับข้อมูลตัวชี้วัด แหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงลักษณะการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่คณะที่ปรึกษาได้มีการจัดทำมีความถูกต้องหรือไม่

ทั้งนี้ในการจัดประชุมครั้งนี้ ยังเป็นการยืนยันข้อมูลที่นำมาจัดทำตัวชี้วัดในแต่ละตัวว่ามีความถูกต้องหรือไม่ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักมีความถูกต้องหรือไม่ หลังจากนั้นทางคณะที่ปรึกษาจะจัดทำการคำนวณข้อมูลและนำเสนอข้อมูลผ่านการจัดประชุมเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ต่อไป

ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว นำเสนอว่า ในการจัดทำดัชนีฯ มีกรอบแนวคิดที่คณะที่ปรึกษาใช้คือ กรอบของมาสโลว์ ที่ว่าด้วยความต้องการชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับขั้น โดยคณะที่ปรึกษานำมามองในลักษณะของสังคม ฉะนั้น สังคมจะมีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นไปเรื่อย ๆ ตามกรอบของมาสโลว์ อันเป็นฐานในการตั้งต้นของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ประกอบกับแนวทางการศึกษากรณีของต่างประเทศ และใช้กรอบแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นำมามองสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในช่วงของการพัฒนาประเทศ โดยดัชนีนี้เน้นการวัดผลสะท้อนว่ามีอะไรเกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ประเด็นหลักที่ใช้คือ กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจแบบ BCG โมเดล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และความสามารถในการล้มแล้วลุกไว (Resilience)

ในการประชุมหลาย ๆ ครั้งที่ผ่านมา ผู้เข้าร่วมประชุมและคณะที่ปรึกษาต่างมองความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ประกอบไปด้วย 6 มิติ ในช่วง 5 ปี ข้างหน้า คือ มิติการมีสุขภาวะที่ดี ทั้งกาย ใจ ปัญญา มิติการมีเศรษฐกิจที่เป็นธรรมและเข้มแข็ง โดยไม่ได้เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เน้นเรื่องความทั่วถึงและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เมื่อเศรษฐกิจประสบกับวิกฤติมีโอกาสการฟื้นคืนขึ้นมาได้ ต่อมามิติสังคมเป็นธรรมและปลอดภัย มิใช่เพียงเรื่องของอาชญากรรมหรือการทำร้ายร่างกาย หากแต่เป็นเรื่องความปลอดภัยในแง่ของการมีที่ยืนบนสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ต่อมา มิติสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยตอบโจทย์การพัฒนาเรื่อง BCG โมเดล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ถัดมาเป็นมิติทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่ใช่แค่นโยบายการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์เท่า แต่ยังหมายรวมถึงทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายในการมีส่วนช่วยสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข และมิติสุดท้ายเป็นเรื่องธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ เนื่องจากคณะที่ปรึกษาวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยจัดให้แกนกลางจึงเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลจึงเริ่มจากสุขภาวะ ซึ่งการสุขภาวะที่ดีจะงอกงามและเติบโตได้ในสังคมที่เป็นธรรม ปลอดภัย มีเศรษฐกิจที่มั่นคง และมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ท้ายสุดจึงจะอยู่ในกรอบของสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน และมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมในระดับประเทศ จึงเป็นวงโคจรซ้อนกันทั้ง 3 วง ประกอบสร้างเป็นเครื่องมือในการใช้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยภาย ในภาพรวมเป็นระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า

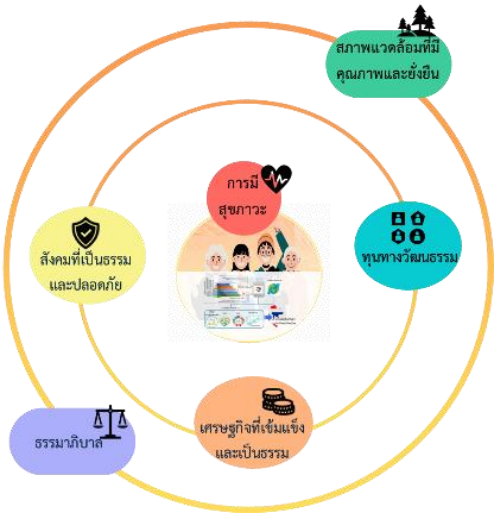

โดยองค์ประกอบหลักจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย 18 องค์ประกอบย่อย โดยใช้สูตร 6X3 กล่าวคือในแต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อย 3 ตัวเท่า ๆ กัน ที่ต้องใช้วิธีการเช่นนี้ เนื่องจากในเชิงเทคนิคของ UNDP ชี้ให้เห็นหลักการสร้างดัชนี ว่าควรทำให้องค์ประกอบย่อยเท่ากัน อันจะช่วยลดทอนการถ่วงน้ำหนัก และใช้การทำค่าเฉลี่ยได้ เมื่อใดก็ตามที่ทำการถ่วงน้ำหนักมาก ๆ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ดัชนีจะเพี้ยนไป ฉะนั้น เมื่อถ่วงน้ำหนักจึงให้ถ่วงปลายทางที่สุดจึงจะเหมาะสมกว่า ลักษณะคล้ายคลึงกับที่สำนักงานสถิติทำการถ่วงน้ำหนักระดับครัวเรือน หรือถ่วงน้ำหนักระดับประชาชน เนื่องจากการถ่วงหลายชั้นจะลดการอคติลงได้

ดังนั้น หากเป็นไปได้ให้ใช้หลักการเฉลี่ย โดยพยามทำให้องค์ประกอบย่อยมี 3 มิติ หรือ 4 – 5 มิติเท่ากัน เมื่อใช้หลักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาเป็นเป้าหมายในการถ่วงน้ำหนัก ในมิติของการพัฒนาการให้ความสำคัญกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไปจะส่งผลต่อทิศทางในระยะยาว เช่น เดิมให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจที่เติมโต GDP ต้องเพิ่ม 5 – 8 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้คนมีความทุกข์และเครียดมาก หากออกแบบตั้งแต่ต้นให้สมดุลจะไม่ก่อให้เกิดความเครียดในสิ่งเหล่านั้น บทเรียนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาประเทศทั้งโลกคือเมื่อให้น้ำหนักอะไรสำคัญกว่าอะไร สุดท้ายย่อมส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลทั้งของคน สิ่งแวดล้อม และสิ่งต่าง ๆ ฉะนั้น กระบวนการจัดทำดัชนีฯ ชั้นล่างสุด ตัวชี้วัดถ่วงน้ำหนักไม่เท่ากันได้ แต่เมื่อนำมาถึงองค์ประกอบย่อยต้องให้เป็นการเฉลี่ยที่สะท้อนว่าทุก ๆ ด้านของสิ่งที่จะวัด มีคุณค่าต่อสังคมและประชาชนเท่า ๆ กัน ไม่เช่นนั้นแล้วจะไม่เกิดการพัฒนาที่สมดุล กล่าวโดยสรุปว่าเหตุใดจึงใช้องค์ประกอบย่อย 3 ประกอบในแต่ละด้าน เพื่อเป็นที่มาว่าทำไมบางท่านที่มาเห็นองค์ประกอบย่อย 5 ตัว แต่สุดท้ายจึงยุบรวมให้เหลือ 3 ตัว นั่นก็เพื่อให้สะท้อนทิศทางทางวิชาการที่กล่าวถึงในข้างต้น

สำหรับการนำข้อมูลมาประกอบในการชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมกรุณาแนะนำตัวชี้วัด และกรอบแนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาใช้ โดยการวัดนี้ไม่ได้หมายถึงการวัดความสำเร็จของหน่วยงาน เพียงแต่หน่วยงานเป็นผู้ดูแลฐานข้อมูลเท่านั้น แต่ที่เลือกใช้ตัวชี้วัดของหน่วยงานเพื่อดูทิศ

ทางการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อคนและระบบโดยร่วมของสังคม โดยตัวเลขที่ใช้ดูเป็นปีฐาน เพื่อดูแนวโน้มการขึ้นลงในลักษณะการบอกทิศทาง ตั้งแต่ปีปัจจุบันไปจนถึง 5 ปีข้างหน้า ว่ามีทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ กล่าวโดยถึงที่สุดแล้วดัชนีนี้จะช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาประเทศเป็นหลักนั่นเอง

เมื่อคณะที่ปรึกษาดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จะมีลักษณะข้อมูลหลาย ๆ แบบจำแนกได้ คือ 1) เก็บข้อมูลตามภารกิจหลักของหน่วยงานเจ้าของข้อมูล เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญมากที่สุด และ 2) เป็นข้อมูลที่มั่นใจว่าในช่วง 5 ปีข้างหน้ามีการจัดเก้บข้อมูลต่อเนื่อง อย่างน้อยปีเว้นปี

ประเด็นที่ 1 การเก็บตามภารกิจหลักของหน่วยงานเจ้าของข้อมูล เพราะว่าโดยหลักแล้วหน่วยงานเจ้าของข้อมูล คือ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นเป็นที่สุด เป็นแหล่งที่เชื่อถือได้ระดับสากลที่สุดแล้ว ฉะนั้นเวลาเก็บจะใช้ภารกิจของหน่วยงานในการจัดเก็บ

ประเด็นที่ 2 ต้องเป็นข้อมูลที่มั่นใจว่าในช่วง 5 ปีข้างหน้า มีการเก็บต่อเนื่องอย่างน้อยปีเว้นปี แม้ว่ามีหลายท่านกรุณาแนะนำเรื่องข้อมูล เพียงแต่ยังเป็นงานวิจัยที่ทำขึ้นมาเท่านั้น ซึ่งมีความเสี่ยงสูงว่าปีต่อไปอาจจะไม่ได้ทำอีก หรือไม่มีความต่อเนื่องในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า เมื่อพอมาใช้วัดอาจก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลจึงไม่สามารถใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ตัววัดบางตัวที่กำหนดขึ้นในขณะนี้อาจไม่ใช่ตัวชี้วัดที่ดีที่สุด แต่ต้องยอมรับภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัด ทว่าตัวชี้วัดนั้นกลับมีนัยสำคัญของเส้นทางผลกระทบ (impact pathway) ยกตัวอย่างเช่น เรื่องของสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าตัวตายสำเร็จ อาจจะไม่ใช่การสะท้อนคนฆ่าตัวตายทั้งหมด เพราะว่ามีคนพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่มีคดี หรือเรียกว่า Extreme statistic คือ คนที่ไม่ไหวแล้วจริง ๆ ซึ่งเป็นที่สุดของที่สุดของสถานการณ์นั้น ถ้าจำนวนคนที่ไม่ไหวแล้วจริง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นแสดงว่าสังคมมันแย่ จึงไม่ใช่การวัดโดยใช้ตัวเลขที่ถูกต้อง เพียงแต่ต้องการ Proxy หรือตัวแทนที่สะท้อนทิศทางการเปลี่ยนแปลง หรือการใช้ข้อมูลต่างประเทศเรื่องของการที่มีการสำรวจเรียกว่า Value Survey เป็นเรื่องของประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงความเห็นของตัวเอต่อความรู้สึกปลอดภัยในสังคมที่ดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งไม่ได้สะท้อนทั้งหมดของความปลอดภัยในพื้นที่ทางสังคม แต่พอจะสะท้อนสิ่งที่เห็นได้ ฉะนั้นศาสตร์ในการสร้างตัวชี้วัดจะมี 2 แบบ ถ้าเป็นตัวชี้วัดที่วัด Performance ของหน่วยงาน ต้องเป็นตัวที่อยู่กับฟังก์ชันของหน่วยงานโดยตรง เรียกว่าแบบ Performance indicator ส่วนอีกตัวหนึ่งคือแบบ Development indicator เป็นตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนาที่ขอให้เป็นตัวที่ล้อกับมิติที่สนใจก็ถือว่านำมาใช้ได้

ประเด็นที่ 3 การเก็บหลังจากนี้ในอีก 5 ปี ยังจะเก็บด้วยหน่วยงานเดิมไม่มีการเปลี่ยนหน่วยงาน เพราะว่าความแม่นยำขึ้นอยู่กับ methodology ในการเก็บนั่นเอง

ประเด็นที่ 4 เนื่องจากการสำรวจ (survey) มีเหตุผลที่สำคัญคือเวลา Survey แล้วมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น โดยเฉพาะถ้าเกิด Survey ในทุกครั้ง โดยใน 5 ปีเกิดจ้างคน Survey แตกต่างกัน สูตรคำนวณก็แตกต่างกัน หรือแม้แต่ใช้สูตรเดียวกัน ทว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคนละคนแม้ว่าอยู่ในบ้านหลังเดียวกันก็ให้คำตอบที่แตกต่างกัน จึงพบว่ามีความเพี้ยนสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลและเชื่อมั่นว่าหน่วยงานเจ้าของข้อมูล คือ ผู้ที่มีความชำนาญการและใกล้ชิดกับข้อมูลนั้นมากกว่า ความสำคัญอีกอย่างคือ หน่วยงานทำงานแล้วเกิด impact กับประชาชน การใช้ข้อมูลหน่วยงานตรงนั้นยิ่งมีสำคัญ

ลำดับถัดมา ผศ. ดร.ธิฏิรัตน์ พิมลศรี นำเสนอขั้นตอนของการคำนวณดัชนีฯ โดยไม่ว่าจะเป็นระดับสากลหรือระดับประเทศก็ตาม กระบวนการในการจัดทำ Composite Index มี 4 กระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การหารูปแบบของข้อมูลหรือเรียกว่า functional form ของข้อมูลว่าหน้าตาของข้อมูล ณ ปัจจุบัน ว่าข้อมูลมีหน้าตาเป็นอย่างไร อยู่ในรูปร้อยละ อัตราส่วน หรือข้อมูลเป็นจำนวน ซึ่งจำเป็นต้องมีการ transform ข้อมูลก่อนนำไปคำนวณค่าคะแนนของตัวชี้วัดนั้น ๆ

กระบวนการที่ 2 การให้ค่าคะแนนว่าตัวชี้วัดนั้นได้อย่างไร การให้ค่าคะแนนของตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับว่าลักษณะของการคำนวณค่าคะแนนในที่นี้ มาจากเทคนิคอะไรได้บ้าง และมีวิธีการในการคำนวณอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือสิ่งที่มีอยู่เป็นมาตรฐาน

กระบวนการที่ 3 การรวมค่าคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นคะแนนองค์ประกอบหลักต่าง ๆ ทั้ง 6 องค์ประกอบ รวมขึ้นมาเป็นคะแนนดัชนี อันประกอบเป็นดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมไทย ในการรวมคะแนนขึ้นมานั้น แน่นอนว่ากระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญคือ การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก โดยจะกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักกันแบบใด

สำหรับการเลือกรูปแบบของฟังก์ชัน มีความหมายคือ การศึกษาว่าข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการคำนวณค่าดัชนีเป็นข้อมูลมีลักษณะแบบไหน หาข้อมูลเป็นร้อยละ ข้อมูลเป็นอัตราส่วน หรือข้อมูลเป็นจำนวนคน แน่นอนว่าข้อมูลที่มีรูปแบบแตกต่างกัน เวลาที่นำมาคำนวณคะแนนย่อมมีวิธีการที่แตกต่างกัน สิ่งที่นำมาใช้ในการพิจารณาต่อ คือ จะกำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างไร สำหรับโครงการนี้การกำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐานมี 2 วิธีหลักๆ ได้แก่

วิธีที่ 1 คือ ดูว่าตัวชี้วัดมีความเกี่ยวข้องกับพันธกิจหรือภารกิจของหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบอยู่แล้วหรือไม่ มีการกำหนดค่าเป้าหมายเอาไว้หรือไม่ ถ้ามีการกำหนดค่าเป้าหมายนั้นอยู่แล้วและค่าเป้าหมายค่อนข้างมีความท้าทายอยู่แล้ว อาจจะใช้ค่าเป้าหมายของหน่วยงานมาเป็นเกณฑ์ แต่บางทีตอนที่ไปดูข้อมูลบางตัวชี้วัดที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วในเรื่องของสุขภาวะ พบว่า บางตัวชี้วัดข้อมูลไปไกลกว่าค่าเป้าหมายแล้ว ฉะนั้น มีวิธีการคือ คณะที่ปรึกษาจะปรับค่าเป้าหมายให้มีความท้าทายยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา

วิธีที่ 2 เป็นแบบที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในพันธกิจหรือภารกิจของหน่วยงาน แต่เป็นลักษณะของการเก็บข้อมูลไว้เป็นการทำงานเป็นประจำ ในกรณีแบบนี้ต้องมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้น โดยพิจารณาข้อมูล 3-5 ปีย้อนหลัง ครอบคลุมในช่วงของการดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ซึ่งดูว่าข้อมูลนั้นเคลื่อนไหวแบบใด หากเคลื่อนไหวแบบคงที่แปลว่า ยังอยู่รอบ ๆ ค่าใดค่าหนึ่งแล้วอาจจะใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์หรืออาจปรับให้สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ย สิ่งที่ต้องทำคือ การศึกษาข้อมูลแต่ละข้อมูลนั้นมีแนวโน้มของการพัฒนาขึ้น จึงต้องใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้ค่าของแนวโน้มในการกำหนด หรือใช้ค่าของแนวโน้มจากการพยากรณ์ในการกำหนดค่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมา

ต่อมา คือการคำนวณค่าของตัวชี้วัดจะใช้เกณฑ์เป็นค่าที่ใช้ในการเปรียบเทียบ มีด้วยกัน 3 วิธีที่ใช้สำหรับโครงการนี้ที่เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ หรือข้อมูลที่กำลังจะจัดเก็บ คือ การใช้เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้นจะคิดคล้าย ๆ กับการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ เพื่อที่จะดูว่าถ้าเทียบกับเกณฑ์แล้วค่าที่ได้เกินไปจากเกณฑ์กี่มากน้อย หรือต่ำไปกว่าเกณฑ์สักกี่มากน้อย วิธีการนี้จะเป็น linear skilling เทคนิค หรือในกรณีที่ถ้าข้อมูลมีความเคลื่อนไหวมีการกระจายในลักษณะที่เป็นปกติ อาจจะมีวิธีการในการใช้ Credit Score เข้ามาช่วย ซึ่งก็คือเทคนิคที่เรียกว่า “การปรับให้เป็นค่ามาตรฐาน” หรืออีกแบบหนึ่งอาจจะมีปะปนบ้างเล็กน้อยคือ การจัดลำดับการตอบสนองหรือเรียกว่า Ordinal Response คล้ายกับ Rubric ถ้าเกิดในเรื่องของการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของ Rubric Score จะค่อนข้างเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญเรื่องพวกนี้ เป็นการกำหนดเกณฑ์ไต่ระดับจาก 1-5 เช่นนี้เป็นต้น

ทว่าโดยหลักแล้วโครงการนี้ ใช้เทคนิคที่นำมาใช้บ่อยที่สุดคือเทคนิคแรก ต่อมาสิ่งสำคัญอีกอันหนึ่งคือเรื่องการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก โดยการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักให้กับตัวชี้วัด มองว่าตัวชี้วัดทุก ๆ ตัวมีความสำคัญเท่า ๆ กัน แปลว่ากำลังถ่วงน้ำหนักให้มีน้ำหนักเท่า ๆ กัน เหมือนกับการที่เอาค่าคะแนนของตัวชี้วัดทุก ๆ ค่ามาบวกกันแล้วหารด้วยจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด อันนี้เรียกว่า การถ่วงน้ำหนักที่เท่ากัน แต่ในเชิงของการทำงานในระดับสากล พบว่า มีบางองค์กรหรือมีบางประเทศที่ใช้การถ่วงน้ำหนักแบบที่ไม่เท่ากัน โดย

การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักให้เป็นไปตามความสำคัญ ซึ่งวิธีนี้เรียกว่าวิธี PCA ถ้าวิเคราะห์โดยใช้ค่าวิเคราะห์จากองค์ประกอบหลัก เช่น สมมติตัวชี้วัดที่ 1 มีความสำคัญมากแค่ไหน เมื่อถูกรายล้อมด้วยตัวชี้วัดอื่น ๆ ในองค์ประกอบเดียวกัน หมายความว่าดูไปพร้อม ๆ กับตัวชี้วัดอื่นๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันว่าตัวชี้วัดที่ 1 มีน้ำหนักมากหรือมีน้ำหนักน้อยนั้น โครงการนี้ทำวิธีที่ 1 ร่วมไปกับวิธีที่ 3 โดยที่วิธีที่ 1 ตัวชี้วัดนี้มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักของความสำคัญของตัวชี้วัดนี้ในองค์ประกอบนั้น ๆ อยู่มากน้อยแค่ไหน ตามการให้คะแนนกลับมา เพื่อให้เกิดการกำหนดค่าน้ำหนักให้กับตัวชี้วัดโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คะแนนตรงนี้ ต่อมา เมื่อรวมแล้วจะคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดออกมา เช่น สมมุติองค์ประกอบด้านสุขภาวะมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 9 ตัวชี้วัด ต้องคำนวณคะแนนที่เป็นองค์ประกอบสุขภาวะจากตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ฉะนั้น จึงต้องทำการ Update ขึ้นมาให้อยู่ในระดับขององค์ประกอบสุขภาวะ มีวิธีการรวมคะแนนตรงนี้ขึ้นมาหลากหลายวิธีที่นิยมใช้จาก 3 วิธี คือ วิธีการหาค่าเฉลี่ยธรรมดา เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด เนื่องมาจากเป็นวิธีที่ตรวจสอบง่ายเช็คง่าย และดูด้วยว่าข้อมูลที่ได้มานั้นหรือคะแนนที่ได้มานั้นมีความโปร่งใสหรือไม่ ความหมายคือ ตรวจสอบง่ายว่าคำนวณถูกหรือไม่ มี folate หรือในระดับสากลหรือไม่ อีกแบบในกรณีที่ตัวชี้วัดทั้ง 9 ตัว สมมุติมีลักษณะของข้อมูลคะแนนไม่ได้เป็นค่าที่คงที่ มีลักษณะของการเคลื่อนไหวเป็นเส้นโค้ง หรือไม่ได้มีลักษณะที่จะใช้ค่าเฉลี่ยได้เหมาะสม จึงจำเป็นจะต้องใช้ 2 วิธี อาจจะเป็นเรื่องของการใช้ Power mean หรือใช้ Geometric จะเหมาะมากกับกรณีตัวชี้วัดทุกตัวที่เป็นลักษณะอัตราส่วน แต่ทั้งนี้ตัวชี้วัดของเรานั้นมีหลากหลายมาก โดยวิธีการโครงการนี้คือ จะทดลองทำในทุก ๆ แบบก่อน แล้วมาดูว่าแบบใดถึงเหมาะสมมากที่สุด และระหว่างนั้นต้องดูด้วยว่า ข้อมูลมีลักษณะของการเคลื่อนไหวเป็นอย่างไร ในขั้นตอนที่จัดทำค่า PCA เป็นกระบวนการในการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักที่มีลักษณะที่ค่าถ่วงน้ำหนักไม่เท่ากัน คือ ถ้าเท่ากันไม่ยากอะไร เพราะถูกกำหนดด้วยความน่าจะเป็นที่เท่าๆ กันอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่เท่ากัน โดยเรามีกระบวนการอย่างไร กล่าวคือ ช่วงแรกเป็นการหาตัวชี้วัด เมื่อได้ตัวชี้วัดมาแล้ว นำตัวชี้วัดนั้นกลับไปสู่เจ้าของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลให้ช่วยประเมินน้ำหนัก หรือให้ความสำคัญของตัวชี้วัดเหล่านั้น ว่าควรมีคะแนนมากน้อยแค่ไหน จาก 0-10 ดังนั้น จะนำค่าคะแนนตรงนี้มาคำนวณหาค่าที่เรียกว่า Reliability คือ สิ่งที่บอกความคงเส้นคงวา หมายความว่า ถ้าใช้ตัวชี้วัดนี้หรือเครื่องมือที่เราพัฒนาขึ้นมานี้ใช้วัดอีกสักกี่ครั้ง ก็จะได้ค่าคะแนนที่คงเส้นคงวาอยู่เช่นนี้ ฉะนั้นเป็นการยืนยันว่า สิ่งที่พัฒนาขึ้นทำให้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด จึงนำค่าของคะแนนที่ท่านประเมินกลับมาคำนวณค่าที่เรียกว่า ค่าน้ำหนักปัจจัยหรือค่าน้ำหนักของตัวชี้วัด เพื่อที่จะเอาไปทำการคำนวณคะแนนของตัวชี้วัดให้ได้คะแนนขององค์ประกอบ

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสำคัญของตัวชี้วัด และค่า Reliability ของตัวชี้วัดทั้ง 9 ตัว

	Mean	Std. Deviation
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1	8.667	0.994
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2	8.767	1.135
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3	7.700	1.418
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4	9.200	1.031
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 5	8.533	1.383
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 6	8.067	1.507
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 7	8.333	1.583
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 8	8.833	1.085
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 9	8.767	1.675
Cronbach's Alpha	0.857	-

ค่า Factor loading และค่าถ่วงน้ำหนัก

ตัวชี้วัด	Factor loading	Weight by PCA	Equal weight
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 1	0.593	9.912	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 2	0.647	10.824	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 3	0.545	9.108	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 4	0.828	13.852	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 5	0.703	11.754	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 6	0.809	13.522	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 7	0.565	9.443	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 8	0.549	9.188	11.111
ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ 9	0.741	12.399	11.111
รวม	5.980	100.000	100.000

ดังรูปตัวอย่าง องค์ประกอบด้านสุขภาวะมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 9 ตัวชี้วัด ถ้าเกิดดูตามค่าเฉลี่ยที่ถูกการให้คะแนนกลับมา จะอยู่ในตารางด้านซ้ายมือ จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดที่มองว่ามีค่าคะแนนตามที่ผู้เชียวชาญให้ความสำคัญโดยเฉลี่ยมากที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 4 และน้อยที่สุด คือ ตัวชี้วัดที่ 3 แต่ว่าเวลาที่คณะที่ปรึกษามองในลักษณะที่ไม่อิสระกันในความหมายคือ เมื่อมีตัวชี้วัดตัวที่ 1 อยู่ในบรรดาตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันอีกทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด จะมีน้ำหนักเท่าไหร่ ซึ่งจะเห็นว่าดูตรงตารางที่ 2 ตารางทางด้านขวามือ พบว่า กลายเป็นว่าตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักมากที่สุดเป็นตัวชี้วัดที่ 4 และตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักน้อยที่สุดกลายเป็นตัวชี้วัดที่ 3 จะเห็นว่าในกรณีแบบนี้เป็นการมองภาพทั้งหมดของตัวชี้วัดที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน จะไม่เหมือนกับการพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยเป็นการดูว่าตัวชี้วัดโดยตัวมันเองที่ไม่คำนึงถึงตัวชี้วัดอื่น ๆ อันนี้จึงเป็นเหตุให้พิจารณาเรื่องของ PCA เข้ามาช่วย โดยนำค่า Factor loading ที่ได้มากำหนดเป็นค่าถ่วงน้ำหนักโดยที่เทียบเป็น 100% เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า 2 คอลัมน์ทางด้านขวามือ ถ้าเทียบกันแล้ว กรณีที่ Weight เท่ากันกับกรณีที่ Weight ไม่เท่ากันจะมีจุดที่แตกต่าง กล่าวคือ

กรณีที่ค่าถ่วงน้ำหนักที่ตัวชี้วัดใดมีความสำคัญมากจะมีค่าที่น้ำหนักสูง ตัวชี้วัดใดที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญน้อย ค่าน้ำหนักจะน้อย โดยกระบวนการทำงานจึงต้องทดลองทำการคำนวณค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบสุขภาวะ ที่ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจะเห็นว่ามีข้อมูลของตัวชี้วัดต่าง ๆ จากข้อมูลของตัวชี้วัดมี 2 แบบ คือ แบบที่มันเป็น Single Data คือ วัดได้ด้วยข้อมูล ณ ปีนั้น ๆ ข้อมูลเดียวกับอีกแบบ คือ multiple Data คือ เช่นตัวชี้วัดที่ 1 กับตัวชี้วัดที่ 6 เมื่อมีข้อมูลในลักษณะแบบเวลาที่คำนวณจะต้องคำนวณใน layer ที่ต่ำที่สุด เท่าที่มีข้อมูลเทียบกับเกณฑ์ที่มีแล้วคำนวณออกมาเป็นคะแนนของตัวชี้วัดเสร็จแล้ว ค่อยคำนวณเป็นคะแนนขององค์ประกอบ โดยลำดับของการทำงานเป็นแบบนี้ ทำให้สามารถได้ค่าคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ เป็นรายปี ซึ่งจริง ๆ แล้วถามว่าจำเป็นจะต้องคำนวณค่าเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลังหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่า ณ ขณะนี้อยากจะดูค่าดัชนีของปีนั้น ๆ หรือว่าดูภาพรวม 10 ปีย้อนหลัง ถ้าเกิดสมมุติว่าเราทำการคำนวณค่าดัชนีสำหรับองค์ประกอบด้านสุขภาวะ จากทั้งหมด 6 วิธี คือ Architect ขึ้นมาด้วย 3 วิธี ค่าเฉลี่ยธรรมดา ค่าเฉลี่ยแบบยกกำลัง และค่าเฉลี่ยพหุคูณ ตรงนี้ใช้วิธี Weight ด้วย แบบ Weight เท่ากันกับ Weight ไม่เท่ากัน เราจะพบว่า ค่าดัชนีประกอบ หรือดัชนีรวมขององค์ประกอบนี้ ในสำหรับของปี 66 ค่าจะไม่ได้ต่างกันมากนักตั้งแต่คอลัมน์ที่ 2 นับจากทางด้านขวามือ 94.75 และ 94.68 นี้เป็นต้น ลักษณะของคะแนนจะออกมาเป็นแบบนี้

พบว่า มีลักษณะค่าจะไม่ได้ต่างกันมากนัก หมายความว่า ลักษณะของข้อมูลมีความเคลื่อนไหวค่อนข้างที่เป็นลักษณะแบบนี้ อาจจะกล่าวได้ว่า ค่าเฉลี่ยธรรมดาจะเป็นค่าที่ง่ายที่สุดและสะดวกที่สุดในการคำนวณออกมาแล้วสามารถที่จะ Weight น้ำหนักด้วยค่าที่เท่ากัน

การวิเคราะห์ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ — การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

การคำนวณ	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	เฉลี่ย
Average	100.946	103.468	99.484	95.976	97.693	97.677	91.264	93.959	92.546	92.945	94.775	96.430
Weighted average	102.374	104.383	100.197	96.785	98.528	98.286	92.139	93.907	93.470	93.485	94.684	97.112
Power average	102.471	105.148	100.732	97.493	99.344	98.973	92.686	95.047	93.237	93.194	95.159	97.589
Weighted power average	103.984	106.110	101.493	98.431	100.338	99.696	93.731	95.014	94.165	93.718	95.056	98.340
Geometric average	99.493	101.830	98.275	94.559	96.184	96.439	89.994	92.876	58.876	92.687	94.372	92.326
Weighted geometric average	100.818	102.688	98.935	95.235	96.861	96.933	90.702	92.799	64.362	93.242	94.294	93.352

ดัชนีรวม (Composite Index) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ	วิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัด	ค่าคะแนนรวม
	1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) $\bar{X}_{Avg.} = \frac{\sum w_i X_i}{\sum w_i}$	96.430
	2. ค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง (Power averaging) $\bar{X}_{Power\ Avg.} = \left[\frac{1}{\sum w_i}\left(\sum w_i X_i^2\right)\right]^{\frac{1}{2}}$	97.589
	3. ค่าเฉลี่ยพหุคูณ (Multiplicative averaging) $\bar{X}_{Geo\ Avg.} = \left(\prod X_i^{w_i}\right)^{\frac{1}{\sum w_i}}$	92.326

3.1.3 ประเด็นอภิปราย

1) ด้านสุขภาวะ

ยืนยันข้อมูลตัวชี้วัด:

(1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สำหรับตัวชี้วัดด้านปัญญาดีและมีการพัฒนาทักษะคือผลการทดสอบที่เราเป็นภารกิจของ สทศ. ที่จะต้องดำเนินการสอบนักเรียนทุกปี

ในส่วนของ o-net ชั้น ป.6 กับ ม.3 เป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งข้อมูลที่มีการจัดเก็บในทุก ๆ ปี ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา ในตัวตารางด้านหลังที่สรุปมาตั้งแต่ปี 2556 - 2559 มีข้อมูลจะส่งกลับมาให้ แต่ต้องสืบไปดูว่าปี 2556 - 2558 มีสอบทุกวิชา โดยในปัจจุบันนี้ ป.6 มีการสอบเพียง 4 วิชาเท่านั้น ดังนั้น อาจมีความต่างจะต้องดูว่ากรอบที่จะดูในส่วนของตั้งแต่ปี 2560 - 2566 จะใช้ข้อมูลกี่วิชา

นอกจากนี้ สทศ. ปัจจุบัน มีการสอบวัดความรู้ตามหลักสูตร แต่เนื่องจากว่าหลักสูตรเป็นหลักสูตรด้านเนื้อหาแกนกลางในส่วนของสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 จะมีโครงการพัฒนาเครื่องมือด้วย แต่ยังไม่ได้สอบนักเรียนทุกคนเป็นเชิงของการวิจัยและพัฒนา ฉะนั้นเครื่องมือในอนาคตอาจจะสอบในส่วนของตรงนี้แทน และจะมีข้อมูลตรงนี้เพื่อที่จะเป็นในส่วนของตัวชี้วัดโดยตรงในการพัฒนาทักษะของนักเรียนได้ ซึ่งเสนอของบประมาณเริ่มดำเนินการทดสอบได้ปีนี้ เพราะว่า เราเริ่มพัฒนาตัวเครื่องมือตั้งแต่ปี 2565 - 2566 แต่เผอิญว่าโดนตัดงบประมาณสำหรับในการพัฒนาเครื่องมือต่อ

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำงานร่วมกับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการเก็บข้อมูล NT ในความสามารถทางด้านการอ่านและการคำนวณ ซึ่งเป็นประตูแห่งการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมี well being ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ โดยส่วนใหญ่เน้นที่การป้องกันและการแก้ไข โดยทำงานร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตในการมีโปรแกรมเกี่ยวกับคุณ help Hero เป็นข้อ

คำถามง่าย ๆ ที่จะใช้สำหรับประเมินผู้เรียน และจะมีการทำงานประสานกันผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงมีการอบรมครูแนะแนวให้เท่าทันต่อสิ่งที่จะพบกับนักเรียนในเรื่องของสุขภาพจิต อันนี้เป็นวิธีการที่ สพฐ. ดำเนินการอยู่

(3) กรมสุขภาพจิต ในแผนปี 2566 - 2570 นี้ กรมมีหมุดหมายในการดำเนินงานเรื่องของ Well Being ในเด็กและเยาวชน เน้นการพัฒนา IQ และ EQ สำหรับเรื่องการฆ่าตัวตาย และเรื่อง SMI-V คือ พฤติกรรมความรุนแรงจากอาการทางจิตเวชลดลงและทางยาเสพติดด้วยเช่นกัน โดยเรื่องของประชาชนมีสุขภาพจิตดีจะตรงกับตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ในการทำงานของกรม คือ การสร้างความรอบรู้ และการพัฒนาระบบสุขภาพจิตด้วยดิจิตอลที่รองรับสุขภาพจิต ในอนาคตมีการสร้างเครือข่ายพลเมืองสุขภาพจิตดี สร้างคุณค่าของงานสุขภาพจิตผ่านกลไกการตลาด อันนี้จะมีเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิตด้วย

(4) ศูนย์คุณธรรม มีการสำรวจดัชนีในทุกปีที่ได้งบประมาณมาทุกๆ ปี ส่วนหนึ่งของตัวดัชนีจะเป็นการรายงานสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย อาจแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ โดยมีการเก็บข้อมูลแล้วมีการรายงานอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านทุนทางวัฒนธรรม

ตั้งกระทู้ถามสด:

กระทรวงวัฒนธรรม ในทุนวัฒนธรรมในเบื้องต้นจะรวบรวมข้อมูลให้ และอาจจะมีการขอปรับตัวชี้วัดบางตัว เพราะว่ามีในส่วนที่เป็นภารกิจของกระทรวงอื่นด้วย อาจจะขอปรับให้เป็นงานของกระทรวงแล้วจะได้รวบรวมมาให้ ทั้งนี้ ในระหว่าง 5 ปีนี้สามารถปรับตัวชี้วัดได้อยู่หรือไม่ เนื่องจากว่ากระทรวงวัฒนธรรมเองในปีนี้เพิ่งได้รับงบประมาณที่จะไปทำตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรมร่วมกับยูเนสโก ซึ่งอาจจะตอบโจทย์อันนี้มากกว่าแต่ไม่ทันในปี 2566 คาดว่าจะทันใช้ในปี 2567

ตอบกระทู้:

ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ตามที่คาดว่าข้อมูลจะแล้วเสร็จในปี 2567 สำหรับการดำเนินโครงการปรับปรุงดัชนีนี้ คงได้ดำเนินการแล้วเสร็จไปแล้ว ดังนั้น เป็นไปได้ไม่อยากให้เปลี่ยนตัวชี้วัดหลายตัวตามที่ตั้งไว้ แม้นเข้าใจดีว่า ด้านทุนทางวัฒนธรรมมีเงื่อนไขคือเพิ่งนำมาตัวเป็นตัวชี้วัดในปีนี้ หากเปลี่ยนตัวชี้วัดในช่วงปี 2567 คาดว่ายังพอที่ปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเย็นฯ ได้ แต่หลังจากนั้น ขอให้ยึดเป็นตัวชี้วัดเดิมจนจบช่วงระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้เห็นผลกระทบที่เกิดความเปลี่ยนจากการพัฒนา

กระทรวงวัฒนธรรม (สป.วธ.) ในส่วนนี้ทาง สป.วธ. จะรับไปประสานหน่วยงานในกระทรวงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กำหนดไว้ แต่อาจจะขอปรับในบางตัวชี้วัดที่คิดว่าภารกิจของกระทรวงอาจไม่ได้ครอบคลุมในข้อมูล ทั้งนี้ขออนุญาตทำงานกับทีมฝ่ายเลขา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ตามที่ทาง สป.วธ. แจ้งว่าเป็นส่วนหนึ่งของการให้ข้อมูล ฉะนั้น อาจจะต้องรอทางกระทรวงฯ สรุปก่อนว่าแนวทางในการที่จะรวบรวมข้อมูลนี้จะใช้ข้อมูลอย่างไร ลักษณะแบบใดในอนาคตจะพยายามทำฐานข้อมูลเพื่อส่งให้กับกระทรวงได้

3) ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

ยืนยันข้อมูลตัวชี้วัด:

(1) สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) สำหรับข้อมูลตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องดัชนีความอยู่อย่างเป็นสุข ในเรื่องการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ นอกจากตัวขนส่งระหว่างเมือง สนข. มีการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำมาประมวลผลจะมีตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับทางยุทธศาสตร์ชาติ คือ **ตัวชี้วัดการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองทั้งกรุงเทพมหานครและเมืองหลักในภูมิภาค** ซึ่ง สนข. ขอข้อมูลจากหน่วยงานและนำมาประมวลผลรวบรวมอยู่ แต่ว่าในปี 2567 ได้รับงบประมาณ

จัดทำเป็นตัวศูนย์ข้อมูลด้านคมนาคมของประเทศ หากสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้กับตัวชี้วัดเหล่านี้ อาจจะเป็น dashboard ที่พัฒนาระบบ

นอกจากนี้ ทำเป็นตัวรายงานโครงสร้างพื้นฐานที่ทำเป็นประจำทุกปี หากแต่ว่ายังเป็นข้อมูลที่ช้าไป 1 ปี กล่าวคือ สมมุติว่ารายงานออกปี 2560 แต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นผลการดำเนินงานในของปีที่แล้ว คือปี 2559 เนื่องจากว่าต้องรวบรวมข้อมูลตั้งแต่มกราคมถึงธันวาคมของปีที่แล้ว และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องภารกิจของหน่วยงาน เป็นการเสนอแนะนโยบายและแผนที่จะมีส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติด้วย

โดย สนข. ในปัจจุบันเรื่องของระบบขนส่งสาธารณะใน กทม. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขต กทม. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนและมีโครงการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองหลักในภูมิภาคทั้งหมด 11 จังหวัด ทำให้ผลสุดท้ายจะได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลของขนส่งสถานะในภูมิภาคทั้ง 11 จังหวัด แล้วจะได้แผนการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตทั้ง 11 จังหวัด

(2) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ตัวชี้วัดดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวที่กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว ได้มีการสำรวจมาตั้งแต่ปี 2554 ถึงปัจจุบัน โดยสำรวจในทุกจังหวัด จังหวัดละ 50 ชุด กระจายครอบคลุม 25 ตำบล คิดว่าควบคุม

(3) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐาน เริ่มเก็บข้อมูลเมื่อปี 2566 โดยถูกบรรจุให้อยู่ในตัวชี้วัดของ กพร. ด้วย ปัจจุบันมีเป้าหมายที่จะทำถึงปี 2570 รวมทั้งหมด 5,500 กองทุน กองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานไม่ใช่เป็นเพียงแค่การรับรองตัวตนของการเป็นกองทุนเท่านั้น แต่ยังเป็นการรับรองคุณภาพของกองทุนด้วย

(4) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) จัดตั้งมาไม่นานถึงตอนนี้เป็นปีที่ 7 เป็นหน่วยงานทางด้านนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่ง สดช. ได้มีการจัดเก็บเกี่ยวกับสื่อในเรื่องของการระดับการรับรู้ทักษะทางดิจิทัลเพิ่มขึ้น โดยมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นฐานข้อมูลสำหรับการใช้ในการวางแผนทางด้านพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมด้วย และเรื่อง Digital Literacy มีการเก็บทุกปี

(5) สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีบทบาท 3 ภารกิจด้วยกัน เริ่มตั้งแต่งานต้นน้ำเป็นงานผลิตสถิติ ทั้งการสำรวจสำมะโนตามหลักวิชาการมีการจัดทำทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมไปถึงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน จุดที่ 2 คือ การบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ส่วนภารกิจสุดท้าย คือ การบริการแล้วการวิเคราะห์ด้านสถิติ ทั้งนี้ อยู่ในกำลังพัฒนาดัชนีพฤฒพลังผู้สูงอายุไทยอยู่ด้วย

ตั้งกระทู้ถามสด:

ผศ. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว สำหรับตัวชี้วัดของ Cyber Security ในเรื่องร้อยละของความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่ความมั่นคงของ Cyber ตัวชี้วัดนี้ทางสำนักงานมีข้อมูลหรือไม่

ตอบกระทู้:

สำนักงานคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ในเรื่องการกำกับดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ได้เพิ่มไปในตัวตาราง Excel ออนไลน์แล้ว ส่วนข้อมูลจะเริ่มเก็บปีนี้ (2567) เนื่องจากนโยบายบริหารจัดการโครงการกำกับดูแลอยู่ในประกาศกฎหมายและถูกรับรองลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2565 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ในปี 2566 จึงเริ่มมีการจัดเป็นปีแรกที่เริ่มดำเนินการอย่างแท้จริง โดยกฎหมายไซเบอร์เป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่แล้ว หน่วยงานอาจจะยังมีความเข้าใจยังไม่ครอบคลุม

4) ด้านสภาพแวดล้อม

ยืนยันข้อมูลตัวชี้วัด:

(1) สำนักงานนโยบายและแผน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชุมในวันนี้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่จัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมประมาณ 11 สาขา รวมหลาย ๆ หน่วยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มาร่วมประชุมในวันนี้ด้วย แล้วจะมีข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมบางส่วนที่คิดว่า มีผลต่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นข้อมูลที่อยู่ในเล่มรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ทาง สผ. จะมีเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลทางด้านตัวรายงานฐานข้อมูลหรือข้อมูลสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่จะมาเข้าใช้ข้อมูลเหล่านี้

สำหรับเรื่องของ well being ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน ตอนนี้ทาง สผ. จะมีร่าง พ.ร.บ. ชีวภาพ เป็น พ.ร.บ. ที่ช่วยส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันในเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะนี้อยู่ในระหว่างการผลักดันให้มีกลไกรองรับต่าง ๆ ในเรื่องนี้มีหลายเรื่องเช่นกัน

นอกจากนั้นทางหน่วยงานยังมีการดูแลในเรื่องการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อมีโครงการก่อสร้างหรือพัฒนาในที่ใดของประเทศ แล้วยังมีการพิจารณาตัวรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากภาคเอกชน ภาคส่วนต่าง ๆ ที่ส่งเข้ามา รวมถึงการไปกำหนดพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยว่า ปัจจุบันมีพื้นที่ใดที่มีความเสี่ยงจากการพัฒนา และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะมีการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรับผิดชอบเรื่องของกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยเข้าไปแก้ไขปัญหาให้กับทางภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือทางภาคเอกชนที่มีความต้องการในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับ well being ที่ดูแลอยู่

(2) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เป็นกรมใหม่จัดตั้งยังถึง 1 ปี โดยจัดตั้งเมื่อ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2566 กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่หลัก คือ เรื่องนโยบายแผนด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งตอนนี้มีเรื่องร่าง พ.ร.บ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่กำลังรับฟังความคิดเห็นแล้วก็จะผ่านคณะอนุกรรมการต่าง ๆ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป แล้วจะเป็นการขับเคลื่อนสนับสนุนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ นอกจากตัว พ.ร.บ. จะมีเรื่องการขับเคลื่อนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง NTC เพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่ Carbon Neutrality และ Net Zero ภายในปี 2065

เนื่องจากเดิมเป็นกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม แล้วปรับโครงสร้างประสานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ สผ. เอามารวมเป็นกรมการเปลี่ยนแปลงภาคภูมิอากาศ ทำให้ข้อมูลจะอยู่คนละที่ ซึ่งมีโครงการที่จะจัดทำแพลตฟอร์มกลางการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพรเรื่องข้อมูลเป็นงบของปีนี้และปีหน้าต่อเนื่อง ในปีหน้าคงจะได้ใช้ข้อมูลตัวนี้อย่างเต็มที่แล้ว

นอกจาก NTC แล้วยังมีแผนเรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประเด็นการติดตามสภาพภูมิอากาศเหมือนกับเป็นจำเลยทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง อากาศร้อน คนต่างนึกถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ มีแผนปรับตัวผ่านความเห็นชอบจาก ครม. ไปแล้วเมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา หลังจากนี้จะเอาไปขับเคลื่อนเป็นรายประเด็นในระดับพื้นที่

นอกจากงานเรื่องการเปลี่ยนแปลงแล้ว งานเดิมของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิมที่ต้องมีเรื่องเครือข่ายอาสาสมัคร จะมีข้อมูล อสม. มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาสุขภาพและมีงบประมาณในการทำกิจกรรมในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักแล้วให้กับประชาชนในระดับพื้นที่ในเรื่องความยั่งยืน เรื่อง scp ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

(3) กรมควบคุมมลพิษ เป็นกรมในเชิงนโยบายที่แผนการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม อีกส่วนหนึ่งคือเป็นเรื่องการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีการทำการติดตามคุณภาพแบบเรียลไทม์ อย่างเช่น เรื่องคุณภาพอากาศมีแอปพลิเคชัน Air4Thai แสดงการคาดการณ์คุณภาพอากาศล่วงหน้า 7 วัน ทำให้รู้ว่าคุณภาพอากาศเป็นอย่างไร ตามตัวชี้วัดที่เก็บเป็นภารกิจประจำอยู่แล้ว

(4) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ศูนย์กลาง) จัดตั้งได้ประมาณ 4 ปี ถือว่าเป็นน้องใหม่ อยู่ช่วงวการจัดเก็บข้อมูลที่มีการเปลี่ยนรูปแบบ เดิมใช้วิธีแบบให้ ปภ. จังหวัดแต่ละที่ทำการสรุปส่งมาให้ อาจจะเป็นประมาณปีละครั้ง แต่เมื่อพอตั้งศูนย์ใหม่มีกลไกใหม่ เช่น ระบบข้อมูลสารภัยเป็นระบบที่รายจังหวัดสามารถเข้าไปสำหรับกรอกข้อมูลได้ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลเคลื่อนไหวมากขึ้น แต่ก่อนเป็นปีละครั้ง เปลี่ยนมาเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น จึงแนะนำคณะที่ปรึกษาให้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจช่วงปี 2563 เป็นต้นมาจะดีกว่า เนื่องค่อนข้างเสถียร ถามว่าความมั่นใจในการใช้ตัวเลขจะมีโจทย์ถึง มูลค่าความเสียหายเหมือนกัน แต่เดิมตอนที่ทำแบบสำรวจมีการให้ใส่ช่องมูลค่าความเสียหาย แต่ ปภ. ไม่ได้บังคับให้ใส่ พอจะประเมินอย่างที่บอกว่า ปภ. จังหวัดจะเป็นคนประเมินมาจากท้องถิ่นอีกที บางจังหวัดมั่นใจในตัวเลขก็ใส่มา บางจังหวัดไม่มั่นใจ เพราะว่าอาจกระทบกับเงินช่วยเหลือ ถ้าเกิดเรื่องไม่ตรงกันจะมีปัญหาจึงเลือกไม่ใส่ จากเว็บที่ส่งมาให้จะสังเกตว่าตรงหน้าสรุปจะไม่มีตัวเลขมูลค่าจ่ายเป็นเงินบาท แต่ถ้าขุดจากตรง database หาข้อมูลจะมีอยู่ ซึ่งเหตุผลที่ตัดออกเพราะว่า ไม่มั่นใจในข้อมูลส่วนนี้ แต่มีการเก็บ

ดังนั้น จึงเสนอทางเลือกที่เป็นตัวเลขหน่วยนับจะค่อนข้างแม่นยำกว่า โดยมีข้อมูลว่าบ้านกี่หลังเสียชีวิตกี่คน ถนน หรือครัวเรือน อีกทั้งขณะนี้กำลังพัฒนาต่อไปเน้นเรื่องประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ถ้าเรื่องขีดจำกัดบางทีต้องพึ่งพากับ ปภ.จังหวัดเหมือนกัน สำหรับมูลค่าจึงต้องข้ามไปก่อน เพราะยังหาเกณฑ์กลางว่าจะประเมินอย่างไรไม่ได้เหมือนกับทางต่างประเทศที่จะมีประกันลงไปถึงพื้นที่

5) ด้านธรรมาภิบาล

(1) สถาบันพระปกเกล้า มีข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการสำรวจของทางสถาบันอยู่ในรายงานของการจับชีพจรประเทศไทย โดยใช้วิธีการทางสถิติทำงานร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดเก็บจากกลุ่มตัวอย่างประมาณ 30,000 กว่าตัวอย่าง เป็นฐานข้อมูลคะแนนที่จะใช้กับดัชนีตัวนี้ได้ค่อนข้างมีความน่าเชื่อถือทางสถิติได้ดีพอสมควร

ทั้งนี้ ฐานข้อมูลตัวนี้จะสามารถเก็บได้ต่อเนื่องอาจจะคล้าย ๆ กับศูนย์คุณธรรมคือ หากได้รับงบประมาณมาจะมีข้อมูลนี้อยู่ต่อไปเรื่อย ๆ แต่ว่าอย่างที่ท่านอาจารย์บอกว่าถ้าจะมี remark ไปกับทางสำนัก

งบประมาณ ซึ่งไม่ค่อยแน่ใจเท่าไหร่ในการไป Defense งบประมาณว่าน้ำหนักของการได้ remark จากการว่าเป็นฐานข้อมูลสำคัญของดัชนีนี้เป็นการันตีได้ ทำให้เราได้งบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปีหรือไม่ เพราะว่างบประมาณของประเทศเพิ่มสูงขึ้น และแนวโน้มของทางสถาบันงานวิจัยที่ทางสำนักงบสนับสนุนมีทิศทางลดลง แต่ว่าได้รับงบประมาณสนับสนุนอยู่ในเรื่องการสำรวจตัวนี้ คงจะยังมีฐานให้รับช่วงเก็บข้อมูลต่อไป

(2) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีระบบการบริหารจัดการเรื่องร้องทุกข์ เป็นเหมือนตัวกลางในการประสานส่งเรื่องร้องทุกข์จากประชาชน โดยมีมิติการมีระบบที่บริหารจัดการได้ โดยไม่ต้องใช้เอกสารมากก็สามารถส่งเรื่องผ่านระบบไปยังส่วนราชการที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ สปน. หรือกรณีที่หน่วยงานไม่ได้เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ สปน. จะสามารถให้ใช้ระบบโดยการใช้ User แล้วก็ Password เข้าไป

ฉะนั้น หน่วยงานจะได้รับเรื่องเร็วกว่าการทำเป็นหนังสือ อันนี้เป็นการลดขั้นตอนของประชาชนที่ สปน. ได้ออกแบบระบบให้สามารถติดตามเรื่องโดยทุกที่ทุกเวลาตลอดเวลา ที่ประชาชนส่งเรื่องมาแล้วก็จะได้รับ SMS ที่เรียกว่า Number tracking เข้าไปในระบบ tracking System ที่สร้างขึ้นมา เมื่อเข้าไปแล้วจะเห็นว่าขั้นตอนกระบวนการทำงานของส่วนราชการถึงไหน อยู่ที่หน่วยงานใดรับผิดชอบ ตอนนี้ สปน. กำลังขับเคลื่อนการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จเพื่อที่จะลดระยะเวลาการรอคอยของประชาชน เนื่องจากบางคนโทรจนฟ้องเจ้าหน้าที่เพราะไม่เสร็จสักที แล้ววันนี้เริ่มที่จะตื่นตัวในเรื่องการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้น ตัวนี้พัฒนาตัวระบบให้มีความมีประสิทธิภาพมากขึ้นตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน มิติของผู้บริหารหรือศูนย์ราชการ ทั้ง สปน. ได้พัฒนาตัวที่เป็น dashboard สามารถประมวลผลข้อมูลค่อนข้างครบถ้วนในทุกมิติด้วยความที่ว่า สปน. เชื่อมโยงฐานข้อมูล เรื่องร้องทุกข์สะท้อนเป็นภาพรวมของประเทศมากขึ้นอันนี้ก็จะเป็นสิ่งที่เราพัฒนาขึ้น

(3) สำนักงานคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (สกมช.) ได้ก่อตั้งตาม พ.ร.บ. ไซเบอร์ ในปี 2562 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เนื่องด้วยช่วงนั้นประสบกับสถานการณ์โรคโควิด-19 หน่วยงานจึงยังไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ แต่มาเริ่มดำเนินการได้ในปี 2564 ปัจจุบันครบรอบ 3 ปี

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตาม พ.ร.บ. คือ การป้องกันรับมือลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ และเพื่อให้การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เป็นไปตามมาตรฐาน ข้อสำคัญเรื่อง ทำให้การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไปเพิ่มไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

เนื่องจากว่าโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ ที่ผ่านมาจะมีโครงสร้างสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงิน การธนาคาร ไฟฟ้า พลังงาน ประปา หรือสาธารณสุขต่าง ๆ เรื่องระบบการรักษาพยาบาล และยังมีบางองค์กรบางหน่วยงานมีโครงสร้างที่ไม่เข้มแข็ง จะเห็นจากมีการโจมตีทางไซเบอร์ระหว่างประเทศ มีการโจมตีในภาคส่วนของพลังงาน ยกตัวอย่างเช่น “ กรณีไปป์ไลน์ที่อเมริกาเมื่อปี 2021 โจมตีท่อส่งการ์ดน้ำมันประกาศศึกในเฉพาะพื้นที่”

สำหรับ สกมช. พยายามดูแลในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเป็นภารกิจหลัก แล้วมีอีกหนึ่งภารกิจที่ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบ คือ การป้องกันอาชญากรรมออนไลน์ทางไซเบอร์ ในปัจจุบัน

ทุกท่านคงได้ยินถึงแก๊ง Call Center โทรหา ถามว่าเหตุการณ์มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อันนี้ต้องยอมรับว่าทางไซเบอร์โดนตำหนิจากภาคประชาชนหรือว่าจากภาครัฐบาลด้วยเช่นเดียวกัน แต่ว่าด้วยความที่อำนาจกฎหมาย จะเป็น พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ที่ทางตำรวจรับผิดชอบเป็นหลัก ในช่วงที่ผ่านมา สกมช. สนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปิดเว็บไซต์ปลอมผ่าน regista องค์กร regista ที่จะรับผิดชอบในทาง สกมช. ประสานให้ปิด Facebook ปลอมผ่าน Meta เข้าใจว่าตำรวจงานหนักมาก เนื่องจากว่าอาชญากรรมออนไลน์เกิดขึ้นทุกที่ไม่ว่าจะเป็นทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ในการขับเคลื่อน สกมช. พยายามจะสนับสนุนให้เป็นรูปประธรรมมากขึ้น แต่ต้องใช้ระยะเวลา

ตัวชี้วัดที่จะบอกว่าให้เหตุการณ์ลดลงก็เกรงว่าจะทำได้ค่อนข้างยากเหมือนกัน ถ้าสามารถหารือร่วมกันทางตำรวจแล้วอาจจะเป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติมในเรื่องของการสนับสนุน การปรับจับกุมปราบปราม หรือว่าการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนแล้ว เป็นฝ่าย Active เพราะว่า ไม่สามารถครอบคลุมโจรให้ทำงานลดลง

สำหรับอาชญากรรมตอนนี้มีมากขึ้นทางตำรวจจะมีระบบรับแจ้งความออนไลน์ผ่านศูนย์ (Anti Online Scam Operation Center : AOC) ซึ่งทำให้มีช่องทางในการรายงานเหตุมากขึ้นอีกเบอร์โทร 1441 ปริมาณก็อาจจะเพิ่มขึ้นอีก แต่ว่าการช่วยเหลือพยายามร่วมกันทั้งตำรวจ ทั้ง สกมช. ทั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(4) กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ เป็นหน้าที่วิเคราะห์และประเมินผลด้านอาชญากรรมในส่วนของหน้างานตำรวจ จะดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทางผู้บังคับบัญชาพยายามปรับปรุงและพัฒนางานในหลาย ๆ ด้าน ในด้านการทำงานของตำรวจจะมีจุดอ่อน มีอุปสรรคค่อนข้างเยอะ ด้วยเหตุผลหลายประการ แต่ว่าทางผู้บังคับบัญชาพยายามที่จะปรับปรุงในหลาย ๆ ด้าน แต่ในการทำงานของตำรวจจะไม่ค่อยถูกใจประชาชน เพราะเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในบางประการของประชาชน และจุดอ่อนตอนนี้ที่รับรู้ที่สุดคือ ภัยด้านออนไลน์ ยอมรับว่าผลงานของตำรวจยังมีจุดอ่อนหลายประการในการปราบปรามจับกุม ผู้คับบัญชาได้รับทราบแล้วพยายามขับเคลื่อนอยู่ และอีกจุดหนึ่ง ที่มองว่าเป็นปัญหาคือ ปัญหาด้านยาเสพติดที่เกี่ยวกับพวกกัญชายาบ้า ตอนนี้แพร่หลาย ทำให้เกิดเหตุอาชญากรรมค่อนข้างเยอะ ในด้านของคนคลุ้มคลั่งทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยลง แต่ทางผู้บังคับบัญชาจะขับเคลื่อนต่อไปเรื่อย ๆ

- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(1) ผู้เข้าร่วม เห็นว่าหากผลจากการศึกษาสามารถที่จะบอกได้ว่ามีตัวแปรหลักอะไรที่น่าจะเก็บตลอดแล้วเป็นหน่วยงานไหนรับผิดชอบ เมื่อคืนข้อมูลกลับไปจะได้เป็นตัวที่หน่วยงานได้ใช้เฝ้าดู เฝ้าระวัง หรือใช้เป็นคีย์ KPI แล้วคืนกลับไปยังหน่วยงานอีกครั้ง ซึ่งคิดว่าจะทำให้ประเทศไทยมีตัวชี้วัดที่แน่นอน และเป็นตัวหลักที่ได้จากการศึกษาตัวย่อย และอาจจะปรับเปลี่ยนตามแผนเศรษฐกิจ

(2) ศูนย์เทคโนโลยี แม้ว่าอาจจะไม่เกี่ยวกับตัวชี้วัด หากแต่ศูนย์เทคโนโลยีได้มีการดูแล Health Data Center ซึ่งเป็นข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ที่โรงพยาบาลต่าง ๆ ส่งข้อมูลขึ้นมา และศูนย์เป็นผู้ดูแลและประมวลผลข้อมูล ในตอนนี้ กำลังทำอยู่คือ 30 บาทรักษาทุกที่ ไม่จะว่าไปรักษาที่ไหนก็จะมีข้อมูลสุขภาพที่สามารถดูได้ว่ามีประวัติเคยไปรักษาที่ไหนมาแล้วบ้าง รวมถึงมีข้อมูลประวัติการแพ้ยา

(3) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ครั้งนี้เข้าร่วมเป็นครั้งแรก และเข้าใจว่าครั้งนี้ได้เข้าร่วม เนื่องจากสถาบันเป็นผู้ทำข้อมูลอายุค่าเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ก่อนอื่นอยากจะชื่นชมมาก ๆ เลยกับกระบวนการในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ได้เห็นกระบวนการรู้สึกประทับใจมาก เพราะได้ทำเกี่ยวกับพวกดัชนีอยู่เหมือนกัน เห็นกระบวนการที่ละเอียด และดึงผลออกมาที่เป็นองค์ประกอบทั้งหลาย ครั้งแรกประทับใจมากรู้สึกมีความครอบคลุมมากแล้ว มีการวัดอะไรต่าง ๆ สะท้อนคุณภาพชีวิตของคนได้จริง ๆ

สำหรับในการดำเนินการของทางสถาบันวิจัยประชากรและสังคม เรื่องของข้อมูลนี้มีการทำตัวการอายุแรกเกิด จะมีต่อไปเรื่อย ๆ และอีกภารกิจสำคัญของที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคมคิดว่าจะเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเรื่องดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่พอสมควร เพราะว่า สถาบันทำงานเกี่ยวกับการวิจัยด้านประชากรและสังคม ดูจากองค์ประกอบสถาบันทำในเรื่องของการมีสุขภาวะของคนในทุกกลุ่มวัยตั้งแต่เด็กถึงผู้สูงอายุ ในเรื่องเศรษฐกิจเข้มแข็งสถาบันก็ทำเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับครอบครัวเปราะบาง ครอบครัวแบบ skip Generation อะไรต่าง ๆ และในเรื่องของสังคมที่เป็นความปลอดภัย ดูแล้วมีทำเรื่องครอบครัวอบอุ่นร่วมกับ พม. เช่นเดียวกัน มีในหลาย Element มาก ๆ ที่ทางสถาบันวิจัยประชากรและสังคมทำงานวิจัยแล้วน่าจะตอบโจทย์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนในเรื่องดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข

3.1.4 รูปบรรยากาศการประชุม

4. สรุปนิยามองค์ประกอบหลัก นิยามองค์ประกอบย่อย และที่มาของตัวชี้วัด

4.1 สรุปนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (ปรับปรุงในช่วงระหว่างแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 13)

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย *หมายถึง* *สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน*

4.2 สรุปนิยามองค์ประกอบหลัก และนิยามองค์ประกอบย่อย

นิยามองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน	นิยามองค์ประกอบย่อย
มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ	**องค์ประกอบย่อย**
องค์ประกอบหลัก 1 การมีสุขภาวะ หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีโภชนาการที่ดี สุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการปัญหา มีคุณธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีความใฝ่รู้ มีการพัฒนาสติปัญญาเข้าใจ รู้เท่าทันสื่อและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีทักษะในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ	**1) มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง** หมายถึง บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี ดำรงชีวิตโดยไม่เป็นโรค มีความสมส่วน มีระบบในร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้มีชีวิตที่ยืนยาว และพร้อมต่อการปรับตัว
	2) มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในการจัดการกับความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และมีจิตใจที่มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
	3) มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ หมายถึง บุคคลที่มีทักษะความรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ใฝ่รู้ เข้าใจ เท่าทันพร้อมปรับระดับทักษะใหม่ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้ากับโลกที่พลิกผันตามสถานการณ์ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ส่งเสริมการมีอาชีพ และการสร้างนวัตกรรม ที่ยกระดับขีดความสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
องค์ประกอบหลัก 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง ประชาชนอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีงานทำสอดคล้องกับสมรรถนะ มีรายได้จากการทำงานอย่างเหมาะสม สามารถสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต มีความมั่นคงในการทำงาน มีการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสามารถในการสะสมสินทรัพย์ และสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้	**1) การทำงานที่มีคุณค่า** หมายถึง บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงการทำงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ มีความสมดุล ระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน โดยอยู่บนหลักประกันพื้นฐานในชีวิตการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคง
	2) การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม หมายถึง บุคคลมีโอกาสและได้รับการกระจายผลประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในมิติรายได้ มิติทรัพย์สิน และมิติทุนมนุษย์ได้อย่างเท่าเทียม
	3) ความมั่นคงเศรษฐกิจ หมายถึง การมีสินทรัพย์และที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ และยั่งยืน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งการถือครองสินทรัพย์ และการ

นิยามองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน	นิยามองค์ประกอบย่อย
	ครอบครองที่อยู่อาศัย บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง และพร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง
องค์ประกอบหลัก 3 ทุนทางวัฒนธรรม **นิยามที่ปรับปรับใหม่:** หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมรับรู้มรดกทางวัฒนธรรมทั้งในมิติศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ โดยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ **ผลการประชุม:** มีมติให้พิจารณานิยามเดิมที่คณะที่ปรึกษาเสนอไป เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัด **นิยามเดิม:** หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมยอมรับค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ประเพณี อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ ตลอดจนงานสร้างสรรค์ ที่มีคุณค่าต่อสังคม มีการอนุรักษ์ สืบสาน และสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่สังคม	**1) การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม** **นิยามที่ปรับปรับใหม่:** หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง และรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม **ผลการประชุม:** มีมติให้พิจารณานิยามเดิมที่คณะที่ปรึกษาเสนอไป เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด **นิยามเดิม:** หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และยอมรับถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีพื้นที่ในการแสดงออกและการเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์
	2) สมรรถนะวัฒนธรรม **นิยามที่ปรับปรับใหม่:** หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญา ด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม **ผลการประชุม:** มีมติให้พิจารณานิยามเดิมที่คณะที่ปรึกษาเสนอไป เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด **นิยามเดิม:** หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และการยอมรับความแตกต่าง ไม่แบ่งแยก ไม่กีดกัน มีสิทธิในการแสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่มีความเข้าใจกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
	3) การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม **นิยามที่ปรับปรับใหม่:** หมายถึง บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษา คุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ **ผลการประชุม:** มีมติให้พิจารณานิยามเดิมที่คณะที่ปรึกษาเสนอไป เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด

นิยามองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน	นิยามองค์ประกอบย่อย
	นิยามเดิม: หมายถึง การคุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ และบริหารจัดการศิลปะและวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การต่อยอด และสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
องค์ประกอบหลัก 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่คนในสังคมได้เข้าถึงการใช้บริการจากระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรม ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อินเทอร์เน็ต สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การศึกษา เป็นปัจจัยเชื่อมต่อให้ครอบครัว โครงข่ายชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันได้ทั้งในโลกออนไลน์ และออฟไลน์ โดยที่ต่างให้ความเคารพในสิทธิไม่ละเมิดผู้อื่น อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยที่พร้อมโอบรับได้อย่างไว้วางใจ มั่นใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเชื่อมั่นในระบบบริการสังคมที่เป็นธรรมแก่คนทุกกลุ่ม	**1) การเข้าถึงโครงสร้างและเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ** หมายถึง ประชาชนเข้าถึงและใช้ระบบบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสุข การศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ตามความต้องการพื้นฐาน และความเพียงพอของทุกคนในสังคม
	2) ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว รู้บทบาทและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรระหว่างครอบครัว และชุมชน เปิดโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมทั้งด้านกายภาพ และเทคโนโลยีทางสังคม พร้อมกับเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย นำไปสู่สังคมที่มั่นคง และสันติสุข
	3) พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม หมายถึง บุคคลอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากความรุนแรง ปราศจากการตัดสินจากสังคม มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต สามารถแสดงความคิดเห็นต่อระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเพศ อายุ ชาติพันธุ์ และความเชื่อ ทั้งสามารถเข้าถึงการเยียวยาทางสังคมได้ เมื่อได้รับความรุนแรงหรือการตัดสินที่ไม่เป็นธรรม
องค์ประกอบหลัก 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน หมายถึง คนอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ	**1) การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** หมายถึง การผลิตที่มีสมรรถนะในการลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ด้วยการจัดการของเสียให้นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคได้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำรงชีวิต
	2) คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หมายถึง บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งอากาศ น้ำ และดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต
	3) การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่บุคคลคำนึงถึงความเสียหายของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันดูแลระบบนิเวศที่มีความหลากหลายให้เกิดความสมบูรณ์ และร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลต่อการดำรงชีวิต

นิยามองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน	นิยามองค์ประกอบย่อย
องค์ประกอบหลัก 6 ธรรมาภิบาล หมายถึง สภาวะของคนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่อย่างรับผิดชอบอยู่ในสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการปกครองภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นธรรมและเท่าเทียม	**1) การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย** หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม
	2) นิติธรรม หมายถึง ประชาชนรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อกฎหมาย ที่ทุกคนปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงมีการจัดสรรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรภาครัฐอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่าสูงสุด
	3) ความเข้มแข็งของภาครัฐ หมายถึง ประชาชนได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นธรรม และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วน มีหลักประกันว่าทุกคนมีความเท่าเทียมตามกฎหมาย ไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีความสามารถในการรับมือจากภัยคุกคามและการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยี

4.3 สรุปประเด็นการวัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
1. การมีสุขภาวะ	1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	1.1.1 การมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน
		1.1.2 การไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง
		1.1.3 มีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว
	1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	1.2.1 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
		1.2.2 มีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่นผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน
	1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	1.3.1 มีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ ทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน
		1.3.2 มีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง
2. เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	2.1.1 มีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล
		2.1.2 มีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม
		2.1.3 มีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทาง

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		ธุรกิจหรือการทำงานของตน ผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก
	2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	2.2.1 ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน
		2.2.2 ลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงินหักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง
		2.2.3 ลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์ หมายถึง การกระจายของผลิตภาพแรงงานในอนาคตจากการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี โดยพิจารณาทั้งความเสี่ยงด้านสุขภาพและด้านการศึกษา ประกอบด้วย อัตราเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนก่อนอายุ 18 ปี และผลสัมฤทธิ์การสอบระดับนานาชาติ และ อัตรารอดในผู้ใหญ่และอัตราการเติบโตอย่างมีสุขภาพในเด็กอายุต่ำ กว่า 5 ปี
	2.3 ความมั่นคงเศรษฐกิจ	2.3.1 มีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน หมายถึง ทรัพย์สินของครัวเรือน ประกอบด้วย บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย และมูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม
		2.3.2 การเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ
		2.3.3 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาล

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		และนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)
3. ทุนทางวัฒนธรรม	3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง และรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งมิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	3.1.1 การรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง รับรู้ และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงและช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการรับรู้การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งข้อมูล และคำแนะนำในการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
	3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลมีความเคารพ และยอมรับในกฎกติกาสังคมอยู่ร่วมกันได้โดยยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกันและกัน รวมถึงพัฒนาพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในแบบดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาด้วยความเข้าใจในความหลากหลายทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม	3.2.1 การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎกติกาสังคม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายได้ ด้วยการมีพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองให้ดำเนินวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมได้
	3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบำรุงรักษา คุ้มครอง ฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมถึงพื้นที่สร้างสรรค์ที่แสดงผลงานศิลปะในการต่อยอดทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนเข้าถึงช่องทางในการจัด	3.3.1 การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
		3.3.2 การต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการต่อยอดทางวัฒนธรรม ทั้งการชมผลงานศิลปะร่วมสมัย การซื้อสินค้าทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
	จำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ	
4. สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย	4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	4.1.1 การเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม
		4.1.2 คุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
		4.1.3 การเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา อันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ
	4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	4.2.1 ครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
		4.2.2 ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป
		4.2.3 การปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคม ในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อม

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน
	4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	4.3.1 การเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้
		4.3.2 สวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม
		4.3.3 ความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ
5. สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน	5.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	5.1.1 ลดการใช้ทรัพยากร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน
	5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	5.2.1 คุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ
		5.2.2 คุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดินที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		5.2.3 คุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษ หรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ
	5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	5.3.1 การดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยง หรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข
		5.3.2 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน
6. ธรรมาภิบาล	6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	6.1.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม
	6.2 นิติธรรม	6.2.1 นิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
		6.2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ
	6.3 ความเข้มแข็งของสถาบัน	6.3.1 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการเข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการ

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
องค์ประกอบหลัก	**องค์ประกอบย่อย**	**ประเด็นการวัด**
		เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
		6.3.2 ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว
		6.3.3 การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล

สรุปองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

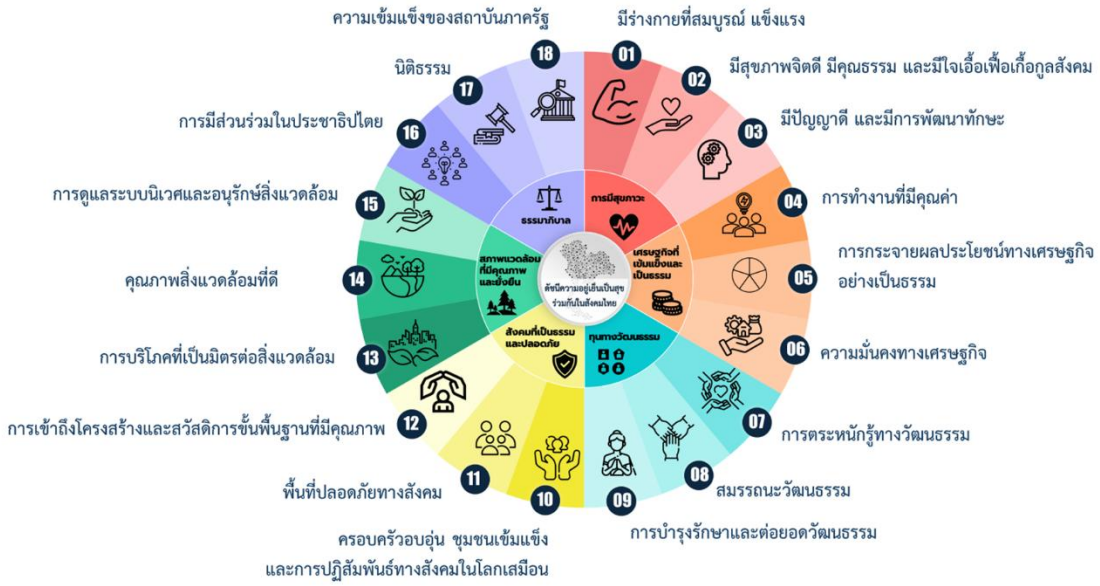

4.4 สรุปเหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลัก

4.4.1 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 1 : การมีสุขภาวะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
1.1 ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	(1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี	1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ ความมั่นคง และการเข้าถึงอาหารของประชาชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีของประชาชน
	(2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว	2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึง พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพกายของประชาชนผ่านการบริโภค การพักผ่อน และการออกกำลังกาย รวมถึงการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐ
	(3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว	3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการมีอายุที่ยืนยาวตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์ (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผน 12: อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด)
องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	(4) ประเด็นวัดด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจของประชาชน รวมถึงความรู้สึกพึงพอใจ การมีความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีเป้าหมาย และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนที่ไม่ได้รับการ

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			เยียวยาแก้ไข หากประชาชนมีสุขภาพจิตดีจะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดลง (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผน 12: อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน)
	(5) ประเด็นวัดด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	6. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะ มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ความเอื้ออาทร เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น
องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	(6) ประเด็นวัดด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย	7. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น อันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ
		8. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะ ความเชี่ยวชาญของประชาชนในประเทศที่สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือต่อยอดทักษะทางอาชีพ ตามทักษะที่มีและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
	(7) ประเด็นวัดด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต	9. ครัวเรือนที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการได้รับการศึกษาต่อเนื่อง ที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ตัดสินใจ และคิดสร้างสรรค์ โดยผลของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้จะสามารถสร้างโอกาสในการมีงานทำที่ดี มีรายได้ที่เพียงพอ จนนำไปสู่ความมั่นคง และความยั่งยืนของตนเองและครอบครัว

4.4.2 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	(1) ประเด็นวัดด้านมีการจ้างงาน	1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	- การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์เป็นการวัดความหย่อนในตลาดแรงงานอย่างครอบคลุม ซึ่งรวมถึงแรงงานว่างงาน แรงงานไม่เต็มเวลาโดยไม่สมัครใจ และแรงงานที่ต้องการและพร้อมที่จะทำงานแต่กลับละทิ้งการแสวงหาการทำงาน - การจัดการกับการจ้างงานต่ำกว่าระดับเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดการทำงานที่ดีและส่งเสริมการจ้างงานอย่างเต็มที่และมีความหมาย - การประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่เหมาะสม - การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์สะท้อนให้เห็นถึงความไม่ตรงกันระหว่างทรัพยากรแรงงานที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม - เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องมีนโยบายที่ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการสร้างงาน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม
	(2) ประเด็นวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน	2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	- ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานบ่งบอกถึงความสมดุลที่ดีระหว่างรายได้และเวลาทำงาน ซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - ลดความไม่เท่าเทียมกัน รับประกันการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมและลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ - ผลผลิตและความพึงพอใจในงานนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันในการทำงาน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			- การพัฒนาทุนมนุษย์ ส่งเสริมการลงทุนในด้านทักษะและการศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม - ความมั่นคงทางสังคม ก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมมากขึ้นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงบวกจากแรงงาน
	(3) ประเด็นวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน	3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	- ความมั่นคงในการทำงาน การมีพนักงานประจำในสัดส่วนที่สูงกว่าจะทำให้มีความมั่นคงในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วพนักงานประจำจะมีความมั่นคงในการทำงานที่ดีกว่า รวมถึงการป้องกันการไล่ออกโดยพลการ การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคม และโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเติบโตทางอาชีพ ความมั่นคงนี้ส่งเสริมให้พนักงานลงทุนในงานของตน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้นและความภักดีต่อองค์กร - เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ พนักงานที่มีสัดส่วนของพนักงานประจำมีส่วนทำให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยลดต้นทุนการหมุนเวียนของธุรกิจ เนื่องจากใช้จ่ายน้อยลงในการสรรหา การฝึกอบรม และการรวมพนักงานใหม่ การจ้างงานที่มั่นคงยังนำไปสู่ความเชื่อมั่นและการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ - ความเท่าเทียมกันทางรายได้: การจ้างงานถาวรมักมาพร้อมกับค่าจ้าง สวัสดิการ และหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งงานชั่วคราวหรือตามสัญญา ซึ่งจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ภายในสังคม เนื่องจากคนงานประจำมีแหล่งรายได้ที่มั่นคงมากขึ้นและสามารถเข้าถึงโปรแกรมการคุ้มครองทางสังคมได้ - การสะสมสินทรัพย์ ความมั่นคงในงานที่ได้รับจากการจ้างงานถาวรช่วยให้บุคคลสามารถวางแผนสำหรับอนาคต รวมถึงการสะสมสินทรัพย์ เช่น การออม การลงทุน การเป็น

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			เจ้าของบ้าน และแผนการเกษียณอายุ สิ่งนี้มีส่วนช่วยสร้างความมั่งคั่งโดยรวมและความมั่นคงทางการเงินสำหรับคนงานและครอบครัว - การเข้าถึงเงินทุน การจ้างงานที่มั่นคงช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบุคคลและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น สินเชื่อเพื่อการศึกษา การเป็นผู้ประกอบการ การเข้าถึงแหล่งทุนช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ
องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	(4) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	4. ค่า Gini ของรายได้	เป็นการชี้ให้เห็นถึงความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะหากมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำกว่า มีแนวโน้มที่จะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมีเสถียรภาพมากกว่า
	(5) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน	5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	เป็นการชี้ให้เห็นถึงการสะสมทุนและการถ่ายทอดความมั่งคั่งระหว่างรุ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
	(6) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์	6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	เป็นการชี้ให้เห็นถึงการลงทุนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการศึกษาที่มีคุณภาพในการลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเพิ่มการลงทุนในการศึกษาและสาธารณสุข โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาระบบการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	(7) ประเด็นวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน	7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกในระดับที่ปลอดภัย	สะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนมีความมั่นคงและมีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
		8. สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน (debt service coverage ratio : DSCR)	สะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนมีความมั่นคงและมีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
	(8) ประเด็นวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน	9. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน
	(9) ประเด็นวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	10. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	เป็นการชี้ให้เห็นถึงการมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.4.3 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	(1) ประเด็นวัดด้านการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม	1. มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร 2. จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม 3. รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม **ผลการประชุม:** เห็นควรให้ปรับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม โดยให้เน้นถึงการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแบบจับต้องได้ และจับต้องไม่ได้	1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park) [11] **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีประชาชนให้ความสนใจต่อมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น แสดงว่ามีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ไปช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประเทศชาติ	ตามที่ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นถึงความสำคัญของการเลือกตัวชี้วัดในการชี้ให้เห็นถึงการตระหนักรู้ในทุนทางวัฒนธรรมของประชาชน ทำให้ได้รับคำแนะนำจากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมศิลปากร แม้ว่าแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกรมศิลปากรอาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการรับรู้ แต่มีความหมายโดยเฉพาะการดูแลแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามหลักสากล พร้อมไปด้วยการให้ความรู้เชิงวิชาการอันเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปให้ได้รับรู้และนำไปอ้างอิงได้ โดยปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลโลกเสมือนเข้ามาเพิ่มโอกาสการเข้าชมแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้น

[11] เข้าชมและเข้าใช้ หมายถึง การเข้าไปยังแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นแบบ Online และ On-site โดยมีทั้งส่วนที่เปิดเผยข้อมูลผ่านทางออนไลน์ คือ สถิติผู้เข้าใช้/เข้าชมหน่วนงานกรมศิลปากร. ใน ระบบฐานข้อมูลแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม. https://mis.finearts.go.th/Default.aspx (เป็นระบบฐานข้อมูลที่นับเฉพาะผู้ที่ไปเยี่ยมเยือนสถานที่และมีประสบการณ์ตรงต่อแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมนั้น) และอีกส่วนเป็นการทำหนังสือเพื่อขออนุเคราะห์ข้อมูลผ่านไปยังสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม คือ สถิติจำนวนผู้เข้าใช้ข้อมูลระบบ Virtual museum และสถิติจำนวนผู้เข้าใช้ระบบ Virtual Historical Park)

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
				และสะดวกต่อการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม
			2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว[12] **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดเก็บ บันทึก และรับรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติโดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพิ่มขึ้น แสดงว่า มรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นได้รับการยอมรับและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นรากเหงาในการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าควรมีการสะท้อนถึง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 มาตรา 4 ครอบคลุม 6 ลักษณะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่อาจจับต้องได้ ได้แก่ วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ศิลปะการแสดง แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักวาล งานช่างฝีมือดั้งเดิม การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว โดยมาตรา 10 ให้อำนาจประกาศการขึ้นบัญชี ตาม (11) เพื่อรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืน ด้วยการสอดส่อง ดูแล คุ้มครอง ป้องกันมิให้มี

[12] มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มี พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 มาตรา 10 (11) เพื่อรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนด้วยการสอดส่อง ดูแล คุ้มครอง ป้องกันมิให้มีการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ ตลอดจนให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ผู้ที่นำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ (พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559, https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/A/019/1.PDF)

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
				การกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ ตลอดจนให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ผู้ที่นำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศ
องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม	(3) ประเด็นวัดด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน	4. จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ (คน) หรือ จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้เยี่ยมเยือนในประเทศ 5. ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง (ความเชื่อใจและไว้วางใจต่อเพื่อนบ้านที่มาจากกลุ่มชนหลายกลุ่มที่แตกต่างทั้งที่นับถือศาสนา และการมีสัญชาติที่แตกต่าง) 6. จำนวนคุณค่าและอัตลักษณ์ในการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย	3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป **สะท้อนผลกระทบ:** หากบุคคลในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยเคารพต่อกฎกติกาสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ในระดับมากขึ้น ไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม แต่ยังช่วยส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายได้	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย ผู้คนต้องเข้าใจ เคารพ และยอมรับกฎกติกาทางสังคมตามพหุวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้ โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับการมีวินัยร่วมกับในการเคารพกฎกติกาของสังคม ซึ่งจะไปสะท้อนสมรรถนะวัฒนธรรม
			4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การให้การยอมรับในวัฒนธรรมที่หลากหลาย

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
		ผลการประชุม: เห็นควรให้ปรับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามสมรรถนะวัฒนธรรม โดยให้เน้นถึงการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน ทั้งการเคารพ เข้าใจ และยอมรับความแตกต่างหลากหลาย โดยไม่เบียดขับ รังเกียจ หรือกีดกันผู้คนจากกลุ่มชาติพันธ์อื่น และสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้แม้จะมีความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน	กลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีพื้นที่ที่ให้การคุมครองวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มขึ้น แสดงว่าสังคมพยายามปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงไว้สืบไป แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมให้มีชีวิตอย่างปกติสุข	ไม่เบียดขับ รังเกียจ หรือกีดกันผู้คนจากกลุ่มชาติพันธ์อื่น ต้องมีพื้นที่เพื่อให้การดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมสามารถดำรงอยู่ได้ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความเข้าใจที่แตกต่างทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่เกิดความขัดแย้งรุนแรง
			5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรมศาสนิกสัมพันธ์	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การที่จะเข้าใจ สมรรถนะวัฒนธรรม ในมุมมองความเชื่อทางศาสนามีผลต่อวิถีการปฏิบัติตน ด้วยเหตุนี้การเข้าร่วมกิจกรรมที่นำผู้คนจากหลากหลายศาสนาเข้ามามี

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			สะท้อนผลกระทบ: หากมีบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น แสดงว่า บุคคลผู้เข้าร่วมสามารถรับรู้ เข้าใจ และลดอคติความเชื่อระหว่างความแตกต่างหลากหลายให้สามารถอยู่ร่วมกันได้	ส่วนร่วมในกิจกรรมเดียวกัน ย่อมสามารถทำให้เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ
องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	(4) ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม	7. สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม 8. จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์และมีอาชีพด้านวัฒนธรรม 9. จำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย	6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร[13] **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามหลักวิชาการ	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมต้องเข้าใจหลักการเชิงวิชาการที่ถูกต้อง โดยกรมศิลปากรมีภารกิจที่สำคัญต่อการดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้มีมาตรฐานตามแนวทางที่วางไว้ และสอดรับกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

[13] แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่ที่กรมศิลปากรให้ความดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ 1) อุทยานประวัติศาสตร์ 11 แห่ง 2) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 42 แห่ง 3) หอสมุดแห่งชาติ 13 แห่ง 4) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ 12 แห่ง และ 5) โรงละครแห่งชาติ 3 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 มีรวมทั้งสิ้น 81 แห่ง)

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
		ผลการประชุม: เห็นควรให้ปรับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม โดยให้เน้นถึงการอนุรักษ์ ต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม ครอบคลุมแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการสามารถอ้างอิงเป็นองค์ความรู้ และได้รับการยอมรับในระดับสากล รวมถึงการมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลก ตลอดจนมีการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทย และการพัฒนาสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่มีมาตรฐานในระดับประเทศให้การยอมรับ ล้วนเป็นการแสดงถึงการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมที่ช่วยให้ทุนทาง	เพิ่มขึ้น แสดงว่า เป็นการช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงเห็นคุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไม่ทำลาย	
			7. จำนวนการรับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับ UNESCO และการควบคุมดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย (นับสะสม) **สะท้อนผลกระทบ:** หากมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมมีความพร้อมต่อการดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกตามหลักสากล อันมีผลต่อความรับผิดชอบของคนในชาติที่มีพันธ	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมมีความสำคัญ เพราะไม่แต่เพียงต้องได้รับการอนุรักษ์อย่างถูกต้องตามหลักสากล หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับความคุ้มครองทางกฎหมายตามสนธิสัญญา ซึ่งมีผลต่อการนำไปปฏิบัติและกระทบต่อความสุขของคนในสังคม ดังนั้น การประกาศขึ้นทะเบียนมรดกโลกจึงแสดงถึงความพร้อมของคนในประเทศที่จะอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมมิให้ถูกทำลาย รวมถึงผู้มาเยี่ยมเยือนจากต่างประเทศที่ต้องเคารพกฎกติกาไม่ละเมิดกฎหมายของพันธสัญญา

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
		วัฒนธรรมไม่ถูกทิ้งขว้างอย่างไร้ความหมาย	สัญญาร่วมกันว่าจะอนุรักษ์และจัดการอย่างยั่งยืน	
	(5) ประเด็นวัดด้านการต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม		8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีบุคคลเห็นผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีพื้นฐานมาจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเพิ่มขึ้น โดยมิได้มีแต่เพียงการเข้าชมในพื้นที่จริงเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงโลกเสมือนจริงได้ผ่านทางออนไลน์ได้ แสดงถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการเพิ่มผลงานที่นำเสนอ จึงเป็นการสร้างรูปแบบคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า การต่อยอดทางวัฒนธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย แต่เมื่อสะท้อนผ่านคุณค่าทางศิลปะร่วมสมัยด้วยการต่อยอดทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานมรดกทางภูมิปัญญา ผ่านช่องทางการสื่อสารร่วมสมัย อันทำให้ผลงานทุกชิ้นที่อยู่ในโลกเสมือนสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่จำกัดพื้นที่ และช่วงเวลา คนทั่วทุกมุมโลกสามารถมองเห็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการต่อยอดได้อย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	(ร่าง) ตัวชี้วัดเดิม ที่คณะที่ปรึกษาเสนอก่อนประชุม	ตัวชี้วัดที่ปรับใหม่ หลังการประชุม	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand) **สะท้อนผลกระทบ:** หากมีสินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงว่าคนในสังคมให้ความสำคัญในการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ทางวัฒนธรรมให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อันทำให้ภูมิปัญญาดั่งเดิมไม่สูญหายและสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน	เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า ในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ หากมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องและมีหน่วยงานที่มีมาตราฐานรองรับการขึ้นทะเบียนชิ้นงาน ย่อมถือว่าสังคมพยายามต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้สามารถดำรงอยู่ได้แม้อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง

4.4.4 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	(1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ	1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐที่ก่อให้เกิดความสะดวก ปลอดภัย และรวดเร็วในการเดินทาง และเกิดความคุ้มค่าอย่างสูงสุด
	(2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข	2. สถิติชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ ต่ออัตราการตาย)	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการที่ประชาชนเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพ ส่งผลให้อัตราการเกิดการตาย และสาเหตุการตายอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสม
	(3) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา	3. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาประเทศ อีกทั้งยังแสดงถึงคุณภาพการศึกษาและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในประเทศ
4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	(4) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น	4. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสาร การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ และการดูแลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จนสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้โดยไม่แตกแยก
	(5) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง	5. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้ง การดูแล และการบริหารจัดการองค์กรชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลสมาชิกกลุ่มตั้งแต่เกิดจนตาย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความสามัคคีกันในชุมชน
	(6) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน	6. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีความสุข

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	(7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด	7. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับคดีออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการดำเนินคดี ซึ่งจำนวนคดีที่ต่ำสะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่มีความปลอดภัย ผู้คนมีวิถีชีวิตที่สงบสุข ไร้กังวล
	(8) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา	8. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐและหรือชุมชน ภาคเอกชน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงมาตรการการคุ้มครองประชาชนที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างเท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มความมั่นคงทางชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศ
	(9) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย	9. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมในการดูแลช่วยให้พวกเขามีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มั่นคง ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการไร้ที่อยู่อาศัย หรือการอยู่เพียงลำพัง เพื่อการรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผน 12: ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังต่อผู้สูงอายุทั้งหมด)

4.4.5 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	(1) ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 เนื่องจากในปัจจุบันการใช้พลังงานทดแทนสามารถช่วยลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติฟื้นฟูตัวเอง (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผนที่ 12: ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย)
		2. ร้อยละของขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะมูลฝอย ขยะถูกนำไปจัดการอย่างถูกต้อง ปลอดภัย และการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อการลดการเกิดขยะในพื้นที่ (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผนที่ 12: ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์)
		3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง (GgCO2eq)	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ สะท้อนถึงพฤติกรรมการบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เลือกซื้อสินค้าที่จำเป็น ใช้ซ้ำ ซ่อมแซม และลดปริมาณขยะ
องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 การวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	(2) ประเด็นวัดด้านคุณภาพอากาศ	4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการสะท้อนนโยบายและมาตรการของภาครัฐในการควบคุมมลพิษทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรณรงค์ เฝ้าระวัง และคัดกรองประชาชนเพื่อให้ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศลดลง
	(3) ประเด็นวัดด้านคุณภาพดิน	5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของประชากรเกี่ยวกับวิธีใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ลดปัญหาสุขภาพของประชากร ลดความเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ จากการสัมผัสสารเคมี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
	(4) ประเด็นวัดด้านคุณภาพน้ำ	6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้เพื่ออุปโภค บริโภค และการดำรงชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งคุณภาพน้ำที่ดียังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีแหล่งอาหารที่ดีและเหมาะสมกับประชาชนภายในประเทศ (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผนที่ 12: ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั้งประเทศ)
องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	(5) ประเด็นวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ	7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ดูแล รักษา ปกป้อง และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยืนของประชาชนในพื้นที่
		8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเตรียมพร้อมการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติของภาครัฐ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชนในประเทศ
	(6) ประเด็นวัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 ป่าไม้สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ป้องกันน้ำท่วม ดินถล่ม ภัยแล้ง ช่วยฟอกอากาศ ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และบำบัดน้ำเสีย อีกทั้งประชาชนยังได้ใช้ประโยชน์ในการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจเพื่อให้เกิดความสุขทั้งทางกายและทางใจอีกด้วย (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผนที่ 12: ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ)

4.4.6 เหตุผลที่มาของตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
องค์ประกอบย่อยที่ 6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	(1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วม	1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตยไม่ใช่การมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังเป็นการวัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ
		2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ประชาชนทุกกลุ่มแสดงออกอย่างเท่าเทียมและนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศ
		3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการแก้ไขปัญหาการดำเนินการของรัฐผ่านการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รวมถึงการตระหนักรู้และเสริมสร้างประชาธิปไตยของไทยให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม
องค์ประกอบย่อยที่ 6.2 นิติธรรม	(2) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม	4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อช่วยป้องกันการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ชอบธรรมเพื่อให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข
	(3) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า	5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของประเทศไทยในมิติด้านการควบคุม ตรวจสอบประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ผ่านกระบวนการของรัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาจนได้รับข้อยุติ
		6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	**ใช้ตัวชี้วัดคงเดิม** จากดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย ช่วงแผนที่ 12 ซึ่งเป็นดัชนีที่หลายประเทศให้ความสำคัญ มีการดำเนินการโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใส

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	เหตุผลของที่มาของตัวชี้วัด
			นานาชาติ (Transparency International : TI) เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้และสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ อีกทั้ง ยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าเชื่อถือในการลงทุนของแต่ละประเทศ อีกทั้งในปัจจุบันการวัดคะแนน CPI ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมการทุจริตของประเทศไทย (ตัวชี้วัดอยู่เย็นแผน 12: คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)
องค์ประกอบย่อยที่ 6.3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	(4) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพด้านการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมที่มีความโปร่งใสเป็นธรรม และเท่าเทียม รวมถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน
	(5) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์	8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีเพื่อให้ประชาชนในประเทศรอดพ้นจากการโจมตีทางไซเบอร์และการละเมิดจากความเป็นส่วนตัวและมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงภายในประเทศ
	(6) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส	9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของการปรับปรุงและพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐผ่านการมีส่วนร่วมทั้งบุคคลภายในและภายนอกองค์กร อีกทั้งยังเป็นการประเมินที่ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศไทย

4.5 สรุปประเด็นการวัด และตัวชี้วัด

กล่าวโดยสรุป มีองค์ประกอบหลักทั้งหมด 6 ด้าน มีองค์ประกอบย่อย 18 องค์ประกอบย่อย มีประเด็นการวัด 43 ประเด็น และมีตัวชี้วัดทั้งหมด 55 ตัวชี้วัด

4.5.1 องค์ประกอบหลักที่ 1 : การมีสุขภาวะ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
1.1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง	(1) ประเด็นวัดด้านการมีโภชนาการที่ดี หมายถึง ภาวะของร่างกายที่ได้รับอาหารถูกต้อง สมส่วน ร่วมกับการมีกิจกรรมทางกาย และการพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ทำให้มีส่วนสูงตามเกณฑ์และรูปร่างสมส่วน	1. ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	คุณภาพ ความมั่นคง และการเข้าถึงอาหารของประชาชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีของประชาชน
	(2) ประเด็นวัดด้านการไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง การที่ไม่มีโรคที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการรักษาอยู่ในความดูแลและควบคุมของแพทย์อย่างต่อเนื่อง	2. อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพกายของประชาชน ผ่านการบริโภค การพักผ่อน และการออกกำลังกาย รวมถึงการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพโดยภาครัฐ
	(3) ประเด็นวัดด้านมีอายุยืนยาว หมายถึง การอยู่รอดหรือมีชีวิตอยู่ในระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์ ที่เกิดจากการพัฒนาด้านการแพทย์ สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ และการใช้ชีวิตของประชากร ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว	3. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	การมีอายุที่ยืนยาวตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการได้รับบริการทางการแพทย์
1.2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม	(4) ประเด็นวัดด้านมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง บุคคลเข้าใจสภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งชั่งใจในการกระทำอย่างมีสติ ไม่ใจร้อนวู่วาม ยอมรับและเข้าใจการ	4. ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	ระดับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจของประชาชน รวมถึงความรู้สึกพึงพอใจ การมีความสุข การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีเป้าหมาย และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	เปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวได้ ตลอดจนมีความเข้าใจผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	5. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	การฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต หากประชากรประเทศไทยมีสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลต่อความสุขที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการฆ่าตัวตายลดน้อยลง
	(5) ประเด็นวัดด้านมีคุณธรรมและมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม หมายถึง บุคคลปฏิบัติตนด้วยความดีงาม พร้อมกับร่วมกับผู้อื่น ผลักดันให้เกิดรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และมีใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยที่ไม่คาดหวังผลตอบแทน	6. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	หากคนในสังคมมีคุณธรรมสาธารณะเพิ่มขึ้น แสดงว่าคนในสังคมมีจิตใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีสำนึกต่อส่วนร่วม พร้อมเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและทำให้มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน และสังคม
1.3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ	(6) ประเด็นวัดด้านมีสติปัญญาตามมาตรฐานของช่วงวัย หมายถึง บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานผ่านระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศทั้งทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน การคิด และการแก้ปัญหา นำไปสู่การใช้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับระดับทักษะที่เหมาะสมในตลาดงาน	7. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ	เมื่อประชากรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ แสดงถึงการพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ นำไปสู่โอกาสในการดำเนินชีวิตและมีอาชีพที่มั่นคงในอนาคต
		8. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	หากผู้มีงานทำมีระดับทักษะตามความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลต่ออัตราการว่างงานลดลง ช่วยลดโอกาสการเกิดปัญหาสังคม ลดความกังวลด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน เนื่องจากมีรายได้ไปตอบสนองความต้องการซื้อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แต่หากอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงาน จะทำให้เกิดความเครียด เสียสุขภาพกายและจิต

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	(7) ประเด็นวัดด้านมีการพัฒนาทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง ครัวเรือนมีบุคคลที่ได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพื่อเพิ่มทักษะอื่น ๆ ในทุกรูปแบบตลอดช่วงชีวิต ทั้งจากการเรียนรู้ การฝึกฝนเชิงวิชาการ วิชาชีพ หรือหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในการเรียนต่อ หรือใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง	9. ครัวเรือนที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เมื่อครัวเรือนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น จะส่งผลต่อโอกาสในการมีงานทำและมีรายได้ เนื่องจากตลาดแรงงานของไทยมีความต้องการแรงงานที่มีฝีมือและมีทักษะตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

4.5.2 องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
2.1 การทำงานที่มีคุณค่า	(1) ประเด็นวัดด้านมีการจ้างงาน หมายถึง บุคคลวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 64 ปี และทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราการจ้างงานจะมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการสนับสนุนรายได้ของรัฐบาล	1. ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	แสดงถึงความไม่ตรงกันระหว่างทรัพยากรแรงงานที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องมีนโยบายที่ลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่งเสริมการสร้างงาน และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม
	(2) ประเด็นวัดด้านมีความสมดุลระหว่างรายได้และเวลาในการทำงาน หมายถึง บุคคลมีความสามารถในการแบ่งเวลาสำหรับการทำงาน การพักผ่อน และการดูแลร่างกายให้เหมาะสม	2. ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	แสดงถึงการลดผลกระทบจากการแบกรับภาระหน้าที่การทำงานที่มากจนเกินไป และสามารถแบ่งเวลาสำหรับการพักผ่อน ดูแลสุขภาพ อยู่กับครอบครัว และทำงานอดิเรกควบคู่ไปด้วยกันได้อย่างมีความสุข
	(3) ประเด็นวัดด้านมีความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือการทำงานของตนผ่านการรับรู้ ความคิดเห็น การจำได้ และรู้สึก	3. ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	สะท้อนถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจต่องานที่ตนเองทำ ซึ่งส่งผลต่อความหวังและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย
2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม	(4) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หมายถึง กระจายรายได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ที่มาจากรายได้ประจำจากการทำงานหรือการลงทุนของครัวเรือน	4. ค่า Gini ของรายได้	สะท้อนถึงภาวะความเหลื่อมล้ำของรายได้ในระดับครัวเรือน
	(5) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองทรัพย์สิน หมายถึง การกระจายการถือครองทรัพย์สินทางการเงิน และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ทางการเงิน	5. ค่า Gini ของทรัพย์สิน	สะท้อนถึงภาวะความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	หักลบด้วยหนี้สิน ซึ่งแสดงถึงการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง		
	(6) ประเด็นวัดด้านลดความเหลื่อมล้ำด้านทุนมนุษย์ หมายถึง การกระจายของผลิตภาพแรงงานในอนาคตจากการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี โดยพิจารณาทั้งความเสี่ยงด้านสุขภาพและด้านการศึกษา ประกอบด้วย อัตราเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนก่อนอายุ 18 ปี และผลสัมฤทธิ์การสอบระดับนานาชาติ และ อัตรารอดในผู้ใหญ่และอัตราการเติบโตอย่างมีสุขภาพในเด็กอายุต่ำ กว่า 5 ปี	6. ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	สะท้อนถึงภาวะความพร้อมของผลิตภาพแรงงาน
2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	(7) ประเด็นวัดด้านมีสินทรัพย์สุทธิของครัวเรือน หมายถึง ทรัพย์สินของครัวเรือน ประกอบด้วย บ้านที่ดิน สิ่งปลูกสร้างใช้เป็นที่อยู่อาศัย และมูลค่ายานพาหนะทุกประเภท และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม	7. ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกในระดับที่ปลอดภัย	สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตของครัวเรือนที่สามารถนำไปจัดการความเสี่ยงหากเกิดภาวะขาดสภาพคล่องของครัวเรือนได้
		8. สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน (Debt Service Coverage Ratio: DSCR)	สะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนมีความมั่นคงและมีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
	(8) ประเด็นวัดด้านการเข้าถึงแหล่งทุน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีโอกาสในดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินจากการได้รับสินเชื่อของแหล่งเงินทุนในระบบของสถาบันทางการเงิน พร้อมกับมีแผนธุรกิจทางการเงิน มีเครือข่ายที่ช่วยกระจายความเสี่ยง และมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ	9. ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่เท่าเทียมและความมีอิสระทางการเงินในครัวเรือน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	(9) ประเด็นวัดด้านการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลหรือครัวเรือนที่มีที่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยนับครัวเรือนส่วนบุคคลในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นครัวเรือนทูต ผู้แทนต่างประเทศและผู้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราว)	10. ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ และการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือน

4.5.3 องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	(1) ประเด็นวัดด้านการรับรู้มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึง รับรู้ และมีส่วนร่วมในมรดกทางวัฒนธรรม โดยผ่านประสบการณ์ตรงและช่องทางออนไลน์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการรับรู้การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้งข้อมูล และคำแนะนำในการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง	1. จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	หากมีประชาชนให้ความสนใจต่อมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น แสดงว่ามีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ไปช่วยสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประเทศชาติ
		2. จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	หากมีการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดเก็บบันทึก และรับรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพิ่มขึ้น แสดงว่า มรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นได้รับการยอมรับและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นรากเหงาในการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม
3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม	(2) ประเด็นวัดด้านการยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกัน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ เคารพ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ ปฏิบัติตามกฎกติกาสังคม และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายได้ ด้วยการมีพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองให้ดำเนินวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมได้	3. คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป	หากบุคคลในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยเคารพต่อกฎกติกาสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ในระดับมากขึ้น ไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม แต่ยังช่วยส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายได้
		4. จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	หากมีพื้นที่ที่ให้การคุมครองวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มขึ้น แสดงว่าสังคมพยายามปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงไว้สืบไป แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมให้มีชีวิตอย่างปกติสุข

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
		5. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์	หากมีบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น แสดงว่า บุคคลผู้เข้าร่วมสามารถรับรู้ เข้าใจ และลดอคติความเชื่อระหว่างความแตกต่างหลากหลายให้สามารถอยู่ร่วมกันได้
3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม	(3) ประเด็นวัดด้านการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม	6. จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	หากมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น แสดงว่า เป็นการช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงเห็นคุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไม่ทำลาย
		7. จำนวนการรับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับ UNESCO และการควบคุมดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย (นับสะสม)	หากมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมมีความพร้อมต่อการดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกตามหลักสากล อันมีผลต่อความรับผิดชอบของคนในชาติที่มีพันธสัญญาร่วมกันว่าจะอนุรักษ์และจัดการอย่างยั่งยืน
	(4) ประเด็นวัดด้านการต่อยอด และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการต่อยอดทางวัฒนธรรม ทั้งการชมผลงานศิลปะร่วมสมัย การซื้อสินค้าทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่	8. จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	หากมีบุคคลเห็นผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีพื้นฐานมาจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเพิ่มขึ้น โดยมิได้มีแต่เพียงการเข้าชมในพื้นที่จริงเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงโลกเสมือนจริงได้ผ่านทางออนไลน์ได้ แสดงถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการเพิ่มผลงานที่นำเสนอ จึงเป็นการสร้างรูปแบบคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
		9. จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	หากมีสินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงว่า คนในสังคมให้ความสำคัญในการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ทางวัฒนธรรมให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อันทำให้ภูมิปัญญาดั่งเดิมไม่สูญหาย และสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

4.5.4 องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
4.1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ	(1) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง การใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถไฟทางราง, รถบัส, รถไฟฟ้า, เรือ และเครื่องบิน ที่มีการจัดระบบเพื่อให้บริการการเดินทางที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับประชาชนในอัตราค่าบริการที่เหมาะสม	1. สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	ระบบขนส่งที่มีความสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ จะสร้างความคุ้มค่าในการประหยัดเวลาได้เหมาะสม และเป็นเชื่อมั่นต่อคนในสังคม
	(2) ประเด็นการวัดด้านคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข หมายถึง บุคคลได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยในทุกระดับ รวมถึงได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานที่ครอบคลุมบนพื้นฐานทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	2. ค่าดัชนีชีพ (อัตราการเกิดมีชีพและอัตราการตาย)	แสดงถึง การที่ประชากรไทยได้รับการดูแลและเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพ อันทำให้สถานะสุขภาพทั้งสถิติชีพ อัตราการเกิด การตาย สาเหตุการตายอยู่ในมาตรฐานที่เหมาะสม
	(3) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงระบบการศึกษา หมายถึง บุคคลเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ทั้งนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา อันเป็นกลไกในการสนับสนุนการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ	3. ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	แสดงถึงคุณภาพการศึกษาของประชากรในประเทศ ทั้งระบบการศึกษาของประเทศ และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของประชากร
4.2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน	(4) ประเด็นการวัดด้านครอบครัวอบอุ่น หมายถึง การที่สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แบ่งงานและแบ่ง	4. ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ร่วมสร้างความรักความเอาใจใส่ด้วยกัน ทั้งยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสื่อสารกัน ร่วมกัน

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	หน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน		แก้ปัญหา ทำตามบทบาทหน้าที่ พึ่งพากันในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ข้อมูลข่าวสาร การเรียน ทุนทางสังคม และการฝ่าฟันความยากลำบากร่วมกัน
	(5) ประเด็นการวัดด้านชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกัน สามารถคิดกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป	5. สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีภายในชุมชน และร่วมกันกระจายความเสี่ยงลดความยากลำบาก ครอบคลุมการดูแลตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ และตาย
	(6) ประเด็นการวัดด้านการปฏิสัมพันธ์ในการใช้เวลาและการเข้าสังคมในโลกเสมือน หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ประชุม พบปะพูดคุย ติดต่อ ท่องเที่ยว บันเทิง หรือช้อปปิ้ง ฯลฯ อย่างรู้เท่าทัน	6. คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	ความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาและประสิทธิภาพในการทำงาน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมถึงความเหงาหรือโดดเดี่ยวของผู้คนในสังคม
4.3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม	(7) ประเด็นการวัดด้านการเคารพสิทธิโดยไม่ละเมิด หมายถึง การปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพของตนเอง ผู้อื่น ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้	7. จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	ส่งผลต่อความปลอดภัย ความไว้วางใจ ตลอดจนความเชื่อมั่นในพื้นที่ทั้งส่วนบุคคล และพื้นที่สาธารณะ รวมถึงมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมในการรับความคุ้มครอง และมีความยุติธรรมทางกฎหมายที่พึ่งพาได้

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	(8) ประเด็นการวัดด้านสวัสดิการและการช่วยเหลือเยียวยา หมายถึง สวัสดิการที่รัฐจัดให้ประชาชนทั่วไปในรูปของการประชาสงเคราะห์หรือบริการสังคม และการให้การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิผ่านข้อมูล เอกสารและความช่วยเหลือในการแสวงหาการเยียวยา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมในการฟื้นฟูจากผลกระทบของความรุนแรงและการล่วงละเมิดอื่น ๆ ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม	8. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชนภาคเอกชน	ส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพิ่มความมั่นคงทางรายได้ ลดความเครียดและความวิตกกังวล รวมถึงส่งเสริมความสามัคคีและความเข้มแข็งให้คนในสังคม
	(9) ประเด็นการวัดด้านความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง บุคคลผู้สูงอายุอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยเหมาะสมกับการดำรงชีวิต ช่วยเหลือตนเองได้และมีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพ	9. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	แสดงถึงสังคมให้การดูแลบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สูงอายุไม่ให้อยู่ผู้เดียงเพียงลำพัง มีการเตรียมความพร้อมและมีพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้สูงอายุได้พักพิง

4.5.5 องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
5.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	(1) ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งการใช้พลังงานและการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันช่วยให้สภาพแวดล้อมกลับมาฟื้นคืน	1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	สะท้อนพฤติกรรมของผู้ใช้พลังงานที่ตระหนักถึงการลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
		2. ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ สภาพภูมิทัศน์และสุขภาพอนามัยของคนในสังคม
		3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ลดลง	สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ และการรักษาความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้มีค่าคงที่หรืออยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบภูมิอากาศโลก
5.2 การวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	(2) ประเด็นวัดด้านคุณภาพอากาศ หมายถึง บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในอากาศที่มีมาตรฐานเหมาะสมตามเกณฑ์ อันช่วยให้ร่างกายไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ	4. จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ	หากอัตราการป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศต่อประชากรลดลง แสดงว่ามีปริมาณฝุ่นละอองและสารเคมีที่ลดลง ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพอากาศที่ดีนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย
	(3) ประเด็นวัดด้านคุณภาพดิน หมายถึง บุคคลได้อาศัยผืนดินเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลทางการเกษตรสำหรับบริโภค โดยไม่ทำลายดินจนเกิดมลพิษที่เป็นภัยต่อตนเองจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช	5. อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	หากอัตราการป่วยของเกษตรกรที่เกิดจากพิษสารกำจัดศัตรูพืชลดลง แสดงว่าประชากรมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรลดลง และมีการผลิตที่ปลอดภัย ส่งผลให้มี

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	อันเป็นผลให้เกิดมลพิษในดิน ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์		คุณภาพดินที่ดี นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมในสังคมไทย
	(4) ประเด็นวัดด้านคุณภาพน้ำ หมายถึง บุคคลมีแหล่งน้ำใช้ที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคตามคุณสมบัติของน้ำที่มีมาตรฐาน โดยไม่มีกลิ่นเหม็น หรือมีสารเคมีที่เป็นพิษหรือเชื้อโรคปะปนอยู่ รวมทั้งมีแหล่งน้ำที่มีอุณหภูมิปกติ	6. คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	สะท้อนสภาพแวดล้อมที่ดี เนื่องจากคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและมีความ ปลอดภัย เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการใช้สำหรับการอุปโภคและบริโภค
5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	(5) ประเด็นวัดด้านการดูแลระบบนิเวศ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาสาช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย รวมถึงปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงหรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ อันเป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ปกติสุข	7. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	สะท้อนถึงการที่บุคคลช่วยเหลืองานด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย การปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		8. จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	สะท้อนถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม
	(6) ประเด็นวัดด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ทางธรรมชาติ ให้ระบบนิเวศมีความสมดุลที่หลากหลาย ส่งผลต่อการเสริมสร้างให้มนุษย์มีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน	9. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	สะท้อนถึงคุณค่าของการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาวะโดยรวมของบุคคลทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

4.5.6 องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
6.1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	(1) ประเด็นการวัดด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และทำกิจกรรมทางการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพ นำไปสู่ระบบการเมืองที่โปร่งใส เป็นธรรมและเท่าเทียม	1. คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	ประชาชนมีส่วนในการกำหนดอนาคตของประเทศ พร้อมทั้งมีบทบาทในการควบคุมตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างปกติสุข
		2. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เท่าเทียมและแสดงถึงความเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศในระบอบประชาธิปไตย
		3. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข
6.2 นิติธรรม	(2) ประเด็นการวัดด้านนิติธรรม หมายถึง บุคคลมีความเชื่อมั่นในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกโดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม	4. ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	ประชาชนมีความเชื่อมั่นและเข้าใจต่อกระบวนการตัดสินใจของระบบยุติธรรม และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม
	(3) ประเด็นการวัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรรัฐให้คุ้มค่า หมายถึง บุคคลได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐอันเป็นผลจากการดำเนินตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการที่รัฐมีอำนาจในการควบคุม โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมีประสิทธิภาพ	5. สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบภาครัฐโดยหน่วยงานภาครัฐสามารถยืนยันความถูกต้องโปร่งใส และแสดงถึงความคุ้มค่าในการบริหารประเทศ
		6. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	ประชาชนมีทางเลือกในการแสดงความคิดอย่างมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ พร้อมกับช่วยป้องกันอำนาจที่ไม่ชอบธรรมให้ประเทศเป็นไปอย่างปกติสุข
6.3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ	(4) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคคลมีสิทธิในการ	7. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง ไม่มีผู้ต้องหาหรือจำเลย

องค์ประกอบย่อยที่	ประเด็นวัด	ตัวชี้วัด	สะท้อนผลกระทบ
	เข้าถึงระบบยุติธรรมโดยไม่มีการละเมิดหรือการควบคุม และมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อเข้าใจ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม		ที่ถูกจับกุมโดยไม่กระทำความผิด ทั้งผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาต่างได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม อันแสดงถึงความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน
	(5) ประเด็นการวัดด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยได้รับการรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างปลอดภัย รอดพ้นจากการโจมตีและการละเมิดความเป็นส่วนตัว	8. ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	ประชาชนได้รับการคุ้มครองป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลโดยปลอดภัยไม่ถูกคุกคาม ลดความเสี่ยงทางการเงิน และมีความไว้วางใจต่อความมั่นคงในประเทศ
	(6) ประเด็นการวัดด้านการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างโปร่งใส หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐได้อย่างโปร่งใส และหน่วยงานมีความพร้อมในการรับผิดชอบ รวมถึงมีหลักคุณธรรมที่ยึดมั่นในการให้บริการ ตลอดจนมีการวัดผลประเมินผล	9. คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	ประชาชนมีความเชื่อมั่นกับหน่วยงานภาครัฐที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ลดความเสี่ยงในการทุจริตดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของผู้คนในสังคม

5. หลักการกำหนดคะแนนตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวบ่งชี้

แนวทางหลักในการกำหนดคะแนนตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวบ่งชี้ คือ การให้ความสำคัญกับการเลือกรูปแบบฟังก์ชัน ตัวชี้วัดการให้คะแนน การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก และการตรวจสอบความถูกต้องของดัชนีประกอบ ตลอดจนการจัดทำแนวทางในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตามภารกิจของหน่วยงาน ข้อมูลในอดีต และแนวโน้มข้อมูลล่าสุด กล่าวคือ

5.1 การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From)

การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน (Functional From) ที่ใช้กับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมรายตัวชี้วัดเพื่อแสดงถึงระดับความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของระดับมาตรฐานของตัวชี้วัด หรือเพื่อเป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่ในการสร้างดัชนีชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจะนิยามใช้ฟังก์ชันเชิงเส้น (f(x)=x) (Salzman, 2003) สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ มีแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัดโดยยึดหลักการการพัฒนาอย่างท้าทาย ดังนี้

1) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นเป็นตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องตามพันธกิจ/ภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานทำได้ 2 แนวทางคือ

- กำหนดให้ใช้เกณฑ์เดิมตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้
- กำหนดให้ยกระดับขีดความสามารถเพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนา

2) ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานในลักษณะที่เป็นภารกิจหลัก แต่มีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดนั้นไว้โดยไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมาย คณะวิจัยจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานจาก

- ค่าประมาณจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี
- ค่าเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง 3-5 ปี
- ค่าประมาณจากปีล่าสุด

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการเคลื่อนไหวของข้อมูลว่ามีแนวโน้มหรือไม่ และข้อจำกัดของข้อมูลที่มีการจัดเก็บ

5.2 การให้คะแนนตัวบ่งชี้ (Scaling of Indicators) ประกอบด้วย

1) การอธิบายเทคนิคต่าง ๆ เช่น การปรับเชิงเส้น ลำดับการตอบสนอง และการทำให้เป็นมาตรฐานสำหรับตัวบ่งชี้การให้คะแนน

2) เน้นการเลือกเทคนิคที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากการกระจายข้อมูลและข้อจำกัด

3) การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวบ่งชี้ในแต่ละส่วนประกอบย่อยและส่วนประกอบหลัก (การชั่งน้ำหนักและการรวมดัชนีประกอบ) คือ การอภิปรายวิธีการกำหนดน้ำหนัก รวมถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การถ่วงน้ำหนักที่เท่ากัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (PCA) และใช้วิธีทางสถิติในการจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเป็นวิธีที่ใช้กันทั่วไป

4) ตัวอย่างหลักการกำหนดคะแนนตัวบ่งชี้สำหรับองค์ประกอบย่อยด้านการมีสุขภาวะ ประกอบด้วย การจัดเตรียมตัวอย่างสำหรับองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ เช่น สุขภาพกาย สุขภาพจิต และสติปัญญา สองรวมตัวชี้วัดเฉพาะ หลักการในการประเมินมูลค่าตัวชี้วัด รายละเอียดค่าคะแนน และแหล่งข้อมูล

ทั้งนี้ ในแต่ละประเด็นจะเจาะลึกด้านเทคนิคในการสร้างดัชนีผสม ตั้งแต่การเลือกตัวชี้วัดไปจนถึงการให้คะแนน การถ่วงน้ำหนัก และการรวมกลุ่ม โดยมุ่งเน้นที่การรับรองความถูกต้องและความน่าเชื่อถือในกระบวนการ

ในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) นั้นมีเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น "ดีมาก" "ดี" "พอใช้" "ต้องปรับปรุง" หรือ "ไม่ดี"

3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน (Z-score) โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

5.3 การกำหนดค่าคะแนนตัวชี้วัดของการคำนวณค่าดัชนีรวม

ในการศึกษาครั้งนี้มีแนวทางการคำนวณจากเทคนิคที่ 1) หรือเทคนิคที่ 3) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการกระจายของข้อมูลและข้อจำกัดของข้อมูล

1) การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด (Scaling of Indicators) สำหรับเทคนิคเชิงวิชาการในการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับสากลและระดับประเทศ มีดังนี้

(1) เทคนิคการปรับค่าเชิงเส้น (Linear Scaling Technique) เป็นการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในช่วงค่าที่มีขนาดเท่ากัน โดยทำการปรับสเกลเชิงเส้นให้ค่าสูงสุดและต่ำสุดของแต่ละตัวชี้วัดอยู่ในช่วงที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบค่าระหว่างตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดค่าดัชนีรวม

(2) เทคนิคการจัดลำดับการตอบสนอง (Ordinal Response) เป็นการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัดตามความสำคัญหรือระดับของแต่ละตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละตัวชี้วัดเพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินและให้คะแนนตามคุณลักษณะหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระเบียบและเชื่อถือได้ เช่น การกำหนดให้ค่าคะแนนมีช่วงคะแนนระหว่าง 5 ถึง 1 ซึ่งมักจะมีระดับคะแนนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เช่น "ดีมาก" "ดี" "พอใช้" "ต้องปรับปรุง" หรือ "ไม่ดี"

(3) เทคนิคการปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Gaussian Normalization) ในเทคนิคนี้ เราจะทำการปรับค่าของแต่ละตัวชี้วัดให้อยู่ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน (Z-score) โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวชี้วัด และทำการปรับค่าของแต่ละตัวแปรให้เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน หรือทำให้อยู่ในรูปแบบของร้อยละ

2) การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Weighting and Aggregation of component indices) โดยทั่วไปการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักสำหรับตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบจะดำเนินการไปพร้อมกับการรวมตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลัก ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมีวิธีการทางสถิติดังนี้

(1) การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ (People Weights Subjectively) น้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดสามารถถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ

(2) การกำหนดโดยให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน (Equal Weight) เป็นการให้ค่าน้ำหนักกับตัวชี้วัดทุกตัวที่ใช้ในการคำนวณดัชนีรวมเท่ากัน โดยไม่สนใจคุณลักษณะของตัวชี้วัดแต่ละตัวหรือการมีส่วนส่งเสริมหรือสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวม นั่นหมายความว่าเป็นการตัดสินใจโดยชัดเจนในการกำหนดให้ความสำคัญของตัวชี้วัดทุกตัวเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน

(3) การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการลดมิติของข้อมูล โดยทำให้เราสามารถแยกตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างค่าดัชนีรวมอย่างมากกับตัวชี้วัดที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างดัชนีรวมน้อยหรือค่อนข้างไม่มีได้ PCA เป็นเทคนิคทางสถิติเชิงเส้นที่สร้างน้ำหนักของตัวชี้วัดต่างๆ โดยการให้ค่าน้ำหนักนั้นถูกกำหนดโดยตรงจากองค์ประกอบที่สำคัญที่พิจารณาจากค่าสถิติไอเกนอันดับแรก (eigenvector) ของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม น้ำหนักที่กำหนดโดย PCA ไปยังองค์ประกอบต่างๆ จึงเป็นน้ำหนักที่สามารถอธิบายความผันแปรขององค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรวมได้สูงที่สุด ถ้าเทียบกับการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีอื่นๆ นอกจากนั้น PCA ยังสามารถใช้ในการตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัด (Validation of Composite Indices) ที่ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีรวมได้อีกด้วย

สำหรับการรวมกลุ่มตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบหลัก (Aggregation of component indices) การกำหนดวิธีการรวมกลุ่มตัวชี้วัดที่ใช้มากที่สุดและโปร่งใสที่สุดคือค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic averaging) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้งานอย่างแพร่หลายในการรวมตัวชี้วัด นอกจากนั้นยังมีค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง (Power averaging) และค่าเฉลี่ยพหุคูณ (Multiplicative averaging) ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ในกรณีที่มีข้อมูลหลายตัวที่เกี่ยวข้องกัน ก่อนการจัดทำดัชนี จะต้องมีการจัดกลุ่มของข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis: PCA) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor loading) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรหลายตัวให้อยู่ในองค์ประกอบ โดยที่จำนวนองค์ประกอบน้อยกว่าจำนวนตัวแปรเดิม (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2557) ให้กับตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการสร้างดัชนีย่อย

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ต้องอยู่ในมาตราอันตรภาคเป็นอย่างน้อย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่สกัดได้รวมกันต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และค่าความร่วมกัน (Communality ของตัวแปรสังเกตไม่ควรน้อยกว่า 0.5 นอกจากนั้นจำเป็นต้องการทดสอบความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่า Kalser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy ซึ่งใช้พิจารณาว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นั้นมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ปัจจัยหรือไม่ พิจารณาจากค่า Kalser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy ที่ต้องมากกว่า 0.5

นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สถิติค่า Bartlett’s test of sphericity เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ในตาราง Correlation matrix โดยมีสมมติฐานดังต่อไปนี้

H0: ตัวแปรในองค์ประกอบไม่มีความสัมพันธ์กัน
H1: ตัวแปรในองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน

โดยที่ข้อมูลเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ การทดสอบดังกล่าวต้องมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น ขั้นตอนต่อไปจะวิเคราะห์หาน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor loading)จากการสร้างเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation matrix) การสกัดปัจจัย (Factor extraction) การหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) และการหาค่าคะแนนปัจจัย (Factor Scores) ซึ่งเป็นไปตามสมการ

$$F_j=\sum_(i=1)^n \left[w_ji\, x_i \right] = w_j1\, x_1+w_j2\, x_2+...+w_jn\, x_n$$

โดยที่ F_j คือ คะแนนองค์ประกอบที่ j

w_ji คือ น้ำหนักองค์ประกอบที่ j ของตัวแปรที่ i (Factor loading)

จากปรับโครงสร้างข้อมูลให้ปลอดจากหน่วยนับ (Unit Free) โดยจุดเด่นของวิธีการนี้ คือ สามารถลดมิติของข้อมูลให้น้อยลง โดยจัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาให้เป็นกลุ่มตัวแปร แต่ยังสามารถรักษาโครงสร้างเดิมของข้อมูลเอาไว้ และด้วยตัววิธีการเอง ยังช่วยให้สามารถให้น้ำหนักกับปัจจัยแต่ละตัวได้ว่า มีความสำคัญต่อผลในภาพรวมระดับใด โดยพิจารณาจากการกระจายตัวของข้อมูลที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้ก็มีข้อจำกัด 3 ประการ ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลจำนวนมาก อย่างน้อยไม่น้อยกว่า 200 ตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ มีข้อมูลเกินกว่าข้อมูลขั้นต่ำที่กำหนด ประเด็นนี้จึงไม่ใช่ข้อจำกัด

(2) การประมาณค่าด้วยวิธีนี้มีความอ่อนไหวต่อข้อมูลที่มีค่าสูงมากหรือต่ำมากกว่าปกติ (Outlier) อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลที่ได้มามี 2 ประเภทด้วยกัน คือ ข้อมูลจำนวน ข้อมูลร้อยละ และข้อมูลที่ถูกกำหนดขึ้นมาเป็นคะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 จึงไม่มีปัญหาเรื่องข้อมูลที่มีค่าสูงหรือต่ำมากกว่าปกติ

และ (3) ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ซึ่งใช้กำหนดค่าน้ำหนักของผลรวมไม่ได้เป็นค่าที่สะท้อนระดับอิทธิพลที่แท้จริงของตัวแปรนั้นที่มีต่อเรื่องที่ต้องการประเมิน ประเด็นนี้เป็นข้อจำกัดของการศึกษาครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ต้องการหาระดับอิทธิพลของปัจจัย แต่เป็นการสร้างดัชนี ข้อจำกัดนี้จึงไม่ได้เป็นประเด็นสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

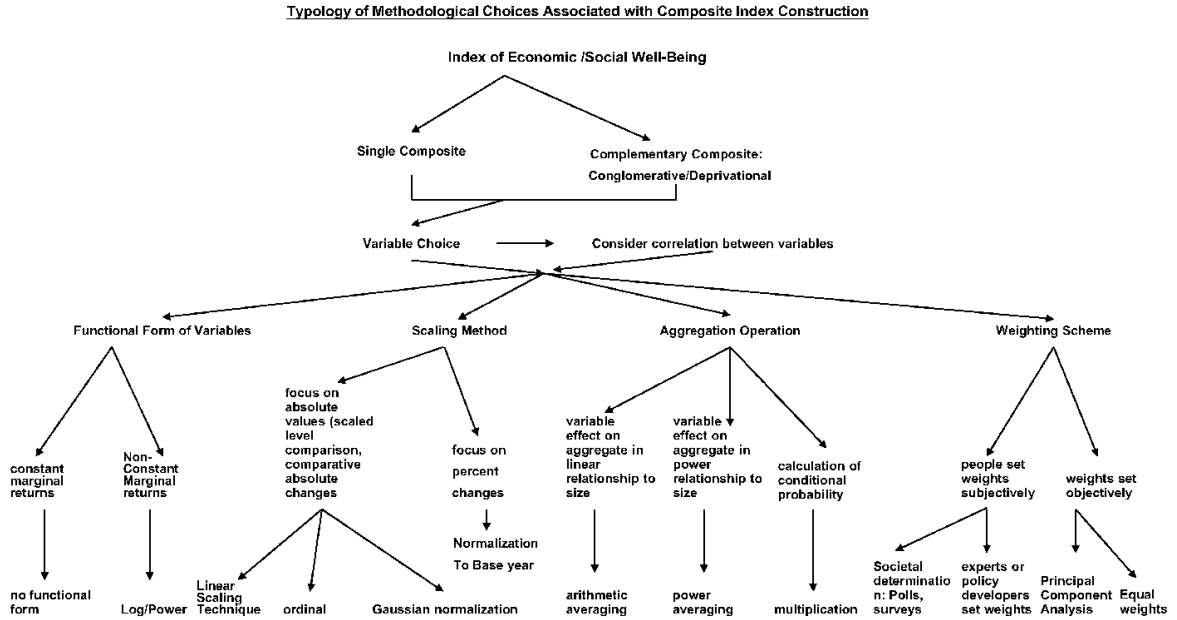

6. การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก และผลการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนัก

การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักสำหรับการคำนวณค่าดัชนีประกอบ ในการศึกษานี้จะทำการกำหนดจาก 2 วิธี คือ 1) กำหนดให้ตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเดียวกันมีน้ำหนักที่เท่ากัน แสดงให้เห็นว่ามีการให้ความสำคัญต่อตัวชี้วัดแต่ละตัวที่เท่าๆ กัน และ 2) กำหนดให้ตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเดียวกันมีน้ำหนักที่ไม่เท่ากัน โดยที่การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักนั้นใช้ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor loading) ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle components analysis: PCA) ซึ่งมีกระบวนการในการได้มาซึ่งค่าถ่วงน้ำหนัก ดังนี้

(1) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน ประเมินระดับความสำคัญตัวชี้วัดที่มีต่อองค์ประกอบหลักนั้นๆ โดยทำการประเมินจากตัวชี้วัดที่ได้ปรับปรุงหลังจากมีการระดมความคิดเห็นจนกระทั่งได้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนแล้ว การให้คะแนนความสำคัญ มีค่าระหว่าง 0–10 คะแนน สำหรับการประเมินระดับความสำคัญเพื่อนำไปใช้คำนวณค่าถ่วงน้ำหนักนั้นในการศึกษาครั้งนี้ใช้ผลการประเมินระดับความสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการวันที่ 21 พฤษภาคม 2567 ยกเว้นตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ ที่ใช้ผลจากการประเมินระดับความสำคัญของตัวชี้วัดจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 28 มีนาคม 2567 เนื่องจากตัวชี้วัดที่อยู่ในองค์ประกอบหลักที่ 1 นี้มีความชัดเจนแล้วและไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดที่มีความแตกต่างกัน มีเพียงการปรับปรุงหรือแก้ไขเพียงเล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม สำหรับตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม คณะที่ปรึกษาได้ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการประชุมปฏิบัติการเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2567 ได้ทำการประเมินตัวชี้วัดใหม่อีกครั้งภายหลังจากการประชุมฯ เนื่องจากองค์ประกอบหลักนี้มีการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดไปจากเดิมค่อนข้างมาก

(2) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Reliability coefficient) เพื่อแสดงความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องกันของตัวชี้วัด ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาก (Cronbach’s alpha coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบากของแต่ละองค์ประกอบหลักที่ได้จากการศึกษานี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.83 – 0.90 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบหลักมีความสอดคล้องกัน

(3) วิเคราะห์ค่าน้ำหนักปัจจัยที่ได้จากวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก และนำค่าน้ำหนักปัจจัยนั้นคำนวณเป็นค่าสัดส่วนในองค์ประกอบนั้นๆ ได้ผลการคำนวณน้ำหนักปัจจัยและค่าถ่วงน้ำหนักแต่ละองค์ประกอบดังนี้

6.1 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ		
องค์ประกอบย่อยที่ 1 มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง		
- ภาวะโภชนาการปกติของประชากร	0.628	10.377
- อัตราการตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อ (NCD) ต่อประชากร 100,000 คน	0.684	11.299
- อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	0.607	10.031
องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม		
- ร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี	0.890	14.701
- อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	0.725	11.972
- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ	0.790	13.058
องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ		
- ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาการเรียนภาคบังคับ	0.382	6.308
- สัดส่วนผู้มีงานทำต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประชากรในประเทศที่ทำงานได้เหมาะสมกับระดับทักษะ	0.671	11.087
- ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	0.676	11.168
รวม	**6.053**	**100.000**

6.2 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 2 เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม		
องค์ประกอบย่อยที่ 2.1 การทำงานที่มีคุณค่า		
- ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	0.494	7.738
- ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิต (Living Wage) และทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ตามเกณฑ์ ILO)	0.710	11.117
- ร้อยละของแรงงานที่เป็นลูกจ้างประจำในสถานประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคม	0.681	10.659
องค์ประกอบย่อยที่ 2.2 การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม		
- ค่า Gini ของรายได้	0.732	11.457
- ค่า Gini ของทรัพย์สิน	0.831	13.011
- ค่า Gini ของดัชนีทุนมนุษย์	0.806	12.626
องค์ประกอบย่อยที่ 2.3 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ		
- ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวกที่ปลอดภัย	0.760	11.905
- สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน (Debt Service Coverage Ratio : DSCR)	0.771	12.071
- ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ	0.601	9.417
- ร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร และตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย	0.739	11.575
รวม	**6.385**	**100.000**

6.3 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 3 ทุนทางวัฒนธรรม		
องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม		
- จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร ทั้งแบบประสบการณ์ตรง และผ่านทางออนไลน์ในโลกเสมือนจริง (Virtual Museum and Historical Park)	0.823	11.029
- จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	0.865	11.585
องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 สมรรถนะวัฒนธรรม		
- คะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านการมีวินัยรับผิดชอบของประชากรอายุ 13 ปี ขึ้นไป	0.938	12.562
- จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีชีวิตดั้งเดิมบนฐานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม	0.853	11.424
- จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์	0.907	12.152
องค์ประกอบย่อยที่ 3.3 การบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม		
- จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร	0.787	10.547
- จำนวนการรับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับ UNESCO และการควบคุมดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย (นับสะสม)	0.787	10.548
- จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม	0.643	8.611
- จำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนา ต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องทางการค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)	0.862	11.541
รวม	**7.465**	**100.000**

6.4 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 4 สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย		
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การเข้าถึงโครงสร้างและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ		
- สัดส่วนการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (ทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ)	0.387	6.000
- สถิติชีพ (อัตราการเกิดมีชีพ ต่ออัตราการตาย)	0.617	9.577
- ผลคะแนน/ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา (World Competitiveness (IMD))	0.843	13.080
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน		
- ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว	0.900	13.969
- สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับชุมชน	0.841	13.045
- คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	0.397	6.160
องค์ประกอบย่อยที่ 3 พื้นที่ปลอดภัยทางสังคม		
- จำนวนคดีที่ได้รับการจับกุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด	0.851	13.198
- ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชนภาคเอกชน	0.841	13.043
- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในประเทศ	0.769	11.927
รวม	**6.445**	**100.000**

4.6.5 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 5 สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน		
องค์ประกอบย่อยที่ 5.1 การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		
- สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	0.778	11.622
- ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	0.893	13.339
- ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ($GgCO_2eq$)	0.691	10.327
องค์ประกอบย่อยที่ 5.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี		
- จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ(E1)	0.832	12.427
- อัตราป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช	0.770	11.511
- คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี	0.826	12.337
องค์ประกอบย่อยที่ 5.3 การดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
- จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	0.686	10.255
- จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ	0.460	6.881
- สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	0.756	11.302
รวม	6.693	100.000

4.6.6 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดด้านองค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด	Factor loading	ค่าถ่วงน้ำหนัก
องค์ประกอบหลักที่ 6 ธรรมาภิบาล		
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย		
- คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน	0.743	10.781
- สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเมืองที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	0.540	7.842
- สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์ประเภทการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการของรัฐที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	0.691	10.035
องค์ประกอบย่อยที่ 2 นิติธรรม		
- ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	0.863	12.531
- สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ	0.891	12.930
- ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	0.817	11.855
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐ		
- ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	0.864	12.541
- ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เรื่องการกำกับดูแลการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Good Governance in Cybersecurity)	0.785	11.402
- คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)	0.694	10.082
รวม	**6.888**	**100.000**

6.7 ข้อควรคำนึง

สำหรับการถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัดด้วยค่าน้ำหนักปัจจัยนั้น เป็นวิธีที่องค์กรระดับสากลนิยมใช้ในการคำนวณดัชนีประกอบ เนื่องจากมีการให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าตัวชี้วัดนั้น ๆ มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดอื่น ๆ ในองค์ประกอบเดียวกัน และสามารถอธิบายได้ด้วยตัวชี้วัดอื่น ๆ ในองค์ประกอบเดียวกันได้มากหรือน้อย อย่างไรก็ตาม การกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักในลักษณะเช่นนี้มีข้อจำกัด คือ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหาน้ำหนักปัจจัยจะต้องมีจำนวนที่มากพอ และต้องไม่มีค่าสูญหาย (Missing value) และหากมีการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดจะต้องมีการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักใหม่

7. สรุปภาพรวมการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)

การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดนิยาม ประเด็นการวัด แหล่งข้อมูล เกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบของดัชนี

การประชุมแต่ละครั้ง มีผู้เข้าร่วมจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรอิสระ สถาบันการศึกษา และคณะที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาเครื่องมือวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ในการประชุมแต่ละครั้งเริ่มต้นด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการปรับปรุงดัชนี โดยเน้นย้ำว่า การจัดทำดัชนีนี้ไม่ใช่การประเมินความสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 แต่เป็นการประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีที่นำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มาใช้ร่วมกับแผนสำคัญอื่น ๆ ในการพัฒนาประเทศ

ในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คณะที่ปรึกษาได้นำเสนอกรอบแนวคิดที่ประยุกต์จากทฤษฎีและแนวคิดที่หลากหลาย ประกอบด้วย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีความพึงพอใจต่อความปรารถนา ทฤษฎีเฮโดนิกส์ และทฤษฎียูไดโมนิค นอกจากนี้ ยังได้พิจารณากรอบแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และแนวคิดเรื่อง “การล้มแล้วลุกไว” (Resilience) โดยแบ่งการวัดเป็น 2 แบบ คือ แบบอัตวิสัย (subjective) ที่อาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ และแบบภาวะวิสัย (objectivity) ที่ใช้ในการมองจากสภาวะการณ์ปัจจุบัน

จากการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ นำไปสู่การกำหนดนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และการแบ่งองค์ประกอบหลักออกเป็น 6 มิติ ได้แก่ การมีสุขภาวะ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ทุนทางวัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน และธรรมาภิบาล

สำหรับการกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ มีการแบ่งย่อยออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย เพื่อให้เกิดความสมดุลและลดการถ่วงน้ำหนักที่มากเกินไป โดยในแต่ละองค์ประกอบย่อยมีการเสนอและพิจารณาตัวชี้วัดที่เหมาะสม ซึ่งมีทั้งตัวชี้วัดเดิมที่มีการปรับปรุงและตัวชี้วัดใหม่ที่พัฒนาขึ้น

ในการพิจารณาตัวชี้วัด มีการอภิปรายถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องกับบริบทของประเทศ ความเป็นไปได้ในการจัดเก็บข้อมูล และความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาถึงผลกระทบของแต่ละตัวชี้วัดต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในบางกรณี อาจมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อให้สามารถสะท้อนสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น เช่น การใช้ข้อมูลจากการสำรวจระดับประเทศแทนการใช้ข้อมูลจากหน่วยงานเฉพาะ หรือการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้น

องค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ มีการพิจารณาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการพัฒนาปัญญาและทักษะ โดยมีการอภิปรายเกี่ยวกับการวัดภาวะโภชนาการ อัตราการตายจากโรคไม่ติดต่อ อายุคาดเฉลี่ย สุขภาพจิตที่ดีของคนไทย อัตราการฆ่าตัวตาย จิตสาธารณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การมีงานทำที่เหมาะสมกับระดับทักษะ และการได้รับการศึกษาต่อเนื่องพร้อมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีการเสนอให้ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดบางตัว เช่น การเปลี่ยนจากร้อยละของประชากรที่ไม่เจ็บป่วยด้วยโรค NCDs เป็นอัตราตายด้วย 5 โรคไม่ติดต่อต่อประชากรแสนคน เนื่องจากการเป็นโรคไม่ได้หมายความว่า ไม่มีความสุขหรือ

คุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้คะแนน O-NET เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการพิจารณาถึงทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงานปัจจุบัน

องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม มีการพิจารณาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่มีคุณค่า การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยมีการเสนอตัวชี้วัดเช่น ร้อยละของการจ้างงานต่ำกว่าระดับ ร้อยละของแรงงานที่มีรายได้สูงกว่าค่าจ้างเพื่อชีวิตและทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่า Gini ของรายได้ ทรัพย์สิน และดัชนีทุนมนุษย์ ร้อยละของครัวเรือนที่มีสินทรัพย์สุทธิเป็นบวก สัดส่วนความสามารถในการชำระภาระผูกพัน ร้อยละของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้เมื่อต้องการ และร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองที่อยู่อาศัยที่เป็นสิ่งปลูกสร้างถาวรและตั้งอยู่บนที่ดินที่ถูกกฎหมาย ในการอภิปราย มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เช่น การพิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจในการทำงาน การรวมกลุ่มแรงงานนอกระบบและข้าราชการในการวัดความมั่นคงในการทำงาน การคำนวณค่าจ้างเพื่อชีวิตที่ควรคำนึงถึงขนาดครอบครัว และการพิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านภาระหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน

องค์ประกอบด้านทุนทางวัฒนธรรม มีการพิจารณาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม สมรรถนะวัฒนธรรม และการบำรุงรักษาและต่อยอดวัฒนธรรม โดยมีการเสนอตัวชี้วัดเช่น มูลค่าการเยี่ยมชมหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร จำนวนสถานที่ที่เปิดให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรม รายได้ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศ จำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนที่แตกต่างจากตนเอง สัดส่วนรายจ่ายงบประมาณสาธารณะในการบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม จำนวนแรงงานในภาควัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ และจำนวนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมไทย

ในการอภิปราย มีการเสนอให้ขยายขอบเขตของตัวชี้วัดให้ครอบคลุมถึงสถานที่ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา กิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรม สถานที่ฝึกอบรมทางดนตรีและศิลปะ ตลอดจนสถานที่จัดการแสดงศิลปะ การแสดงดนตรี และนาฏศิลป์

จากการอภิปรายคณะที่ปรึกษาได้มีการปรับปรุงตัวชี้วัดใหม่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมศิลปากร กรมศาสนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ศูนย์คุณธรรม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้มีการปรับตัวชี้วัดใหม่ กล่าวคือ จำนวนครั้งของผู้เข้าชมและเข้าใช้แหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร จำนวนรายการสะสมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียน คะแนนเฉลี่ยด้านการมีวินัยรับผิดชอบ จำนวนชุมชนที่ได้รับการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความเข้าใจความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนิกสัมพันธ์ จำนวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกรมศิลปากร จำนวนการรับรองขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรมกับ UNESCO และการควบคุมดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย จำนวนนิทรรศการเสมือนจริง (Virtual Exhibition) ในการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของไทยและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม และจำนวนรายการสินค้าทางวัฒนธรรมไทยที่ได้รับพัฒนาต่อยอดในระดับประเทศ และอยู่ในช่องค้าของโครงการ CPOT (Cultural Product of Thailand)

องค์ประกอบด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย มีการเสนอประเด็นให้พิจารณาหลายมิติ ทั้งการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการที่มีคุณภาพ ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกเสมือน และพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม ตัวชี้วัดที่นำเสนอ ได้แก่ สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง ดัชนีชีพ ผลการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัว สัดส่วนของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คะแนนเฉลี่ยสถานภาพการ

รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ จำนวนคดีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและคดีฐานความผิดทางออนไลน์ทั้งหมด สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคม และร้อยละของผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่คนเดียว การอภิปรายในประเด็นนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัยสำหรับทุกกลุ่มประชากร โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และผู้สูงอายุ

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและยั่งยืน การพิจารณาตัวชี้วัดครอบคลุมประเด็นการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และการดูแลระบบนิเวศและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ได้รับการเสนอประกอบด้วย สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ลดลง จำนวนผู้ป่วยคัดกรองจากโรคที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ อัตราผู้ป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวงที่เสียหายตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ และสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ การอภิปรายในประเด็นนี้เน้นถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบด้านธรรมาภิบาล มีการแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย นิติธรรม และความเข้มแข็งของภาครัฐ ตัวชี้วัดที่ได้รับการพิจารณาประกอบด้วย คะแนนการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของประชาชน สัดส่วนของเรื่องร้องทุกข์และข้อเสนอแนะที่ได้รับการดำเนินการจนได้ข้อยุติ ร้อยละของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส ดัชนีการรับรู้การทุจริต ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การอภิปรายในประเด็นนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมืองและการบริหารราชการ รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาธิปไตย

สำหรับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการคำนวณค่าคะแนนตัวชี้วัด ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกรูปแบบฟังก์ชัน การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด และการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัด สำหรับการเลือกรูปแบบฟังก์ชัน มีการพิจารณาจากลักษณะข้อมูลและความสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยส่วนใหญ่จะใช้ฟังก์ชันเชิงเส้นในการปรับปรุงดัชนีครั้งนี้ ในส่วนของการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด มีการนำเสนอเทคนิคต่าง ๆ เช่น การปรับค่าเชิงเส้น การจัดลำดับการตอบสนอง และการปรับเป็นค่ามาตรฐาน สำหรับการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักและการรวมตัวชี้วัด มีการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ เช่น การกำหนดน้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ การให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากัน และการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก และมีการนำเสนอวิธีการคำนวณในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยของเลขยกกำลัง และค่าเฉลี่ยเรขาคณิต มีการเน้นย้ำว่าการเลือกวิธีการคำนวณควรคำนึงถึงลักษณะของข้อมูล ค่าดัชนีความอ่อนไหว และความเหมาะสมในการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายถึงความเหมาะสมของการกำหนดค่าเป้าหมายที่ตายตัว โดยมีข้อเสนอว่าในบางกรณี การพิจารณาแนวโน้มและการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอาจเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่า เนื่องจากสถานการณ์โลกมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ได้รับการอภิปรายคือ การจัดเก็บและการใช้ข้อมูล มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการข้อมูลจากหลายแหล่ง และการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลให้มีความครอบคลุมและต่อเนื่องมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านที่ยังขาดการสำรวจอย่างเป็นระบบ เช่น ด้านทุนทางวัฒนธรรม มีการ

เสนอให้พิจารณาการใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ข้อมูลจาก World Values Survey ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และข้อมูลจากหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้การวัดผลมีความครอบคลุมและสะท้อนมิติต่าง ๆ ของความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างรอบด้านมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการรวบรวมดัชนีที่เป็นตัวชี้วัดสากลเพื่อใช้ในการประเมินสถานการณ์ของประเทศไทยในมุมมองของต่างชาติ ซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนและส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของคนไทย

ในที่ประชุมมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาและปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยมีการเสนอให้มีการระบุตัวแปรหลักที่ควรเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องและระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้หน่วยงานสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดในการเฝ้าระวังและติดตามผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับฐานข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่และการดำเนินงานวิจัยด้านประชากรและสังคมที่อาจเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการบูรณาการข้อมูลและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาดัชนีมีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการสรุปผลการประชุม ผู้เข้าร่วมได้แสดงความประทับใจต่อกระบวนการพัฒนาดัชนีที่มีความละเอียดและครอบคลุม โดยเห็นว่าดัชนีที่พัฒนาขึ้นนี้จะสามารถสะท้อนคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอแนะให้มีการทบทวนและปรับปรุงดัชนีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนี้ถือเป็นก้าวสำคัญในการสร้างเครื่องมือที่จะช่วยในการติดตาม ประเมินผล และกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยในอนาคต โดยดัชนีนี้จะเป็นเสมือนเข็มทิศที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างแท้จริง จึงมีการเสนอให้มีการสื่อสารและเผยแพร่ผลการพัฒนาดัชนีให้แก่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างความเข้าใจและเป็นการส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการนำดัชนีนี้ไปใช้จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป ในการร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาคผนวกที่ 4
สรุปรายงานการประชุม: การศึกษาดูงาน
โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
1. การศึกษาดูงานครั้งที่ 1 วันอังคารที่ 19 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรมเพื่อใช้ประเมินความสุขในการทำงานทั้งระดับบุคคลและองค์กร (Happy Moral Index: HMI) ณ ห้องประชุม Honey Bee ชั้น 16 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)	**ผ4-3**
1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ4-3
1.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีชี้วัดคุณธรรม	ผ4-4
1.3 ประเด็นอภิปราย	ผ4-8
1.4 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ4-9
2. การศึกษาดูงานครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 25 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่องเครื่องมือ “ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์” ณ ห้องประชุมวังสะพานขาว ชั้น 18 โซน B อาคารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	**ผ4-10**
2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ4-10
2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index : CHSI)	ผ4-11
2.3 ประเด็นอภิปราย	ผ4-15
2.4 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ4-17
3. การศึกษาดูงานครั้งที่ 3 วันพุธที่ 8 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่องการจัดทำดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย (Thai Happiness Indicators) ณ ห้องประชุมปัญญา-สติ ชั้น 2 อาคาร 4 กรมสุขภาพจิต	**ผ4-18**
3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	ผ4-18
3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย Thai Happiness Indicators	ผ4-19
3.3 ประเด็นอภิปราย	ผ4-24
3.4 รูปบรรยากาศการประชุม	ผ4-25

1. การศึกษาดูงานครั้งที่ 1 วันอังคารที่ 19 มีนาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่องการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรมเพื่อใช้ประเมินความสุขในการทำงานทั้งระดับบุคคลและองค์กร (Happy Moral Index: HMI) ณ ห้องประชุม Honey Bee ชั้น 16 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 28 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 9 คน ผู้แทนจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จำนวน 14 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 9 คน)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา (กปผ.)

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองยุทธศาสตร์และประสานพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (กพข.)

5. นายฉัตรวิชช์ ภัทรศิลสุนทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายธนพร ปราชญ์เมธีกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง (กพม.)

7. นางสาวอาภาภัทร อธิภาคย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.)

8. นายกฤชสร จารุพศิน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นางสาวกนกพิชญ์ ภูธรรมะ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) (จำนวน 14 คน)

1. รศ. ดร.สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
2. นายยงจิรายุ อุปเสน ผู้จัดการสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม
3. นางสาวปรียาภรณ์ พูลศรี ผู้จัดการสำนักพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมและสื่อสารสนเทศ
4. นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย
5. นางสาวภัททิรา วิริยะสกุลธรณ์ รักษาการ หัวหน้ากลุ่มงานสื่อสารและรณรงค์ทางสังคม
6. นางสาวเปรมกมล สมใจ นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรมชำนาญการ
7. นางสาวสยุมพร พรหมเสน เจ้าหน้าที่บริการงานทั่วไป
8. นางสาวอมราวดี อ่องลา เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
9. นางสาวอรทัย ทองมูล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
10. นางกฤตินิฏฐ์ ประสมพลอย นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรมชำนาญการ
11. นายณัฐวุฒิ วศินโภคทรัพย์ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ

12. นางสาวปุณยวีร์ อนนตพันธ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
13. นางสาวธนภรณ์ ศรีจะโปะ เจ้าหน้าที่โครงการกลุ่มงานสื่อสาร
14. นางสาวสุขุมาล มลิวัลย์ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมเครือข่ายทางสังคม

คณะที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 5 คน)

1. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์ นักวิจัย
2. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน นักวิจัย
3. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น ผู้ช่วยนักวิจัย

1.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีชี้วัดคุณธรรม

ที่มาและความสำคัญ

เกิดจากในปี 2563 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคำว่า คุณธรรม อันหมายถึง การแสดงถึงคุณลักษณะที่มีความคงเส้นคงวาในตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการฝึกฝนจนกระทั่งเกิดเป็นความสมัครใจและนิสัย กลายเป็นบรรทัดฐานที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับยึดถือและปฏิบัติ เสมือนเป็นกลไกทางสังคมในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้สังคมมีความสงบสุข โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคน และส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย พร้อมกับผลสะท้อนจากงานวิจัยว่า หลักคุณธรรมมีความสำคัญต่อการเป็นพลเมืองที่ดี จากความคิดของชาวไทยเรื่องความกตัญญูมีสำคัญ เพราะช่วยขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้า และนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ เชิงคุณธรรม และเชิงพัฒนาความยั่งยืนกับประเทศ ทำให้เกิดการจัดทำการศึกษาตัวชี้วัดเชิงปรับฐานความเข้าใจด้านคุณธรรมระดับบุคคลที่พัฒนาจากกระบวนการมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน คือ พอเพียง วินัย รับผิดชอบ กตัญญู สุจริต จิตสาธารณะ นำสู่การพัฒนาเครื่องมือติดตามสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย

ต่อมา ปี 2564 ศูนย์คุณธรรมได้ดำเนินการสร้างชุดเครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณธรรมของคนไทยช่วงวัย 25-40 ปี และปี 2565 ได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับการสำรวจสถานการณ์ดัชนีชี้วัดคุณธรรมของกลุ่มคนไทยช่วงอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลในมิติด้านความมั่นคง

ดังนั้น ดัชนีชี้วัดคุณธรรม จึงเป็นเครื่องมือวัดผลความเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมของคนไทย ตามวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณธรรมของคนไทยในกลุ่ม 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป และติดตามสถานการณ์คุณธรรมของคนในสังคมไทย กลุ่มอายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ทั้งครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาคของประเทศไทย

แนวคิดในการพัฒนาดัชนี

เริ่มต้นจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่คนไทย โดยทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คุณธรรม 5 ประการ” นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิด อันประกอบด้วย

พอเพียง คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน

วินัยรับผิดชอบ คือ การยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ควบคุมตนเอง
กตัญญู คือ การสำนึกในความดี เคารพความดี และตอบแทนความดี
สุจริต คือ การละอายต่อการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เอาเปรียบและไม่แสวงหาผลประโยชน์ รวมถึงยืนหยัดในความถูกต้อง
จิตสาธารณะ คือ จิตอาสา สำนึกถึงสาธารณะ และเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จริยธรรมศาสตร์ จิตวิทยาสังคม และพัฒนาการสังคม

แนวทางพระราชทานนี้ ได้รับการนำไปขยายผลโดย ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสท.) พัฒนาเป็นดัชนีชี้วัดคุณธรรมของสังคมไทย โดยการชี้วัดคุณธรรมด้านพอเพียง ช่วยให้รัฐบาลกำหนดนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ขณะที่ด้านวินัยรับผิดชอบ ช่วยให้โรงเรียนกำหนดนโยบายส่งเสริมวินัยนักเรียน ส่วนด้านสุจริต ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

ระเบียบวิธีการศึกษา

การพัฒนาเครื่องมือวัด มีทั้งรูปแบบของแบบสอบถาม ซึ่งในแต่ละด้านคุณธรรมจะมี 5-7 ตัวชี้วัด เชื่อมโยงกับพฤติกรรมตามช่วงอายุ ประกอบการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ โดยจะเก็บข้อมูลจากตัวแทนประชากรของประชาชนคนไทยในทุก ๆ ปี

สำหรับกระบวนการดำเนินการ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนแรก พัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลั่นกรองตัวบ่งชี้ และวิพากษ์ จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 6 เครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ศาสนา การศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมสื่อสาร

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จัดทำกรอบตัวบ่งชี้คุณธรรม 5 ด้าน 2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม และสร้างตัวบ่งชี้คุณธรรม 5 ด้าน และ 4) ประชุมวิพากษ์ตัวบ่งชี้ และสรุปผลการสร้างตัวบ่งชี้คุณธรรม

ขั้นตอนที่สอง พัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลั่นกรองเครื่องมือและวิพากษ์

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จัดทำกรอบการดำเนินการสร้างแบบวัดคุณธรรม 5 ด้าน สำหรับคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป 2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมฯ 3) สร้างข้อคำถามคุณธรรม 5 ด้าน สำหรับคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41ปีขึ้นไป และ 4) ประชุมวิพากษ์เครื่องมือฯ และสรุปผลการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่สาม หาคุณภาพและเกณฑ์ปกติ (norm) ของเครื่องมือสำหรับประเมินคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินความเที่ยงตรง จำนวน 11 คน ประกอบกับ 1) เพื่อหาอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นจากกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ทั้ง 6 ภูมิภาค จำนวนกลุ่มอายุละ 600 คน รวม 1,200 2) เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากกลุ่มคนไทยช่วงอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ทั้ง 6 ภูมิภาค จำนวนกลุ่มอายุละ 1,500 คน รวม 3,000 คน และ 3) เพื่อหาเกณฑ์ปกติจากกลุ่มคนไทยช่วงอายุ 13-24 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ทั้ง 6 ภูมิภาค จำนวนกลุ่มอายุละ 3,000 คน รวม 6,000 คน

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ประเมินคุณภาพของแบบวัดด้านความเที่ยงตรง 2) ประเมินคุณภาพของแบบวัดทั้งในเรื่อง อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น 3) ประเมินคุณภาพของแบบวัดในเรื่องความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง 4) พัฒนาเกณฑ์ปกติของเครื่องมือมาตรฐาน และ 5) จัดทำสรุปผลการพัฒนาเครื่องมือและเกณฑ์ปกติ

ขั้นตอนที่สี่ สำรวจสถานการณ์คุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป ทั้ง 6 ภูมิภาค

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป จาก 6 ภูมิภาค รวม 15,720 คน

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ประเมินคุณธรรมกลุ่มคนไทย อายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป จาก 6 ภูมิภาค รวม 15,720 คน 2) นำเข้าข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) จัดทำสรุปผลการประเมินฯ

ขั้นตอนที่ห้า สร้างข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมของกลุ่มคนไทย อายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 6 เครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ศาสนา การศึกษา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สื่อสาร ในการพิจารณาข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมของกลุ่มคนไทยฯ

วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม 2) จัดประชุมพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม และ 3) สรุปผลการประชุม และจัดทำข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี, 25-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนคุณธรรมของแต่ละกลุ่มอายุ

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนคุณธรรมแบบอิงกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับห่างกัน 1 SD มีระดับเกณฑ์การแปลความ ดังนั้น

Mean + 1.5SD < มากที่สุด

Mean + 0.5SD < มาก ≤ Mean + 1.5SD

Mean – 0.5SD < พอใช้ ≤ Mean + 0.5SD

Mean – 1.5SD < น้อย ≤ Mean - 0.5SD

ควรปรับปรุง ≤ Mean - 1.5SD

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนคุณธรรม กลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี

คะแนนคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 13-24 ปี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 มีระดับเกณฑ์การแปลความ ดังนี้

5.49 – 6.00	มากที่สุด
4.94 – 5.48	มาก
4.40 – 4.93	พอใช้
3.85 – 4.39	น้อย
1.00 – 3.84	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนคุณธรรม กลุ่มคนไทยอายุ 25-40 ปี

คะแนนคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 25-40 ปี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 มีระดับเกณฑ์การแปลความ ดังนี้

5.23 – 6.00	มากที่สุด
4.68 – 5.22	มาก
4.14 – 4.67	พอใช้
3.60 – 4.13	น้อย
1.00 – 3.59	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนคุณธรรม กลุ่มคนไทยอายุ 41 ปีขึ้นไป

คะแนนคุณธรรมของกลุ่มคนไทยอายุ 41 ปีขึ้นไป มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 มีระดับเกณฑ์การแปลความ ดังนี้

5.46 – 6.00	มากที่สุด
4.90 – 5.45	มาก
4.35 – 4.89	พอใช้
3.80 – 4.34	น้อย
1.00 – 3.79	ควรปรับปรุง

อ้างอิง

วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ. (2565). **รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาและสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม.** ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). https://datacat.moralcenter.or.th/nl/dataset/cmp66_0101.

1.3 ประเด็นอภิปราย

1) ที่มาของคะแนนเต็ม 6 ของดัชนีชี้วัดคุณธรรมเกิดจาก การแบ่งแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) ออกเป็น 6 ระดับ ประกอบกับการใช้ค่า SD มาเป็นตัวแบ่งเกณฑ์ที่แยกไปตามระดับสีต่าง ๆ โดยใช้การตั้งค่ากลางปี 2565 และ 2566 ที่เก็บแบบสุ่มครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และด้วยการทำให้ลิเคิร์ทสเกลเป็น 6 สเกล มีเหตุผลเพื่อป้องกันผู้ตอบแบบประเมินทิ้งดิ่งที่ตรงกลาง ร่วมถึงสร้างคำถามขึ้นมารองรับการตอบแบบทิ้งดิ่ง โดยใช้หลักจิตวิทยาที่ออกแบบให้คำถามเชิงบวกค้านเชิงบวกด้วยกันเอง และเป็นแบบสอบถามที่แสดงวิถีชีวิต เพราะหากเกิดการทิ้งดิ่งมา ข้อคำถามจะค้านกันเองโดยปริยาย เมื่อเกิดการค้านกันจะถูกตัดออกเพราะผู้ตอบอาจมั่วคำตอบมาให้

สำหรับการตัดช่วงอายุที่ 40 โดยมิใดเอาเรื่องการเกษียณอายุราชการมาเป็นเกณฑ์ แต่นำเอาความสามารถของทุนมนุษย์มาเป็นเกณฑ์ ใช้แนวคิดจากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน เนื่องจากคนอายุระหว่าง 25-40 ปี จะมีครอบครัวที่ยังมีพ่อแม่ดำรงชีพในช่วงวัยชราที่ยังไม่ตาย และมีลูกที่ต้องดูแลด้วย ส่วนคนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เชื่อว่าน่าจะมากไปด้วยประสบการณ์เป็นหัวหน้างานแล้ว

ส่วนการแบ่งสีออกเป็น 5 สี ประกอบด้วย สีเขียวคือดีมาก สีเหลืองคือดี ถ้าเริ่มส่งสัญญาณเตือนสีส้ม ถ้าเริ่มมีปัญหาแล้วคือสีแดง ถ้าเข้าขั้นแย่คือสีม่วง เช่น สีมวงเกิดขึ้นในด้านวินัย เนื่องจากคนใช้ชีวิตตามอารมณ์ตนเองเป็นหลักโดยไม่ต้องสนใจกฎระเบียบของสังคม

ทั้งนี้ ค่ากลางการที่สภาพัฒน์ออกประกาศว่า เอาค่ากลางนี้บวกขึ้นไป 10% ของปีฐาน ที่จะต้องเกิดขึ้นในปี 2570 กล่าวอย่างง่ายคือ ถ้าค่ากลาง 4.60 บวก 0.46 เท่ากับ 5.10 จึงเป็นการกำหนดไว้ที่ 5.10 ซึ่งในขณะนี้ยังไม่ถึงค่าที่กำหนดไว้

2) เมื่อเก็บข้อมูลครบ 3 ปี มีความจำเป็นต้องปรับข้อคำถาม เพื่อให้เกิดความแหลมคมกับธรรมชาติของผู้ประเมินว่าเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีการพัฒนาดัชนีคุณธรรมวัดในรายจังหวัดครอบคลุม 6 กลุ่มสาขาอาชีพ ฉะนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะทราบว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ดูแลมีคุณธรรม 5 ประการระดับใดและช่วงอายุใด การเก็บแบบวัดของดัชนีผู้ว่าราชการ อาจไม่ทราบว่าในพื้นที่มีการเก็บ จึงไม่มีการเตรียมข้อมูลเพื่อตอบคำถาม และกลุ่มตัวอย่างเกิดจากการคำนวณตามหลักสถิติมิใช่จะเก็บกลุ่มใดก็ได้ นอกจากนี้ เครื่องมือยังไปช่วยกระตุกต่อมจิตสำนึกของคนที่ตอบแบบประเมินได้ด้วย สำหรับผลของตัวชี้วัดยังสะท้อนว่า ปัญหาที่เกิดเป็นปัญหาเรื้อรัง หรือปัญหาชั่วขณะที่สามารถจัดการได้ด้วยการใช้กลไกสมัชชาคุณธรรมจัดการกับปัญหา

3) ความสุขในการทำงานทั้งระดับบุคคลและองค์กร (Happy Moral Index: HMI) เป็นการพัฒนาจากองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ของ สสส. เนื่องจากภาคธุรกิจมองว่ามีความสุขแล้วต้องมีความดีควบคู่กันไปด้วย **HMI** จึงถูกใช้ในภาคธุรกิจเท่านั้น

4) ความแตกต่างระหว่างดัชนีชี้วัดคุณธรรมกับความสุขในการทำงาน HMI อยู่ที่ดัชนีคุณธรรมถูกคิดบนฐานที่โครงสร้างทางสังคมเชิงสถาบัน นับแต่นายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการ นายกเทศมนตรี ด้วยคนในพื้นที่ของสถาบันเหล่านี้มีหลากหลายอาชีพ ซึ่งสามารถพิจารณาผลผ่านดัชนีคุณธรรม และผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องกังวลว่าผู้บริหารสถาบันเหล่านั้นจะมาสั่งการบังคับให้ตอบไปในทิศทางใด ความเชื่อมั่นของการพยากรณ์จึงมีความน่าเชื่อถือสูง

แต่สำหรับ**ความสุขในการทำงาน HMI** ยังไม่ได้ทำรายละเอียดว่ามีค่าความเชื่อมั่นเบ้ไปเข้าข้างตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเท่าใด ซึ่งจะใช้วัดกับองค์กรที่เป็นต้นแบบ เพราะมีตัวชี้วัดว่า องค์กรคุณธรรมต้นแบบ คนต้องมีความสุขขึ้น ดังนั้น **HMI** จึงเป็นตัวชี้วัดในระดับองค์กรที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่ขึ้นไป เช่น โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

5) ข้อควรระวังที่นำข้อมูลตัวชี้วัดจากหลาย ๆ หน่วยงานมาจัดทำดัชนี นั่นคือ (1) ต้องมีกรอบแนวคิดหลักในการประกอบการสร้างดัชนีเป็นตัวกลั่นกรองว่าตัวชี้วัดใดเหมาะสมกับมิติที่จะวัด และการแปรผลของตัวชี้วัดที่จะนำมาใช้วัด โดยต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดของหน่วยงานนั้น ๆ และการเก็บข้อมูล เพราะเมื่อเข้าใจแล้วจะทำให้การนำตัวชี้วัดหน่วยงานนั้น ๆ มาใช้ไม่แปรผลผิด (2) การจัดการตัวชี้วัด โดยต้องรู้วิธีการเก็บ หากการนำเข้าข้อมูลที่ผิดจะมีผลต่อการวางนโยบายที่ผิดไปด้วย (3) ผู้จัดทำดัชนีต้องแม่นในกรอบแนวคิดที่จะพาหน่วยงานมองไปในทิศทางเดียวกัน (4) การถอดบทเรียนความคิดเห็นของการประชุมในแต่ละครั้ง เพื่อพิจารณาว่าประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอมานั้นสอดคล้องกับตัวชี้วัดใดในแต่ละด้านที่กำลังจะสร้างและไปพิจารณาดูวิธีการของตัวชี้วัดหน่วยงาน ว่าครอบคลุมกับประเด็นที่ถอดบทเรียนมา จากนั้นจึงสามารถเลือกตัวชี้วัดของหน่วยงานนั้นมาเป็นตัวชี้วัดของการทำดัชนีในครั้งนี้ได้

6) การกำหนดค่าน้ำหนัก คือ องค์กรที่มีภารกิจหลักของประเทศย่อยถูกการทดสอบมาแล้ว เนื่องจากหน่วยงานกับตัวชี้วัดนั้น ๆ จะถูกได้รับการยอมรับมาแล้วว่าน่าเชื่อถือได้ในการดูแลประเทศ เช่น กรมสุขภาพจิตจะต้องมีเครื่องมือสะท้อนผลสุขภาพจิตของคนไทย และมีหน่วยงานที่ให้การดูแลสุขภาพจิตของคนไทย หรือองค์กรคุณธรรม ก็ต้องมีเครื่องมือวัดคุณธรรมของคนเพื่อพัฒนาคนในประเทศให้มีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น

1.4 รูปบรรยากาศการประชุม

2. การศึกษาดูงานครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 25 เมษายน 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่อง เครื่องมือ “ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์” ณ ห้องประชุมวังสะพานขาว ชั้น 18 โซน B อาคารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 6 คน กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 5 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 6 คน)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา (กปผ.)

1. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย	ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กองบัญชีประชาชาติ (กบป.)

5. นายสุพัชร เทพรส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายสัญชัย พลายละหาร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (จำนวน 10 คน)

1. นางณัฐสุรีย์ อนุศาสนัน	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. นางสาวอรวรรณ ผดุงรัชดากิจ	ผู้อำนวยการกลุ่มการพัฒนามาตรฐานทางสังคม
3. นายศิริพงษ์ สวัสดิ์สันติสุข	นักวิชาการอิสระ
4. นางสาวกัณนิกา หนูรุ่น	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
5. นางสาวเปรมกมล แดงน้อย	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
6. นางสาวปิยนุช วัฒนสมบัติกุล	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
7. นายทนงฤทธิ์ ธนชิตชัยกุล	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
8. นายทรงเกียรติ ดิสสระ	นักพัฒนาสังคม
9. นายปพิชญา ปิยะเบญจพร	นักพัฒนาสังคม
10. นางสาวณิชากานต์ อินทร์ลือ	นักวิเคราะห์และประมวลผลด้านดัชนี

คณะที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 5 คน)

1. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์	นักวิจัย
2. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน	นักวิจัย
3. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
4. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	ผู้ช่วยนักวิจัย
5. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index : CHSI)

ที่มาและความสำคัญ

ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index : CHSI) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมวลผลข้อมูลตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ แสดงถึงระดับความมากน้อยของความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม หรือในแต่ละมิติ เป็นการเปรียบเทียบโดยอิงกลุ่ม เพื่อสะท้อนสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในระดับหนึ่ง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประเทศ รายมิติทั้งในระดับประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด กับในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ศึกษา “มาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องในปี 2548 2550 และ 2554 ตามลำดับ รวมทั้งได้ดำเนินการจัดทำ “รายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยการจัดทำ “รายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย” ภายใต้กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ 12 มิติ 40 ตัวชี้วัด เป็นการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมระดับประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด สอดคลองกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้ประเทศไทย “มั่นคง มั่งคง ยั่งยืน”

สำหรับค่า CHSI ที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 ค่าที่ใกล้ 100 แสดงถึง ความมั่นคงของมนุษย์สูง ขณะที่ค่าซึ่งใกล้ 0 แสดงถึง ความมั่นคงของมนุษย์ต่ำ ค่า CHSI จะใช้แสดงถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ระดับพื้นที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด และเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในภาพรวมระดับประเทศ หรือในแต่ละมิติด้วย

ดังนั้น ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index : CHSI) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของประเทศไทย เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างมีประสทธิภาพ และเกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติ

แนวคิดในการพัฒนาดัชนี

เริ่มจากปี 2547 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ ได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ โดยยึดแนวคิดตามขอบข่ายของโครงการพัฒนาสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ที่กำหนดองค์ประกอบไว้ 7 มิติ ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง ประกอบกับการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการจัดเวที และสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ความสำคัญกับวิถีตะวันออก เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยโดยพิจารณาทั้งมิติคุณภาพชีวิตและมิติภัยคุกคาม กำหนดตัวชี้วัดครอบคลุมทั้งด้านความรอดพ้นจากความต้องการ โอกาสที่เท่าเทียม และความรอดพ้นจากความกลัว แต่มีข้อจำกัด เนื่องจากตัวชี้วัดบางตัวไม่สามารถหาข้อมูลได้ จึงให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นอีก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านครอบครัว และด้านที่อยู่อาศัย

ต่อมาในปี 2548 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีการพัฒนามาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนสร้างเครื่องมือและวิธีวัดค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ โดยได้พัฒนาเป็นสูตรดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index: CHSI) มีค่าระหว่าง 0 – 1 เพื่อบ่งชี้สถานะความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย มีองค์ประกอบ 10 มิติ และกำหนดตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์เป็น 2 มิติ คือ ระดับบุคคล มี 69 ตัวชี้วัด เป็นข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งสามารถสะท้อนความมั่นคงของมนุษย์ของแต่ละบุคคลได้โดยตรง และระดับพื้นที่ มี 56 ตัวชี้วัด เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ใช้สำหรับประเมินและ

เปรียบเทียบสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ระดับพื้นที่ ซึ่งมีข้อพิจารณา คือ การประเมินค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการวัดภาพรวมของพื้นที่ จึงอาจไม่สามารถสะท้อนความมั่นคงของมนุษย์ได้ตรงเท่ากับตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ระดับบุคคล แต่มีข้อดีคือไม่สิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมากและเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้เห็นแนวโน้มของสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี และในปี 2550 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้นำเสนอรายงานดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2549 ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550[1] ลงมติประเด็นหนึ่งว่า “นอกเหนือจากตัวชี้วัดที่ได้มาดำเนินการในครั้งนี้แล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรพิจารณากำหนดตัวชี้วัดอื่น ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของประเทศไทยเองเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากตัวชี้วัดบางตัวอาจไม่สามารถสะท้อนข้อเท็จจริงของสังคมไทย และอาจมีจำนวนตัวชี้วัดที่น้อยเกินไป เช่น ตัวชี้วัดด้านสังคมและวัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม เป็นต้น”

ในปี พ.ศ. 2554 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำการศึกษามาตรฐานและพัฒนาดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ โดยการทบทวน ประมวลองค์ความรู้ กรอบแนวคิดด้านความมั่นคงของมนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดนิยาม กรอบแนวคิดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต นำมาสู่การให้ความหมายของ ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และกำหนดองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 12 มิติ[2] อันประกอบด้วย

มิติ	นิยาม
1. ที่อยู่อาศัย	การมีที่อยู่อาศัยและสิทธิในการถือครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการจัดระบบสาธารณูปโภคให้แก่สมาชิกใช้ร่วมกันได้อย่างพอเพียง มีความคงทนถาวร สภาพแวดล้อมเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย
2. สุขภาพ	การมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพที่เหมาะสม เข้าถึงบริการทางสุขภาพได้ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจน้อยและมีการเสริมสร้างสุขภาพให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข
3. อาหาร	การได้รับประทานอาหารปลอดภัย มีความรู้และพฤติกรรมในการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดโรคที่รุนแรง
4. การศึกษา	การได้รับการศึกษาทั้งในระบบหรือนอกระบบอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป สามารถใช้ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. การมีงานทำและมีรายได้	การได้งานทำที่ก่อให้เกิดรายได้ เพียงพอต่อรายรับ รายจ่าย ไม่ก่อหนี้สินที่ไม่มีคุณค่าต่อตนเองและครอบครัวมีการออมที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต มีความพึงพอใจต่อรายได้ งานที่ทำตลอดจนการมีวันหยุดพักผ่อนจากการทำงาน

[1] สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2554 จาก www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/8997/11523.pdf

[2] สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). ความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2564 จาก https://anyflip.com/nyeho/sknu

มิติ	นิยาม
6. ครอบครัว	การที่สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง
7. ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม	การมีโครงสร้างของชุมชนที่ชัดเจน เข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนมีทุนทางสังคมที่ใช้ประโยชน์และสนับสนุนทางสังคม มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ชุมชน มีความสงบสุขและปลอดภัย
8. ทางศาสนาและวัฒนธรรม	การที่มีกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เห็นคุณค่า รวมถึงการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	การมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีวิถีชีวิต และดำรงชีวิตที่ปกติสุข ไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบจากภัยทางสังคม
10. สิทธิและความเป็นธรรม	การได้รับความเสมอภาค เท่าเทียม และความเป็นธรรมตามสิทธิทางกฎหมาย ไม่สร้างความเดือนร้อนต่อตนเองสามารถใช้สิทธิของตนเองอย่างถูกต้องตามสถานภาพ บทบาทและโอกาส
11. การเมือง	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้รับการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักธรรมาภิบาล
12. สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร พลังงาน	การดำรงชีวิตที่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า การมีกิจกรรมอนุรักษ์ค้นหาทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน

ระเบียบวิธีการศึกษา

กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ 12 มิติ

ขั้นที่ 1 ทบทวนกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ องค์ประกอบ และตัวชี้วัดในแต่ละมิติ ถึงความเป็นไปได้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลตามตัวชี้วัด รวมทั้งพิจารณาการคำนวณค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่ใช้ในการประมวลผล

ขั้นที่ 2 ทำความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการจัดทำรายงานดังกล่าว

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด โดยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งทางเว็บไซด์ และขอรับการสนับสนุน โดยตรงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 4 ประมวลผลข้อมูล โดยใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ Composite Human Security Index : CHSI

การประมวลผลไม่มีการถ่วงน้ำหนักทั้งในระดับมิติ ตัวชี้วัดในแต่ละมิติ โดยใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้

$$CHSI = \sqrt{\frac{Z_T + \left| M_Z + \frac{f_2}{f_1} \right|}{2 + \left| M_Z + \frac{f_2}{f_1} \right|}} \times 100$$

CHSI = ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์

ZT = ผลรวมของค่ามาตรฐานจากตัวชี้วัดทั้งหมดที่ใช้ในการประเมินซึ่งอาจมีค่าเป็นลบหรือบวก ก็ได้ (*THE Total Z Score)*

MZ = ค่าสูงสุดของผลรวมค่ามาตรฐานที่ไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย (*Absolute Value of the Maximum Total Z Score)*

f2 = ความถี่ของบุคคลหรือพื้นที่ที่ได้ค่าคะแนนมาตรฐานรวมเป็นบวก

f1 = ความถี่ของบุคคลหรือพื้นที่ที่ได้ค่าคะแนนมาตรฐานรวมเป็นลบ

| | = การประมวลผลที่ไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย

วิธีการ

นำค่าดัชนีของแต่ละมิติ แต่ละตัวชี้วัดมาประมวลผลด้วยสูตรคำนวณดังกล่าว โดยใช้โปรแกรม Excel ที่ได้ตั้งค่าตามสูตรการคำนวณ ทั้งนี้ข้อมูลที่นำมาประมวลตามตัวชี้วัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยตัวชี้วัดที่นำมาวิเคราะห์มีทั้งตัวชี้วัดเชิงบวกและตัวชี้วัดเชิงลบ ดังนั้น กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงบวกจะนำค่าของตัวชี้วัดนั้นมาคำนวณ หากเป็นข้อมูลเชิงลบจะต้องกำหนดให้ค่าของตัวชี้วัดนั้นเป็นลบด้วยการคูณด้วย – 1 แล้วจึงนำค่าไปประมวลตามสูตร เมื่อนำข้อมูลแต่ละตัวชี้วัดเข้าสูตรแล้วจะได้ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัดในแต่ละมิติทั้ง 12 มิติ แล้วนำค่า CHSI ของทุกจังหวัดแต่ละมิติเพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่า CHSI ภาพรวมประเทศ = $\frac{\text{ผลรวมของค่า CHSI ทุกจังหวัด}}{\text{จำนวนจังหวัด 77 จังหวัด}}$
2. ค่า CHSI จังหวัด = ผลรวมเฉพาะค่า ZT ทั้ง 12 มิติเข้าสูตร CHSI
3. ค่า CHSI กลุ่มจังหวัด = $\frac{\text{ผลรวมของค่า CHSI กลุ่มจังหวัด}}{\text{จำนวนจังหวัด (กลุ่มจังหวัด)}}$
4. ค่า CHSI เฉลี่ยแต่ละมิติ = $\frac{\text{ผลรวมของค่า CHSI แต่ละมิติทุกจังหวัด}}{\text{จำนวนจังหวัด 77 จังหวัด}}$

เกณฑ์การแปลความหมายค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์

การพัฒนาดัชนีครั้งนี้ ได้มีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่า Composite Human Security Index หรือ CHSI แบบอิงกลุ่ม โดยค่า CHSI ที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 มีค่าเกณฑ์การแปลความดังนี้

ค่าที่ใกล้ 100 แสดงถึง ค่าความมั่นคงของมนุษย์สูง

ค่าที่ใกล้ 0 แสดงถึง ค่าความมั่นคงของมนุษย์ต่ำ

ทั้งนี้ ค่า CHSI แสดงระดับความมั่นคงของมนุษย์ระดับพื้นที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด และเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในภาพรวมระดับประเทศหรือในแต่ละมิติ

2.3 ประเด็นอภิปราย

1) ลักษณะของดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการวัดระดับผลลัพธ์ว่าการพัฒนาประเทศในภาพร่วมได้นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์หรือไม่ จึงมิได้เป็นการไปวัดผลการดำเนินงานของรัฐบาลว่ากำหนดนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์เกิดความคุ้มค่าหรือไม่ จึงเป็นดัชนีส่วนหนึ่งที่วัดการพัฒนาประเทศ เน้นสะท้อนความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนามากกว่า

ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ เริ่มทำการสร้างตั้งแต่ปี 2547 แต่ยังหาเกณฑ์ที่แน่ชัดไม่ได้ว่า “ความมั่นคงของมนุษย์ที่แท้จริง” เป็นอย่างไร ตัวเลขเท่าใดจึงจะมั่นคง เนื่องจากความมั่นคงของมนุษย์มีความเป็นพลวัติในตัวเอง และมีความอ่อนไหว ทำให้การสร้างดัชนีในปี 2547 ใช้รูปแบบการหาค่าเฉลี่ยเพื่อให้เห็นเส้นตรงกลาง และเมื่อใดตัวชี้วัดในด้านนั้นต่ำกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ แสดงความไม่มีความมั่นคงของมนุษย์ โดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างตัวชี้วัดด้วยกันเอง

เงื่อนไขในการทำดัชนี เป็นเรื่องยากที่จะให้ทุก ๆ นิยามมีตัวชี้วัดที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจาก การเกิดขึ้นของตัวชี้ในแต่ละหน่วยงานมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ลักษณะการใช้ก็แตกต่างกัน ทั้งมีสิ่งแวดล้อมที่เข้ามามีผลต่อความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่รวดเร็วขึ้น ทำให้ดัชนีอาจเกิดการไม่สะท้อนความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ช่วงโควิด-19 ค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์บางตัวชี้วัดพุ่งสูงขึ้น เพราะว่า ใช้ตัวชี้วัดที่เป็นจำนวนหมอ จำนวนเตียง แต่มิได้เก็บเรื่องโรคอุบัติใหม่ และไปเก็บโรคทั่วไป ทำให้ต้องมีการปรับปรุงดัชนี

ในปี 2548 มีการทำเล่มรายงานดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ และใช้การหาค่าเฉลี่ยในการวัดความมั่นคงของมนุษย์ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิเลือกจากตัวชี้วัด 12 มิติ 40 ตัวชี้วัด เลือกโดยหน่วยงานต่าง ๆ ประมาณ 11 กระทรวง และใช้สูตรการคำนวณ CHSI ประมวณทั้ง 12 มิติ ประกอบด้วย มิติที่อยู่อาศัย, สุขภาพ, อาหาร, การศึกษา, การมีงานทำและรายได้, ครอบครัว, ชุมชนและการสนับสนุน, ศาสนาและวัฒนธรรม, ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, สิทธิและความเป็นธรรม, การเมือง และมิติสิ่งแวดล้อมพลังงาน

แนวคิดในการพิจารณาการวัดในแต่ละมิติของดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ เช่น

มิติที่ 1 ที่อยู่อาศัย พิจารณาจากความหนาแน่น การถือครองทรัพย์สิน ที่อยู่อาศัยที่มีสภาพคงทนถาวร ยึดตามระเบียบของ พม. ว่าเวลาช่วยใครต้องพิจารณาจากความยากจนต้องดูสิ่งเหล่านี้ประกอบ

มิติที่ 2 สุขภาพ เน้นการมีอนามัยที่ดี หลักประกันสุขภาพที่เหมาะสม การเข้าถึงบริการสุขภาพ พฤติกรรมความเสี่ยงต่อการป่วย อัตราเตียง (ในช่วงของโควิด-19 ทำให้มีอัตราเตียงเพิ่มสูงขึ้น) บุคลากรทางการแพทย์ (ในช่วงของโควิด-19 ทำให้มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น) จำนวนผู้ป่วยสุขภาพจิตต่อประชากรแสนคน ป่วยด้วยโรคสำคัญ 5 โรค และการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย (ยิ่งมีโควิด-19 ยิ่งเข้าถึง) เพราะฉะนั้นแค่มิติเดียวสามารถดึงคะแนนตัวชี้วัดได้

มิติที่ 3 อาหาร พิจารณาจากอาหารเป็นพิษ แผงลอยที่ได้มาตราฐาน และตลาดสดน่าซื้อ

มิติที่ 4 การศึกษา พิจารณาจากอัตรานักเรียนต่อห้อง นักเรียนต่อครู การมีคอมพิวเตอร์ต่อครัวเรือน ทำให้มิตินี้ไม่ถูกยอมรับเนื่องจากมีการยุบโรงเรียน และรูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

มิติที่ 5 การมีงานทำ การว่างงาน รายได้เฉลี่ย ค่าใช้จ่าย สำนักงานเศรษฐกิจการคลังหรือว่าสภาพัฒน์ได้ให้ตัวชี้วัดที่ใหญ่กว่านี้ อาทิ ตัวชี้วัด GDP เป็นต้น

มิติที่ 6 ครอบครัว พิจารณาจากการหย่า มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง และความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้ มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งเป็นการสุ่มเก็บ และเมื่อเอาผลรวมจากที่สุ่มได้มาทำค่าเฉลี่ยทำให้ผลที่ได้จากตัวชี้วัดนี้มีความอ่อนไหวกว้างและก็เล็ก

มิติที่ 7 ชุมชนและการสนับสนุน พิจารณาจากการทำประกันกับแรงงานในภาพรวม การฆ่าตัวตาย กรมธรรม์ประกันชีวิต เหมือนมันไปทับซ้อนกับงานอื่นก็เลยตัดสินใจว่าให้มิตินี้ไม่น่าจะเหมาะสมที่จะนำมาวัด เป็นเหมือนสิทธิสวัสดิการไปแล้ว

มิติที่ 8 ศาสนาและวัฒนธรรม วัดยากและเป็นเรื่องอ่อนไหวไม่ควรนำมาวัด

มิติที่ 9 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พิจารณาจากความผิดอาญาและอุบัติเหตุ แต่จริง ๆ ในปัจจุบันเป็นเรื่องความรุนแรง และกระทรวงมีกฎหมายเรื่องความรุนแรงในครอบครัว จึงอาจดึงบางเรื่องขึ้นมาที่มีความสำคัญมากกว่า และสะท้อนภาพจริงได้มากกว่า เพราะว่าความผิดอาญา 4 กลุ่ม อาจจะยังไม่ครอบคลุมในบางเรื่อง

มิติที่ 10 สิทธิและความเป็นธรรม พิจารณาจากการปกครองเรื่องการร้องเรียน และการได้ข้อยุติ

มิติที่ 11 การเมือง พิจารณาจากการวัดการเลือกตั้ง แต่ที่จริงควรนำเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนมาวัดแทน เพราะว่าสำนักงานสถิติเก็บเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมเช่นกัน เนื่องจากการบอกว่าการเมืองคืออการเลือกตั้งอาจไม่สะท้อนนัก เมื่อเทียบกับกับการที่ประชาชนเข้ามารวมกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางสังคมอาจสะท้อนมากกว่า

มิติที่ 11 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความสำคัญเนื่องจากวิกฤติการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม คือ วิกฤตโครงสร้างประชากร เพราะว่าเด็กเกิดน้อย มีผู้สูงอายุมากกว่าแรงงาน และยังพบว่าสังคมเปลี่ยน มีคนโสดเพิ่มมากขึ้น เท่ากับว่ารูปแบบสวัสดิการย่อมเปลี่ยนแปลงไป

2) ประเด็นซักถามแนวทางการปรับปรุงดัชนี

ข้อซักถาม: หากปีใดในระหว่างการจัดเก็บตัวชี้วัด แต่ไม่สามารถหาข้อมูลประกอบการจัดเก็บได้ต้องดำเนินการอย่างไรในเชิงเทคนิค โดยจะใช้การเทียบเคียง หรือใช้คะแนนของปีที่ผ่านมา

ตอบ: เป็นการยึดค่าของปีที่แล้ว

ข้อซักถาม: ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่ปรับปรุงใหม่ จะใช้ตัวชี้วัดในทุก ๆ มิติที่เท่ากันหรือไม่ หรือว่าไม่จำเป็น แต่ต้องให้ครอบคลุมตามนิยามมากกว่า

ตอบ: เป็นข้อเสนอของผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ให้ไว้ อย่างไรก็ตาม ใช้การยึดถึงแนวคิดตามนิยามเป็นหลัก แต่เลือกตัวชี้วัดไม่เกิน 5 ตัวชี้วัด และใช้อำนาจจำแนกที่มีความสำคัญมากมาเป็นตัวเลือกตัวชี้วัดเป็นหลัก

ข้อซักถาม: หลักการตั้งตัวชี้วัดยึดโยงกับนิยาม แต่หากไม่มีตัวชี้วัดที่จะสอดรับกับนิยามได้ทั้งหมด เนื่องจากไม่มีหน่วยงานไหนที่เก็บข้อมูล มีแนวทางอย่างไรที่จะได้ข้อมูลมาใช้

ตอบ: การแก้ไขปัญหานี้ คือ การทำงานร่วมกัน เนื่องจากไม่มีนิยามใดไม่ตกหล่น ดังนั้น วิธีการคือการเปรียบเทียบ และนำมาเข้าวงสนทนาร่วมกัน เช่น การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นฯ อาจต้องเปรียบเทียบกับดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อพิจารณาดูความสมเหตุสมผล และทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่างกระทรวง ไม่ใช่เป็นการคิดแยกวัดของใครของท่าน เช่น มิติสุขภาพ กระทรวง พม. มองแบบหนึ่ง กระทรวงสาธารณสุขมองแบบหนึ่ง สภาพัฒน์มองแบบหนึ่ง แล้วมาคุยกันว่าต้องการประเด็นการพัฒนามิติสุขภาพของประเทศให้เป็นแบบใด เนื่องจากสภาพัฒน์มีเครื่องมือที่เป็นระเบียบสำนักนายกให้อำนาจในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยสามารถบูรณาการข้ามผลผลิต ข้ามกระทรวง และข้ามงบประมาณได้

ข้อซักถาม: ในการพัฒนาดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ได้นำการวัดแบบภาวะวิสัย และแบบอัตวิสัยมาใช้วัดหรือไม่

ตอบ: ข้อมูลที่เป็นทัศนคติ และเจตคติ (อัตวิสัย) ไม่ได้ถูกนำมาประกอบการวัดดัชนความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากการใช้ข้อมูลเป็นทุติยภูมิ มีความเสี่ยงหากจะนำตัวชี้วัดที่เป็นอัตวิสัยมาร่วมด้วย

ทั้งนี้ หากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะนำตัวชี้วัดที่เป็นอัตวิสัยมาร่วมด้วย อาจต้องทอนตัวชี้วัดในดัชนีที่มีการเก็บเรื่องเหล่านี้ลงมา เพราะว่าความเป็นตัวแทนประชากร เช่น มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งในรายตัวชี้วัดจะมีจำนวนมาก แต่เมื่อเอาแค่ค่าร่วมมาใช้อาจส่งผลต่อความคลาดแคลื่อน และการจัดเก็บประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้นน้อยเกินไปในความเห็น เนื่องจากเก็บจังหวัดละ 2 ตำบล

ข้อซักถาม: ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์มีเป้าหมายในการยกระดับหรือไม่ เมื่อเวลาผ่านไปถึงปี 2570

ตอบ: ความจำเป็นจริง ๆ กพร. ก็ใช้วิธีการที่จะให้ค่าคะแนนสูงขึ้น แต่ความจริงแล้วมันจะขึ้นทั้งหมดหรือไม่ แต่ความจริงสมมติว่า ปีนี้ตกน้อยกว่าค่าเฉลี่ย เราควรทำให้ลดน้อยลง แต่ไม่ใช่ว่าจะให้ทั้งหมดมันสูงขึ้น โดยสรุปคือไม่ควรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทุก ๆ ด้าน

2.4 รูปบรรยากาศการประชุม

3. การศึกษาดูงานครั้งที่ 3 วันพุธที่ 8 พฤษภาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 09.00 – 12.00 น. : เรื่องการจัดทำดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย (Thai Happiness Indicators) ณ ห้องประชุมปัญญา-สติ ชั้น 2 อาคาร 4 กรมสุขภาพจิต

3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 5 คน ผู้แทนจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 7 คน และคณะที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 7 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 5 คน)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา (กปผ.)

1. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล	ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
2. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย	ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นางสาวพิมพ์นภัสสรา หงษ์จ้อย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

ผู้แทนจากกรมสุขภาพจิต (จำนวน 7 คน)

กรมสุขภาพจิต

1. นายพงศกร เล็งดี	นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ (ด้านเวชกรรม สาขาจิตเวช) รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
2. นางวรวรรณ จุฑา	นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ สำนักวิชาการสุขภาพจิต
3. นางสาวพัชริน คุณค้ำชู	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
4. นายปองพล ชุษณะโชติ	นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
5. นางสาวภวมัย กาญจนจิรางกูร	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
6. นางกัลยกร ไชยมงคล	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
7. นายกฤตภาส ไทยวงษ์	นักจิตวิทยาคลิกนิกกปฏิบัติการ กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต

คณะที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 7 คน)

1. นายทนงศักดิ์ ศิริยงค์	นักวิจัย
2. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิณ	นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	นักวิจัย
4. นางสาวกนกพร ดวงเสาร์	นักวิจัย
6. นางสาวนฤมล หนูบ้านเกาะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย

3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่มาศึกษาดูงาน: ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย Thai Happiness Indicators

ที่มาและความสำคัญ

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย (Thai Happiness Indicators) ถูกพัฒนาขึ้นโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นเครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลมีทั้งฉบับสมบูรณ์จำนวน 66 ข้อ[3] และฉบับสั้นจำนวน 15 ข้อ[4] ซึ่งเป็นแบบประเมินความสุขด้วยตนเอง สร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดคำจำกัดความของความสุข หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความสุขของคนไทยในประชาชนทั่วไป ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพจิตตนเอง เมื่อผลของแบบประเมินพบว่าอยู่ในกลุ่มที่มีภาวะความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป

แนวคิดในการพัฒนาดัชนี

การพัฒนาดัชนีสร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดคำจำกัดความของความสุข หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย (ฉบับสมบูรณ์) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
สภาพจิตใจ จำนวน 16 ข้อ	ความรู้สึกในทางที่ดี
	ความรู้สึกในทางที่ไม่ดี
	การรับรู้ภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วยทางจิต
	ภาพลักษณ์และรูปร่าง
สมรรถภาพของจิตใจ 19 ข้อ	สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
	ความสามารถที่จะบรรลุความสำเร็จตามความคาดหมาย
	ความมั่นใจในการเผชิญปัญหา
	การควบคุมจิตใจตนเองไม่มีประสิทธิภาพ
	การดำเนินชีวิตประจำวัน
คุณภาพของจิตใจ 13 ข้อ	เมตตา กรุณา
	การนับถือตนเอง
	ประสบการณ์ชีวิตที่มีค่าต่อจิตใจ
	ความคิดสร้างสรรค์และความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต
	ความเสียสละ
ปัจจัยสนับสนุน 18 ข้อ	การสนับสนุนทางสังคม
	การสนับสนุนจากครอบครัว
	ความปลอดภัยทางร่างกายและความมั่นคงในชีวิต
	การดูแลและบริการสังคม: การให้บริการและคุณภาพของบริการ
	การมีส่วนร่วมและมีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจและมีเวลาว่าง
	สภาพแวดล้อม

[3] กรมสุขภาพจิต. (2545). ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย จาก https://dmh.go.th/test/download/files/thi66.pdf

[4] กรมสุขภาพจิต. (2545). ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย จาก https://dmh.go.th/test/download/files/thi15.pdf

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินภาวะสุขภาพจิตของคนไทย แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาความตามตรงเนื้อหา (Content Validity) ทำการสนทนากลุ่มกับเป้าหมาย ทั้งผู้นำชุมชน ประชาชน ผู้สูงอายุ จำนวน 187 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงด้านชุมชน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับงานสุขภาพจิต ทั้งนี้ เพื่อกำหนดคำจำกัดความของสุขภาพจิต และพัฒนาเครื่องมือฉบับร่างตามคำจำกัดความที่กำหนดขึ้น ได้เครื่องมือฉบับร่างประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 32 องค์ประกอบย่อย มีคำถามจำนาน 157 ข้อ

ระยะที่ 2 การศึกษาความตามตรงโครงสร้าง (Construct Validity) ครั้งที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ระดับ 1 – 5 จำนวน 1,505 จากจังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมา หนองคาย และเลย (ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้มาจากคำถาม 1 ข้อ ที่พัฒนาขึ้นต้องใช้ตัวอย่างในการศึกษาอย่างน้อย 5 – 10 คน) โดยคัดเลือกจังหวัดและ อบต. ที่ทำการศึกษาแบบเจาะจงสำหรับประชากรคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป จนถึง 60 ปี 2) เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ ขณะทำการศึกษา 3) สามารถสื่อสารกับผู้วิจัยได้ไม่เป็นใบ้หรือหูหนวก 4) ให้ความร่วมมือในการวิจัย

วิธีการดำเนินการ นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นระยะที่ 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ระดับ 1 – 5 ทั้งนี้ ผลการศึกษาในระยะที่ 2 เหลือคำถามเพียง 85 ข้อ

ระยะที่สาม การศึกษาความตามตรงโครงสร้าง (Construct Validity) ครั้งที่ 2

กลุ่มเป้าหมาย ประชากรใน 19 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ระดับ 1 – 5 รวมจำนวน 1,492 คน (การสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น)

วิธีการดำเนินการ 1) การศึกษาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 2) การศึกษาค่าปกติของคนไทย (Norm) 2) ศึกษาความพร้อง (Agreement) ในการประเมินสุขภาพจิตระหว่างดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของคนไทยฉบับสมบูรณ์และฉบับสั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC กำหนดสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา 2) การศึกษาความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง และการลดข้อคำถามใช้การวิเคราะห์ปัจจัย 3) การศึกษาความตรงร่วมสมัย โดยการใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 4) การศึกษาค่าปกติของสุขภาพจิตคนไทยโดยใช้ค่ามัธยฐาน และเปอร์เซ็นไทล์ที่ 25, 75 เนื่องจากการกระจายของข้อมูลไม่เป็นปกติ 5) การศึกษาความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และ 6) ศึกษาความพร้องในการประเมินภาวะสุขภาพจิตระหว่างดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับสมบูรณ์ และฉบับสั้น โดยใช้ Kappa Statistic

คุณสมบัติของเครื่องมือ

คุณสมบัติของเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้ 1) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสั้น และ 2) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสมบูรณ์

1) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสั้น

1. เครื่องมือนี้สร้างขึ้นโดยใช้กลุ่มคนเป็นมาตรฐาน (Normative model) ในการกำหนดเกณฑ์ปกติ (Norm) เพราะยังไม่มีการตรวจมาตรฐาน (Gold Standard) ใด ๆ ที่สามารถตรวจวินิจฉัยได้ว่าบุคคลใดมีความสุขมากน้อยเพียงใด

2. การศึกษาความตามตรงเนื้อหา (Content Validity) โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสุขภาพจิต เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหาที่ต้องการประเมิน จำนวน 10 ครั้ง

3. การศึกษาความตามตรงโครงสร้าง (Construct Validity) ศึกษาความตรงตามโครงสร้างโดยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และพิจารณาลดข้อคำถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า Factor Loading ตั้งแต่ 0.04 ขึ้นไป (ยกเว้นข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าจำเป็นต้องมีข้อนี้ ค่า Factor Loading อาจต่ำกว่า 0.04) โดยทำการศึกษาความตรงเชิงโครงสร้างถึง 2 ครั้งในการศึกษานี้ โดยลดข้อคำถามจาก 157 ข้อ เหลือเพียง 85 ข้อ ในครั้งที่ 1 และจาก 85 ข้อ เหลือเพียง 66 ข้อ (ฉบับสมบูรณ์) และ 15 ข้อ (ฉบับสั้น) ในครั้งที่ 2

4. การศึกษาความตรงร่วมสมัย (Concurrent Validity) ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความตรงร่วมสมัยโดยใช้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของอัมพร โอตระกูล และคณะจำนวน 12 ข้อ ทำการศึกษาควบคู่กันไปในช่วงเวลาเดียวกันผลการศึกษาพบว่าดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย 15 ข้อกับดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของอัมพร โอตระกูลและคณะมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของสเปียร์แมน (Spearman’s correlation coefficient) เท่ากับ 0.49

5. การศึกษาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยมีค่า Cronbach’s alpha coefficient เท่ากับ 0.07

2) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสมบูรณ์

1. เนื่องจากเครื่องมือนี้สร้างขึ้นโดยใช้กลุ่มคนเป็นมาตรฐาน (Normative model) ในการกำหนดเกณฑ์ปกติ (Norm) เพราะยังไม่มีการตรวจมาตรฐาน (Gold Standard) ใด ๆ ที่สามารถตรวจวินิจฉัยได้ว่าบุคคลใดสุขภาพจิตปกติหรือไม่

2. การศึกษาความตามตรงเนื้อหา (Content Validity) โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสุขภาพจิต เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหาที่ต้องการประเมิน จำนวน 10 ครั้ง

3. การศึกษาความตามตรงโครงสร้าง (Construct Validity) ศึกษาความตรงตามโครงสร้างโดยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และพิจารณาลดข้อคำถามโดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า Factor Loading ตั้งแต่ 0.04 ขึ้นไป (ยกเว้นข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าจำเป็นต้องมีข้อนี้ ค่า Factor Loading อาจต่ำกว่า 0.04) โดยทำการศึกษาความตรงเชิงโครงสร้างถึง 2 ครั้งในการศึกษานี้ โดยลดข้อคำถามจาก 157 ข้อ เหลือเพียง 85 ข้อ ในครั้งที่ 1 และจาก 85 ข้อ เหลือเพียง 66 ข้อ (ฉบับสมบูรณ์) และ 15 ข้อ (ฉบับสั้น) ในครั้งที่ 2

4. การศึกษาความตรงร่วมสมัย (Concurrent Validity) ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความตรงร่วมสมัยโดยใช้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของอัมพร โอตระกูล และคณะจำนวน 12 ข้อ ทำการศึกษาควบคู่กันไปในช่วงเวลาเดียวกันผลการศึกษาพบว่าดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย 66 ข้อกับดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตของอัมพร โอตระกูลและคณะมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของสเปียร์แมน (Spearman's correlation coefficient) เท่ากับ 0.58

5. การศึกษาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยมีค่า Cronbach's alpha coefficient จำแนกตามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) สภาพจิตใจ 0.86 2) สมรรถภาพของจิตใจ 0.83 3) คุณภาพของจิตใจ 0.77 4) ปัจจัยสนับสนุน 0.80

วิธีการนำไปใช้

1) ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 15 – 60 ปี โดยไม่จำกัดเพศ

2) สามารถนำไปใช้กับผู้ที่สามารถอ่านออก เขียนได้ ในกรณีที่ไม่สามารถอ่านด้วยตนเองได้ อาจใช้วิธีให้บุคคลอื่นอ่านให้ฟัง และผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้เลือกคำตอบด้วยตนเอง

3) สามารถนำไปใช้ประเมินระดับความสุขของกลุ่มคนในหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ หรือคนในชุมชนในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อดูระดับความสุขของกลุ่มคนนั้น ๆ เป็นการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพจิตขององค์กรนั้นในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยควรใช้ประเมินในระดับกลุ่มคนปีละ 1 – 2 ครั้ง

4) การนำดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยไปใช้เพื่อประเมินซ้ำว่าตนเองมีระดับความสุขเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ควรประเมินซ้ำในอีก 1 เดือน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

1) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสั้น

การให้คะแนนดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย มีการให้คะแนนแบบประเมินโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ข้อ

1	2	4	5	6	7
9	10	11	13	14	15

การให้คะแนนกลุ่มที่ 1 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่เลย	ให้	0	คะแนน
เล็กน้อย	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
มากที่สุด	ให้	3	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ข้อ

3	8	12

การให้คะแนนกลุ่มที่ 1 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่เลย	ให้	3	คะแนน
เล็กน้อย	ให้	2	คะแนน
มาก	ให้	1	คะแนน
มากที่สุด	ให้	0	คะแนน

การแปลผลประเมิน

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยมี 15 ข้อ มีคะแนนเต็ม 45 คะแนน เมื่อผู้ตอบได้ประเมินตนเองแล้ว และรวมคะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้

คะแนน	33 - 45	หมายถึง	มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป (Good)
คะแนน	27 – 32	หมายถึง	มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป (Fair)
คะแนน	26 คะแนนหรือน้อยกว่า	หมายถึง	มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป (Poor)

2) เครื่องมือประเมินสภาวะสุขภาพจิตของบุคคลฉบับสมบูรณ์

การให้คะแนนดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย มีการให้คะแนนแบบประเมินโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ข้อ

1	2	3	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	32	33	34	35	36	41
42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57
58	59	60	61	62	63	64	

การให้คะแนนกลุ่มที่ 1 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่เลย	ให้	0	คะแนน
เล็กน้อย	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
มากที่สุด	ให้	3	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ข้อ

4	5	6	7	8
9	10	26	27	28
29	30	31	37	38
39	40	65	66	

การให้คะแนนกลุ่มที่ 1 แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ไม่เลย	ให้	3	คะแนน
เล็กน้อย	ให้	2	คะแนน
มาก	ให้	1	คะแนน
มากที่สุด	ให้	0	คะแนน

การแปลผลประเมิน

ดัชนีชี้วัดความสุขคนไทยมี 66 ข้อ มีคะแนนเต็ม 198 คะแนน เมื่อผู้ตอบได้ประเมินตนเองแล้ว และรวมคะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้

คะแนน	143 - 198	หมายถึง	มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป (Good)
คะแนน	122 – 142	หมายถึง	มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป (Fair)
คะแนน	121 คะแนนหรือน้อยกว่า	หมายถึง	มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป (Poor)

รายการอ้างอิง

อภิชัย มงคล วัชนี หัตถพนม ภัสรา เชษฐ์โชติศักดิ์ วรรณประภา ชะลอกุล ละเอียด ปัญโญใหญ่ และสุจริต สุวรรณชีพ. (2544). การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย. **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 46(3),** 1-17.

3.3 ประเด็นอภิปราย

ด้วยกรมสุขภาพจิต มีภารกิจส่งเสริมและพัฒนาวิชาการและบริการด้านสุขภาพจิต เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตผ่านการศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้ การสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดของกรมสุขภาพจิตไม่ใช่การสำรวจข้อมูลในลักษณะรายบุคคล แต่เป็นการสำรวจข้อมูลในภาพรวมเพื่อการวางนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หรือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต โดยการเก็บข้อมูลรายบุคคลและนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

สำหรับบุคคลที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล กรมสุขภาพจิตดูจากความซับซ้อนของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเจาะจงในกลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ หากใช้บุคคลที่ไม่มีความเชี่ยวชาญอาจส่งผลให้ความเข้าใจในเนื้อหาบางอย่างด้อยกว่าผู้ที่มีความรู้พื้นฐานด้านจิตเวท อย่างไรก็ตาม กรณีการวัดประเมินผลเรื่องความเครียดที่มีลักษณะเป็นการประเมินตนเอง สามารถใช้บุคคลใดก็ได้ในการประเมิน หรือประเมินได้ด้วยตนเอง โดยการประเมินลักษณะนี้จะใช้คนในชุมชน หรืออาสาสมัคร ฯลฯ

ประเด็นแลกเปลี่ยนลักษณะตัวชี้วัด และเสนอตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับการนำไปใช้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เนื่องจากตัวชี้วัดร้อยละความเข้มแข็งทางใจ (RQ) หากดูตามหลักทางด้านวิชาการเป็นตัวสะท้อนเกี่ยวกับการเจ็บป่วย หรือความทุกข์ของบุคคลเมื่อมีการเจ็บป่วยหรือมีความทุกข์สามารถปรับตัว หรือมีความยืดหยุ่นได้มากน้อยเพียงใด แต่การพัฒนาข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลยังมีข้อจำกัดเรื่องต่าง ๆ เช่น กลุ่มตัวอย่าง ข้อคำถาม ฯลฯ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดร้อยละความเข้มแข็งทางใจ เป็นการประเมินพลังใจที่พัฒนาตั้งแต่ปี 2550 โดยใช้ในการประเมินกลุ่มวัยทำงานอายุ 25 – 60 ปี หากนำไปใช้ในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ประชากรในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี หรือ มากกว่า 60 ปี ฯลฯ อาจจะก่อให้เกิดข้อมูลที่บิดเบือน ประกอบกับการพัฒนาตัวชี้วัดมานานอาจทำให้ข้อคำถามไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ การดำเนินการสำรวจข้อมูลในปี 2566 พบว่ากลุ่มวัยทำงานมีร้อยละความเข้มแข็งทางใจที่ดี แต่ไม่ได้มีความสุข

ดังนั้น จึงขอนำเสนอ**ตัวชี้วัดร้อยละของคนไทยที่มีสุขภาพจิตดี** เนื่องจากตอบโจทย์เรื่องยุทธศาสตร์ประกอบกับสามารถเทียบเคียงได้กับหลากหลายประเทศทั่วโลก อีกทั้ง ระเบียบวิธีวิจัยมีความถูกต้องกว่าตัวชี้วัดร้อยละความเข้มแข็งทางใจ เนื่องจากตัวชี้วัดร้อยละความเข้มแข็งทางใจเป็นการเก็บข้อมูลผ่าน Mental Health Check In ซึ่งอาจไม่ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย

สำหรับ**ตัวชี้วัดอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ เห็นด้วยที่นำมาเป็นตัวชี้วัด** เนื่องจากมีกระบวนการจัดการข้อมูลที่ชัดเจน โดยอัตราการฆ่าตัวตายเป็นการตรวจสอบทั้งระบบ เช่น การส่งเสริมป้องกัน การมีความยืดหยุ่นของจิตใจ ครอบครัว และตนเอง รวมถึงมีผลจากสังคมและเศรษฐกิจด้วย ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวไม่มีความความโน้มเอียง และสะท้อนให้เห็นตั้งแต่การส่งเสริมป้องกันจนถึงการเข้าสู่ระบบการรักษา รวมถึงผลกระทบทางสังคม ดังนั้น ตัวชี้วัดอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ จึงเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนผลกระทบได้ชัดเจน

ข้อสังเกตุ: การฆ่าตัวตายมีตั้งแต่การคิดฆ่าตัวตาย พยายามฆ่าตัวตาย และฆ่าตัวตายสำเร็จ ซึ่งข้อมูลการคิดฆ่าตัวตายกรมสุขภาพจิตไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่การพยายามฆ่าตัวตายกรมสุขภาพจิตได้มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบ Health Data Center (HDC) จึงเสนอให้พิจารณาข้อมูลพยายามฆ่าตัวตายมาประกอบกับอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ

3.4 รูปบรรยากาศการประชุม

ภาคผนวกที่ 5
สรุปรายงานการประชุม
เพื่อเผยแพร่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

วันพุธที่ 14 สิงหาคม 2567 ตั้งแต่เวลา 8.30-12.00 น. : ประชุมเพื่อเผยแพร่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ภายใต้โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

8.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมรวมทั้งสิ้นจำนวน 295 คน ประกอบไปด้วย ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 22 คน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้าร่วมจำนวน 264 คน และที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 9 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (จำนวน 22 คน)

ผู้บริหาร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. นางสาวปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล ผู้อำนวยการกองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
3. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
4. นางสาววิมลมาส ประยงค์ทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
5. นายตฤตณัย นพคุณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
6. นางสาวอมราวรรณ ทิวถนอม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
7. นางสาวบุญญิสา อักษรศิริโอภาส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
8. นายธีระพงษ์ มาลัยทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
9. นายปิยะ ไวจงเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
10. นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
11. นายกิตติพัฒน์ ยลไชย ร.นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
12. นางสาวสุทาสิณี นิยมเดช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
13. นางสาวพิมพ์นภัสสรา หงษ์จ้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
14. นางสาวณัฐชา เทศเพ็ญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
15. นายภูวไนย ไทยถาวร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
16. นางสาวพรชนก นนทารักษ์ พนักงานบริหารงานทั่วไป 3

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

17. นางสาววรรณภา คล้ายสวน ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

18. นายพีรณัฐ แดงสกุล ผู้อำนวยการกองบัญชีประชาชาติ

กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

19. นางสาวอานันท์ชนก สกนธวัฒน์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค

กองยุทธศาสตร์การพัฒนา เมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

20. นางสาวชณกช ชสิธภนญ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง

21. นางสาวอาภาภัทร อธิภาคย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

22. นายไพรัตน์ กล่ำทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารายได้และการกระจายรายได้

ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้าร่วม (จำนวน 264 คน)

1) สำนักนายกรัฐมนตรี

ศูนย์บริการประชาชน

1. นางสาวธัชธร ปั้นสุวรรณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
2. นางสาวธนิถา สวนเศรษฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมประชาสัมพันธ์

3. นายอานุภาพ จันทโรบาล นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

4. นางสาว เปมิกา รักศิริพงษ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
5. นาย สุระศักดิ์ อุ่นผาง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
6. นางสาว วรางคณา ขัดนาค นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

7. นางสาวชุรีพร เจนโรจน์พลเดช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

8. นางสาวลำดวน ชาวดอน หัวหน้ากลุ่มงานสวัสดิการ
9. นางสาวภัทรภรณ์ พัตรสระน้อย นักทรัพยากรบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.)

10. นางสุขฤทัย ภคกษมา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
11. นางสาววรัญญา ศีลาเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

12. นายชรินทร์ สายพชร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ

13. นาย ศุภณัฐ เรืองเดช เจ้าหน้าที่กลุ่มวิชาชีพเฉพาะด้านไซเบอร์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

14. นางฉวีวรรณ นิลวงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

15.นางสาวเรขา ศรีสมบูรณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

16. นางสาววรรณมาศ น้อยสุวรรณ นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการ

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

17. พันเอกหญิงมนไท จันทร์ทอง ประจำ ทบ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ

18. นางสาวสิริรัตน์ กรรรแก้ว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

2) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

19. นายจารุเชฏฐ์ เรืองสุวรรณ ผู้อำนวยการกองติดตามและประเมินผล

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

20. นายภาณุ อัศวปรมิตชัย เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

21. นายรัฐวิทย์ ปัญญาไชยภัสร์ เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

22. นางสาวอรวรรณ ผดุงรัชดากิจ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

กรมกิจการเด็กและเยาวชน

23. นางสาวประภาพร หมอนวดดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

24. นางสาวพัชรนันท์ อมรดลพิพัฒน์ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

25. นางสาวอดันสิตางศุ์ ล้ำเลิศจรัสชัย นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

26. นางสาวปัฏภีนา มะอิง ช่วยปฏิบัติงานวิเคราะห์และนโยบาย

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

27. นางสาวเพ็ญประภา กุลบุตรดี นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ

4) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

28. นางสาวณิชนันท์ ไฝจันทร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมประมง

29. นางดารัตน์ อภัยบริรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

30. นางสาวสุขใจ สาทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

31. นางสาวสุขใจ สาทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมพัฒนาที่ดิน

32. นางสาวธัมญลักษณ์ เสือคง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

33. ว่าที่ ร.ต.หญิง วารุณี ชุตินันทกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมวิชาการเกษตร

34. นางสาวกัณวีย์ ตระกูลแสง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

35. นางสาวจินตนา เขียวอมร นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

กรมส่งเสริมการเกษตร

36. นางสุวิสาข์ คนเจน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

37. นายภาวิต ลี้ศิริเสริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

38. นางสาวศิริลักษณ์ พรหมอยู่ รักษาการหัวหน้ากลุ่มบริหารงานพัฒนาธุรกิจ

39. นายฐิติ อดุลยประภากร เจ้าหน้าที่บริหารงาน 4

5) กระทรวงคมนาคม

กรมการขนส่งทาง

40. นางมัสฎา เสนากรุง นักวิชาการขนส่งปฏิบัติการ

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

41. นางสาวปรียนารถ พีรพิพัฒน์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

42. นางสาวทัศติการณ์ ผัดโน นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

43. นายกรัณย์ ปานข้อยงาม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

44. นางอุษณี กลิ่นระรวย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

การรถไฟแห่งประเทศไทย

45. นายปกรณ์ พดด้วง บุคลากร 10

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

46. นายสันติ สาธิตธนาภัทร์ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 4

6) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กรมอุตุนิยมวิทยา

47. นางบุญเกตุ นุชประมูล นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

48. นางสาวบุหลัน ภูสุดสูง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

49. คุณจิราพร ตั้งพูลเจริญ นักวิจัย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

50. นางสาวนัทธมน มยุระสาคร นักวิชาการสถิติชำนาญการ

7) กระทรวงพลังงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

51. นางสาวชมพูนุช บุณะสุวรรณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

52. นายแสนสุข สุวรรณสม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

8) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

53. นางสาวจารุวรรณ กุลีน้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

54. นางสาวศันชุดา โอ้เหรียญ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

55. นางสาวปวีณา เชื้อผู้ดี นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

56. นางสาวศุภกร มอบโคสุวรรณ เจ้าพนักงานประมง

กรมทรัพยากรน้ำ

57. นางสาวชมพูนุช ดลสุขเลิศ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

58. นางสาวทวีพร โอชาวงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมป่าไม้

59. นายปริวรรต ขันตี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

60. นายนิรัญ มโนรัตน์ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

61. นายศึกษิต พันธุ์ทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

62. นางไวโอลิน ขวานคร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรธรณี

63. นายสุทธิศักดิ์ โทวนิช ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

64. นายสถาพร การเนตร นักธรณีวิทยาชำนาญการพิเศษ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

65. นางสาวปทิตตา ธรรมเจริญ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

สถาบันการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

66. นงสาวพัชรี วีระนนท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

9) กระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน

67. นายจุฬพัฒน์ อ่อนน้อม นักวิชาการพัฒนาชุมชน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

68. นางสุปรียา พันธุ์สังวร ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์

69. นางสาวสุจินต์พร ผานุการณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลสาธารณภัย

70. นางสาวพิมพ์ชนก ไชยนุรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมโยธาธิการและผังเมือง

71. นางสาวศยามล สายยศ นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

72. นายจิรเมธ บัวงาม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

73. นายกรกช ชิระปัญญา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

74. นางทัศสุคนธ์ ณรงค์ราช นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

กรมการปกครอง

75. นางสาวกนกวรรณ ปันตะระษี เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

76. นางสาวกรรภิรมย์ ภัทราคม นักจัดการทั่วไปปฏิบัติงาน

การประปานครหลวง

77. นายบุญโชค ปัญญาประเสริฐ ผู้จัดการสำนักงานประปา

10) กระทรวงแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

78. วุฒิสิทธิ์ แสนสุข นักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ

กรมการจัดหางาน

79. นายยศสรัล สมนวล นักวิชาการแรงงานชำนาญการ

80. นางสาวงามศิริ สุภาบล นักวิชาการแรงงาน

11) กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

81. นายวิชานัน นิวาตจินดา รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

82. นางสาวศิริวรรณ ทองสกุล นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ

12) กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

83. นางสาวพิมพ์นภัส โตสติ นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

84. นางจันทนา ทองเทพ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

สำนักงานกองทุนยุติธรรม

85. นางสาววรรณิษา เนตรวรนันท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานกิจการยุติธรรม

86. นางขัตติยา รัตนดิลก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนกายุติธรรม

87. นางสาวปาเลวี งามขำ นักวิชการยุติธรรมปฏิบัติการ

13) กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

88. นางสาวนวลวรรณ ดาระสวัสดิ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและยุทธศาสตร์

89. นายสรายุทธ นามเสน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

90. นายพุทธิพงษ์ นิลใบ นักวิชาการวัฒนธรรม

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

91. นายกิตติคุณ จิตยานันท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

92. นางสาวนภวรรณ ศรีจันทรนิตย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจดหมายเหตุ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

93. นายธนวัฒน์ ศรีชมภู เจ้าพนักงานพิพิธภัณฑ์ปฏิบัติงาน

กองโบราณคดี กรมศิลปากร

94. นายพงศ์ธันว์ สำเภาเงิน ผู้อำนวยการกองโบราณคดี

95. นางสาวอารียา สีชมพู นักโบราณคดีชำนาญการ

96. นางสาวภัทรลักษณ์ มีมา นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

97. นายปรเมศวร์ พืชผักหวาน รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มประกันคุณภาพการศึกษา

98. นางสาวฌัชชา สิงหราชันย์ นักวิชาการศึกษา

99. นางสาวอติพร จุนเจือ นักวิชาการศึกษา

14) กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

100. นางสาวกฤษศราภรณ์ ศรีสุข นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

101. นายชนพงษ์ ภาคทรวง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัย ติดตามและประเมินผล

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

102. นางสาวนันทพร ศุภพลธร นิติกร

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

103. นางสาวสายใจ ทองพั้ว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

104. นายภัทรพล สาสน์ธรรมบท รักษาการ หัวหน้าฝ่ายวิจัยเชิงระบบและประเมินผลโครงการ

105. นายปวรินทร์ พันธุ์ติเวช หัวหน้าฝ่ายข้อมูลและติดตามสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ

15) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่

106. นางสาวจันทร์สุดา พิมพา นักวิเคราะห์

16) กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

107. นายวีระศักดิ์ ชุตินันทกุล นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ

108. นางสาวเดือนมนัส มุตติ นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

109. นางสาวชนาภา นิวาสานนท์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

110. นายสารสิน แก้วสุขโข นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

17) กระทรวงสาธารณสุข

กรมการแพทย์

111. นางสาววรวรรณ กนกธารา นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ

112. นางสาวชลกานต์ ดอนกลาง นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

113. นางศิริพรรณ แสงอรุณ นักวิทยาศาสตร์ทรงคุณวุฒิ

114. ดร.สิริพรรณ แสงอรุณ รักษาการนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ทรงคุณวุฒิ

กรมควบคุมโรค

115. นางธารินี ศรีแก้ว นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

116. นางสาวนิตยสุมลเวช นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

117. นางนิตยา พันธุเวทย์ นักวิเคราะห์สาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

118. นางสาวณัฐกฤต บริบูรณ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

119. นางสาวจินตนา จันทร์โคตรแก้ว นักวิจัย

120. นางสาวศรวณีย์ อวนศรี นักวิจัย

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย

121. พญ.วิสารัตน์ ธีระโกเมน รองผู้อำนวยการสำนักโภชนาการ

122. นางสาวศศิพร ตัชชนานุสรณ์ นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ

กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

123. นายปองพล ชุษณะโชติ นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการพิเศษ

18) กระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

124. นายกวิน เอี่ยมตระกูล เศรษฐกรชำนาญการ

125. คุณภูริดา ปราบสูงเนิน เศรษฐกร

126. นางสาวฐิตินันท์ เลิศกาญจนพร เศรษฐกร

19) กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร

127. นางสาวสุนิสา ปั้นวิลัย ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงาน สวท.

128. นางสาวชิดชนก อยู่ชนะชล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

สำนักสิ่งแวดล้อม

129. นายรุ่งเรือง ปรีทรัพย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

20) รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระ องค์การมหาชน มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

130. คุณธนิศ สงกรานต์ ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

131. นางสาวกุลภัสสรณ์ คัมภีร์ญานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน 2

132. นายพิสิฐ ชินานุพันธ์ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

133. นางสุชาดา ศุขะพันธุ์ หัวหน้ากองกลยุทธ์คุณภาพและความปลอดภัย

134. นางสาวอัญชลี เนติกุล นักวิทยาศาสตร์ระดับ 9

135. นายกันต์ เบญจพร วิทยากรระดับ 7

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

136. นายไกรสิงห์ ปาณสมบูรณ์ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล

ธนาคารแห่งประเทศไทย

137. นางสาวมณฑลี กปิลกาญจน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

138. นางสาวปภัสสร แสวงสุขสันต์ ผู้วิเคราะห์อาวุโส

สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)

139. นายธเนษฐ ตันเจริญ นักวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และแผนงาน

140 นางสาวนิภาวรรณ แป้นสุวรรณ นักวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และแผนงาน

สำนักข่าวยุทธศาสตร์ออนไลน์

141. นายสุเมธ จันสุตะ บรรณาธิการข่าว

ข่าวหุ้นออนไลน์

142. คุณกีรตยา เห็นพร้อม บรรณาธิการข่าว

The Thai Press

143. คุณกานต์ เหมสมิติ บรรณาธิการข่าว

อปท.นิวส์

144. คุณอนุพล แซ่ฉ่ำ บรรณาธิการข่าว

สยามรัฐ

145. คุณชุมพล แก้งแจ่ม ผู้สื่อข่าว

Siam business news

146. คุณวณิศรา ไชยสมบัติ ผู้สื่อข่าว

หนังสือพิมพ์การเมือง ชุมชน

147. คุณปราโมทย์ ทองกุญชร ผู้อำนวยการบรรณาธิการบริหาร

แนวหน้า

148. คุณมณเฑียร พานทอง สื่อ

M Today

149. คุณสมพร หลงจิ บรรณาธิการนิตยสาร

TV9

150. คุณปรีชา มีชำนาญ ผู้สื่อข่าวอาวุโส

151. คุณสมเกียรติ ประยูร ผู้ช่วยช่างภาพ MCOT

มหาชน

152. คุณสุธา ทางดี ผู้สื่อข่าว

21) มูลนิธิ

สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา

153. นายธนะ กลิ่นบางพูด ผู้อำนวยการฝ่ายภาพและอุปกรณ์โสตฯ

154. นางสาวรัชนีภรณ์ เรืองดิษยรัตน์ เจ้าหน้าที่สำนักประชาสัมพันธ์

สภากาชาดไทย

155. คุณวินิตา กิมสวัสดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน

156. นายณัฐวุฒิ เข็มเงิน หัวหน้าฝ่ายติดตามและประเมินผล

157. นายภูทัย สมทิพย์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

22) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

158. พ.ต.อ.หญิง อรวินท์ เซ่งไพเราะ ผกก. กลุ่มงานวิเคราะห์และประเมินผล กองแผนงานอาชญากรรม

23) ภาคเอกชน

บริษัท ศุภัคร์เพนส์ จำกัด

159. นางสาวพิชญา มหาสุทธิพันธุ์ ผู้จัดการ

บริษัท บุญชัย จำกัด

160. นางสาวสุกัญญา จิรเมธากุล ผู้จัดการ

บริษัท อาร์เอสที เมเนจเม้นท์ เซอร์วิส จำกัด

161. คุณมิถุนา สัมมาขันธ์ กรรมการผู้จัดการ

162. คุณเสาวลักษณ์ รักษาพล ผู้จัดการโครงการอาวุโส

163. คุณสมโภช วิสุทธิรัตน์ พนักงานบริษัท

บริษัท สวัสดี วิชชั่น จำกัด

164. คุณไพศาล คชสาร ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคล

165. คุณศิริกานต์ คำนิ่มนวล ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์

บริษัททางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

166. คุณณัฐรดา พันธชุม พนักงานบริษัท

167. คุณจีระนันท์ รักหาญ พนักงานบริษัท

ลาดูเดวี ขนมไหว้เทพ

168. คุณจิระเดช วิเศษแก้ว ผู้จัดการ

169. นางสาวสุวรรณ ลอลือเลิศ พนักงานบริษัท

170. คุณญาษิดา โชตเศรษฐ์ พนักงานบริษัท

171. คุณประสาน ฮุ่นตระกูล พนักงานบริษัท

172. คุณวริศรา บำรุงชาติ พนักงานบริษัท

173.คุณนิภาพร บำรุงชาติ พนักงานบริษัท

174. คุณธันยรัศมิ์ งามณรงค์ชัย พนักงานบริษัท

175. คุณสุภาพร สุนทรเวช พนักงานบริษัท

176. คุณพรรณวดี ผลลูกอินทร์ พนักงานบริษัท

177. คุณจารุณี นิ่มนวน พนักงานบริษัท

24) ภาคประชาชน

178. คุณจิรภัทร ศิริจุฑาวัฒน์ ประชาชน

179. คุณเอกศิลป์ แย้มบุญชุม ประชาชน

180. คุณกรรวี แมมิ่ง ประชาชน

181. คุณพรวิภา สิทธิโชค ประชาชน

182. คุณศักดิ์ชัย รุ่งโรจน์นวกุล ประชาชน

183. คุณมัลลิกา ทาสระคู ประชาชน

184. คุณฐิติวัชร์ วินิจพิทยะ ประชาชน

185. คุณสิริญญา คงทน ประชาชน

186. คุณปาริชาติ สะโจมแสง ประชาชน

187. คุณกรกช นารี ประชาชน

188. คุณณัฐฐ์ภพ โพธิ์ใบกุล ประชาชน

189. คุณวุฒิชัย แซ่โง้ว ประชาชน

190. คุณสุนุชลดา ลิ่วเฉลิมวงศ์ ประชาชน

191. คุณอิสรภาพ ลี้พงษ์กุล ประชาชน

192. คุณนิภาพันธุ์ ศิลปะสมศักดิ์ ประชาชน

193. คุณอัมพร วงศ์ยะรา ประชาชน
194. คุณเฉลิมวุฒิ สมศักดิ์ ประชาชน
195. คุณนัยเนตร อุ่นเรือน ประชาชน
196. คุณปุณิกา ไทยพิทักษ์กุล ประชาชน
197. คุณภาณุวัฒน์ วงษ์เจริญ ประชาชน
198. คุณจิตติกาญจน์ จันทร์เอี่ยม ประชาชน
199. คุณวีนัส นรัตถรักษา ประชาชน
200. คุณศิริลักษณ์ ชุ่มแย้ม ประชาชน
201. คุณอโนมา ยาโสภา ประชาชน
202. คุณนรากร ชำนาญกิจ ประชาชน
203. คุณวินปกรณ์ ฌอน์นวริชกุล ประชาชน
204. คุณพิศมัย จันก้อน ประชาชน
205. คุณธนวัฒน์ ตระกูลแก้ว ประชาชน
206. คุณวิชนันท์ เงินทอง ประชาชน
207. คุณณัฐชา สมพงษ์สวัสดิ์ ประชาชน
208. คุณประพัฒน์พล อนันทะสุข ประชาชน
209. คุณคนึงจิตร แซ่อ้วง ประชาชน
210. คุณบุญนำ วัฒนมะโน ประชาชน
211. คุณอารยา มาตพันนา ประชาชน
212. คุณชัยสิทธิ์ อาชาพิทักษ์วงศ์ ประชาชน
213. คุณนวคร นพรัตน์ ประชาชน
214. คุณศานิต จันทร์กลิ่น ประชาชน
215. คุณจุฑาทิพพ์ แสนสุข ประชาชน
216. คุณปุญเกษ อ่อนรักษ์ ประชาชน
217. คุณกนกวรรณ อารีย์พันธุ์ ประชาชน
218. คุณอัครา แท่นประยุทธ ประชาชน
219. คุณรุ้งนภา เพ็ชรศรี ประชาชน
220. คุณพัสกร โครงพิมาย ประชาชน
221. คุณนันทิกาญจน์ เชยปรีชา ประชาชน
222. คุณทิพวรรณ สุขไสย ประชาชน
223. คุณชัชฎา สามลฤกษ์ ประชาชน
224. คุณวีระยุทธ คงคณาธาร ประชาชน

225. คุณจันทร์จรัส แซ่หั่น ประชาชน
226. คุณสุณี จันทรหัสดี ประชาชน
227. คุณวัฒนสิทธิ์ ชิดชอบ ประชาชน
228. คุณปรารถนา เปี่ยมแก้ว ประชาชน
229. คุณศวิตา หาญสงคราม ประชาชน
230. คุณกรรณาภรณ์ เหมดี ประชาชน
231. คุณอัจฉรา ธรรมวิเศษใส ประชาชน
232. คุณสิทธิพร นิลรักษ์ ประชาชน
233. คุณธนกร คตะวงศ์ ประชาชน
234. คุณศุภาวีร์ ศิริเวช ประชาชน
235. คุณจินตนา แก้วปิยะสุนทร ประชาชน
236. คุณอวิรุทธ์ ดัชถุยาวัตร ประชาชน
237. คุณปาณิสรา รุ่งเรือง ประชาชน
238. คุณพัชรา ดือราแม ประชาชน
239. คุณยุทธภัณฑ์ พิทักษ์แสนยากร ประชาชน
240. คุณอดิพงษ์ จำปาจีน ประชาชน
241. คุณธนรัชญ์ วงศ์รัศมีจรูญ ประชาชน
242. คุณเดโชชัย สอนขำ ประชาชน
243. คุณอับดุลบากีย์ หะมะ ประชาชน
244. คุณกฤษฎา ตั้งกติวงศ์ ประชาชน

ศูนย์ข้าวชุมชน ต.น้ำตาล อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี

245. คุณออมสิน กุลรัตน์ ประชาชน
246. คุณสุเทพ ปสาทนรักษกุล ประชาชน
247. คุณบังอร หลีเกษม ประชาชน
248. คุณอุดม เจกะ ประชาชน
249. คุณสมพร ผาสุก ประชาชน
250. คุณวิรมณ พรหมรักษ์ ประชาชน
251. คุณวาสนา พลกุล ประชาชน
252. คุณเยาวภา พรหมรักษ์ ประชาชน
253. คุณสำเนา ปั้นโท้ ประชาชน
254. คุณเอนก รอดเฉย ประชาชน
255. คุณวัณธะนา ทิมเทพ ประชาชน
256. คุณพรทิพย์ สิงโต ประชาชน
257. คุณดำเนิน สามสี ประชาชน
258. คุณบุญเหลือ พลมี ประชาชน

259. คุณสายฝน ศรีนวล	ประชาชน
260. คุณจิรภัทร์ นิ่มแป้น	ประชาชน
261. คุณธวัช เชาว์เพ็ชร์	ประชาชน
262. คุณกัญญา เกตุแก้ว	ประชาชน
263. คุณเชาวลิต พึ่งหิรัญ	ประชาชน
264. คุณสุนัน นัวดง	ประชาชน

ที่ปรึกษาโครงการ (จำนวน 9 คน)

1. ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	หัวหน้าโครงการ
2. นายทะนงศักดิ์ ศิริยงค์	นักวิจัย
3. นายณัฐกิตติ์ สุขสำราญ	นักวิจัย
4. นายวรกฤษณ์ นุ้ยพิน	นักวิจัย
5. นางสาววไลลักษณ์ ซ่อมจันทึก	นักวิจัย
6. นางสาวรัตนวลี เทียมผล	ผู้ช่วยนักวิจัย
7. นางสาวพิชญ์สินี สายถิ่น	ผู้ช่วยนักวิจัย
8. นางสาวเพชรรัตน์ ชนะนาน	ผู้ช่วยนักวิจัย
9. นางสาวฐิติรัตน์ มะลิงาม	ผู้ช่วยนักวิจัย

8.2 กล่าวเปิดและการนำเสนอ

นางนภัสชล ทองสมจิต ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เกียรติมาเป็นประธานในการกล่าวเปิดการประชุม มีสาระสำคัญดังนี้

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประจำทุกปี และนำมาใช้เพื่อเสนอแนะ/แนวทางพัฒนามาโดยตลอด การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงของแผนฉบับต่าง ๆ ได้ดำเนินการครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540) ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของกระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศ โดยการปรับกระบวนการวางแผนจากเดิมในลักษณะบนลงล่าง (Top-down) เปลี่ยนเป็นล่างขึ้นบน (Bottom-up) ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาประเทศที่ทุกภาคส่วนมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา หมายถึงการพัฒนาประเทศที่จะมุ่งเน้นให้คนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นั่นคือผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนา

ดังนั้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้พัฒนาดัชนีขึ้นมาหนึ่งตัว เรียกว่า *“ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทย”* เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลกระทบสุดท้ายที่มีต่อคนไทยอันเกิดจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาแต่ละแผนที่ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้ การกระจายรายได้ สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิต ชีวิตครอบครัว และรวมไปถึงการบริหารจัดการที่ดีด้วย ซึ่งนับจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 จนถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - 2565 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการพัฒนาดัชนีที่ใช้วัดความอยู่ดีมีสุขให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงแผนมาโดยลำดับ ได้มีการขยายขอบเขตการวัดผลกระทบสุดท้ายที่เกิดขึ้นกับคนจากระดับปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมทั้งการวัดขยายไปถึงการวัดในมุมมองของจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงามต่าง ๆ ที่ทำให้คนไทยมีความสุข โดยช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยขึ้นมา โดยกำหนดองค์ประกอบที่กว้างมากขึ้นทั้งทางด้านการมีสุขภาวะ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล การมีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ใช้ประเมินในแต่ละช่วงแผนแล้วได้มีการปรับปรุงดัชนีดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาในแต่ละช่วงแผนจนถึงปัจจุบัน

การประชุมครั้งนี้อยู่ในช่วงของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 ได้มีการประกาศใช้มาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 จนถึงสิ้นปีงบประมาณเดือนกันยายน 2570 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ยกร่างแผนขึ้นโดยคำนึงถึงบริบทสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างผันผวนรุนแรง ทั้งเรื่องการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ซึ่งเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 ได้กำหนดว่าต้องพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมที่ก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดเดิมอาจจะไม่เพียงพอวัดสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 13 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงดัชนีดังกล่าวอีกครั้ง เพื่อให้สามารถวัดผลกระทบในช่วงแผนพัฒนาได้อย่างตรงประเด็นและสอดคล้องกับบริบทของแผนพัฒนาฉบับที่ 13 มากที่สุด โดยได้มีการปรับปรุงตั้งแต่นิยามของคำว่าความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัดรวม ถึงวิธีการคำนวณดัชนี ต่าง ๆ เพื่อให้ดัชนีมีความสมบูรณ์ใช้เป็นเครื่องมือสะท้อนผลกระทบของการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่สุด สำนักงานได้มีการจัดการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มจำนวน 15 ครั้ง แบ่งออกเป็น 2 รอบ โดย**รอบแรก**เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด นิยาม องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ที่ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดการประเมินผลกระทบ ผู้แทนจากหน่วยงานด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบริหารจัดการภาครัฐ **รอบที่สอง** เพื่อกำหนดตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลเกณฑ์มาตรฐาน และวิธีการคำนวณค่าคะแนนของตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมถึงการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) และการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบของตัวชี้วัด

สำหรับการประชุมเพื่อเผยแพร่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอผลของการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่จะใช้ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 13 รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการนำดัชนีไปปรับใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการนำดัชนีไปใช้ในการประเมินผลกระทบของการพัฒนารวมทั้งการปรับปรุงดัชนีในระยะต่อไป

8.3 ประเด็นนำเสนอ

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว หัวหน้าโครงการ ได้นำเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้เริ่มดำเนินการวัดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา โดยทุกครั้งที่มีการวัด บริบทจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในแต่ละช่วงเวลาที่มีการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับใหม่ จึงเสมือนเป็นการอยู่ภายใต้กรอบการพัฒนาที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ ตัวชี้วัดใดที่บรรลุเป้าหมายแล้วจะไม่นำมาวัดอีก อาทิ การเข้าถึงไฟฟ้า เป็นต้น

ในช่วงทศวรรษครึ่งที่ผ่านมา แนวคิดเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลากหลายสาขา อาทิ นักสังคมศาสตร์ นักจิตวิทยา นักสาธารณสุข แพทย์ และนักเศรษฐศาสตร์ โดยแต่ละสาขามีมุมมองที่แตกต่างกันตามพื้นฐานองค์ความรู้ของตน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงรากฐานทางทฤษฎีของแนวคิดนี้ พบว่า มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ซึ่งเสนอว่ามนุษย์มีความต้องการ 5 ระดับ โดยเริ่มจากความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และปัจจัยจำเป็นอื่น ๆ ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับ ทฤษฎีความอยู่เย็นเป็นสุขที่นำมาประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ มีพื้นฐานมาจาก

แนวคิดของมาสโลว์ ทว่า การตอบสนองความต้องการเพื่อความสุขของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ในประเทศที่เพิ่งฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ การวัดอาจมุ่งเน้นไปที่การมีอาหารเพียงพอต่อความต้องการทางกายภาพของร่างกาย ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วอาจให้ความสำคัญกับการมีเวลาว่างสำหรับกิจกรรมนันทนาการ

ในแง่ของกรอบแนวคิดทางทฤษฎี การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขสามารถแบ่งออกเป็นสองมิติหลัก ได้แก่

การวัดเชิงภาววิสัย (Objective Measurement) ซึ่งเป็นการวัดสิ่งที่สามารถสังเกตและประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การวัดรายได้ หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง

การวัดเชิงอัตวิสัย (Subjective Measurement) ซึ่งเป็นการวัดโดยใช้การรับรู้และความรู้สึกของบุคคลเป็นเกณฑ์

ประเทศที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมักจะใช้ตัวชี้วัดทั้งสองประเภทนี้ควบคู่กัน เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมทั้งมิติทางวัตถุและจิตใจ

กระบวนการจัดทำตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขจึงประกอบด้วยการวัดทั้งปัจจัยที่สามารถสังเกตได้โดยตรง (Direct Indicators) และปัจจัยที่สะท้อนออกมาโดยอ้อม (Indirect Indicators) ทั้งนี้ การพัฒนากรอบแนวคิดดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับวิธีการวัดที่ใช้ในบริบทนานาชาติ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและสามารถเปรียบเทียบได้ในระดับสากล

เมื่อได้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทั้งมิติเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติแล้ว จึงนำไปสู่การกำหนดนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย อันประกอบด้วยนิยามที่มาจากการทบทวนคือ 1) มนุษย์มีความก้าวหน้าในชีวิต 2) มนุษย์มีความมั่นคงในชีวิต 3) มนุษย์มีสุขภาวะที่ดี 4) มนุษย์อยู่ในสังคมสภาพแวดล้อมที่ดี 5) มนุษย์อยู่ในโลกที่มีการปกครองที่ดี 6) วัฒนธรรมและความหลากหลายได้รับการดูแลและส่งเสริมให้เติบโต นอกจากนี้ ในบางกรณีอาจมีการเพิ่มประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาด้วย ทั้งนี้ แต่ละประเทศอาจมีการขยายความองค์ประกอบเหล่านี้แตกต่างกันไปตามบริบทของประเทศนั้น ๆ

1) ประเทศภูฏาน ใช้แนวคิด Gross National Happiness (GNH) โดยมองว่าความสุขเกิดจาก 4 เสาหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (2) การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาต่อยอด (3) การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ (4) การบริหารประเทศตามหลักธรรมาภิบาล อาจกล่าวได้ว่า ภูฏานเน้นความสุขไม่ได้เกิดจากมิติใดมิติหนึ่งโดดเดี่ยว แต่ต้องมีการพัฒนาควบคู่กันในทุกมิติ

2) ประเทศฟินแลนด์ ประยุกต์ใช้แนวคิดของ OECD ในการวัด โดยครอบคลุม 11 ประเด็น ได้แก่ (1) รายได้และความมั่งคั่ง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และงาน (3) คุณภาพที่อยู่อาศัย (4) สุขภาพกายและจิต (5) การศึกษาและทักษะตลอดช่วงชีวิต (6) การมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม (7) เครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม (8) คุณภาพสิ่งแวดล้อม (9) ความมั่นคงปลอดภัยส่วนบุคคล และ (10) ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัย

3) ประเทศออสเตรเลีย มุ่งเน้นการวัดในด้านสุขภาพ ความปลอดภัย ความยั่งยืนในการพัฒนาความสัมพันธ์ และการเติบโตของประชากรควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

4) ประเทศไอซ์แลนด์ มีแนวทางคล้ายคลึงกับออสเตรเลียและฟินแลนด์ แต่เพิ่มมิติเฉพาะ 2 ประการ คือ (1) การใช้เวลา โดยพิจารณาสมดุลระหว่างเวลาทำงานและเวลาส่วนตัว รวมถึงคุณภาพของการใช้เวลาในกิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจ และ (2) การเชื่อมต่อกับชุมชนและสังคม ทั้งในรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพและออนไลน์ โดยพิจารณาผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเครียด

5) ประเทศแคนนาดา ให้ความสำคัญกับการวัดมิติด้านการใช้เวลาเช่นเดียวกับไอซ์แลนด์

6) ประเทศตุรกี มุ่งเน้นการวัดเฉพาะในเมืองหลวง โดยให้ความสำคัญกับทุนทางสังคมและโครงสร้างเศรษฐกิจในเมือง

7) ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ตัวชี้วัดที่คล้ายคลึงกับประเทศอื่น ๆ แต่เพิ่มมิติด้านการเชื่อมต่อออนไลน์ โดยพิจารณาการใช้เวลาออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพของประชาชนในชุมชนและสังคม

8) ประเทศฟิลิปปินส์ มีการวัดในมิติที่น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ โดยเน้นที่ความมั่นคง ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยเป็นหลัก

9) ประเทศมาเลเซีย มีแนวทางการวัดที่คล้ายคลึงกับประเทศอื่น ๆ โดยครอบคลุมมิติที่หลากหลาย

หลังจากดูการวัดของประเทศอื่น ๆ หลังจากนี้ไปเราไม่ได้รับความสำเร็จในช่วงแผน 13 แต่ช่วงเวลานี้มันมีผลกระทบอะไรบ้าง แผน 13 ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นสภาพแวดล้อมใหญ่ของเรา ซึ่งมันตั้งอยู่บนหลักการว่า 1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) BCG 3) SCG ความยั่งยืน 4) ความสามารถในการล้มแล้วลุกแล้วฟื้นคืนตัวเองได้ ของคนของสังคมของประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่จะขับเคลื่อนในช่วง 5 ปีข้างหน้า เราจึงต้องเอามาประกอบในการพัฒนาวิธีการวัดของเราด้วย

จากการทบทวนแนวทางการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของนานาประเทศ และการพิจารณาบริบทของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 สามารถสรุปกรอบแนวคิดและนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้ ประกอบด้วย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และความสามารถในการ “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience) ของบุคคล สังคม และประเทศ

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการทั้งสิ้น 15 ครั้ง ได้มีการกำหนดนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสำหรับช่วง 5 ปีข้างหน้า คือ สภาวะที่คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปรับตัวต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีดุลยภาพ ทั้งสุขภาวะ ครอบครัว และชุมชน จากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรม สังคมมีความปลอดภัย เป็นธรรม สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้การบริหารบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมได้อย่างสันติและยั่งยืน

โครงสร้างตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นวงแหวน 3 ชั้น โดยแต่ละชั้นมีองค์ประกอบ กล่าวคือ วงแหวนชั้นในมุ่งเน้นที่ปัจเจกบุคคล สุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต และปัญญา วงแหวนชั้นกลาง ขยายขอบเขตสู่ระดับสังคมและเศรษฐกิจ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

และการได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม การอยู่ในสังคมที่มีความเป็นธรรมและปลอดภัย และทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางความคิดและความเชื่อ และวงแหวนชั้นนอก ครอบคลุมปัจจัยแวดล้อมระดับมหภาค คือ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และการอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีธรรมาภิบาล

ตัวอย่าง

1) ด้านการมีสุขภาวะ เมื่ออดีตระบบสุขภาพวัดเพียงแค่ความไม่เจ็บไข้ แต่ในขณะนี้สุขภาวะวัดกว้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 1) มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง การมีโภชนาการที่ดี ไม่มีโรคประจำตัว 2) มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม และมีใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลสังคม รวมถึงการมีน้ำใจช่วยเหลือดูแลกับคนในสังคม และ 3) มีปัญญาดี และมีการพัฒนาทักษะ

2) ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม วัด 3 ส่วน 1) การทำงานที่มีคุณค่า มิใช่เพียงแค่มีงานทำ งานที่มีคุณลักษณะทำแล้วมีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพคนในครอบครัวและตัวเองเท่านั้น และไม่ใช่เกินค่าแรงขั้นต่ำ เรียกว่า Living waste จะใช้ตัวนี้เป็นตัววัดว่ามีตัวที่อยู่สูงกว่าหรือไม่ อันหมายถึงการทำงานที่สอดคล้องกับความชำนาญทักษะที่มี 2) การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ การมีทรัพย์สินถือครองต่างกันมากน้อยเพียงใด และ3) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตัวที่ใช้วัดตัวแรกคือ การเทียบระหว่างทรัพย์สินที่มีกับหนี้สินทั้งหมดที่มีเกณฑ์ระดับสากล ตัวที่สองคือดูว่าสามารถเข้าถึงแหล่งทุนจำเป็นได้หรือไม่

3) ด้านทุนทางวัฒนธรรม ในระบบอาเซียนประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่วัดตัวนี้ มองเป็น 3 มิติ 1) การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ต้องรู้ถึงการมีวัฒนธรรมที่หลากลาย รู้ว่าคนมีความแตกต่างกันมีความชอบที่ต่างกันนี่คือการตระหนักรู้และยอมรับมันได้ 2) สมรรถนะ คือการรับรู้และปรับต่ออยู่กับสิ่งเหล่านั้น สามารถทำงานร่วมกันอยู่ในสังคมร่วมกันได้ 3) การรับรู้แล้วปรับตัวได้แล้วจะต่อยอดให้มันดีกว่าเดิมได้อย่างไร

4) ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย เป็นเรื่องของการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการสังคมที่จำเป็น เป็นเรื่องของครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นเรื่องของพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน คือเรื่องของการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การวัดความสำเร็จด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมยุคใหม่ การไปจัดการผู้ประกอบการมีเงื่อนไขเยอะมาก จึงเปลี่ยนเป็นการส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ลูกค้าเป็นผู้กัดดันผู้ประกอบการ จึงเป็นการวัดในมิติแบบนี้แทน วัดในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีและการดูแลคุ้มครองระบบนิเวศให้สามารถฟื้นฟูตัวเองได้

5) ด้านธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 3 ตัวหลัก 1) การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย มองไปถึงเรื่องเล็ก ๆ ไปจนเรื่องใหญ่ ๆ เช่น การแสดงความเห็นในพื้นที่ของชุมชน การเลือกตั้ง 2) นิติธรรมการใช้กฎหมายปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอโปร่งใสและเป็นธรรม 3) ความเข้มแข็งของสถาบันภาครัฐในการบริหารจัดการประเทศอย่างโปร่งใส

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขมี 1 นิยามหลัก ใน 1 นิยามจะมี 6 เสา แต่ละเสาจะมี 3 เสาย่อย เพื่อเวลาการทำดัชนีย่อยและเอามาเฉลี่ยมันจะมีค่าที่ใกล้เคียงกัน เพื่อการที่เอาของที่แตกต่างกันมารวมกัน (หน่วยวัดคนละหน่วย) มันจะมีวิธีการแปลงตัวเลขให้มันมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 เป็นดัชนีเหมือนกันค่อยเอามาเฉลี่ย

ดัชนีที่เกิดขึ้นดูจากภาพรวมกับตัวเลข 6 ตัว อย่างแรกคือเส้นสีดำคือองค์ประกอบใหญ่ภาพรวมทั้งหมด เส้นที่เหลือคือแต่ละองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบจะเปลี่ยนตามแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ในช่วงหลังโควิดจะมีความผันผวนต่อสถานการณ์ที่แตกต่างขึ้นอยู่กับเหตุการณ์นั้นกระทบกับมิติไหนมากน้อยแค่ไหน พอเฉลี่ยแล้วจะเห็นว่าตัวดัชนีจะขยับขึ้นอย่างช้า ๆ อันนี้คือวิธีการทำย้อนหลังจากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว แต่ถ้าใช้วิธีการมองปัจจุบัน ประเทศไทยในช่วงประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมาถ้ามองความอยู่เย็นเป็นสุขในภาพรวมโดยใช้เกณฑ์พวกนี้ก็ยังไปไม่ไกล บางอย่างดีขึ้นบางอย่างอยู่กับที่ ในแง่ของความสำเร็จองค์ประกอบรวมการเติบโตในชีวิตของคนไทยมันยังไม่ดีเท่าที่ควร

องค์ประกอบย่อย 3 เส้นนี้คือการคำนวณที่แตกต่างกันแต่แพทเทิร์นจะคล้ายกัน

1) ด้านสุขภาวะจะตกลง ร่วงลงสุดในช่วงโควิดและเริ่มฟื้นคืนมาคือด้านของสุขภาวะ

2) ด้านเศรษฐกิจ ตอนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศมากทำให้รายได้เข้าประเทศจำนวนมาก ซึ่งกำลังจะดีขึ้นแต่พอเจอโควิดก็ตกลงมา มันจะขยับขึ้นแต่จะอีกนานกว่าจะกลับไปสู่จุดที่ควรจะเป็น

3) ด้านทุนทางวัฒนธรรม ตัวนี้จะขึ้นลงตามกระแส เช่น สถิติการร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เยอะและเก็บเยอะขึ้นหลังจากนั้นจะตกลงอีกเพราะเป็นตัวที่ไม่คงที่ไม่แน่นอน

4) ด้านสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย เส้นขึ้นแต่ไม่ใช่ทุกตัว เรื่องของความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ดีขึ้นในบางมิติคือมาตราการดูแลดีขึ้น แต่โดยรวมในแง่ของสังคมในภาพใหญ่ส่วนใหญ่มันชี้ไปในทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าดูตัวย่อยจะเห็นว่ามันตกลงในบางตัว

5) ด้านธรรมาภิบาล ดิ่งลงแล้วก็ขึ้นในบางประเด็น แต่ถ้าเทียบกับก่อนหน้านี้ยังคงต้องเพิ่มระดับไปอีกนาน

ภาพรวมของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยทั้งหมดซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อน โดยบางด้านมันดีจะเห็นว่ามันสูงขึ้นกว่าเส้นสีดำ บางด้านมันยังไม่ดีก็จะเฉลี่ยกันไป คนไทยจะมองความสำเร็จในไม่มิติเดียวไม่ได้แต่จะมองในหลายด้านมิติ ถ้าเกิดที่ผ่านมาตัวที่มันขึ้นช้าก็จะมาดูว่าควรทำอย่างไรให้มันขึ้นเร็ว ตัวที่มันดีอยู่แล้วควรทำอย่างไรให้มันดีขึ้นอีก ตัวที่มันตกลงควรทำอย่างไรให้มันดีขึ้น ตัวเลขกลางแบบนี้จะทำให้มองภาพใหญ่ของประเทศร่วมกันได้เวลาขับเคลื่อนก็จะเยอะ ข้อมูลพวกนี้จะอยู่ในเว็บไซต์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถเอาไปใช้ได้ว่าสิ่งที่เราจะทำได้เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปด้วยกันควรทำอย่างไรบ้าง

8.4 การเสวนา

การเสวนาการปรับใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยดร. สง่า ดามาพงษ์ ที่ปรึกษากรมอนามัยและผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ นายประเสริฐ กมลวัทนนิศา อดีตผู้อำนวยการผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเลย และรศ.ดร.ศิรภัสสรศ์ วงศ์ทองดี กรรมการและเลขาธิการสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย มีประเด็นการเสวานา ดังนี้

1) ในสายตาของทุกท่านเมื่อกล่าวถึงสังคมอยู่เย็นเป็นสุขควรจะมีลักษณะอย่างไร และทุกคนมีบทบาทในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร

ดร. สง่า ดามาพงษ์: อันดับแรกต้องให้คำนิยามของคำว่าความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คำว่าอยู่เย็นเป็นสุข หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Well-being ซึ่งมีความพยายามแปลคำว่า Well being ออกมาต่างๆ นาน แต่เมื่อมาเจอคำว่าความอยู่เย็นเป็นสุขเป็นคำที่ว้าว หากแปลคำว่าอยู่เย็นเป็นสุขในทางตรงกันข้ามกับคำว่าอยู่เย็นเป็นสุขคือ อยู่ร้อนนอนทุกข์ หากมองในเชิงบวกเพื่อสร้างสังคมไทยให้หลุดพ้นจากความอยู่ร้อนนอนทุกข์ ซึ่งฟังแล้วให้ความรู้สึกหดหู่ แต่เมื่อมองว่าจะร่วมกันสร้างสังคมไทยให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งคำว่า อยู่เย็นเป็นสุข หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Well being ทั้งนี้เมื่อกล่าวว่าอยู่เย็นเป็นสุขเฉพาะตัวใครตัวมัน หรือผมอยู่เย็นเป็นสุขเพราะผมมีเงินใช้ ไม่มีโรคเบาหวาน โรคความดัน โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด และมีข้าวกิน แต่ปรากฏว่าเพื่อนร่วมชาติหรือร่วมหมู่บ้านอยู่ร้อนนอนทุกข์ ดังนั้น คำโตของโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จึงใช้คำว่า อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งนี้สามารถให้ความหมายคำของโครงการออกเป็น 2 นัยยะ คือ นัยยะที่ 1 คือ ปัจเจกหรือตัวบุคคลอยู่เย็นเป็นสุข แล้วทั้งสังคมจะอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไรซึ่งมีความเหมือนและความต่างกันเล็กน้อย นัยยะที่ 2 คือ ความหมายของคำว่าอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเป็นความหมายที่ยาว แต่เมื่อจับประเด็นซึ่งเป็นประเด็นที่ชอบมาก ๆ และเมื่อขยายคำว่าอยู่เย็นเป็นสุขนั้นสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ เมื่อสอบถามป้าศรีที่อยู่หมู่บ้านดงมะขามเตี้ย ว่าหากนักวิชาการถามป้าว่า ป้ามีคุณภาพชีวิตดีหรือไม่ดีป้าจะงงมาก ป้าได้ยินคำว่าคุณภาพคือของดีหรือไม่ดี เป็นคุณภาพเสื้อผ้าดีหรือไม่ดี แต่เมื่อเป็นคำว่า คุณภาพชีวิต หรือ Quality of life ป้ามักจะแปลไม่ออก ซึ่งนักวิชาการชอบใช้ภาษาอังกฤษทับลงไป ดังนั้นหากกล่าวถึงคุณภาพชีวิต และประโยคท้ายความหมายของคำว่าอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คือ ต้องรู้จักการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีดุลยภาพ นักวิชาการช่วยแปลให้ป้าศรีเข้าใจหน่อย คำนี้เป็นคำที่ชอบมาก โดยสภาวะปกติคนมีบ้านหลังใหญ่ มีรถยนต์ขับ มีข้าวกิน ไม่เดือดร้อนเป็นสุขมาก สุขภาพจิต สุขภาพกายดี แต่เมื่อสถานการณ์โควิด-19 ระบาด จึงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีจริงหรือ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อสถานการณ์โควิด-19 ระบาด เศรษฐีไม่สามารถปรับตัวได้โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและตัวเมือง แต่คนที่อยู่ในหมู่บ้านดงมะขามเตี้ยอยู่เย็นเป็นสุขแม้กระทั่งในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ระบาด เพราะมีข้าวอยู่ในยุ้ง มีอาหารการกิน แต่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครความมั่นคงทางอาหารไม่มี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคำว่าปรับตัวได้ในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีดุลยภาพอยู่ในนัยะของอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มนุษย์ต้องมีการปรับตัว

ดังนั้นภาพที่เกิดขึ้นจากคำถามดังกล่าวคือ หากนำดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 67 ตัวชี้วัดมาวัดแล้ว จาก 6 องค์ประกอบจะต้องวัด 2 ช่วง คือ ช่วงปกติและช่วงวิกฤติ ทั้งนี้หากวัดช่วงปกติคนไทยอยู่เย็นเป็นสุขแต่เมื่อเจอวิกฤติที่เห็นชัดเจนในยุคของผม คือ วิกฤติต้มยำกุ้ง ปี 2540 และยุคต่อมาคือสถานการณ์โควิด-19 หากขณะนี้ประเทศไทยเกิดสงครามแบบยูเครน หากสู้รบกับลาว กัมภูชา เวียนดนาม ความอยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดหรือไม่

นายประเสริฐ กมลวัทนนิศา: วันนี้มาในฐานะที่มองด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก คือ หากมองในแง่ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะเกี่ยวข้องอย่างไรในด้านการท่องเที่ยว หากมองจะเห็นได้ว่าทุกอย่างขึ้นอยู่กับวงจรของธุรกิจ เศรษฐกิจ มีขึ้นมีลง ดังนั้นจะทำอย่างไรให้ตัวชี้วัดมีความยืดหยุ่น สามารถวัดได้ทั้งภาวะเศรษฐกิจและภาวะวิกฤติทั้งหลาย โดยที่ไม่เปลี่ยนความหมาย สามารถสะท้อนข้อเท็จจริงให้เห็นภาพชัดเจน ซึ่งในแง่การท่องเที่ยวก็เผชิญอยู่เช่นกัน ซึ่งในช่วงวิกฤติจะไม่มีนักท่องเที่ยว แต่บางช่วงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้ต้อนรับไม่ทันจนกลายเป็นผลเสีย ดังนั้นการมองดัชนีจะเห็นว่าเป็นวงจรธุรกิจตัวหนึ่ง ซึ่งจะเป็นแนวโน้มที่ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจดีหรือไม่ดี ซึ่งจะสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจ ภาวะดัชนีความอยู่ดีมีสุขเหมือนกันว่าภาวะเศรษฐกิจไม่ดีทุกคนต้องเผชิญกับตกงาน รายได้น้อย กระทบต่อครอบครัวและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว ซึ่งในระยะสั้น การที่ฐานะครอบครัวหรือมีความเป็นอยู่ที่ดีมาก่อนจะสามารปรับตัวได้ ความเดือดร้อยจะไม่เกิดขึ้น หากครอบครัวใดมีความฟุ้งเฟ้อใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นบริโภคนิยม เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแล้วไม่มีการตั้งรับจะส่งผลต่อความเดือดร้อน

อย่างไรก็ตาม หากมองในภาพรวมในด้านเศรษฐกิจ ครัวเรือน และแง่มุมอื่น ๆ แนวโน้มส่วนใหญ่ยังไม่ดี แต่อย่างไรก็ตามการชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเป็นภาพรวมของประเทศ แต่ยังไม่สะท้อนถึงพื้นที่ ดังนั้น หากจะให้ดีต้องสะท้อนถึงพื้นที่ในระดับภาคหรือระดับต่าง ๆ ซึ่งดัชนีดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศได้เป็นอย่างดี ซึ่งภาวะด้านการศึกษา ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังประสบปัญหาเพราะไม่สามารถปรับโครงสร้างการศึกษาให้เปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ไม่ได้มีการเน้นเรื่องอาชีพ เน้นเรื่องการศึกษาในระบบ บางวิชามีความล้าสมัยแล้วแต่ยังมีการนำมาจัดการเรียนการสอน ในขณะที่สุขอนามัย หากคนมีรายได้น้อยอาหารการกิน ต้องรีบทำงานแต่เช้า กลับค่ำ ทำให้ไม่สามารถทำอาหารรับประทานเองได้ ดังนั้นจะต้องซื้อข้าวกินตามท้องตลาด เมื่อรับประทานนาน ๆ จะทำให้สุขภาพร่างกายเป็นอย่างไรบ้าง หากถามว่าเขาจะทำอาหารเองหรือไม่ก็มักจะมีเงื่อนไขจำกัดหลายอย่างรวมถึงรายได้ ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นตัวบีบรัดที่ทำให้ดัชนีต่าง ๆ มีความผันแปร ดังนั้นหากเห็นว่าดัชนีตัวใดไม่ดี แล้วภาครัฐมองเห็นดัชนีดังกล่าวแล้วดำเนินการแก้ไขจะก่อให้เกิดประโยชน์ ในแง่ของสิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน เนื่องจากปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในแง่ของเศรษฐกิจและสังคม การเมือง จึงมีผลทำให้เกิดภาวะการแข่งขันเกิดขึ้น ส่งผลให้การผลิตรุกรานทรัพย์สินหรือทรัพยากรต่าง ๆ เพราะการผลิตในปัจจุบันไม่ได้ใช้เทคโนโลยีแต่พึงพิงทรัพยากรของประเทศเป็นหลัก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมักจะถูกทำลายมากขึ้น หากไม่เปลี่ยนต้นทุนการผลิตซึ่งทำให้รุกล้ำมากเท่าไหร่ หรือบุกรุกก็ทำให้ผลผลิตต่อไร่ไม่สูง รวมทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม หรือแม้กระทั่งการบริการยังมีการบุกรุกพื้นที่ต่าง ๆ อีกทั้ง ภาคต่าง ๆ ไม่ได้มีการเชื่อมโยงกันในแง่การเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยให้มีความเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเหมือนสภาพต่างคนต่างอยู่ สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันจึงไม่ดีเท่าไร หากเปรียบเทียบในวิกฤติต้มยำกุ้ง 2540 กับปัจจุบัน เห็นได้ว่าช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่ดีเท่าไร อาจเพราะผลทางด้านการเมืองหรือผลด้านอื่น ๆ

รศ.ดร.ศิรภัสสรศ์ วงศ์ทองดี: คิดเห็นว่าควรมีการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระดับไมโครด้วย และในระดับปัจเจกก็มีความสำคัญ เพราะหากปัจเจกมีความสุขสังคมมวลรวมจะมีความสุขด้วย ดังนั้นอยากให้นำเสนอว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ปัจเจกมีความสุขเช่นเดียวกับวิทยากรทั้ง 2 ท่านได้บรรยายตั้งแต่ตื่นขึ้นมาถามตัวเองว่ารู้สึกมีความสุขหรือไม่ อยากลุกขึ้นจากเตียงไหม กว่าจะมาถึงที่ทำงานระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ การเดินทางหรือมลภาวะทางอากาศเป็นอย่างไร แต่ปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การมองดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติน่าจะมีข้อมูลในระดับปัจเจกและภาพรวม แต่สิ่งที่ต้องการเห็นในงานวิจัย คือ ราชการมักจะไม่แตะการเมือง โครงสร้าง สถาปัตยกรรมทางการเมือง ลองเปรียบเทียบดูไม่ว่าจะเป็นฟินแลนด์ ไอร์แลนด์ หรือทั้ง 17 แห่ง ให้ลองเปรียบเทียบมิติที่เป็นโครงสร้างสถาปัตยกรรมของประเทศดังกล่าว เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม อาจจะสะท้อนให้เห็นอะไรที่สะท้อนกับประเทศไทยชัดเจนขึ้น

2) หากเลือกได้ 1 องค์ประกอบ ใน 6 องค์ประกอบท่านคิดเห็นว่าองค์ประกอบใดเป็นเรื่องเร่งด่วนที่สุด

ดร. สง่า ดามาพงษ์: มองว่าทุกองค์ประกอบมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังที่ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ชี้แจงว่าเราไม่สามารถให้คะแนน 1 2 3 ได้ เมื่อคำถามนี้กลับมาและบังคับจริง ๆ เหมือนประกวดมิสยูนิเวิร์สแล้วผมเป็นกรรมการหนึ่งในนั้นต้องเลือก 1 ในสามคนที่สวยเท่ากันหมดแล้วผมจะเลือกใคร แต่นี่ไม่ใช่ความสวยแต่เป็นความเป็นความตายของชีวิตมนุษย์ ดังนั้น มันไม่มีอะไรที่จะ 1 2 และ 3 ดังนั้นต้องมีความสมดุลกันทั้งหมด แต่อะไรมาก่อนผมจึงนำสิ่งประจักษ์พยานที่ผศ.ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว นำเสนอ กับข้อมูล 17 กรณีศึกษาที่กล่าวถึงความอยู่เย็นเป็นสุขเกือบทั้ง 17 กรณีศึกษานำสุขภาวะมาเป็นอันดับแรก หากถามว่าสำคัญที่สุดหรือไม่ ไม่ผิดที่จะตอบว่าสำคัญที่สุด ดังนั้นหากคุณเติบโตมาในช่วงวัยเรียน วัยทำงาน แต่เมื่ออายุ 42 น้ำตาลคุณเริ่มพุ่งในเลือด ความดันเริ่มมา น้ำหนักจาก 42 เป็น 70 วิบากกรรมเริ่มเข้ามาครอบงำชีวิต จะส่งผลให้รวนทั้งระบบ ทำให้ต้องลาป่วย เบิกค่ารักษาพยาบาลจำนวนมาก เศรษฐกิจ รายได้จะด้อยลง ลูกต้องลางานมาดูแลคุณ ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องหมดเลยหากนำสุขภาวะเป็นตัวเริ่มต้นให้คนมีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ดังนั้น จึงเลือกสุขภาวะ โดยไม่อยากจะเลือก

นายประเสริฐ กมลวัทนนิศา: หากมองน้ำหนักเรื่องขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ หากมองตามกาลเวลาน้ำหนักจะไม่เท่ากัน ในช่วงปี 2540 เกิดวิกฤติต้มยำกุ้ง ปรากฏว่ากลุ่มที่ไม่เดือดร้อนคือกลุ่มนักธุรกิจ ธนาคาร แต่คนในชนบทอยู่ดีมีสุขเหมือนเดิม ทุกอย่างไม่ได้มีปัญหา ดังนั้นหากมองว่าน้ำหนักเท่ากันหมดมักจะไม่ใช่ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันระบบพึ่งพามักจะไม่มีแล้ว ตอนนี้ใช้ระบบเงินก็ส่งผลให้คนมีความเดือดร้อนพอสมควร ดังนั้นการให้น้ำหนักผมมองว่าแต่ละดัชนีควรให้น้ำหนักกันเองว่าควรชี้วัดตัวใด ไม่ใช่หมายความว่าดัชนี 1 ตัวจะมีตัวชี้วัดต่าง ๆ ย่อย ๆ แล้วให้น้ำหนักเท่ากันหมด ดังนั้นอาจจะมีตัวเด่นขึ้นมา เช่น อาจารย์บอกว่าสุขอนามัยเป็นอันดับที่หนึ่ง หากคนบอกเรื่องจิตใจไม่มีน้ำหนักก็จะลดลงมา ดังนั้นแต่ละดัชนีชี้วัดมันน่าจะให้น้ำหนักกันไปก่อน แล้วนำมาประกอบกัน เพื่อให้แสดงว่าแต่ละตัวสะท้อนในแต่ละด้านจริง ๆ และอยากให้ทำในเชิงเทคนิคในแง่ของการทดลองว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับใด อาจจะสร้างโมเดลเศรษฐกิจ

ขึ้นมาวัดว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลมาก อิทธิพลน้อย ไม่ใช่การสำรวจแล้วจบ แต่การสำรวจก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลมาแต่ในเชิงเทคนิคจะสามารถตอบได้ทันทีว่าใช่หรือไม่ใช่ ดังนั้นควรนำ 2 วิธีมาผสมกัน แล้วร่วมกันทำ ดังนั้นหากทำได้แล้วคิดว่าจะมีความถูกต้องและแน่นอนมากกว่าการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ มารวมกันแล้วบวก ซึ่งคิดว่าวิธีดังกล่าวอาจจะไม่เป็นที่นิยมเท่าไรนัก ดังนั้นควรมีเทตนิคเข้ามาช่วยในการชี้วัด เพื่อให้ดัชนีสะท้อนข้อเท็จจริงให้ได้มากที่สุดในแต่ละตัวดัชนี

รศ.ดร.ศิรภัสสรศ์ วงศ์ทองดี: เลือกธรรมาภิบาล ซึ่งธรรมาภิบาลดูเป็นนามธรรม แต่ครอบคลุมทั้งหมดเพราะชีวิตของมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับสถาบันหลักในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานราชการ ตั้งแต่เกิดจนตายมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม ทุก ๆ กระทรวงมีส่วนที่เข้าไปดูแลสุขภาวะและตัวชี้วัดอื่น ๆ หรือองค์ประกอบหลักอื่น ๆ หากมีภายใต้การบริหารงานหรือการออกแบบโครงสร้างสถาปัตยกรรม ระบบราชการ ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ สังคม หากมีธรรมาภิบาลมีความเป็นธรรม มีการกระจากทรัพยากร หรือรายได้ การศึกษาทุกคนสามรถเข้าถึงได้ เท่าเทียม ทุกที่ ทุกเวลา การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจะทำให้สังคมดีกว่านี้และคนมีความสุขมากกว่านี้

3. ประสบการณ์ในการทำงานเชิงพื้นที่หรือการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นบทเรียนให้ทุกคนในการดำเนินการขับเคลื่อนบางมิติควรเริ่มต้นอย่างไร และการทำงานในลักษณะนี้มีปัจจัยความสำเร็จอย่างไรบ้าง

ดร. สง่า ดามาพงษ์: ประสบการณ์ของผมที่ทำให้คนไทยอยู่เย็นเป็นสุข คือ ตอนเกษียณในปี 2552 ผมถามตัวเองว่า 38 ปีที่อยู่กรมอนามัย ผมสร้างประโยชน์อะไรให้กับแผ่นดิน ในระยะเวลาดังกล่าวผมทำงานได้ประสบความสำเร็จและภาคภูมิใจมีอยู่ 4 เรื่อง คือ 1) การนำนมแม่กลับคืนสู่สังคมไทยได้ โดยการทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลศิริราช เพื่อนำนมแม่กลับคืนสู่สังคมที่ทุกคนเห็นว่าต้องเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2) การทำให้คนไทยไม่เป็นโรคคอพอกอีกต่อไป หรือการขาดสารไอโอดีนแบบไม่รุนแรงถึงกับเป็นคอพอกหมดไปจากประเทศไทย 3) การทำหน้าที่เป็นนักการสื่อสารด้านอาหารและโภชนาการของประเทศไทยมา 38 ปี ทำให้คนไทยรู้จักอาหารหลัก 5 หมู่ ทำให้คนไทยทานอาหารตามโภชนาบัญญัติ 9 ประการ และอันดับสุดท้ายที่ภาคภูมิใจคือ การทำให้คนไทยลุกขึ้นมาดูพุงตนเอง โดยเป็นเจ้าของโครงการคนไทยไร้พุงเมื่อ 15 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้โรคความดัน เบาหวาน หัวใจ หลอดเลือด ลดลง ทั้งนี้ สิ่งที่ทำใน 6 องค์ประกอบในดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะยกตัวอย่างเรื่องสุขภาวะ ด้านร่างกาย โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เบาหวาน ความดัน หัวใจ หลอดเลือด เสียชีวิตชั่วโมงละ 37 คน ปีหนึ่งเสียชีวิตแสนคน และนอนติดเตียงหลายล้านคน หากสังคมไทยยังเต็มไปด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแล้วขจัดไม่ได้ คำว่าอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยล้มไปเลย และผู้สูงอายุล้มในบ้าน 1 คน กระดูกสะโพกหักทั้งบ้านล้มหมด ดังนั้นสะท้อนให้เห็นได้ชัดในด้านสุขภาวะด้านร่างกาย สำหรับด้านจิตใจเป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยาก ดังนั้นคนไทยจึงยังไม่เข้าใจคำว่าสุขภาพจิต เมื่อบอกเป็นโรคจิตก็กล่าวว่าเป็นคนบ้า เมื่อผ่านศรีธัญญาเมื่อไหร่จะขยะแขยง คุณไม่รู้เลยว่าคนป่วยทางด้านจิตคือคนป่วยที่ต้องรักษา ดังนั้นเมื่อไม่เข้าใจคำว่าสุขภาพจิต จึงทำให้ไม่สามารถก้าวข้ามได้ ดังนั้นด้านจิตใจคือการมี

สุขภาพจิตที่ดีไม่ขุ่นมัว ไม่กังวล ไม่เครียด ความเครียดคืออะไร ความเครียดคือความที่ไม่ได้ดังใจ หากสามารถทำให้คนได้ดังใจทั้งหมดได้ จะทำให้ความเครียดไม่มีแต่ไม่สามารถทำได้ ดังนั้น การทำให้คนไทยอยู่เย็นเป็นสุข มีความสุขจุดแรกคือการสอนลูกให้รักผู้อื่นและรักตนเอง นมแม่คือวัคซีนหยดแรกที่ปลูกฝังในตัวตนของลูกที่ให้จิตวิญญาณรักตนเองและรักผู้อื่น เพราะในน้ำนมแม่มีฮอร์โมนที่เรียกว่าออกซิโทซิน หรือฮอร์โมนแห่งความรัก เมื่อดูดเข้าไปแล้วก่อให้เกิดความรักกับตัวเองและแม่ รักพ่อ รักยาย รักครอบครัว เมื่อไปโรงเรียนก็แบ่งขนมให้เพื่อนกิน เหตุการณ์ทีเกิดขึ้นที่ลพบุรี โคราช และการที่เอามีดไปฟันเด็กที่ศูนย์เด็กเล็กที่หนองบังลำภู เป็นเหตุการณ์ที่โหดร้ายมาก คนเหล่านั้นไม่รักตนเองและไม่รักชีวิตผู้อื่น เด็กอายุ 15 เพื่อชวนเสพยาบ้าและบุหรี่ หน้าแม่ลอยมาจำได้ว่าเคยดูดนมจากเต้าแม่ รักแม่ เขากลัวแม่ร้องไห้ และปฏิเสธการติดยาเสพติด ดังนั้นการมียาเสพติดเกิดจากการเริ่มที่ปลายเหตุไม่ได้เริ่มจากความรัก ดังนั้น ดัชนีตัวชี้วัดด้านสุขภาพจิตต้องแก้ปัญหาที่ต้นเหตุให้ได้ สุดท้ายสุขภาวะทางปัญญา ขอขยายความว่าสิ่งที่กระทรวงสาธารณสุขกำลังดำเนินการด้านสุขภาวะทางปัญญาคือ หากอยู่ในสภาวะที่ล่อแหลมระหว่างความดีและความชั่วสามารถแยกได้ เช่น มีสาวสวยยั่วยวนทั้ง ๆ ที่มีภรรยาอยู่แล้ว คุณแยกว่าสวยก็จริงแต่เรายังมีลูกและมีภรรยา คุณสามารถแยกความชั่วและความดีออกจากกันได้นั่นคือสุขภาวะทางปัญญา หากคุณมีความรู้เท่าทันว่าเบอร์นี้พูดแปลก ๆ ให้คิดว่าเป็นมิจฉาชีพ หรือสามารถแยกแยะและรู้เท่าทันได้

นายประเสริฐ กมลวัทนนิศา: ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุด หากครอบครัวมีความสุขจากคนในสมาชิกคุยกันรู้เรื่อง มีรายได้พอเพียง มีส่วนร่วมกับญาติพี่น้องต่าง ๆ จะสามารถทำให้คนในครอบครัวมีความสุข และจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น แต่ปัจจุบันครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ดังนั้นทุกคนต่างทำมาหากินการดูแลต่าง ๆ มักจะไม่ได้รับคำสั่งสอนเท่าไร สมัยก่อนปู่ ย่า ตา ยาย จะพาหลานไปวัดไปวาไปฟังเทศน์ต่าง ๆ หรือเข้าโบสถ์ ในปัจจุบันครอบครัวแต่ละครอบครัวเข้าวัดกี่ครั้งหรือไปทำพิธีกรรมทางศาสนากี่ครั้ง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ขาดความเชื่อมโยง ดังนั้นครอบครัวเดี่ยวจะอยู่ลำบากมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีความแข่งขัน เอารัดเอาเปรียบสูง ดังนั้นหากไม่มีความหนักแน่นในการดำเนินชีวิตที่ดีมักจะทำให้เสียคน ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากเราสามารถช่วยได้จะช่วยในด้านใด คือในแง่การท่องเที่ยวมีความพยายามไปกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ความจริงหลายพื้นที่ไม่มีศักยภาพ แต่ไปพัฒนา แต่การพัฒนาไม่ได้มีการสร้างถนนหนทาง แต่เข้าไปในครัวเรือ ชุมชน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน หรือมีปัญหาอะไรในพื้นที่ และการรวมตัวจะเกิดขึ้นได้อย่างไร และมีการพูดคุยกับราชการในส่วนกลาง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และพยายามเชื่อมโยงกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นจะทำให้ผลงานดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับในพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานของเราเองแทบไม่ได้ทำอะไรมากมายแต่ทำเพียงประสานงานและทำให้เห็นว่าสิ่งที่ทำจะส่งผลดี เช่น ในพื้นที่เชียงคาน เดิมพ่อค้ามีการแข่งขันกันมาก ดังนั้นจึงดำเนินการให้พ่อค้าได้คุยกัน เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันและทำให้ชุมชนเชียงคานดีขึ้น ดังนั้นจึงสอบถามว่าในพื้นที่เชียงคานมีอะไรบ้าง ชาวบ้านและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มาร่วมประชุมกัน แต่จริง ๆ แล้วชุมชนเชียงคานในอดีตเป็นชุมชนเก่าแก่ซึ่งมีวัฒนธรรมเก่าแก่ แต่คนกลุ่มนี้หลงลืม ดังนั้นจึงได้มีการกระตุ้นให้เห็นความดี และพยายามส่งเสริมรักษา และพัฒนาต่อยอดให้คนในพื้นที่สามารถอยู่ได้ เมื่อคนในพื้นที่อยู่ได้

จะทำให้คนในชุมชนมีกิจกรรมเกิดขึ้น เช่น การใส่บาตรตอนเช้า การทำบายศรี ก่อให้เกิดรายได้ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว รวมถึงมีการส่งเสริมไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินดื่มเบียร์ในพื้นที่ต่าง ๆ หรือรับประทานได้เฉพาะในพื้นที่ร้านอาหาร รวมถึงมีความพยายามระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้านร่วมกันทำธรรมนูญเชียงคานเกิดขึ้น มี 10 ข้อ เพื่อให้ชุมชนมีการปฏิบัติตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้มีการพัฒนาตามลำดับ ในระยะเวลาต่อมามีหลักเกณฑ์ของ WTO กำหนดตัวชี้วัด คือ การมีส่วนร่วม สิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว ครอบครัว ฯลฯ จึงได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวและพัฒนาคนในพื้นที่เชียงคาน โดยใช้ระยะเวลา 2 ปี เพื่อให้คนในพื้นที่ตระหนักรู้และเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

ในปัจจุบันพื้นที่เชียงคานจะไม่มีถังขยะวาง โดยสามารถนำขยะฝากตามร้านค้าได้ การขายของจะไม่ขายของในลักษณะที่มีการเอารักเอาเปรียบกัน มีการคุยกัน มีขนบธรรมเนียมที่ดี หลังจากนั้นได้มีการนำเสนอตัวเลขรายงานให้ WTO ส่งผลให้เชียงคานติดอันดับ 1 ใน 5 แหล่งท่องเที่ยวที่ดี และได้ Silver Rewards ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ หากสมบูรณ์จะต้องได้เหรียญทอง และได้ชี้แจงองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคานและองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานจะต้องดำเนินการเองแล้ว โดยมี อพท ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้ โดยมีหน่วยงานในพื้นที่เข้ามาช่วย และมีเป้าหมายว่าจะขยายพื้นที่เป็นชุมชนต้นแบบตัวอย่างต่อไปในพื้นที่ต่าง ๆ และจะดำเนินการต่อไปในพื้นที่ตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย และพึ่งดำเนินการในปีนี้เป็นปีแรกและคิดว่าหากจะทำตัวชี้วัดในระดับชุมชนมันค่อนข้างง่าย เมื่อได้ผลสำเร็จก็ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้นมา และได้แบบอย่างที่ดีที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดต่อไปได้ และสามารถนำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขไปผนวกและรายงานต่าง ๆ มีการนำเสนอไปที่เยอรมันเรียบร้อยและพิจารณาให้รางวัล ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาดัชนีมีประโยชน์ หากรู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

รศ.ดร.ศิรภัสสรศ์ วงศ์ทองดี: หลักการบริหารประเทศหรือหลักการบริหารภาครัฐมีทั้งฝั่งนโยบายและฝั่งปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่อยู่ฝั่งปฏิบัติหรือไม่ก็เป็นนักวิชาการ แต่จริง ๆ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมักจะเกิดจากภาคการเมืองที่เป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย สิ่งสำคัญที่สุดหากนโยบายมีความชัดเจน แล้วออกมามีทิศทางที่ชัดเจน ข้าราชการในฝ่ายปฏิบัติสามารถผลักดันและทำให้ประสบความสำเร็จได้ เช่น ในกรณี ความสำเร็จของเชียงคานหรือความสำเร็จของหลาย ๆ พื้นที่ หากฝ่ายการเมืองมีทิศทางที่ชัดเจนว่าจะกระจายอำนาจให้เต็มที่ทุกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือทุกส่วนในประเทศไทย และเชื่อมั่นในศักยภาพของท้องถิ่นว่าสามารถดำเนินการได้ และสามารถทำได้ดี ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยี หรือการเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ สามารถเรียนรู้เทียบเคียงได้ อย่างไรเราไม่สามารถปฏิเสธการเมืองได้ และจะทำให้สำเร็จในทุกมิติที่เกิดขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเมืองคือชีวิต ของจะแพง ของจะถูก คุณภาพชีวิตของคน การเมืองจะเป็นอย่างไรจะเห็นได้ว่าการเมืองมีส่วนสำคัญ แต่ในประเทศไทยความไม่มีเสถียรภาพ ความไม่ต่อเนื่อง หรือความไม่ชัดเจนมักจะก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย แม้แต่ดัชนีชี้วัดความสุขของคนหลายคนถึงแม้ชีวิตจะพร้อมทุกอย่างแต่ยังไม่มีความสุข ก็อยากเห็นว่าอนาคตลูกหลานเป็นอย่างไร จะเห็นได้ว่ามาจากฝ่ายการเมืองเป็นหลัก

4) หากมองไปอีก 5 ปีข้างหน้าสังคมไทยที่อยู่เย็นเป็นสุขจะมีลักษณะอย่างไร และมีความท้าทายใดบ้างที่จะขับเคลื่อนไปสู่สังคมไทยที่อยู่เย็นเป็นสุข

ดร. สง่า ดามาพงษ์: ดัชนีตัวชี้วัด 76 ตัว มาจาก 6 องค์ประกอบ ไม่ใช่ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของพลเมืองของประเทศไทย โดยเริ่มจากตัวเราสร้างให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร คือ 1) ปัจเจกต้องรวมกันเป็นประเทศไทยเหมือนประเทศภูฏานที่นำเอาดัชนีความสุขมาเป็นตัวชี้วัดซึ่งเราฝันอยากจะไปถึงตรงนั้น อยากเห็นประเทศไทยเหมือนฟินแลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน ฯลฯ ไม่อยากเห็นประเทศไทยเหมือนอเมริกันแต่ณ วันนี้ การไปเที่ยวยุโรปต้องระมัดระวัง แต่กลับมาเที่ยวประเทศไทยมีความสุขมากกว่า ดังนั้นการเริ่มต้นที่ตัวเราผมจะขอบอกทุกคนว่าถ้าจะสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขแล้วจะสร้างตัวผมเองอย่างไร คือ ผมจะน้อมนำเอาคน 2 คน มาเป็นไอดอล คือต้นแบบการดำเนินชีวิต พระองค์แรกคือพระสัมมาสัมพุธเจ้า พระพุทธเจ้าคือนักวิทยาศาสตร์ที่สละความสุขตนเองไปค้นหาความจริง ไปค้นหาสัจจะธรรมเพื่อให้มนุษย์หลุดพ้นจากทุกข์ และตรัสรู้ขึ้นมากลายเป็นธรรมะ ซึ่งธรรมะคือสิ่งที่พระองค์ค้นเจอว่ามนุษย์บนโลกใบนี้หากนำสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนและแปลงใช้กับชีวิตจะหลุดพ้นจากความทุกข์ คนที่นำคำสอนพระองค์ไปใช้สามารถพ้นทุกข์ได้ คนภูฏานไม่ได้นับถือพุทธ แต่ทำไมมีความสุข เนื่องจากมีการนำคำสอนพระพุทธเจ้าไปใช้ บุคคลที่ 2 คือ รัชกาลที่ 9 โดยมั่นใจว่าคนไทยน้อมนำที่พระองค์ท่านสอนมาใช้กับชีวิตตนเองน้อยไป เช่น ความพอเพียง และคำสอนของพระองค์ที่พิสูจน์ได้คือ ในช่วง 2540 และสถานการณ์โควิด -19 ซึ่งเหตุผลที่เชื่อน้อยเนื่องจากการนำวัตถุนิยมมาเป็นตัวตั้งและคิดว่าการมีบ้านหลังใหญ่ มีรถเบนซ์ขับ มันคือความสุขที่แท้จริง แต่ชาวนาน้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แล้วมีความสุขทั้ง ๆ ที่ไม่มีเงิน ดังนั้นหากนำคำสอนของบุคคลทั้งสองมาประยุต์ใช้จะทำให้พบความสุข เมื่อพบความสุขก็จะเกิดการส่งต่อความสุขไปยังบุคคลอื่น ๆ และสุดท้ายแบ่งปันความสุขให้กับคนอื่น ๆ แล้วจะส่งผลให้มีความสุขต่อไป

ความท้ายทาย 1) เราจะปลุกสังคม และรัฐบาลให้เห็นความสำคัญของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร 2) เราจะแปลงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขไปเป็นแผนปฏิบัติการได้อย่างไร 3) เราจะแบ่งตัวชี้วัดให้หน่วยงานใดเป็นผู้ดำเนินการ 4) เราจะให้ปัจเจกรู้ไหมว่ามีความสุข เพื่อดำเนินการวัดความสุขของตนเองโดยไม่ต้องให้หน่วยงานเป็นผู้วัดความสุขให้ 5) หากเป็นภาพรวมประเทศที่ต้องดำเนินการทั้ง 67 ตัวชี้วัดจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ งบประมาณ ระยะเวลาเพียงพอหรือไม่ 6) หากมีการสำรวจความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยจะนำฐานข้อมูลที่สำรวจทุก ๆ ปี มาสร้างประโยชน์ได้อย่างไร

นายประเสริฐ กมลวัทนนิศา: 1) สิ่งที่เกิดขึ้นคือ โลกาภิวัตน์ ที่ทำให้เศรษฐกิจ สังคม ทุกด้าน ๆ มีความผันผวน แนวคิดของคนมีความเปลี่ยนแปลงไป 2) อนาคตกลุ่มคนที่มีบทบาทมากขึ้น คือ กลุ่มผู้สูงอายุ 3) ความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรใบบางพื้นที่ได้สัดส่วนกับตัวชี้วัดกระทรวงมหาดไทยซึ่งทำให้เกิดจังหวัดเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการมีความเป็นเมืองมากขึ้นจะก่อให้เกิดเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้คนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น มีโปรแกรมสำเร็จรูปใช้มากขึ้น ราคาถูกลง ดังนั้นข้อมูลข่าวสารจะถึงกัน ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดในอีก 5 ปีข้างหน้า นอกเหนือจากปัจจัยภายนอกที่ไกลตัวเราคือ ภาวะสงคราม กับเพื่อนบ้าน และสิ่งเหล่านี้อาจทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น และสิ่งเหล่านี้จะเป็น

ปัจจัยชี้วัดว่าถึงเวลาที่จะต้องปรับตัว และสิ่งที่ปรับตัวได้ดีที่สุดคือครอบครัว ต่อไปสังคมต้องเข้าหาสังคม และสังคมต้องเข้าหาครอบครัว ต้องสร้างการมีส่วนร่วมที่จะพาสังคม ครอบครัว ไปสู่ความอยู่ดีมีสุข ควรละทิ้งความฟุ้งเฟ้อ และให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่สามารถนำมาใช้ได้ในระดับประเทศ ระดับบุคคล และระดับครอบครัว และทุกคนสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ ไม่จำเป็นต้องให้ภาครัฐมาสอน หรือดังเช่น อังกฤษ ประสบปัญหาเศรษฐกิจและเน้นมาบริโภคภายในประเทศ คือการพัฒนาให้คุณภาพของคนดีขึ้นทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข สุขอนามัย ระบบการขนส่ง และส่งผลให้ประเทศอังกฤษฟื้นตัวได้ ดังนั้น บทเรียนนี้สามารถทำให้ประเทศไทยหันกลับมามองตนเองว่าเราไม่จำเป็นต้องได้ GDP มากขึ้น เราต้องการกระจายรายได้ ต้องการรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ ดังนั้นจะหันกลับมามองได้หรือไม่ว่าเน้นการบริโภคภายในประเทศให้ทุกคนมีความสุข มีรายได้เพียงพอ เน้นครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม ดัชนีจะเป็นตัวชี้วัดว่าเราควรจะเดินไปทิศทางใดจึงจะถูก แต่หากเป็นดัชนีในระดับประเทศที่เป็นภาพใหญ่ประชาชนมักจะไม่ให้ความสำคัญ ดังนั้นดัชนีดังกล่าวควรมีการดำเนินการจัดทำในระดับพื้นที่ และควรเป็นรายไตรมาส ทั้งนี้ใน 5 ปีข้างหน้าถ้าหากตั้งรับและปรับตัวในสิ่งต่าง ๆ ได้ คิดว่าประเทศจะสามารถไปได้และดัชนีจะสามารถนำไปต่อยอดได้

รศ.ดร.ศิรภัสสรศ์ วงศ์ทองดี: หากจะให้เป้าหมายการพัฒนามนุษย์สามารถบรรลุได้จริงควรจะเข้าถึง 3 สภาวะคือ 1) ปัจจัย 4 ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีพ 2) ให้รู้สึกถึงตัวตนว่ามีคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองอย่างแท้จริง และ3) อยู่อย่างปราศจากความกลัว

8.5 การรับฟังความคิดเห็น

นายจารุเชฏฐ์ เรืองสุวรรณ: ผู้อำนวยการกองติดตามและประเมินผล หน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ข้อเสนอ:

1) ชุมชนมีปัญหาเรื่องสารเสพติดเข้ามาในสังคมที่มีจำนวนมาก ประเด็นนี้ถ้าเป็นประเด็นที่สำคัญจะวัดผลเรื่องโดยทำอย่างไรให้คนไม่มีสารเสพติดหรือให้ปลอดสารเสพติดในชุมชน (ไม่ต้องวัดคดีจับกุม) จะมีวิธีจับอย่างไรให้ตัวชี้วัดนี้ไม่ตก คือให้มหาดไทยทำร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อดูว่าปัจจุบันนี้มีชาวบ้านที่ติดสิ่งเสพติดสารเสพติดมีกี่คน ลดได้จริงไหม (ถ้าลดได้จริงจะเห็นว่าปัญหาที่เจอ เช่น ลูกฆ่าแม่ หรือปัญหาต่าง ๆ จะลดตาม)

2) สังคมผู้สูงอายุในอนาคตเกี่ยวกับการเดินทางทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ทางราง ต้องมองว่าสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางของผู้สูงอายุ (รวมถึงกลุ่มผู้พิการ) เช่น รถโดยสารสธารณะ ฟุตบาทกับบันไดทางขึ้น ต้องมองสิ่งเหล่านี้และมองว่าเราสามารถเพิ่มพาหนะการเดินทางทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ ทางราง ในเมืองสำคัญและเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งจะไม่ใช่เพียงคนในประเทศไทยอย่างเดียว ลูกค้าด้านการท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุจะเดินทางเข้ามาเรื่อย ๆ แม้แต่ผู้พิการก็สามารถที่จะเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้น โดยอย่าให้รัฐบาลไทยมองเป็นเรื่องสังคมสงเคราะห์เพราะจะไม่ได้ประโยชน์ แต่มองว่าสิ่งเหล่านี้ทำมาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน (วิธีการเก็บข้อมูลต้องคุยกับ สนข. สังกัดกระทรวงคมนาคม) ว่าวิธีการเก็บข้อมูลพยากรณ์ผู้สูงอายุในอนาคต ผู้พิการที่มีอยู่ อาจจะคิดเป็นลักษณะของสัดส่วนว่าต้องเพิ่มเท่าไร ถ้าเกิดเรามองเรื่องนักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นประชากรแฝง จะมีประชากรหลักที่อยู่ในประเทศไทยกับประชากรแฝงที่เป็นนักท่องเที่ยวเข้ามา แล้วค่อยพัฒนาส่วนนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

คุณออมสิน กุลรัตน์: ชาวนา จ.สิงห์บุรี

1) เรื่องบุหรี่ไฟฟ้าในต่างจังหวัดโดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นเยาวชนมีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าจำนวนมาก ต้องการให้อาจารย์สง่าที่ขับเคลื่อนเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ คิดหาวิธีว่าเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าต้องทำอย่างไรให้หายไปจากประเทศไทย

ข้อเสนอ:

บุหรี่ไฟฟ้าปฐมเหตุเกิดจากวัตถุนิยมของโลกมนุษย์ บุหรี่ไฟฟ้าเกิดจากความที่มนุษย์เอาเงินเป็นตัวตั้งจากบุหรี่ธรรมดาไปเป็นบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อจะเป็นการหลอกเด็กให้ควักเงินจากกระเป๋ามาสูบกำลังเอาเงินใส่กระเป๋าตัวเองแลกมาด้วยชีวิตของเด็ก บุหรี่ไฟฟ้าเกิดจากคนที่ค้นคิดบุหรี่ไฟฟ้าไม่รักเด็กไม่รักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดัชนีตัวชี้วัด 67 ตัวชี้วัดถ้าเราไม่มีความรักต่อดัชนีที่เรากำลังพูดกันอยู่วันนี้ ดัชนีชี้วัดความสุขอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยจะล่มสลาย ผมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 1) ภาครัฐ 2) ภาคเอกชนและธุรกิจ และ 3) ภาคประชาคม รวมถึงชุมชนและครอบครัว เรียกว่า Smart Networking ผมฝากอาจารย์เคเราจะเอา 67 ตัวชี้วัดเอา 3 ภาคีเข้ามาระดมทรัพยากรกันได้อย่างไร บทบาทของภาครัฐเป็นหน่วยงานด้านวิชาการและผลักดัน

นโยบาย ภาคเอกชนเป็นภาคที่ผลิตอะไรออกมาขายกับภาคประชาชน ทั้งหมดต้องมารวมกันโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ ส่วนภาคประชาคมนั้นพึงหวังอบต. อบจ. เทศบาล ตราบใดถ้ารัฐบาลฟันธงไปว่าชุมชนใดถ้ามีบุหรี่ไฟฟ้าอยู่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องลาออก

8.6 รูปบรรยากาศการประชุม

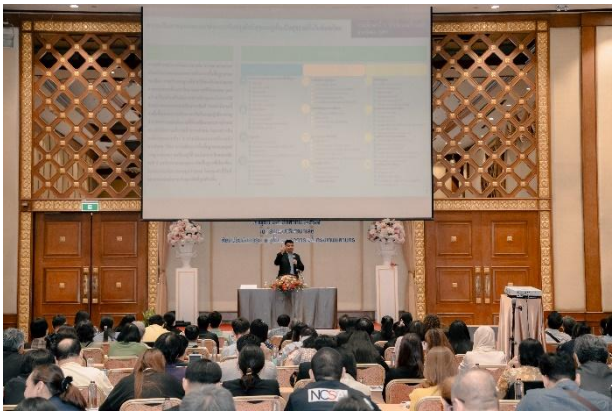

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ที่อยู่ : 962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ : 0-2280-4085 (ต่อ 5501)

แฟกซ์ : 0-2281-3938